

Hakikat Kitâbevi Yayınları No: 7

CEVÂB VEREMEDİ

DIYÂ-ÜL KULÛB

**Harputlu
İSHAK EFENDİ**

Otuzikinci Baskı

Hakikat Kitâbevi
Darüşşefeka Cad. 53 P.K.: 35 **34083**
Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93
<http://www.hakikatkitabevi.com.tr>
e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com.tr
Fâtih-İSTANBUL
ŞUBAT-2007

İÇİNDEKİLER

Sahîfe No:

1 - Önsöz.....	3
2 - Birinci baskının mukaddemesi.....	7
3 - Diyâ-ül-kulûb (Kalblerin ziyâsı).....	18
4 - İncîl denilen dört kitâb hakkında incelemeler	40
Matta İncîli	52
Markos İncîli	54
Luka İncîli.....	55
Yuhannâ İncîli.....	57
5 - Dört İncîl arasında görülen tenâkuz ve ihtilâflar.....	60
6 - Risâleler hakkında bir inceleme	82
7 - Gadâ-ül-mülâhazât kitâbına cevâb	85
8 - Kur'ân-ı kerîm ve bugünkü İncîller	117
9 - Teslîsin (Üç tanrı inancı) bâtiliği.....	159
10 - Teslîsin bâtiliğinin, Îsâ aleyhisselâmın sözleri ile isbâtı.....	169
11 - Papazların İslâmiyetdeki ibâdetlere hücumları ve bunlara cevâblar.....	205
12 - Bir papazın iftirâlarına cevâb.....	238
13 - Allahü teâlâ vardır ve birdir	298
14 - İlm bahsi.....	309
15 - Kudret bahsi	313
16 - Îsâ aleyhisselâm insan idi, Ona tapılmaz.....	317
17 - Îsâ aleyhisselâm Peygamberdir, Ona tapılmaz.....	320
18 - Dört İncîl hakkında	323
19 - Yehûdîlik, Tevrât ve Talmud.....	326
20 - Talmud	333
21 - Muhammed Ma'sûm Fârûkî hazretlerinin mektûbları	342

Bu kitâbın birçok yerinde yehûdîlerin ve hıristiyanların ellerinde bulunan din kitâblarının bozuk olduğu yazılıdır. Bunlara ve bunların yolunda olanlara inanmamalı, dîni ve îmânî Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından öğrenmelidir.

Hıristiyanların birbirlerine ve yehûdîlere ve müslimânlara yaptıkları zulm ve tüyler ürperten işkenceleri anlamak için, 94.cü ve sonraki sahifeleri ve 238.ci sahîfeyi okuyunuz!

Baskı: İhlâs Gazetecilik A.Ş.

29 Ekim Cad. No. 23 Yenibosna-İSTANBUL

Tel: 0.212.454 30 00

ISBN: 975-92119-4-7

— 1 — ÖNSÖZ

Allahü teâlâyâ hamd olsun! Peygamberlerin en üstünü olan Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma ve Onun temiz Âline ve Ona Eshâb olmakla şereflenenlerin hepsine, bizlerden selâmlar ve hayrlı düâlar olsun!

Allahü teâlâ, ilk insan ve ilk Peygamber olan Âdem aleyhisselâm-dan beri, her bin senede din sâhibi yeni bir Peygamber vâsıtası ile, insanlara dinler göndermiştir. Bunlar vâsıtası ile, insanların dünyâda râhat ve huzûr içinde yaşamaları ve âhirette de sonsuz se'âdete kavuşmaları yolunu bildirmiştir. Kendileri ile yeni bir din gönderilen Peygamberlere (**Resûl**) denir. Resûllerin büyüklerine (**Ülül'azm**) Peygamberler denir. Bunlar, **Âdem, Nûh, İbrâhîm, Mûsâ, İsâ** ve **Muhammed** aleyhimüssalâtü vesselâmdır.

Şimdi, dünyâda semâvî kitâbı olan üç din vardır: (**Müsevîlik**), (**Hıristiyanlık**), (**İslâmiyyet**). Mûsâ aleyhisselâma Tevrât, İsâ aleyhisselâma İncil kitâbı indirilmiş idi. Müsevîler, Mûsâ aleyhisselâmın; hıristiyanlar İsâ aleyhisselâmın getirdiği dîne tâbi' olduklarını söylerler.

Kur'ân-ı kerîm, en son Peygamber olan, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma gönderilmiştir. Kur'ân-ı kerîm, bütün ilâhî kitâbların hükmlerini nesh etmiş, ya'nî yürürlükten kaldırmış ve bu hükmleri kendisinde toplamıştır. Bugün, bütün insanların Kur'ân-ı kerîme tâbi' olmaları lâzımdır. Şimdi, hiçbir memleketde, hakîkî Tevrât ve İncil yoktur. Bu kitâblar sonradan tahrîf edilmiş, ya'nî insanlar tarafından değiştirilmiştir.

Âdem aleyhisselâmdan, son Peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar bütün Peygamberler, hep aynı îmânî söylemiş, ümmetlerinden aynı şeylere îmân etmelerini istemişlerdir. Yehûdîler, Mûsâ aleyhisselâma inanıp, İsâ ve Muhammed aleyhisselâma inanmazlar. Hıristiyanlar, İsâ aleyhisselâma da inanıp, Muhammed aleyhisselâma inanmazlar. Müslimânlar ise, bütün Peygamberlere inanırlar. Peygamberlerin diğer insanlardan ayrılan ba'zı üstün sıfatları olduğunu bilirler.

İsâ aleyhisselâmın hak dîni, az zemân sonra düşmanları tarafından sinsice değiştirildi. Bolüs (Pavlos) adındaki bir yehûdî, İsâ aleyhisselâma inandığını söyleyerek ve İsevîliği yaymağa çalışıyor görünerek, Allahü teâlânın indirdiği İncilî yok etdi. Dahâ sonra, İsevîli-

ğe teslîs (trinite) fikri sokuldu. Baba-oğul-rûhülkuds diye, akl ve mantığın kabûl edemeyeceği bir îmân sistemi te'sîs edildi [kuruldu]. Hakîkî İncîl gayb olduğu için, sonradan ba'zı kimseler, İncîller yazdılar. (m. 325) senesinde toplanan İznik rûhban meclisi, mevcûd olan ellidört İncîlden elli adedini ibtâl etdi. Geriye dört İncîl kaldı. Bunlar, Matta, Markos, Luka, Yuhannânın yazdıkları İncîllerdir. Bolüsün yanlanları ve Eflâtûnun ortaya atdığı teslîs (trinite) fikri, bu İncîllerde de yer aldı. Barnabas adındaki bir havârî, İsâ aleyhisselâmdan işitdiklerini ve gördüklerini, doğru olarak yazdı ise de, bu Barnabas İncîli yok edildi.

Büyük Kostantin, putperest iken, (m. 313) de hıristiyanlığı kabûl etmişdi. 325 de, İznikde, 318 papazı toplayıp, bütün İncîllerin birleştirilerek, bir İncîl yazılmasını emr etmiş ise de, papazlar, dört İncîl bırakmışdı. Bunlara eski putperestlikten de birçok şey sokulmuşdu. Noel gecesinin yılbaşı olmasını da kabûl etmiş, hıristiyanlık resmî bir din olmuşdu. [İsâ aleyhisselâmın İncîlinde ve Barnabasın yazdığı İncîlde, Allahü teâlânın bir olduğu yazılı idi.] İstanbul piskoposu Atnas, teslîs tarafdârı idi. Aryüs ismindeki bir papaz, dört İncîlin yanlış olduğunu, Allahü teâlânın bir olduğunu, İsâ aleyhisselâmın, Onun oğlu değil, kulu ve Peygamberi olduğunu söyledi ise de, dinlemediler. Hattâ aforoz etdiler. Aryüs tevhdî neşr etdi ise de, çok yaşamadı. Yıllarca, Atnas ve Aryüs tarafdârları, birbirleri ile mücâdele etdiler. Sonradan birçok meclisler toplanarak, mevcûd dört İncîlde, yeni yeni değişiklikler yapıldı.

446 [m. 1054] senesinde, Şark kilisesi, Roma kilisesinden ayrıldı. Roma kilisesine bağlı olan hıristiyanlara (**katolik**), Şark [İstanbul] kilisesine bağlı olanlara (**Ortodoks**) denildi.

Sonra, Alman papazı Luther Martin [m. 1483-1546], İtalyadaki papa onuncu Leona başkaldırdı. 923 [m. 1517] senesinde Protestanlığı kurdu. Bu papaz, İslâm dînine karşı da, çirkin hücûmlarda bulundu. Luther Martin ve Calvin, İncîlleri dahâ da değıştirdiler. Böylece, akl ve hakikat dışında, bir din meydana geldi.

Endülüs müslimânlarının Avrupalılara tuttukları ışık ile, Avrupa da bir rönesans [İslâhât] hareketi başlamışdı. Müslimânlardan aklı ilmleri öğrenen Avrupalı gençler, akl ve mantık dışı olan hıristiyanlığa karşı isyân etdiler. Hıristiyanlığa karşı yapılmış olan hücûmlar, İslâmîyete karşı yapılamadı. Çünkü İslâm dîni, tebliğ edildiği günden beri, bütün temizliği ve sâfiyyeti ile durmaktadır. İçinde akla, mantığa ve ilme ters düşecek hiçbir fikr ve bilgi yoktur. Kur'ân-ı kerîm indirildiğinden beri, bir noktası bile değıştirilmeden, aynen muhafaza edilmiştir.

Başda ingilizler olmak üzere, Avrupalılar, hıristiyanlık akîdesini [inançını] yaymak ve başka milletleri hıristiyanlaştırmak için, misyoner teşkilâtları kurdular. İktisâdî bakımdan, dünyânın en kuvvetli teşkilâtı hâline gelen, kilise ve misyoner teşkilâtları, akl almaz

bir fe'âliyyetin içerisinde girdiler. Hıristiyanlığı, islâm memleketlerinde yayabilmek için, korkunç bir islâm düşmanlığı başlatdılar. İslâm memleketlerinin her yerine hıristiyanlığı medh eden, binlerce kitâb, mecmû'a ve câsûslar göndermeğe başladılar. Bugün de, güzel memleketimizde, durmadan, hıristiyanlığı anlatan kitâb, mecmû'a ve broşürler dağıtılmakta, posta ile yurt dışından adreslere gönderilmektedir. Böylece, sâf zihnlere bulandırmaya, îmânları bozmağa çalışmaktadır.

İslâm âlimleri, islâm dînine zıd ne kadar görüş, fikr, felsefî düşünce ve akîdeler var ise, hepsine cevâblar vermişlerdir. Bu arada bozulan İsevîliğin yanlışlıklarını da, açığa çıkarmışlardır. Tahrîf edilen ve hükmleri yürürlükten kaldırılan semâvî kitâblara uymanın câiz olmadığını bildirmişlerdir. Dünyâda râhat ve huzûr içinde yaşamak, âhirette de sonsuz se'âdete kavuşmak için, müslimân olmanın lâzım olduğunu açıklamışlardır. Papazlar, İslâm âlimlerinin kitâblarına cevâb verememişlerdir. İslâm âlimlerinin, bâtil dinleri red için yazdığı kitâblar pek çoktur. Bunlar arasında, hıristiyanlara cevâb veren, arabî ve türkçe (**Tuhfet-ül-erîb**), (İngiliz câsûsunun i'tirâfları), türkçe (**Diyyâ-ül-kulûb**), arabî ve türkçe (**İzhâr-ül-hak**), arabî (**Es-sırât-ül-müstekîm**), türkçe (**Şems-ül-hakîka**) ve (**İzâh-ul-merâm**), fârisî (**Mizân-ül-mevâzîn**), arabî (**İrşâd-ül-hiyârâ**) ve arabî ve fransızca (**Er-reddül-cemîl**) kitâbları meşhûrdur. Bunlardan Harputlu İshak Efendinin^[1] hâzırladığı (**Diyyâ-ül-kulûb**)u, bilhâssa protestan papazlarının İslâmiyete karşı yazmış oldukları haksız yazılarına ve iftirâ'larına cevâbdır. Birinci baskısı 1293 [m. 1876] senesinde İstanbul'da yapılmış olan bu kitâbı, 1987 senesinde, sâdeleştirek değerli okuyucularımızın istifâdesine sunduk. Her hangi bir kitâbdan öğrendiğimiz bir bilgiyi ve başka bir kitâbdan araya koyduğumuz ilâveyi köşeli parantez [] içine yazdık. Kitâbın muhtelif yerlerinde görüleceği gibi, papazlar kendilerine sorulan sùâllere cevâb verememişlerdir. Bunun için, kitâbımıza (**Cevâb Veremedi**) ismini vermeği uygun bulduk. Bugün ellerde bulunan (**Kitâb-ı mukaddes**)de mevcûd ilm, akl ve ahlâk dışı yazılar meydândadır. Buna karşılık İslâm âlimlerinin akla, ilme, fenne ve medeniyete ışık tutan yazıları da dünyâ kütübhânelerini doldurmaktadır. Bu hakîkati görmemek, bilmemek, günümüz insanı için özer olamaz. Şimdi, Muhammed aleyhisselâmın getirdiği İslâm dîninden başka dîn arayanlar, âhirette sonsuz azâbdan kurtulamayacaklardır. Kitâbımızda, âyet-i kerîmelerin ma'nâlarını yazarken, (Meâlen buyuruldu) denilmektedir. (Meâlen) demek, (Tefsîr âlimlerinin bildirdiklerine göre) demektir. Çünkü, âyet-i kerîmelerin ma'nâlarını, yalnız Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" anlamış ve Eshâbına bildirmiştir. Tefsîr âlimleri, bu hadîs-i şerîfleri, münâfıkların, mülhidlerin ve zındıkların uydurdukları hadîslerden ayırmışlar, bulama-

[1] Harputlu İshak efendi, 1309 [m. 1891] de vefât etdi. Kabri, Fâtih Câmi'i şerifi haziresindedir.

dıkları hadîs-i şerîfler için, tefsîr ilmine uyarak, âyet-i kerîmelere kendileri ma'nâ vermişlerdir. Arabca bilen, fekat tefsîr ilminden haberi olmayan din câhillerinin anladıklarına (Kur'ân tefsîri) denilmez. Bunun için, hadîs-i şerîfde, **(Kur'ân-ı kerîme kendi anladığına göre ma'nâ veren, kâfir olur)** buyuruldu.

Allahü teâlâ hepimizin, dünyâ ve âhiretin efendisi Muhammed aleyhisselâma tâbî' olmamızı nasîb eylesin! Misyonerlerin ve bilhâssa bunlar arasında **(Yehova şâhidleri)** denilen sapıkların yanlış düşünce ve propagandalarından aldnmaktan muhâfaza buyursun! Âmîn.

Bugün, bütün dünyâdaki müslimânlar, üç fırkaya ayrılmıştır. Birinci fırka, Eshâb-ı kirâmın yolunda olan, hakîkî müslimânlardır. Bunlara **(Ehl-i Sünnet)** ve **(Sünnî)** ve **(Fırka-i nâciyye)** Cehennemden kurtulan fırka denir. İkinci fırka, Eshâb-ı kirâma düşman olanlardır. Bunlara **(Şî'î)** ve **(Fırka-i dâlle)** sapık fırka denir. Üçüncüsü, sünnîlere ve şî'îlere düşman olanlardır. Bunlara **(Vehhâbî)** ve **(Necdî)** denir. Çünkü bunlar, ilk olarak, Arabistânın Necd şehrinde meydâna çıkmıştır. Bunlara **(Fırka-i mel'ûne)** de denir. Çünkü bunların müslimânlara müşrik dedikleri **(Kıyâmet ve Âhret)** ve **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâblarımızda yazılıdır. Müslimânlara kâfir diyene, Peygamberimiz la'net etmiştir.

Herhangi fırkadan olursa olsun, nefsin uyan ve kalbi bozuk olan Cehenneme gidecektir. Her mü'min nefsinin tezkiye için, ya'nî nefsin yaratılışında mevcûd olan, küfrü ve günâhları temizlemek için, her zemân **(Lâ ilâhe illallah)** ve kalbini tasfiye için, ya'nî nefsten, şeytândan ve kötü arkadaşlardan ve zararlı bozuk kitâblardan gelmiş olan küfrden ve günâhlardan kurtulmak için, **(Estagfirullah)** okumalıdır. Ahkâm-ı islâmiyyeye uyanın düâları muhakkak kabûl olur. Nemâz kılmayanın, açık kadınlara ve avret mahalli açık olanlara bakanların ve harâm yiyip içenlerin, ahkâm-ı islâmiyyeye uymadıkları anlaşılır. Bunların düâları kabûl olmaz.

Mîlâdî sene
2001

Hicrî şemsî
1380

Hicrî kamerî
1422

TEVHÎD DÜÂSI

Yâ Allah, yâ Allah. Lâ ilâhe illallah Muhammediün Resûlullah. Yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ afüvvü yâ Kerîm, fa'fü annî verhamnî yâ erhamerrâhimîn! Teveffeni müslimen ve elhuknî bissâlihîn. Allahümmeğfirli ve li-âbâi ve ümmehâtî ve li-âbâ-i ve ümmehât-i zevcetî ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-ebnâi ve benâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-a'mâmî ve ammâtî ve li-ahvâlî ve hâlâtî ve li-üstâzî Abdülhakîm-i Arvâsî ve li kâffetil mü'minîne vel-mü'minât. "Rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în."

BİRİNCİ BASKININ MUKADDEMESİ

Hamd ve senâ, vâcib-ül vücûd (varlığı mutlak lâzım olan) Allahü teâlâyâ lâıyk ve ancak Ona mahsûsdur. Kâinâtdaki bütün nizâm, güzellikler, Onun kudretinin eserlerinden, görülebilen birer ışıktır. Onun sonsuz ilmi, kudreti, muhtelif kâbiliyyetlerine göre, eşyâda ortaya çıkmaktadır. Bütün mevcûdât, Onun ilm ve kudret deryâsından bir damladır. O birdir, şerîki, (ortağı ve benzeri) yoktur. O, sameddir, ya'nî bütün mahlûkâtın kendisine sığınacağı zâtdır. Baba, oğul olmaktan münezzehtir, berîdir. Haşr sûresinin yirmiüçüncü âyetinde meâlen, **(Allahü teâlânın ilâhlıkda şerîki, ortağı yoktur. Mülkü hiç de yok olmayan bir melikdir. Noksanlık olan her şeyden münezzehtir. Ayblardan ve kudretsizlikden uzaktır. Mü'minleri sonsuz azâbdan emîn kılmıştır. Herşey üzerine hâkim ve hâfızdır. Hükmünde gâlibdir.** [İnsanlar birşey yapmak isteyince, O da irâde ederse, isterse o şeyi yaratır. Hâlık [yaratıcı] yalnız Odur. Ondan başka kimse, hiçbir şey yaratamaz. Ondan başka kimseye hâlık [yaratıcı] denilemez. İnsanların dünyâda ve âhiretde râhat ve huzûr içinde yaşamalarını, sonsuz se'âdete kavuşmalarını sağlayan, kurtuluş yolunu göstermiş ve bu yolda yaşamalarını emr etmiştir. Azamet [büyüklük] ve Kibriyâ [yücelik] ancak Ona mahsûsdur.] **Allahü teâlâ müşriklerin şirklerinden ve iftirâlarından münezzehtir)** buyurulmuştur.

Salât ve selâm, şânı yüce olan, âhir zemân Peygamberi, Allahü teâlânın resûlü Muhammed Mustafânın “sallallahü aleyhi ve sellem” Cennet bağçesi olan kabri-i şerîflerine, aşk ile sunulsun. Zîrâ, O server “sallallahü aleyhi ve sellem”, âlemi, cehâlet karanlıklarından kurtarıp, tevhîdi ve îmânî te'sîs için, Kur'ân-ı kerîm ile gönderilmiştir. Âl-i İmrân sûresi altmışdördüncü âyetinde meâlen, **(Ey Habîbim! Sen ehl-i kitâb olan yehûdî ve hıristiyanlara söyle! Semâvî kitâblarda ve Resûllerde ihtilâf olmayıp, bizimle sizin aramızda berâber olan kelimeye geliniz ki, bu kelime: “Allahü teâlâdan başkasına ibâdet etmeyiz ve hiçbir şeyi Allahü teâlâyâ şerîk, ortak koşmayız”dır)** buyurulmuştur. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bu ilâhî nidânın hakîkatına uy-

makla emr olunmuştur.

Selâm ve düâlar, Onun “sallallahü aleyhi ve sellem” Âlinin ve Eshâbının mubârek kalblerine hediye edilsin! Onlar, Allahü teâlânın râzî olduğu, se’âdet ve kurtuluş yolunu gösteren birer hidâyet yıldızlarıdır. Herbiri, dîn-i islâmın yayılması için, mallarını ve cânlarını fedâ etmişlerdir. **(Kelime-i tevhîd)** (Allah Birdir) hak sözünü dünyânın her yerine götürerek tebliğ etmişlerdir.

Akl sâhibi olan herkesin açıkça gördüğü gibi, kâinâta ibret nazarı ile bakıldığında, kâinâtdaki bütün işlerin ve hâllerin bir nizâm [düzen] içinde, değişmeyen kanûnlara bağlı olduğu görülür. O kanûnları koyan ve aynı şekilde hıfz eden bir Hâlıkın [yaratıcının], ya’nî vâcib-ül vücûd olan, Allahü teâlânın lâzım olduğu, akl-ı selîm sâhibi olanlarca hemen anlaşılır. İşte cenâb-ı Hak, bu mebd-i evvel (Her şeyin ilk başlangıcı) ve keyfiyeti, nasıl olduğu akl ile anlaşılamiyan, ezeli ve ebedî olan, mutlak yaratıcıdır. O, bütün kemâlâtı ve üstünlükleri kendisinde toplamıştır. Ehadirdir, ya’nî zâtında, fi’lerinde ve sıfatlarında birdir. Benzeri yoktur.

Allahü teâlâ birdir, ezeldir, ebedîdir ve kadîmdir. Her dürlü değişmekden uzaktır. Ondan başka her şey, bu varlık âleminde, zemân geçmesi ile eskiyerek bozulur ve değişmelere uğrar. Allahü teâlâ ise, her dürlü değişiklikten berîdir, uzaktır. O, hiç değişmez. “Bir, bir dahâ, iki eder” sözü zemânla hiç değişmeyeceği gibi, asrlar ve zemânın geçmesi de, Allahü teâlânın birliğini, ilmini ve kudretini değiştirmez.

Akl gibi bir ni’met verilmek ile, diğer mahlûklar içinden seçilmiş olan insan, yeryüzünde yaratıldığından beri, Allahü teâlânın var olduğunu anlamaktadır. Bu hakikat, her din ve mezhebde, değişik bir şekle ile açıklanarak, ortaya konmuştur. Fekat, insanların akları değişik, anlama kabiliyetleri farklı olduğundan, herkes yaratıcıyı aradığında, Onu kendi tabiatına, meşrebine, ilm ve idrâkına uygun bir tarzda tesavvur etmiştir. Onu kendi anlayışına ve meşrebine göre ta’rif etmiştir. Çünkü insan, aklının aczi ve noksanlığı sebebi ile anlamadığını, bilmediğini, bildikleri gibi sanmıştır. Hakikati bulduk diyenlerin çoğu, mecûsîlik, putperestlik gibi şeririn, bâtil şeylerin tam içine dalmışlar, bu sebeb ile şirk ve dalâlete düşmüşlerdir.

İnsan, kendi noksan aklı ile, mutlak yaratıcıyı anlayamayacağından, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, her asrda, her kavme Peygamberler göndermiştir. Böylece, işin hakikatini, doğrusunu insanlara öğretmiştir. Sa’idlerden olanlar, îmân ederek kurtuldular, dünyâ ve âhiret se’âdetine kavuştular.

Bedbaht, tâli'siz olanlar ise, i'tirâz ve inkâr ederek, hüzn ve hüs-rânda kaldılar.

Her Peygamberin, yaşadığı asr, bulunduğu yer ve gönderildiği kavmin hâlleri, âdetleri, başka başkadır. Her Peygamber, Allahü teâlânın varlığını ve birliğini insanlara öğretirken; insanların dünyâ ve âhîret se'âdetlerine vesîle olacak ba'zı ahkâm ve ibâdetleri de beyân etdi. Târihcilere göre, mîlâddan takriben binaltıyüzelli sene önce, Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâmı Peygamber olarak gönderdi. Mûsâ aleyhisselâm, kendinden önce gönderilen Âdem, Nûh, İdrîs, İbrâhîm, İshak ve Ya'kûb "aleyhimüsselâm" gibi Peygamberlerin, kendi zemânlarında, kendi kavmlerine öğretdikleri, Allahü teâlânın varlığı ve birliği akîdesini ve îmân edilecek diğer şeyleri, Benî İsrâîl kavmine öğretti. Farz olan ibâdetleri ve muâmelâta âid hükmleri de, heryere yayararak, Benî İsrâîli şirkden sakındırmağa çalışdı. Mûsâ aleyhisselâmdan sonra, Benî İsrâîl çeşidli belâ ve karışıklıklara uğradı. Çünkü, Mûsâ aleyhisselâmın öğretmiş olduğu, îmân esâslarını terk ederek, dalâlete düşdüler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, İsâ aleyhisselâmı, peygamber olarak, Benî İsrâîle gönderdi. İsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın varlığı ve birliği demek olan, tevhîdi ve diğer îmân esâslarını yayıp, öğreterek, doğru yoldan ayrılanların hidâyetine çalışdı ve Mûsâ aleyhisselâmın dînini kuvvetlendirdi.

İsâ aleyhisselâmdan sonra, Ona tâbi' olanlar, dahâ önce Benî İsrâîlin doğru yoldan ayrıldıkları gibi, İsâ aleyhisselâmın bildirdiği doğru îmândan ayrıldılar. Dahâ sonra, günbegün İncil denilen kitâblar ve hıristiyanlığa âid risâleler yazdılar. Değişik yerlerde çeşidli rûhban cemiyetleri teşekkül ederek, birbirlerine temâmen zıd karârlar aldılar. Böylece birbirinden temâmen farklı yetmişiki fırka ortaya çıktı. Bunlar, tevhîd esâsını ve İsâ aleyhisselâmın dînini temâmen terk etdiler. Çoğu putperest ve kâfir oldu. Bunun üzerine Allahü teâlâ, sevgilisi ve Peygamberlerin en üstünü olan Muhammed aleyhisselâmı, âhir zemân Peygamberi olarak, yer yüzüne [insanlara] gönderdi.

Mûsâ aleyhisselâmın tebliğ etdiği dînin emrlerinin çoğu zâhirî amellere ve İsâ aleyhisselâmın emrlerinin çoğu da, kalb bilgilerine âid idi. Bunların her ikisini de, kendinde toplayan, en kâmil, en son ve en mükemmel (üstün) din olmak üzere, Allahü teâlâ, İslâmiyeti ve bu dîne mahsûs olan kitâbı (**Kur'ân-ı kerîm**)i Muhammed aleyhisselâma indirdi.

Allahü teâlâ şânı yüce Peygamberimize, melek vâsıtası ile, vahy göndererek, bütün insanlara, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emr etdiği zâhirî amellerden ve İsâ aleyhisselâmın dîninin emr et-

diğı bâtinî edeblerden asra ve zemâna uygun olanları içine alan ve bunlara zâhirî ve bâtinî pek çok hakikatleri ekleyen en mükemmel islâm dînini bildirdi.

Îmân, ya'nî Allahü teâlânın birliğı akîdesi, bütün semâvî dinlerde başka başka olmayıp, hepsi, tevhîd esâsı üzerine kurulmuştur. Dinlerin aralarındaki fark, sâdece ibâdet bilgilerindedir. Îsâ aleyhisselâm göğe çıkarıldıktan seksen sene geçinceye kadar, Allahü teâlânın varlığı ve birliğı akîdesinde, aslâ bir ihtilâf ve çekişme olmamıştır. Bütün havârîler ve onlara tâbi' olanlar ve tebe'-i tâbi'leri, İncilde açıkca bildirilmiş olan Allahü teâlânın birliğı akîdesi üzere yaşamış ve öylece de vefât etmişlerdir. İbtidâ yazılan üç İncilin [Matta, Markos, Luka] hiçbirinde (**teslîs**), ya'nî hıristiyanlardaki baba, oğul, rûh-ül kuds, üçlü inancına dâir tek bir harf dahî yokdu. Sonra Yuhannâya nisbet edilen dördüncü İncil, yunanca olarak ortaya çıktı. Bu İncilde, Yunan felsefecilerinden Eflâtûnun fikri olan üç (**uknûm**) [üç asl, esâs varlık] ihtivâ eden ibâreler görüldü. O zemân, İskenderiyye mekteplerinde, Yunan felesoflarının Ravâkıyyûn ve işrâkıyyûn felsefeleri ve sözleri üzerine münâzara ve mücâdele devâm ediyordu. [**Ravâkıyyûn (Stoicism)**: Mîlâddan üç asr önce Atinada Yunan felesofu Zenon tarafından kurulan bir felsefe mesleğidir. **İşrâkıyyûn**: Pisagor tarafından kurulan felsefe mesleğidir. Bu iki felsefe hakkında ileride bilgi verilecektir.] Eflâtûn tarafdârı kimseler, Yuhannâ İncilinin revâc bulmasını istediler. Ancak o zemâna kadar, Îsâ aleyhisselâmın dîninde hâşâ (Allah üçdür) diye bir söz işitilmediğinden, Îsâ aleyhisselâmın dînine inananlar, bunu kabûl etmeyip, şiddet ile red etdiler. Böylece, Îsâ aleyhisselâmın dînine inananlar, iki kısma ayrıldı. Aralarında pek çok münâzara ve muhârebeler oldu. Mîlâdın 325. ci senesinde Birinci Kostantin zemânında, İznikte toplanan rûhban cem'iyeti, Îsâ aleyhisselâmın dîninin esâsı olan tevhîdi [Allahü teâlânın birliğini] terk etdiler. Eflâtûn tarafdârı olan Büyük Kostantin baskısı ile üç uknûm fikrini, ya'nî baba, oğul, rûhül-kuds akîdesini [inancını] kabûl etdiler. O günden sonra, teslîs akîdesi her tarafa yayılmaya başladı. Îsâ aleyhisselâmın dînine inanan hakikî mü'minler, dağılarak perîşan oldular. Böylece, Eflâtûnun felsefesi meydâna çıkıp, Îsâ aleyhisselâmın dîni terk olundu. Bu dîne inanan hakikî mü'minler ise, gizlendiler. Bu şekilde tevhîd dîninin yerine, teslîs akîdesi geçip, gitdikçe kuvvetlendi ve Allahü teâlânın bir olduğuna îmân eden nasârâdan, şurada burada kalanları da, teslîs akîdesine sâhib kiliseler tarafından aforoz edilip, katl edilerek, imhâ edildiler. Az zemân sonra, bunlardan hiç kimse kalmadı.

399 [m. 1054] senesinde İstanbul Patriki Mihâel Kirolarius, merkezi Romada olan garb kilisesinin, tehammülü mümkün olmayan baskılarına dahâ fazla dayanamıyarak, isyân etdi. Romadaki papanın, Îsâ aleyhisselâmın halîfesi ve [ilk papa olarak kabûl edilen havârîlerden] Petrusun vekîli olduğunu inkâr etdi. Papazların halkdan ayrı yaşamaları gibi, ba'zı aslî mes'elelerde Roma kilisesine muhâlefet etdi.

Konsej ismini verdikleri rûhban meclislerinin her birinde, i'tikâd esâsları birbirinden temâmen farklı kararlar verdiler. Aldıkları bu kararlara muhâlif olanlardan ayrıldılar. Böylece yetmişiki fırka hâsıl oldu. Buna rağmen, Roma kilisesi, eski bildiğinden şaşmayıp, önceki yoluna devâm etdi. O asrlarda Avrupada yaşayan hükümdârlar, bu husûsdaki hâdiselerden, olaylardan temâmen habersiz ve câhil idiler. Emrleri altında bulunan, koyun sürüsü gibi milletleri istedikleri şekilde soyuyor ve çeşid çeşid zulmler yapıyorlardı. Hükümdârlar, bu soygunculuk ve zulme kimsenin karşı çıkmaması için, papazların câhil halk üzerindeki nüfûzlarını, kendi menfe'atleri istikâmetinde kullanıyorlardı. Sanki papazların emrleri altına girmiş idiler. Papazlar, hükümdârların câhilliğini, za'fiyetlerini ve düşüncelerini pekiyi bildiklerinden, onların hükümrânlık kuvvetlerini kendi menfe'atlerine hizmetde kullandılar. Zâhirde Avrupanın hâkimi, hükümdârlar görünüyorsa da, Avrupanın müstakil ve yegâne hâkimi papazlar oldular. Hattâ hıristiyanlığın ilk zemânlarında, papaların arzû ve isteklerinin yerine getirilmesi, İtalyan hükümdârlarının tasdikine bağılı idi. Dahâ sonra papaların nüfûzları öyle bir dereceye ulaştı ki, istediklerini imperatör yapıp, istemediklerini azl etdiler. O zemânki câhil halk ise, hiçbir şey bilmediklerinden, hem hükümetlerinin zulm ve eziyetleri altında, hem de papazların hırs ve tama'ları arasında ezildiler. Her çeşid eziyyet ve cefâyâ katlandılar. Bu hâllerine (Allahın emri böyle imiş) diye susarak, sabr etdiler. Böylece, Avrupa kıt'ası başdan başa cehâlet karanlığı ve teassüb içinde harâb ve vîrân oldu.

Bu sırada İslâm memleketleri, hıristiyan Avrupanın tam tersi bir idâre altında idi. Arabistân, Irak, İrân, Mısır, Türkistân; Emevî ve Abbâsî halîfelerinin idâresiyle her cihetden, maddî ve ma'nevî terakkîler yapmış idi. [O zemân müslimânlar, rûhen ferah, maddeten de, refâh içerisinde idiler.] Müslimânlar İspanyayı, Endülüs Emevî sultanlarının emri altında, en güzel şekilde i'mâr etmiş, medeniyetin en yüksek zirvesine ulaşmışlardı. İlm, san'at, ticâret ve zirâata ve güzel ahlâka çok ehemmiyyet verilmişti. İspanya dahâ önce, Gotlar elinde vahşî bir belde iken,

müslimânların idâresine geçtikden sonra, sanki Cennet bağçeleri gibi olmuşdu. Avrupalı ilm adamları ve sanâyi'ciler, İslâmın hakkını hiçbir vakt ödeyemezler. Bunlar, ilelebed müslimânlara teşekkür etmelidirler. Çünkü, Avrupaya ilm, güzel ahlâk kıvılcımı, ilk def'a, Endülüs müslimânlarından sıçramıştır.

Kurûn-ı vüstâ dediğimiz, Ortaçağda, Endülüste ortaya çıkan islâm medeniyeti, Endülüsün dışına taşarak, Avrupaya yayıldı. Endülüste medeniyeti gören kâbiliyetli ba'zı Avrupalılar ortaya çıktı. İslâm âlimlerinin kitâblarını, Avrupa lisanlarına terceme etdiler. Bunların, terceme ve te'lîf ederek, neşr etdikleri kitâblar sâyesinde, Avrupa halkı cehâlet uykusundan uyanmağa başladı. Nihâyet 923 [m. 1517] senesinde, Almanyada Martin Luther ortaya çıkıp, hıristiyanlığın müceddidi, yenileyicisi olmak istedi. Luther, Roma kilisesinin akla uymıyan bir çok esâslarına karşı çıktı. [Martin Luther, Alman papazıdır. Hıristiyanlığın bir kısmı olan, Protestanlığı kurdu. Papaya bağlı olan hıristiyanlara katolik denir. 888 [m. 1483] de tevellüd, 953 [m. 1546] de öldü. Çok kitâb yazdı. Papaya düşman olduğu gibi, azılı bir islâm düşmanı idi. Katoliklerle protestanlar da birbirlerine düşmandırlar.] Ondan sonra Kalvin ortaya çıktı. Lutherin i'tirâzlarını tasdik etmekle beraber, ba'zı mes'elelerde ona muhâlefet etdi. Luther ve Kalvin Roma kilisesinin ibâdet ve îmân şekillerini red etdiler. Papanın, Petrusun vekîli ve İshâ aleyhisselâmın halîfesi olduğunu inkâr etdiler. Luther ve Kalvinin peşinden gidenler (**protestan**) diye ismlendirildi.

Roma kilisesi, dahâ önce şark kilisesinin kendisinden ayrılması ile tebe'asının üçde birini gayb ettiği gibi, protestanlığın ortaya çıkması ile de, üçde birini dahâ gayb etdi. Bu hâl, papaların akllarını başlarından aldı. Zemânlarındaki katolik kralların askerî kuvvetlerini kullanıp, protestanları kılıncıdan geçirerek zafere ulaşmak gibi, çok kötü bir tedbîre başvurdular. Fekat hiçbir zemân, zor ile, îmânı ve vicdânı değışdirmek mümkün olmadığından, bu tedbîr aksine te'sîr etdi. Protestanlığın İngiltere ve Amerikada da yayılmasına sebep oldu. Bunun üzerine, Roma kilisesi, diğer din mensûblarını ve vahşî kavmleri hıristiyanlaştırmak, nüfûzunu artdırmak sevdisına düşdü. Dünyânın her tarafında husûsî katolik mektepleri kurdu. Katolik dînini duyurmak ve yaymak için (**misyoner**) ismini verdikleri çok müte'assib papazlar yetiştirdi. Bunları bölük bölük Amerika, Japonya, Çin, Habeşistân ve diğer islâm memleketlerine gönderdi. Misyonerler, gittikleri yerlerde sâdece ba'zı câhilleri çeşidli va'dler ve menfe'atlerle aldatabildiler. Câhil kavmlerde, anayı kızının, oğulu babasının

aleyhine tahrik ederek birbirlerine düşman etdiler. Buldukları memleketlerde, çeşidli karışıklık ve ihtilâller çıkardılar. Dahâ sonra, hükûmetler ve halk, misyonerlerin fitne ve fesâdından bı-kıp, usanarak, buldukları her memleketten sürüp çıkardılar. Ba'zı memleketlerde ise, dahâ şiddetli cezâlar verilerek, i'dâm edildiler. Bu misyonerler, hristiyanlığı yaymak behânesi ile, insanlığa o kadar zarar vermişlerdir ki, bütün dünyânın hristiyan-lıkdan nefret etmesine sebep oldular. Hele Roma kilisesinin, hristiyan katolik te'assubu ve mal hırsı ile, bir misli dahâ görülme-miş, vahşiyâne tedbîrleri ve insanlığın yaratıldığı günden beri işi-tilmemiş işkenceleri, meselâ Sen Bartelmi gecesi ve engizisyon katliâmları hakkında yazılmış târîh kitâblarını okuyan insanın, tüyleri ürperir.

Katolik kilisesinin, katolikliği yaymak için misyonerler yetiş-direrek fe'âliyyete geçmesi üzerine, protestanlar da, buna karşı boş durmadılar. Çeşidli yerlerde, cem'iyetler kurarak, çok bü-yük sermâyeler topladılar. [İngilterede, islâmiyyeti yok etmek için kurulmuş olan, Müstemlekeler nezâretinin idâresinde] dün-yânın her yerine protestanlığı anlatan kitâblar, câsûslar ve mis-yonerler gönderdiler. Dahâ sonra neşr olunan masraf defterle-rinde bildirildiğine göre, 1219 [m. 1804] senesinde kurulan İngi-liz (**Bible House=İncîl Evi**) ismindeki protestanlık cem'iyyeti, İncîli ikiyüzdört lisana terceme etdirdi. Bu cem'iyet vâsıtası ile, 1287 [m. 1872] senesinin sonuna kadar, basılan ve dağıtılan hris-tiyanlık kitâblarının adedi, hemen hemen 70 milyona vardı. Yine bu cem'iyet, protestanlığı yaymak için, 1872 senesinde ikiyüz-beş bin üçyüz onüç (205313) İngiliz altını sarf etmişdi ki, bugün-kü para ile [1988 senesinde bir ingiliz altını 150.000 Türk Lirası kıymetinde iken] 30 milyar 786 milyon Türk Lirası tutmaktadır. [Bu cem'iyet, ingiliz müstemlekeler nezâretinin idâresi altında, bugün dahî fe'âliyyetde olup, dünyânın birçok yerlerinde revir-ler, hastahâneler, konferans salonları, kütübhâneler, mektebler, hattâ sinema salonları gibi eğlence yerleri, spor tesisleri kurmak-da, buralara devâm edenleri protestanlığa teşvîk için fevkal'âde gayret sarf etmektedir. Katolikler de, aynı sûrette çalışmakta-dır. Bunlar, aynı zemânda, fakîr memleketlerdeki gençlere iş bulmakta, ehâliye yiyecek yardımı yapmakda ve böylece onları hristiyanlığa teşvîk etmektedirler.] Böylesine fe'âliyyet göster-melerine rağmen, Avrupalılar eskisi gibi kör olmayıp gözlerini çokdan açmışlar, bu misyonerlerin ve câsûsların nasıl bir başbe-lâsı, yalancı, fitneci kimseler olduklarını def'alarca tecrube ede-rek öğrenmişlerdir. Bunun için, misyonerlerin Avrupalılar arasın-

da i'tibârları yoktur. Misyonerler, neşr ederek bedâva dağıtdıkları [sayısı çok büyük rakamlara varan] kitâbları, Avrupada kendi milletlerine dağıtmayıp, diğerk memleketlere göndermekdedirler. Kendileri, buldukları devletin kanûnlarına tâbi' olmadıkça, bir diğerk Avrupa memleketine aslâ sokulmuyor, hele kendi dinlerini yaymağa cesâret edemiyorlardı. [Katolik misyonerlerin, protestan olan memleketlerde katolikliğı yaymalarına, protestan misyonerlerin de, katolik memleketlerde protestanlığı yaymalarına aslâ izin verilmemekdedir.] Böyle bir hareket görüldüğü anda, devletin polis kuvvetleri vâsıtası ile memleketden sürülüp, hudûd dışı edilmekde idiler. Bu misyonerler gıtdikleri her Avrupa memleketinde, horlanıp, hakîr görölerek aşğılanmışlardır.

Misyonerler [ve ingiliz müstemlekeler nezâretinin câsûsları], Osmânlı devletinin, İslâmiyyetin dışındaki diğerk dinlere tanımış olduğı serbestlikden istifâde etmesini çok iyi bildiler. Kırk elli sene-den beri, Osmânlı devletinin himâyesinde olan memleketlere sızdılar. Değışik yerlerde, mektebler kurup, gûyâ insanlığa hizmet için, halkın çocuklarını bedâva okutuyoruz diyerek, ba'zı câhilleri aldatdılar. Her memleketde câhiller, dinlerinin emrlerini ve vazîfelerini lâyıki ile bilmedikleri için, bilhâssa protestanlık teşkilâtının maddî sermâyesi çok büyük olduğundan, protestanlığı kabûl edenlere aylık ve yıllık maâşlar bağladılar. Bununla da kalmayıp, elçilik ve konsolosluklar vâsıtası ile, protestan olanlara, çeşidli devlet kademelerinde, vazîfeler almalarına da yardım etdiler. Anadolu ve Rumelideki Osmânlı tebe'asından, ba'zı saf hıristiyanları iğfâl edip, kendilerine bağlamağa muvaffak oldular. Fekat bunları altınla, parayla aldatıp kendilerine bağladıklarından, arzû etdikleri derecede istifâde edemediler. Elhamdülillah ki, şöhetli ve tanınmış, bir müslimânı dahî iğfâl etmeğe [aldatıp hıristiyan yapmağa] muvaffak olamamışlardır.

Misyonerler, müslimânları aldatmak için 1282 [m. 1866] senesinde İstanbulda basdırdıkları Türkçe İncîlin sonunda (Bu kitâb, Alî beğın tercemesi ve Tûrâbî efendinin himmeti ile dahâ önce basılan nüshanın müsahhah, düzeltilmiş hâlidir) ibâresini yazmışlardır. Bu yazı ile gûyâ, ba'zı müslimânları aldatmağa muvaffak olduklarını açıklamışlardır. O târihlerde birkaç yüz altın karşılığı, İncîli terceme eden kimseyi biz biliyoruz. Fekat protestanlığı kabûl etdiğı meçhûldür. Ayrıca, Alî beğ nâmında bu işe ehl, tanınmış bir kimse bulunmadığından, sahte bir ism olması ihtimâli de hiç uzak değildir. Çünkü tanınmış bir kimse olsa, herkesin tanıdığı lakabı ile yazılması îcâb ederdi. Tûrâbî efendiye gelince, Mısrda oturan ve bir protestan kıızı ile evli olan bu kimsenin, onlara

böyle bir hizmetde bulunması şaşılacak birşey değildir. Fekat kendisinin, hiçbir vakt protestan âyinlerini beğenip, takdîr ettiği görülmemiştir. Bil'aks, onların her dürlü çirkinliklerini ortaya koyduğundan, din değiştirdiğine inanılmaz. Öyle bile olsa, Tûrâbî efendi, herkesin tanıdığı bir kimse olmayıp, Mısır idâresi tarafından çocukluğunda İngiltereye gönderilmiş ve orada papaz mektebinde yabancı dil öğrenmiştir. Bu ise, (Tûrâbî efendi İslâmiyyeti öğrenmeden protestanlığa meyl etmiş) demektir.

Hiç bir hıristiyan; İslâmiyyeti bilen, İslâm terbiyesi görmüş, İslâmiyyetin hakikatına vâkıf olarak, kelime-i tevhîdin rûhânî lezzetini almış, güzel kokusunu his etmiş, akllı bir müslimânın protestanlığı kabûl ettiğini gösteremez. Şâyed gösterirse, para, himâye ve mevki' gibi şeylerden birisi sebebi ile olup olmadığını araştırmak îcâb eder. **(Allahü teâlânın ortağı ve benzeri yoktur. Onu bunlardan tenzîh ederim)** diyen bir kimseye, (Allah birdir, fekat üçdür veyâ Allah üçdür, fekat birdir) fikrini kabûl ettirip, inandırmak pekgüç, hattâ mümkün olmıyan bir şeydir. İmân esâslarını bilen bir müslimân, felsefe ile çok meşgûl olunca, felsefecilerin yoluna meyl etmesi belki mümkündür. Fekat, hıristiyan olması aslâ mümkün değildir. Bu sebep ile, İslâm dîninin gerçek koruyucusu Allahü teâlâ olduğundan, misyonerlerin sinsi ve zararlı fe'âliyyetlerinde, müslimânlar için korkulacak hiçbir tehlike yoktur. Hattâ böyle bir tehlikenin hâtıra gelmesi bile bizce bir nev'i tenezzülden ibâretdir. Fekat, memleketimize gelen papazlar, ingiliz müstemlekeler nezâreti tarafından kendilerine verilen vazife îcâbı, hâşâ İslâm dîninin, bâtil ve hıristiyanlığın ise üstünlüğü husûsunda ba'zı kitâblar yazıp, ücretsiz olarak dağıtmağa başladılar. Bir takım yalan ve hileler ile, bâtili hak gibi göstermeğe çalışmaktadırlar. Misyonerlerin bu yalan ve iftirâlarına cevâb vermek, ilm sâhibi olan müslimânlara farz-ı kifâyedir. Bunların asl maksadları, dîn-i islâmı karışdırarak, her zemân ve her memleketde yaptıkları gibi; zevc ile zevce, evlâd ve akrabâ arasına düşmanlık tohumları atmaktır. [Çünkü bu kimseler, bu günkü İncîlleri Allah kelâmı zan etmekte ve onların emrlerine göre hareket ettiklerini söylemekdedirler.] Matta İncîlinin onuncu bâbının otuzdört ve otuz beşinci âyetlerinde hâşâ İsâ aleyhisselâmın, (Yeryüzüne selâmet getirmeğe geldim sanmayın, ben selâmet değil, kılıç getirmeğe geldim. Çünkü ben, adamların arasını ve kızla anasının ve gelinle kaynanasının arasına ayrılık koymağa geldim. Ve kendi ev halkı, adamın düşmanları olacaktır) diye emr ettiği yazılıdır. Misyoner papazlar, buna uyararak, câhilleri aldatıp, devlet aleyhine tahrîk ederek, kıskırdılar. Asl

maksadları, bu yolla islâm dînini ve Onun hâmîsi olan Osmânî devletinin varlığını, tehlukeye düşürmek idi. Osmânî devletinin merhamet ve himâyesi altında, gâyet râhat bir hayât süren hıristiyan tebe'a arasına, bu yolla, nifak ve düşmanlık tohumlarını atdılar. Eshâb-ı kirâmdan, zemânımıza kadar, her islâm devleti, emri altında bulunan diğer din mensûblarının aslâ din işlerine karışmamış, bunları hiçbir zemân dinlerinden dolayı incitmemişlerdi. Bilhâssa Osmânî devleti, altıyüz seneden beri, emri altında bulunan gayr-i müslimlerin din işlerine hiçbir sûrette karışmamakla beraber, ibâdetlerini yapmalarına da, her dürlü yardım ve kolaylığı da sağlamışdır. Bu yardımın ve adâletin yapılmasını islâmiyyet emr etmektedir. Peygamberimizin bu husûsdaki emrleri, islâm kitâblarında, meselâ **(Herkes'e Lâzım Olan İmân)** kitâbında yazılıdır. Bunun için, hiçbir din mensûbuna akîdesinden [inancından] dolayı tahkîr edilip, tecâvüz edilemeyeceği, Osmânî devletinin temînâtı [garantisini] altında idi. Hem bir insanın evinde müsâfir olacaksın, hem de onun imân ettiği [inandığı] mukaddes şeyleri ayak altına alıp, kötöleyeceksin. Böyle bir şey, dünyânın hiçbir yerinde görülmemişdir. Burada mühim olan husûs, islâm düşmanlarının, yıkıcı sözleri, yazıları, kitâbları ve [televizyonları, teyp, video kasetleri] ile islâmiyyete yaptıkları iftirâlardır. Bu yalan ve iftirâlara herkesin dikkatini çekmek, [onlara cevâb vermek] ve kendilerinin doğru gibi yaptıkları neşriyyâtın [yayınların] ne gibi çürük esâslara bağlı olduğunu bütün âleme göstermekdir. Bilhâssa **(Şems-ül-hakîka)** ismi ile neşr ettiğim türkçe kitâbda, misyonerlerin islâmiyyete yaptıkları hücumlara, gâyet güzel cevâb verilmişdir. Bu kitâbımda, hıristiyanlıkla ilgili bir çok husûs etraflıca anlatılmış, birçok sûâller de ortaya konmuşdur. Hâl böyle iken, hıristiyan papazlar ne bu soruları, ne de Hindistânın büyük âlimlerinden Rahmetullah Efendinin arabî olarak yazmış olduğu ve dahâ sonra Türkçeye terceme edilen **(İzhâr-ül-hak)** isimli mükemmel kitâbını hiç görmemiş gibi, yeniden bir takım yalan ve uydurma kitâb ve risâleler neşretmektedirler. Eski iftirâlarını bu kitâblarında da aynen tekrâr etmektedirler. **(Şems-ül-hakîka)** ve **(İzhâr-ül-hak)** da kendilerine tevcih ettiğimiz sûâllerin birine dahî cevâb vermekden âciz kalmışlardır.

Fârisî **(Makâmât-i ahyâr)** kitâbının üçyüzdoksanıncı sahifesinde diyor ki: Protestan papazı Fander, hıristiyanlar arasında çok meşhûr idi. Protestan misyoner teşkilâtı, seçtikleri papazlar ile Fanderi Hindistâna gönderdi. Hıristiyanlığı yaymak için çalışacaklardı. 1270 [m. 1854] senesinin Reb'ul-âhır ayında ve Recebin onbirinci günü, bu misyoner hey'eti, âlimler ve seçilmiş zât-

lar arasında, Delhînin büyük islâm âlimi Rahmetullah efendi ile münâzara [ilmî mücâdele] yaptılar. Uzun münâkaşalar netîcesinde, Fander ve yardımcıları cevâb veremez hâle geldiler. Dört sene sonra, ingiliz hükûmeti Hindistânı işgâl edince [ve müslimânlara ve bilhâssa sultâna ve din adamlarına korkunç işkenceler yapınca] Rahmetullah efendi, Mekke-i mükerreremeye hicret eyledi. 1295 [m. 1878] senesinde, bu misyoner hey'eti İstanbula gelerek, hıristiyanlık propagandasına başladı. Sadr-ı a'zam Hayrüddîn pâşa,^[1] Rahmetullah efendiyi İstanbula da'vet etdi. Misyonerler, karşılarında Rahmetullah efendiyi görünce, çok korkdular. Süâllere cevâb veremiyerek, firâr etmekden başka çâre bulamadılar. Pâşa, bu büyük islâm âlimine çok ihsânda bulundu. Hıristiyanları nasıl red ve perîşân ettiği yazmasını ricâ etdi. Bu da, Recebin onaltıncı gününden Zilhicce sonuna kadar, arabî (**İzhâr-ul-hak**) kitâbını yazdı ve Mekkeye gitdi. Hayrüddîn pâşa, bunu türkçeye terceme etdirip, ikisini de basdırdı. Avrupa dillerine de terceme ve tab' ve her memlekete neşr edildi. İngiliz gazeteleri, (Eğer bu kitâb yayılırsa, hıristiyanlık çok zarar görecektir) yazdılar. Bütün müslimânların halifesi olan sultân ikinci Abdülhamîd hân "rahmetullahü aleyh", 1304 Ramezân ayında tekrâr da'vet edip, serâyında çok hurmet ve ikrâm yaptı. Rahmetullah efendi 1308 [m. 1890] Ramezân ayında Mekke-i mükerreremde vefât eyledi.

Allahü teâlânın yardımı ile, şimdi yazmağa başladığımız bu türkçe kitâba **Cevâb Veremedi (Diyâ-ül-kulûb)** ismini verdik. Fakat, şurası iyice bilinmelidir ki, bu kitâbı yazmaktan maksadımız, sâdece protestan misyonerlerin, islâm dîni aleyhinde neşr ettikleri kitâb ve broşürlere cevâb vermek, onlara mukâbele etmek vazîfesini yerine getirmekdir. Dinlerini ve râhatlarını korumak isteyen hıristiyan hemşehrilerimiz de, bu misyonerlerden râhatsız ve zararlarını def' etmek husûsunda bizim ile aynı fikrdedirler.

HARPUTLU İshak Efendi

***Lâ ilâhe illallah, el-melikül hakkul mübîn,
Muhammedün Resûlullah, sâdikul va'dil emîn.***

---

[1] Hayrüddîn pâşa, 1307 [m. 1889] da vefât etdi.

DIYÂ-ÜL-KULÛB (KALBLERİN ZİYÂSI)

Allahü teâlâ vardır, birdir. Allahü teâlânın sıfât-ı sübûtiyyesi sekizdir. Bunlardan birincisi, **(Hayât)** sıfatıdır.

Protestan râhibleri, İstanbulda islâmiyyetin aleyhine neşr ettikleri risâlelerden birinde:

(Hıristiyanlığın fazîlet ve üstünlüğü, günlük hayât ve dünyâ hâkimiyetine yakışacak te'sîrleri ile insanlar arasında çok sür'atli bir şekilde yayılmasından anlaşılmaktadır. Allahü teâlâ hıristiyanlığı, diğer dinlerden üstün, hakikî bir din olarak dünyâya göndermiştir. Yehûdîlerin mahv olması, üzerlerine büyük belâların gelmesi ve yehûdî milletinin dağılıp bozulmasının sebebi, hıristiyanlığı inkâr ettikleri için, Allah tarafından kendilerine verilen açık bir cezâdır.

İslâmiyyetin zuhûru ile hıristiyanlık nesh olup, hükmü kalkmıştır denilirse, acaba islâmiyyetdeki hayât kuvvetinin, yaşama şeklinin, insanların kalblerini kendi tarafına çekme kuvvetinin, hıristiyanlıktaki bu kuvvetten dahâ üstün olduğu ortaya çıkmış mıdır? Yâhud, islâmiyyetin zuhûru ile hıristiyanlar üzerine, yehûdîlerde olduğu gibi, müdhiş belâlar gelmiş midir? Hıristiyanlık üçyüz sene kadar devlet gücü olmadan yayılmıştır. İslâmiyyet ise, hicretten sonra, din olma şeklinden çıkıp devlet gücüne sâhip oldu. Bunun için, islâmiyyet ile hıristiyanlığın insanların kalblerine olan rûhânî ve ma'nevî te'sîrlerinin hakikî nisbetini tesbît etmek, güç bir işdir. Fekat, İsâ aleyhisselâm üç sene insanları dîne da'vet etmiştir. Bu zemân içinde kendisine pek çok kimse tâbi' oldu. Bunların içinden oniki havârîyi seçti. Başka bir zemânda "İncîl müjdeleyicileri" ismi ile, yetmiş kişi dahâ seçti. Bunları, insanlara doğru yolu göstermeleri için gönderdi. Dahâ sonra, yüzyirmi kişiyi de, bir yerde toplandı. Havârîlerin bildirdiklerine göre, İsâ aleyhisselâmın öldürülmesine kadar kırk gün içinde kendisine inanan 500 hıristiyanı da dîne da'vet için gönderdiği Pavlosun mektûblarında açıkca yazılıdır) demektedirler.

İstanbulda neşr ettikleri bu risâle şöyle devâm ediyor: (Arab

târîhcilerden İbni İshak,^[1] Vâkıdî, Taberî, İbni Sa'd^[2] ve diğerlerine göre, Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” ilk î mân edenler, kendi hanımı hazret-i Hadîce, evlâdlığı ve kölesi Zeyd bin Hârise, amcasının oğlu Alî bin Ebî Tâlib, vefâkar dostu ve mağara arkadaşı Ebû Bekr-i Sıddîk ile bunun ihsânlarına kavuşmuş birkaç köleden ibârettir. Hazret-i Ömerin islâmîyeti kabûl ettiği târîhe kadar, ya'nî bi'setin altıncı senesine kadar, müslimân olanlar elli kişidir. Bir rivâyette kırk veyâ kırkbeş erkek ile on veyâ onbir kadından ibârettir. Yine Mekkeli müşriklerin eziyyet ve düşmanlıkları sebebi ile, bi'setin onuncu senesinde, ikinci def'a Habeşistâna hicret eden müslimânların sayısı yüzbir kişiye, ya'nî 83 erkek ve 18 kadına ulaşmışdı. Vâkıdî,^[3] kitâbında, hicretten ondokuz ay sonra vukû' bulan, Bedr gazâsında bulunan muhâcirlerin sayısının seksenüç kişi olduğunu bildirmektedir. Buna göre, hicrete kadar geçen onüç senede Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” inananların sayısı ancak yüze ulaşabilmişdir. Hicret esnâsında tâbî' olanlar ise yetmiş erkek ve iki kadından ibâret olduğu yine târîhlerde yazılıdır. Bu kıyaslamadan sonra, hıristiyanlık ve müslimânlıktan hangisinin kalblere te'sîrinin dahâ fazla olduğu ortaya çıkar. Çünkü, herhangi bir zorlama ve kuvvet olmaksızın, İsâ aleyhisselâm ile Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem”, sâdece teblîğ etmek sûreti ile î mân edenlerin sayısı birbirine mukayese edildiğinde; Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” onüç senelik da'vetinin netîcesi, kendisine yüzseksen kişi inanmışdır. İsâya “aleyhisselâm” ise, üç senede beşyüzden çok kimse inanmışdır. Bundan sonra, hıristiyanlığın ve islâmîyetin yayılma şekli değişmişdir. Bu değişikliğin sebebi ise, sâdece kullanılan vâsıta ve sebeblerdendir. Bunların başında ise, Muhammed aleyhisselâmın ümmetinin muhâribliği gelmektedir. Harblerde gâlib olup, terakkî ederek, birden bire yayılmışlardır. Yoksa islâmîyyet, hıristiyanlık gibi, insanların kalblerine olan kuvvetli te'sîri sebebi ile yayılmamışdır. İlk hıristiyanlar ise, Perslerin [İrânlıların] ezâ ve cefâlarına üçyüz sene tehammül etdiler. Çeşidli mâni'lerle karşılaştıkları hâlde, o kadar çabuk yayıldılar ki, milâdın 313. cü senesinde, birinci Kostantin hıristiyanlığı kabûl ettiği zemân, hıristiyanların sayısı birkaç milyona ulaşmışdı. Müslimânlara mağlûb olan milletler, zâhirde islâmîyeti kabûle pek zorlanmazlardı. Fekat, hayli tahriklerle millî örf ve âdetlerin-

[1] İbni İshak, 151 [m. 768] de Bağdâdda vefât etdi.

[2] İbni Sa'd Muhammed Basrî 230 h.de vefât etdi.

[3] Muhammed Vâkıdî 207 [m. 822] de vefât etdi.

den mahrûm edildiler. Çeşidli düşmanlıklara ma'rûz kalmalarından başka, kendi dînî âyinlerini yerine getirmelerine sebep olan şeyler de yasaklanmışdı. Çâresiz kalarak bu zorluklara ve tazyikle-re katlandılar. Bu, kendilerini ma'nevî olarak islâmîyyetin kabûlü-ne zorlamak idi. Meselâ, Ömer-ül-Fârûk "radiyallahü anh" zemânında dört binden çok kilisenin yıkıldığı bildirilmiştir. Binlerce, câhil, dünyâyâ düşkün, hâmîsiz kimselerin, o zemânki karışıklıklar arasında mal ve mevki' sâhibi olmak için islâmîyyeti kabûl etmelerine hayret edilmez. İslâmîyyetin bu şekilde yayılması, İskender gibi ba'zı cihangirlerin ortaya çıkmasına benzer. Müslimânların yaptığı büyük fethler, Kur'ân-ı kerîmin Allah tarafından gönderilen bir kitâb olduğunu göstermez. Hattâ müslimânların bunca fethleri ve çalışmaları, emrleri altında bulunan hıristiyanlara pek hoş gelmemişdir. Hâlbuki hıristiyanların da'veti Perslere dahâ çok te'sîr etmişdi. Zirâ, bugün Avrupada, küçük bile olsa bir putperest cem'iyeti bulunamaz. Müslimân ülkelerde ise, pek çok hıristiyan bulunmaktadır.

Yehûdîler, hıristiyanlığı red ettikleri için, Allahü teâlânın gadâbına uğradılar. Vatanlarından çıkarılarak, dünyâ üzerinde, her yerden koğulan, kötü bir kavim oldular. Acabâ hıristiyanlar da, islâmîyyeti red ettikleri için, yehûdîlerden dahâ fazla veyâ onlar kadar olsun bir musîbet ve belâyâ uğramışlar mıdır? Bugün yer yüzünde 150 milyon kadar müslimân bulunduğu hâlde, hıristiyanların sayısı 300 milyonu aşmıştır. Allah tarafından gönderilen hak din, adâleti ve insâfı emr eder. Kâmil bir îmân ve ibâdet sebebi ile Allahü teâlâyâ yaklaşma se'âdetini bahş eder. Bu din, kendisine inanan bir kavmi en yüksek derecelere ulaştırıp, madî ve ma'nevî huzûr içinde olmalarına sebep olur. Bu husûslar şübhesizdir. Eğer islâmîyyetin zuhûru ile hıristiyanlık nesh edilip, hükmü kalkmış olsaydı, İslâm memleketlerinin servet ve se'âdet ile diğer memleketlerden üstün olması îcâb ederdi. Hâlbuki İslâmîyyetin doğduğu yer Arabistân olup, burası Muhammed "sallallahü aleyhi sellem" zemânında müslimânların emri altına girmişti. Müslimânlar dahâ sonra, ilk halîfeler zemânında da, dünyânın zengin pek çok milletlerini emrleri altına almışlar, onlara hükm etmişlerdi. Fekat, ne çâre ki, az vaktde hâsıl olan o zenginlik, az zemânda yok oldu. Bugün bile, arablar fakîrlik içerisinde. Müslimân beldelerin çoğu harâb, arâzîleri zirâatdan mahrûmdur. Buralarda yaşayan müslimânlar servet, medeniyet ve i'mârdan uzaktır. İlmde ve san'atda Avrupaya muhtâc olmuşlardır. Hattâ bir mühendis lâzım olsa, Avrupadan getirirler. Denizcilik ve askerlik bilgilerini öğrenmek için gençlerinin tahsîl ve terbiyeleri,

hıristiyân mu'allimlerine bırakılır. Müslimân askerlerin harblerde kullandıkları silâhlar, âlimlerin ve kâtiblerin üzerine yazı yazdıkları kâğıtlar, en büyük ve en küçüğünün giydiği elbiseler ve kullandıkları eşyanın çoğu hıristiyan memleketlerinde i'mâl edilmiştir. Hiç kimse oralardan getirilmiş olduğunu inkâr edebilir mi? Müslimân askerlerin kullandıkları silâhlar dahî, Avrupadan getirtilir. Avrupa ise, hıristiyanlık sâyesinde nüfûs, terbiye, devlet ve servetce terakkî etmiş, ilerlemiştir. Mükemmel hastahâneler, muntazam mektebler ve fakîrhâneler inşâ etmişlerdir. Şimdi, diğer memleketlere de hastahâneler kurarak, mu'allimler ve kitâblar göndererek hıristiyanlığı yaymağa çalışıyorlar. Müslimânlar ise putperestleri ve hıristiyanları, islâmiyyete da'vet için gayret ve hamiyet etmiyor, milyonlarca Kur'ân-ı kerîm tercemeleri dağıtmıyor, âlimler ve da'vetciler göndermiyorlar. Eğer islâmiyyetin zuhûru ile hıristiyanlık nesh edilmiş, hükmü ortadan kalkmış olsaydı, hâl hiç böyle olurmuydu...)

CEVÂB: Hıristiyan misyonerlerinin dağıtdıkları bu risâlelerde, öne sürülen fikrler, hülûsa edildiğinde; hıristiyanlığın islâm dîninin dahâ faziletli, doğru ve nesh edilmemiş [hükmünün kalkmamış] olması, şu birkaç delîle bağlanmışdır: Hıristiyanlığın sür'at ile yayılması, yehûdîler üzerine gelen büyük belâların hıristiyanlar üzerine gelmemiş olması, islâmiyyetin kılıç ile, ya'nî harb ile, hıristiyanlığın ise, nasîhat, güzellik ve insanlara merhamet ile yayılması, hıristiyanların nüfûsca müslimânlardan çok olması, hıristiyan devletlerin güçlü olması, hıristiyanların sanâyi', zenginlik ve memleketlerinin i'mârında müslimânlardan ileri olması ve iyilik yapmağa çalışıp, buna çok ihtimâm göstermeleri ve Avrupada putperestlerin bulunmayıp, müslimân devletlerin her yerinde hıristiyan ve yehûdîlerin bulunmasıdır.

Birinci delilleri olan "*Hıristiyanlığın sür'at ile yayılması*" sözlerine karşılık, hıristiyan târihcilerinden, Kur'ân-ı kerîm mütercimi papaz Salenin beyânları kâfidir. [George Sale, 1149 [m. 1736] da öldü. İngiliz müşteşrikidir. 1734 de Kur'ân-ı kerîmi İngilizceye terceme etdi. Eserinin önsözünde, islâmiyyet hakkında uzun ma'lûmât verdi. Avrupa dillerinde ilk Kur'ân-ı kerîm tercemesi budur.] 1266 [m. 1850] senesinde basılan bu (*Kur'ân tercemesi*)nde diyor ki: (Hicretten evvel, Medîne-i münevverede, kendisinden müslimân çıkmayan hiçbir hâne kalmamışdı. Ya'nî Medîne'de her eve islâmiyyet girmişdi. Eğer bir kimse "*islâmiyyet diğer memleketlere ancak kılıç kuvveti ile yayıldı*" diye bir iddiâda bulunursa; bu, kuru bir suçlama ve cehâletdir. Çünkü, islâmiyyeti kabûl eden pek çok belde vardır ki, kılıcın ismini dahî işit-

memişlerdir. Kalblere te'sîr eden, gâyet belîğ olan Kur'ân-ı kerîmi iştirmekle müslimân olmuşlardır.)

İslâmiyyetin kılıç zoru ile yayılmadığının misâlleri pek çoktur. Meselâ: Ebû Zer-i Gıfârî; kardeşi Üneys ve mübârek anneleri Ümmü Zer “radiyallahü anhüm” ilk islâma girenlerdendir. Dahâ sonra, Ebû Zer-i Gıfârînin da'veti ile, Benî Gıfâr kabîlesinin yarısı müslimân oldu. Bi'setin onuncu senesinde Mekkedden Habeşistâna hicret eden Eshâb-ı kirâm “radiyallahü anhüm”, 83'ü erkek ve 18'i kadın olmak üzere, 101 kişidir. Bunların dışında, pek çok sahâbe de, Mekke-i mükerrermede kalmışdır. Bu zemânda Necran hristiyanlarından yirmi kişi de müslimân olmuşdu. Dımâd-ı Ezdî, bi'setin onuncu yılından önce îmân etmişdir. Tufeyl ibni Amr “radiyallahü anh” de, hicretten önce annesi, babası ve bütün kabîlesi ile berâber müslimân olmuşdu. Medîne-i münevverede, Benî Sehl kabîlesi, Mus'ab bin Umeyrin “radiyallahü anh” nasîhatleri bereketi ile, hicretten önce müslimân olmakla şereflenmişlerdir. Medîne-i münevverede Amr bin Sâbitden gayrisi, hicretten önce îmân etmişlerdi. Sâdece Amr “radiyallahü anh” Uhud gazâsından sonra îmân etdi. Necd ve Yemen taraflarındaki köylerde oturan bedevîler dahî müslimân oldu. Hicretten sonra, Bureydet-ül-Eslemî “radiyallahü anh” yetmiş kişi ile berâber gelip müslimân oldu. Habeş pâdişâhı olan Necâsî de, hicretten önce îmâna geldi. [Habeş pâdişâhlarına Necâsî denir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânındaki Necâsînin adı Eshame idi. Hristiyan iken müslimân oldu.] Yine Ebû Hind, Temîm ve Na'im akrabâlarıyla berâber ve diğerk dört zât da, Resûlullahı tasdik etdiklerini bildiren hediyeyle gönderip, müslimân oldular. Bedr gazâsı olmadan önce, Allahü teâlânın sevgilisi, Resûlullah efendimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” şefkatli, merhametli va'z ve nasîhatleri ve bütün arab belâgatçılarının kabul etdikleri, herkesi acz ve hayretde bırakan, Kur'ân-ı kerîmi dinleyerek, müslimân olanların sayısı Medîne ve çevresinde birkaç bine ulaşmışdı. Hazret-i İsnânın da'vet zemânı müddetince, kendisine tâbi' olanlar ise; İncîlin hesâbına göre, ikiyüz iki kişiden ibâretidir. Hristiyanların inancına göre hazret-i İsnânın i'dâm edilmesinden sonra zuhûr eden hârikulâde şeyleri göreyek, İsnâ aleyhisselâmın dînine girmekle şereflenenler ancak beşyüze ulaşabilmişdi. [Hâşâ İsnâ aleyhisselâm ne öldürüldü, ne çarmıha gerildi. Allahü teâlâ onu diri olarak göğeye çıkardı.]

Hicretin sekizinci senesinde, Mekke-i mükerrermeyi feth eden islâm askerinin oniki bin kişi olduğu ve hicretin dokuzuncu sene-

sinde, Tebük gazâsına Medîneden otuzbinden ziyâde müslimânın iştirâk ettiği ve hicretin onuncu senesinde yüzbinden ziyâde müslimân ile vedâ hacı yapıldığı (**Kıyas-ı Enbiyâ**)da^[1] yazılıdır.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” âhirete teşrif etmeden önce, ona îmân etmekle şereflenen Eshâb-ı kirâmın “radiyallahü anhüm ecma’in” sayısının, yüzyirmidörtbine ulaştığı, bütün kitâblarda yazılıdır. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” âhirete teşrifinden sonra, Müseylemet-ül-kezzâb vak’ası meydâna geldi. Birinci halife Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” Müseylemet-ül-kezzâb üzerine 12.000’den fazla islâm askeri gönderdi. Bu gazâda yetmişden ziyâde hâfız-ı Kur’ân şehîdlik mertebesine ulaşmışdı. Medîneye birkaç konaklık bir mesâfeye, 12.000 askeri gönderen bir halifenin emri altında, ne kadar erkek ve kadın müslimânın bulunması icâb eder? Hıristiyanlık mı, yoksa islâmiyyet mi dahâ çok ve çabuk yayılmışdır. Akl sâhibi olanlar, bunu mukâyese etmelidir!

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından üç-dört sene sonra, ikinci halife Ömer-ül-Fârûk “radiyallahü anh”, kırk bin kişilik bir islâm ordusu göndererek, Hindistâna kadar bütün Îrânı, Konyaya kadar Anadoluyu, Sûriye, Filistin ve Mısır feth etdi. Buralarda yaşayan halkın çoğu, islâm dînindeki adâleti, güzel ahlâkı görerek, müslimân olmakla şereflendi. Eski bâtil dinleri, ya’nî hıristiyanlık ve yehûdîlik ve mecûsîlik üzere kalanlar pek azdı. Böylece, on sene gibi, pek az bir zemân zarfında, islâm memleketlerinde yaşayan müslimânların sayısının, yirmi-otuz milyona ulaştığını, târîhciler sözbirliği ile bildirmektedir. Hâlbuki, hıristiyan misyonerlerinin ortaya atdıkları iddi’aya göre, Îsâ aleyhisselâmdan üçyüz sene sonra, Birinci Konstantin hıristiyanlığı kabûl etdi. Onun yardımı ve zorlaması ile hıristiyanların nüfûsu ancak altı milyona ulaşabildi. On senede müslimânların sayısının yirmi-otuz milyona ulaşması ile, üçyüz senede hıristiyanların sayısının altı milyona ulaşması karşılaştırıldığında, aralarındaki nisbetden, hangi dînin dahâ çabuk yayıldığı ortaya çıkmaktadır.

“İslâmiyyetin yayılmasının sâdece kılıç, harb yoluyla olduğu” iddi’aları da aslısıdır. Şöyle ki; Ömer-ül-Fârûk “radiyallahü anh” feth ettiği yerlerde bulunan kimseleri, islâmiyyeti kabûl etmek ile hıristiyan kalarak cizye denilen vergiyi vermek arasında serbest bırakırdı. Onlar da, istedikleri yolu seçerlerdi. Verdikleri ciz-

[1] Kıyas-ı Enbiyâ müellifi Ahmed Cevdet pâşa 1312 [m. 1894] de vefât etdi.

yenin en yükseği, asrımızın parası ile mukâyese edildiğinde, 40-50 kuruşdan ibâret idi ki, zengin olanlar için, bu kadar az bir vergiyi vermekte, dinlerini terk etdirecek hiçbir zorlama yoktur. Cizye verenlerin, malları ve nâmûsları ve ibâdetlerini yapmak hürriyetleri, müslimânların mal ve nâmûsları gibi olup, herkese müsâvî olarak, adâlet ile muâmele edilirdi. Senede bir kerre birkaç kuruş cizye vermek de, dinlerini, mallarını, canlarını ve haklarını korumanın karşılığı olup, bunu ödememek için, baba ve dedelerinin dîni ni terk edecek, birkaç şahıs bulunabilir mi?

[(**Herkes**e **Lâzım Olan İmân**)] kitâbında diyor ki: Hindistânın (**Nedvet-ül Ulemâ**) meclisinin reîsi ve meşhûr (**el-İntikad**) kitâbının yazarı, târîh profesörü Şiblî Nu'mânî 1332 [m. 1914] de ölmüşdür. Bunun urdu dilindeki (**el-Fârûk**) kitâbını serdar Esedullah Hânın annesi ve Afganistân pâdişâhı Nâdir Şâhın kızkardeşi fârisîye terceme etmiş, Nâdir Şâhın emri ile 1352 [m. 1933] de Lahor şehrinde basdırılmışdır. Yüzsekseninci sahîfesinde diyor ki: (Rum Kayseri Herakliyusun büyük ordularını perîşân eden islâm askerlerinin başkumandanı Ebû Ubeyde bin Cerrâh, zafer kazandığı her şehrdede adamlarını bağirtarak, rumlara halîfe Ömerin “radıyallahü anh” emrlerini bildirirdi. Sûriyedeki Humus şehrinin alınca da, (Ey rumlar! Allahın yardımı ile ve halîfemiz Ömerin emrine uyarak, bu şehri de aldık. Hepiniz ticâretinizde, işinizde, ibâdetlerinizde serbestsiniz. Malınıza, canınıza, ırzınıza kimse dokunmıyacaktır. İslâmîyyetin adâleti aynen size de tatbîk edilecek, her hakkınız gözetilecektir. Dışardan gelen düşmana karşı, müslimânları koruduğumuz gibi, sizi de koruyacağız. Bu hizmetimize karşılık olmak üzere, müslimânlardan hayvan zekâtı ve uşr aldığımız gibi, sizden de, senede bir kerre cizye vermenizi istiyoruz. Sizi hizmet etmemizi ve sizden cizye almamızı Allahü teâlâ emretmektedir) dedi. [Cizye mikdârı, fakîrlerden kırk, orta hallilerden seksen, zenginlerden yüzaltmış gram gümüş veyâ bu değerde mal, yâhud tahıldır. Kadınlardan, çocuklardan, hastalardan, yoksullardan, ihtiyârlardan ve din adamlarından cizye alınmaz.] Humus rumları, cizyelerini seve seve getirip, Beyt-ül-mâl emîni Habîb bin Müslime teslîm etdiler. Rum imperatörü Herakliyusun^[1] bütün memleketinden asker toplıyarak, büyük bir haçlı ordusu ile Antakyaaya hücûma hâzırladığı haber alınınca, Humus şehrindeki askeri de Yermükdeki kuvvetlere katılmasına karâr verildi. Ebû Ubeyde “radıyallahü anh”, şehrdede me'mûrlar ba-

---

[1] Herakliyus 20 [m. 641] de öldü.

ğirtıp, (Ey hıristiyanlar! Size hizmet etmeğe, sizi korumağa, söz vermişdim. Buna karşılık, sizden cizye almıştım. Şimdi ise, halifeden aldığım emr üzerine, Herakliyus ile gazâ edecek olan kardeşlerime yardıma gidiyorum. Size verdiğim sözde duramayacağım. Bunun için, hepimiz Beyt-ül-mâla vermiş olduğunuz cizyelerinizi geri alınız! İsmeleriniz ve verdikleriniz defterimizde yazılıdır) dedi. Sûriye şehirlerinin çoğunda da böyle oldu. Hıristiyanlar, müslimânların bu adâletini, bu şefkatini görünce, senelerden beri rum imperatörlerinden çekdikleri zulmlerden, işkencelerden kurtuldukları için bayram yaptılar. Sevinçlerinden ağladılar. Çoğu seve seve müslimân oldu. Kendi arzuları ile Rum ordularına karşı, islâm askerine câsûsluk yaptılar. Ebû Ubeyde “radıyallahü anh” böylece, Herakliyus ordularının her hareketini günü gününe haber alırdı. Büyük Yermük zaferinde, bu rum câsûslarının çok fâidesi oldu. İslâm devletlerinin kurulması ve yayılması, aslâ saldırmakla, öldürmekle olmadı. Bu devletleri ayakda tutan, yaşatan, büyük ve başlıca kuvvet, îmân, adâlet, doğruluk ve fedâkârlık kudreti idi.])

Ruslar yüz seneden beri istilâ ettikleri Kazan, Özbekistân, Kırım, Dağıstân ve Türkistânda bulunan müslimânların küçük çocuklarından, en ihtiyârlarına kadar her şahs için senede birer altın almışlardır. Ayrıca askerlik yapmak, mekteplerde türkçe konuşturmayıp, zorla rusca öğretmek gibi çeşidli işkence ve zorlamalara rağmen, bu kadar senedir Rusyadaki müslimânlardan kaç kişi hıristiyan olmuştur. Hattâ, Kırım harbi sonunda yapılan sulh neticesinde; Osmânlı topraklarında kalan hıristiyanların Rusyaya, Rusyadaki müslimânların da Osmânlı devletine hicret etmesine izn verildi. Böylece, Rusya tarafından iki milyondan fazla müslimân, Osmânlı devletine hicret etdi. Hâlbuki Ruslar, kendi taraflarına hicret edecek olan hıristiyanların her birine 20 ruble yol masrafı verdikleri hâlde, Osmânlı devletinde râhat ve huzûr içinde yaşamaya alışmış olan hıristiyanlar, Rusyanın bu va’dine inanmadı ve islâmiyyetin kendilerine verdiği hak ve hürriyetleri bırakıp oraya gitmedi.

“Hazret-i Ömer “radıyallahü anh”, 4.000 kilise yıkdırdı” demek ise, târîhi bütün hakîkatlere karşı açıkca iftirâdır. Hıristiyan târîhcilerinin bildirdiklerine göre; Ömer “radıyallahü anh” Kudüsü feth ettiği zemân, hıristiyanlar, (İstediginiz bir kiliseyi kendinize mâ’bed olarak seçiniz) diyerek hazret-i Ömere teklîfde bulundular. Ömer “radıyallahü anh” bu teklîfi şiddet ile red etdi. İlk nemâzı kilise dışında kıldı. Çok zemândan beri, çöplük olmuş olan Heykel-i mukaddes denilen mahalli [Beyt-i mukaddes mahalli],

temizleyip, buraya büyük ve güzel bir câmi' yapdırdı.

Müslimânların, hıristiyanlara ve yehûdîlere yapmakla mükellef oldukları muâmele şekli, bizzat Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” bütün müslimânlara hitâben yazdırdığı şu mektûbda açıkca bildirilmiştir. Bu mektûbun aslı Ferîdûn beğın (**Mecmû'a-i Münşeât-üs-salâtîn**) kitâbı birinci cild, otuzuncu sahifesinde yazılıdır.^[1] Mektûbun tercemesi şöyledir:

(Bu yazı Abdüllah oğlu Muhammedin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bütün hıristiyanlara verdiği sözü bildirmek için yazılmıştır. Şöyle ki, Cenâb-ı Hak, kendisini rahmet olarak gönderdiğini müjdelemiş, insanları Allahü teâlânın azâbı ile korkutmuş, insanlar üzerindeki emâneti muhâfaza edici yapmıştır. İşte bu Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”, bu yazıyı, müslimân olmıyan bütün kimselere verdiği ahdi, sözü tevsik için kaleme aldırdı. Her kim ki, bu ahdin aksine hareket ederse, ister sultân, ister başkası olsun, Cenâb-ı Hakka karşı isyân, Onun dîni ile istihzâ etmiş sayılır ve Cenâb-ı Hakkın la'netine lâıyk olur. Eğer hıristiyan bir râhip [papaz] veyâ bir seyyâh [turist] bir dağda, bir derede veyâ çöllük bir yerde veyâ bir yeşillikde veyâ alçak yerlerde veyâ kum içinde ibâdet için perhiz yapıyorsa, kendim, dostlarım, arkadaşlarım ve bütün milletimle berâber, onlardan her dürlü teklîfleri kaldırdım. Onlar, benim himâyem [korumam] altındadır. Ben onları, başka hıristiyanlarla yaptığımız ahdlere mücibince, ödemeye borçlu oldukları bütün vergilerden afv etdim. Cizye, harâc vermesinler veyâ kalbleri râzı olduğu kadar versinler. Onlara cebr etmeyin, zor kullanmayın. Onların dînî reîslerini makâmlarından indirmeyin. Onları, ibâdet ettikleri yerden çıkartmayın. Bunlardan seyâhat edenlere mâni' olmayın. Bunların manastırlarının [kiliselerinin] hiçbir tarafını yıkmayın. Bunların kiliselerinden mal alınıp, müslimân mescidleri için kullanılmasın. Her kim buna riâyet etmezse, Allahın ve Resûlünün kelâmını dinlememiş ve günâha girmiş olur. Ticâret yapmayan ve ancak ibâdet ile meşgûl olan kimselerden, her nerede olurlarsa olsunlar, (cizye) ve (garâmet) [cezâ] gibi vergileri almayın. Denizde ve karada, şarkda ve garbda, onların borçlarını ben saklarım. Onlar benim himâyem altındadır. Ben onlara (emân) [izn] verdim. Dağlarda yaşayıp ibâdet ile meşgûl olanların ekinlerinden harâc almayın. Ekinlerinden Beyt-ül-mâl [Devlet Hazinesi] için hisse çıkartmayın. Çünkü, bunların zirâ'ati, sırf nafakalarını te'mîn etmek için

[1] Ahmed Ferîdûn beğ 991 [m. 1583] de vefât etdi. Eyyübdedir.

yapılmakda olup, kâr için değildir. Cihâd için adam lâzım olursa, onlara baş vurmayın. Cizye [gelir vergisi] almak gerekirse, ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, ne kadar malları ve mülkleri bulunursa bulunsun, yılda oniki dirhemden [kırk gram gümüşden] dahâ fazla vergi almayın. Onlara zahmet, meşakkat teklîf olunmaz. Kendileriyle bir müzâkere yapmak îcâb ederse, ancak merhamet, iyilik ve şefkat ile hareket edilecektir. Onları dâimâ merhamet ve şefkat kanadları altında himâyeye ediniz! Nerede olursa olsun, bir müslimân erkekle evli olan hıristiyan kadınlara, fenâ mu'âmele etmeyiniz! Onların kendi kiliselerine gidip, kendi dinlerine göre ibâdet etmelerine mâni' olmayınız! Her kim ki, Allâhü teâlânın bu emrine itâ'at etmez ve bunun zıddına hareket ederse, Cenâb-ı Hakkın ve Peygamberinin “sallallahü aleyhi ve sellem” emrine işyân etmiş sayılacaktır. Bunlara kilise ta'mirlerinde yardımcı olunacaktır. Bu ahdnâme [sözleşme] kıyâmet gününe kadar devâm edecek, dünyâ sonuna kadar değişmeden kalacak ve hiç bir kimse, bunun aksine bir hareketde bulunmayacaktır.)

Bu ahdnâme hicretin ikinci senesi, Muharrem ayının üçüncü günü, Medîne'de Mescid-i se'âdetde Alfîye “radiyallahü teâlâ anh” yazdırılmışdır. Altındaki imzâlar:

Muhammed bin Abdüllah Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”.

Ebû Bekr bin Ebî-Kuhâfe,
Ömer bin Hattâb,
Osmân bin Affân,
Alî bin Ebî Tâlib,
Ebû Hüreyre,
Abdüllah bin Mes'ûd,
Abbâs bin Abdülmuttalib,
Fadl bin Abbâs,
Zübeyr bin Avvâm,
Talha bin Ubeydüllah,
Sa'd bin Mu'âz,
Sa'd bin Ubâde,
Sâbit bin Kays,
Zeyd bin Sâbit,
Hâris bin Sâbit,
Abdüllah bin Ömer,

Ammar bin Yâsir

“radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”.

[Görüyorsunuz ki, yüce Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” başka dinden olan kimselere son derece merhamet ve şefkat ile mu’âmele edilmesini ve hıristiyanların kiliselerine dokunulmamasını, yıkılmamasını emr etmektedir.]

Şimdi de, Ömerin “radıyallahü anh” İlya ehâlisine verdiği (emân)ın tercemesini aşağıda yazıyoruz. [Hıristiyanlar, İlyâs aley-hisselâma İlya derler. Kudüs şehrine de İlya diyorlar.]

(İşbu mektûb, müslimânların emîri Abdüllah Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” İlya ehâlisine verdiği emân mektûbudur ki, onların varlıkları, hayâtları, kiliseleri, çocukları, hastaları, sağlam olanları ve diğer bütün milletler için yazılmıştır. Şöyle ki:

Müslimânlar, onların kiliselerine zorla girmeyecek, kiliseleri yakıp yıkmayacak, kiliselerin herhangi bir yerini tahrib etmeyecek, mallarından bir habbe [danecik] bile almayacak, dinlerini ve ibâdet tarzlarını değiştirmeleri ve islâm dînine girmeleri için kendilerine karşı hiç bir zor kullanılmayacak. Hiçbir müslimândan en ufak bir zarar bile görmeyecekler. Eğer kendiliklerinden memleketden çıkıp gitmek isterlerse, varacakları yere kadar canları, malları ve ırzları üzerine emân verilecektir. Eğer burada kalmak isterlerse, temâmen te’minât altında olacaklar. Yalnız İlya ehâlisinin verdiği cizyeyi [gelir vergisini] vereceklerdir. Eğer İlya halkından ba’zıları, rum halkı ile birlikte, âile ve malları ile berâber çıkıp gitmek isterlerse ve kiliselerini ve ibâdet yerlerini boşaltırlarsa, kiliseleri ve varacakları yere kadar, canları, yol masrafları ve malları üzerine emân verilecektir. Yerli olmayanlar, ister burada otursunlar, isterlerse gitsinler, ekin biçme zemânına kadar, onlardan hiçbir vergi alınmayacaktır.

Allahü azîmüşşânın ve Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” emrleri ve bütün islâm halifelerinin ve umûm müslimânların verdiği sözler, işbu mektûbda yazılı olduğu gibidir.)

İmzâlar:

Müslimânların halifesi Ömer bin Hattâb.

Şâhidler:

Hâlid bin Velîd,

Abdürrahmân bin Avf,

Amr ibnil’Âs,

Mu’âviye bin Ebî Süfyân.

Ömer “radıyallahü anh”, Kudüs muhâsarasına bizzât kendi-

si teşrîf etdi. Hıristiyanlar cizye [gelir vergisi] vermeyi kabûl ederek, müslimânların himâyesi altına girdiler. [Ömere “radiyallahü anh” Kudüsün anahtarlarını, bizzât kendileri teslîm etdiler.] Böylece, kendi devletleri olan Bizansın, ağır vergi ve işkencelerinden, eziyet ve cefâlarından ve zulmlerinden kurtuldular. Çok kısa bir zemânda, düşman zan etdikleri müslimânlardaki, adâlet ve merhameti açıkca gördüler. İslâmiyyetin, iyilik ve güzelliği emr eden, insanları, dünyâ ve âhiret se’âdetine kavuşduran bir din olduğunu anladılar. En küçük bir zorlama ve korkutma olmaksızın bölük bölük, mahalle mahalle islâmiyyeti kabûl etdiler. Diğer memleketlerde müslimân olanların hâlini siz kıyâs ediniz.

On sene gibi bir zemân zarfında, islâmiyyetin her yere yayılarak, müslimânların sayısının milyonlara ulaşması, aslâ zorla ve kılıç korkusu ile olmamıştır. Bil’aks islâmiyyetde bulunan adâlet, insan haklarına saygı ve Kur’ân-ı kerîmin en büyük mu’cize olarak, Allahü teâlâ tarafından indirilmesi, bütün semâvî kitâblar üzerine efdaliyyet ve üstünlüğü gibi sebebler ile olmuştur.

Taberî târihinin^[1] üçüncü cild, altmışyedinci sahîfesinde: (Ömerin “radiyallahü anh” hilâfeti zemânında, Eshâb-ı kirâmdan Müsennâ bin Hârîse “radiyallahü anh”, islâm ordusu başkumandanı olarak, Îrân üzerine gönderildi. Büveyd denilen yerde Îrân askeri ile harb edeceği zemân, islâm ordusu sayıca az, silâhca za’îf idi. Çünkü, dahâ önceki harblerde, çok islâm askeri şehîd olmuş idi. Îrân ordusu çok kalabalık olup, fillerle gelmişlerdi. Müsennâ “radiyallahü anh” o civârda oturan hıristiyanlara gidip, kendisine yardım etmelerini istedi. Onlar, severek yardım etmeyi kabûl etdiler. Hattâ, onların içinde Hâmûs isminde bir delikanlı “Îrân askerinin kumandanını bana gösteriniz” dedi. Acem kumandanı Mihrânı gösterdikleri zemân, ona hücum edip, bir ok atdı. Ok, Mihrânın karnından girip sırtından çıkdı ve cansız yere düşdü. Îrân ordusu dağıldı) demektedir. Buradan da anlaşıldığı gibi, o asrda yaşayan hıristiyanlar, müslimânlardan aslâ düşmanlık ve cebr [zorlama] görmediklerinden, hiçbir zemân müslimânlardan nefret etmemişlerdir. Nefret şöyle dursun, bil’aks müslimânlardan memnûn olmuşlardır. Aylık bir ücret ve ta’yîn edilen bir para olmaksızın müslimânlara yardım etmişler, bu uğurda cânlarını vermişlerdir. Hattâ, çok def’a hıristiyanlar, müslimânlarla birleşerek, kendi dindaşları olan hıristiyanlara karşı harb etmişlerdir. Osmânlı devleti ile Bizans imperatorluğu arasında

---

[1] Muhammed Taberî 310 [m. 923] de Bağdâdda vefât etdi.

meydâna gelen pek çok muhârebelerde de, bu hâl çok vukû' bulmuşdur. Târîhi tedkîk edenler, bunu iyi bilirler.

Hıristiyanlığın, islâmîyetden üstünlüğünü iddi'â eden protestanların ortaya koydukları delillerden biri de, (*Hıristiyanlık zuhûr etdiği zemân, yehûdîler buna karşı cebhe aldılar ve İsâ aleyhisselâmın dînini kabûl edenlere zulm [işkençe] yaptılar. Bu sebep ile, yehûdîler üzerine müdhîş belâlar geldi. Zelîl ve hakîr olup, millet olma se'âdetinden mahrûm kaldılar. İslâmîyetin zuhûrundan sonra, müslimânlara saldıran hıristiyanlar üzerine böyle büyük belâlar gelmedi*) iddi'âsıdır.

İleri sürdükleri bu delilleri de, temâmen vâki' olan hakîkatlerin hilâfınadır, tersinedir. Çünkü, yehûdîlerin belâyâ uğramaları, sâdece İsevîliğin zuhûrundan sonra olmamıştır. (Ahd-i Atîk)de ve târîh kitâblarında bildirildiği gibi, İsâ aleyhisselâmın bi'setinden önce de, yehûdîler günbegün çeşidli belâlara uğramışlardır. Yûsûf aleyhisselâm zemânından, Mûsâ aleyhisselâm zemânına kadar Mısrdaki putperest kıbtîlerin elinde esîr kaldılar. Onların çeşid çeşid hakâretlerini çekdikden sonra, Mûsâ aleyhisselâm bunları, kıbtîlerin elinden kurtardı. Dâvûd ve Süleymân aleyhimesse-lâm zemânından sonra, yine dürlü dürlü belâlar ve karışıklıklara dûcâr olarak perişân oldular. Bu cümleden olarak, Âsûrî hükümdârlarından ikinci Buhtunassar Kudüs-i şerîfi zabt etdi. Büyük katliâm yaptı. Binlerce yehûdîyi öldürdü. Hayâtda kalan yehûdîleri ve Benî İsrâîle gönderilmiş Peygamberlerden ba'zılarını esîr alarak Bâbile götürdü. Hattâ, o karışıklıklar sırasında, bütün Teverât nüshaları parçalanmış, bir dâne bile kalmamıştı. Âsûrîlerin zulmleri altında, yehûdîlerin ne gibi belâlara uğradıkları ve Makkâbî isyânları sırasında, ne kadar yehûdî katl edildiği herkesin ma'lûmudur. [Makkâbî: Sûriyedeki Selekîler devletinin kralı Antiokhos IV. Epiphanein, yehûdîleri putperest yapmak siyâsetine karşı isyân eden, yehûdî kumandandır. Antiokhosun ordusunu yenerek Kudüsü ele geçirdi ise de, dahâ sonra, tekrâr gayb etdi. Fekat yehûdîlerin dinlerinde serbest olmaları hürriyyetini elde etdi. Bu harbler sırasında, çok yehûdî kılıçdan geçirildi.] Nihâyet milâddan 70 sene evvel meşhûr Romalı **Pampe**, Filistini zabt edip, emri altına almıştır. Yehûdîler üzerine gelen bu belâların hepsi Peygamberleri inkâr ettikleri ve çoğunu öldürdükleri için idi. Bu belâların, hazret-i İsnânın bi'setinden önce olduğu târîhlerde açıkça yazılıdır.

İsâ aleyhisselâmın göğe yükseltilmesinden yetmiş sene sonra, Roma İmparatoru Titusun, Kudüse girince, Kudüsü yakarak bütün yehûdîleri katl etmesine bir sebep aranırsa, târîhlere mü-

râce'at edilsin. Yehûdîlerin dünyâda hakîr ve zelil olmaları, Îsâ aleyhisselâmdan sonra umûmî olmayıp, ba'zı mahallerde olmuştur. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında, Medîne-i münevvere ile Şâm arasında yer alan, Hayber kal'ası gibi bir takım yerlerin hükümdârları, Ka'b bin Eşref, Merhab ve İsmâ'îl [Semauel] gibi yehûdîler idi. Ne zemân ki, Peygamberlerin sonuncusu ve en üstünü Resûlullah efendimize düşmanlık ve ihânet etdiler, o zemân gadab-ı ilâhîye uğradılar. Bekara sûresinin altmış birinci âyetinde meâlen: **(Onlara zelîlik ve fakîrlîk verildi)** buyurulmuştur. Bu âyet-i kerîmede buyurulduğu gibi, perîşân oldular. Bir dahâ devlet kurmaları mümkün olmadı.

Allahü teâlâ, yeni bir din gönderdiği zemân, bâtil dinlere inanan kimseler üzerine büyük belâların gelmesi lâzım mıdır? Lâzım gelseydi, Benî İsrâîl Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere yaşadıkları birkaç bin sene içerisinde, kendilerinden pek za'îf ve sayıları çok olan mecûsîler üzerine peşpeşe belâlar gelerek mahv-ü perîşân olmaları lâzım gelirdi. Hâlbuki Çin, Hindistân, Türkistân ve Amerika ehâlisi, eski hâlleri üzerine kalmışlardır. [Üzerlerine, protestanların söyledikleri gibi herhangi bir belâ gelmemiştir.]

Protestanların, hıristiyanlığın doğruluğunu isbât için ortaya koydukları diğer bir delil ise; *“Hıristiyanların nüfusunun çok olması”*dir. Bu sözleri de kuvvetli bir delil değildir. Her ne kadar, Avrupada neşr edilen istatistiklerde, hıristiyan nüfusu çok gösteriliyor ise de, bunlar birbirlerini tutmamaktadır. Hıristiyanların sayısı husûsunda istatistikler arasında milyonlarca fark vardır. Çünkü, o zemân Asya ve Afrikanın çok yerlerinde yaşayan insanların hangi dîne mensûb olduğu, temâmı ile tahkîk edilip ortaya konulmamıştı. İstatistik yapan kimseler, buralarda bulunan nüfusu, yaşadıkları yerlerin büyüklüğü nisbetinde tahmîn ile yazmışlardı. Hattâ, Mısr-ı Seyyid Rûfâanın terceme ettiği ve Mısrda basılan coğrafya kitâbında, yeryüzünde yaşayan insanların temâmının nüfusu dokuzyüz milyon tahmîn olunup, yarısı mecûsî ve diğer yarısının yarısı putperest, kalan yarısının ise müslimân, hıristiyan ve yehûdî olduğunu ve ehl-i kitâbın üçde birinin müslimân, üçde birinin yehûdî, üçde birinin de hıristiyan olduğunu yazmaktadır. Bu da, tahmîni bir hesâb olduğundan, delil olarak kabul edilemez. Bir diğer husûs da, hıristiyanların çokluğunu kabul etsek bile, sayılarının çok olması, hıristiyanlığın doğru olduğunu göstermez. Çünkü, bir dîne mensûb olanların çok olması, o dînin doğruluğuna delil kabul edilirse, putperestliğin ve mecûsîliğin hak, doğru din olmaları icâb ederdi. Çünkü, bugün yeryüzünde hıristiyanlardan dahâ fazla, putperest ve mecûsî vardır.

Îsâ aleyhisselâmın semâya urûcundan sonra, üçyüz sene içerisinde putperestler ve yehûdiler, def’alarca nasrânîlere umûmî katliâmolar yaptılar. Elleriinde bulunan kitâbları ve risâleleri, yırtarak ve yakarak yok etdiler. Emrleri altında bulunan İsevîlere, her geçen gün hakâretlerini arttırarak zulm etdiler. Hıristiyanların ortaya koydukları bu delîle göre, ya’nî hıristiyanların sayısının çok olmasına göre, hıristiyanlığın bâtil, putperestliğin ise hak, doğru olması icâb ederdi.

Protestanların, hıristiyanlık islâmîyetden üstündür diyerek, ortaya atdukları bir diğeri delil ise, “*Hıristiyanların fen ve teknikde müslimânlardan dahâ ileride olması*”dır.

Bu mes’elenin de, dikkatlice incelenmesi lâzımdır. Çünkü, Avrupanın ilmde, teknikde ve sanâyi’de ilerlemeğe başlaması, son üçyüz seneden beri olmuştur. 900 [m. 1494] senesine gelinceye kadar, Avrupalılar vahşet, cehâlet, pislik içerisinde olup, nasıl bir hayât yaşadıkları gâyet açık bilinmektedir. Hıristiyanlar bu hâlde iken o asrlarda Asya, Irak, Hicâz, Mısır ve Endülüs [İspanya]de yaşayan müslimânlar, o zemâna göre ilm, teknik ve sanâyi’de zirveye ulaşmışlardı. Hattâ, bugün Avrupada mer’iyyetde olan medenî kânûnların kaynakları, Endülüs ve Mısır kütübhânelerindeki islâm âlimlerinin kitâblarıdır. Papalık yapmış ikinci Sylvestrenin dahî, Endülüs üniversitelerinde müslimân profesörlerden ilm tahsil ettiği târihlerde yazılıdır. Avrupalıların kullanmakda oldukları romen rakamları da, bütün fen ilmlerinin esâsı olan matematik işlemlerini yapmağa müsâid değildi. Müslimân mekteplerinde okurken, arabî rakamlar ile bu işlerin kolay yapıldığını öğrenince, bu rakamları kendileri de, kullanmağa başladılar. Bu hâl, fende ilerleme sebeblerinden biri oldu. Bütün bunlar bilinince, dînin ilm ve fennin ilerlemesine ne gibi te’sîrleri olduğu anlaşılır ki, bundan hıristiyanlardan önce müslimânlar istifâde ederler. Çünkü, bugün ellerdeki dört İncilin hiç birisinde devletler hukûku, san’at, ticâret, zirâ’at gibi medeniyet vâsitalarını emr eden bir cümle dahî yoktur. Hattâ, şiddet ile men’ edilmiştir. Buna mukâbil İslâmîyyet, ilm, san’at, ticâret, zirâ’at ve adâleti emr etmiştir. Bütün islâm devletleri, bu esâslarla idâre olunduğundan, medeniyet ancak islâm memleketlerinde olduğu gibi, dünyânın en ma’mur beldeleri de islâm memleketleri olmuştur. [Hıristiyanlar, islâm memleketlerindeki bu zenginliğe kavuşmak istemiş, bunun için dalgalar hâlinde, haçlı seferleri tertib etmişlerdir. Haçlı seferlerinin asl gâyesi hıristiyanlığı yaymakla berâber, islâm memleketlerinin zenginliğini yağma etmek idi.] Fekat, asrımızda müslimânların ve hıristiyanların hâlleri, dinlerinin emrinin tersine bir şekilde zuhûr etmiştir. Buna bir se-

beb aranır; bu, gerek müslimânların, gerekse hristiyanların dinlerinin emrlerini yerine getirmemeleridir. Ya'nî dinlerinin icâblarını yapmamaktır. Hattâ, Avrupalı feylesoflardan birisi, neşr ettiği bir risâlede şöyle demektedir: *(İslâm dîninin hak bir din olup, hristiyanlığın ise, hak din olmaması; dünyâda yaptıkları eserler ile sâbitdir. Çünkü müslimânlar, dinlerinin emrlerini yapmakda, ya'nî islâmiyyete uymakda kusûr ettikçe, za'îfliyerek ilmde ve fende geri kaldılar. Hristiyanlar ise, dinlerini ne kadar terk etmiş, hristiyanlıktan ne kadar uzaklaşmışlar ise, o kadar kuvvetlenip, ilmde ve fende ileri gitmişlerdir. Son zemânlarda hristiyan devletlerin ta'kîb ettikleri yol, kitâbları olan İncîlin emr ettiği yolun tam tersidir. Bu herkesce ma'lûmdur.)*

Protestanların, hristiyanlığın doğruluğunu isbât için getirdikleri delillerden biri de, *“Avrupada putperest bulunmayıp, islâm memleketlerinde, islâmiyyetin hâkim olduğu beldelerde ise, ye-hûdî ve hristiyanların bulunması”*dır. Bu hâli, hristiyanlığın insanlara te'sîr etme kuvvetine haml etmekdedirler. Ortaya atıkları bu iddi'â, hristiyanlığın doğruluğunu isbât etmekden çok, islâmiyyetin akillara durgunluk veren adâletini isbât etmektedir. Çünkü bir kimse, hangi dîne bağlı bulunursa bulunsun, islâm memleketlerinin her tarafında aynı haklara sâhib olup, adâlet karşısında müslimân ile müsâvî idi. Gayr-i müslimler, islâm devletinin himâyesinde gâyet râhat idiler. Onların ne dînine karışılıyor, ne de ibâdet etmelerine mâni' olunuyordu. İstedikleri san'at ve ticâret ile serbestce uğraşıyorlardı. Fekat, Avrupanın pek çok yerlerinde, protestanlar şöyle dursun, hristiyanların diğer fırkalarına tâbi' olanlardan hiç birinin, bir diğerinin hâkim olduğu yerde can ve mal emniyeti yokdu. Râhatca ikâmet etmesi mümkün değildi. Ermeniler ve rumlar islâm memleketlerinin her yerinde ikâmet ettikleri hâlde, Avrupa memleketlerinden hiç birini vatan edinmemişlerdir. Yunanistan ve diğer Akdeniz adaları gibi, rumların bulunduğu yerlerde; ermeni, katolik ve protestanlardan beşon âile bulunmaz. [Rumlar ortodoksdurlar.] Fransa, İtalya, İspanya vs. gibi katolik olan yerlerde protestan papazların; mekteb, kilise, manastır inşâ etmeleri aslâ mümkün değildir. Memleketin mezhebi olan katoliklik aleyhine, açıkça kitâb neşr edemezler. Yine, halkı protestan ve rum olan yerlerde de, katolik papazların durumu böyledir. İslâm memleketlerinin hiçbir yerinde, Sent Bartelmi ve engizisyon mezâlimleri gibi bir şey, vukû'a gelmemişdir. [Sent Bartelmi katliâmı, 980 [m. 1572] senesi ağustosun yirmidördüncü günü, ya'nî Sent Bartelmi yortu günü, kral dokuzuncu Şarl ve Kraliçe Katerinanın emri ile Pâris ve civârında

altmış bin protestanın sâdece inançlarından dolayı katli edilmesi-
dir.] Hiç bir târîhde islâm milletleri tarafından, haçlı seferleri gibi,
kanlı ve dehşetli bir hâdise vukû' bulmamışdır. Haçlı seferlerinin
her birinde, müslimân, protestan ve yehûdîlerden, hattâ katolikle-
rin kendilerine düşman oldukları akrabâlarından, yüz binlerce
ma'sûmun kanı dökülmüş, akllara gelmiyecek vahşiyâne katliâm-
lar yapılmışdır. Haçlı seferlerinin devâm ettiği ikiyüz elli senelik zemân
içinde, Avrupa harâb oldu. (Bir yüzünüze tokat vurulursa, diğer yü-
zünüzü de çeviriniz) diye nasîhatda bulunan İsnân "aleyhisselâm"
kendi memleketinde, Onun nâmına müteassıb haçlıların cür'et et-
dikleri vahşîliklerin, engizisyonların tafsilâtı anlatılamaz. Haçlı se-
ferleri müddetince, Avrupa ve Asyada milyonlarca insanın haksız
yere kanlarının nasıl akıtıldığı ve bunca memleketin nasıl insafsızca
virân edildiği târîhlerde yazılıdır. Hâlâ, Ulah, Buğdan ve Odesada
çâresiz yehûdîlerin neler çektikleri, ingilizlerin ve hıristiyanların,
rusların hâkim oldukları memleketlerde bulunan müslimânların ne
hâllerde yaşadıklarını, ne sıkıntı ve işkencelere ma'rûz kaldıklarını
herkes bilmektedir.

Bir de, bugün islâm memleketlerinde râhat, refâh, servet, hür-
riyyet ve huzûr içinde yaşayan hıristiyanlara bakınız. Sonra, hıris-
tiyanlık ve müslimânlıktan, hangisinin, emrleri altında bulunan-
ların, adâletin himâyesinde ve râhat olduklarını ve hangisinin in-
sanlık ve medeniyete hizmet edebileceğine Allah için hüküm edi-
niz.

*(Avrupadaki ilm ve sanâyî'nin gelişmesi, zenginliğin artması
ve i'mâr edilmiş olması, mekteb ve hastahânelerin çok olması gi-
bi, insanlığa hizmet eden müesseselerin çok olmasını),* hıristiyan-
lığın islâmîyyetden üstünlüğünü isbât için delîl getirmek de, çok
şaşılacak ve pek abes bir işdir. Kurûn-ı vüstâyâ [Orta çağ] kadar,
Avrupa hıristiyanlığa tam bağlı olup, ellerindeki İncillere tâbî'
oldukları için, hâlleri harâb ve perîşandı. Delîl olarak ortaya
koydukları, ilm ve sanâyî'de terakkî etmek, hastahâneler ve
mektebler yapmak gibi, medeniyet vâsıtalarından hiç birisi
mevcûd olmadığı gibi, Romalılardan kalanlar bile mahv olmuş,
hattâ eserleri bile kalmamışdı. Avrupalılar, İncillerde ve bilhâs-
sa Luka İncilinin onikinci bâbında bildirildiği gibi, san'at, ticâret
ve zirâata hiç ehemmiyet vermeyip, havâda uçan kuşlar gibi bul-
duklarını yiyip, buldukları yerde oturduklarından, Avrupa kıt'ası
başdan başa zulmet, cehâlet, vahşet ve teassub içerisinde kalmış-
dı. Hastahâne, mekteb, fakîrhâne gibi şeylerin varlığından dahî
habersiz idiler. Kur'ân-ı kerîm ise, dünyâ işlerine fazlasıyla ehem-
miyet vermiş, ilmi, san'atı, ticâreti, zirâ'atı emr etmiş ve tehlü-

kelerden sakındırmışdır. Zümer sûresinin dokuzuncu âyetinde meâlen, **(Bilen ile bilmeyen, hiç bir olur mu? Bilen elbette kıymetlidir)** buyurulmuştur. Nisâ sûresinin yirmidokuzuncu âyetinde meâlen, **(Ey îmân edenler, birbirinizin mallarını aranızda bâtil yollarla yimeyiniz. Ya'nî islâmiyyetin harâm kıldığı, fâiz, kumar, hırsızlık ve gasb gibi bâtil yollarla yimeyiniz. Ancak birbirinizden râzî ve hoşnûd olarak, ticâret ile ola)** ve Bekara sûresinin ikiyüzyetmiş beşinci âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ bey'i, alış-verişi halâl ve fâizi harâm kıldı)** ve Nisâ sûresinin otuzaltıncı âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâyâ ibâdet ediniz. Ona hiçbir şeyi şerîk, ortak koşmayınız. Annenize ve babanıza [söz ve fi'l ile], akrabâyâ [sıla-rahm ile], yetimlere [gönüllerini almak ile], fakîrlere [sadaka ile], akrabânız olan komşularınıza [şefkat ve merhamet ile], binâ komşularınıza [iyilik ve onlara gelen zararlara mâni' olmak ile], dost ve arkadaşlarınıza [haklarına riâyet ve sevgi ile], yolcu ve misâfirlerinize [yemek ve içecek ikrâm etmek ile], köle ve câriyenize [elbiseler giydirmek ve yumuşak davranmak ile] iyilik ediniz)** buyurulmuştur. Böyle, nice âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîfler ile Allahü teâlâ ve Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ilm, san'at ve ticâreti emr etmektedir. Ayrıca, anne ve babaya, akrabâyâ, yetimlere, âcizlere, kimsesizlere, komşulara, yolculara ve kölelere iyilik ve ihsânda bulunmayı, onların haklarını gözetmeği ve hükûmete, kanûnlara karşı gelmemeği de emr buyurmaktadırlar. Bugünkü Avrupalıların dedeleri medeniyet vâsıtası olan bu şeylerden habersiz iken, islâm memleketlerinin her tarafında muntazam mektebler, medreseler, fakîr ve miskinler için bakım evleri, aşhâneler, hanlar, hamâmlar ve dahâ nice hayr ve iyilik müesseseleri kurulmuşdu. Müslimânlar, ayrıca bu hayr müesseselerinin devâmı ve giderlerinin karşılanması için, husûsî yardım teşkilâtı olan **(vakflar)** kurmuşlardı. [Hattâ kölelerin ve hizmetcilerin yaptıkları zararları ödeyen, hastalıklara sebep olan şeyleri temizleten vakflar dahî kurulmuşdu.] İslâm memleketlerinin her yerinde san'at pek meşhûr idi. Avrupalılar, çalar sâat nedir bilmezlerken, müslimânların halifesi Hârûn-ür-reşîd tarafından Fransa kralı Şarlmana çalar sâat hediye edilmişti. Papa ikinci Sylvestre,^[1] Endülüste islâm mekteplerinde ilm tahsîl etmiş ve rakkaslı sâati müslimânlardan öğrenmiştir. İspanya krallarından Şanso, yakalanmış olduğu [ve Avrupalıların o zemân tedâvî edemedikleri] istis-

[1] Sylvestre 394 [m. 1003] de öldü.

ka [su toplanması] hastahğı için Endülüsdeki müslimân tabîblere mürâce'at etmiş ve kısa zemânda sıhhatine kavuşmuştur. Kur'ân-ı kerîmde, fakîrlere, miskinlere, yolculara yardım etmek- den çeşidli âyet-i kerîmelerde tekrar tekrar bahs edilmiştir. Böylece fakîrlere ve yolculara ve za'îflere yardım etmek, müslimânlar arasında âdet olmuş, müslimânların mühîm bir vazîfesi hâline gelmiştir. İki-üç hânelik bir islâm köyünde dahî, bir misâfir gelince, [gayr-ı müslim olsa bile] aslâ aç ve açıkda kalmamıştır. Hattâ islâmîyyetin hâkim olduğu yerlerde, müslimânlarla berâber yaşamaları sebebi ile, gayr-ı müslim vatandaşlar arasında da, bu güzel âdet yerleşti. Hâlbuki Avrupada, son zemânlarda çok zenginlerin bulunmasına, hastahâneler ve fakîrhâneler yapılmış olmasına rağmen, bir hayli insan, hâlâ açlıktan ölmektedir. İngiltere ve Almanyada fakîrler yiyecek bulmakta çektikleri sıkıntıdan usanarak, herbirinden üçyüz-dörtüyük bin fakîr, Amerika ve Hindistân ve diğer ba'zı memleketlere hicret etmişlerdir.

[3 Şubat 1988 târihli Türkiye gazetesinde neşr edilen bir haberde, fransızca (**Figaro**) gazetesinde, Fransada, 2,5 milyon kişinin tam bir sefâlet içinde yaşadığı, bunların 1,5 milyonunun adresinin dahî ma'lûm olmadığı ve sokaklarda yatdıkları bildirilmektedir. Aynı gazetede, bildirildiğine göre, Fransada altmış yaşının üzerinde 10 milyon ihtiyâr vardır. Bunlardan iki buçuk milyonunun ma'lûm bir meskeni yoktur. Bunların âkîbetleri sürünmek ve yalnızlıktır. Bu ihtiyârlardan, kadınların % 7'si, erkeklerin % 14'ü intihâr etmektedir. İntihâr edenlerin sayısı, beşyüzbindir. Fransada, böyle garîb, sefil kimselere yardım için kurulmuş olan, ATD'nin başkanı, râhib Joseph Wresinski, (Bugün Fransada, mühim ihtiyâclarını karşılayamayacak kadar düşkün 2,5 milyon insan var. Bunlara imdâd edecek hiç bir kaynak da yoktur. İnsan haklarından hergün bahs eden Avrupa, sâdece iktisâdî ve askerî mes'elelere değil, birkaç seneye kadar çok büyük rakamlara ulaşacak olan sefâlete çâre aramalıdır. Fransızları bu sefâletten kurtarmak için millî, umûmî bir feâliyyet lâzımdır) diyor. Papaz da, bu hakîkati i'tirâf etmektedir.] Eğer ilm, teknik, sanâyî ve medeniyyet, bir dînin doğruluğuna delîl olsa, bu delîl de, hristiyanlıktan çok islâmîyyet için kuvvetli bir sened olur. [Çünkü müslimânlar, islâmîyyeti tatbîk etdikleri zemânlarda yükselmişler, bu tatbîki gevşetdikleri zemân ve hristiyanları taklîde başladıkları zemân gerilemişler, hattâ parçalanmışlardır.]

Bir milletin zenginliği de, inandığı dînin doğruluğunu isbâta kâfî delillerden olamaz. Çünkü protestanların, hristiyanlığa inandıkları için, çeşidli belâlara uğradıklarını iddiâ etdikleri yehû-

dilerden Rotcild, dünyânın en zengindir. Hâlâ İngiliz milletvekillerinden olan Lord İsrâîlî de yehûdî olduğu hâlde dünyânın en zenginleri arasındadır. Bugün, Avrupa altın borsalarının, yehûdîlerin ellerine geçeceği şimdiden açıkca görülmektedir. Hıristiyanların bu iddiâlarına göre, yehûdîlerin dîni, İsâ aleyhisselâmın dîninden efdâl olmaktadır. Buna göre, Avrupanın çok yerlerinde ve Rusya'nın her yerinde, san'at, ticâret ve servetden habersiz fakîr, ne kadar hıristiyan var ise, bunların inançları da bâtil olmaktadır. Hıristiyanların bu sözlerine göre, herhangi bir dînin doğruluğu, sâdece o dîne inananların servet ve zenginliğine bağlı olması lâzım gelir ki, bu hâl hıristiyanların islâmîyete karşı yaptıkları i'tirâzî kuvvetlendirmez [bil'aks ortadan kaldırır].

Avrupa mekteplerine gelince, bunlar iki kısımdır:

Birisi papazların, diğeri ise halkın, hükûmetin idâre ve kontrolü altındadır. Papazların idâresinde olan mekteplerde, sâdece hıristiyanlık akîdeleri [inançları] öğretilmektedir. Bunun için, millet meclislerinde, bu mekteplerin papazların elinden alınması için konuşmalar yapılmaktadır. Yakın bir gelecekte hıristiyan çocuklarının terbiyesi papazların idâresinden çıkarılıp, bu mekteplerin de, halkın ve hükûmetin idâresine verileceği anlaşılmaktadır. Avrupa hükûmetlerinin ve halkın idâre ve kontrolünde olan mekteplerin hiçbirinde, dîne âid bir şey öğretilmeyip, onlarda sâdece fen ve matematik bilgileri öğretilmektedir. Bunun için, böyle olan mekteplerden me'zûn olan Avrupalı gençlerin pek çoğu, hıristiyanlığın aleyhindedirler. Bu mekteplerden me'zûn olanlar, her gün çoğalmakta ve dernekler kurup, gazete ve mecmû'alar neşr etmektedirler. Bu gazete ve mecmû'alarında, hıristiyanlığın bâtilliğini dünyâyâ i'lân etmeğe çalışmaktadırlar. Hıristiyanlığın, hak din olduğunu isbâta çalışan bu papazın, vesfka olarak ortaya koyduğu delîllerden olan, Avrupadaki bu mekteplerin bir gün gelecek, hıristiyanlığın yıkılmasına sebep olacağında şübhe yoktur.

Müslimânlar arasında, ilme her şeyden çok ehemmiyyet veren, ilmi her şeyin üstünde tutan, bir idârenin yokluğundan dolayı yıkılan, yok olan ba'zı hükûmetler olmuştur. Bundan başka, bugün islâm memleketlerinde mevcûd olan sayısız mekteb ve medrese ve bunlara bağlı vakf ve imâretlere insâf ile nazar etmelidir. Sâdece İstanbulda bulunan medreselerin, vakflarının vakf-nâmeleri incelendiğinde; ilm tahsîl eden talebenin oturacağı kilmelerine varıncaya kadar, aylık maâşlarını ve her medresenin müderris, kapıcı ve diğeri hizmetlilerinin alacakları maâşlarını, bu vakfların üzerine aldıkları görülür. Acaba, Avrupa mekteplerinin

herhangi birinde böyle bir teşvîk, böyle bir kolaylık var mıdır? Bugünkü mekteb ve medreselerin niçin eski parlaklığı ve intizâmî kalmamıştır denilirse, bunun sebepleri içerisinde dinle ilgili birşey bulunamaz. İyilik ve hayr için kurulan vakfların, ehl olmiyan din câhili, münâfık mason kimselerin emrlere geçtiğinden beri, güzel bir idâreye mazhar olamadıklarını üzülererek görüyoruz. Bununla berâber, medreselerde yetişen talebeler, Avrupalı talebeler gibi, yalnız fen ve matematik dersleri görmeyip, ayrıca ilm-i kelâm, ilm-i fikh, ilm-i tefsîr gibi din ilmlerini de tahsîl ederler. Bunun için, bu talebeler arasında, Avrupada olduğu gibi, din düşmanı kimseler bulunmaz. Çünkü, fen ilmlerinin ilerlemesi, islâm dîni-nin emrlerinin doğruluğunu anlamağa, dahâ açık bir şekilde hizmet eder. Ya'nî bir kimse, fen bilgilerini ne kadar çok tahsîl ederse, îmânî o kadar çok kuvvetli bir müslimân olur. Fekat hıristiyanlıkta hâl bunun tam aksinedir. Bir kimse, hıristiyan akîdesinin temeli olan (teslîs), ya'nî (üç birdir, bir üçdür), sözünü, hiç incelemeden kabûl edecek kadar ahmak ve câhil olmadıkca, tam bir hıristiyan olamaz.

Protestan papazın (*Hıristiyanlar her yere hıristiyanlığı yaymak için, misyonerler ve çeşidli kitâblar gönderdikleri hâlde ve islâmîyyeti yok etmek için, ingilterede (Müstemlekeler nezâreti) kurulduğu hâlde, müslimânlar, putperestleri ve hıristiyanları islâmîyyete da'vet için, niçin gayret göstermiyorlar. Kur'ân-ı kerîm tercemeleri dağıtmıyorlar ve islâma da'vet için çeşidli yerlere âlimler göndermiyorlar*) sülâline gelince, yukarıda zikr ettiğimiz gibi, bu mühim dînî hizmetin yerine getirilmesi, müslimânların vazîfesidir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında, bu vazîfeye çok ehemmiyet verilmiş, bu hâle, asrlar boyunca devâm edilmiştir. İslâmîyyetin çok kısa bir zemânda yeryüzünün hemen hemen yarısına yayılması, adâlete, güzel ahlâka ve ilme, fenne verdiği ehemmiyet sebebi ile olmuştur. Dahâ sonra, bid'at ehli, sapık kimseler [ve masonlar ve ingiliz câsûsları] devlet işlerinde söz sâhibi olunca, islâmîyyetin en mühim emri olan emr-i ma'rûf, ya'nî iyiliği emr etmek vazîfesi gevşedi. İslâmîyyeti dünyâya yaymak gayreti kalmadı. İslâmîyyetin bu gizli düşmanları, (*Bunca zemân içerisinde islâmîyyet pek çok memlekete yayılmışdır. Bundan sonra, akli olan, gözü gören, se'âdet, kurtuluş isteyen, kendi arasın bulsun. İslâmîyyet güneş gibi meydândadır*) diyerek, sonraları, insanları islâma da'vet işine ehemmiyet vermedi. (*Bir tüccarın hâlis bir pırlantası olsa, onu dükkân dükkân gezdirip, müşteri aramasına lüzûm yokdur. Fekat mal çürük olur ise, onu elden çıkarmak için, kapı kapı dolaştırıp “bu çok gü-*

zel bir maldır, alınız, bir dahâ ele geçmez” gibi câhilleri aldatacak yalanlar söylemesi icâb eder) şeklinde çürük mantıklar ileri sürdüler. Bunlara şunu hâtırlatırız ki, pırlanta için müşteri aramağa elbet lüzûm yoktur. Fekat, pırlantayı müşteriye arz etmek, tanıtmak lâzımdır. Müşteri pırlantayı tanıyınca, şübhesiz tâlib olur. Teşhir edilmeyen, tanıtılmayan pırlanta ise tâlib bulamaz.

Bu protestan papazına son söz olarak şunu da bildiririz ki, bir dînin, bir mezhebin kitâblarını iyice incelemek lâzımdır. Yoksa, sırf inâdından veyâ sâdece bildiği kadarıyla doğru zan ettiği fikirler ile, bir din, bir mezheb aslâ tenkîd edilemez. İslâm dîninde îmân esâslarını bildiren ve bunları koruyan ve şübheleri gideren **(ilm-i kelâm)** diye husûsî bir ilm vardır. İslâmiyyetin parlak olduğu ve birçok yerlere yayıldığı zemânlarda, kelâm ilminin derin âlimleri vardı. Bu âlimler, islâm dînine yapılan i'tirâzların ve meydana gelen şübhelerin giderilmesi için, pekçok kıymetli kitâblar yazdılar. Bu kitâbları her memlekete yaydılar. Naklî delillerden, ya'nî âyet-i kerîme, hadîs-i şerîf ve din büyüklerinin sözlerinden başka, aklî delilleri de kullanmak sûreti ile islâmiyyetin doğruluğunu, hakikatini isbât etdiler. Yalnız yehûdî ve hıristiyanlara değil, eski yunan felsefesini taklîd edenlere ve bid'at sâhibi, sapık, türedi din adamlarına [ve zındıklara, masonlara] da cevâb verdiler. Çünkü, islâm dîninde, Allahü teâlâ akl-ı selîmin kabul etmediği bir şeyi kullarına emr etmez. [Fekat, Allahü teâlânın emrlerinin hikmetlerini, fâidelerini anlamak için, akl-ı selîm sâhibi olmak lâzımdır. Kendilerini akllı, felsefeci, fen adamı olarak tanıtan câhillerin, ahmakların kendi hislerine, nefslerine uygun olarak yaptıkları konuşmaların, hakikat ile, ilm ile, fen ile ilgileri yoktur. Akl-ı selîm sâhibleri, bunların bozuk sözlerine, yazılarına kıymet vermez. Kendileri gibi bir kaç ahmağı aldatmaktan başka te'sîrleri olmaz. İslâmiyyette aklın ermediği çok şey vardır. Fekat akla aykırı hiç bir şey yoktur. Aklın çeşidleri ve tefsîri, arapaça **(Tarîk-un-necât)** kitâbında ve türkçe **(TAM İLMİHÂL SE'ÂDET-İ EBE-DİYYE)** kitâbında uzun anlatılmışdır. İslâm dîni hakkında, akla uygun bilgiler söylemek için, kelâm ilminde meşhûr olan İmâm-ı Rabbânî hazretlerinin **(Mektûbât)** kitâbını ve **(Şerh-i mevâkif)** ve **(Şerh-i mekâsîd)** gibi kitâbları iyi okumak ve iyi anlamak lâzımdır. Hıristiyanların, iknâ edici deliller yerine, (Pavlos şöyle dedi) veyâ (falan İncîl böyle yazmış) veyâ (Bu mes'ele esrâr-ı ilâhiyyedendir, buna böylece inanmalıdır) gibi sözleri konuşmak ile, hiç bir mes'ele isbât edilmez. Kelâm ilmini bilmiyenin, islâm bilgilerinin doğruluklarını, akl sâhibi, hıristiyanlara anlatması güç olur. Bunu dahâ sonra anlatacağız.]

İNCİL DENİLEN DÖRT KİTÂB HAKKINDA İNCELEMELER

Protestan papaz, neşr ettiği bir risâlede şöyle demektedir: *(İncîllerin târîhinden habersiz olan müslimânlar, hıristiyanların ellerinde olan İncîllerin aslının olmadığını, hıristiyanların İncilde Muhammed aleyhisselâmın peygamberliği hakkında vârid olan, ba'zı İncîl âyetlerini gizlemek için, İncîli tahrîf ettiklerini, değiştirdiklerini iddiâ ederler. Buna şu cevâb verilir: İmâm-ı Buhârî, Şah Veliyullah-ı Dehlevî, Fahreddîn-i Râzî ve Hindistân âlimlerinden Seyyîd Ahmed ve diğer âlimler, bugün kullanılan İncîllerin hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânından evvel kullanılan İncîl nüshalarının aynı olup, tahrîf edilmemiş olduğu beyân etmişlerdir. Bugün Avrupanın ba'zı meşhûr kütübhânelerinde bulunan çok eski İncîl nüshaları da, bu sözü müzâ tasdîk ederler. Bundan dolayı, eğer müslimânların ellerinde bulunan İncîllerde ve o İncîllerin asr-ı se'âdetden evvel muhtelif lisânlara yapılan tercemelerinde, İncîlin tahrîf iddiâlarını kuvvetlendirecek bir delîl varsa, hepsini müslimânların ortaya koymalarını isteriz.)*

Biz müslimânlar, onların bu da'vetlerini memnûniyyet ile kabûl edip, istedikleri delîlleri birer birer ortaya koyacağız.

Bilindiği gibi, hıristiyanlık akîdesinin [inancının] esâsı olan **(Kitâb-ı mukaddes)**, **(Ahd-i Atîk)** ve **(Ahd-i Cedîd)** ismiyle iki kısma ayrılır: **(Ahd-i Atîk=Eski Ahd)** ismindeki kısmı, Semâvî kitâb olan Tevrâtdan alındığı bildirilen parçalar ile, ba'zı Benî İsrâîl Peygamberlerine isnâd edilen hikâyelerden meydana gelmiştir. **(Ahd-i Cedîd=Yeni Ahd)** ise, İncîl denilen dört kitâb ile, ba'zı havârilere ve Pavlosun etraflarındaki yerlere gönderdikleri iddiâ edilen ba'zı mektûblardan, risâlelerden ibâretedir. Ahd-i Atîk kitâblarının tahrîf edildiği, hıristiyanlar tarafından da, tasdîk edilmiştir. Bu husûsda geniş ma'lûmât almak isteyenler, Rahmetullah Efendinin “rahmetullahi aleyh” arabî **(İzhâr-ül-hak)** kitâbına ve bunun türkçe tercemesi olan **(İbrâz-ül-hak)** kitâbına mürâce'at edebilirler. Biz burada, Ahd-i Atîk ile ilgili geniş ma'lûmât vermeyeceğiz. [Yehûdîler, nasrânîlere eziyyet ve işkenceyi artırdılar. Bu zulmleri, cinâyetleri yetiştirmiş gi-

bi, İsâ aleyhisselâma ve annesi hazret-i Meryeme çok kötü iftirâ-
larda bulundular. Hattâ, o yüce Peygambere veled-i zinâ, mubârek
annesine fâhişe kadın diyecek kadar işi azıtdılar. İsevîler, Allahü
teâlânın gönderdiği Tevrât kitâbında böyle çirkin, iğrenç iftirâların
bulunmadığını isbât etmek için, Tevrâtı latinceye terceme etdiler.
Yehûdî dîninin iç yüzü ve yehûdîlerin, müslimânlara ve hıristiyan-
lara karşı yaptıkları iftirâları ve düşmanlıkları, kitâbımızın sonun-
da, **(Yehûdîlik, Tevrât ve Talmud)** başlığı altında uzun bildirilmiş-
dir.]

Protestan târîhcilerinden Strauss [Strauss, (David Friedrich)
Alman târîhçisidir. 1291 [m. 1874]de öldü. (İsânın hayâtı), (hıris-
tiyanlık ta'limi), (İsânın yeni hayâtı) gibi, eserler neşr etdi.] şöy-
le demektedir: (Hıristiyanlığın ilk yayıldığı zemânlarda, hıristi-
yanlar, yehûdîler tarafından çeşidli zemânlarda değiştirilmiş
olan Ahd-i Atîki yunancaya terceme etdiler. Bu terceme o ze-
mân, Benî İsrâilin ellerindeki isrâîliyyât kitâblarına uymuyor di-
ye yehûdîler, buna karşı çıkdılar. Hıristiyanlar, yehûdîleri susdu-
racak cevâblar bulmak için, Ahd-i Atîkin bu yunanca tercemesi-
ne yeniden ilâveler yaptılar. Meselâ, İsâ aleyhisselâmın babaları
diyerek, ba'zı isimler Zebûra sokuldu. İsâ aleyhisselâmın Ce-
hennemlere girmesi kısmı Ermiya kitâbına yerleşdirildi. Yehû-
dîler bu tahrîfleri görüp, “bunlar bizim kitâblarımızda yokdur”
diye feryâd etdikce, papazlar “Ey Allahdan korkmaz hûlekârlar!
Siz kütüb-i mukaddeseyi tahrîf etmeğe cesâret ediyorsunuz” di-
ye yehûdîlere saldırdılar. Dahâ sonra, hıristiyanlarla yehûdîler
arasındaki bu çekişme ilerledi. Hıristiyan papazlardan bir kısmı
da şübhe ve tereddüde düşdü. Böylece hıristiyanlar pek çok fir-
kalara bölündüler. Bu ihtilâflar, aralarında büyük harblerin ya-
pılmasına sebep oldu. İsâ aleyhisselâmdan üçyüz yirmibeş sene
sonra, Bizans imperatoru Büyük Konstantinin emri ile üçyüz
ondokuz papaz, İznîkte bir meclisde toplandılar. Her birinde
pek çok şübheler ve zıdlıklar bulunan **(Kitâb-ı mukaddes)** nü-
hâları hakkında meşveret ve tahkîk ile işe başladılar. Bu meclis-
de hazret-i İsânın ulûhiyyetine inananlar gâlib geldi. İsrâîliyyât
kitâblarından terceme etdikleri kısımları da karışdırarak **(Kitâb-ı
mukaddes)**i yeni bir şekle sokdular. Kabûl etdikleri bu nüshanın
dışındaki diğer nüshaların şübheli olduklarına karâr verdiler. Ci-
rumun, bu nüshaya yazdığı mukaddemede bu husûs bildirilmek-
dedir. [Cirum, Ing. Jerome Saint, Arablar buna Irûnimus de-
mektedirler. İstanbulda üç sene kaldı. 382 de Romaya gitdi. Pa-
panın sekreteri oldu. Kitâb-ı mukaddesi Latinceye terceme etdi.
30 Eylülde yortusu yapılır. Yaptığı terceme kilisenin resmî met-

ni olmuştur.] 364 senesinde Lodisiye isimli bir meclis dahâ toplandı. Bu meclis, Ahd-i Atık kitâblarını kabûl etdikden sonra, İznik meclisinde red edilen (Kitâb-ı Ester) ile Havârilere isnâd edilen altı risâlenin sıhhat ve doğruluğunu kabûl etdi. Bunlar, (Risâle-i Ya'kûb), (Petrunun ikinci risâlesi), (Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlesi), (Yehûda risâlesi), (Pavlosun ibrânîlere yazdığı risâle)dir. Bu kitâb ve risâlelerin doğruluğunu her yere i'lân etdiler. (Yuhannânın müşâhedeler kitâbı ya'nî vahy kitâbı) 325 ve 364 senelerinde toplanan her iki meclisde de kabûl edilmeyip, şübheli kaldı. Bundan sonra, 397 senesinde Kartacada yüzyirmialtı kişiden müteşekkil bir meclis dahâ toplandı. Bu meclis, dahâ önceki iki meclisin şübheli, uydurma gözü ile bakıp, red etdikleri kitâblardan, birkaç dânesinin dahâ doğruluğunu kabûl etdi. Bunlar, (Kitâb-ı Tûbiyâ), (Kitâb-ı Bârûh), (Kitâb-ı Kilîsâî), (Kitâb-ül-Makkâbiyyîn), (Kitâb-ı müşâhedât-ı Yuhannâ, ya'nî Vahy kitâbı)dir. Kartaca meclisinden bu kitâbların kabûlünden sonra, şübheli denilmiş olan kitâblar, bütün hıristiyanlarca makbûl oldu. Bu hâl, binikiyüz sene kadar böylece kaldı. Protestanlığın ortaya çıkması ile (Kitâb-ı Tûbiyâ), (Kitâb-ı Bârûh), (Kitâb-ı Yehûdiyyet), (Kitâb-ı Kezdüm), (Kitâb-ı Kilîsâî), (Kitâb-ül-Makkâbiyyîn-i evvel ve sâni) hakkında büyük tereddüdlere meydan geldi. Protestanlar, dahâ önceki hıristiyanların kabûl etdikleri bu kitâbların doğru olmadığını ve red edilmelerinin vâcib olduğunu söylediler. (Kitâb-ı Ester)in de ba'zı bâblarını red etdiler. Ba'zı bâblarını kabûl etdiler. Bu red ve inkârlarını çeşitli deliller ile isbât etdiler. Bunlardan birisi, bu kitâbların aslının İbrânî ve Kildânî lisânları ile olduğu ve şimdi bu lisânlarda mevcûd böyle bir kitâbın olmamasıdır. Târîhçi papaz olan Vivisbius, kitâbının dördüncü cildinin yirmiikinci bâbında yukarıda zikr ettiğimiz bu kitâbların bilhâssa (Kitâb-ül-Makkâbiyyîn-i sâni)nin tahrîf edilmiş olduğunu yazmıştır.)

Protestanlar, binikiyüz seneden beri, bütün hıristiyanların (Rûh-ül-kuds) kutsal rûh ile ilhâm olunmuş zan etdiklerini ve verdikleri kararları, hıristiyanlığın esâsı kabûl etdikleri (Konsil), ya'nî eski rûhban meclislerinin yanlış ve bâtıl şeyler üzere icmâ' ve ittifâk etmiş olduklarını kabûl ve i'tirâf etdiler. Böyle olmakla berâber, yine o meclislerin akl ve kabûlden çok uzak olan, bir çok kararlarını kendileri de kabûl etdiler. Böylece, birbirine zıd esâslar üzerine kurulmuş, misli görülmemiş bir yola girdiler. Aslı, esâsı böyle şek ve şübhelerle örtülmüş olan bir din, nasıl olur da, akl sâhibi milyonlarca hıristiyan tarafından, kalbleri kendisine bağlayan, kurtuluş ve se'âdet vesilesi olarak kabûl edilebilir? Bu hâli görenler (Bu iş hayret edilecek şeydir) diyerek hayretten

parmaklarını ısırırlar.

Hıristiyanlar, gerek (Ahd-i Atık), gerekse (Ahd-i Cedîd) kitâblarından îmân esâslarını tesbât etmededirler. Bu kitâblar şübhe ve tereddülden uzak değildir. Hiç birisinin, aslı sahîh bir sened ile zemânımıza kadar geldiği isbât edilmiş değildir. Ya'nî Îsâ aleyhisselâmdan, âdil kimselerce zemânımıza kadar ulaştırılmış değildir. Bilindiği gibi, bir kitâbın doğruluğunun ve semâvîliğinin, ya'nî Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olmasının kabûlü, (şu kitâb falan Peygamber vâsıtası ile yazılmış, değiştirilmekten ve bozulmaktan uzak, muttasıl sağ lam sened ile, âdil kimseler tarafından rivâyet edilerek bize kadar ulaşmışdır) diye bildirilmesine bağlıdır. Akl-ı selîm sâhibi olanlara, sağ lam delîllerle bu husûs isbât edilmedikçe, o kitâb hakkında şübhe ve tereddüdler yok olmaz. Çünkü, sâdece kendisine ilhâm geldiği zan edilen şahıslara isnâd edilen bir kitâb, o şahsın bizzât kendisinin tasnîf etmiş olduğunu isbâta kâfi değildir. Ayrıca bir veyâ birkaç hıristiyan fırkasının teassub ve gayret ile, mücerred olarak doğruluğunu iddiâları da, bu kitâbların sıhhatini isbâta kâfi değildir. Hıristiyan papazların (Kitâb-ı Mukaddes)lerinin sıhhatini, geçmiş Peygamberlerden veyâ Havârîlerden birine isnâddan başka ortaya koyacakları bir delîlleri yoktur. Bu iddiâları, i'tikâd [îmân] esâslarını beyân eden ve doğruluğunda kalblerden şübheleri giderecek, iknâ edici delîllerden değildir. Hiç bir akl sâhibi, kendisini dünyâda râhata ve huzûra, âhirette de, azâbdan kurtaracak ve sonsuz se'âdete kavuşduracak dîni, za'îf esâslar üzerine kurarak, emîn ve rahât olamaz. Hâlbuki, ahd-i atîkin içindeki kitâbların bir çoğunu ve ahd-i cedîd kitâblarından, hazret-i Îsâ ve hazret-i Meryemden ve o asrlardan bahs eden yetmiş mütecâviz, hattâ ba'zıları bugün mevcûd olan kitâbları hıristiyanlar inkâr edip, bunlar uydurulmuş yalanlardır, demektedirler. **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında bu husûsda geniş bilgi vardır.

Hıristiyan papazların eskileri ve sonra gelenleri ittifak ile bildiriyorlar ki, Matta İncîli ibrânîce idi. Hıristiyan fırkaları, birbirlerinden ayrılmaları sebebi ile, sonradan bu asl nüshâyı gayb etdiler. Bugün mevcûd olan Matta İncîli, ibrânîce asl nüshânın tercemesidir. Bu tercemeyi yapan kimsenin kim olduğu da belli değildir. Zemânımıza kadar müterciminin kim olduğunun bilinmediğini hıristiyan papazların ileri gelenlerinden olan Cirum da i'tirâf etmektedir.

Katolik Thomas Ward, (Cirum yazdığı bir makalesinde, eski hıristiyan âlimlerinden ba'zıları Markos İncîlinin son bâbının ve ba'zıları Luka İncîlinin yirmiikinci bâbının ba'zı âyetlerinde ve

ba'zıları yine Luka İncilinin ilk iki bâbının doğruluğunda şübheye düşdüler. Hıristiyanların Marsiyon (Marcion) fırkasının ellerinde bulunan İncil nüshâlarında bu iki bâb yoktur) demektedir. Nortin (Norton) 1253 [m. 1837] senesinde Bostonda basılan kitâbının yetmişinci sahifesinde, Markos İncili hakkında şöyle diyor: (Bu İncilde tahkîke muhtac ibâreler vardır ki, onaltıncı bâbının dokuzuncu âyetinden sonuna kadar olan âyetlerdir.) Metinde bir şek ve şübhe alâmeti göstermeyip, şerhinde bu âyetlerin İncile sonradan sokulduğunu söyleyen ve bunun delillerini sıralayan Nortin, hayretini bildirerek, şöyle demektedir: (Kitâbları istinsâh eden kâtiblerin âdetlerini incelediğimiz zemân, onların metinlerdeki ibâreleri anlayıp yazmaktan ziyâde, metinlere kendi fikrlerini sokmaya çalışdıklarını görürüz. Bu husûs bilinince, İncildeki ibârelerin niçin şübheli olduğu anlaşılır.)

[NORTON ANDREWS: Amerikan İncil bilgini ve muallimidir. 1201 [m. 1786] da doğdu. 18 Eylül 1853 de öldü. 1804 senesinde Harvarddan mezûn oldu. İlahiyât üzerinde çalıştıktan sonra, Bowdoin kolejinde, 1809 yılında ders verdi. 1818 yılında Harvarda matematik muallimi olarak döndü. 1813 yılında üniversitenin İncil tefsircisi oldu. 1819 dan 1830 senesine kadar edebiyat profesörünün yardımcılığını yaptı. Teslîsi red eden ve Tevhîd akîdesini [inancını] savunan (**unitarianism**) mezhebinin kuvvetli müdâfi'lerindedir. Calvenizmi ve Tehodere Parker tarafından temsil edilen naturalist [tabî'iyeci] teolojiiyi şiddet ile red etdi. 1833 yılında (A Statement of Reasons for not believing the Doctrines of Trinitarians: Teslîs fikrine inanmamak için ma'kûl bir beyân) kitâbını yazarak neşr etdi. (Encyclopedia Americana cild-20, sh. 464)].

Yuhannâya nisbet edilen İncilde de sağlam bir rivâyet senedi yoktur. Markos İncili gibi, tahkîke muhtâc, mübhem, hattâ birbirine zid ibâreleri vardır. Meselâ:

Birincisi: Bu İncilde, Yuhannânın gördüğü şeyleri yazmış olduğuna dâir açık bir delil yoktur. Bir şeyin aksi isbât edilmedikçe, eski hâlinin doğruluğuna hüküm edilir.

İkincisi: Yuhannânın yirmibirinci bâbın yirmidördüncü âyetinde (İşte bu cümleleri [ya'nî Yuhannâ İncilini] yazan ve doğruluğuna şehâdet eden şâkird budur, [ya'nî Yuhannâdır.]. Biz onun şehâdetinin doğru olduğunu biliriz) denilmektedir. Görülüyor ki, bu sözü Yuhannâ hakkında, Yuhannâ İncilini yazan kâtib söylemiştir. Bu âyette Yuhannâya gâib zamîri olan (O) ile îşâret edilmiş, asl kitâbı yazan (uyduran) kâtib kendisini mütekellim, (yazan kimsenin kendisi) sıgası ile (Biz) diye yazmıştır. Bundan anlaşıldığı gibi, Yuhannâ İncilini yazan Yuhannânın kendisi olma-

yıp, bir başkasıdır. Kendisi, Yuhannânın şehâdetinin doğru olduğunda ma'lûmâtı olduğunu iddiâ etmiştir. Bunlardan anlaşılır; bu İncîli yazan adam Yuhannânın ba'zı mektûblarını ele geçirip, ba'zı ibâreleri çıkarmış, ba'zı şeyler de ilâve ederek, bu kitabı yazmıştır.

Üçüncüsü: Mîlâdî ikinci asrda, Yuhannâ İncîli üzerine ihtilâfların ve inkârların meydana çıktığı zemân, Yuhannânın talebelerinden Polycarpenin (Poltarp) tâlebesi İriyüs [Arb. İryanûs], hayâtda idi. Niçin inkârcılara cevâb verip nakl ettiği, rivâyet ettiği, İncîli tashîh edip, sahlîhliğinin delîllerini ortaya koymamıştır. Eğer rivâyet ettiği doğru olsaydı feryâd eder, (benim rivâyetim doğrudur) derdi. Eğer bu husûsun doğruluğu Polycarpe ile talebesi İriyüs arasında geçmemiştir denilirse, bu söz hakîkatden çok uzaktır. İriyüs pek çok lüzümsüz mes'eleleri durmadan, üstâdından sorarak öğrenirken, (Bu İncîl, Yuhannânın mıdır?) sualini sormaması ve bunu öğrenmemesi mümkün midir? Eğer unuttu denilirse, bu dahâ uzak bir ihtimâldir. Zîrâ İriyüs, üstâdının yolunu, âdetlerini çok iyi bilmesi ve duyduğu şeyleri lâyıkıyla hıfz etmesi ile bilinmektedir. Yosibis (Eusebe) 1263 [m. 1847] senesinde neşr edilen târîhinde, beşinci cild, yirminci bâbı, ikiyüzondokuzuncu sahlîfesinde İriyüsün, Yuhannâ İncîlinin rivâyet edildiği lisanlar hakkında olan sözünü, şöyle nakl etmiştir: (Ben Allahü teâlânın fadlı ile şu sözleri işitdim ve bunları ezberledim. Her hangi birşey üzerine yazmadım. Eskiden beri âdetim budur. Böylece ezberlediğim şeyleri dâimâ tilâvet eder, okurum.) Buradan anlaşılıyor ki, ikinci asrda dahî, İncîli inkâr edenler olmuş ve onlara karşı cevâb verilerek, doğruluğu isbât edilememiştir. Hıristiyan âlimlerinden Selsus (Celsus), mîlâdın ikinci asrında (Hıristiyanlar, İncîllerini üç-dört def'a, belki dahâ fazla, ma'nâsını değışdirecek şekilde, tebdîl ve tahrîf etdiler) diye feryâd etmiştir. (Mani Kiz) fırkasının ileri gelen âlimlerinden Fastus da mîlâdî dördüncü asrda: (İncîller üzerinde tahrîf yapılmıştır. Bu doğrudur. Ahd-i Cedîdi ne İsa aleyhisselâm, ne de Havârilere te'lîf etmemiştir. Bil'aks hâli meçhûl kimseler te'lîf etmiştir. İnsanların i'tibârını kazanmak için de, Havârilere ve onların arkadaşlarına nisbet etmişlerdir. Birçok yanlışlıklar ve tenâkuzlar bulunan kitâblar te'lîf ederek hıristiyanları incitmişlerdir) demektedir.

Dördüncüsü: Katolik Herald, 1844 senesinde neşr edilen kitâbının yedinci cild, ikiyüz ellinci sahlîfesinde, Estadlen isimli müelliften rivâyet ile, bu Yuhannâ İncîlini İskenderiyye mektebi talebelerinden birisinin yazmış olduğundan, hiç şübhesi olmadığını bildirmiştir.

Beşincisi: Bretşnayder, Yuhannâ İncîlinin temâmı ve Yuhan-

nânın mektûblarının hepsinin Yuhannâya âid olmayıp, ikinci asrda meçhûl bir şahıs tarafından yazılmış olabileceğini bildirmiştir. [Al: Bretschneider 1776-1848 Alman Protestan teologu [ilâhiyyâtçısı]dır. İncîli tenkîd eden kitâb yazmıştır.]

Altıncısı: Kirdinius, (Yuhannâ İncîli yirmi bâb idi. Sonradan Efsûs [Efes] kilisesi yirmibirinci bâbı ilâve etmiştir) demiştir.

Yedincisi: Bu Yuhannâ İncîlini ve Yuhannânın bütün yazdıklarını milâdın ikinci asrında Vecîn (Alogiens) fırkasında olanlar inkâr etdiler.

Sekizincisi: Yuhannâ İncîlinin, sekizinci bâbının başında olan onbir âyetini bütün hıristiyan ilm adamları red etmiştir. Japonca tercemesinde de yokdur.

Dokuzuncusu: Dört İncîl, te'lif edilirken, senedsiz pek çok bâtil rivâyetler içerisine karışdırılmışdır. Bu rivâyetlerle dahî, eldeki dört İncîlin sıhhatine, doğruluğuna dâir getirebilecekleri bir senedleri yokdur. 1237 [m. 1822] senesinde, Thomas Hartwell, neşr etdiği tefsîrinin dördüncü cild, ikinci bâbında şöyle diyor: (İncîllerin te'lif zemânları hakkında bizlere ulaşan nakl ve haberler temâmen noksan ve netîcesizdir. İncîllerin sıhhati husûsunda bizlere hiç bir yardımları yokdur. Hıristiyanların ilk din adamlarının ileri gelenleri, bâtil rivâyetleri tasdîk ve kabûl ederek, durmadan yazdılar. Dahâ sonra gelenler de, onlara hurmeten, yazdıklarını nasıl olursa olsun, hiç düşünmeden ittifâk ile kabûl etdiler. İşte bu yalan yanlış rivâyetlere, bir kâtibden diğer kâtibeye, bir nüshadan diğer bir nüshaya nakl edilerek zemânımıza kadar geldi. Üzerinden asrlar [yüz yıllar] geçtikden sonra, İncîlleri bâtil rivâyetlerden temizlemek çok zor olmuştur.) Yine aynı cildde diyor ki, (İncîl-i evvel, ya'nî Matta İncîli milâdın otuzyedî, otuzsekiz, kırkbir, kırkyedî, altmışbir, altmışiki, altmışüç, altmışdört veyâ altmışbeş senelerinde, İncîl-i sâni, ya'nî Markos İncîli milâdın ellialtıncı senesinde veyâ dahâ sonra altmışbeşinci senesine kadar herhangi bir senede te'lif olunmuştur. Gâlib olan rivâyete [görüşe] göre, altmış veyâ altmış üçde te'lif olunmuştur. İncîl-i sâlis, ya'nî Luka İncîli milâdın elliüç, altmışüç veyâ altmışdört senesinde, Yuhannâ İncîli ise, altmışsekiz, altmışdokuz, yetmiş veyâ doksan sekiz senesinde yazılmışdır.) İbrânîlere mektûb ve Petrusun ikinci risâlesinin ve Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerinin, risâle-i Ya'kûbun ve risâle-i Yehûdânın ve müşâhedât-ı Yuhannânın (Yuhannânın vahiyinin) ba'zı kısımlarının, Havâriflerden rivâyet edildiği husûsunda hiçbir sened ve vesîka yokdur. Bunların, 365 senesine kadar sıhhatları şübheli idi. Ba'zı kısımları ise, bu âna kadar, hıristiyan din âlimlerine göre yanlış ve red edilmiş

idi. Hattâ süryânî lisânına yapılan tercemelerinde bu kısımlar yoktur. Arab kiliselerinin hepsi, Petrusun ikinci risâlesini, Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerini, risâle-i Yehûdâ ve müşâhedât-ı Yuhannânın sıhhatını [doğruluğunu] kabûl etmediler. Süryânî kiliseleri de, aynı şekilde, başlangıcından bugüne kadar, bunları inkâr etmişlerdir. İncil araştırmacısı Horn, tefsîrinde, ikinci cild, iki yüzaltı ve ikiyüz yedinci sahîfelerinde diyor ki: (Petrusun risâlesi, risâle-i yehûdâ, Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâleleri ve müşâhedâtı, ya'nî vahyi ve Yuhannâ İncilinin sekizinci bâbının ikinci âyetinden onbirinci âyetine kadar dokuz âyet, Yuhannânın birinci risâlesinin beşinci bâbının yedinci âyeti, İncilin Süryânîce tercemesinde aslâ mevcûd değildirler.) Demek ki, Süryânî terceme-yi yapan mütercim, bu zikr etdiğimiz kısımların doğru ve şer'î bir hükm için sened olamayacağını anlamış ve terceme ederken farkına varabildiği bu yerleri terceme etmemişdir. Katolik Ward, 1841 senesinde neşr ettiği kitâbının otuzyedinci sahîfesinde, protestanların ileri gelenlerinden Rogersin, (Risâle-i ibrânîyye, risâle-i Ya'kûbu ve Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâleleri ile müşâhedâtını, i'tikâden tezkîb ettiği için, papazların ileri gelenleri, bu risâleleri (**Kitâb-ı mukaddes**)den çıkarmışlardır) dediğini bildirmektedir. Protestan papazlarından Daktris de, Yosniysin zemânına kadar, her kitâbın doğruluğunun kabûl edilemediğini bildirerek, risâle-i Ya'kûb, risâle-i Yehûdâ, Petrusun risâle-i sâniyesi ve Yuhannânın risâle-i sâniye ve sâlisesi, Havârîlerin toplayıp yazdıkları şeyler olmadığında ısrâr etmiştir. Ayrıca, (Risâle-i ibrânîyye, bir zemâna kadar red olunduğu gibi, Petrusun risâle-i sâniye ve sâlisesi ile müşâhedât-ı Yuhannâ ve Yehûdâ risâlesi, Süryânî ve Arab kiliselerince doğruluğu kabûl edilmemiş iseler de, bizlere göre doğruluğu teslim edilir, ya'nî doğru kabûl ederiz) demiştir.

Hıristiyan İncil tefsircilerinden Dr. Nathaniel Lardner, tefsîrinin dördüncü cild, yüzyetmişbeşinci sahîfesinde (Serl ve onun asrında olan Orşilim, ya'nî Kudüs kilisesi, Müşâhedât-ı Yuhannâ kitâbının doğruluğunu kabûl etmemişdir) dediğini bildirdikten sonra, (Serlin, yazdığı Kanûn fihristinde bu kitâbın ismi dahî yoktur) demiştir. Üçyüzyirmiüçüncü sahîfesinde de: (Müşâhedât-ı Yuhannâ, eski İncillerin Süryânîceye yapılan tercemelerinde yoktur. Ne Webar Hiberios, ne de Ya'kûb ismli müellifler tarafından bunun üzerine şerh yazılmamıştır. Waybidicus da, Petrusun ikinci risâlesini, Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerini ve Müşâhedât-ı Yuhannâyı ve Yehûdâ risâlesini, kendi kitâb fihristine almamıştır. Bu husûsda Süryânîlerin görüşleri de budur) diyerek, et-

raflı ma'lûmât vermiştir.

Katolik Herald de, kitâbının yedinci cild ikiyüz altıncı sahîfesinde diyor ki: (Râus kitâbının yüzaltmışıncı sahîfesinde, protestan papazlarının ileri gelenlerinin ekserîsi Yuhannânın Müşâhedât (Vahy) kitâbının doğruluğunu kabûl etmezler). Prof. Rabwald de, kuvvetli delîller ile isbât ederek diyor ki, (Yuhannâ İncîli, Yuhannânın risâleleri ve Müşâhedâtı yalnız bir kişinin yazdığı şeyler olamaz). Vivisbius, târihinin yedinci cild, yirmibeşinci bâbında Webvnisichinden nakl ederek, eski papazlar, Yuhannânın Müşâhedâtını Kitâb-ı mukaddesden çıkarıp red etmeğe çalışdıklarını anlatırken diyor ki: (Bu kitâb-ı Müşâhedât, başdan sona kadar ma'nâsızdır. Onu, Havârîlerden olan Yuhannâya nisbet etmek de çok yanlışdır. Câhillik ve hakîkati görmemektir. Onu yazan kimse, ne havârî, ne mesîhî ve ne de sâlih bir kimse değildir. Belki bu Müşâhedâtı Sern Tehsin (Cerin hac) isminde bir Romalı yazdı. Yuhannâya nisbet edilerek Yuhannâ yazdı denildi.) diye yazmaktadır. Dahâ sonra, kendisi şöyle demektedir: (Fekat, bu kitâbı, ya'nî Yuhannânın Müşâhedâtını, kitâb-ı Mukaddesden çıkarmağa gücüm yetmez. Zîrâ binlerce hıristiyan kardeşimiz bu Yuhannâya ta'zîm ederler. Ben, bu kitâbı yazan kimsenin, kendisine ilhâm geldiğini tasdîk ederim. Fekat, Havârîlerden Ya'kûbun kardeşi ve Zeydînin oğlu olan ve Yuhannâ İncîlini yazan Havârî Yuhannâ olduğunu pek kolay kabûl edemem. Sözülerinden ve hâllerinden anlaşılın Havârî olmamasıdır. Kitâb-ı Müşâhedâtı [Vahyi] yazan kimse, Kitâb-ı A'mâl ya'nî Resûllerin işleri kitâbında zikr edilen Yuhannâ da değildir. Çünkü, İşâyâ memleketine gelmemiştir. Hâlbuki bu İncîli yazan İşâyâ ehâlisinden bir diğeri Yuhannâdır ki, her ikisine de Yuhannâ ismi verilmiştir. Yine Yuhannâ İncîli ve risâleler ile Müşâhedâtın ibâre ve mefhûmlarından anlaşılıyor ki, Yuhannâ İncîlinin ve risâlelerin müellifi olan Yuhannâ, Müşâhedât kitâbının musannifi değildir. Çünkü İncîlin ve risâlenin ibâresi, Yunancada güzel ve düzgün bir şekildedir. İçinde galat, yanlış lafzlar yoktur. Fekat, Müşâhedât kitâbının ibâresi böyle olmayıp, Yunan lehcesine muhâlif, bilinmeyen, alınsılmamış bir üslûb üzerine yazılmıştır. Havârî olan Yuhannâ, İncîlinde ve risâlelerinde ismini açıkca söylemeyip, kendinden mütekellim (şahıs) veyâ gâib sigaları ile bahs eder. Kendini uzun uzun anlatmaksızın maksada başlar. Müşâhedâtı yazan şahıs ise, böyle olmayıp, başka bir üslûb ta'kîb etmektedir. Yine Yuhannânın Müşâhedâtının ya'nî Vahy risâlesinin, birinci bâbının birinci âyeti, (İsâ Mesîhin vahyidir; i'lânıdır ki, Allahü teâlâ, Onu Mesîhe verdi. Yakında olması muhakkak olan şeyleri kullarına gösterme-

si için, vahyi kendisine verdi. Ve onu, kendi kulu Yuhannâ vâsıtası ile gönderdi.) ve dokuzuncu âyeti, (Ben, İsâda olan sıkıntıya ve melekûta ve sabra sizinle berâber hissedâr olan kardeşiniz Yuhannâyım.) ve yine yirmiikinci bâbın sekizinci âyeti, (Ben, bu hâdiseleri görüp işiten Yuhannâyım.) tarzında olup, bu âyetlerde, Havârîlerin ta'kîb etdikleri üsûlün hilâfına olarak, ismini açıkca söylemiştir. Eğer eski âdetlerinin tersine, kavmine kendini bildirmek için, burada ismini açıkca söyledi denilirse, ona şöylece cevâb verilir: Maksadı sâdece bu ise, kendisine mahsûs olan lâkabi ve sıfâtı yazmalıydı. Meselâ, (Ben Ya'kûbun kardeşi ve Zeydî oğlu Yuhannâyım veyâ hazret-i Mesîhin şâkirdi ve onun sevdiği Yuhannâyım) gibi ta'bîrleri kullanmalıydı. Kendi şahsına mahsûs vasfını söylemekden sakınıp, kendisini diğer insanlardan ayırmıyarak, kardeşiniz ve hâdiseleri görüp işiten ta'bîrlerini kullanmıştır. Burada maksadımız, akl sâhibleri ile alay etmek değildir. Belki iki şahsın ifâdeleri ve yazıları arasında bulunan açık farkı ortaya koymaktır.) demektedir. Vivisbiusun sözü burada temâm oldu.

Yine Yosibis (Eusébe) târîhinde, üçüncü cildin, üçüncü bâbında, (Petrusun birinci risâlesi doğrudur. Fekat ikinci risâlesi, Kitâb-ı mukaddesden olamaz. Ancak, Pavlosun ondört risâlesi, ya'nî mektûbları kırâet olunur, okunur. Fekat ba'zıları İbrânîlere mektûb kısmını, Kitâb-ı mukaddesden çıkardı.) demektedir. Yine Yosibis, aynı kitâbının yirmibeşinci bâbında, risâle-i Ya'kûb, risâle-i Yehûdâ ve Petrusun ikinci risâlesi ve Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerinde ihtilâf edilip, hakîkî müelliflerinin meçhûl olduğunu beyân etmektedir. Yosibis, yine aynı târîhinin altıncı cild, yirmibeşinci bâbında: (Risâle-i İbrâniyye hakkında Aircin şöyle demiştir: Hıristiyanların ellerinde dolaşan bu risâleyi, Şeb-i Rûmda (Gülnaht) isimli bir kimse yazmıştır. Ba'zıları, Lukanın onu terceme ettiğini söylemişlerdir) demektedir. İlk hıristiyan teologlarından Arm, (Fr. İrene, ing. Irenaeus, 140-220) ve 220 senesi ricâlinden Polinius ve 251 senesinde yaşayan Pontius isimli müellifler, risâle-i İbrâniyyeyi temâmen inkâr etmişlerdir. Mîlâdî 200 târihi ricâlinden Kartacalı Tortilin Bersper diyor ki: (Risâle-i İbrâniyye Berniyânın risâlesidir.) 212 senesi ricâlinden Kis Berstper rûm da, (Pavlosun risâlelerini onüç adet sayıp, ondördüncü risâle olan risâle-i İbrâniyye onlardan değildir.) demiştir. 248 senesinde yaşayan Kartacalı Sâiy Pern Baş de, bu risâleyi hiç zikr etmemiştir. Süryânî kilisesi de, bu âna kadar Petrusun Risâle-i sâniyyesini ya'nî ikinci mektûbunu, Yuhannânın Risâle-i sâniyye ve sâlisininin ya'nî ikinci ve üçüncü mektûbları

nın sıhhatini [doğruluğunu] kabûl etmemişlerdir. Hıristiyanların ileri gelenlerinden Aiscalcen diyor ki: (Petrusun Risâle-i sâniyyesini yazan kimse, zemânını zâyi' etmişdir, boş yere harcamışdır.) 1266 [m. 1850] senesinde basılan Bible târihinde diyor ki: (Kritius isimli müellif, risâle-i Yehûdâ, Aydernik saltanatı zemânında Orşilim [Kudüs] üskuflarından onbeşinci üskuf olan, Yehûdânındır demişdir.) [Bible, İncil demektir. Üskuf: İncil okuyucularının üst derecesinde olan hıristiyan din adamlarına denir.] Yuhannâ İncilini şerh eden eski müelliflerden Aircin, mezkûr şerhinin beşinci cildinde, (Pavlosun her kiliseye risâleleri (mektûbları) olmayıp, ba'zı kiliselere yazdığı risâleleri de, üç-dört satırdan ibâretidir.) demişdir. Aircinin bu sözüne göre, Pavlosa âid olduğu söylenen risâlelerin hiçbirisi, onun te'lifi olmayıp, başkalarının te'lifi olduğu hâlde, ona nisbet edildiği anlaşılmaktadır. Pavlosun, Galatyalılara yazdığı mektûbun ikinci bâbında, onbirinci âyetden i'tibâren onaltıya kadar şu cümleler yazılıdır: (Fekat Petrus Antakyaya geldiği, azarlanmayı hak ettiği zemân, ben onunla yüzyüze geldim. Kabâhatli idi. Çünkü Ya'kûb tarafından ba'zı kimseler gelmeden evvel, bir takım insanlarla [Putperest milletlerle] berâber yemek yiyordu. Fekat onlar geldikleri zemân hitanlı (sünnetli) olanlardan [Yehûdîlerden] korkarak çekildi ve ayrıldı. Diğer yehûdîler de, Petrus ile berâber geri çekildi, riyâ yaptılar. O derece ki, Barnabas bile onların riyâsına kapıldı. Fekat ben İncilin hakikatına göre doğru yürümediklerini görünce, hepsinin önünde Petrusa dedim ki, "sen yehûdî iken, yehûdî gibi değil, diğer milletler [putperestler] gibi yaşıyorsun! Niçin diğer milletleri yehûdîler gibi yapmağa zorluyorsun? O milletlerden olan günâhkârlar değil, zâten yehûdî olan bizler, insanın şerî'at amelleri vâsıtası ile değil, ancak İsâ Mesîhe îmân etmekle sâlih olacağını bildiğimizden, biz de Mesîh İsâya îmân ettik. Ancak şerî'at işlerinden değil, Mesîhe îmân etmekle sâlih sayalım. Çünkü hiçbir insan, şerî'at amellerini yapmakla sâlih olmaz".)

Bu cümlelerin baş tarafı son tarafının temâmen zıddı olduğundan, ikisinden birisinin (ya'nî yâ baş tarafı, veyâ son tarafının) sonradan ilâve edildiği anlaşılmaktadır. Çünkü Pavlos mektûbunun baş tarafında [onbirinci âyet] Petrusu Antakyada nasıl azarladığımı yazdığı hâlde, ona atf ettiği kabâhat, putperest diğer milletler ile berâber yehûdî âdetlerinin hilâfına yemek yimesi idi. [Eğer Petrus gibi bir Rûh-ül kudsdan ilhâm almış ve Mesîhin hizmetcisi olan bir zâta yukarda zikr ettiğimiz hakâretleri yapması edepsizlik değil ise.] Hattâ onu azarladığında, sen yehûdî olduğun

hâlde, putperestler gibi dîninin emrlerine ehemmiyet vermezsen, onları hangi yüzle, hangi salâhiyyet ile yehûdî şerî'atine da'vet ediyorsun, demişdi. Fekat ondan sonra, Pavlos hemen mevzû' değışdirip, şerî'atin emrlerinin lüzûmsuzluğundan bahs etmeğe başlar. Üçüncü bâbında amelin, ibâdetin lüzûmsuzluğu husûsunda pek çok söz söyledikten sonra, kendisi Mûsâ aleyhisselâmin şerî'atine temâmen uyduğunu ifâde eder. Nitekim, Resûllerin A'mâli kitabının yirmibirinci bâbında, onyedinci âyetden i'tibâren şöyle yazılıdır: (Pavlos Yerusâlime gelip, şâkirdânı ile Ya'kûbun yanına girince, bütün ihtiyârlar hâzır idiler. Ve Pavlosa hitâben, kardeş îmân etmiş yehûdîlerden kaç bin kimse olduğunu görüyorsun. Bunların hepsi şerî'atin ya'nî Mûsâ aleyhisselâmin şerî'atinin gayretini çekerler. Senin hakkında da, tâifelerin (putperest milletlerin) arasında bulunan bütün yehûdîler çocuklarını sünnet etmemelerini, âdetlerine uymamalarını, hazret-i Mûsânın yolundan ayrılmalarını öğretiyorsun diye haber aldılar. Şimdi ne olacak? Zîrâ senin geldiğini işitirler. Şimdi bu bizim sana söylediğimizi yap, bizde nevr edilmiş olan dört kimse var, bunları alıp onlar ile berâber kendini temizleyip, başlarını tıraş etsinler diye onlar için masraf et, senin hakkında işitdikleri şeylerin aslı olmadığını sen kendin de şerî'ate uyararak, senin şerî'atin emr etdiği gibi hareket ettiğini hepsi anlasınlar. İmân etmiş milletlere ise, putlara kurban olunandan ve kandan ve boğazı sıkılarak boğulmuşdan ve zinâdan kendilerini korumalarına karâr vererek yazdık, dediler. O zemân Pavlos, bu adamları alıp, ertesi gün onlarla berâber kendisini tathîr etdi ve onlardan her biri için kurban takdîm olununcaya kadar, tahâret günlerinin bitdiğini i'lân ederek ma'bede girdi.)

İşte görülüyor ki Pavlos, şerî'at ile beden temiz olmaz. Mesîh bizim için mel'ûn olmakla berâber, bizi şerî'atin emrlerinden kurtardı, deyip dururken, kendisi Ya'kûbun ve ihtiyârların nasîhati ile amel ederek, şerî'ate uymak sûretiyle temizlenir ve ma'bede girer.

Pavlosun bu risâlesindeki âyetler bize hıristiyanlığın esrârından bir kaç ince mes'eleyi anlatıyor:

Birincisi: Pavlosun (sünnete ihtiyaç yokdur) dediği, Mesîhe îmân eden yehûdîler arasında yayıldı. Bu yehûdîlerin, Mûsâ aleyhisselâmin şerî'atinden ayrılmamak üzere, İsâ aleyhisselâma îmân ettiklerinden, Mûsâ aleyhisselâmin şerî'atinin değışdirilmesine râzı olmadıklarıdır.

İkincisi: O sırada şerî'atin devâm edip etmemesi, pek lüzûmlu görülmemiştir. İsâ aleyhisselâmin havârîsinden olan zât, (Her ne şekilde olursa olsun, halkın toplanması îcâb eder) diyerek asl

maksadının, her türlü yollara başvurarak, halkı kendi dinlerinde toplamak olduğu anlaşılıyor. Sadece halkı toplamak için, İsa aleyhisselâmın havârisinden olan bir zâtın Pavlosa böyle bir teklifte bulunmak cesâretini göstermesi, hıristiyanlığın nasıl temeller üzerine kurulmuş olduğunu göstermektedir.

Üçüncüsü: Mîlâdın ikinci asrı ortalarında Hirapulus piskoposu olan meşhûr Paypas, kitâbında hazret-i İsanın sözleri ve fi'lerine dâir yalnız iki kısa mecmû'anın mevcûd olduğunu zikr etmiştir. Bunlardan birisi, havârilerden Petrusun tercümânı olan Markosa âid bir mecmû'a, diğeri de, İbrânice ba'zı emrleri ve ahkâmı tophyan Mattanın mecmû'asıdır. Paypas, Markosa âid olan mecmû'anın, gâyet kısa, noksan ve zemân sıralamasına göre yazılmış olup, ba'zı hikâye ve nakillerden ibâret olduğunu beyân etmiştir. Bundan anlaşılın şudur: İkinci asr ortasında Matta ile Markosun birer kısa mecmû'aları mevcûd olup, Paypas onları görmüş, vasfları ile berâber yazmış ve birbirinden farklarını da beyân etmiştir.

Bugün ellerde mevcûd olan Matta ve Markos İncilleri ise, sanki birbirinden istinsâh edilmiş, yazılmış gibi, birisi diğere benzer ve tafsilâtlıdır. Paypasın gördüğü nüshaların bunlar olmadığı veyâ sonradan bu nüshalara ilâveler yapılarak, genişletilmiş oldukları açıktır.

Luka ve Yuhannâ İncillerine gelince; Paypas bunlardan hiç bahs etmemiştir. Hâliyle Paypas, Hirapulusda olduğu veyâ Yuhannânın talebeleri ile karşılaşp, onlardan ma'lûmât aldığı hâlde, Yuhannâ İnciline dâir tek bir harf dahî söylememiştir. Bu hâl ise, Yuhannâ İncilinin o târihten sonra yazılmış olduğunu isbât eder.

MATTA İNCİLİ

Matta İncilinin dokuzuncu bâbının, dokuzuncu âyetinde şöyle yazıldır: (Ve İsa oradan geçerken gümrük yerinde oturan ve Matta denilen bir adam görüp, ona, bana tâbi' ol, ardınca gel deyince, o da kalkıp ona tâbi' oldu, ardınca gitdi.) Şimdi, iyice dikkat ediniz, bu cümleleri yazan Mattanın kendisi ise, niçin kendisi olduğunu söylemeyip, bir başka Matta gibi söylemiştir. [Eğer, bu İncili yazan Mattanın kendisi olsa idi hâdiseyi (Ben gümrük yerinde oturur iken, İsa "aleyhisselâm" oradan geçiyordu. Beni gördü ve bana tâbi' ol, ardınca gel dedi. Ben de, kalkıp ona tâbi' oldum, ardınca gitdim) şeklinde zikr etmesi îcâb ederdi.]

Matta İncilinde, İsa aleyhisselâmın ağzından söylenen her makâle, o kadar uzundur ki, bunların her birini, bir meclisde ve bir def'ada söylemek mümkün değildir. Yine bu husûsda onuncu

bâbındaki, Havârilere verdiği nasihatler ve ta'limât, beşinci, altıncı ve yedinci bâblarında devâmlı söylediği sözler ve yirmüçüncü bâbında Ferîsilere hitâben yaptığı azarlamalar ve sekizinci bâbında devâmlı getirdiği misâller, şübhesiz birer meclisde vâki' olan şeyler değildir. Bunun delîli de bu sözler ve getirdiği misâllerin, diğer İncillerde değişik pek çok meclise taksîm edilmesidir. Buradan anlaşılıyor ki, bu İncilin müellifî İsâ aleyhisselâmın devâmlı arkadaşı olan gümrükcü Matta değildir.

Matta İncilinde zikir edilen, İsâ aleyhisselâmın; körleri, baras ve cin çarpmış fakîrleri iyi etmesi ve mu'cize olarak pek çok fakîrlere yemek yidirmesi hep ikişer mahalde beyân edilmiştir. Hâlbuki Markos ve Luka İncillerinde bu vak'alar yalnız birer mahalde zikir edilmişlerdir. Bundan anlaşılıyor ki, Mattaya nisbet edilen İncilin müellifi, bu kitâbı yazarken, iki mehâza mürâce'at edip, bir vak'a-yı ikisinde de, görmüştür. Ancak, yanlış anlama sebebi ile birbirinden farklı zan ederek kitâbına yazmıştır.

Matta İncilinin onuncu bâbının beşinci âyetinde, hazret-i İsânın, resûllere ya'nî Havârilere, putperest milletleri [dîne da'vet için] gitmemelerini ve Sâmiriyelilerin şehirlerine girmemelerini tenbîh ettiği yazılmıştır. Dahâ sonra ise, kendisi putperest yüzbaşının hizmetcisine ve Ken'ânlı bir kadının kızına şifâ' verdiği bildirilmektedir.

Yedinci bâbın altıncı âyetinde, (Mukaddes şeyleri köpeklere [putperestlere] vermeyin ve incilerinizi domuzların önüne atmayın) dediği hâlde, yirmisekizinci bâbının ondokuzuncu âyetinde ise, (Siz gidip bütün milletleri şâkird edin. Onları Baba, Oğul ve Rûh-ül-kuds adına vaftiz edin [Ya'nî dîninizi onlara öğretin]) demektedir.

Onuncu bâbının beşinci âyetinde, (Milletler yoluna gitmeyin ve Sâmiriyelilerin şehirlerinden hiç birine girmeyin) diye emr edildiği hâlde, yirmidördüncü bâbın ondördüncü âyetinde ise, (İncil, bütün milletlere va'z edilecektir ve sonu kurtuluş olacaktır) demektedir. [Bu ve yukardaki âyetler, birbirine temâmen zıddır.]

Bunlar ve bunlar gibi sayısız ihtilâf ve tenâkuzlar bu İncilde tekrârlanmıştır. Bu ilâveler, Matta İncilinde tahrîf yapıldığını hiç şübhe bırakmayacak şekilde isbât etmektedir. Ba'zı mühim hâdiseler, diğer İncillerde mevcûd olduğu hâlde, Matta İncilinde yoktur. Meselâ, İsâ aleyhisselâm tarafından yetmiş şâkirdin seçilmesi, Mele-i havârîyyûnda urûcu, Bayram yapmak için iki kerre Yerûşâlîme gelmesi ve Luazerin mezârdan kalkması fıkraları bu İncilde yoktur. Bunun için Matta İncilinin havârîlerden Mattaya isnâdı ya'nî Mattadan rivâyet edildiği şübhelidir.

MARKOS İNCİLİ

Markosun havârilerden olmadığına, bütün târihciler ittifâk hâlinindedir. Belki havârilerden Petrusun tercümânıdır.

Paypas diyor ki: (Markos, Petrusun tercümânı idi. Markos, İsa aleyhisselâmın sözlerini ve fi'lerini mümkün merteye, doğrudur diyerek ezberden yazdı. Fekat, İsa aleyhisselâmın sözlerini ve fi'lerini intizâmlı, düzgün bir şekilde yazmadı. Çünkü kendisi ne hazret-i İsadan işitdi, ne de Onun yanında bulundu. Dediğim gibi, Markos yalnız Petrusun arkadaşlarından idi. Petrus ile konuştuğu şeyleri ve İsa aleyhisselâmın sözlerini içerisine alan bir kitâb olsun diye tertîbli ve düzgün söylemeyi, icâb ettiği vakt ve meclise göre söyledi. Bunun için, eğer Markos kitâbında ba'zı husûsları üstâdi Petrusdan öğrenmiş gibi yazarsa onu ayblamamalıdır. Çünkü Markos işitdiği şeyleri unutmuyarak, değiştirmeyerek yazmaya lüzûm görmemişti.)

Markos İnciline eski hıristiyan âlimler, her gün şerhler yazdılar. Bunlardan İren diyor ki: (Markos ezberlediği şeyleri Petrus ve Pavlosun vefâtlarından sonra yazdı). İskenderiyyeli Kalman diyor ki: (Petrus dahâ Romada va'z verirken, Petrusun talebeleri, Markosa ricâ etdiler. O da, İncilini yazdı. Petrus, kitâbın yazıldığını işitdi. Fekat yazıp-yazmaması için birşey demedi.) Târîhçi Ousb diyor ki: (Petrus bu hâli işitince, talebelerinin bu gayretine memnûn oldu. Kiliselerde onun okunmasını tenbîh etdi.) Hâlbuki Markosun İncili, Petrusun risâlelerinden (mektûblarından) ziyâde, Matta İncilinin taklîdidir, ya'nî ona benzetilmiştir. Buna göre, Paypasın Markos yazdı dediği kitâb elde bulunan ikinci İncilden başkadır. Markos İncilinin altıncı bâbının onyedinci âyetinde, (Fekat, Hirodes kardeşi Filupusun zevcesi Hirodia ile evlenmişti. Bunun için Yahyâyı tutdurup, zindâna habs etdi. Çünkü Yahyâ Hirodese, kardeş hanımı ile evlenmek câiz değildir, derdi) demektedir. Bu temâmen yanlıştır. Çünkü Yosibis târihinde, onsekizinci kitâbın beşinci bâbında, Hirodianın zevcinin ismi Filupus olmayıp, Hîrius olduğu açıkca bildirilmektedir. Bu hatâ, Matta İncilinde de vardır. Hattâ (1237 [m. 1821]-1844) senelerinde basılan arabca tercemenin mütercimleri bu âyeti tahrîf ederek, Matta ve Lukanın ibârelerinde olan Filupus kelimesini düşürmüşler ise de, diğer senelerdeki terceme nüshalarında mevcûddur.

Yine Markos İncilinin ikinci bâbında, (Hazret-i İsa onlara [şâkirlerine] dedi ki, Dâvûdun kendisi ve yanında olanlar aç ve muhtâc olduğu zemân, baş kâhin Abiatarın günlerinde Allahın evine nasıl girdiğini ve kâhinlerden başkasının yimesi câiz olmu-

yan huzûr ekmeğini yidiğini ve kendisi ile berâber olanlara da verdiğini (hiç) okumadınız mı?) ma'nâlarında olan yirmibeşinci ve yirmialtıncı âyetlerindeki iki cümle yanlıştır, hatâlıdır. Çünkü:

Birincisi, o zemân hazret-i Dâvûd yalnız idi. Yanında kimse yokdu. *İkincisi* ise, o günlerde baş kâhinlerin reîsi Abiatar olmayıp, belki onun babası Ahimlik idi. [Yehûdîleri idâre eden (Yetmişler meclisi) a'zâlarına kâhin denir. Vâizlerine yazıcı derler.]

LUKA İNCİLİ

Lukanın, havârîlerden olmadığı muhakkaktır. Luka İncîlinin başında diyor ki: (Ey fazîletli Teofilos, kelâmın vekîlleri, hizmetçileri olup, gözleri ile görmüş olanların bize nakl ettiklerine göre, aramızda vâki' olan şeylerin hikâyesini tertîb ve tahrîr etmeğe bir çok kimseler giriştiğinde, ben de tâ başından beri [olanların] hepsini dikkat ile araşıdırıp, tahkîk ederek, olduğu gibi, sırası ile sana yazmağı uygun gördüm.) [Luka, bâb bir, âyet 1-4.]

Bu ibâreden birkaç ma'na anlaşılıyor:

Birincisi: Müellifin kendi zemânında dahâ bir çok kimseler İncil yazdıkları sırada, Luka da bu İncîli yazmışdır.

İkincisi: Havârîlerin kendi elleri ile yazdıkları hiçbir İncil bulunmadığını, Luka işâret etmektedir. Zîrâ (kelâmın vekîlleri ve gözleri ile görmüş olanların bize nakl ettiklerine göre) cümlesi ile İncil yazarları, gözleri ile görenlerden tefrîk etmiş, ayırmışdır.

Üçüncüsü: Kendisi için Havârîlerden birinin şâkirdi, talebesi-yim demez. Çünkü o asrda Havârîlerden birine isnâd edilen pek çok te'lîfler, yazılar, risâleler bulunduğundan öyle bir senedin, ya'nî havârîlerden birinin talebesi olduğunu bildirmesinin, kendi kitâbı için, başkalarının i'timâdına sebep teşkil edeceğini ümmîd etmişdir. Belki her husûsu kendisi tahkîk ederek, esâsından öğrendiğini, dahâ kuvvetli bir delîl olarak göstermişdir. Dikkat edilecek bir husûs şudur: Bugün ellerde mevcûd olan İncîllerin her yeni baskısında, i'tirâz edilen ibâreleri, münâsib bir kelime ile değiştirerek tahrîf etmek, protestan papazların âdetleri olduğu gibi, Meârif nezâretinin 1301 târîhli ve 572 numaralı ruhsatı ile İngiliz ve Amerikan Bible şirketlerinin, 1303 [m. 1886] senesinde İstanbulda basdırdıkları türkçe İncil nüshasında dahî bu ibâreyi başka şekle sokmuşlardır. (Bütün husûslar ince noktalarına kadar bildiğim üzere) ibâresi yerine, (Benim de başından beri bütün husûslara dâir tam bir vukûfum, bilgim bulunduğundan) ibâresi konularak, ma'nâyı maksadlarına göre değiştirmişlerdir. Fekat, fransızca nüshalarda

ve Almanyada basılan almanca nüshalarda bu ibâre, bizim yukarıda terceme ettiğimiz gibidir.

Luka İncilinin üçüncü bâbının yirmiyedinci âyetinde, İsâ aleyhisselâma nisbet edilen neseb bildirilirken, (Nîrî oğlu Şelteil oğlu Zerubâbel oğlu Risâ oğlu Yuhannâ) demekdedir. Burada üç hatâ vardır:

Birincisi: Ahd-i Atîkin, birinci târîhler kısmının üçüncü bâbının ondokuzuncu âyetinde, Zerubâbelin çocukları açıkca bildirilmiştir. Orada Risâ ismi ile bir kimse yoktur. Bu şekildeki yazısı Mattanın yazdığı şeklin de tersidir.

İkincisi: Zerubâbel, Fedâyânın oğludur. Şelteil oğlu değildir. Şelteilin kardeşinin oğludur.

Üçüncüsü: Şelteil Yuhannânın oğludur. Yoksa Nîrî oğlu değildir. Matta da böyle yazmıştır.

Yine Luka İncilinin üçüncü bâbının otuzaltıncı âyetinde, (Sâlih bin Ken'ân bin Arfaşad) diye yazılıdır ki, bu da yanlıştır. Zîrâ Sâlih, Arfaşadın torunu değil, oğludur. Böyle olduğu birinci târîhlerin birinci bâbında ve Tekvînin onbirinci bâbında [On, onbir ve onikinci âyetleri] bildirilmiştir.

Lukanın ikinci bâbının başında, (O günlerde bütün dünyânın tahrîr-i nüfûsu yapılsın diye Kayser Augustus tarafından fermân çıktı. Kirinius Sûriye vâlisi iken, yapılan ilk tahrîr bu idi.) diye bildirilen birinci ve ikinci âyetleri de yanlıştır. Zîrâ Romalılar, bütün dünyâyâ hiç bir zemân hâkim olamamışlardır ki, bütün dünyânın tahrîr-i nüfûsuna fermân çıksın. Hattâ protestan papazları âdetleri üzere bu soruyu geçışdirmek için, 1886 senesinde İstanbulda basdırdıkları Ahd-i Cedîd nüshasında bu ibâreyi tahrîf edip, (O günlerde Kayser olan Augustus tarafından bütün dünyânın deftere kaydedilmesi bâbında fermân çıktı) şeklinde yazdılar. Fekat, 1243 [m. 1827] senesinde İngiltere cem'iyetinin Pârisde basdırdığı türkçe nüshada bu ibâre (ve o günlerde vâki' oldu ki, Kayser Augustus tarafından bütün dünyâyı tahrîr etmeğe fermân çıktı. Yüsûf dahî tahrîr olunmak için hâmile olan nişanlısı Meryem ile Beyt-i lahm denilen Dâvûdun şehrine çıktı.) sûretinde yazılıdır. Bundan sonra yazılan tahrîr maddesi incelenmeğe başlayınca; ne Lukaya muâsır olan eski Yunan târîhcilerinden bir kimse, ne de Lukadan birâz önce geçen târîhciler bu tahrîr-i nüfûsa dâir bir söz söylemişlerdir. Kirinius ise, İsâ aleyhisselâmın doğumundan onbeş sene sonra, Sûriyeye vâlf olduğundan, tahrîr-i nüfûs işi şübheli, vukû' bulmuş ise de, Kirinius zemânında olamayacağı açıkca ortadadır.

YUHANNÂ İNCİLİ

Yuhannâ İnciline gelince; bilindiği gibi, Yuhannâya nisbet edilen dördüncü İncilin ortaya çıkmasına kadar; İsâ aleyhisselâmın dîni esâsen Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden ayrılmayıp, tev-hîd esâsına dayanıyordu. Çünkü, üç uknûm ya'nî teslîsden ilk def'a bahs eden, İsâ aleyhisselâma inananlar arasına teslîs (üç ilâ-ha inanmak) akîdesini [inancını] sokup, onları İsânın "aleyhisse-lâm" dîninden ayıran Yuhannâ İncilidir. Bu sebep ile, Yuhannâ İncilin aslının doğruluğu üzerinde araştırma, inceleme yapmak gâyet mühimdir. Yuhannâ İncili hakkında, eski hıristiyan din adamlarının eserlerinde bulunan çeşidli sözler, yukarıda bildiril-mişdi.

Bu kitâb, havârîlerden Zeydî oğlu Yuhannâya âid değildir. İkinci asrdan sonra, aslı meçhûl bir şahıs tarafından kaleme alın-mışdır. Bu husûsu, asrımız târihcilerinden Avrupalı müsteşrikler çeşidli delillerle isbât etmişlerdir.

Birinci delil: Yuhannâ İncilin başında, (Kelâm başlangıçta var idi ve kelâm Allahü teâlânın nezdinde, indinde idi ve kelâm Allah idi) sözleri yazılıdır. Bu sözler ilm-i kelâmın ince mes'elele-rinden olup, diğer İncillerin hiç birinde yoktur. Eğer bu sözler İsâ aleyhisselâmdan işitilmiş olsaydı, diğer İncillerde de bulunurdu. Bundan anlaşılıyor ki, bunu yazan, Havârîlerden Yuhannâ olma-yıp, Roma ve İskenderiyye mekteplerinde Eflâtûnun üç uknûm fel-sesefesini okumuş bir kimsedir. Nitekim şimdi beyân olunacaktır.

İkinci delil: Yuhannâ İncilin sekizinci bâbında, birinci âyetden onbirinci âyete kadar olan, zinâ eden kadın hakkındaki yazılarını bütün hıristiyan kiliseleri kabûl etmeyip, red ederler ve bu yazılar İncilden değildir demektedirler. Bundan anlaşılıyor ki, bunu yazan, eline geçirdiği bir çok İncillerden toplayıp, gözüne ilişen birçok şey-leri de ayrıca kitâbına koymuş veyâ kendinden sonra bir başkası bu âyetleri ilâve etmiştir. Birinci hâle göre, müellif, doğruyu ve yanlış biribirinden ayırmıyarak bir mecmû'a yazmıştır. Yazdığı bu mecmû'a da kabûle şa'yân olmıyan şeylerdir. İkinci hâle göre, bu İncilin tahrîf edilmiş olduğunu i'tirâf etmek lâzım gelir. İki hâle göre de, aslı şübheli ve inanılmağa lâyık değildir.

Üçüncü delil: Diğer İncillerde getirilen ba'zı misâllerin ve ah-vâlin ve mu'cizelerin, bu İncilde bulunmayıp, diğerlerinde bu-lunmıyan bir çok şeylerin de, bu İncilde bulunmasıdır. İsâ aley-hisselâmın Luazeri diriltmesi, suları şerâba çevirmesi ve çarımh-da iken sevdiği şâkirdi ile annesini birbirlerine emânet etmesi gi-

bi şeyler, sâdece Yuhannâ İncilinde bulunup, diğer İncillerde yoktur. Nitekim bu husûsda ileride geniş bilgi vereceğiz.

Dördüncü delil: Eski hıristiyanlardan ne Paypas, ne de Justen bu İncili gördüklerine dâir herhangi birşey bahs etmemişlerdir. Husûsen Justen de, Yuhannâ İncilini yazanın Yuhannâ olmadığını tasdik ettiği hâlde, bu İncil hakkında bir şey söylemez.

Beşinci delil: Diğer üç İncilde toplanan ve anlatılan haberlerin anlatılış tarzı ile, Yuhannâ İncilinin anlatılış tarzı, temâmen birbirlerine zıddır. Meselâ, diğer üç İncilde İsâ “aleyhisselâm” halkın terbiyesini isteyen bir muallim gibi, Ferîsîlerin riyâkâr hâllerine i'tirâz eder. Kalbin tasfiyesini ya'nî temizlenmesini, Allahü teâlâya yaklaşmayı, insanları sevmeyi, güzel ahlâkı emr eder ve Mûsâ aleyhisselâmın şer'atine zid olan temâyüllerden nehy eder. Halka öğrettiği şeyler ve nasihatleri gâyet açık ve tabîi ve herkesin anlayabileceği şekildedir. Bu üç İncil, her ne kadar ba'zı haberlerde birbirine zıd ve muhâlif iseler de, müttefik oldukları husûslarda, hepsinin bir kaynakdan çıktığı anlaşılmalıdır. Fekat, Yuhannâ İncili böyle olmayıp, gerek ifâde şekli, gerekse, İsâ aleyhisselâmın ahlâk ve davranışları husûsunda, bambaşka bir yol ta'kîb eder. Bu İncilde hazret-i İsâ; Yunan felsefesini bilen, gâyet ince, güzel konuşan bir kimse olarak gösterildiği hâlde, Onun sözleri Allah korkusu ve güzel ahlâklı olmak gibi husûslarda olmayıp, kendi şahsının yüksekliğinden bahs etmektedir. Bunu da, insanlar arasında bilinen şekli, ya'nî Mesîhin konuşma tarzı olan kelime ve ta'birlerle söylemez. İskenderiyye mekteplerinde kullanılan kelime ve cümlelerle anlatır. Bu sözleri, diğer üç İncilde gâyet açık ve sâde olduğu hâlde, bu İncilde kapalıdır. Mühim ve çok def'a iki ma'nâya gelen ve husûsî bir şekilde düzülmüş, muntazam tekrârlar ile doludur. Yuhannâda kullanılan üslûp, kalbleri kendisine çekecek yerde, red ve nefret uyandırır. Eğer bu İncil, şimdiye kadar bir yerde gizlenmiş ve bugün ansızın ortaya çıkmış olsa idi, bunun Havârîlerden birinin te'lifi olduğuna kimse inanmazdı. Fekat, asrardan beri işitilmiş olduğundan, bu gariblikleri hıristiyanlar görmezler.

Altıncı delil: Bu İncilde görülen hatâlar dahâ çoktur. Meselâ, Yuhannâ İncilinin birinci bâb, ellibirinci âyeti, (Doğrusu size söylediklerim ki, şimdiden sonra semânın, göğün açıldığını ve insanoğlunun üzerine Allahın meleklerinin inip çıktığını göreceksiniz) şeklindedir. Hâlbuki İsâ aleyhisselâmın bu sözü, Erden suyundan vaf-tiz olunduktan ve Rûh-ul-kudsün inmesinden sonra vâkî olup, ondan sonra semânın açıldığını ve meleklerin İsâ aleyhisselâm üzerine indiğini ve çıktığını hiçbir kimse görmemiştir.

Bu İncilin üçüncü bâbının onüçüncü âyetinde ise, (Hiç kimse, semâya, göğe çıkmamıştır. Ancak, semâdan inen ya'nî semâda olan, insanoğlu çıkmıştır) demektedir. Bu âyet; birkaç cihetden yanlıştır:

Birincisi: Ya'nî kelimesi ile tefsîr edilen kısım, sonradan ilâve edilmiştir. Böylece âyet tahrîf olunmuştur. Çünkü âyetin baş tarafının ma'nâsı, (Semâdan inenden başka bir kimse, Semâya çıkmamıştır) demek iken, İncilin müellifi veyâ istinsâh edenlerden biri, bundan maksadın insanoğlu ya'nî İsâ aleyhisselâm olduğunu açıklamak için, açıklayıcı bir ibâre koymuştur. Bu ibâreye dikkatlice bakılınca, ilâve olduğu hemen görülmektedir. Zîrâ âyetin baş tarafını, açıklayıcı bu ibâreden ayırdığımız zemân, (Semâdan nâzil olan [inen] meleklerden başka, insanlardan kimse semâya yükselmemiştir) doğru ma'nâsı anlaşılır. Fekat, açıklayıcı ibâreye göre, (Semâdan inen insanoğludur) denilirse, hazret-i İsâ, semâdan inmeyip, hazret-i Meryeme Rûh-ül-kuds [Cebrâîl aleyhisselâm] vâsıtası ile ilka edildiği inkâr edilmiş olur. Bundan başka, İsâ aleyhisselâm (semâdan olan) sözünü söylerken yeryüzünde olup, semâda bulunmadığını inkâr etmek gerekir. Ayrıca, (Semâdan inen) sözü ile (Semâda olan) sözünü, bir anda İsâ aleyhisselâmın söylemesi mümkün değildir.

İkincisi: Âyetin birinci kısmı da yanlıştır. Çünkü tekvînin beşinci bâbının yirmidördüncü âyetinde ve ikinci Meliklerin ikinci bâbının onikinci âyetinde Ahnûh ve İlyâ “aleyhisselâm” da semâya yükselmişlerdir, denilmektedir. Bu âyetin tahrîf edilmiş olduğunda, hiç şübhe edilemez.

Birdir Allah

***Yeri gökü yaratan, ağaçları donatan,
Çiçekleri açdıran, bir Allahdır, bir Allah!
Allah her yerde hâzır, ne yaparsan o görür.
Ne söylersen işitir. Vardır, birdir, büyüktür.
Biz Allahı severiz. Her emrini dinleriz.
Beş vakt nemâz kılar, Ona isyân etmeyiz.
Bizlere akl verdi. Doğru yolu gösterdi.
Dîn-i islâma uymayan, ateşde yanar dedi.
Kur'âna îmân eden, Peygamberi izleyen,
Dünyâda mes'ûd olur, Cehennemden kurtulur.
Mü'min iyi huyludur. Herkes ondan memnûndur.
Kimseye zulm eylemez. Kendi de huzûrludur.
Yâ Rab! Afv eyle beni. Ve anamı babamı.
Kâfirlerin şerrinden kuru müslimânları!***

DÖRT İNCİL ARASINDA GÖRÜLEN TENÂKUZ VE İHTİLÂFLAR

Mevcûd İncillerde görülen yanlışlıklar, tenâkuzlar ve tahrifler, hesâb edilemeyecek kadar çoktur. Bunlardan bir çoğu (**İzhâr-ül-hak**) kitâbında anlatılmışdır. Ayrıca, Alman müsteşriklerinden Joizer, Davis, Miel, Kepler, Maçe, Bred Schneider, Griesbach Hüge, Lesinag, Herder, Straus, Haus, Tobian, Thyl, Carl Butter ve dahâ nice araştırmacının yazdıkları ve hâlâ da yazıp da neşretmekte oldukları kitâblarda bu husûsda tafsilâtlı bilgi çoktur. Biz burada onlardan ba'zılarını zikr etmekle iktifâ edeceğiz.

Îsânın “sallallahü alâ Nebiyyinâ ve aleyhi ve sellem” nesebi hakkında, Matta ve Luka İncilleri arasındaki ihtilâf büyüktür.

Matta İncilinde, Îsâ aleyhisselâmın babaları olarak yazılı isimler şunlardır: (İbrâhîm, İshak, Ya'kûb, Yehûdâ, Fâris, Hasron, İrâm, Aminabad, Nahşon, Salmon, Buaz, Obid, Yesse, Dâvûd, Süleymân, Rehobeam, Abiya, Asâ, Yehaşafat, Yorâm, Uzziyâ, Yotam, Ahaz, Hazkiyâ, Manesse, Amon, Yoşiyâ, Yekonyâ, Şaltoil, Zerubâbel, Abihûd, Elyâkim, Azor, Sâdok, Ahîm, Elliud, Eliazer, Mattan, Ya'kûb, Yûsûf (Meryemin zevci)).

Lukâ İncilinin üçüncü bâbının yirmüçüncü ve sonraki âyetlerinde ise: (Târuh, İbrâhîm, İshak, Ya'kûb, Yehûdâ, Fâris, Hasron, Arâm, Aminabad, Nahşon, Salmon, Buaz, Obid, Yesse, Dâvûd, Nâtân, Mattasa, Mînân, Milya, Elyâkîm, Yonan, Yûsûf, Yehûdâ, Sem'un, Lâvî, Metsâd, Yorîm, Eliazâr, Yuşâ, Eyr, Elmodam, Kosam, Addi, Melkî, Neyrî, Şaltoil, Zerubâbel, Risa, Yuhannâ, Yehûdâ, Yûsûf, Şemî, Mattasiya, Mahat, Nâcay, Heslî, Nahum, Amos, Metasiya, Yûsûf, Yannâ, Melki, Lâvî, Metsat, Heli, Yûsûf (Meryemin zevci)) olarak yazılmıştır.

1 — Mattaya göre, Îsâ aleyhisselâmın babası denilen Yûsûf, Ya'kûbun oğludur. Lukaya göre ise, Helinin oğludur. Matta, hazret-i Îsâya yakın bir kimsedir. Luka da Petrusun talebelerindedir. Bunlar, kendilerine yakın olan bir zâtı, inceleyecek, araştırarak kimselerdendirler. Böyle olduğu hâlde, Îsâ aleyhisselâmın dedesi dedikleri kimseyi tahkik edib doğrusunu yazamazlar ise, yazdıkları diğer rivâyetlerin doğruluğuna, nasıl itimâd edilir, bunlara kim inanır?

2 — Mattaya göre, Dâvüd aleyhisselâmın oğlu Süleymân aleyhisselâmdir. Lukaya göre, Dâvüd aleyhisselâmın oğlu Süleymân aleyhisselâm değil, Nâtândır.

3 — Matta, Şaltoil, Yekniyâ oğludur, diyor. Luka ise Neyri oğludur, diyor. Mattada, Zerubâbelin oğlunun adı Abihud, Lukada ise, Risa'dır. Şuna da çok hayret edilir ki, Ahbâr-ı eyyâmın sıfır-ı ûlânın ya'nî Birinci târihlerin üçüncü bâbının ondokuzuncu âyetinde, Zerubâbelin oğullarının isimleri; Meşullam ve Hananye olarak yazılıdır. İçlerinde Abihud ve Risa yoktur.

4 — Mattanın birinci bâbının onyedinci âyetine göre, İbrâhîm aleyhisselâmdan Yüsûf-ü Neccâra kadar İsâ aleyhisselâma atfedilen dedelerin sayısı kırkiki batındır. Hâlbuki yukarıda yazılı isimler sayıldığı zemân, yalnız kırk kişi vardır. Lukanın beyânına göre ise, bu adet ellibeş kişiye ulaşır.

Hıristiyan âlimleri, İncîllerin ilk ortaya çıkmasından zemânımıza kadar, bu husûsda şaşkınlık içinde kaldılar. Ba'zıları hiçbir akl-ı selîmin kabûl edemeyeceği za'îf deliller ile te'vîl etdiler. Bundan dolayı Ekharî, Kîser, Haysî, Ghabuth, Wither, Fursen ve başkaları gibi araştırmacılar, (Bu İncîllerde, ma'nâ ihtilâfî çokdur) diyerek, bu hakîkati i'tirâf etmişlerdir. Doğru olan da budur. Zîrâ her mevzû'da ihtilâf ve yanlışlıklar olduğu gibi burada da mevcûdudur.

İsâ aleyhisselâm babasız dünyâyâ gelmiştir. Fekat yehûdîler, Ona [hâşâ] veled-i zinâ diye iftirâlarında ısrar ederlerken, hıristiyanların baba tarafından kendisine bir neseb isbât etmeleri ve İsâ aleyhisselâmın, babası olmıyan Yüsûf, Onun babası kabûl etmeleri de, pek şaşılacak bir gaflet ve tenâkuzdur. Kur'an-ı kerîmde, İsâ aleyhisselâm için, vârid olan âyet-i kerîmelerde, **(İsâ ibni Meryem, ya'nî Meryemin oğlu İsâ)** ta'bîri kullanılır. Kur'an-ı kerîmde İsâ aleyhisselâmın babasının olmadığı açıkça bildirilmiştir.

5 — Mattanın birinci bâbının yirmiiki ve yirmüçüncü âyetlerinde: (İmdi bunların hepsi vâki' oldu ki, Peygamber vâsıtası ile söylenen Rabbin kelâmı itmâm oluna, yerine gele. Çünkü Rabbin dedi ki: İşte, bâkire kız hâmile olup, bir oğulu olacak ve ona, Allah bizimdir, ma'nâsına olan Amanuel ismi verilecek) denilmektedir. Hıristiyan papazlara göre, Peygamberden maksad, İşâyâ aleyhisselâmdir. Buna da, İşâyâ kitâbının yedinci bâbının ondördüncü âyeti, (Bunun için Rab kendisi size bir alâmet verecektir. Alâmet budur: Bâkire kız hâmile olup, bir oğulu olacak. Amanuel ismi ile çağırılacaktır) ma'nâsında olan âyetini delîl getirirler. Rahmetullah Efendi **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında bu konuyu

gâyet geniş açıklamıştır. Buyuruyor ki: Bu istidlâl üç sebebeden yanlıştır:

Birincisi: İncîli terceme edenlerle, İşâyâ kitâbını terceme edenin (azrâ, ya'nî bâkire bir kız) kelimesi ile terceme ettiği (ilmetün) kelimesidir ki, (ilm) kelimesinin müennesidir. Yehûdî âlimlerine göre, bu kelimenin ma'nâsı genç kadın demektir. Bâkire olsun olmasın, bu lafzı evlenmiş genç kadın ma'nâsına olarak Sıfır-ül-emsâl'in (Süleymânın meselleri) otuzuncu bâbında da kullanılmıştır, derler. İşâyâ kitâbının İkola, Thedüsyen ve Semiks isimli kimseler tarafından Yunancaya yapılan üç adet tercemesinde bu lafz (genç kadın) olarak açıklanmıştır. Bu tercemeler, hıristiyan papazlarına göre, çok eski olup, birincisinin 129, ikincisinin 175, üçüncüsünün 200 senelerinde terceme edildiği rivâyet edilmiştir. Bu tercemelerin hepsi, bilhassa Thedüsyen tercemesi eski hıristiyanlara göre çok mu'teberdir. Böyle olunca, yehûdî âlimleri ile bu üç mütercimim tefsîrlerinin beyânlarına göre, Mattanın sözünün yanlışlığı meydândadır. Protestan papazlarınca meşhûr ve mu'teber olan Fery, ibrânî lugatını anlattığı kitâbında, bu lafzın ya'nî (Azrâ) kelimesinin, (genç kadın) ma'nâsına geldiğini beyân etmiştir. Bu açıklamaya göre; bu lafz bu iki ma'nâ arasında müşterekdir, demektedirler. Ancak ehl-i lisân ya'nî yehûdîler, papazların bu tefsîrine karşı; birinci olarak; Mattanın sözünün doğru olmadığını, ikinci olarak; yehûdî tefsîrlerinin eski tercemelerine muhâlif olarak, bu lafzı hâssaten (Azrâ) ya'nî bâkire kadın ma'nâsına atf etmek için delil lâzım olduğunu beyân etmişlerdir. (**Mîzân-ül hak**) kitâbını yazan papaz, (**Hall-ül eşkal**) isimindeki kitâbında bu kelimenin ma'nâsı, mutlaka Azrâdır, demesi de yanlıştır, hatâdır. Bunun reddi için, yukarıda, zikr ettiğimiz iki delil kâfidir.

İkinci olarak: Mattanın birinci bâbının, yirminci âyetinde diyor ki, (Rabbin meleği, rü'yâda Ona görünüp, ey Yûsûf, Meryemi zevceliğe kabûl etmeğe korkma! Zîrâ Onun Rûh-ul kudsen bir oğlu olacak, Ona İsâ ismini koy, dedi.) Yirmidördüncü ve yirmibeşinci âyetlerinde ise, (Yûsûf uyanınca meleğin dediği gibi yaptı ve çocuğun ismini İsâ koydu) demektedir.

Lukanın birinci bâbında ise, Cebrâîl aleyhisselâmı ya'nî meleği görenin bizzât hazret-i Meryem olduğu bildirilmektedir. Bu bâbin otuzbirinci âyetinde meleğin hazret-i Meryeme, (Sen yakında hâmile olup bir oğlan dünyâya getireceksin, ismini İsâ koyacaksın) dediği bildirilmektedir.

Mattada meleğin Yûsûfe rü'yâda, Lukada ise meleğin hazret-i Meryeme bizzât görüldüğü yazılıdır.

Ayrıca, Matta İncilinin birinci bâbının yirmi üçüncü âyetinde, (İşte kız hâmile kalacak ve bir oğlu olacak ve Onun adını Emanuel koyacaklar) diye yazılıdır. Bu, Kitâb-ı İŞÂYÂNIN yedinci bâbının ondördüncü âyetidir. Bu da yanlıştır. Çünkü İSÂ aleyhisselâm kendi isminin Emanuel olduğunu hiç söylememiştir.

Üçüncü olarak: İSÂ aleyhisselâmın bu söz ile, ya'nî Emanuel diye ismlendirilmesine aşağıdaki kıssa da mâni'dir. Şöyle ki: Aram pâdişâhı Râsîn ve İsrâîl pâdişâhı Fâkâh orduları ile birlikde Yehûzâ pâdişâhı olan Âhâz bin Yûsân ile harb etmek için Kudüse geldiklerinde: Âhâz bunların ittifâkından çok korktu. Cenâb-ı Hak, Âhâza tesellî vermek için, İŞÂYÂ aleyhisselâma vahy etdi. O da, (Ey Âhâz korkma. Bunlar seni yenemezler. Yakında bunların saltanatları yıkılıp, yok olacaktır) diye Âhâza müjde verdi. Buna alâmet olmak üzere (bir genç kadın hâmile olup, bir oğlu olacak ve bu çocuk iyi ile kötüyü fark etmezden evvel, bu iki melikin mülkleri harâb olacaktır) diyerek Râsîn ile Fâkâhın mülklerinin yok olacağını beyân etdi. Fâkâhın mülkünün harâb olması bu haberden tam yirmibir sene sonra oldu. O hâlde bu çocuk Fâkâhın mülkünün harâb olmasından önce doğmuş olmalıdır. Hâlbuki hazret-i İSÂNIN dünyâya gelişleri, Fâkâhın ülkesinin yok olmasından yediyüz yirmibir sene sonra olmuştur. Bunun üzerine bu haberin doğruluğunda ehl-i kitâb ihtilâf etmiştir. Ba'zı huristiyan papazlar ve târîh doktoru Bens [dr. George Benson, Ar: Bilsen], İŞÂYÂ aleyhisselâmın genç bir kadın demesi ile kendi zevcesini kasd ederek, hâdiseyi ona göre anlatmış olduğunu beyân etmişlerdir. Bu, kabûle lâayık ve akla en uygun olanıdır.

6 — Matta İncilinin ikinci bâbında Yûsûf-ü Neccârın, Hirodesin korkusundan hazret-i Meryemi ve İSÂ aleyhisselâmı alarak, Mısra gitdiği bildirilmektedir. Yine ikinci bâbının onbeşinci âyeti ise, (Hirodesin ölümüne kadar orada kaldı. Tâ ki, Peygamber vâsıtası ile söylenen "Oğlumu Mısrđan çağırdım" diye Rabbin sözü yerine gelsin) şeklindedir. Burada Peygamberden murâd hazret-i Yûşa'dır. Mattayı yazan İncil sâhibi, burada Ahd-i Atîkin Yûşa' (hoşea) kitâbının onbirinci bâbından birinci âyete işâret etmiştir. Bu da yanlıştır. Çünkü, bu âyetin İSÂ aleyhisselâm ile bir münâsebeti yoktur. Âyetin aslı 1226 [m. 1811] yılında basılan arabî tercemesinde yazılı olduğu gibi, (Ben, İsrâîli çocukluğundan beri sevdim ve onun evlâdını Mısrđan da'vet etdim)dir. Bu âyet, hazret-i Mûsâ zemânında Benî-İsrâîle, Allahü teâlânın ihsânını gösterir. Matta İncilini yazan, Ahd-i atîkin bu âyetini tahrîf ederek, cem' sigası olan (evlâdı) çocukları kelimesi yerine, (ibn) oğul kelimesini getirmiş ve gâib zamîri yerine mütekellim

zamîri kullanmıştır. Buna uyarak 1260 [m. 1844] târîhinde neşr edilen arabî nüshânın mütercimi [de kasdli olarak] tahrîfde bulunmuşdur. [Ma'nâyı kökünden değişdirmiştir.] Fekat, bu âyetden sonraki âyetler okunacak olursa, bu tahrîfin sebebi ortaya çıkar. Çünkü bunu ta'kîb eden Yûşa' kitabının onbirinci bâbının ikinci âyeti, (Onlar çağırıldıkca yüz çevirirler. Bu'âle [İlyâs aleyhisselâmın kavminin putları] kurbanlar kesdiler) ma'nâsında olduğundan, bu ahvâl hazret-i İsnân hakkında doğru olamaz. Kaldı ki, İsnâ aleyhisselâm zemânında bulunan yehûdîler için dahî doğru olmadığı gibi, İsnâ aleyhisselâmın doğumundan beşyüz sene evvel mevcûd olan yehûdîler hakkında bile doğru olamaz. Çünkü, târîhlerde açıkça yazıldığına göre, yehûdîler, İsnâ aleyhisselâmın milâdından, ya'nî doğumundan beşyüzotuz altı sene evvel, ya'nî Bâbil esâretinden kurtulduktan sonra, putlara tapmaktan tevbe etdiler ve putlardan yüz çevirdiler. Dahâ sonra putların semtine bile uğramadıkları sâbitdir.

7 — Matta İncilinin ikinci bâbının ondokuzuncu âyeti ve devâmında, (Hirodesin vefâtından sonra Rabbin meleği Mısrda Yûsüfe rü'yâda görünüp, kalk annesi ile çocuğunu alıp, İsrâil diyârına git dedi. O dahî ikisi ile birlikte, gelip Celîle semtine gitti ve Nâsıralı ismi verileceğine dâir, Peygamberlerin sözü yerine gelsin diye, Nâsıra denilen kasabaya gelip, orada oturdu) demektedir. Bu da yanlıştır. Peygamberlerin kitâblarının hiç birinde, böyle bir söz yoktur. Yehûdîler bu sözü yalan ve iftirâ diyerek inkâr ederler. [Hattâ yehûdîler, Nâsıra şöyle dursun, Celîle ilçesinden bile bir Peygamber çıkmadı inancındadırlar. Yuhannânın yedinci bâbının elliikinci âyetinde de açıkça bildirilmiştir ki, (Cevâb verip ona dediler: Yoksa sen de mi Celîleden (Galîleden)sin? Ara ve bak ki, Galîleden hiç Peygamber çıkmamıştır) şeklindedir. Yuhannânın bu âyeti, Mattanın, yukarıda zikr etdiğimiz âyetini tekzîb etmektedir.] Protestan papazların bu husûsda dahâ ziyâde malûmâtları var ise, beyân etmelidirler.

8 — Mattanın dördüncü bâbının başında yazılı olduğu gibi; şeytân, İsnâ aleyhisselâmı imtihan etmek ister. Rûh tarafından çöle götürülür. Kırk gün kırk gece oruc tuttukdan sonra acıkır. Dahâ sonra şeytân İsnâ aleyhisselâmı mukaddes şehre götürüp, ma'bedin kubbesi üzerine çıkarır. (Eğer Allahın oğlu isen, kendini aşıya at! O meleklerine emr edecek, seni elleri üzerinde taşıyacaklardır) dedi. İsnâ, şeytâna (Rab tecrübe edilmez) dedi. Sonra bir dağ başına götürüp, (Bana secde edersen dünyânın bütün memleketlerini sana veririm) dedi. İsnâ şeytâna, (def ol, karşımdan çekil. Yalnız Rabbe secde edilir, yalnız Ona ibâdet edilir) dedi.

Markosun birinci bâbının onikinci ve dahâ sonraki âyetlerinde, (Rûh, Îsâyı çöle sevk etdi ve şeytân tarafından imtihân olunarak kırk gün çölde kaldı. Vahşî hayvanlarla berâber idi. Melekler de Ona hizmet ediyorlardı) demektedir. Burada, şeytânın imtihân şekli ve kırk gün kırk gece oruc tutduğuna dâir bir söz yoktur.

9 — Mattanın yirmialtıncı bâbının altıncı ve yedinci âyetlerinde, (Îsâ, Beyt-i Unyâda cüzzamlı Sem'ûnun evinde bulunup, sofrada oturur iken, bir kadın, beyâz mermer bir kap içinde, pek kıymetli, bir yağ ile geldi. Onun başı üzerine dökdü) demektedir.

Markosun ondördüncü bâbının üçüncü âyetinde, (Îsâ, beyt-i Unyâda cüzzamlı Sem'ûnun evinde oturur iken, bir kadın beyâz mermer bir kabda çok pahalı hâlis nardin yağı ile geldi. Kabı kırıp, onun başı üzerine dökdü) demektedir.

Luka İncilinin yedinci bâbının otuzaltı ve dahâ sonraki âyetlerinde yazıldığına göre, (Ferîsilerden biri, berâber yemek yemek için Îsâya ricâ etdi. O da Ferîsînin evine girdi ve sofraya oturdu. O şehirde bulunan günâhkâr bir kadın Ferîsînin evinde hazret-i Îsânın sofrada oturduğunu haber alınca, ak mermer bir kab içinde kıymetli bir yağ getirdi ve ayaklarının yanında, arkasında durup, ağlıyarak ayaklarını göz yaşı ile ıslatmağa başladı. Kendi saçıyla silerek ayaklarını öpüp, yağı ayaklarına sürdü... Îsâ bunun üzerine onun günâhlarını afv etdi) demektedir.

Yuhannâ İncilinin onikinci bâbında ise, bu keyfiyyet şöyle yazılıdır: (Îsâ, Fısıhdan altı gün evvel beyt-i Unyâya geldi. Îsânın “aleyhisselâm” ölümlerden kaldırdığı Luâzer orada idi. Orada Îsâya ziyâfet verdiler. Luâzerin kız kardeşi Meryem bir litre, çok kıymetli hâlis nardin yağı alıp, Îsânın ayaklarına sürdü. Dahâ sonra saç ile ayaklarını sildi.) [Görülüyor ki, bir vak'ayı dört İncil birbirlerinden farklı olarak yazmaktadırlar.]

10 — Yuhannânın birinci bâbının ondokuz, yirmi ve yirmibirinci âyetlerinde diyor ki, (Yehûdiler, Yahyâya sen kimsin diye kendisine sormak için kâhinlerle haber gönderdikleri zemân, Yahyâ, ben Mesîh değilim dedi. Öyle ise sen kimsin, İlyâ mısın? dediklerinde, Yahyâ, İlyâ ben değilim dedi.)

Matta İncilinin onbirinci bâbının ondördüncü âyetinde ise, Îsâ aleyhisselâm, Yahyâ için halka hitâben: (Eğer onu kabûl etmek isterseniz, gelecek İlyâ odur) dedi. Yine Mattanın onyedinci bâbının on, onbir, oniki ve onüçüncü âyetlerinde, (Hazret-i Îsâya şâkirdleri sorup dediler: Öyle ise, niçin, yazıcılar: Önce İlyâ gelmelidir diyorlar? Îsâ aleyhisselâm cevâbında onlara: Evet, İlyâ ge-

lip, her şeyi yeniden tanzîm eder. Fekat, ben size derim ki: İlyâ zâ-ten gelmiştir. Fekat onu tanımadılar. Ona, her istediklerini yaptılar. Aynı şekilde böylece insanoğlu da onlardan elem çekecektir. Şâkirdler, İsnânın bu sözü kendilerine vaftizci Yahyâ için söylediğini, o zemân anladılar) demektedir. İşte şu son ibâreden anlaşılan, Yahyâ va'd edilen, beklenen İlyâdır. Yuhannâ ve Matta İncillerine göre, Yahyâ aleyhisselâm ile İsnâ aleyhisselâmın sözleri birbirine zid olmaktadır. [Çünkü, Yuhannâ İncilinde, Yahyâ aleyhisselâm kendisinin İlyâ olmadığını bildirmiştir. Yehûdîlerin, İsnâ aleyhisselâmı kabûl etmeme sebeplerinden biri de Ondan önce İlyânın gelmesini beklemeleridir. Buradaki zıdlık güneş gibi meydândadır.]

11 — Luka İncilinin birinci bâbında Zekeriyyâ aleyhisselâma hazret-i Yahyâyı müjdeleyen melek, Yahyânın vasflarını beyân ederken, onyedinci âyetinde, (Sana verilecek oğul, İlyânın hikmet ve fazileti ile ve Onun rûhunda olarak, babalarının kalblerini oğullara ve âsileri, sâlihlerin ilmine döndürmek için Benî İsrâîl önünde yürüyecektir) demiştir. Bu âyet yukarda bildirdiğimiz Matta âyetlerine muhâlifdir. Çünkü, Yahyânın kendisinin hem İlyâ olması, hem de İlyânın hikmet ve fazileti ile muttasıf olması mümkün değildir.

12 — Lukanın dördüncü bâbının yirmidört, yirmibeş ve yirmi-altıncı âyetlerinde, (İsnâ dedi ki: Gerçekden size derim ki, İlyânın günlerinde semâ üç yıl altı ay kapanıp, bütün yeryüzünde büyük kıtlık olduğu zemân, İsrâilde çok dul kadın vardı. Fekat İlyâ onlardan hiç birine gönderilmedi. Yalnız Sayda diyârında, Sarepdayada bir dul kadına gönderildi) demektedir. Bu ahvâl Yahyâ “aleyhisselâm” zemânında olmadığından, Matta rivâyetine muhâlifliği, zıdlığı ortadadır. [Çünkü, Matta İncilinde Yahyâ aleyhisselâmın İsnâ aleyhisselâm ile aynı zemânda yaşadığı ve Onun İlyâ olduğu bildirilmektedir. Hâlbuki Luka İncilinde bildirilen semânın üç yıl altı ay kapalı kalması, İsnâ aleyhisselâm ve İlyâ diye bildirilen vaftizci Yahyâ zemânında olmamıştır.]

13 — Lukanın dokuzuncu bâbının elliüç ve ellidördüncü âyetlerinde, (İsnâ, Orsilime (Kudüs) gelirken, Sâmiriyyeliler İsnâyı kabûl etmediler. Şâkirdlerinden Ya'kûb ile Yuhannâ bunu görünce İsnâyâ hitâb ederek, Yâ Rab, ister misin [İlyânın yaptığı gibi] gökden ateş insin ve onları helâk etsin diye emr edelim dediler) demektedir. Buradan da anlaşılıyor ki, İsnâ aleyhisselâmın havârîleri dahî, İlyânın kendilerinden dahâ önce yaşadığını ve Yahyânın, İlyâ olmadığını biliyorlar idi. Bu da Mattanın rivâyetine zıddır.

14 — Matta İncilinin yirmibirinci bâbının birinci, ikinci ve üçüncü âyetlerinde, İsâ aleyhisselâmın oradaki bir köye, iki şâkirdini göndererek, bağlı bir merkeb ile yanında olan sıpasını getirmelerini emr ettiği yazılıdır. Diğer İnciller, merkebi söylemeyip, sâdece bir sıpa getirmesini emr ettiğini yazmaktadırlar.

15 — Markosun birinci bâbının altıncı âyetinde: Yahyânın, çerke ve yaban balı yidiğini yazmaktadır. Matta ise, onbirinci bâbının onsekizinci âyetinde, Yahyânın yimediğini ve içmediğini yazmaktadır. [Söyledikleri birbirine tam tersdir.]

16 — Mattanın üçüncü bâbının ondört ve onbeşinci âyetlerinde diyor ki, (İsâ, Celileden Erdene, Yahyânın yanına, vaftîz olunmak için gelince, Yahyâ: Ben senin tarafından vaftîz olunmağa muhtâcım. Sen bana mı geliyorsun? diyerek, İsâyı men etti. Fekat, İsâ ona cevâb verip: Bırak şimdi. Çünkü, her salâhı böylece yerine getirmek, bize lâzımdır dedi. O zemân Yahyâ onu bıraktı. Sonra İsâ, Yahyâdan vaftîz olunarak sudan çıktı. Ve ona semâvât açıldı. Allahın rûhunun güvercin gibi inip üzerine geldiğini gördü. Ve sevgili oğlum işte budur. Ondan râzıyım, sesi işitildi) demektedir. Yine Mattanın onbirinci bâbının ikinci ve üçüncü âyetlerinde: (Yahyâ zindanda iken, Mesîhin mu'cize olan işlerini işitip, şâkirdlerini gönderip Ona [İsâyâ], o gelecek olan zât [Mesîh] sen misin, yoksa başkasını mı bekliyelem? dedi) demektedir.

Yahyâ aleyhisselâm zindandan çıkmayıp, orada katl edildi. Yahyânın “aleyhisselâm”, İsâ aleyhisselâmı vaftîz etmesi zindana girmesinden önce olmuştu. Mattaya göre Yahyâ aleyhisselâm, İsâ aleyhisselâmı vaftîzden önce biliyordu. [Yukarıda zikr ettiğimiz üçüncü bâbın onüç, ondört ve onbeşinci âyetlerinde, Yahyâ aleyhisselâm, İsâ aleyhisselâmın kendisini vaftîz etmesini isteyerek, (Senin tarafından vaftîz olmağa muhtâcım) demişti. Fekat onbirinci bâbda ise, Yahyâ aleyhisselâm zindânda iken, İsâ aleyhisselâmın Mesîh olduğunu bilmezdi diyerek, (Kim olduğunu öğrenmeleri için, şâkirdlerini gönderdiği) bildirilmektedir. Hâlbuki Yahyâ aleyhisselâm bu zindândan çıkamayıp, Hirodes tarafından şehîd edildi. Matta bunu, ondördüncü bâbda kendisi de zikr etmektedir. Buna göre, üçüncü bâbdaki âyetler ile onbirinci bâbdaki bu husûsdaki âyetler birbirini yalanlamaktadır.]

17 — Yuhannâ İncilinde ise bu bahs, temâmen başka bir şekilde anlatılmıştır. Birinci bâbın otuzikinci ve otuzüçüncü âyetlerinde, (Yahyâ şehâdet edip dedi ki: Ben rûhun semâdan, güvercin gibi indiğini gördüm. Rûh Onun, [İsânın] üzerinde kaldı. Ben onu bilmezdim. Fekat, su ile başkalarını vaftîz etmek için beni gönde-

rirken bana dedi: Rûh kimin üzerine inip kaldığını görürsen, Rûh-ül-kuds ile vaftîz eden odur) demektedir. Bu rivâyete göre Yahyâ, Îsâ aleyhisselâmı önceden bilmiyordu. Rûh indiği zemân bildi. Bu rivâyet, yukarda bildirdiğimiz, Mattanın birinci bâbının onüç, on-dört ve onbeşinci âyetlerine zıddır.

18 — Yuhannâ İncilinin beşinci bâbının otuzbirinci âyetinde, Îsâ aleyhisselâm der ki: (Eğer ben kendi nefsim için şehâdet edersem, şehâdetim doğru olmaz). Üçüncü bâbının onbirinci âyetinde yine, Îsâ aleyhisselâm der ki: (Biz bildiğimizi söyler ve gördüğümüze şehâdet ederiz.) Bu iki cümle arasında tenâkuz muhakkaktır.

19 — Matta İncilinin onuncu bâbının yirmiyedinci âyetinde, (Benim size karanlıkda söylediğimi siz aydınlıkda söyleyin ve kulağınıza söylediğimi damlarda bağırın) demektedir. Lukanın onikinci bâbının üçüncü âyetinde ise: (Karanlıkda söylediğiniz herşey, aydınlıkda işitilir. Gizli olarak kulağa söylediğiniz şeyler damlar üzerinde i'lân edilir) demektedir. Görülüyor ki, söz tek bir kaynaktan alınmış, fekat sonradan tahrîf edilmiş, değiştirilmiştir.

20 — Matta İncilinin yirmialtıncı bâbının, yirmibir ve dahâ sonraki âyetlerinde: (Hazret-i Îsâ, Havârîlerle yemek yirken, onlara hitâben, sizden biri beni ele verecektir dedi. Onlar da çok üzüлüp, her biri ona: Ey efendimiz, o kimse ben miyim? demeye başladı. Hazret-i Îsâ onlara; benim ile berâber elini sahana batıran beni ele verecektir, dedi. Onu ele veren Yehûdâ; ey muallim ben miyim dedi. Hazret-i Îsâ ona: Söylediğin gibidir dedi.)

Yuhannâ İncilinin onüçüncü bâbının yirmibir ve dahâ sonraki âyetlerinde ise diyor ki, (Hazret-i Îsâ sofrada şâkirdlerine bu sözleri söyledikten sonra, rûhu çok sıkıldı: Doğrusu size derim ki, sizden biriniz beni ele verecektir, dedi. Şâkirdler, kimin hakkında söylediğinde şübhe ederek birbirlerine bakıyorlardı. İçlerinden Petrus, Mesîhin en çok sevdiği talebesine, o adamın kim olduğunu Îsâdan sorması için işâret etdi. O da sordu. Hazret-i Îsâ cevâbında: Lokmayı batırıp kendisine vereceğim kim ise, odur dedi. Ve lokmayı batırdıktan sonra Yehûdâya verdi.) Bu iki rivâyet arasındaki fark ortadadır.

21 — Mattanın yirmialtıncı bâbında, yehûdîlerin, hazret-i Îsâyı nasıl yakalayıp habs etdiklerini anlatırken, kırksekizinci âyetinden i'tibâren diyor ki, (Yehûdâ, Îsâyı yakalamak için me'mur olanlara: Ben kimi öpersem onu tutun diye işâret vermişti. He-men Îsânın yanına gelip; selâm sana ey muallim diyerek Onu öpdü. Îsâ da ona, arkadaş niçin geldin dedi. O zemân me'murlar

yaklaşp [Îsâyı] tutdular.)

Yuhannânın onsekizinci bâbının üçüncü ve dahâ sonraki âyetlerinde ise diyor ki: (Yehûdâ bir bölük asker ile başkâhinler ve Ferîsîlerden me'murlar alıp, fenerli ve meş'aleli ve silâhlı olarak, [hazret-i Îsânın şâkirdleriyle berâber bulunduğu] bağçeye geldiler. Îsâ da, başına gelecek bütün şeyleri bilerek çıkıp, onlara; kimi arıyorsunuz, dedi. Nâsıralı Îsâyı diyerek, cevâb vermeleri ile Îsâ onlara; benim dedi. Onu ele veren Yehûdâ da onlarla berâber duruyordu. Îsânın bu cevâbından, onlar gerileyip yere düşdüler. Tekrâr Îsâ onlara: Kimi arıyorsunuz diye sordu. Onlar: Nâsıralı Îsâyı dediler. Hazret-i Îsâ cevâb verip, ben olduğumu size söyledim. Şimdi beni arıyorsanız, bunları salverin gitsinler, dedi.) Bu iki rivâyet arasındaki ihtilâf ortadır.

22 — Petrusun, Îsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etmesi husûsunda, İncîllerin arasında pek çok ihtilâflar vardır. Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının, altmışdokuz ve dahâ sonraki âyetlerinde diyor ki: (Petrus dışarda, avluda otururken, yanına bir câriye [hizmetçi kız] gelip: Sen de Celîleli Îsâ ile berâber idin dedi. Fekat o herkesin önünde inkâr edip, senin söylediğin kimseyi ben bilmem dedi. Avlu kapısına çıkınca, bir başka hizmetçi kız onu görüp, orada bulunanlara: Bu Nâsıralı Îsâ ile berâber idi, dedi. O da, ben o adamı bilmem diye yemîn ederek, tekrâr inkâr etdi. Biraz sonra orada duranlar gelip, Petrusa: Gerçek sen de onlardansın. Çünkü söyleyişin de seni bildiriyor dediler. O zemân Petrus la'net ve yemîn ederek başlayıp; ben o adamı bilmiyorum dedi. O anda horoz ötdü. Petrus da Îsânın: Horoz ötmeden önce üç kerre beni inkâr edeceksin dediğini hâtırladı ve dışarı çıkıp acı acı ağladı.)

Markos İncîlinin ondördüncü bâbının altmışaltı ve yetmişikinci âyetleri arasında ise, (Petrus aşağıda, avluda iken başkâhinin câriyelerinden biri gelip, Petrusu ısınırken gördü ve ona bakıp: Sen de Nâsıralı Îsâ ile berâber idin dedi. Fekat o inkâr edip, senin söylediğini ben bilmiyorum ve anlamam dedi ve hâriçdeki dehlize çıktı ve horoz ötdü. Câriye ise, yine onu gördü ve orada duranlara: Bu da onlardandır demeğe başladı. Fekat, o yine inkâr etdi. Biraz sonra tekrâr orada duranlar Petrusa: Gerçekden sen onlardansın. Zîrâ sen Celîlelisin dediler. O ise, la'netle, dediğiniz adamı tanımiyorum diye yemîn etmeğe başladı ve horoz ikinci def'a ötdü. Petrus, Îsânın horoz ötmeden evvel üç kerre beni inkâr edeceksin dediğini hâtırladı ve ağlamağa başladı) demektedir.

Luka İncîlinin, yirmiikinci bâbının ellibeşinci âyeti ve devâmın-

da diyor ki: (Avlunun ortasında ateş yakıp oturdukları zemân, Petrus da aralarında idi. Bir câriye [hizmetçi kız] onu ateş yanında görünce, ona dikkat ile bakıp, bu da onunla berâber idi dedi. Fekat o, inkâr edip, ey kadın, ben onu tanımam dedi. Birâz sonra başka birisi onu görüp, sen de onlardansın dedi. Fekat Petrus: Ey adam, değilim dedi. Bir sâat kadar sonra bir başkası: Gerçekten bu adam onunla berâber idi. Zîrâ Celîlelidir diye ısrar etti. Fekat Petrus: Ey adam, senin söylediğini bilmem. Henüz söz söylemekte iken horoz ötdü ve Rab (Îsâ aleyhisselâm) dönüp Petrusa bakdı. Petrus, Rabbin kendisine, bugün horoz ötmeden önce sen beni üç kerre inkâr edeceksin dediğini hâtırladı ve dışarı çıkıp acı acı ağladı.)

Yuhannâ İncîlinin onsekizinci bâbının yirmibeşinci ve dahâ sonraki âyetlerinde ise, (Petrus orada durup ısınırken, ona hitâben: Sen de Onun şâkirdlerinden değil misin? dediler. O inkâr edip; değilim dedi. Petrusun kulağını kesmiş olduğu adamın akrabâlarından ve başkâhinin hizmetçilerinden biri: Ben seni bahçede Onunla berâber görmedim mi? dedi. Petrus yine inkâr etti ve hemen horoz ötdü) demektedir. Bu dört çeşid rivâyetde ne gibi ihtilâflar olduğu akl sâhiblerine açıktır.

23 — Luka İncîlinin yirmiikinci bâbının otuzaltıncı âyetinde, hazret-i Îsâ yakalanacağı gün, havâriilere hitâben: (Onlara dedi: Kesesi olan onu alsın ve torbası olan yanına alsın ve olmiyan esvâbını satsın ve kılıç satın alsın) dedi. Otuzsekizinci âyetinde, havâriiler hazret-i Îsâya (İşte burada iki kılıç var dediler. Îsâ da onlara: Kifâyet eder dedi.) Kırkdokuz, elli, ellibir ve elliikinci âyetlerinde, (Onun etrâfında olanlar vâki' olacakları görünce: Yâ Rab kılıçla vuralım mı? dediler. Hattâ onlardan biri başkâhinin hizmetçisine vurup sağ kulağını kesdi. Îsâ cevâb verip: Bırakın bu kadar yetişir dedi ve onun kulağına dokunup şifâ verdi) demektedir. Hâlbuki diğer üç İncilde kılıç satın almak ve sonra hizmetçinin kesilen kulağına şifâ vermek gibi kısımlar yoktur.

24 — Matta İncîlinin yirmi altıncı bâbının ellibirinci ve dahâ sonraki âyetlerinde, (O esnâda Îsâ ile berâber olanlardan, şâkirdlerden birisi kılıcını çekti ve başkâhinin hizmetçisine vurup kulağını düşürdü. O zemân Îsâ ona dedi ki: Kılıcını yerine koy. Çünkü kılıç çekenler, kılıç ile helâk olur. Yoksa ben Babama ricâ etsem, şimdi bana oniki alaydan ziyâde melekler göndermesi mümkün değil mi zan edersiniz. Fekat "böyle olması gerektir" diye yazılanlar, o vakt nasıl yerine gelirdi?) demektedir. Hâlbuki diğer İncillerde, bu ma'nevî askerlerden, meleklerden hiç birşey yoktur.

25 — Matta, Markos, Luka İncillerinde, İsâ aleyhisselâm çarmıha gerilmek için götürülürken, Karînalı [Kirine] Şem'un isminde bir kimseye haçı [çarmıhı] taşıtdılar. [Matta, bâb yirmiyedi, âyet otuziki, Markos, bâb onbeş, âyet yirmibir. Luka bâb, yirmiüç, âyet yirmialtı.] Yuhannâ ise, ondokuzuncu bâbın, onyedinci âyetinde, hazret-i İsânın kendi haçını yüklenerek kendinin taşıdığını yazmaktadır.

26 — Matta ve Markosun yazdıklarına göre, İsâ aleyhisselâmla berâber asılan mücrimlerden iki kişi ona söverler idi. Luka İncilinde ise; (Birisi sövdü, diğeri söveni men etdi ve kendisinden şifâ istedi) demektedir. [Luka yirmiüçüncü bâb, otuzdokuz, kırk, kırkbir, kırkiki ve kırküçüncü âyetler.]

27 — İsâ aleyhisselâmın kıyâmı hakkında dört İncilde yazılanlar da birbirine zıddır. Bunların birer birer anlatılması, okuyanları yoracağından, herbir İncilin tenâkuz olan âyetlerini, ibret alacak kimselerin görmesi için hülâsa olarak yazalım:

Matta İncilinin yirmiyedinci bâbının elliyedinci ve dahâ sonraki âyetleri: (İsânın çarmıh üzerinde vefâtı gününün akşamı Arimetali, İsânın talebelerinden Yûsûf adlı zengin bir adam geldi ve Pilatusa gidip, İsânın cesedini istedi. O zemân Pilatus, verilsin diye emr etdi. Yûsûf cesedi alıp, onu temiz bir keten bezine sarıp, kayada oydurmuş olduğu kendi mezârına koyup, mezârın kapısına büyük bir taş yuvarlayıp gitdi. Mecdelli Meryem ile diğerk Meryem orada bulunup, mezârın karşısında oturuyorlardı. Ertesi gün, cumartesi günü başkâhinler ile Ferîsiler, Pilatusun yanına toplandılar. Pilatusa, İsâ için: O sağlığında üçgün sonra kıyâm ederim, kalkarım demişdi. Şimdi üç güne kadar mezârının hıfz edilmesini emr et ki, şâkirdleri geceleyin gelip, onu çalarak, halka: O ölülerden kıyâm etdi demesinler. Sonraki sapıklık, evvelkinden fenâ olur, dediler. Pilatus da onlara: Sizin muhâfızlarınız vardır. Gidin bildiğiniz gibi sağlam hıfz edin dedi. Onlar da gidip taşı mühürlüyerek, muhâfızlar ta'yîn ederek hıfz etdiler ve Sebte'nin (Cumartesinin) sonunda haftanın birinci günü tan yeri ağarırken, Mecdelli Meryem ile diğerk Meryem, kabri görmeğe geldiler. Çok şiddetli bir zelzele oldu. Zîrâ Rabbin bir meleği gökden indi ve taşı kapıdan yuvarlayarak üzerine oturdu. Ondan korkularından muhâfızlar titreşip ölü gibi oldular. Melek kadınlara hitâben: Siz korkmayın. Zîrâ haça gerilmiş İsâyı aradığınızı biliyorum. O burada değildir. Zîrâ söylediği gibi kıyâm etdi. Gelin yatdığı yere bakın ve çabuk gidip şâkirdlerine haber verin. O sizden evvel Celîleye gidiyor. Onu orada göreceksiniz. İşte ben size söyledim, dedi. Onlar da hemen akabinde korkarak ve büyük

bir sevinçle kabrden çıkıp şâkirdlere haber vermeğe koşdular. Fekat yolda İsâ onlara karşı çıkıp: Selâm size dedi. Onlar da, yanına gelip ayaklarına kapanıp secde etdiler. O zemân İsâ onlara: Korkmayın. Gidip, kardeşlerime haber verin. Celîleye gitsinler. Beni orada görecekler, dedi. Bekçilerden ba'zıları şehre gelip, vâki' olan şeyleri başkâhinlere anlattılar. Onlar da, ihtiyârlarla toplanıp müşâvere etdikden sonra, bekçilere çok para verdiler ve onlara dediler ki: Biz uyurken onun şâkirdleri geceleyin onu çaldılar deyiniz. Bekçiler paraları alıp, kendilerine öğretildiği gibi yaptılar ve bu söz tâ bugüne kadar yehûdîler arasında yayılmışdır. Fekat onbir şâkird İsânın onlara haber verdiği dağa vardılar ve gördükleri zemân ona secde etdiler. Fekat ba'zıları şübhe etdiler. İsâ yanlarına geldi ve “Gökde ve yerde bütün hâkimiyyet bana verildi. Şimdi siz gidip bütün milletleri Baba, oğul ve Rûh-ül-kudsün ismine vaftîz ediniz ve yaptığım vasiyyetlerime uymağı onlara öğretiniz” dedi seklindedir.

Markos İncîlinin onbeşinci bâbının, kırkiki ve dahâ sonraki âyetlerinde ve onaltıncı bâbında ise: (İsânın haça gerildiği Cum'a günü henüz akşam olmamışdı. Yehûdîlerin meclis a'zâsından i'tibârlı bir kimse olan ve kendisi Allahın melekûtunu bekliyen Arimetali Yûsuf isminde bir zât geldi ve cesâret ile Pilatusa giderek, İsânın cesedini istedi. O da müsâade etdi. Yûsuf de, İsâyı indirip keten bezine sardı. Onu kayada oyulmuş kabre koydu ve kabrin kapısına bir taş yuvarladı. Mecdelli Meryem ve Ya'kûbun annesi Meryem de, onun konulduğu yeri görüyorlardı. Sebt günü geçince, Mecdelli Meryem ve Ya'kubun annesi Meryem ile Salome gelip, ona sürmek için buhur satın almışlardı. Haftanın ilk günü güneş doğarken mezâra gelip, birbirlerine “mezârın kapısından taşı kim yuvarlıyacak” derlerdi. Fekat taşı yuvarlanmış gördüler. Mezâra girince beyâz, uzun elbise giymiş bir genci sağ tarafdaki oturuyor gördüler. Pek korkdular. O da onlara: Korkmayın! Siz çarmıha gerilmiş olan Nâsıralı İsâyı arıyorsunuz. O kıyâm etdi. Burada değildir. İşte onu koydukları yer. Fekat siz gidin, onun şâkirdlerine ve Petrusa söyleyin: O sizden önce Celîleye gider. Size dediği gibi onu orada göreceksiniz dedi. Onlar da kabrden çıkıp kaçdılar. Kendilerini titreme ve hayret almışdı. Kimseye bir şey söylemediler, çünkü korkuyorlardı. İsâ haftanın ilk gününde sabah erkenden kıyâm ettiği zemân ilk önce kendisinden yedi cin çıkarmış olduğu Mecdelli Meryeme göründü. O da gidip, dahâ önce onunla berâber bulunmuş ve hâlâ ağlayıp mâtem tutmakta olanlara haber verdi. Onlar İsânın dirildiğine inanmadılar. Sonra bir köye giderlerken onların ikisine başka şekilde gö-

ründü. Onlar da gidip diğerlerine haber verdiler. Bunlara da inanmadılar. Sonra sofrada oturan onbir kişiye göründü. İmânsızlıkla katılaştı kalpleri ve kendisinin kıyâm etmiş olduğunu görenler, inanmadıkları için onlara: “Bütün dünyâya gidin, her mahlûka va’z ediniz ve îmân edip vaftiz olunanın halâs olacağını müjdeleyiniz” dedi. Rab onlara böyle söyledikten sonra göke kaldırıldı ve Allahın sağına oturdu) demektedir.

Luka İncilinin yirmiüçüncü bâbının ellinci ve dahâ sonraki âyetleri ve yirmidördüncü bâbında ise: (Ve işte meclis a’zâsından, yehûdilerin Arimeta şehrinden olan, Yûsûf isminde sâlih ve sâdık ve Allahın melekûtunu bekliyen iyi bir adam vardı. Bu zât onların meşveretlerine ve işlerine râzı olmamışdı. Pilatusa gidip İsanın cesedini istedi. Onu indirip bir keten bezine sardı. Kayada oyulmuş ve içine hiçbir kimse konulmamış bir kabre koydu. O gün Cum’a idi. Celileden onunla berâber gelmiş kadınlar da, onun arkasından gittiler. Mezâra vardılar ve cesedin mezâra nasıl konulduğunu gördüler ve dönüp buhurlar ve kıymetli hoş kokulu yağlar hâzırlayıp, emr mücibince, Sebt günü istirahat etdiler. Fekat haftanın ilk gününde, seher vakti mezâra gelip, hâzırladıkları buhurları da gittirdiler. Yanlarında başka kimseler dahâ vardı. Taşı yuvarlanmış buldular ve içeri girdiklerinde İsanın cesedini bulamadılar. Onlar bundan dolayı şaşkın iken, nûrânî elbiseler ile iki adam yanlarında durdu. Onlar da korkularından yüzlerini yere eğmiş oldukları hâlde adamlar onlara: “O burada değildir. Kıyâm etmiştir. Celilede iken kendisinin sizlere söylediği şeyleri hâtırlayın” dediler. Bunlar mezârdan dönüp bütün bu şeyleri onbirlere ve başkalarına anlattılar. Bunları Resûllere söyleyenler Mecdelli Meryem, Yoanna ve Ya’kubun anası Meryem ve onlarla berâber olan diğer kadınlar idi ve onların sözlerine inanmadılar. Fekat Petrus kalkıp kabre koştu ve eğilip, kafeni boş görerek şaşırıp evine gitdi. Onlardan ikisi o gün Orişilimden [Kudüsten] altmış ok atımı mesâfede olan Emmaus denilen bir köye gidiyorlardı. Olan bütün bu işleri konuşuyorlardı. Ve vâki’ oldu ki, onlar konuşurlarken ve birbirlerine sorarlarken, İsa bizzat kendisi yaklaşır onlar ile berâber yürüdü. Fekat onların gözleri tutulup onu tanıyamadılar. İsa onlarla yürürken, üzüler birbiriyle konuştuğunuz sözler nedir? dedi. Onlardan Kleopas isimli birisi cevâb verdi: Orişilimde misâfir olup, bu günlerde olanları duymayan yalnız sen misin? Onlara: Hangi şeyler? dedi. Onlar kendisine: Allahın ve bütün halkın sözde ve fi’de kudretli bir Peygamberi olan Nâsıralı İsâyâ dâir şeyleri, Onu nasıl çarmıha gerdiler. Bizler ise, İsrâîli kurtaracak odur zan ediyorduk ve

bunlar olalı bugün üçgün oluyor. Bizden ba'zı kadınlar seher vakti mezâra gidip Onun cesedini bulamamakla berâber meleklerin gelip: Îsâ diridir diye söylediklerini haber vererek bizi şaşkına çevirdiler. Bizlerden ba'zıları da mezâra gidip kadınların söyledikleri gibi buldular. Fekat kendisini göremediler, dediler. Ve Îsâ onlara: Ey akılsızlar, Peygamberlerin bütün söylediklerine kalbleri geç inananlar! Mesîhin bunları çekip kendi izzetine girmesi vâcib değilmiydi? dedi. O zemân, Mûsâ ile bütün Peygamberlerden başlayarak, bütün kitâblarda kendinin hakkında yazılmış olanları onlara açıkladı. Varacakları köye yaklaştıklarında kendisi dahâ uzak yere gidecekmiş gibi yaptı. Onu zorladılar: Bizimle berâber kal, zîrâ akşam yakın, zâten gün bitmek üzeredir, dediler. Onlarla berâber kalmak için içeri girdi. Onlarla berâber sofraya oturduğunda, ekmeği alıp bereket düâsını okuduktan sonra, ekmeği parçalayarak onlara verdi. Ve onların gözleri açıldı, onu tanıdılar. Kendisi onlara görülmez oldu. Birbirleriyle konuşarak: Yolda o bizimle konuşurken ve kitâbları bize tefsîr ederken, kalbimiz içimizde yanmaz mıydı? dediler. Ve hemen Orşilime döndüler. Onbirleri ve onlarla berâber olanları toplanmış buldular ve: Rab gerçekten kıyâm etmişdir ve Sem'ûna göründü diyorlardı. Onlar da yolculukda vâki' olanları ve ekmeği parçalamasını, onu tanıdıklarını anlattılar. Şimdi onlar bunları söylerken, Îsâ bizzat kendisi ortada durup onlara selâm verdi. Onlar ise şaşırarak bir rûh gördüklerini zan etdiler. O da onlara: Niçin ızdırâb çekersiniz ve kalblerinizde niçin şübhe var. Ellerim ile ayaklarıma bakın, ben bizzat kendimim. Bana ellerinizi sürün, bende et ve kemik var, rûhda ise yokdur dedi. Bunu söyleyip onlara kendi el ve ayaklarını gösterdi. Onlar da sevinçlerinden henüz inanamayıp hayretde iken: Burada yiyecek bir şeyiniz var mı? dedi. Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. Alıp onların yanında yidi: [Ve ba'zı vasiyyetlerde, nasihatlerde bulunduktan sonra] onları Beyt-i unyâ karşısına kadar çıkardı. Ellerini kaldırıp onları mübârek kıldı ve o esnâda ayrılıp göğe kaldırıldı) demektedir.

Yuhannâ İncîlinin ondokuzuncu bâbının, otuzbirinci ve dahâ sonraki âyetlerinde ve bâblarında ise: (Ertesi Sebt günü, bir büyük gün olduğundan, çarmıhlanmış olan cesedler, Sebt günü de haç üzerinde kalmasını diye, yehûdîler onların bacaklarının kesilip [kırılıp] cesedlerin kaldırılması için Pilatusa yalvardılar. O vakt askerler gelip, ikisinin bacaklarını kesdiler. Fekat Îsânın öldüğünü görünce bacaklarını kesmediler. Fekat askerlerden biri onun böğrüne bir mızrak sokup, akabinde kan ile su çıktı. Bundan sonra Arimetali olup, yehûdîlerden korkduğundan ken-

disini gizliyen İsânın şâkirdi Yûsûf; İsânın cesedini kaldırdı. Önceleri İsâyâ geceleyin gelen Nikodimos da gelip, yüz litre kadar karışık mürr-ı sâfi denilen hoş kokulu bir zamk ve ud ağacı getirdi. Onu yehûdîlerin âdeti üzere buhurlyarak kefenlere sardılar. Çarmlıha gerildiği yerde bir bağçe olup, bağçede henüz kimsenin konmadığı bir kabir var idi. Yehûdîlerin hâzırlık günü [Cum'a günü] olduğu için İsâyâ oraya koydular. Çünkü kabir yakındı. [19. bâb]. Haftanın ilk gününde dahâ karanlık iken, sabahleyin Mecdelli Meryem kabre geldi, taşı kabirden kaldırılmış gördü. Hemen koşup Sem'ün Petrus ve İsânın sevdiği şâkird geldi ve onlara: Rabbi kabirden kaldırmışlar ve onu nereye koymuşlar bilmiyoruz dedi. Petrus ile o şâkird çıkıp kabre doğru gitdiler. İkisi de berâberce koşdular. Fekat diğer şâkird Petrusdan evvel, kabre geldi ve içeri bakdı. Kefenleri yere konmuş gördü ise de, içeriye girmedi. Arkasından Petrus gelip kabrin içine girdi. Kefenleri yere bırakılmış, İsânın başında olan başörtüsü de kefenlerle berâber bırakılmamış, ayrıca bir yerde sarılmış gördü. O zemân diğer şâkird de girip, gördü ve inandı. Zîrâ "İsâ ölülerden kıyâm etmesi lâzımdır" yazısını henüz bilmiyorlardı. Sonra bu şâkirdler evlerine gitdiler. Fekat Meryem kabrin yanında durup ağlıyordu. Kabrin içine eğilip bakduğunda; İsânın cesedinin yatdığı yerde, biri başında diğeri ayağında, beyâzlar giyinmiş iki meleği oturuyor gördü. Onlar kendisine: Ey kadın niçin ağlıyorsun? dediler. O da onlara: Çünkü Rabbimi kaldırmışlar ve onu nereye koyduklarını bilmediğim için ağlıyorum dedi. Bunu söyledikten sonra arkasına dönmünce, İsâyâ duruyor gördü ve İsâ olduğunu bilmiyordu. İsâ ona: Ey kadın niçin ağlıyorsun? Kimi arıyorsun? dedi. O da onu bahçıvan zan edip, ona: "Ey efendi, eğer sen onu götürdün ise nereye koyduğunu bana söyle. Ben de kaldırıp götürüyüm" dedi. İsâ ona: Ey Meryem! dedi. O da dönüp, Ey muallim dedi. İsâ ona: "Bana dokunma; çünkü ben dahâ babamın yanına çıkmadım. Fekat kardeşlerime git ve onlara söyle. Benim babam ve sizin babanız, benim Allahım ve sizin Allahınızın yanına çıkıyorum" dedi. Mecdelli Meryem, şâkirdlere gelip, "Rabbi gördüm şunları söyledi" diye haber verdi. O gün haftanın ilk günü, akşam olunca yehûdîlerin korkusundan şâkirdlerin toplandıkları yerin kapıları kapalı bulunduğu hâlde İsâ gelip, ortada durup selâm verdi. Kendinin ellerini ve böğrünü gösterdi. Şâkirdleri ise Rabbi görmekle sevindiler. İsâ onlara tekrâr selâm verdi: Baba beni gönderdiği gibi, ben de sizi gönderiyorum, dedi. Bunları söyledikten sonra, üzerlerine üfürüp: İşte, Rûh-ül-kudsü alın. Her kimin günâhlarını afv ederseniz onlar afv olunur. Ve kimin günâhlarını alko-

yarsanız [afv etmezseniz], onlar alıkonur, dedi. Fekat onikilerden biri olan Toma, İsâ geldiği zemân onlarla berâber değildi. Şâkirdler ona: Biz Rabbi gördük dediler. Onlara cevâben: Eğer ben ellerindeki çivilerin yerini görmezsem ve çivilerin yerine parmağımı koymazsan böğrüne de elimi koymazsan inanmam dedi. Sekiz gün sonra şâkirdler yine aynı yerde bulunuyorlardı. Toma da onlarla berâber idi. Kapılar kapalı iken İsâ gelip, ortada durup selâm verdi. Ondan sonra Tomaya: Parmağını buraya koyup, ellerime bak ve elini böğrüne sok. İmânsız olma, îmânlı ol dedi. Dahâ sonra: Petrus ile şâkirdlerden ba'zıları Taberiyye gölünde balık tutmak için kayığa bindiler. O gece birşey tutamadılar. Sabâh olunca İsâ deniz kenârında duruyordu. Fekat şâkirdleri onun İsâ olduğunu bilmiyorlardı. İsâ onlara: Çocuklar, bir yiyeceğiniz var mı? dedi. Ona: Hayır cevâbını verdiler. O da onlara: Ağı kayığın sağ tarafına atın, bulursunuz dedi. Ağı bıraktıklarında, balıkların çokluğundan artık ağı çekemiyorlardı. O vakt İsânın sevdiği şâkird, Petrusa: Bu Rabdir dedi. Petrus da bunu işitince soyunmuş iken giyinip, denize atladı. Diğer şâkirdler balık ağını çekerek kayık ile kenâra geldiler. Karaya çıktıkları zemân orada kömür ateşi ve üstünde konulmuş balık ve ekmek gördüler. İsâ onlara: Şimdi tutduğunuz balıklardan getirin dedi. Petrus kayığa binip yüzelliüç büyük balıkla dolu ağı karaya çekti ve bu kadar çok olduğu halde ağ yırtılmadı) demektedir.

Bunlar, dört değişik rivâyettir. Birbirlerinden çok farklıdır. Hıristiyanlık inancının üzerine binâ edildiği temel olan bu dört İncil, bu şekilde çeşitli ihtilâflar ile doludur. Az bir dikkat ile, bir rivâyetin diğer rivâyete zid olduğu fark ediliyor. Bundan başka birinin nakl ettiği bir madde, diğerlerinde bulunmuyor. İncillerdeki tenâkuzlar ve ihtilâflar yalnız İsâ aleyhisselâmın, kıyâmı hakkında olmayıp, diğer bütün husûslarda da hâl böyledir. İttifakla bildirdikleri pek az şey vardır. Meselâ, İsâ aleyhisselâmın, velâdet [doğuş] şekli, Hirodesin çocukları öldürtmesi, doğudan kâhinlerin gelmesi, İsâ aleyhisselâmın çocukluğunda Mısra gitmesi, Nâsıralıların İsâ aleyhisselâmı red etmeleri, yüzbaşının hasta hizmetcisini iyi etmesi, hâkimin vefât eden kızını diriltmesi, talebelerine kılıç satın almalarını tenbîh etmesi, çeşitli nasihatleri ve misâlleri, İsâ aleyhisselâmın çarmıhta iken, (Ey Allahım; Ey Allahım! Beni niçin terk etdin), (Eli, Eli, lama sabaktani) diye çağırması, haçını taşımaması, kabrinde muhâfız, bekçi beklemesi, emvât arasından kalkıp şâkirdlerine çeşitli sûretlerde görünmesi gibi pek çok şeyler, ba'zılarında var, ba'zılarında yokdur.

Yuhannâya âid olan dördüncü İncil, diğer üç İncilin şekli ve tar-

zında olmayıp, diğerlerinden temâmen farklı bir yol ta'kîb eder. İkinci bâbında anlatılan Îsâ aleyhisselâmın bir ziyâfetde annesini tahkîr ederek suları şerâba çevirmesi, dördüncü bâbında; kuyu ba-şında bir kadınla konuşması, beşinci bâbında beyt-i hüdü havuzu yanında otuzsekiz yıldan beri yatan bir hastayı iyi etmesi, altıncı bâbında, Mesîhin kendi eti ve kanı üzerinde yehûdîlerle yaptığı münâkaşa [ki elliki ve dahâ sonraki âyetleri], sekizinci bâbında, zinâ eden kadını muhâkemesi ve Mesîhin aslı ve nesebi husûsunda yehûdîlerle yaptığı konuşmalar, dokuzuncu bâbında, bir körün tükürüğü ile yaptığı çamuru gözlerine sürerek gözlerini açıp Siloam havuzuna yıkanmağa gönderdiği ve onun üzerine Ferîsilerin çeşidli teşebbüsleri ve Îsâ aleyhisselâm ile çekişmeleri, onuncu bâbında, yehûdîlerin Îsâ aleyhisselâmı taşlamağa başlamaları ve onlarla geçen, ulûhiyeti husûsundaki konuşmalar, onbirinci bâbında, Lua-zeri dirilmesi, onikinci bâbında, Îsâ aleyhisselâmın ayaklarının yağ ile yıkanması, ondördüncü bâbında, Filupus ve Yehûdâ ile konuşmaları, onyedinci bâbında, Îsâ aleyhisselâmın garîb bir şekilde münâcâtı [yalvarması], ondokuzuncu bâbında, çarmıha gerildiğin-de göğsüne takılan yaftanın ibrânîce, latince ve yunanca yazılmış olması ve haçının yanında kendi annesi Meryem ile annesinin kız kardeşi (teyzesi), Eklaviya (Klaopasa)nın zevcesi Meryem ve Mec-delli Meryem dururlarken, Îsâ annesini sevdiği şâkirdin yanında görünce, yirmialtıncı ve yirmiyedinci âyetlerinde (annesine: Ey ka-dın, işte oğlun. Sonra şâkirdine döndü: İşte annen) demesi, çarmıh-da iken böğrüne mızrak sokulması, çarmıhın bağçeye dikilmiş ol-ması, Îsâ aleyhisselâmın kabrden kalkıp Mecdelli Meryeme: (Bana dokunma, ben dahâ babama gitmedim) demesi ve üç kerre şâkird-lerine başka başka yerlerde görünmesi gibi dahâ pek çok husûslar, Matta, Markos ve Luka İncillerinden hiç birinde yoktur.

Matta, Markos ve Luka İncillerinde bulunan pek çok misâller, Yuhannâ İncilinde yoktur. (**Îsâ-i Rabbânî kurbanı**) ki, hıristiyan dîninin esâs inançlarından biridir. Üç İncilde vardır. Fekat Yuhan-nâda yoktur. [Îsâ-i Rabbânî, akşam yemeği demektir. Matta İncilinin yirmialtıncı bâbının yirmialtıncı âyetinde, Markosun ondördüncü bâbının yirmiikinci âyeti ve devâmında ve Lukanın yirmiikinci bâbının ondokuzuncu âyetinde anlatılan, (Îsâ aleyhis-selâmın havârîleri ile yemiş olduğu son akşam yemeğinde, şükr dü-âsını yaptıktan sonra, ekmeği bölüp, alın yiyiniz, bu benim be-denimdir ve şerâbı verip, alın içiniz bu benim kanımdır, benden sonra bunu hâtırlayınız) dediği için, kiliselerde papazların bir ek-mek üzerine düâ okuyunca, bu ekmeğin Îsâ aleyhisselâmın eti ola-

cağı, ekmeği parçalara ayırınca İsâ aleyhisselâmın kurban edilmiş olacağı ve bir tasdaki şerâba okuyunca, bunun İsâ aleyhisselâmın kanı olacağı ve ekmeğin parçalarını alıp şerâba batırarak yiyenlerin, tanrı ile birleşmiş olacakları inancıdır. Bu husûs, kitâbımızın doku-zuncu maddesinde îzâh edilmiştir.]

Petrusun İsâ aleyhisselâma doğru, su üzerinde yürümesi, balığın ağzında akça, para bulunması, Pilatusun hanımının rü'yâsı, İsâ aleyhisselâmın kıyâmında bütün azîzlerin mezârlarından kalkması, İsâ aleyhisselâmın kabri başına muhâfızların konulması ve diğer ba'zı husûslar, sâdece Matta İncilinde bulunup, diğer İncillerde yoktur.

Dört İncilin birçok mes'elelerde bir diğerine zıd ve muhâlif olmasından başka, her İncilin içinde de birbirinden ayrı ve birbirini nakz eden nice mes'eleler de vardır. Buna misâl olarak:

1 — Matta İncilinde İsâ aleyhisselâm oniki havârîyi ilk def'a, dîne da'vet için vazifelendirip gönderdiğinde, putperest tâifelerin ve Sâmiriyelilerin şehirlerine gitmekten ve onlarla buluşmaktan men' etdi. [Matta bâb on, âyet beş.] Dağdaki va'zında da, şâkirdlerine, mukaddes şeyleri köpeklere vermekten ve incilerini hıncırlara atmakdan men' etdi. [Matta bâb yedi, âyet altı.] Yine aynı Matta İncilinde, bu emrin tam tersi emr edilmekte, sekizinci ve yirmibirinci bâblarında, yehûdîlerin yerine putperestlerin dîne da'vet edilmesini istemekde ve yehûdîlerin îmânsızlıklarından da şikâyet edilmektedir. Yirmidördüncü bâbın ondördüncü âyet ile diğer yerlerinde İncil yeryüzünde bulunan kavmlerin, milletlerin hepsine ulaştırılmadıkça, teblîğ edilmedikçe, dünyânın sonunun gelmeyeceği i'lân edilmektedir. Yirmisekizinci bâbında ve başka yerde yalnız bir tek vaftîz ile, hiçbir fark gözetmeksizin başkalarını nasrânîliğe kabûl etmek için havârîlere tenbîh edilmektedir.

2 — Sekizinci bâbda [âyet beş ve sonrası] İsâ aleyhisselâmın yanına gelen yüzbaşı ile ilgili âyetler ile, onbeşinci bâbın yirmiikinci âyet ve devâmında anlatılan bir kadının hikâyesi arasında da ayrılık vardır. Zîrâ sekizinci bâbda anlatılan yüzbaşı putperest olduğu hâlde, İsâ aleyhisselâm onun hasta olan hizmetcisine yardım eder. Fekat onbeşinci bâbda anlatılan Kenanlı kadın putperest olmadığı hâlde, önce İsâ aleyhisselâm onu açıktan red eder. Sonradan kadının yalvarınca, husûsî bir lutf şeklinde ona yardım eder.

3 — Yuhannânın yedinci bâbının başında bildirildiğine göre: (İsâ aleyhisselâm Celîlede gezerken, yehûdîlerin Hayme [Çadır] Bayramı yakın idi. Kardeşleri ona hitâben: Buradan çıkıp Ye-

hûdiyeye git ki, şâkirdlerin dahî yaptığın işleri görsünler. Zîrâ kendisini açıkca tanıtmak isteyen kimse, işini gizlice yapmaz. Eğer bu şeyleri sen yapıyorsan kendini dünyâyâ göster, dediler. Çünkü kardeşleri dahî, ona îmân etmiyorlardı. İsâ onlara cevâben: Benim vaktim dahâ gelmedi. Fekat sizin vaktiniz dâimâ hâzırdir. Dünyâ sizden nefret etmez. Fekat benden nefret eder. Çünkü, (dünyâ amelleri kötüdür) diye ben onlara şehâdet ederim. Siz bu bayrama gidin. Ben bu bayrama dahâ gitmem, çıkmam dedi. Fekat kardeşleri çıkdıktan sonra, kendisi de, o vakt açıkca değil, fekat gizlice imiş gibi bayrama gitdi) demektedir. Eğer Yuhannâ İncîli muharref değildir denirse: İsâ aleyhisselâma yaptığı bu yalancılık isnâdı nasıl te'vîl edilir. [Çünkü, İsâ aleyhisselâmın bayrama gitmem dediği hâlde, sonra da gizlice gitdiğini haber vermektedir ki, bu yalancılıktır. Hâşâ İsâ aleyhisselâmda böyle bir hâl bulunmaz.]

4 — Matta, Yehûdânın intihâr etmesi kıssasını, İncîlinin yirmiyedinci bâbının üçüncü ve dahâ sonraki âyetlerinde: (O zemân İsâyı haber veren Yehûdâ, katle hükm olunduğunu görünce pişmân olup, almış olduğu otuz gümüşü başkâhinlere ve ihtiyârlara geri getirip: Ben suçsuz bir kimseyi ele vermekle günâh işledim dedi. Fekat onlar: Bundan bize ne? Onu sen düşün dediler. Yehûdâ gümüşleri ma'bedin içine atıp gitdi ve varıp kendisini asdı. Başkâhinler gümüşleri alıp: Bunu ma'bedin hazînesine koymak câiz değildir. Çünkü kan behâsıdır dediler. Müşâvere etdikden sonra, yabancılara mezârlık olmak üzere onunla çömləkçinin tarlasını satın aldılar. Bunun için bu tarlaya, bugüne kadar “Kan tarlası” denildi) demektedir.

Luka ise, Petrusdan nakl ederek Resûllerin işleri kitâbının birinci bâbının, onsekizinci âyetinde: (Yehûdâ fisk [İsâ aleyhisselâmi haber verme günâhı] ücreti ile bir tarla edindi. Başaşağı düşüp ortadan çatladı. Bütün barsakları döküldü. Bunu bütün Orşilimde oturanlar bilir. Hattâ, o tarlaya onların lisanında Akeldama, ya'nî kan tarlası denilir) demektedir. Bu iki rivâyet, iki şekilde birbirine uymamaktadır:

Birincisi: Mattanın rivâyetine göre, Yehûdâ pişmân olup, aldığı gümüşleri geri vermiş ve kâhinler onunla bir tarla satın almışlardır. Lukanın rivâyetine göre ise, o gümüş ile kendisi bir tarla sâhibi olmuşdur.

İkincisi: Mattanın rivâyetine göre, Yehûdâ kendini asmış, intihâr etmiştir. Lukanın rivâyetine göre ise, başaşağı düşmüş ve karını parçalanmıştır.

5 — Yuhannânın birinci mektûbunun ikinci bâbının, ikinci âye-

tinde: (Kendisi günâhlarımıza ve yalnız bizim günâhlarımıza değil, fekat bütün dünyâya keffâret) demektedir. Buradan anlaşılıyor ki, günâh işlemekten ma'sûm olan, yalnız İsâ aleyhisselâmdır ve bütün âlemin günâhlarına keffâretidir.

Hâlbuki, Sifr-ül emsâlin [Süleymânın meselleri] yirmibirinci bâbının onsekizinci âyeti: (Kötü adam, sâlih adamın fidesidir. Münâfık, hâin adam da doğruların) şeklindedir. Buradan anlaşılıyor ki, fâsık, günâh işleyen, işlemiyenin, münâfık olan da doğruların yerine fedâ edilecektir. [Bu ibâre, Yuhannânın yazdığına muhâlifdir.]

6 — İbrânîlere mektûbun yedinci bâbının onsekizinci ve ondokuzuncu âyetlerinde, (Za'îfliği ve fâidesizliği sebebi ile evvelce olan bir emrin ibtâlî, çünkü, şerî'at hiçbir şeyi kemâle erdirmeyi) ve sekizinci bâbının yedinci âyetinde, geçmiş Peygamberlerin şerî'atları za'îf, fâidesiz ve mükemmel olmadığından, İsâ aleyhisselâmın gelmesi ile hükmü kalmayıp ibtâl edilmiş oldukları bildirilmiştir. Hâlbuki, Matta İncilinin beşinci bâbı, onyedinci âyetinde İsâ aleyhisselâm, (Ben şerî'ati yıkmağa gelmedim. Ben yıkmağa değil, fekat onları temâmlamağa geldim) demektedir.

7 — Matta İncilinin onaltıncı bâbının, onsekizinci ve ondokuzuncu âyetlerinde, Petrus için İsâ aleyhisselâm: (Sen Petrusun ve ben kilisemi bu kaya üzerinde binâ edeceğim. Cehennem kapıları onun üzerine gâlib olmayacaktır. Hem sana, göklerin melekûtunun anahtarlarını vereceğim. Yeryüzünde bağliyaçağın her şey, göklerde de bağlanmış olur ve yeryüzünde çözeceğin her şey, göklerde de çözülmüş olur) dediği hâlde; yine aynı bâbda yirmibirinci âyetden i'tibâren diyor ki: (Öldürüleceğini ve üçüncü gün kıyâm edeceğini, şâkirdlerine o zemân göstermeğe başladı. Ve Petrus, İsâyı bir kenâra alıp; "Yâ Rab, bu senden uzak olsun, bu sana aslâ olmasın" diye azarlamağa başladı. Fekat İsâ dönüp Petrusa: "Geri çekil ey şeytân, ben senden bîzârım, usanmışım. Zîrâ sen, Allah için olan maksadı his etmezsin. Ancak insanlar için olan şeyleri his edersin, düşünürsün" dedi.) Ve yine Matta İncilinin yirmialtıncı bâbının otuzdördüncü âyetinde, Petrus için İsâ aleyhisselâmın, (Horoz ötmeden önce bu gece beni üç kerre inkâr edeceksin), diye haber verdiği ve Petrusun da yemînler ile inkâr etmeyeceğini bildirdiği haber verilmektedir. Petrusun, bu sözünü unutup üç kerre, hem de yemîn ile ve la'net ile İsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr ettiği Mattanın yirmialtıncı bâbının altmışdokuz ile yetmişbeşinci âyetleri arasında bildirilmektedir. Buna göre, Matta İncilinin 16. bâbında, İsâ aleyhisselâm, Petrusu medh etmekte ve onun afv ettiklerini Allahü teâlânın afv

edeceğini bildirmektedir. Yirminci bâbında ise, “seytânsın” diyerek huzûrundan kovmakda, yirmialtıncı bâbında ise, kendisini inkâr edeceğini bildirmektedir. Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâma [hâşâ] tanrı diye inanmaktadırlar. Tanrının hiç böyle hatâ etmesi düşünülebilir mi? İşte bu Petrusdur ki, hâl-i hâzırda Romada oturan ve âleme sultân olmak iddiâsında bulunan papalar, onun vekîli oldukları ve yeryüzünü istedikleri gibi evirip çevirecekleri ve hiç günâhsız oldukları iddiâsındadırlar. Ba’zı insanlar da papaya böylece inanarak, Cennete gitmek sevâtındadırlar.

8 — Yine Matta İncilinin yirmialtıncı bâbının, yirmialtıncı âyetinde ve Luka İncilinin yirmiikinci bâbının ondokuz ve yirminci âyetlerinde ve Markosun ondördüncü bâbında anlatılan işâ-i Rabbânî [son akşam yemeği] kıssası birbiriyle karşılaştırılırsa görülür ki, birisi yatsıdan önce, birisi yatsıdan sonra olduğunu ve bu üç İncil de, sofrada şerâb bulunduğunu zikir ederler. Yuhannâ İncilinin altıncı bâbında, bu vak’anın zuhûra geldiğini ve bunun sâdece ekme olduğunu nakl etmekle berâber, şerâbdan aslâ bahs etmez.

Hâlbuki, hıristiyanlığın i’tikâd ve ibâdet esâslarından biri de (işâ-i Rabbânî) yimek ve bundaki ekmeğin Îsâ aleyhisselâmın eti ve şerâbın da, kanı olduğuna inanmaktır. Yuhannânın bu gibi i’tikâd esâslarındaki dikkat ve ihtimâmı, diğerlerinden dahâ fazla olduğu hâlde, şerâbı zikir etmemesi, bu i’tikâdlarının da, bir hurâfe olduğunu açıkça göstermektedir.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri (**Mektûbât**) kitâbının 1.ci cild, 275.ci mektûbunda buyuruyor ki:

Sizin bu ni’mete kavuşmanız, islâmiyyet bilgilerinizi öğretmekle ve fikh hükmlerini yaymakla olmuştur. Oralara cehâlet yerleşmişti ve bid’atler yayılmıştı. Allahü teâlâ, sevdiklerinin sevgisini size ihsân etdi. İslâmiyyeti yaymağa sizi vesîle eyledi. Öyle ise, din bilgilerinizi öğretmeğe ve fikh ahkâmını yaymağa elinizden geldiği kadar çalışınız. Bu ikisi bütün se’âdetlerin başı, yükselmenin vâsitası ve kurtuluşun sebebidir. Çok uğraşınız! Din adamı olarak ortaya çıkınız! Oradakilere emr-i ma’rûf ve nehy-i münker yaparak, doğru yolu gösteriniz! Müzzemmil sûresinin ondokuzuncu âyetinde meâlen, (**Rabbinin rızâsına kavuşmak isteyen için, bu elbette bir nasîhtir**) buyuruldu.

RİSÂLELER HAKKINDA BİR İNCELEME

Hıristiyanlar, İsa aleyhisselâmi [hâşâ] tanrı kabûl ettikleri gibi, havârîleri ve Pavlosu da, resûl, Peygamber kabûl etmektedirler. Onların yazdıkları risâleleri, mektûbları da, vahy ile bildirilmiş ilâhî kitâblar, risâleler kabûl etmektedirler. Bunun için bu risâleler (**Kitâb-ı mukaddes**)in Ahd-i cedîd kısmında dört İncîlden hemen sonra yer alır.

Dört İncîlin temâmlayıcısı olan ve dört İncîlin ekleri denilen bu risâlelere nazar edilirse, gerek birbirleri ile, gerekse İncîller ile pek çok tenâkuz ve ihtilâfları vardır. Bunlar, tek tek anlatılacak olsa, Kitâb-ı mukaddesin temâmından dahâ büyük cildler yazılması icâb ederdi.

Bunlara ba'zı misâller verelim:

Pavlosun îmân ediş şeklindeki ihtilâflar için Rahmetullah efendi (**İzhâr-ül-hak**) kitâbında buyuruyor ki:

Pavlosun nasıl îmân ettiği hakkında Resûllerin işlerinin dokuzuncu, yirmiikinci ve yirmiüçüncü bâblarında pekçok ihtilâflar vardır. Ben bunları (**İzâlet-iş-şukûk**) isimli kitâbımda on vech üzere beyân etdim. Fekat, bu kitâbımda, bunlardan üçünü zikr etmekle iktifâ edeceğim:

1 — Resûllerin işlerinin dokuzuncu bâbının yedinci âyetinde: (Onunla berâber yolculuk eden adamların nutku tutulup durdular. Sesi işitiyorlar. Fekat kimseyi görmüyorlardı) demektedirler.

Yirmiikinci bâbının dokuzuncu âyetinde ise: (Benimle berâber olanlar gerçi nûru gördüler. Fekat bana söz söyliyenin sesini işitmediler) demektedir.

Yirmialtıncı bâbda ise sesin işitilip işitilmediği husûsu hiç bir şey söylenmiyerek kapalı geçilmiştir. Bu üç ifâde arasındaki tenâkuz meydândadır.

2 — Aynı kitâbın dokuzuncu bâbının altıncı âyetinde, (Rab ona dedi ki: Kalk şehre gir, ne yapman icâb ediyorsa sana söylenecek) demektedir.

Yirmiikinci bâbın onuncu âyetinde, (Rab bana: Kalk Şâma git, orada ne yapılması lâzım geleceği sana söylenir) demektedir.

Yirmialtıncı bâbının onaltı, onyedı ve onsekızncı âyetlerinde ise: (Kalk ve ayakda dur. Çünkü hem gördüğün şeylerde, hem sana göstereceğim şeylerde, seni hizmetçi ve şahid ta'yîn etmek için sana göründüm. Seni, kendilerine göndereceğim kavmden ve milletlerden kurtaracağım. Tâ ki, onların gözlerini açıp kendilerini karanlıktan nûra ve şeytânın tasallutundan [sataşmasından] Allaha döndüresin ve bana îmân etmeğe ve günâhların bağışlanmasına ve mukaddesler arasında nasîbe nâil olsunlar) diye yazılıdır. Bunlardan şu neticeye varılır: Dokuzuncu ve yirmiikinci bâbındaki âyetlerden, onun yapacakları, şehre vardıkdan sonra, kendisine beyân edileceği söylenmiş iken, yirmialtıncı bâbdaki âyetlere göre, sesi işitdiği yerde ne yapacağı kendisine söylenmiştir.

3 — Yirmialtıncı bâbın ondördüncü âyetinde: (Nûrun görünmesinde biz hepimiz yere düşdük) demektedir. Hâlbuki, dokuzuncu bâbın yedinci âyetine göre, onunla berâber bulunanların nutku tutulur, ses çıkaramaz olurlar. Yirmiikinci bâbında ise, susmak, nutku tutulmak diye bir şeyden bahs edilmemiştir.

Yine (**İzhâr-ül-hak**)da buyuruluyor ki: Resûllerin a'mâli risâlesinin diğer bâblarında olan ihtilâflar bunlardan dahâ fenâdır.

Pavlosun, Korintoslulara yazdığı birinci mektûbun onuncu bâbının birinci ve sonraki âyetlerinde, (Ecdâdımız bulutun altında idiler. Denizden geçdiler. Bulutda ve denizde Mûsâ tarafından vafâtîz oldular. Siz onların ba'zıları gibi putperest olmayasınız ve zinâ etmeyiniz. Nitekim onlardan ba'zıları zinâ edip bir günde yirmiüç bini birden öldü) demektedir. Ahd-i Atıkde adetler (sayılar) kitâbının yirmibeşinci bâbının birinci ve sonraki âyetlerinde (İsrâîl oğulları zinâ etmeğe başladı. Cenâb-ı Hak tâ'ûn hastalığını musallat eyledi. Tâ'ûndan ölen yirmidört bin kişi idi) denilmektedir. Ölenlerin mikdârı arasında 1000 kadar bir fark görüldüğünden, ikisinden birisi elbette yanlıştır.

Yine Resûllerin işlerinin yedinci bâbının ondördüncü âyetinde: (Yûsuf, adam gönderip babası Ya'kûb ile bütün akrabâsı, yetmişbeş kişiyi [Mısra] da'vet etdi, çağırđı) demektedir. Bu ibârede Yûsuf aleyhisselâmın Mısırda olan iki oğlu ile kendisi, bu yetmişbeş kişiye dâhil değildir. Zikir edilen aded, sâdece Ya'kûb aleyhisselâmın aşîretinin sayısını bildirmektedir.

Hâlbuki Tekvînin kırkaltıncı bâbının yirmiyedinci âyetinde ise, (Ya'kûb oğullarından olup Mısra gelenlerin adedi yetmiş kişi idi) demektedir. Resûllerin a'mâli kitâbının ibâresinin yanlışı olduğu meydândadır.

İşte hıristiyanlık akîdesinin [inancının] temel kitâbı olan dört

İncilin ve risâlelerin hâli budur. Yukarıda zikr ettiğimiz gibi, gerek bu İncillerde, gerekse (Ahd-i atık)de ve (Ahd-i cedîd)de bulunan ihtilâflar yalnız bunlardan ibâret değildir. Bunlardaki ihtilâfların herbiri anlatılsa, cildler tutacağından ve bunların bir kısmı, (**İzhâr-ül-hak**) ve (**Şems-ül-hakika**) kitâblarında bildirilmiş olduğundan, burada dahâ fazla bilgi vermedik. Bu husûsda dahâ fazla bilgi almak isteyenlere, protestan ilm adamlarından Cizlerin 1233 [m. 1818] senesinde ta'b edilen (**Tahrirât-i enâcîl**) isimli kitâbına ve Selirmacirin 1817 senesinde ta'b edilen (**Mukaddime-i kitâb-ı Ahd-i cedîd**) adlı eserine, Sıfırın 1832 senesinde ta'b edilen (**Birinci İncilin aslı**) ismindeki kitâbına ve muâsırlarından Yor adlı müsteşrikin (**İnciller üzerine müâhezât**) ismindeki kitâbına ve Şuazer adlı müsteşrikin 1841 senesinde neşr edilen (**Yuhannâ İncili üzerine inceleme**) adlı eserine ve mu'âsırlarından Gustav İchtelin Îsâ aleyhisselâmın hâllerine dâir yazdığı kitâba ve Stauruz ve diğer [bir çok târihcilerin] yazdığı eserlere mürâce'at etmelerini tavsiye ederiz.

Müslimânların kendisine sarıldıkları, [kendisine uymaları sebebi ile dünyâ ve âhiret se'âdetine kavuşdukları] Kur'ân-ı kerîm ise, Allahü teâlânın, (**Kur'ân-ı kerîmi biz indirdik ve yine onu biz hıfz edeceğiz**) meâlindeki Hicr sûresinin dokuzuncu âyetinin ma'nâ-i şerîfi mûcibince, hicret-i nebeviyyeden zemânımıza kadar, ya'nî binikiyüzdoksanüç [1293] senedir [Bugün için, bindörtüyüzyirmiüç senedir] çeşidli milletlere mensûb müslimânların ellerinde bulunduğu hâlde, bir noktası dahî fazla veyâ eksik olmıyarak, Allahü teâlânın ilâhî hıfzı ile mahfûz olduğu, herkes tarafından tasdik edilmiştir. Hâl böyle iken, beş-on altın ücret [maâş] ile vazîfeli olarak, islâm memleketlerine gelip, [İç yüzünü yukarda îzâh ettiğimiz hıristiyanlık ile], sağlam temeller üzerine oturtularak, zemânımıza kadar aynı doğruluk ve sağlamlığı ile bizlere ulaşan islâmîyeti mukâyese ederek, doğruluktan, hak din olmaktan nasib almak hülyâsına düşmüş olan bir kaç papazın iddi'alarına, hayret etmekden başka ne denilebilir. Bunların teşebbüsleri, dedikleri gibi, hakkı, doğruyu ortaya koymak olsa idi, islâm kitâblarını lâyıki ile mü-tâlea etmediklerinden, bir noktaya kadar ma'zûr görülebilirlerdi. Fekat, işin aslı böyle olmayıp, çeşidli safsatalar ve hileler ile câhilleri aldatmak ve islâmîyetden ayırmaktır. İslâm âlimlerinin yazdıkları kitâblara ve kendilerine sordukları sùâllere cevâb veremeyip, sanki o kitâbları görmemiş gibi, evvelki cehâlet [ve inâdları] ile münâsebetsiz bir şekilde islâmîyete saldırmaktadırlar. Yalan ve iftirâlarla dolu gizli gizli risâleler, kitâblar te'lîf etmekte ve el altından neşr etmektedirler.

(GADÂ-ÜL-MÛLÂHAZÂT)
KİTÂBINA CEVÂB

Bir papazın neşr ettiği (**Gadâ-ül-mülâhazât**) kitabının ikinci bâbının üçüncü faslında diyor ki: *(Bu fasl, hıristiyanlığın İsrâîl oğulları arasında yayıldığı gibi, Muhammed aleyhisselâmın dîni de hıristiyanlık üfkundan ortaya çıkacak iken, Arabistân putpe-restleri arasında zuhûr etmesi şeklindeki garîb mes'elenin açıklanmasına dâirdir. Bütün âlemler Allahü teâlânın mülkü olup, kendi mülkünde “dilediğini yapıcı” olduğunda aslâ şübhemiz yoktur. İlâhî fi'llerinin hepsi hikmetli birer sebep ile olmaktadır. Rabbânî hikmetinin bir gereği olmak üzere, hazret-i Mesîhin rûhânî ve dînî mükemmil [temâmlayıcı] olmasına bir hâzırlık olmak üzere, önce Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atini gönderdi. Mûsâ aleyhisselâm, beklenen yerde, buldukları zemânda ortaya çıkmasının ve kendi kilisesinin ya'nî cemâ'atinin binâsını buna kâbiliyyet kazanmış olan esâs üzerine koymasının, sübhânî hikmete uygun olması, az bir mülâhaza ile anlaşılabilir. Bunun gibi, eğer hıristiyanlığın kaldırılması, nesh edilmesi Allahü teâlânın murâdı olsaydı, hem kıyâs gereği, hem de maslahat îcâbı onun yerine dikilecek kâmil ağacın, hıristiyanlık kökünden, ya'nî yeni bir din kabûlüne hâzır bulunan yerden ortaya çıkması gerekirdi. Ama, islâmiyyeti binâ ve te'sîs eden zât, ne bir hıristiyan memleketinde doğmuş, ne de İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmiştir. Bil'aks târîhlerin açıkca belirttikleri gibi, Kâ'be-i muazzamayı üçyüze yakın putlarla dolduran câhil arablar arasından çıkmıştır. Arab târîhlerinden haberdâr olan, vukûf sâhibi kimselerin bildiği gibi, hazret-i Muhammed “aleyhissalâtü vesselâm” nübüvvetini bildirdiği, ya'nî dînini i'lâna başladığı vakt, Mekke halkı, adı geçen dîni kabûle hâzır değildi. Tam bir zıdlıkla Onun “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğine i'tirâz ve teblîgâtına muhâlefet ve zâtına hakâret ederlerdi ki, eğer Ona Ebû Tâlib ve onun hânedânının kuvveti yardımcı olmasaydı ve sonradan Mekke halkı arasında meydâna gelen akrâbâlık rekâbeti ve gayretinin, Onun maksadına ulaşması için meydâna getirdiği fırsat Onun kâbiliyyetine eklenmeseydi, mezkûr din, henüz tomurcuk hâlinde iken, muhâliflerin taar-*

ruzlarından zedelenir ve perîşân olur giderdi. Mezkûr yeni dîni, ya'nî islâmîyeti kuvvetlendirmek için, buna cismânî sebepleri ve dünyevî vesîleleri serbestçe kullanmak; islâm dîninin hıristiyan dîni kadar rûhânî olmadığına ve onun zuhûru için Arabistânın hâzır bulunmadığına kuvvetli bir delîldir. İslâmîyet, rûhânî bir din, Arabistân da, onu kabûle hâzır olmuş olsaydı, cismânî sebeblere ve dünyevî vesîlelere aslâ ihtiyâç duyulmaksızın, o da hıristiyanlığın yayılması gibi halîm ve selîm olarak yayılırdı.

Putperest ve câhillerin, hidâyete gelmeleri için, en mükemmel ve en üstün dînin bir def'ada gönderilmesi mümkün iken, niçin merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, islâmı, altıyüz sene evvel hıristiyanlığın ve ikibin sene evvel Müsevîlîğin yerine koymadı, ya'nî onlardan önce göndermedi. Bunca zemân te'hîrine sebep ne idi? Müslimânlar, kendi dinlerinin hak ve Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olup olmamasını, bu delîlimiz vâsıtası ile anıyabilirler) demektedir.

Gadâ-ül-mülâhazâtın bu yazısı hülâsa edilirse, üç iddi'âyı içine almaktadır:

Birincisi: İsbâ aleyhisselâmın dîninin ya'nî hıristiyanlığın fazîlet ve üstünlüğünün sebebi; onu kabûl etmeğe müsâid, şerî'at terbiyesi görmüş İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmesi ve Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" dîninin ya'nî islâmîyetin ise, şerî'at terbiyesi görmemiş ve onu kabûl etmeğe müsâid olmiyan putperestler arasında zuhûr etmesidir.

İkincisi: Hıristiyanlık yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı hâlde, islâmîyetin sertlik, kuvvet ve dünyevî sebeplerle yayılmasıdır.

Üçüncüsü: Allahü teâlânın Peygamber göndermesi mümkün ve kendisi de merhametlilerin en merhametlisi olduğu hâlde, üstün olan bir dîni, ya'nî islâmîyeti, diğerlerinden evvel göndermemesinin, Onun adâletine uygun olmamasıdır. Gadâ, kışık ta'âm demekdir.

BİRİNCİ İDDİÂLARI: (İsbâ aleyhisselâmın, şerî'at terbiyesi görmüş bir kavim içerisinde zuhûru, Muhammed aleyhisselâmın ise, şerî'at terbiyesi görmemiş bir kavim arasından zuhûr etmesidir.)

CEVÂB: Bu iddi'âlarına çok çeşidli şekillerde cevâb vermek mümkündür.

İsrâîl oğulları, İsbâ aleyhisselâmın teblîg ettiği ilâhî ahkâmı, kabûl etmeğe müsâid olmakla berâber, şerî'at terbiyesi de görmüşlerdi. Böyle olduğu hâlde, İsbâ aleyhisselâma ömrü boyunca, sekseniki kişi îcâbet etmiş, inanmışdı. Hâlbuki Muhammed aleyhisselâm, hiçbir dîni kabûl etmeğe müsâid olmiyan ve hiçbir

şerî'at ve din terbiyesi görmemiş arap putperestlerini, babalarının ve dedelerinin dînine temâmen zıd, nefslerinin arzûlarına, lezzetlerine büsbütün muhâlif olan bir dîne, ya'nî islâmîyyete da'vet etdi. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Peygamberliğini i'lân etmesinden, vefâtına kadar yüzirmidört binden ziyâde sahâbe, Onun da'vetini kabûl ederek, seve seve îmân etmişlerdi. Fazîlet ve üstünlüğün hristiyanlıkda mı, yoksa islâmîyyetde mi olduğunu, bu yazımızı okuyan akl sâhiblerinin insâfına bırakıyoruz. Ebû Tâlibin elinden geldiği kadar Peygamberimizi "sallallahü aleyhi ve sellem" himâye etmeğe, korumağa çalıştığı doğrudur. Fekat bu, islâmîyyetin yayılmasına ve yükselmesine, zan edildiği gibi, üzerinde durulacak şekilde, bir himâye ve yardım değildir. Bu himâye, Onun "sallallahü aleyhi ve sellem" dînine inandığı için değildi. Akrobâsı olduğundan, yalnız öldürülmemesi ve eziyet yapılmaması içindi. Çünkü, Ebû Tâlib de, îmân etmemişlerden idi. Bu sırada Eshâb-ı kirâmdan "aleyhimürrıdvân" ba'zıları müşriklerin eziyetlerine dayanamıyarak Habeşistâna hicret etmişlerdi. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâmla "aleyhimürrıdvân" berâber, her dürlü görüşmelerden men'edilmiş olarak üç yıl boyunca Mekke'de mahsûr kaldılar. Allahü teâlâ da, iki def'a Peygamberimize, akrobâlarını, yakınlarını tophıyarak, dîne da'vet etmesini emr etdi. Şu'arâ sûresinin ikiyüzondördüncü âyetinde meâlen, **(Yakın akrobânı Allahü teâlânın azâbı ile korkut)** buyurulmuşdur. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bu âyet-i kerîmedeki emr mûcibince, akrobâlarını müslimân olmağa da'vet etdi. [Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" akrobâlarını toplayınca, **(Allahü teâlâyâ îmân ve itâat ederek, kendinizi Onun azâbından kurtarınız. Yoksa bana olan akrobâlığınız size fâide vermez)** buyurdu.] Hiç birisi îmân etmedi. Hattâ amcası Ebû Leheb ve zevcesi olan odun taşıyıcı, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" ezâ ve cefâda o kadar aşırı gıtdiler ki, Kureyşin ileri gelenleri ile birlikde Ebû Tâlibe şikâyete gidip; Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" himâye etmekden vaz geçmesini teklif etdiler. Bunun üzerine Ebû Tâlib, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" çağırarak, dîn-i islâma da'vet işinden vaz geçmesi için, nasîhatlarda bulundu. Bu ve bunun gibi, yüzlerce delîl ile sâbitdir ki, Ebû Tâlibin himâyesi [protestan papazların iddi'â etdikleri gibi], islâmîyyetin Kureyş kavmi tarafından kabûlüne sebep olmamıştır.

Muhammed aleyhisselâm, kendisini kabûle müsâid olmıyan bir kavim arasında zuhûr etmiş ve onlara Peygamber olarak gönderilmişdir. Hâlbuki İsâ aleyhisselâm, kendilerini kurtaracak bir Pey-

gamber bekleyen, İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmiş, ortaya çıkmıştır. İsrâ aleyhisselâm da, diğer Peygamberler “aleyhimüsse-lâm” gibi, yehûdîlerden çok zahmet ve sıkıntı çekti. Fekat, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” düşmanları, O Server hayât-da iken, helâk oldular, kendi mubârek zât-i nübüvvetleri ise, Medîne-i münevverede Âişenin “radiyallahü teâlâ anhâ” evinde, ya-tağında dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâyâ teşrîf etdi.

Bugün ellerde bulunan dört İncîl kitâbında, dîni kabûle müsâ-id, şerî’at terbiyesi görmüş bir kavmden olan Petrus ve diğer Ha-vârîlerin, İsrâ aleyhisselâm yakalandığı zemân, kendi başlarının derdine düşdükları ve hemen İsrâ aleyhisselâmın yanından kaçdıkları, hattâ o gece, İsrâ aleyhisselâmın en yakın havârîsi olan Petrusun, horoz ötmeden önce, yemîn ve la’netler ederek, İsrâ aleyhisse-lâmı tanımadığını söyliyerek, inkâr etdiği yazılıdır.

Din kabûlüne müsâid olmıyan [şerî’at terbiyesi görmemiş] put-perest bir kavm içinde iken, islâmiyyeti kabûl eden ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek sohbetleri ile şereflenen, Eshâb-ı kirâmdan “aleyhimürrıdvân”, Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh”, hicret esnâsında Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” mağarada arkadaşı oldu. [Resûlullahı bir zarar gelir korkusu ile mağaradaki yılan yuvalarını hırkasını parçalayarak kapatdı. Son deliğe parça yetişmediği için, bunu da ayağı ile kapatdı. Yılan ayağını ısırđı. Ne ayağını çekdi, ne de bir ses çıkardı. Gözünden akan yaş, Resûlullahın mubârek yüzüne damlayınca, Resûlullah uyandı ve mu’cize olarak mubârek tükürüğünü Ebû Bekrin “radiyallahü anh” ayağına sürdü, yarası iyi oldu.] Bütün malını islâmiyyet için harcadı. Dahâ sonra, arablardan irtidâd edenlerle cihâd edip, bunları îmâna getirdi.

Ömer “radiyallahü anh” ise, ilk îmân etdiği gün, Eshâb-ı kirâmın önüne düşüp, Mekkede müşriklerin işkence ve eziyetlerine rağmen, korkmadan müslimânlığını i’lân etdi. Bütün halîfelîği müddetince, büyük fethler yapıldı. İslâmiyyet her yere yayıldı. Adâletde ise, ona benzer hiçbir kumandan ve hiçbir âdil kimse ortaya çıkmadı. Bunlar târîhlerde yazılıdır.

Osmân-ı Zinnûreyn “radiyallahü anh” Mekkenin en zenginlerinden idi. Ne kadar serveti varsa hepsini islâmiyyeti kuvvetlendirmek için sarf etdi. [Burada sâdece Tebük gazâsında verdiklerini zikr edelim: Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” mescidde Eshâb-ı kirâmı Tebük gazâsı için yardımında bulunmaya teşvîk etdi. Osmân “radiyallahü anh” ayağı kalkıp: (Yâ Resûlallah! Allah yolunda sırt çulları ve semerleri ile birlikde yüz deve vermeyi üzerime aldım) buyurdu. Resûlullah tekrâr teşvîkde bu-

lundu. Osmân “radiyallahü anh” tekrâr ayağa kalkdı ve (Yâ Resûlallah! Allah yolunda sırt çulları ve semerleri ile birlikde yüz deve dahâ vermeyi üzerime aldım) buyurdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” minberden inerken: **(Bundan sonra yapacağı şeylerden Osmâna hesâb yoktur)** buyurdu. Eshâb-ı kirâmî tekrâr teşvîk etdi. Osmân “radiyallahü anh”: (Yâ Resûlallah! Allah rızâsı için, sırt çulları ile birlikde yüz deve dahâ vermeyi üzerime aldım) buyurdu. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Tebûk askerini donatan kişiye Cennet var!)** buyurdu. Bunun üzerine Osmân “radiyallahü anh” bin altın getirerek, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kucığına dökdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Ey Allahım! Ben Osmândan râzıyım. Sende râzî ol)** diye düâ etdi. Osmân “radiyallahü anh” Tebûk ordusunun yarısını tehîz etdi. (Sünen-i Dârekütñî,^[1] cilt dört, sahife 198). Osmân-ı Zin-nûreyn “radiyallahü anh”, bu orduya, takımları ile birlikde, dokuz yüz elli deve, elli at vermiş ve bunların süvâfîlerinin techizâtını karşıladığı gibi, onbin dinâr veyâ yediyüz rukye altın dahâ göndermiştir.]

Alî “radiyallahü anh” ise, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” hicret etdiği gece, Onun yatağına yatıp, kendini Onun için fedâ etmişti. Nice muhârebelerde (Allahın arslanı) lakabının hakkını verdi. Diğer Eshâb-ı güzînin “radiyallahü anhüm ecma’in” her biri, canlarını ve mallarını, Resûlullah efendimizin emri ile hiç çekinmeden fedâ etdiler. İslâmiyyetin hıristiyanlıktan fazîlet ve üstünlüğü ve bu iki dîne inanan, bu iki Peygamberi görenler arasındaki fark, güneş gibi meydândadır.

Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem”, İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmeyip, İsmâ’îl aleyhisselâmın evlâdından olan arabların arasından zuhûr etmesinde de, nice fâideler, fazîlet ve üstünlük vardır.

Birincisi: Allahü teâlâ, hazret-i Hâcere bir melek gönderip: (Ey Hâcer, Allahü teâlâ tarafından müjdelerim ki, senin oğlun İsmâ’îl aleyhisselâm, büyük bir ümmet sâhibi olacaktır ve senin neslin, Sârenin neslinden üstün olacaktır) diye müjdeledi. İşte Allahü teâlânın bu va’dine binâen, Muhammed Mustafâ “sallallahü aleyhi ve sellem”, İsmâ’îl aleyhisselâm neslinden gelmiştir. Allahü teâlâ, hazret-i Sârenin neslinden, pek çok Peygamber göndermişken, İsmâ’îl aleyhisselâmın neslinden sâdece Muhammed aleyhisselâmı göndermiştir. Böylece, Allahü teâlâ-

---

[1] Alî Dâre-kutñî, 385 [m. 995] de, Bağdâdda vefât etdi.

nın va'di yerine gelmiştir. Bundan Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” fazilet ve üstünlüğü anlaşılabilir mi? (**Mîzân-ül-hak**)ın müellifi olan papaz, bu müjdeyi başka ma'nâya çekerek, te'vîl etmek istemekte ve (bundan maksad, [putperest olan] arab beğlerini Hâcere müjdelemekdir) demektedir. Gayret ve himmet sâhibi bir hıristiyana: (Senin evlâdın zengin beğler olacak. Fekat mecûsî, putperest olacaklar) denilirse, o kimse bu müjde ile mesrûr olur, sevinir mi? [elbette sevinmez, bil'aks üzüldür]. Hâşâ, Cenâb-ı Hakkın hazret-i Hâcere tesellî verecek yerde, senden müşrik evlâd gelecek diye müjde vermesi aynen bunun gibidir.

Bir diğer husûs da şudur: Müjde ibâresinde (arab beğleri) diye bir söz yoktur. Fekat, İsmâ'îl aleyhisselâmın neslinin büyük bir ümmet olacağı ve Benî İsrâîlin üzerine gâlib olacağı açıklanmıştır. İslâmiyyetin zuhûrundan önce müşrik arablar tarafından Benî İsrâîli kahr edecek bir büyük vak'a olmadığı ve yehûdîleri zelil eden bu vak'anın ancak islâm dîni olduğu gâyet açıktır.

İkincisi: Benî İsrâîl Peygamberleri, İsmâ aleyhisselâma gelinceye kadar Tevrât ve Zebûrun ahkâmını öğrenir ve öğretirlerdi. Eğer Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Benî İsrâîlden zuhûr etmiş olsaydı; Kur'ân-ı kerîmi ve bütün ahkâm-ı ilâhiyyeyi, Benî İsrâîl âlimlerinden öğrendi diyerek iftirâ edileceğinde, aslâ şek ve şübhe edilmezdi. Peygamberlerin en üstünü olan Resûlullah efendimiz kavmi içinde, bir zemân dahî olsa, gayb olmamış ve bir kimseden bir harf dahî öğrenmiyerek, mübârek eline de kalem almamıştır ve Mekke-i mükerrerme şehrinde, yehûdî ve hıristiyan da yoktur. Hâl böyle iken, papazlar (**Mîzân-ül-hak**) ve diğer kitâblarında; Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” ticâret için Şâma teşriflerinde Bahîrâ isimli râhibden veyâ hıristiyanların ileri gelenlerinden ilm öğrendiğini i'lân etmişlerdir. Hâl-buki, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, amcası Ebû Tâlib ile Şâma gittiklerinde oniki yaşında idi. Bu husûsu bütün siyer âlimleri ittifâk ile bildirmişlerdir. Râhib Bahîrâ ile mülâkâtı, görüşmesi de ancak birkaç sâatden ibâret idi. Bahîrâ; Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” dikkat ile bakdıktan sonra, Onun âhir zemân Peygamberi olacağını anlamıştı. Sonra Ebû Tâlibe: (Eğer hıristiyanların ve yehûdîlerin ileri gelenleri, bu çocuğun Resûlullah olduğunu his ederlerse, öldürmeğe kasd edebilirler) dedi. Ebû Tâlib, râhibin bu işâreti üzerine, onun sözüne uyumuş ve ticâret için götürmüş olduğu malları Busrâ ve civârında satarak, Mekke-i mükerrermeye dönmüştü. Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” ilm öğretti denilen râhib; bu kadar ilmi

Peygamberimize öğreteceğine, kendi Peygamberlik iddi'asında bulunamaz mı idi? Bundan başka, muallim denilen Bahîrâ, Peygamberimizde “sallallahü aleyhi ve sellem” ortaya çıkan ve nihâyetsiz olan bu ilmleri acabâ hangi kaynaktan almış, hangi menba'dan öğrenmiş idi. Çünkü, Allahü teâlânın Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” bildirdiği ilmler, İncîli ve Tevrâtı şâmil oldukdan başka, onlarda olmıyan birçok ilmleri de bildirmişdi. Zîrâ, Kur'ân-ı kerîm, altıbinden ziyâde âyet olarak, pek çok hükmleri ve ma'rifetleri içine almaktadır. Bundan başka, Resûlullahın mubârek lisânından beyân olunan ilm ve ma'rifetler; sünnet, vâcib, müstehab, mendûb, nehy, mekrûh ve diğerk haberlere dâir, yediyüzbin hadîs-i şerîf sahîh senedler ile hadîs âlimlerince zabt ve rivâyet edilerek, ortaya konulmuştur. İmâm-ı Nesâî “rahmetullahi aleyh”^[1] bunu te'kîd ederek: (Yediyüz ellibin hadîs-i şerîf toplamışdım. Fekat, ellibin hadîsin senedinde za'îflik olduğundan, terk etdim. Yediyüz binini hıfz etdim) buyurmuştur. Yehûdîlerin ve hıristiyanların Allah kelâmı dedikleri, ellerindeki Tevrât ve İncîllerde, kissalardan başka emr, nehy ve sâir dînî ahkâma müteallik olan âyetlerin temâmı bir yere toplanılsa, yediyüze ulaşmaz. Bu husûsu, **(Kur'ân-ı kerîm ve bugünkü İncîller)** bahsinde tafsîlatlı olarak anlatacağız. Muhammed aleyhisselâm, acaba hıristiyan râhiblerin hangisinden, hangi çeşid ilmi öğrenmiştir? Küçük bir havuzdan okyânusun meydâna gelmesi mümkün midir? Bundan anlaşılıyor ki; kavmi içerisinde, bir râhib yokken, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu iftirâyâ uğradığı hâlde, İsrâîl oğulları içerisinde gönderilmiş olsaydı, kimbilir dahâ nice iftirâlara uğrardı. İşte bunun için, vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlâ, sevgilisini bu gibi iftirâlardan koruyarak, İsrâîl oğulları arasından göndermedi.

Üçüncüsü: Eski târîhleri ele alıp, henüz mevcûd olan milletlerin âdetlerini, hâllerini ve fi'lerini dikkatlice incelediğimizde, bedvîlik hâlinde iken bile, arabların vatanseverlik ve milliyetçilikle berâber, misâfirperverlik ve yoksullara yardım etmek gibi, güzel hasletlerde, şecâat, kahramanlık, tahâret, ırk, neseb, cömertlik, kerem, edeb ve hürriyyetine düşkünlükde üstün, yüksek evsâfa, âdetlere sâhib oldukları görülür. Bunlarda ve aklılıkda, fesâhat ve belâgatda, arablara benzer bir kavm var mıdır? İsrâîl oğullarının ne gibi kötü ahlâk sâhibi oldukları, başdan sona kadar Tevrâtta da yazılıdır. Onların, kavmlerin en kötüsü oldukla-

---

[1] Nesâî Ahmed, 303 [m. 915] de Ramlehte vefât etdi.

rı da meydândadır. Mahlûkların en faziletlisi, en üstünü olan Fahr-i kâinât efendimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” kabîlelerin en üstünü olan arablardan gelmesi mi, yoksa Benî İsrâilden [Ye-hûdîlerden] gelmesi mi evlâ olur? Benî İsrâîl, Peygamberlere tâbî’ olup, Mûsâ aleyhisselâmın şerî’ati ile amel ettikleri müddetce, Allahü teâlânın lutflarına mazhar olmuş ve diğer kavmlerden dahâ üstün olmuşlardı. Fekat, sonradan Peygamberlere “aleyhimüsse-lâm” ihânet etmeleri ve bunlardan çoğunu öldürmeleri sebebi ile insanların en rezîli, en alçakları olmak derecesine düşdüler. Bu husûs, hıristiyanlarca da bilinmekdedir. İsâ aleyhisselâmın bed-dûası ile de hakîr, zelîl ve alçaklık üzere yaşayıp, hakâretten ile-lebed kurtulamıyacaklardır. Şimdi (*Eğer Muhammed aleyhisse-lâm, Peygamberlerin en üstünü olsaydı, bu zillet ve hakâretten kurtulamıyacak olan Benî İsrâilden gelirdi*) diye i’tirâz etmek ne kadar şaşılacak bir tenâkuzdur. Haşr sûresi, ikinci âyetinde, meâ-len: **(Ey akl sâhibleri! Bilmediklerinizi, size bildirilmiş olanlardan anlayınız)** buyurulmuşdur.

Dördüncüsü: İsâ aleyhisselâm, çeşidli mu’cizelerle Benî İsrâîl gibi bir kavm içerisinde, Peygamber olarak gönderildiğinden, mu-bârek sözleri arasında, o zemân kullanılması âdet olan, birkaç me-câzî sözlerini te’vîl edemeyip, sonra gelen papazlar, teslîs (Trinite) gibi, hiç bir akl-ı selîmin aslâ kabûl etmeyeceği, eski hindlilerin ve Eflâtûnun felsefesinde bulunan üç ilâha inanmak gibi bir i’tikâdı kabûl etdiler. Hâlbuki Resûlullah efendimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” teblîg etdiği, müteşâbih olan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ve diğer teblîgâtı; tefsîr ve hadîs kitâblarında uzun olarak anlatıldığı gibi, nice hikmetli ince ma’nâ ve hakîkatleri şâ-mil olduğu da bildirilmişdir. [**Müteşâbih**, ma’nâları diğer meşhûr haberlere uymayıp, başka ma’nâ verilmesi lâzım olan, örtülü, ka-palı âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflere denir.] Bunların adedi İsâ aleyhisselâmın teblîgatından çok fazladır. Eğer Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, Benî İsrâîlden gönderilmiş olsaydı; Allahü teâlânın ülûhiyyetini temâmen inkâr ederek, (Hazret-i Muhammedden başka ilâh yoktur) diyeceklerine hiç şübhe olu-nabilir mi idi?

İKİNCİ İDDİÂLARI: (**Gadâ-ül-mülâhazât**)da ortaya atılan ikinci iddiâ, (*Hıristiyanlığın yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı hâl-de, islâmîyyetin sertlik, kuvvet, zor ve dünyevî menfeatler vererek yayılması*)dır.

CEVÂB: Bu iddiâları da, diğerleri gibi yanlıştır, aslısızdır.

Şöyle ki:

Birincisi: İncîlin beyânı ve İsâ aleyhisselâmın ikrârı ile sâbitdir ki, nasrânîlik, müsevîlikden başka bir din olmayıp, onun mükemmili idi. Ancak, onda (cihâd-ı fî sebîlillah) farzı yoktu. Nasrânîlikde cihâdın bulunmaması, onun üstünlüğünü değil, noksânlığını gösteren bir delîldir. Eğer cismânî sebebler [kuvvet, zor ve sertlik] ile yayılan bir dînin hak, doğru olmaması zan edilirse, bu hepsinden önce hıristiyanlığın bâtullüğünü i'tirâf etmek olur.

İkincisi: Eğer bir dînin yayılmasının sebebi, cismânî sebeblerle olması, o dînin bâtullüğüne delîl getirilecek olursa, hıristiyanlığın yayılması için başvuru sebeblere bir nazar etmek îcâb eder. Meselâ, İsâ aleyhisselâmın, insanları dîne da'veti esnâsında muhâliflerinin, düşmanlarının suikastlerinden korkarak gizlenmesi, mu'cizesinin gizlenmesini tavsiye etmesi, kendisinin Mesîh olduğunu kimseye söylememeleri için havâriflere tenbîhde bulunması, kimin kılıcı yok ise elbisesini bile satıp bir kılıç satın alsın diye şâkirdlerine tenbîhi, putperest olan Romalılara itâat ettiğine bir alâmet olarak vergi vermeleri için emr etmesi ve İsâ aleyhisselâmdan sonra hıristiyan fırkaları arasındaki ihtilâf yüzünden nice harblerin meydâna gelmesi ve milyonlarca insanın öldürülmesi ve papaların sebep olduğu Avrupada zuhûra gelen ihtilâller, çarpışmalar, Tampliye ve Sen Bartelmi vak'alarında ve engizisyon mahkemelerinde, hıristiyanlar tarafından milyonlarca ma'sûm kimsenin katl edilmesi, Amerika kıt'asında ve sonradan keşf olunan diğer adalarda, misyonerlerin çıkardığı fitnelerde, milyonlarca insanın kılıncdan geçirilmesi gibi hâdiseler, târîhlerden okunup anlaşılınca, hıristiyanlığın cismânî sebeblere ya'nî kuvvet, zor, sertlik ve dünyevî menfe'atlere baş vurmaksızın, yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı, nasıl iddiâ edilebilir? 489 [m. 1096] dan 669 [m. 1270] senesine kadar 174 sene sekiz dalga hâlinde devâm eden haçlı seferlerinde yapılan zulmler, yapılan katliâmlar ve vahşetler anlatılmakla bitmez. Haçlı orduları, geçtikleri her yeri, hattâ kendi dindaşları Bizanslıların başşehri olan İstanbulu bile yakıp yıkdılar. Haçlı seferleri hakkında 5 ciltlik bir eser yazan hıristiyan Michaud diyor ki: (492 [m. 1099] senesinde haçlılar Kudüse girmeğe muvaffak oldular. Şehre girince, müslimân ve yehûdî 70.000 kişiyi boğazladılar. Câmî'lere sığınan müslimân kadınları ve çocukları bile, hiç acımadan öldürdüler. Sokaklarda sel gibi kan akdı. Ölüler yüzünden yollar tıkanı. Haçlılar o kadar vahşilemişlerdi ki, dahâ Almanyada Ren nehri sâhilinde iken orada rastladıkları yehûdîleri boğazlamışlardı.) Bunları kendilerinden olan hıristiyan târîhçiler yazıyor. Hıristiyanlar 898 [m. 1492]

de Endülüs Emevî Devletini^[1] mahv edip, Kurtubaya girince, önce Kurtuba câmi'ine saldırdılar. Bu güzel haşmetli binâya atları-yla girdiler. Câmi'e sığınan müslimânları merhametsizce boğazladılar. O kadar ki, câmi'in kapılarından kan akmağa başladı. Yehûdîleri de aynı şekilde katl etdiler. Vahşî İspanyollar, bütün müslimân ve yehûdîleri kılıç tehdidi ile zorla hıristiyan yaptılar. Ellerinden kaçabilenler Osmânlı devletine ilticâ etdiler. Bugün Türkiyede bulunan yehûdîler, bunların torunlarıdır. İspanya kralı Ferdinand, İspanyadaki bütün müslimânları ve yehûdîleri imhâ edince: (İspanyada artık ne müslimân, ne de dinsiz kaldı) diye iftihar etmişdi. İşte yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı iddiâ edilen hıristiyanlık ve yumuşak ve tatlı olduklarını söyleyen hıristiyanların vahşetleri!

Hıristiyan fırkalarının birbirlerine yaptıkları zulm de bundan aşağı değildir. Hele bu (**Gadâ-ül-mülâhazât**) kitabını yazan papazın, şer'at terbiyesi görmüş diye medh ettiği yehûdîlere, hıristiyanların yaptıkları zulmler de, herkesin ma'lûmudur.

Papaz doktor Kith (Alex Kcith)in ingilizce olarak te'lîf edip, papaz Merikin farsçaya terceme ettiği ve Evenburgda 1261 [m. 1846] de (**Keşf-ül âsâr ve fî kısası enbiyâ-i benî İsrâîl**) ismi ile basılan kitabının yirmiyedinci sahifesinde diyor ki: (Büyük Kostantin hicret-i nebevîden takrîben 300 yıl önce yehûdîlerin temâmının kullaklarının kesilmesini emr etmiş ve çeşitli yerlere sürüp memleketinden atmıştır.)

Yirmisekizinci sahifesinde ise: (İspanyada yehûdîler üç şartdan birini kabûl etmeğe zorlandılar:

- a) Hıristiyanlığı kabûl edecekler.
- b) Hıristiyanlığı kabûl etmeyenler, habs edilecekler.
- c) Bu ikisini kabûl etmeyenler memleketden, buldukları yerden kovulacaklar. Bu muâmelenin benzeri Fransada da yapıldı. Böylece yehûdîler diyâr diyâr dolaşdılar. Gittikleri bütün hıristiyan memleketlerinden hep kovuldular. O zemân onlar için, Avrupada olduğu gibi, Asyada da, emîn oldukları bir belde yoktu).

Yirmidokuzuncu sahifesinde ise: (Katolikler, yehûdîleri kâfir kabûl ettikleri için, zulm etdiler. Katoliklerin en ileri gelen papazları toplanarak ba'zı karârlar aldılar:

1 — Bir hıristiyan, bir yehûdîyi korursa hatâ etmişdir. O kişi

---

[1] Endülüs islâm devleti 139 [m. 756] da teşekkül ve 898 [m. 1492] de nihâyet buldu.

aforoz edilir. Ya'nî hıristiyanlıktan çıkarılır.

2 — Hıristiyan devletlerin hiç birisinde yehûdîlere bir vazife tevdi edilmez.

3 — Hiç kimse yehûdîler ile yemek yiyemez ve ortaklık yapamaz.

4 — Yehûdîlerden doğacak çocuklar hıristiyanlar tarafından yetiştirilir. Bu maddenin ağırlığı ortadadır) denilmektedir. Otuz ikinci sahifesinde: (Portekizliler, yehûdîleri yakaladıkları zemân ateşe atıp yakıyorlardı. Bu işi yaptıkları zemân, bayram günü gibi kadınları ve erkekleri toplanıp seviniyorlardı. Kadınları ise, sevinçlerinden zıplayıp sıçıyarak oynuyorlardı) denilmektedir.

Papazların yazdığı (**Siyer-ül-mütekaddimîn**) kitâbında ise: (Mîlâdin 379. cu senesinde, Roma imperatoru Gratienus, kumandanları ile meşveret etdikden sonra; memleketinde bulunan bütün yehûdîlerin hıristiyan olmasını, hıristiyanlığı kabûl etmeyenlerin ise, katl edilmesini emr etdi) demektedir. Bunları yazanlar hıristiyanların ileri gelen papazlarıdır.

Katoliklerin protestanlara, protestanların da katoliklere yaptığı zulm ve işkence yukarıda anlatılanlardan az değildir.

Beirutda 1265 [m. 1849] senesinde arabca olarak neşr edilen ve onüç risâleden müteşekkil kitâbın on üçüncü risâlesinin onbeş ve onaltıncı sahifelerinde diyor ki: (Roma kilisesi, protestanlara karşı pek çok zulm, eziyet ve katliâmlar yapmıştır. Bunu isbât eden şâhidler de bu Avrupa memleketlerindedir. Avrupada, Kütüb-i mukaddeseyi îmânda ve amelde kendilerine rehber edinmiş ve Îsâ aleyhisselâma inanıp da, papaya inanmayanlardan 230.000 den ziyâde insan, diri diri ateşe atılarak yakılmışdır. Aynı şekilde binlercesi, yâ kılıçdan geçirilerek, yâ da hapislerde veyâ işkencelerle veyâ kemikleri oynak yerlerinden ayrılarak veyâ kerpetenlerle dişleri ve tırnakları sökülerek çeşidli şekillerde yok edilmişlerdir. Fransada sâdece Marirsü Lemâvus bayram gününde otuz bin kimse öldürülmüşdür.)

Katoliklerin protestanlara yaptığı zulme Sen Bartelmi katliâmı ve anlatması çok uzun süren nice katliâmlar şâhiddir. Sen Bartelmi katliâmında altmış bin protestan öldürülmüşdür. Katolik papazlar bunları bir iftihâr vesilesi olarak yazıyor ve neşr ediyorlar. Fransa krallığına 1001 [m. 1593] de oturan dördüncü Henri, protestan katliâmını durdurdu. Bundan hoşlanmayan muteassib katolikler, dördüncü Henriyi öldürdüler. 1087 [m. 1675] de zulmler ve katliâmlar yeniden başladı. Ölümünden kurtulmak için ellibin âile memleketlerini bırakıp kaçtılar.

Protestanların katoliklere yaptıkları da, katoliklerin protestanlara yaptığından az değildir. Katolik papazlarından İngiliz Tammisin (Thomas) İngilizceden Urducaya terceme ettiği ve **(Mir'ât-üs-Sıdk)** ismi ile 1267 [m. 1851] senesinde tab' edilen ve Hindistânda pek çok dağıtılan kitâbın kırkbir ve kırkikinci sahîfelerinde: (Protestanlar ilk önce 645 manastır, 90 mekteb, 2376 kilise ve 110 hastahâneyi katolik sâhiblerinin ellerinden zor ile alarak kıymetsiz bir para ile satdılar. Aldıkları parayı aralarında taksîm etdiler. Buralarda oturan binlerce aç ve çıplak fakîri de sokaklara atdılar) demektedir. Kırkbeşinci sahîfesinde ise: (Protestanların kin ve düşmanlıkları aynı şekilde mezârlarda yatan ölümlere dahî ulaştı. Ölümlerin cesedlerine işkence ederek kefenlerini soydular) demektedir. 48. ve 49. sahîfelerinde ise: (Kütübhâneler de, katoliklerden gasb olunan mallar içerisinde gayb oldu. Ciyîl Birl bu kütübhâneleri, üzümlere şu sözlerle anlatmışdır: Protestanlar buldukları kitâbları yağma etdiler. O kitâbları yakarak yemek pişirdiler ve onlarla şamdanlarını ve ayakkabılarını temizlediler. Ba'zı kitâbları da, attârlara ve sabunculara satdılar. Bunların çoğunu deniz ötesinde bulunan mücellidlere verdiler. Bunlar yüz veyâ eli kitâb değildi. Bil'aks gemiler dolusuydu. Yabancı milletleri bile hayretde bırakan bir şekilde, bunları yok etdiler. Ben, bir tâcîrin, her biri yirmi rupyeye iki kütübhâneyi satın aldığımı biliyorum! Bu mezâlimden sonra, kiliselerin hazînelerini soyup, oraları çıplak duvardan ibâret bıraktılar. Kendilerini doğru bir iş yapıyor zan etdiler) demektedir. Ellikinci ve dahâ sonraki sahîfelerinde diyorki: (Şimdi protestanların katolikler hakkında zemânımıza kadar yaptıkları zulmlerden bahs edelim: Protestanlar, İngilterede adâlet ve merhametden ve ahlâktan uzak, katoliklere zulm için, yüzlerce kanûn çıkartdılar. Bunlardan bir kaçını yazalım:

- 1 — Bir katolik, anne ve babasının malına vâris olamaz.
- 2 — Onsekiz yaşını geçen hiçbir katolik erâzî satın alamaz. Ancak protestanlığı kabûl ederse alabilir.
- 3 — Hiç bir katolik iş yeri açamaz.
- 4 — Hiç bir katolik (Herhangi bir ilmde) muallimlik yapamaz. Kim buna muhâlefet ederse, müebbed habs olunur.
- 5 — Katolik olanlar, vergileri iki kat olarak öderler.
- 6 — Herhangi bir katolik papaz, âyin yapıdırırsa 330 sterlin cezâ öder. Papaz olmıyan bir katolik bu işi yaparsa, 700 sterlin cezâ öder ve bir sene habs olunur.
- 7 — Bir katolik oğlunu İngiltere dışına okumaya gönderirse,

kendisi ve oğlu öldürülür. Malları ve hayvanları ellerinden alınır.

8 — Hiç bir katoliğe devlet işlerinde vazife verilmez.

9 — Herhangi bir katolik, pazar günü veyâ bayramlarda protestanların kilisesinde hâzır olmazsa, bulunmazsa, her ay kendisinin 200 sterlin cezâ alınır ve toplumdan kovulur.

10 — Bir katolik Londradan beş mil uzağa giderse, 1000 sterlin cezâ öder.)

Altmışbirden altmışaltıya kadar olan sahifelerde ise şöyle diyor: (Kraliçe Elizabethin emri ile, katolik râhibi ve din adamlarından çoğu, gemilerle götürülüp, denize atıldılar. Sonra, Elizabethin askerleri katolikleri, protestan yapmak için İrlandaya geldi. Askerler katolik kiliselerini yaktılar. Nerede bir katolik papazı bulurlarsa, hemen öldürüyorlardı. Semrûk kal'asında bulunan askerleri de öldürdüler. Şehrleri yaktılar. Ekinleri ve hayvanları tahrib etdiler. Fekat, katolik olmıyanlara iyi davrandılar. Sonra parlamento, 1052 [m. 1643-44] senesinde, birçok şehrlere, katoliklerin bütün mallarını ve erâzîlerini ellerinden almaları için adamlar gönderdi. Katoliklere yapılan bu zulmler kral I. Ceymis (James) zemânına kadar devâm etdi. Onun zemânında, bu zulmler biraz hafifletildi. Fekat protestanlar, ona kızdılar. 1194 [m. 1780] senesinde, 44 bin protestan krala dilekçe verip, önce olduğu gibi parlamentoda katoliklere zulm yapılması ile alâkalı kanûnların değışdirilmemesini, aynen kalmasını istediler. Fekat, kral onların bu teklifini kabûl etmedi. Bunun üzerine, yüzbin protestan Londrada toplanarak katolik kiliselerini yaktılar. Katoliklerin bulunduğu semtleri yaktılar. Öyle ki, otuzaltı yerde yangın çıkardılar. Bu fitne, altı gün devâm etdi. Sonra kral 1791 senesinde, başka bir kanûn çıkardı. Katoliklere hâlen mevcûd olan hakları verdi.)

Yetmişüç ve yetmişdördüncü sahifelerde şöyle demektedir: (İrlandada Cortraskuln vak'asını duymamışsınızdır. Onun İrlandada yaptıkları doğrudur ve aslı vardır. Protestanlar her sene ikiyüz ellibin rubye ve birçok yerlerin kirâsını tophıyarak, bu paralarla fakir ve yoksul katoliklerin çocuklarını satın alıyor, ana ve babalarını tanımamaları için, onları başka yerlerde yaşıyan protestanlar arasına gönderiyorlardı. Bunlar büyüyünce, memleketlerine tekrar geri gönderiliyor, ana ve babalarını ve kardeşlerini tanımadıkları için, erkek ve kızkardeşleri ile, hattâ ana ve babaları ile evlendikleri de oluyordu.)

[Hıristıyanların müslimânlara yaptıkları zulmlerin, işkenceleirin en vahşisi, en canavarcası, İngilizler tarafından Hindistânda yapılmışdır. Aşağıdaki yazı, Hindistândaki islâm âlimlerinin büyük-

lerinden allâme Muhammed Fadl-ı Hak Hayr-âbâdî Çeştînin (**Es-sevret-ül-Hindiyye**), ya'nî (**Hindistân fitnesi**) kitâbından ve Mevlânâ Gulâm Mihr Alînin buna yaptığı (**El-yevâkit-ül-mihriyye**) hâşiyesinin 1384 [m. 1964] Hind baskısından terceme edildi. Bu kitâb, (**Esmâül-müellifin**)de, Muhammed Fadlüllah isminde yazılıdır.

İngilizler, ilk olarak, 1008 [m. 1600] senesinde, Hindistânda Kalküte şehrinde, ticârethâneler açmak için Ekber şâhdan izn aldılar. Şâh-ı Âlem zemânında Kalkütede erâzî satın aldılar. Bunları muhâfaza için asker getirdiler. 1126 [m. 1714] da Sultân Ferrûh Şîr şâhı tedâvî etdikleri için, bütün Hindistânda, bu hak kendilerine verildi. Şâh-ı Âlem-i sâni zemânında Delhiye girerek, idâreye hâkim oldular. Zulme başladılar. Hindistândaki vehhâbiler, 1274 [m. 1858] de, sünnî, hanefî ve sôfî olan sultân ikinci Behâdır şâha, bid'at ehli, hattâ kâfir dediler. Bunların ve hindû kâfirlerinin ve hâin vezîr Ahsenullah hânın yardımı ile, İngiliz askeri Delhî şehrine girdi. Evleri, dükkânları basıp, malları, paraları yağma etdiler. Kadınları, çocukları dahî kılınçdan geçirdiler. İçecek su bile bulunmaz oldu. Hümâyûn şâhın^[1] Delhîdeki türbesine sığınmış olan çok yaşlı şâhı, çoluk çocukları ile, elleri bağlı olarak, kal'a tarafına götürdüler. Patrik Hudson, yolda şâhın üç oğlunu soydurup, don ve gömlekle bırakıp, göğüslerine kurşun sıkarak şehîd etdi. Kanlarından içti. Cesedlerini kal'a kapısına asdırdı. Birgün sonra, başlarını İngiliz kumandanı Henri Bernarda götürdü. Sonra, başları suda kaynatıp, şâha ve zevcesine çorba olarak gönderdi. Çok aç olduklarından, hemen ağızlarına koydular. Fekat çiğneyemediler, yutamadılar. Ne eti olduğunu bilmedikleri hâlde, çıkarıp toprağa bıraktılar. Hudson hâini, niçin yimediniz? Çok güzel çorbadır. Oğullarınızın etinden yaptırırım dedi. Sonra, sultânı, zevcesini ve diğer yakınlarını Rangun şehrine nefy ve habs etdiler. Sultân 1279 [m. 1860] da zindanda vefât etdi. Delhîde üçbin müslimânı kurşunlayarak, yirmiyedibin kişiyi de keserek şehîd etdiler. Ancak gece kaçanlar kurtulabildi. Hıristiyânlar, diğer şehirlerde ve köylerde de, sayısız müslimân öldürdüler. Târîhî san'at eserlerini yıkdılar. Eşi bulunmayan, kıymet biçilemeyen zînet eşyalarını gemilere doldurup Londraya götürdüler. Allâme Fadl-ı Hak 1278 [m. 1861] de Andaman adasında, zindanda İngilizler tarafından şehîd edildi. [Hıristiyanların birbirlerine ve yehûdîlere ve müslimânlara yaptıkları zulmleri ve tüyler ürperten işkenceleri ve Kur'ân-ı kerîme karşı alçakca yaptıkları yalan ve iftirâları öğrenmek için,

---

[1] Ekber şâhın oğlu Hümâyûn şâh, 963 [m. 1556] de vefât etdi.

(Cevâb Veremedi) 194.cü ve sonraki sahîfelerini okuyunuz!]

1400 [m. 1979] senesinde ruslar, Efganistânı işgâl ederek, islâm san'at eserlerini tahrib ve müslimânları şehîd etmeğe başlayınca, evvelâ büyük âlim ve Velî İbrâhîm Müceddidîyi, yüzyirmibir talebesi ve zevce ve kızları ile kurşunlayıp şehîd etdiler. Bu vahşetin, alçak hücumun sebebi de İngilizler oldu. Çünkü, 1945 senesinde, rus ordularını mağlûb ederek, Moskovaya girmek üzere olan alman devlet reîsi Hitler, radyoda, İngiliz ve Amerikaya haykırarak, (Mağlûbiyeti kabûl ediyorum. Size teslim olacağım. Bana müsâade ve fırsat veriniz. Rusya ile harbe devâm edeyim. Rus ordusunu perişân edeyim. Komünist felâketini dünyâdan kaldırayım) dedi. İngiliz başvekîli Çorçil, bu teklifi red etdi. Ruslara yardıma devâm ederek, ruslar gelmeden Berline girmediler. Rusların dünyâya belâ olmasını sağladılar.

İngilizlerin muhtelif târîhlerde, dünyânın muhtelif yerlerinde ve bilhâssa Hindistânda müslimânlara ve islâm dînine karşı yaptıkları hıyânetleri ve cinâyetleri dahâ fazla anlamak isteyenlere 1334 [m. 1916] senesinde Beyrutda basılmış olan es-Seyyîd Muhammed Habîb Ubeydî Beğîn (**Cinâyât-ül-İngiliz**) kitâbını okumalarını tavsiye ederiz.

Amerikalı hukûk ve siyâset adamlarından Bryan William Jennings, kitâbları, konferansları ve 1891 ile 1895 arasında ABD kongresi temsilciler meclisinde a'zâlık yapması ile meşhûrdur. 1913-1915 arasında ABD hâriciyye vekîli idi. 1925 de öldü. (**Hindistânda İngiliz hâkimiyeti**) kitâbında, ingilizlerin islâm düşmanlığını, zulmlerini uzun yazmaktadır.

Abdürreşîd İbrâhîm efendi, 1328 [m. 1910] da İstanbulda basılan Türkçe (**Âlem-i islâm**) kitâbının ikinci cildinde, (İngilizlerin islâm düşmanlığı) yazısının bir yerinde diyor ki: (Hilâfet-i islâmiyenin bir an evvel kaldırılması, İngilizlerin birinci düşünceleridir. Kırım muhârebesine sebep olmaları ve burada Türklere yardım etmeleri, hilâfeti mahv etmek için bir hîle idi. Pâris muâhedesi, bu hîleyi ortaya koymaktadır. [1923 de yapılan Lozan sulhunda yaptıkları teklîflerinde de, bu düşmanlıklarını açıkca bildirmişlerdir.] Her zemân Türklerin başına gelen felâketler, hangi perde ile örtülürse örtülsün, hep İngilizlerden gelmiştir. İngiliz siyâsetinin temeli, islâmiyeti yok etmektir. Bu siyâsetin sebebi, islâmiyetden korkmalarıdır. Müslimânları aldatmak için, satılmış vicdanları kullanmaktadırlar. Bunları islâm âlimi, kahraman olarak tanıtırlar. Sözümlüzün hulâsası, islâmiyeti en büyük düşmanı İngilizlerdir.) Abdürreşîd İbrâhîm efendi 1363 [m. 1944] de Japonyada vefât etdi.]

Hıristiyanların yaptığı zulmlerden burada, sâdece bir kısmını zikr ettik. İşte, şerî'at ve din terbiyesi görmüş, İsâ aleyhisselâmın (bir yüzüne vurana diğer yüzünü çevir) sözüne îmân ettiklerini söyleyen hıristiyanların, zulm ve vahşetinden bir kısmı. Biz (**Ga-dâ-ül-mülâhazât**) kitâbının sâhibi olan papazın bu zulmleri, vahşetleri bilmiyecek kadar câhil olduğunu zan etmiyoruz. Müslimânların bu târîhî hâdiselerden haberleri yokdur zannı ile, iddiâsını kuvvetlendirmek için kendisini câhil gibi göstermekdedir.

Üçüncüsü: Eğer yalnız cismânî sebebler ya'nî kuvvet, zor ve sertlik, bir dînin yayılmasına kâfi olsaydı; bunca çarpışmalar, zulm ve katliâmlardan sonra, bütün dünyânın hıristiyan olması ve yeryüzünde yehûdilerden hiçbir kimsenin kalmaması lâzım gelirdi.

Dördüncüsü: İslâmiyyetin emr ettiği cihâd-ı fisebîlillah, kılıç zoru ile âlemi, müslimân olmağa cebr etmek değildir. Cihâd, kelime-i tevhîdi bütün cihâna yaymak ve duyurmak, Allahü teâlânın hak dîninin, diğer dinler üzerine olan üstünlük ve fazîletini ortaya koymaktır. Bu cihâd, evvelâ teblig ve nasihat şeklinde yapılır. Ya'nî islâmiyyetin hak din olduğu, bütün se'âdetleri, adâleti, hürriyeti ve insan haklarını emr ettiği bildirilir. Bunu kabul eden gayr-ı müslimlere vatandaşlık hakkı verilir. Müslimânların mâlik oldukları bütün hürriyetlere nâil olurlar. Bu da'veti kabul etmeyip, inâd eden hükûmetlerle, zâlim diktatörlerle harb edilir. Harbde mağlûb oldukları zemân, evvelce yapılmış olan da'vet tekrâr edilir. Ya'nî islâmiyyeti kabul etmeleri istenir. Kabul ederlerse, onlar da aynen diğer müslimânlar gibi, hür olurlar. Kabul etmezlerse cizye denilen varlık vergisi vermeleri teklîf edilir. Cizye vermeği kabul edenlere (**zimmî**) denir. Bunlara dinlerini değiştirmeleri için herhangi bir zorlama yapılmaz. [İhtiyârlardan, hastalardan, kadınlardan, çocuklardan ve yoksullardan ve din adamlarından cizye alınmaz.] Kendi dinlerinin îcâblarını yapmaları için, onlara her dürlü müsâade verildiği gibi, malları, canları, ırzları, nâmûsları, müslimânların malı, canı, ırzı ve nâmûsu gibi, devletce muhâfaza edilir. Bütün hak ve hukûkda, müslimân ve müslimân olmıyan adâlet önünde müsâvî tutulur.

ÜÇÜNCÜ İDDİÂLARI: Papazların ortaya attikları üçüncü iddiâ: (*Herhangi bir hâzırhğa lüzûm olmaksızın, şerî'at terbiyesi görmeksizin, Allahü teâlânın Peygamber göndermesi mümkün olduğu hâlde, böylesine efdal bir dîni İsâ ve Mûsâ aleyhimesseleâmın dinlerinden evvel göndermemesi, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlânın adâletine uygun olmadığı*)dır.

CEVÂB: Papazların bu iddiâlarına da çeşidli şekillerde cevâb verilir:

Bunlardan biri, biz inanıyoruz ki, Allahü teâlâ sonsuz kudret sâhibidir. Yedi kat yerleri ve gökleri halk etmesi [yaratması] ile bir karıncayı, [bir hücreyi, bir atomu] yaratması, Ona göre müsâvîdir. Hâşâ, şerîki olması gibi, mümkün olmıyan şeyden başka, Allahü teâlânın yaratamayacağı hiçbir şey yoktur. Eğer iddiâ ettikleri gibi, hâzırlık olmaksızın Peygamber göndermek imkânsız olsa, bu da Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mu’cizelerine ilâveten bir diğeri mu’cize olur. Çünkü, yeni bir dîni kabûle hâzır ve kurtarıcı bir Peygamber bekleyen İsrâîl oğullarından, İsâ aleyhisselâma, göke çıkarılıncaya kadar îmân edenler, sekseniki kişi olmuştur. Herhangi bir din terbiyesi, şer’at terbiyesi görmemiş ve yeni bir dîni kabûle müsâid olmıyan arabların içerisinde gelen, Fahr-i kâinat “aleyhi efdalüttehiyyât” efendimizin vefâtından önce, o arablardan yüzyirmidört binden ziyâde kimseyi îmâna kavuşturması, mümkün olmıyanı, mümkün yapmaktır, bir mu’cizedir. Hele, *(efdal olanı, dahâ üstün olanı önce göndermemesi, Allahü teâlânın rahmet, sefkat ve adâletine uygun değildir)* demeleri hiç bir aklın kabûl edeceği şey değildir. Çünkü, hıristiyanların i’tikâdî [inancı], (İsâ aleyhisselâmın çeşitli hakâretlerle katli edilip, üçgün de Cehennemde yakılması, Âdem aleyhisselâm ile hazret-i Havvâdan Cennetde iken meydâna gelen zelleden [kusûrdan] dolayı, bütün insanlar, hattâ bütün Peygamberler günâh kirine bulaşmış olduklarından, [hâşâ] Allahü teâlâ sevgili oğlunun kanını dökerek, onları afv ve mağfiret etmek içindi) şeklindedir. Biz onlara soruyoruz: İsâ aleyhisselâm, hıristiyanların inancına göre [hâşâ] Allahü teâlânın oğlu ve belki aynısı iken, Âdem aleyhisselâmdan hemen sonra gönderilseydi; bu kadar Peygamber ve bunca ma’sûm insanlar Cehenneme girmemiş olsalardı, dahâ evlâ olamaz mıydı? Husûsen meliklerin, sultânların teşrîfinde, saltanatı en büyük olan geriden gelir. İnsanların âdetlerine göre de büyük hutbelerde en mühim olan kısım en son zikir edilir. Bu her husûsda böyledir. Meselâ mâhir san’atkârlar işlerinin kabasını, o işde çalışan çıraklarına kabaca yaptırdıktan sonra, en mühim ve nâzik olan yerlerini sonunda kendileri yaparak işi temâmlarlar. Böyle olması tabî’idir. Hakîm-i mutlak olan Allahü teâlâ da Peygamberlerin en üstünü ve en efdali olan Seyyid-il-mürselîni “sallallahü aleyhi ve sellem” en son olarak gönderip, kendi dînini kuvvetlendirmesi ve hiç noksansız olması, ilâhî hikmetine dahâ uygun olacağı açıktır.

Yine **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbının ikinci bâbının dördüncü faslında, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mu’cize sâhibi olup olmaması bahsinde diyor ki: *(İsâ ve Mûsâ aleyhisselâm*

kendilerinin Allah tarafından gönderilmiş Resûllerden olduklarını halka isbât etmek için çeşidli mu'cizeler göstermişlerdir. Çünkü, böyle yalancı ile doğruyu birbirinden ayıran bir imtihan mi-hengi olmasaydı; pek çok riyâkâr ve insâfsız yalancı, Peygamberlik iddiâsında bulunmağa cesâret ederdi. Allahü teâlânın, kime kelâmını verip vermediğini, kimi Peygamber olarak seçip seçmediğini, birbirinden ayırmağa bir vâsıta da bulunamazdı. Binâenaleyh, eğer Muhammed aleyhisselâmın Peygamberlik iddiâsını bu mi'yara, bu mihenge sürterek muâyene edersen; Mûsâ ve İsâ aleyhimesselemin iddiâları gibi sâbit ve isbât edilmiş olamayacağı ortaya çıkar!

Târihciler ve siyer âlimlerinin şehâdetlerine güvenerek, Muhammed aleyhisselâmın, risâletini isbât için bir çok mu'cizeler göstermiş olduğunu, farz etsek bile, iknâ olmayız. Zirâ onların kendi Peygamberlerine isnâd ettikleri, hayret edilecek şeyler ve garîb hâdiseleri İsâ Mesîhin ve diğer Peygamberlerin mu'cizeleri ile mukâyese ettiğimizde, ortaya çıkan ihtilâf ve birbirlerine benzemeleri yönünden, mezkûr garîb hâdiselerin Allah tarafından olduklarına inanmak ve kabûl etmek pek zordur. Meselâ, Muhammed aleyhisselâmın emri ile bir ağacın yerinden hareket ederek Onun tarafına doğru yürümesi ve ortasından bir ses çıkarak: **(Eshedü en lâ ilâhe illallah ve eshedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü)** diye Peygamberliğine şehâdet etmesini ve hayvanların ve dağların, taşların ve bir hurma salkımının bile yukarıda zikir ettiğimiz gibi şehâdet etmelerini ve her giydiği elbise ister uzun, ister kısa olsun boyuna uygun olmasını işitdiğimizde şübhe etmememiz mümkün midir? Çünkü bu gibi şeyler, hayâl olan şeylere benzemektedir. Bütün geçmiş Peygamberlerin ortaya koydukları delil ve alâmetlere temâmen zid ve onlardan uzak olduğu açıktır.) Sözüün kısası, bu papaz uzun yazısının sonunda, diğer Peygamberlerin mu'cizeleri olduğu hâlde, Peygamber efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizesi yoktur demek istemektedir.

CEVÂB: Bilinmelidir ki, papazların şimdiye kadar, bütün hıristiyanları islâmiyyetin aleyhinde iğfâl edip aldatdıkları sebeplerden, yaptıkları iftirâlardan birisi de, (hâşâ) Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizeler izhâr etmemiş, göstermemiş olmasıdır. Bu yalanlarına iknâ edici cevâblar **(İzhâr-ül-hak)** ve **(Şems-ül-hakika)** kitâblarında kat'î deliller ile beyân edilmiştir. Her bir sûâllerine çeşidli cevâblar verilmiştir. Bu papazlar, bu kitâbları hiç görmemiş ve kendilerine verilen cevâbları hiç işitmemiş gibi görünüyorlar. Dahâ doğrusu, kendilerine verilen cevâb-

ları ve getirilen delilleri çürütecek sağlam bir vesîkaları olmadı-
ğından, haberdâr değilmîş ve bilmiyormuş gibi görünerek, (**Mî-
zân-ül-hak**), (**Miftâh-ül-esrâr**), (**Gadâ-ül-mülâhazât**) kitâblarında
ve müslimânlara karşı neşr ettikleri yalan ve iftirâlarla dolu diğ-
er kitâblarda, önceki i'tirâzlarını ve yalanlarını aynen tekrâr etmek-
dedirler. Bu kitâblarda, evvelce yazmış olduklarının, isimlerini de-
ğışdirerek, câhilleri aldatmak, i'tikâdlarını bozmak gibi kötü bir
niyyete sâhibdirler. Ancak biz yukarıda zikr ettiğimiz (**İzhâr-ül-
hak**) ve (**Şems-ül-hakîka**) kitâblarında, misyonerlere verilen ce-
vâblardan bir kısmını, kısaca buraya yazmağı muvâfık [uygun]
gördük:

Bütün Peygamberler “aleyhimüsselâm” me'mûr oldukları nü-
büvvetlerinin [peygamberliklerinin] doğruluğuna şâhid olmak üze-
re; gönderildikleri kavmlerin kıymet verdikleri ve kabûl ettikleri
işlerden, insan kudretinin üstünde, âdet dışı olan ba'zı hârikulâde
işler, ya'nî insanların bir mislini yapmaktan âciz oldukları işleri
mu'cize olarak ortaya koymuşlardır. Resûlullahdan “sallallahü
aleyhi ve sellem” zuhûr eden mu'cizelerin, üçbinden çok olduğu si-
yer kitâblarında yazılıdır. Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerde be-
yân edilmiş olan ve gören ve işitenlerin rivâyet ederek, neslden
nesle ulaşan ve bize kadar gelen, pek çok mu'cizelerin mevcûdiy-
yeti her dürlü şübheden uzaktır. Bu mu'cizelerden ba'zılarını iki
nev' üzerine beyân edelim:

BİRİNCİ NEV': Bu kısım, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve
sellem” geçmiş ve gelecek ahvâle dâir sâdır olan mu'cizeler hak-
kındadır:

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geçmiş Peygamberle-
rin kıssalarını anlattı. Ahd-i Atîk ve Ahd-i Cedîd kitâblarını bir
kimseden okumadan ve öğrenmeden, binlerce sene önce yok ol-
muş, eserleri bile kalmamış geçmiş ümmetlerin hâllerinden haber
verdi. Nitekim (**İzhâr-ül-hak**) kitâbının beşinci bâbı, birinci faslı,
dördüncü kısmında diyor ki: (Resûlullah “sallallahü aleyhi ve
sellem”, Nûh aleyhisselâmın kıssasını anlattı. Bu mu'cizeye
Kur'ân-ı kerîm işâret etmektedir. Hûd sûresinin kırkdokuzuncu
âyetinde meâlen, (**Bu Nuh aleyhisselâmın kıssası gayb haberle-
rindendir ki, [Cebrâil vâsıtası ile] biz onu sana vahy ederiz. Bun-
dan önce, Onu ne sen, ne de kavmin bilmezsiniz**) buyurulmuştur.
Fekat, Kur'ân-ı kerîm ile geçmiş kitâblar (kütüb-ü sâlîfe) arasın-
da görülen ba'zı ayrılıklar (**İzhâr-ül-hak**) kitâbının beşinci bâbı-
nın ikinci faslında anlatılmıştır. Kur'ân-ı kerîmde, geçmiş kavm-
lerin bilinmeyen haberleri çoktur.) Aynı kitâbın, beşinci bâbının,
birinci faslının, üçüncü kısmında, Kur'ân-ı kerîmde bildirilen

haberlerden yirmiiki adedi beyân edilmiştir. Bunlardan ba'zıla-
rı:

1 — Bekara sûresinin ikiyüzondördüncü âyetinde meâlen, **(Mü'minler! Siz hemen Cennete gireceğinizi mi zan ediyorsunuz? Sizden önce geçen, Allah dostlarına gelen çâresizlik gibi bir şey size gelmedi. Onlara şiddetli fakîrlik, hastalık, açlık ve belâ göndermişdim. Kendilerine gelen belâlardan o kadar muzdarib oldular ki, Peygamber ve ona îmân edenler, Allahü teâlânın yardımı ne zemân olacak derlerdi. Dikkat ediniz, uyanık olunuz ki, Allahü teâlânın yardımı yakındır)** buyurulmuştur. Bu âyet-i kerîmedeki nusrat, yardım va'di umûmî olup, müslimânlara va'd edilmektedir. Bu va'd hemen zuhûr etdi. İslâmiyyet evvelâ Arabistâna, sonra bütün dünyâya yayıldı.

2 — Bedr gazâsından önce, Allahü teâlâ, Eshâb-ı kirâma zafe-ri müjdeledi ve Kamer sûresinin kırkbeşinci âyetinde meâlen, **(Ya-kında onlar hezîmete uğrayıp, harbden kaçarak arka verirler)** bu-yurdu. Aynen buyurulduğu gibi, Bedr gazâsında Kureyş kavmi he-zîmete uğrayıp helâk oldu.

3 — Allahü teâlâ, Rûm sûresinin bir, iki, üç ve dördüncü âyet-lerinde meâlen: **(ve Rûm [arablara] en yakın olan bir yerde [Şâm civârında, İrânlılara] mağlûb oldu. Mağlûbiyyetden sonra, üç yıl ile dokuz yıl arasında burada hasımları [olan acemlere] gâlib olacaktırlar. Yenmek ve yenilmek [kesin olarak biliniz ki] önde ve sonda Allahü teâlânın emrindedir. Rûmların İrânlılara gâlib oldu-ğu günde mü'minler sevineceklerdir)** buyurdu. Bu âyet-i kerî-melerin tefsîrinde, müfessirlerin ve siyer âlimlerinin ittifakla bil-dirdikleri husûs şudur: Rûmların mağlûbiyyetden sonra acemle-re, ya'nî İrânlılara gâlib olacaklarının haber verilmesidir. Bu ay-nen vukû' buldu. Hattâ, bu âyet-i kerîme nâzil olduğu zemân, Kureyş kâfirlerinin ileri gelenlerinden Ubeyy bin Halef inkâr et-di. Ebû Bekr "radiyallahü anh" ile yaptığı konuşmada; ona dil uzatarak onların gâlib geleceğini inkârında ısrâr etdi. Bunun üzerine üç sene kadar beklemek ve taraflardan kimin dediği çık-mazsa, diğerine onbeş dişi deve vermek üzere mukâvele [sözleş-me] yaptılar. Ebû Bekr-i Sıddîk "radiyallahü anh", Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" gelerek, bu mukaveleyi arz etdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" âyet-i kerîmede geçen **(Bid')** kelimesinin üçden dokuz kâdar olan sayılara şâmil oldu-ğunu beyân buyurdu ve Ebû Bekre "radiyallahü anh", ona gi-dip, hem müddeti, hem de deve adedini arttırdımasını emr etdi. Bunun üzerine, Ebû Bekr "radiyallahü anh", yaptıkları mukâ-veleyi yenileyerek, müddeti dokuz seneye ve deve adedini yüze

çıkardı. Hicretin altıncı senesinde Hudeybiyede iken, Rûmların İrân üzerine galebe ettiği haberi kendilerine ulaştı. Fekat Ubeyy bin Halef, Uhud gazâsında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yerden alarak ona atdığı bir harbe [süngü] ile katil edilmiş olduğundan, Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” onun vârislerinden zikir edilen yüz deveyi aldı. [Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” emrine uyarak bu yüz deveyi fakirlere dağıtdı.]

Hadîs-i şerîfler ile bildirilen, gaybe âid haberler ve mu’cizât-i nebeviyye de, sayılamıyacak kadar çokdur. Bunlara bir kaç misâl verelim:

İslâma da’vetin başlangıcında, müşriklerin eziyetlerinden [sıkıntılarından] dolayı, Eshâb-ı kirâmın bir kısmı Habeşistâna hicret etmişlerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekke-i mükerremede kalan Eshâb-ı kirâmla berâber, üç sene her dürlü görüşme, alış-veriş yapma, müslimânlardan başka bir kimse ile konuşmama gibi, bütün ictimâî muâmelelerden men’ olundular. Kureyş müşrikleri, bu karar ve ittifâklarını bildiren bir ahdnâme yazarak, Kâ’be-i muazzamaya asmışlardı. Her şeye kâdir olan Allahü teâlâ (**arza**) denilen bir çeşid kurdu [ağaç kurdu] o vesîkaya musallat etdi. Yazılı bulunan (**Bismikellâhümme**=Allahü teâlânın ismi ile) ibâresinden başka, ne yazılı ise, hepsini o kurtcuk yidi bitirdi. Allahü teâlâ bu hâli Cibrîl-i emîn vâsıtası ile Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” bildirdi. Peygamberimiz de “sallallahü aleyhi ve sellem” bu hâli, amcası Ebû Tâlibe anlatdı. Ertesi gün, Ebû Tâlib, müşriklerin ileri gelenlerine giderek; (Muhammedin Rabbi ona şöyle haber vermiş. Eğer söylediği doğru ise, bu hâli kaldırıp, eskiden olduğu gibi dolaşmalarına, başkaları ile görüşmelerine mâni’ olmayınız. Eğer söylediği doğru değilse, ben de Onu artık himâye etmiyeceğim) dedi. Kureyşin ileri gelenleri, bu teklîfi kabûl etdiler. Herkes toplanarak Kâ’beye geldiler. Ahdnâmeyi Kâ’beden indirerek açdılar ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi (**Bismikellâhümme**) ibâresinden başka, bütün yazıların yinilmiş olduğunu gördüler.

TENBÎH:

[Hindistândaki büyük islâm âlimi Dost Muhammed Kandihârî “rahmetullahi aleyh”^[1] yirmidokuzuncu mektûbunda buyuruyor ki: (Kureyş kâfirleri mektûblarının başına (**Bismikellâhümme**) yazarlardı. Peygamber efendimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve

[1] Muhammed Kandihârî 1284 [m. 1868] de vefât etdi.

sellem” de islâmiyyetin ilk senelerinde mektûblarının başında, Kureyşin âdetine uyarak **(Bismikellahümme)** yazdırırdı. **(Bismillah)** âyeti nâzil olunca, mektûblarının başına **(Bismillah)** yazdırdı. Dahâ sonra, Rahmân kelimesi bulunan âyet-i kerîme nâzil olunca, **(Bismillâhırrahmân)** yazdırdı. Dahâ sonra, Neml sûresinde **(Bismillâhırrahmânırrahîm)** nâzil olunca da, bunu yazdırmağa başladı. Nitekim Dihye-i Kelebî “radıyallahü anh” ile rûm kayseri Herakliyusa gönderdiği mektûba **(Bismillâhırrahmânırrahîm)** ile başladı. Kâfire dahî yazılan mektûba besmele ile başlamak sünnettir. Hudeybiye sulhunda hazret-i Alîye **(Bismillâhırrahmânırrahîm)** yazmasını emr etdi. Kureyşin vekîli olan Süheyl: (Biz Rahmânırrahîm diye bir şey bilmiyoruz. Bismikellahümme yaz) dedi.) Görülüyor ki, Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmdan beri bütün Peygamberlere kendi ismini (ALLAH) olarak bildirmiş, bu ismi kâfir olanlar dahî kullanmıştır.]

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Hayber kalesi, Alî bin Ebî Tâlib ile feth olunur)** buyurdu ve buyurduğu gibi vâkı’ oldu. **(Müslimânlar Acem (Îrân) ve Rûm (Bizans) hazînelerini paylaşsınlar ve Acem kızları onlara hizmet eder)** buyurarak, Îrânın ve Bizansın feth olunacağını da haber verdi.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Ümmetim yetmişüç fırkaya ayrılacaktır. Hepsî Cehenneme gidecek. Ancak bir dânesi kurtulacaktır)** ve **(Acemler müslimânları bir veyâ iki def’a yener, sonra ebediyyen Îrân devleti [Sâsânîler] yok edilir)** ve **(Rûmlardan nice nesler hüküm sürerler. Her birisi helâk oldukça, sonraki asrda-kiler, ya’nî bir diğerk nesl onun yerine geçerk)** buyurdu. Bütün bunların hepsî Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdiği gibi meydâna geldi.

Şark ve garb dürülerek, kendisine gösterildi. Müşâhede ettiği yerlere kadar, ümmetinin mâlik olacağını ve dîninin yayılacağını haber verdi. Aynen haber verdiği gibi islâmiyyet şarka ve garba yayıldı. [Nitekim şimdi islâm dînini işitmemiş hür dünyâda hiç bir yer yoktur.]

(Ömer “radıyallahü anh” hayâtında olduğu müddetce, müslimânlar arasında fitne zuhûr etmez) buyurdu. Buyurduğu gibi Ömerin “radıyallahü anh” hilâfeti son buluncaya kadar ümmet-i Muhammed emniyyet üzere yaşadı. Dahâ sonra fitneler zuhûr etmeğe başladı.

Yine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Îsâ aleyhisselâmın gökden ineceğini, Mehdînin “aleyhirrahme” zuhûr edeceğini, Deccâln ortaya çıkacağını haber verdi.

Osmân-ı Zinnûreynin “radıyallahü anh” Kur’ân-ı kerîm okurken şehîd edileceğini, Alînin “radıyallahü anh” mubârek başından, İbni Mülcemin kılıcı ile yaralanarak şehîd olacağını haber verdi. Hattâ, Alî “radıyallahü anh” İbni Mülcemi gördükçe; mubârek başını gösterir. (Bunu ne zemân kana bulayacaksın) buyururdu. İbni Mülcem bundan Allahü teâlâyâ sığınır, (Madem ki, böyle alçak, kötü bir işin zuhûru Peygamberimiz tarafından haber verilmiştir. Ey Alî, sen beni öldür. Bu kötü işe âlet olup da, kıyâmete kadar la’nete düçar olmayayım) diye ricâ ederdi. Alî “radıyallahü anh” (Katlden önce cezâ olamaz. Vukû’ bulduktan sonra, kısâs olursun) cevâbını verirdi. Bunlar da temâmı ile vâki’ oldu.

Hendek gazâsında Ammâr bin Yâsire “radıyallahü anh” (**Sen bâgîler tarafından öldürüleceksin**) buyurmuşlardı. Dahâ sonra, Mu’âviye “radıyallahü anh” safında bulunan kimseler tarafından Sıffinde şehîd edildi.

Berâ bin Mâlik “radıyallahü anh” için, (**Saçları dağınık ve kapılardan kovulan öyle kimseler vardır ki, bir şey için yemîn etseleler, Allahü teâlâ onları doğrulamak için, o şeyi yaratır. Bunlardan birisi Berâ bin Mâlikdir**) buyurmuşdur. Ahvâz muhârebesinde islâm askeri, Tüster kal’asını altı ay muhâsara edip, seksen gün kal’a kapısında harb etdiler. İki taraftan da çok kimse öldü. Es-hâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” arasında Resûlullahın bu sözü bildiğinden, Berâ bin Mâlikin “radıyallahü anh” huzûruna toplandılar. Kal’anın fethi için yemîn etmesini ricâ etdiler. Bunun üzerine Berâ bin Mâlik “radıyallahü anh” hem kal’anın fethi, hem de kendisinin şehîdlik mertebesine ulaşması için yemîn etdi. O gün kendisi şehîdlik mertebesine kavuştu. O gece de, kal’anın fethi ile, ehl-i islâm, Allahü teâlânın nusratına [yardımına] ve zafere ulaştı.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün Ümm-i Hirâmın “radıyallahü anhâ” evinde uyumuşdu. Gülerek uyandı. (Yâ Resûlallah, niçin güldünüz?) diye sordu. Resûlullah, (**Ümmetimden bir kısmını gemilere binip, kâfirlerle gazâyâ giderler gördüm**) buyurdu. Ümm-i Hirâm, (Yâ Resûlallah! Düâ et, ben de onlardan olayım!) dedi. Resûlullah, (**Yâ Rabbî! Bunu da onlardan eyle!**) buyurdu. Bu da Resûlullahın buyurduğu gibi vâki’ oldu. Hazret-i Mu’âviye zemânında, Ümm-i Hirâm zevci ile gemilere binip, Kıbrıs cihâd etmeğe gitdi. Orada atdan düşüp şehîd oldu “radıyallahü anhümâ”.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek kızı Fâtımâ “radıyallahü anhâ” için: (**Ehl-i beytimden bana ilk kavuşacak**

olan sensin) buyurdu. Kendisinin âhirete teşrîfından altı ay sonra Fâtımâ vâlidemiz de “radiyallahü anhâ” âhirete teşrîf etdi.

Ebû Zer-i Gıfârîye “radiyallahü anh” yalnız ve tenhâ bir yerde vefât edeceğini haber verdi. Aynen öyle oldu. [Rebze denilen yerde yalnız başına vefât buyurdu. Yanında sâdece kızı ve hanımı vardı. Vefâtından biraz sonra, Abdüllah ibni Mes’ûd ve diğere ba’zı zâtlar geldiler. Cenâzesinin gasl, techîz ve tekfîn işlerini yaptılar “radiyallahü anhüm ecma’în”.]

Eshâb-ı kirâmdan Sürâka bin Mâlike “radiyallahü anh” (**Kisrânın bileziklerini giydiğin zemân nasıl olursun?**) buyurmuşdur. Yıllar sonra, Ömer “radiyallahü anh”ın hilâfeti zemânında feth edilen İrânın ganîmetleri, Medîne-i münevvereye geldi. Ganîmetlerin içerisinde Kisrânın kürkü ve bilezikleri vardı. Ganîmetlerin taksîminde, Ömer “radiyallahü anh”, Kisrânın bileziklerini Sürâkaya “radiyallahü anh” verdi. Sürâka bilezikleri koluna takdı. Geniş olduğu için tâ dirseğine çıktı. Seneler önce Resûlullahın buyurduğunu hâ-tırladı ve ağladı.

İKİNCİ NEV’: Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem”, fi’len meydâna gelen mu’cizeler çokdur. Bu mu’cizeleri burada saymağa kitâbın hacmi kâfi olmadığından ba’zılarını zikr edelim:

1 — (**Mi’râc**) mu’cizesidir ki, mubârek cesedi ile berâber, ya’nî rûh ve bedeni ile birlikde ve uyanık iken olmuşdur. Bu mu’cizeye Kureyş kâfirleri inanmadılar. Ba’zı îmânî za’îf müslimânlar da, akl-ları ermediğinden, şübhe fitnesine düşüp, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” çeşidli sualer sorup, cevâblarını aldıktan sonra tasdîk etdiler. Kâfirlerin suallerini [sorularını] ve bunların cevâb-larını öğrenmek isteyenler (**İzhâr-ül-hak**) kitâbına mürâce’at edebi-lirler. Mi’râc sâdece rûh ile olsa, onu inkâr edecek bir sebep olmazdı. Çünkü, rûh uykuda bir anda şarka ve garba gider. Bir kimsenin rü’yâda gördüğü şeylerin aynısı vâki’ olsa, evet olabilir denilir ve inkâr edilemez.

Mi’râc hem rûh, hem de beden ile olmuşdur. Allahü teâlâ di-lediğini çok sür’atli hareket ettirmeğe kâdirdir. Bunun için mi’râ-ca inanan akllı kimselere ve nakl edenlere herhangi bir şey söyle-nemez. Evet mi’râc, âdet olan işlerin hilâfinadır. Fekat mu’cize-lerin hepsi de âdetin hilâfidir. Bu âdet dışı mu’cizenin imkânını ve vukûunu, felsefecilerin ileri gelenlerinden İbni Sînâ^[1] akfî de-lîller ile (**Sifâ**) kitâbında isbât etmişdir. Şübhe eden oraya mü-râce’at edebilir. [İmân edilecek şeyleri, felsefe kitâblarından de-

---

[1] İbni Sînâ Hüseyin 428 [m. 1037] de Hemedânda vefât etdi.

ğil, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından öğrenmelidir.]

Bir diğere husûs ise, bedenın göğere çıkması, ehl-i kitâb olanlar arasında da imkânsız, ya'nî olamayacak bir iş değildir. Çünkü, Ehnûh, İlya ile Elyesa' aleyhimüsselâmın bedenene göğere çıktıkları, hıristiyanların ellerinde mevcûd (kitâb-ı Mukaddes)deki Tekvînın beşinci bâbının yirmidördüncü âyetinde ve ikinci meliklerin, ikinci bâbının birinci âyetinde yazılıdır. Markos İncîlinin onaltıncı bâbının ondokuzuncu âyetinde ise: (Rab İsa, onlara söyledikten sonra, göğere alındı ve Allahın sağına oturdu) demektedir. Pavlosun, Korintoslulara yazdığı ikinci mektûbun onikinci bâbının ikinci âyetinde: (Mesîh denilen adam, bedende mi veyâ bedenden hâricde mi, bilmem, onu Allah bilir. Üçüncü göğere çıkarılan bir adam olarak biliyorum) demektedir. İsa aleyhisselâmın da mi'râca çıkarıldığı görülüyor.

2 — Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiş olan (**Şakk-ı kamer**), ayın yarılması mu'cizesidir. Bu husûsda, inkâr edenlerin, ya'nî hıristiyan papazların i'tirâzları ve müslimânların onlara vermiş oldukları cevâblar, (**İzhâr-ül-hak**) ve (**Es'ile-i hikemiyye**) kitâblarında uzun yazılıdır.

3 — (**Ramy-ı turâb**) mu'cizesidir. Bedr gazâsında, Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" müşriklerin dörtde biri kadardı. Harb şiddetlenip, müşrikler hücumlarını arttırdıkları zemân, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" çardak altında mubârek başını secdeye koyup: (**Ey yüce Rabbim! Eğer bu bir avuç müslimânı zafere ulaştırmazsan, yeryüzünde seni tevhîd edecek [birleyecek] bir kimse kalmaz**) diye zafer ve nusrat için düâ etdi. Dahâ sonra, bir müddet sükût buyurdu. Hemen mubârek gözlerinde sevinç alâmetleri belirip, yanında bulunan, mağara arkadaşı Ebû Bekr-i Sıddîka "radıyallahü anh" zafer ve Allahü teâlânın yardımı ile müjdelediğini haber verdi. Çardaktan çıkarak harb meydânına teşrif etdiklerinde, yerden bir avuç kum alıp, müşrik askerlerinin üzerine doğru atdı. Kum tanelerinin her biri, düşman askerlerinin gözüne bir belâ ve hezîmet şimşegi gibi gelerek, zâhirî bir sebep olmaksızın derhâl perişân oldular. Enfâl sûresinin onyedinci âyet-i kerîmesi bu mu'cize hakkında nâzil oldu. Bu âyet-i kerîmede meâlen: (**Kâfirlere atdığını sen atmadın, onları Allahü teâlâ atdı**) buyuruldu. Bu âyet-i kerîme, taniyan tanımayan, yerli yabancı bütün dillerde tilâvet edildi, okundu. Müşriklerden, (Bizim gözlerimize öyle bir toprak isâbet etmedi) diye bir şey söylemek teşebbüsünde bulunan bir kimse olmadığı gibi, hâşâ belki de sihr olduğunu zan etmişlerdir.

4 — Çeşidli yerlerde Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem"

(**mubârek parmaklarından su fıskırma**) mu'cizesidir. O mubârek sudan içerek, bir kaç yüz sahâbî susuzluklarını giderdiler. Hudeybiye günü ise, hâzır bulunup da, bu mubârek sudan içen Eshâb-ı kirâm, bin kişiden ziyâde idi. Ayrıca mataralarını da doldurmuş idiler. Bu mu'cize, Medîne çarşısında, Buvat gazâsında, Tebük gazâsında ve dahâ pek çok yerlerde görülmüştür. Hattâ, Hudeybiyede su, mubârek parmaklarından musluklardan akar gibi akdı. Susuz olanlar içdikden sonra, hayvanlara dahî yetişmiştir. Bunlar, çok sağlam rivâyetlerle, mu'temed [çok güvenilir] siyer âlimleri tarafından ittifâk [sözbirliği] ile bildirilmiştir.

5 — (**Berekât-i taâm**) mu'cizesidir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hanım ile zevcine bir ölçek arpa verdi. Misâfirleri ve çocukları ile uzun zemân ondan yidiler, tükenmedi.

Bir def'a da, bir parça arpa ekmeği ve oğlakdan bin kişiye yemek yidirdi ve yemek hiç eksilmedi.

Bir def'asında da, bir parça ekmekten yüzseksen kişi yidi, ekme yine de arttı.

Bir def'a da, bir parça ekmek ve pişmiş bir kuzu ile, yüzotuz kişiyi doyurdu. Kalanını da deveye yükleyerek götürdüler.

Bir kaç hurma ile, bir habeşiyi doyurdu. Bu mu'cize, def'alarca vâki' oldu.

Bir kab yemek ile, yanında bulunanları, ev halkını ve bütün akrabalarını doyurdu.

6 — (**Teksîr-i derâhim**), paraları çoğaltma mu'cizesidir. Selmân-ı Fârisî "radiyallahü anh" bir yehûdînin kölesi idi. İslâmiyyet ile şereflenince, sâhibi olan yehûdî ile, kölelikten kurtulması için, üçyüz hurma fidanı dikmesi, onların meyve vermesi ve 1600 dirhem altın vermek üzere anlaşıldılar.

Takdîr edilen üçyüz hurma [fidanın çukurlarını açmakta Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân", Selmâna "radiyallahü anh" yardım etdiler. Çukurlar açılınca, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" teşrif etdi ve] fidanları mubârek elleri ile dikdi. Bunların hepsi bir sene zarfında kemâle gelip, o sene meyve verdiler. [Bir tane hurmayı Ömer-ül-Fârûk "radiyallahü anh" dikmiş idi. O fidan meyve vermedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mubârek elleri ile onu tekrâr dikdi, hemen o da meyve verdi.]

Bir gazâda ganîmet alınan yumurta kadar altını Selmâna "radiyallahü anh" verdi. Selmân-ı Fârisî "radiyallahü anh", Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": (Bu gâyet azdır, binaltıyüz dirhem çekmez) buyurdu. O altını mubârek ellerine alıp, tekrâr

geri verdi ve: **(Bunu sâhibine götür)** buyurdu. Sâhibi dardı, tam geldi ve Selmân-ı Fârisî de “radiyallahü anh” hür müslimânlar arasına girdi.

7 — **(Teksîr-i berekât)** mu’cizesidir. Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” buyuruyor ki: (Bir gazâda aç kalmışdık. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Bir şeyler var mı?)** buyurdu. (Evet yâ Resûlallah! Torbamda bir mikdâr hurma var), dedim. **(Onu bana getir)** buyurdu. Getirdim. Mubârek elini torbama sokdu ve bir avuç hurma alarak, yere serdiği mendil üzerine koydu ve bereket için düâ buyurdu. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” gelip, ondan yidiler ve doydular. Sonunda bana: **(Yâ Ebâ Hüreyre! Sen de bu mendildeki hurmadan bir avuç al ve azık torbasına koy!)** buyurdu. Bir avuç aldım ve torbama koydum. Torbamda bu hurmalar hiç bitmedi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hayâtında ve dahâ sonra, Ebû Bekr, Ömer ve Osmân “radiyallahü anhüm” hilâfetleri zemânlarında hem yidim, hem de ikrâm etdim. Yine bitmedi. Ne zemân ki, Osmân-ı Zinnüreyn “radiyallahü anh” halife iken, şehîd edildi, azık torbam çalındı.)

Peygamberimizden “sallallahü aleyhi ve sellem” bunun gibi pek çok mu’cizeler zuhûr etmiştir. Diğer Peygamberler için de, buna benzer mu’cizeler kitâblarda zikr edilmiştir. Bu mu’cizelerden ba’zıları, Elyesa’ aleyhisselâmdan da zuhûr ettiği (Ahd-i atık)in ikinci melikler kısmının dördüncü bâbında [ve birinci meliklerin onyedinci bâbının onuncu âyetinden i’tibâren] yazılıdır. Böyle bir mu’cize, İsâ aleyhisselâm için de vâki’ olup, bir kaç parça ekmek ve balık ile dört-beşbin kişiye yemek yidirdiği bütün İncîllerde yazılıdır. [Matta bâb ondört, âyet onbeş ve devâmı. Markos bâb altı, âyet otuzbeş ve devâmı.]

8 — **(Selâm ve şehâdet-i eşcâr)** mu’cizesidir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kendisinden mu’cize isteyen bir a’râbîye cevâb olarak, yolun kenârında bulunan bir ağacı çağırdı. Ağaç köklerini toplayıp, sürüyerek Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi ve peygamberliğine şehâdet etdikden sonra, yerine geri gitti.

Bir def’a da, bir hurma ağacı Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğini tasdik etmiş, sonra tekrâr eski yerine dönmüş idi.

[Medîne-i münevverede, mescid-i nebevî içinde dikili bir hurma kütüğü vardı. Bu kütüğe Hannâne denirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hutbeleri ona dayanarak okurdu. Minber yapılıncâ Hannânenin yanına gitmedi.] Bu hurma kütüğü Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ayrılığından inlemeğe

başladı. Ya'nî kütükden ağlama sesi geliyordu. Bütün cemâ'at işitirdi. Peygamber efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", yeni minberden inip Hannâneye sarıldı, sesi kesildi. **(Eğer sarılmasaydım, benim ayrılığmdan kıyâmete kadar ağhyacaktı)** buyurdu.

9 — Kâ'be-i muazzama içindeki putlar mubârek parmağının işâreti ile yüzüstü düşmüşlerdi. Kâ'benin içine dikilmiş üçyüzlü put [heykel] vardı. Mekke-i mükerreme feth edilip, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Harem-i şerîfe girince, mubârek elinde olan hurma dalı ile her birine işâret buyurup, İsrâ sûresinde **(Hak geldi, bâtil zâil oldu, gitti)** meâlindeki seksensekizinci âyet-i kerîmesini okudukda, putlar yüz üstü düşdüler. [Hâlbuki, o putların çoğu, kurşun ve kalayla taşlarda açılan deliklere sıkı sıkıya rapt edilmişdi.]

10 — **(İhyâ-i Mevtâ, redd-i ayn ve keşf-i basar)** mu'cizeleridir. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün bir a'râbî geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", onu islâma da'vet etti. A'râbî, bir müslimân komşusunun çok sevdiği bir kızının vefât etmiş olduğunu, eğer onu diriltirse îmân edeceğini bildirdi. [Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem". **(Bana o kızın kabrini göster)** buyurdu. Kabre kadar berâberce gtdiler.] Kabre varınca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kızı ismi ile çağırıldı. Kabrden (Emr buyurun efendim!) sesi işitilerek, kız kabrden çıktı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ona: **(Tekrâr dünyâyâ geri dönmek ister misin?)** diye sordu. Kız cevâbında, (Hayır, yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem"! Allaha yemîn ederim ki, ben burada, annemin ve babamın evindekinden dahâ râhatım ve müslimânın âhîreti, dünyâsından dahâ hayırlıdır, geri dönmem) dedi ve kabre girerek eski hâline döndü.

Câbir bin Abdüllah "radiyallahü teâlâ anh" bir koyun pişirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâm "aleyhi-mürıdvân" ile berâber yidiler. **(Kemiklerini kırmayınız)** buyurdu. Kemikleri toplayıp, mubârek ellerini üstüne koyup düâ etti. Allahü teâlâ koyunu diriltti. Koyun kuyruğunu sallıyarak gitti. [Peygamberimizin bu çeşid mu'cizeleri ve diğer mu'cizeleri İmâm-ı Kastalânînin **(Mevâhib-i ledünniyye)**, Kâdî İyâdın **(Şifâ-i şerif)**, İmâm-ı Süyûtînin **(Hasâis-ün-Nebî)** ve Mevlânâ Abdürrahmân Câmî'in^[1] **(Şevâhid-ün-Nübüvve)** kitâblarında geniş anlatılmışdır "rahmetullahi aleyhim ecma'in".]

Uhud gazâsında Ebû Katâdenin "radiyallahü anh" bir gözü çı-

[1] Molla Câmî, 898 [m. 1492] de Hirâtda vefât etti.

kıp yanağı üzerine düştü. Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” getirdiler. Mubârek eli ile gözünü yerine koyup, **(Yâ Rabbî! Gözünü güzel eyle!)** dedi. Bu gözü, diğerinden güzel oldu. On dan dahâ kuvvetli görürdü. [Ebû Katâdenin torunlarından biri halife Ömer bin Abdülazîzin yanına gelmişti. Sen kimsin dedi. Bir beyt okuyarak, Resûlullahın mubârek eli ile gözünü yerine koymuş olduğu zâtın torunu olduğunu bildirdi. Halife bu beytleri işitince, kendisine ziyâde ikrâmı ve ihsânda bulundu.]

Bir gün iki gözü a'mâ bir kimse gelip: (Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”, düâ et, gözlerim açılışın) dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona: **(Kusûrsuz bir abdest al! Sonra yâ Rabbî! Sana yalvarıyorum. Sevgili Peygamberin Muhammed aleyhisselâmı araya koyarak, senden istiyorum. Ey çok sevdiğim Peygamberim Muhammed aleyhisselâm! Seni vesîle ederek, Rabbime yalvarıyorum. Senin hâtırın için kabûl etmesini istiyorum. Yâ Rabbî! Bu yüce Peygamberi bana şefâatçı eyle! Onun hürmetine düâmı kabûl et)** düâsını okumasını söyledi. O zât abdest alıp gözlerinin açılması için böyle düâ etdi. Hemen gözleri açıldı. [Bu düâyı müslimânlar her zemân okumuşlar ve dileklerine kavuşmuşlardır.]

11 — **(Çeşidli yaralıları ve hastalara şifâ vermesi)** mu'cizesidir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir avuç toprağa üfleyip, onu bir yaraya sürdükleri zemân yara iyileşir veyâ verdiği birşeyi içen veyâ yiyen hasta, şifâ bulurdu. Bunun misâlleri pek çoktur.

Gözleri iyice görmez olmuş ve beyâzlaşmış bir ihtiyârın gözlerine, mubârek nefesleri ile üfleyince, derhâl şifâ bulup, o ihtiyâr kendi elbisesini diker oldu.

İyâs bin Seleme diyor ki, Hayber gazâsında, Resûlullah beni gönderip, Alîyi “radiyallahü anh” istedi. Alînin “radiyallahü anh” gözleri ağrıyordu. Elinden tutup, güçlükle getirdim. Mubârek tükürüğünü, parmakları ile Alînin “radiyallahü anh” gözlerine sürdü. Sancağı eline verip, Hayber kapısında döğüşmeğe gönderdi. Çok zemândır açılmayan kapıyı hazret-i Alî, yerinden sökerek, Es-hâb-ı kirâm kal'aya girdiler. Alî “radiyallahü anh”, ömrü boyunca, bir dahâ göz ağrısı çekmedi.

Kendisine, dilsiz ve mecnûn olan bir çocuk getirdiler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” abdest aldıktan sonra, geride bıraktığı sudan içirdiler. Derhâl şifâ bulup, konuşmağa başladı ve akllı oldu.

Muhammed bin Hâtib diyor ki, küçük idim. Üstüme kaynar su

döküldü. Vücûdum yandı. Babam Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" götürdü. Mubârek elleri ile tükrüğünü yanan yerlere sürdü ve düâ buyurdu. Hemen yanıklar iyi oldu.

Şurahbil-il-Cu'ff'nin "radiyallahü anh" avucunun içinde bir şişlik vardı. Bu hâl, onun kılıç ve hayvanların yularını tutmasına mâni' oluyordu. Bu hâlini Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" arz etdi. Resûlullah mubârek eli ile avucunu ovuşturdu. Elini kaldırdığı zemân, o şişlikten hiçbir eser kalmamıştı.

Enes bin Mâlikden "radiyallahü anh" rivâyet edildi. Buyurdu ki: Annem Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem": (Yâ Resûlallah! Enes senin hizmetcindir. Ona düâ buyur), dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": **(Yâ Rabbî! Bunun malını ve çocuklarını çok eyle. Ömrünü uzun eyle. Günâhlarını afv eyle!)** diye düâ buyurdu. Zemân geçdikçe, malları, mülkleri çoğaldı. Ağaçları, bağları her sene meyve verdi. Yüzden ziyâde çocuğu oldu. Yüzün sene yaşadı. [Ömrünün sonunda, Yâ Rabbî! Habîbinin benim için yaptığı düâlardan üçünü kabul etdin, ihsân etdin! Dördüncüsü olan günâhlarımın afv edilmesi acabâ nasıl olacak deyin-ce, (Dördüncüsünü de kabul etdim. Hâtırını hoş tut!) sesini işit-di.]

Acem Pâdişâhı Hüsrev Pervîze, îmân etmesi için mektûb gönderdi. Alçak Hüsrev, mektûbu parçaladı ve getiren elçiyi şehîd eyledi. Resûl aleyhisselâm bunu işitince, çok üzüldü ve **(Yâ Rabbî! Benim mektûbumu parçaladığı gibi, onun mülkünü parçala!)** buyurdu. Resûlullah hayâtda iken, Hüsrevi oğlu Şîreveyh hançerle parçaladı. Ömer "radiyallahü teâlâ anh" halife iken, acem memleketinin hepsini müslimânlar feth edip, Hüsrevin nesli de mülkü de, kalmadı.

[Esmâ binti Ebû Bekr "radiyallahü anhâ", (Biz Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" giydiği mubârek cübbesini ne zemân yıkasak, suyunu hastalara verirdik, şifâ bulurlardı) buyurmuşdur.]

Eğer **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbını yazan papaz, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dahâ çocuk iken, kendisinde görülen ve sahîh nakillerle bildirilmemiş olan, ba'zı fevkalâde hâller için böyle söylüyorsa, belki sükût olunabilir. [Çünkü mu'cizenin şartlarından biri de, bir Peygamber, Peygamber olduğunu söyledikten sonra hâsıl olmasıdır. İsâ aleyhisselâmın beşikde konuşması, kuru ağaçdan tâze hurma isteyince, eline hurma gelmesi, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" çocuk iken, göğsünün yarılıp, kalbinin yıkanıp temizlenmesi, mubârek başının üstünde bulut bulunması, ağaçların, taşların kendisine selâm ürmeleri gibi, Peygamber olduğu bildirilmeden önce hâsıl olan hârikalar,

mu'cize değildi. Kerâmet idiler. Bunlara (**İrhâs**) ya'nî başlangıçlar denir. Peygamberliği kuvvetlendirmek içindirler. Bu kerâmetlerin Evliyâda da hâsıl olmaları câizdir. Peygamberler, peygamberlikleri kendilerine bildirilmeden önce de, Evliyâ derecesinden aşağıda değildirler. Kerâmetleri görülür. Mu'cize, Peygamber olduğunu bildirdikten az zemân sonra hâsıl olur. Meselâ, bir ay sonra şöyle olur deyince, hâsıl olduğu zemân mu'cize olur. Fekat, hâsıl olmadan önce, onun Peygamber olduğuna inanmak lâzım olmaz. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" insanlara ve cinlere Peygamber olarak gönderildiği bildirildikten sonra, binlerce mu'cize göstermiştir.]

Bu çeşid mu'cizelerden olan, mubârek parmaklarından suların akması, mesciddeki hurma kütüğünün inlemesi, işâreti ile putların yere düşmesi, körleri iyi etmesi, pek çok hastalıkları iyi etmesi gibi mu'cizeler bir kaç bin sahâbînin huzûrunda vuku' bulmuş, tevâtür ile ya'nî neslden nesle rivâyet edilerek, her yere yayılmış, her yerde duyulmuş, doğruluğu mutlak olarak kabûl edilmiştir. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" bu mu'cizeleri, tevâtürün en yüksek derecesine ulaşmıştır. [**Tevâtür**; yalan üzere birleşmeleri mümkün olmayan, her asrın mu'temed [güvenilen] insanların hepsinin aynı şekilde söyledikleri ve kat'î ilm hâsıl eden haberlere denir.] Meselâ, Alî bin Ebî Tâlibin "radiyallahü anh" şecâati, kahramanlığı ve Hâtem-i Tânin cömertliği tevâtür ile şuyû' ve şöhret bulduğundan, bunları inkâra kimsenin gücü yetmez. Fekat hıristiyanlık, Matta, Markos, Luka ve Yuhannânın tek başlarına nakl ettikleri haber-i ehad [bir kişinin yapmış olduğu rivâyet, vermiş olduğu haber] üzerine binâ kılınmıştır. Kendileri ve yaşadıkları zemânları hakkındaki verdikleri bilgiler, zanlarla ve şübhelerle dolu olup, birbirlerini nakz eden yerleri çokdur. Eğer İslâmiyetdeki sekiz ana ilmden biri olan hadîs ilminde mütehasıs olan muhaddislerin, ya'nî hadîs âlimlerinin, hadîs-i şerîf rivâyetinde, hadîsin kabûl edilmesi için, (**üsûl-i hadîs**) ilminde ortaya koydukları ve her bir hadîsde aradıkları şartlarla, dört İncil bir gözden geçirilse, bunlardan hiç biri, ilmî bir vesîka olmak derecesine ulaşamaz. [Müslimânların, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hadîslerini rivâyet ederlerken aradıkları şartlar çok incedir. Mevcûd İncillerde rivâyet sağlamlığı diye bir şey olmadığından, hadîs-i şerîflerdeki rivâyet sağlamlığı ile mukâyese edilemez. Hıristiyan papazlar da, bu hakîkati aynen kabûl edip, ba'zen ilâveler yapmak, ba'zen çıkarmak veyâ yanlış yazmak şekillerinde İncilin değiştirildiğini isbât eden pek çok kitâblar neşr etmişlerdir.] İşin aslı incelenirse, İsâ aley-

hisselâmdan zuhûr eden, anadan doğma körlerin gözlerini açması, baras denilen cild hastalıklarını iyi etmesi ve ölüleri diriltmesi gibi mu'cizeler, Kur'ân-ı kerîm ile tasdik edilmiş olmasa, bunların vuku'unun isbâtına, hiçbir hıristiyan kendinde güç bulamazdı.

Papazlar, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerini inkâr ederken:

Meâl-i şerîfi, ([Kur'ân-ı kerîmin belâgat ve azameti karşısında ve açıkca gördükleri mu'cizelerden sonra, âciz kalan müşrikler, düşmanlıklarından dolayı] **şu yerden [Mekkedden] bize bir pınar akıtmadıkça, biz sana îmân etmeyiz. Yâhud senin hurma ve üzüm bağçen olup ortasından nehrler akıtasın dediler**) olan, İsrâ sûresinin doksan ve doksanbirinci âyetlerini delil olarak getirirler. Papazların getirdikleri bu delil, kendi maksadlarını çürütdüğü hâlde, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem", mu'cize göstermediğini isbât ediyoruz diyorlar. Bu ise aslâ, insâfa ve adâlete yakışan bir şey değildir. [Hâlbuki delil getirdikleri, zıkr etdiğimiz âyet-i kerîmelerde müşrikler, çeşidli mu'cizeler, bilhassa Kur'ân-ı kerîm karşısında âciz ve çâresiz kaldıklarından, ne yapacaklarını şaşırıp, dahâ çeşidli mu'cizeler istediklerini göstermektedir. Bu ise, papazların sözünü kuvvetlendirmekten ziyâde, yalancılıklarını ortaya koymaktadır.] Ne garîbdir ki, dört İncilin sonundaki mektûbları yazan müellifleri, ne de yazılış târîhleri sağlam ve doğru bir şekilde bilinmediği hâlde ve hıristiyanların ellerindeki İncillerde yazılı olan rivâyetlerin garîblikleri ve birbirine zıdlıkları apaçık meydânda iken, bunların her bir âyetini îmân ve i'tikâd esâsı kabûl ederler. Fekat, Kur'ân-ı kerîmin binikiyüz [bindörtüyüz] senedir tek bir harfine dahî tahrîf lekese bulaşmamış iken ve hadîs-i şerîflerin sahîh olanları ve mevdû', za'îf ve uydurma olanları husûsî kâideler ile, sağlam senedler ile birbirinden ayrılarak beyân edilmiş iken ve islâm dînindeki rivâyetlerin herbiri, nice sağlam deliller ile isbât edilmiş olduğu hâlde, bunlara îmân edenlere i'tiraz etmektedirler.

[Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizeleri hakkında bilgi almak ve ba'zı mu'cizesini okumak arzû edenlere Hakikat Kitâbevinin neşr etdiği **(Herkes Lâzım Olan İmân)** kitâbını okumalarını tavsiye ederiz.]

KUR'ÂN-I KERÎM ve BUGÜNKÜ İNCİLLER

Protestanlar, İncillerin emr ve teblîglerinin, Mûsâ aleyhisselâmin dîninin emr ve teblîglerinden dahâ üstün olduğunu, kendi görüşlerine göre isbât etmeğe çalışıyorlar. Dahâ sonra, Kur'ân-ı kerîmin emrlerinin de, İncillerin emr ve teblîglerinden dahâ üstün olup olmadığını incelemeğe başlayarak diyorlar ki: *(Her da'vânın kıymet ve ehemmiyeti, [o da'vâyı isbât için] ortaya konulan delillerin sağlamlık ve kuvveti nisbetindedir. Bütün akl sâhibleri günlük işlerini, bu kâidelere uydurarak düzeltmişlerdir. Meselâ, bir üstâd eskilerine nazaran, dahâ kuvvetli ve mermîyi dahâ uzağa ulaştırıran yeni bir tüfek keşf etdiğini iddiâ etse, harb silâhlarını temâmlaması îcâb eden bir devlet, onu tecrîbe etmeksizin kabûl etmez. İslâmiyyetin, hıristiyanlıktan dahâ üstün ve faziletli olduğu iddiâsı da, aynen buna benzemektedir. Bu konuda islâmiyyet bir imtihâna tâbi tutulmadan, bir terâzide tartılmadan, islâmiyyetin körü körüne kabûlünde acele etmek, akl kârı bir iş ve hikmetin îcâb ettirdiği bir şey değildir. Bunun için, Kur'ân-ı kerîmin emrlerinin İncilin bildirdiklerinden efdâl ve üstün olup olmadığını inceden inceye araştırmak ve doğru bir şekilde tecrîbe etmek îcâb eder. Eğer hakikatde Kur'ân-ı kerîmin, zan edildiği gibi, büyüklüğü ortaya çıkarsa; hiç düşünmeden İncili terk etmek ve Kur'ân-ı kerîme yapışmak lâzım olur.)*

CEVÂB: Bu sözlere yazan kimsenin, bunları, bağı bulunduğ u protestan misyoner teşkilâtı tarafından vazîfeli olarak, kaleme almayıp da, sâdece doğruyu ortaya koymak maksadı ile yazdığını bilsek, bu yazısının sonundaki insâflı sözlerinden dolayı kendisine teşekkür ederdik. Fekat herkesin ma'lûmu olduğu ve kendisinin de i'tirâf ettiği gibi protestan misyoner cem'iyetinden, ma'îşetini te'mîn etmek maksadı ile yaptığı bir işe riyâ karışdırmamasını hâ tırlatırız. Bununla beraber, ortaya koyduğu ölçü, doğru bir söz olduğundan, biz de memnuniyyet ile kabûl ederiz. Ancak karşılaştırılması aşağıda anlatılacak olan delillere işâret etmek üzere, Kur'ân-ı kerîimde ve İncilde bulunan ba'zı âyetlerin birbiriyle karşılaştırılması ve mukâyesesi îcâb eder.

Dört İncilin içerisindeki kıssaları ve sözleri bir tarafa bırakırsak, hakîkî İncilde güzel ahlâk, dünyâ işleri [muâmelât], kalb ve âhiret bilgilerine âid bildirilenler, şunlardan ibârettir:

(Dünyâdan temâmen yüz çevirip, fakîrlığe ve yoksulluğa râi olmak ve kanâat etmek. Allahü teâlâyı bütün kalbi ile cânından ve arzûlarından dahâ çok sevmek. Komşuyu kendisi gibi sevmek ve onun üzüntülerini tesellî etmek. Mazlûmlara merhamet etmek. Çocukları sevmek. Kalbden kötü düşünceleri çıkarmak. Birbirine dargın iki mü'minin arasını düzeltmek. Din yolunda eziyyet çekmeğe sabr etmek. Adam öldürmemek. Hırsızlık yapmamak. Kızmamak. Kötü söz söylememek. Söğmemek. Kendinin küçük kusûrlarını da görüp, başkalarının büyük kusûrlarını görmemek, onları ayblamamak. Nasîhat etdikce, insanlar tarafından taşlanmağa katlanmak. Allahü teâlânın emrlerini bozmamak, değışdirmemek, din kardeşini incitmek, ya'nî kalbini kırmamak, zinâ etmek, şehvet ile [yabancı] kadınlara bakmamak, sebebsiz kadın boşamak, yemîn etmemek, kötülüğe karşı durmak, bir yanağa vurulunca diğerini de çevirmek, kaftanını isteyene kaputunu da vermek, beddüâ edene hayr düâ etmek, hâsılı her kötülük edene iyilik etmek, sadaka, oruc ve düâdan riyâdan sakınmak ve düâ etdiği vakt çok uzatmamak, para toplayıp kalbini ona bağlamamak, rızk ve elbise için üzülmek. Hak teâlâdan sıdk ile ne istenirse verir. Allahü teâlânın emrine itâat eden Cennete gider.) İncillerde şu nasîhatlara da rastlanır: (İnsanlara dînin emrlerini teblîğ ederken para almayın. Bir eve girdiğiniz zemân selâm verin. Bir yerde sizleri kabûl etmezlerse orada durmayın. Bir emri söylerken, söyliyeni siz değil, Allahü teâlâdır. Ahkâmı teblîğ ederken kimseden korkmayın, kimseyi muhâkeme etmeyin ve cezâ ta'yîn etmeyin. Her suçu afv ederek alçak gönüllü olun. Ben insanların arasını sulh etmeğe geldim, nifak ve kılıç getirmediğim, ayrılık ve harb çıkarmağa gelmedim. Anasını ve babasını benden çok seven benden değildir. İyi amellere âhiretde iyilik verilir, kötü amellere cezâ, azâb olunur. Allahü teâlâyı itâat eden benim kardeşimdir. İştidiği doğru sözü kabûl edene, âhiretde mükâfât ve kabûl etmiyene azâb olunur. Anaya ve babaya ikrâm edin. Ağızdan söylediği söz ile insan necs, pis olmaz. Fekat ağızından çıkan kötü sözleri yapan, meselâ katl, zinâ, yalan yere şahidlik gibi şeyleri yapan insan pis olur. Sizden vergi istenildiği zemân verin, muhâlefetde bulunmayın. Tevâzu' eden, Allahü teâlâ indinde büyük olur. Kibrlenen küçülür. Malınızdan sadaka verin, Allahü teâlâ indinde bulursunuz, malını birikdiren, saklıyan zenginlerin Cennete girmesi zordur. Biz hizmet olunmak

için gelmedik, hizmet etmek için geldik).

İncillerde, emrler, nehyler, güzel ahlâk ve kötü ahlâka âid ahkâmın temâmı bu yazılan mes'elelerden ibâretdir.

Kur'ân-ı kerîm, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş semâvî kitâbların en efdali ve en üstünü olup, hakikî İncilde bulunan bütün ahkâmı da en mükemmel şekilde içerisine almıştır. Eğer İncilde mevcûd emr, nehy, muâmelât ve ahlâk ile ilgili hükümlerin temâmını Kur'ân-ı kerîmle karşılaştırmak istersek, Kur'ân-ı kerîmdeki ahkâmdan az mikdârını zikr etmek ve tefsîr etmek lâzım gelir. Biz burada misâl olmak üzere bir mikdârını zikr edeceğiz:

1 — Matta İncilinde: (Ne mutlu rûhda fakîr olanlara! Zîrâ, göklerin melekûtü onlarındır) demektedir. [Matta, bâb beş, âyet üç. Burada, dünyâya kıymet vermeyenlere müjde verilmekte ve dünyânın kıymetsizliği bildirilmektedir.]

Kur'ân-ı kerîmde ise, bu husûs en güzel ve en geniş olarak herkesin anlayabileceği bir şekilde anlatılmıştır:

Hadîd sûresinin yirminci âyetinde meâlen: **(Biliniz ki, dünyâ hayâtı, elbette la'ib, ya'nî oyun ve lehv, ya'nî eğlence ve zînet, ya'nî süslenmek ve tefâhür, ya'nî öğünme ve malı, parayı ve evlâdı çoğaltmaktır)** buyurulmuştur.

En'âm sûresinin otuzikinci âyetinde meâlen: **(Dünyâ hayâtı, oyun ve fâidesiz şeylerdir. Allahü teâlâdan korkanlar için âhîret hayâtı elbette hayırdır. Böyle olduğunu niçin anlamıyorsunuz?)** buyurulmuştur.

Kehf sûresinin kırkaltıncı âyetinde meâlen: **(Mal ve çocuklar, dünyâ hayâtının süsleridir. Sonsuz kalıcı olan iyi işlerin sevâbları, Rabbinin yanında dahâ hayırdır)** buyurulmuştur.

Mü'min sûresinin otuzdokuz ve kırkıncı âyetlerinde meâlen: **(Ey insanlar! Bu dünyâ hayâtı, çabuk biten bir hayât ve fâidelenmeden ibâretdir. Âhîret ise, devâmlı olarak kalınacak, durulacak yerdir. Bir günâh işleyen kimse, ancak onun misli ile cezâlandırılır. Erkek ve kadınlardan her kim de, mü'min olarak sâlih amel, ya'nî iyi bir amel işlese, o kimseler Cennete girerler ve orada hesâbsız rızıklar ile mükâfâtlandırılırlar)** buyurulmuştur.

Şûrâ sûresinin onikinci âyetinde meâlen: **(Göklerin ve yerin [yağmur hazînelerinin] anahtarları Allahü teâlâındır. Rızıkı dilediğine az, dilediğine çok verir. Çünkü o [az veyâ çok vermekte ve] her şeyde kullarına neyin hayırlı olduğunu en iyi bilendir)** buyurulmuştur.

Şûrâ sûresinin otuzaltıncı âyetinde meâlen: **(Mal ve dünyâdan size verilen şey, yalnız hayâtda bulunduğunuz müddetce, onun-**

**la geçinmekdir. İmân edip, Rablerine tevekkül edenler için, âhi-
retde Allahü teâlânın indinde, dünyâ ni'metlerinden hayrlı ve dâ-
imî çok sevâb vardır)** buyurulmuşdur. Kur'ân-ı kerîmde dünyâyı
zem eden bu âyetler gibi nice âyet-i kerîmelerden başka, Pey-
gamberimiz Muhammed aleyhisselâmın da pek çok hadîs-i şerîf-
leri vardır. [Yukarıda bildirdiğimiz âyet-i kerîmelerde ve aşağıda
bildireceğimiz hadîs-i şerîflerde yazılı olan dünyâ kelimesi ve ed-
nâ kelimesi, zararlı, çok kötü şeyler demektir. Ya'nî Kur'ân-ı ke-
rîm ve hadîs-i şerîfler, zararlı ve kötü şeyleri yasak etmektedir.
Zararlı ve kötü şeyleri ancak akl-ı selîm sâhibi olan kimseler ta-
nır. Akli tam olmıyanlar ve hele az olanlar, zararlı, kötü şeyleri,
fâideli ve iyi şeylerden ayıramaz. Bunları birbiri ile karışdırır. Al-
lahü teâlâ ve Onun Peygamberi "sallallahü teâlâ aleyhi ve sel-
lem", çok merhametli oldukları için, insanlara çok acıdıkları için,
yasak ettikleri dünyânın, ya'nî zararlı ve kötü şeylerin neler ol-
duklarını ayrıca, açık olarak da bildirmişlerdir. Şu hâlde dünyâ
demek, Allahü teâlânın harâm ettiği ve Peygamberimizin "sallal-
lahü aleyhi ve sellem" mekrûh dediği şeyler demektir. Görülü-
yor ki, Allahü teâlânın hârâm etmediği, hattâ emr ettiği dünyâ iş-
leri, zararlı olan, kötü olan dünyâ değildir. Böylece, ne kadar çok
olursa olsun çalışıp kazanmak, fen, tıb, hesâb, hendese, mi'mârlık
ve harb vâsıtalarını öğrenmek, yapmak, kısaca insanlara râhat,
huzûr ve se'âdet sağlıyan her medenî vâsıtaları yapmak ve kazan-
mak, dünyâlık değildir. Bunların hepsini, Allahü teâlânın göster-
diği şekillerde, yollarda ve şartlarda yapmak ve kullanmak ibâdet
olur. Allahü teâlâ böyle müslimânlardan râzı olur. Bunlara âhi-
retde sonsuz ni'metler, se'âdetler ihsân eder.] Bu hadîs-i şerîfler-
den birkaçını bildirelim:

Abdullah ibni Ömerin "radiyallahü anh" rivâyet etmiş olduğu
hadîs-i şerîfde Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahü te-
âlânın indinde kıymetli bir kimse bile olsa, bir kula [ihtiyâcından
fazla] dünyâlık az bir şey verilse, Allahü teâlânın katındaki derece-
sinden bir mikdâr eksiltilir)** buyurdu.

Diğer bir hadîs-i şerîfde: **(Dünyâyâ gönül bağlamak, bütün gü-
nâhların başıdır)** buyurdu.

Ebû Hüreyrenin "radiyallahü anh" rivâyet ettiği hadîs-i şerîf-
de: Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem": **(Yâ Rabbî! Mu-
hammedin âilesinin rızkını kendilerine kâfi gelecek mikdâr kadar
gönder)** diye düâ buyurdu.

Başka bir hadîs-i şerîfde, **(Dünyâda garîb veyâ yolcu gibi ol ve
kendini ölmüş say!)** buyuruldu.

[Başka hadîs-i şerîflerde de buyuruldu ki: **(Mes'ûd o kimsedir**

ki, dünyâ onu terk etmezden önce, o dünyâyı terk etmiştir). Ya'nî gönlünden çıkarmıştır.

(Arzûsu âhîret olup, âhîret için çalışana Allahü teâlâ, dünyâyı hizmetçi yapar.)

(Âhîretin sonsuz olduğuna inanan kimsenin, bu dünyâyâ gönül bağlaması, çok şaşılacak şeydir.)

(Dünyâ sizin için yaratıldı. Siz de âhîret için yaratıldınız! Âhîretde ise, Cennetden ve Cehennem ateşinden başka yer yoktur.)

(Paraya, yiyeceğe tapıman kimse helâk olsun!)

(Sizlerin fakîr olacağımızı düşünmüyor, bunun için üzülmiyorum. Sizden önce gelmiş olanlara olduğu gibi, dünyânın elinize bolbol geçerek, Allahü teâlâyâ âsî ve birbirinize düşman olmanızdan korkuyorum.)

(Mal ve şöhret hırslının insana zararı, koyun sürüsüne giren iki aç kurdun zararından dahâ çoktur.)

(Dünyâyâ düşkün olma ki, Allahü teâlâ seni sevsin. İnsanların malına göz dikme ki, insanlar seni sevsin!)

(Dünyâ hayâtı, geçilecek bir köprü gibidir. Bu köprüyü tezyîn etmekle uğraşmayın. Hemen geçip gidin!)

(Dünyâyâ, burada kalacağınız kadar, âhîrete de, orada kalacağınız kadar çalışınız!)]

Dünyâyâ gönül bağlamanın kötülenmesi ve âhîret için dahâ çok çalışılması husûsunda vârid olan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerle berâber, İslâm dîninde, ilm, fen, teknik, mi'mârlık, san'at ve ticâreti emr eden, bunlar için çalışmağı teşvîk eden nice emrlere, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler vardır. Çünkü, medenî bir cem'iyetin, bir milletin kurtuluşu ve se'âdeti fakîrlik ile olamaz. Bil'aks, hayr ve iyilik müesseseleri, imârethâneler, mektebler, medreseler, aşevleri, hastahâneler yapmak, âcizlere, fakîrlere ve kimsesizlere yardım etmek [İnsanlara hizmet için çeşmeler, köprüler yapmak, fabrikalar kurmak], hep mal ve servet ile olur. Mal ve servet ise, çalışmak ve ticâret ile kazanılır. Nitekim Kur'ân-ı kerîmde, Nisâ sûresinin yirmidokuzuncu âyetinde meâlen şöyle buyurulmaktadır: **(Ey îmân edenler! Mallarınızı [fâiz ve kumar gibi islâmîyyetin harâm kıldığı] bâtıl yollarla yimeyiniz. Ancak birbirinizden râzî ve hoşnûd olarak [ticâret ile] ola.)**

Bekara sûresinin ikiyüzyetmiş beşinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ bey'î ve ticâreti halâl ve ribâyî [fâizi] ise harâm kılmıştır)** buyurulmuştur.

Âl-i imrân sûresinin ondördüncü ve onbeşinci âyetlerinde de meâlen: **(Kadınlardan, kantarlarla altın ve gümüşden ve en güzel atlardan, davarlardan, [sığırlardan, develerden] ve ekinden yana olan, nefsin arzûlarına muhabbet, insanlar için tezyîn olundu [süs-lendi]. Bunlar ise, dünyâ hayâtının geçici menfaatleridir ve insanın en son gideceği yer, Allahü teâlânın indindedir. Ey Resûlüm, mü'minlere de ki: Bu dünyâ zînetlerinden dahâ hayrısını size haber vereyim mi? O dünyâ zînetlerinden hazer edenler için Rableri katında, ağaçları altında [önünde] ırmaklar akan Cennetler vardır. Bunlar, orada devâmlı kalacaklardır. Orada her aybdan uzak, tertemiz zevceler ve en büyük ni'met olan Allahü teâlânın rızâsı vardır. Allahü teâlâ kullarının hâllerini ve yaptıklarını hakkı ile görücüdür)** buyurulmuştur.

Nebe' sûresinin onbirinci âyetinde meâlen: **(Gündüzü kazanç zemâmı kıldık [Tâ ki gündüzleri hayâtınızda, yaşamanızda lâzım olan şeyleri kazanasınız.]**) buyurulmuştur.

A'râf sûresinin onuncu âyetinde ise meâlen: **(Sizi yeryüzünde yerleştirdik ve sizin için orada pek çok ma'îşet [geçim] vâsıtaları hâzırladık. [Zirâat, ticâret ve çalışmakla yaşamanız için lâzım olan rızıklar yarattık.] Size verilen ni'metlere az şükr ediyorsunuz)** buyurulmuştur.

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(İnsanın yidiklerinin en hayrısı, iyisi, bileği ile kazanıp yidiğidir. Allahü teâlânın Peygamberi Dâvüd "aleyhisselâm" elinin emeği ile kazanıp yirdi.)**

(Hayrlı yerlere sarf eden sâlih kimse için, halâlden kazanılmış mal ne güzel maldır.)

(Doğru olan tüccâr kıyâmet günü siddîklarla ve şehîdlerle berâber haşr olunur.)

(Alış-verişde kolaylık gösterenlere, Allahü teâlâ her işinde kolaylık gösterir.)

Ve yine, **(Alış-verişde kolaylık gösterenlere, Allahü teâlâ merhamet eylesin)** buyurdu.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bir sabâh, Eshâbı ile konuşurken, kuvvetli bir genç, erkenden dükkânına doğru geçdi. Ba'zıları, erkenden dünyâlık kazanmağa gideceğine, buraya gelip, birkaç şey öğrenseydi iyi olurdu deyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Öyle söylemeyiniz! Eğer kimsese muhtâc olmamak ve ana, baba, çoluk-çocuğunu da muhtâc etmemek için gidiyorsa, her adımı ibâdetdir. Eğer, herkese öğünmek, keyf sürmek niyyetinde ise, şeytânla berâberdir)** buyurdu.

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Bir müslimân, halâl kazanıp, kimseye muhtâc olmaz ve komşularına, akrabâsına yardım ederse, kıyâmet günü, ayın ondördü gibi parlak, nûrlu olacaktır)** buyurdu.

[Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: **(Allahü teâlâ, san'at sâhibi mü'mini sever)** ve **(En halâl şey, san'at sâhibinin kazandığıdır)** ve **(Ticâret yapınız! Rızık onda dokuzu ticârettedir)** ve [çalışmayı] **(Kendini başkasından sadaka istiyecek hâle düşüreni, Allahü teâlâ yetmiş şeye muhtâc eder.)**

Yine hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki, **(Halâl kazanmak için sıkıntı çekenlere Cennet vâcib olur)** ve **(Beş vakt nemâzı kıldıktan sonra, çalışıp halâl kazanmak, her müslimâna farzdır)** ve **(En iyi ticâret, bezzâzlıktır, kumaş satmaktır. En iyi san'at terzilikdir.)**

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” san'atı, ticâreti emr ve teşvîk etmiş, nice âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ticâretde harâm ve halâl olan şeyleri ve her birinin sebeblerini, bütün tafsilâtı ile beyân buyurmuştur.

İncilde ise, ticâret yapmağa, dünyâ için çalışmağa aslâ izn verilmeyip, bil'aks her neye sâhib iseniz, neyiniz varsa satarak sadaka veriniz diye emr edilmiştir.

2 — Matta İncilinde, **(Ne mutlu mahzûn, üzüntülü olanlara! Zîrâ onlar tesellî olunacaktır)** demektedir. [Matta bâb beş, âyet dörd.]

Kur'ân-ı kerîmde ise, bir belâ isâbet eden, mahzûn olan ve sabr edenler için verilecek sevâbları bildiren birçok âyet-i kerîmeler nâzil olmuştur. Meselâ:

Bekara sûresinin yüzellibeş, yüzellialtı ve yüzelliyedinci âyet-i kerîmelerinde meâlen: **(Ey mü'minler, sizi [gazâda düşmandan biraz] korku ile, [Oruc veyâ kıtlıkda] açlık ile ve [âfetlerden veyâ malınıza zarar gelmesinden] mal noksanlığı ile ve [hastalık ve za'iflikden] can noksanlığı ile ve [âfât-ı semâviyye ve arziyyeden meyvelerinizin veyâ meyve gibi olan evlâdlarınızın] mahsûllerinizin noksanlığı ile imtihan ederim. Ey Habîbim, sabr edenlere [lutf ve ihsânlanımı] müjdele. Onlar o kimselerdir ki, kendilerine bir müsîbet isâbet ettiği zemân, kalbden teslîmiyyet ve rızâ göstererek: Biz Allahü teâlânın kulu ve mahlûkuyuz ve [öldükden sonra] Ona döneceğiz, derler. O teslîmiyyet gösterip Rablerine sığınanlar üzerine, Rablerinden mağfîret, rahmet [ve Cennet] vardır ve işte onlar hidâyete ermiş olanlardır)** buyurulmuştur.

3 — Yine Mattanın İncilinde: **(Ne mutlu halîm [yumuşak] olanlara. Zîrâ onlar ebedî mîrâsa kavuşacaklardır)** denilmiştir. [Matta bâb beş, âyet beş.]

Kur'ân-ı kerîmde, Âl-i imrân sûresinin yüzotuzdördüncü âyetinde meâlen: **(Öfkelerini yenenler, insanların kusûrlarını afv ederler. Allahü teâlâ ihsân edenleri sever)** buyurulmuştur.

[Şûrâ sûresinin kırkinci âyetinde meâlen: **(Kim zulm edeni afv eder ve onunla arasını düzeltirse, onun mükâfâtı Allahü teâlânın indindedir)** ve kırküçüncü âyetinde meâlen, **(Kim sabr edip de, kendine zulm edeni afv ederse, Allahü teâlâ, ona büyük mükâfât verir)** buyurulmuştur.]

Âl-i imrân sûresinin yüzellidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Yanında bulunanlara yumuşaklık ve tatlılıkla muâmele etmen, Allahü teâlânın sana bir kerem ve rahmetidir. Eğer kötü ahlâklı olup, sert davransaydım etrâfındakiler dağılırlardı)** buyurulmuştur.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimiz düâlarında, **(Yâ Rabbi! Beni ilm ile zengin kıl, hilm [yumuşaklık] ile süsle, takvâ ile ikrâm eyle ve âfiyet ile güzelleştir)** buyururlardı. [Yumuşaklık hakkında ba'zı hadîs-i şerîfleri aşağıda bildireceğiz.]

4 — Yine Matta İncîlinde, (Ne mutlu merhametlilere, zîrâ onlara merhamet olunur) denilmiştir. [Matta bâb beş, âyet yedi.]

Kur'ân-ı kerîmde, [Merhamet, şefkat ve yumuşaklık hakkında pek çok âyet-i kerîmeler vârid olmuştur.] Tevbe sûresinin yüzirmisekizinci âyetinde meâlen: **(Ey insanlar! Size içinizden bir Peygamber geldi ki, sizin günâh işlemenizden ve çirkin hareketlerinizden O incinir. Size çok düşkündür. Mü'minlere çok merhametlidir, onlara hayr diler)** buyurulmuştur.

[Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Allahü teâlâ refikdir. Yumuşaklığı sever. Sertlik edenlere vermediği şeyleri ve başka hiç bir kimseye vermediğini yumuşak davranan mü'mine ihsân eder.)**

Hadîs-i şerîflerde: **(Yumuşak davranmıyan, hayr yapmamış olur)** ve **(Kendine yumuşaklık verilen mü'min kimseye, dünyâ ve âhîret iyilikleri verilmiştir)** ve **(Cehenneme girmesi harâm olan ve Cehennemin de onu yakması harâm olan kimseyi bildiriyorum. Dikkat ediniz! Bu kimse, insanlara kolaylık, yumuşaklık gösteren mü'min kimsedir)** buyurulmuştur.

Diğer bir hadîs-i şerîfde: **(Kızdığı zemân istediğini yapabilecek bir mü'min kimse, kızmazsa, Allahü teâlâ kıyâmet günü, onu herkesin arasında çağırır. Cennetde istediğin hürînin yanına git der)** ve diğer bir hadîs-i şerîfde: **(Sarı sabır maddesi balı bozduğu gibi, kırgınlık da îmâmı bozar)** buyurulmuştur.

Bir kimse, Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” na-

sihat isteyince: **(Kızma)** [sinirlenme!] buyurdu. Birkaç kerre aynı şekilde sorunca, hepsine de **(Gadab etme!)** [sinirlenme!] buyurdu.]

Eshâb-ı kirâmın “aleyhimürrıdvân” birbirlerini çok sevdiklerini, lutf ve merhametlerini, Kur’ân-ı kerîm beyân buyurmuştur. Feth sûresinin son âyetinde meâlen: **(Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” Allahü teâlânın Resûlüdür. Onunla berâber bulunanlar [Eshâb-ı kirâm] kâfirlere karşı çok şiddetli, birbirlerine ise çok merhametli [çok şefkatli]dirler)** buyurulmuştur.

Bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yaşlılarımıza hurmet ve küçüklerimize merhamet etmiyen bizden değildir)** buyurmuştur.

5 — Matta İncilinde, (Ne mutlu temiz kalblilere. Onlar Allahü teâlâyı göreceklerdir) denilmiştir. [Matta bâb beş, âyet sekiz.]

[Kur’ân-ı kerîmde birçok âyet-i kerîmeler ve Peygamberimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” pek çok hadîs-i şerîfleri güzel ahlâkı ve temiz kalbli olmağı emr etmektedir. İslâmiyyetde kalb temizliğine büyük ehemmiyyet verilmiştir.]

Kur’ân-ı kerîmde, Şu’arâ sûresinin seksensekizinci ve doksanıncı âyetlerinde meâlen: **(Kıyâmet günü, ne mâl, ne de evlâd, hiç kimseye fâide vermez. Ancak Allahü teâlâyâ temiz ve selîm bir kalb ile gelenler müstesnâ.** [Onlar ni’metlere nâil olurlar]) buyurulmuştur.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Dikkat ediniz. Haber veriyorum! İnsanın bedeninde bir et parçası vardır. Bu iyi olursa, bütün uzvlar iyi olur. Bu kötü olursa, bütün organlar bozuk olur. Bu et parçası kalbdır)** buyurdu. [Bu et parçası, kalb denilen, görülemiyen ve his organları ile anlaşılamiyan, gönül denilen bir cevherin yuvasıdır. Bu et parçasının temiz olması demek, gönlün temiz olması demektir. Bu et parçasına da, mecâzen kalb denilmiştir.]

6 — Matta İncilinde, (Ne mutlu sulh yapan, insanların arasını düzelterek. Onlar Allahın sevgili kulları diye çağırılacaktır) denilmektedir. [Matta bâb beş, âyet dokuz.]

Kur’ân-ı kerîmde, Hucurât sûresinin onuncu âyetinde meâlen: **(Bütün mü’minler ancak kardeşdirler. Aralarında ihtilâf olduğu zemân, kardeşlerinin arasını düzeltiniz ve Allahü teâlâdan korkunuz ki, merhamet olunassınız)** buyurulmuştur.

Nisâ sûresinin yüzondördüncü âyetinde meâlen: **(Onların gizli işlerinde hayr yoktur. Ancak; sadaka vermeyi veyâ bir iyilik yapmayı veyâ insanlar arasında olan adâveti islâh etmeyi [düzeltmeyi] emr eden mü’min kimse müstesnâdır. Her kim bu işleri Alla-**

hü teâlânın rızâsını arayarak yaparsa, biz âhirette ona büyük mükâfât vereceğiz) buyurulmuştur.

Şûrâ sûresinin kırkinci âyetinde meâlen: **(Kötülüğün cezası misli kadar azâbdır, kötülüktür. Kim kötülüğü afv eder ve [kendisine düşman olanla arasını] düzeltirse, onun mükâfâtı Allahü teâlâyâ âiddir)** buyurulmuştur.

7 — Matta İncilinde, (Ne mutlu salâh için cefâ olunanlara, Melekût onlarıdır. Benim için size düşmanlık ve cefâ edip, yalan söyleyerek size karşı fenâ, kötü sözler söyledikleri zemân ne mutlu sizlere. Sevinin ve mesrûr olun. Zîrâ semâvâtda ecriniz, mükâfâtınız çokdur. Her şeyden evvel müşrikler, Peygamberlere “aleyhimüsselâm” böyle ezâ ve cefâ etdiler) denilmektedir. [Matta bâb beş, âyet on, onbir ve oniki.]

Sabrın çeşidleri ve her birinin mükâfâtı husûsunda Kur’ân-ı kerîmde nâzil olmuş birçok âyet-i kerîmeler vardır. Bekara sûresinin yüzyetmişyedinci âyetinde meâlen: **(Yüzünüzü doğu ve batı taraflarına çevirmeniz hayr ve tâat değildir. Hayr ve tâat, Allahü teâlâyâ ve âhirete ve meleklerle ve Allahü teâlânın indirdiği kitâblara ve Peygamberlere îmân etmektir. Ve Allahü teâlânın [rıızâsı için] muhabbet ile malını; fakîr akrabâsına, fakîr yetîmlere ve muhtaçlara, yolda kalmışlara, [garîb yolculara, müsâfirlere], isteyen fakîrlere ve mükâteb kölelere [ya’nî sâhibi ile anlaşıp belli bir ücret ödeyince hür olacak kölelere] ve esîrlere [âzâd etmek için] vermektir. Ve [farz] nemâzları dosdoğru kılmak ve zekâtını vermek, sözleşmelerinde ahdine vefâ etmek [sözünü yerine getirmek], fakîrlikde, ihtiyaç ve sıkıntı hâllerinde, cihâdda sabr etmektir. Ve bu vasıfları taşıyanlara uymakta sâdık olmaktır. İşte onlar, takvâ sâhibi olan müslimânlardır)** buyurulmuştur.

Âl-i İmrân sûresinin ikiyüzüncü âyetinde ise meâlen: **(Ey îmân edenler! [Din düşmanlarının eziyetlerine] sabr ediniz. Düşmanlarınızla olan cihâdda üstün gelmek için, sabr yarışı yapın. Sınır boylarında kâfirlere karşı cihâd için nöbet bekleyin ve Allahü teâlâdan korkun ki, felâha [kurtuluşa] eresiniz)** buyurulmuştur.

Nahl sûresinin doksanalıncı âyetinde meâlen: **(Sabr edenlerin ecrlerini [karşılıklarını] Allahü teâlâ, yaptıkları amelin karşılığı olan sevâbdan dahâ fazla ve dahâ güzel olarak elbette verir)** buyurulmuştur.

Zümer sûresinin onuncu âyetinde meâlen: **(Sabr eden mü’minler [kiyâmet gününde] hesâbsız mükâfâtlara kavuşurlar)** buyurulmuştur.

Bekara sûresinin yüzelliüçüncü âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler! Sabr ve salât [nemâz] ile Allahü teâlâdan yardım isteyiniz. Muhakkak Allahü teâlâ[nın yardımı] sabr eden mü'minlerle berâberdir)** buyurulmuştur.

Ra'd sûresinin yirmiikinci âyetinde meâlen: **(Onlar, şu kimse-lerdir ki, Rablerinin rızasını kazanmak için sabr ederler. Nemâzla-rını dosdoğru kılarlar. Kendilerine verdiğimiz rızktan gizli ve âşî-kâr infâk eder, verirler. Kendilerine kötülük yapanlara, iyilik eder-ler. O mü'minler için [amellerine karşılık] âhiret se'âdeti ve râhat vardır)** buyurulmuştur.

Allahü teâlâ hadîs-i kudsîde: **(Ey Âdem oğulları! Bir kimse be-nim kazâma râzî olmaz ve benim tarafımdan gelen belâlara sabr etmez, verdiğim ni'metlerime şükr etmez, ihsân ettiğim dünyâ ni'metlerine kanâât etmezse, başka bir Rab arasın. Ey Âdem oğlu! Bir kimse benim belâma sabr ederse, benden râzî olmuş olur, ya'ni rubûbiyetimi tasdîk etmiş olur)** buyurdu.

8 — Matta İncilinde adâlet husûsunda, (Ben size derim ki, eğer adâletiniz yazıcıların ve ferîsîlerin adâletinden ziyâde olmazsa, göklerin melekûtuna hiç giremezsiniz) denilmektedir. [Mattâ bâb beş, âyet yirmi.]

Adâlet husûsunda da, Kur'ân-ı kerîmde pek çok âyet-i kerîme vardır.

[Adâlet, lugatda, bir şeyi yerli yerine koymak demektir. Adâ-letin iki ta'rîfi vardır: Birincisi, (Adâlet, bir âmirin, bir hâkimin memleketi idâre için koyduğu kanûn, kâide, çizdiği hudûd içinde hareket etmektir. Zulm ise, bu kanûnun, bu hudûdun, bu dâirenin dışına çıkmaktır) Adâletin asl ta'rîfi: (Kendi mülkünde olanı kul-lanmak) demektir. Zulm de, başkasının malına, mülküne tecâvüz-dür. Âlemleri yaratan Allahü teâlâ, hâkimler hâkimi, her şeyin asl sâhibi ve tek hâlıkı [yaratıcısı]dır. Allahü teâlâ mutlak adâlet sâhibidir. Çünkü, her işi kendi mülkünde yapmaktadır. Onun için, in-sanlara gönderdiği en son ve en kâmil dîninde tam bir adâlet var-dır. Bu adâletin dışında ise zulm vardır.

Kur'ân-ı kerîm sâdece adâleti emr etmekle kalmamış, adâletin zıddı olan zulmü harâm kılmıştır. Bu husûsda bir çok âyet-i kerî-meler vardır. Hattâ, kişinin kendi nefesine zulm etmesi dahî harâm kılınmıştır.]

Nisâ sûresinin ellisekizinci âyetinde meâlen: **(İnsanlar arasında hüküm ettiğiniz zemân, adâlet ile hüküm etmenizi Allahü teâlâ emr eder)** buyurulmuştur.

Nahl sûresinin doksanınıcı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ si-**

ze, adâlet yapmanızı, ihsân etmenizi ve [muhtâc olan] akrabâyâ vermenizi emr ediyor. Fuhşdan [zinâdan], münkerden [fenâlıklar-dan] ve zulm yapmaktan da nehy ediyor) buyurulmuştur.

[İhsân etmek demek, Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” ta’rîfi ile (Allahü teâlâyâ Onu görüyormuş gibi ibâdet et-mekdir. Sen Onu görmüyor isen de, O seni görüyor) demektir. İh-sân, önce harâmlardan sakınmak, sonra farzları yapmakla olur.]

Mâide sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: (Ey mü’minler! Al-lah için amellerinizde ve sözlerinizde hakkı ayakda tutan hâkimler olun ve adâlet ile şahidlik eden kimseler olun. Düşmanlarınıza olan buğzunuz, kininiz, sizi adâletsizliğe götürmesin [size vebâl yüklemesin. Ya’nî düşmanlarınıza bile adâlet ile davranınız. Dost ve düşmanınıza] adâlet yapınız ki, bu takvâyâ çok yakındır. Allahü teâlâdan korkun. Çünkü Allahü teâlâ, sizin amellerinizden [yapdik-larınızdan] haberdârdır) buyurulmuştur.

Âdil olmayıp, zulm edenler hakkında, İnsân sûresinin otuzbi-rinci âyetinde meâlen, (Allahü teâlâ zâlimlere elem verici, acıklı bir azâb hâzırladı) buyuruldu. Bu adâlet ve zulm bahsi, Kur’ân-ı kerîm-de, İncîldeki gibi kısa değildir. Kur’ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîfler-de geniş şekilde îzâh buyurulduğundan, temâmı anlatılacak olsa, büyük bir kitâb olur.

9 — Matta İncîlinin beşinci bâbının yirmibirinci âyetinden yir-miyedinci âyetine kadar olan kısmında anlatılanlar: (Din kardeşini incitmemek, ihtiyâci olduğu zemân kendi işini bırakıp, ona yardım etmek, düşmanın bile olsa, ona dostluk göstermek, hâsılı dâimâ gü-zel ahlâk sahibi olmak, yumuşaklık ile muâmele ve iyilik et-mek)den ibârettir.

Bunların hepsini, fazlası ile Nisâ sûresinin otuzaltıncı âyet-i ke-rîmesi içerisine almaktadır. Bu âyet-i kerîmede meâlen: (Allahü teâlâyâ ibâdet ediniz. Ona hiçbir şeyi şerîk [ortak] koşmayınız. An-nenize ve babanıza [söz ve fi’l ile], akrabâyâ [sıla-i rahm, onları zi-yâret ile], yetimlere [gönüllerini almak ile], fakîrlere [sadaka ile], akrabânız olan komşularınıza [şefkat ve merhamet ile], komşularını-za [iyilik ve onlara gelen zararlara mâni’ olmak ile], dost ve ar-kadaşlarınıza [haklarına riâyet ve sevgi ile], yolcu ve misâfirlerini-ze [yemek ve içecek vermek ve abdest ve nemâzlarına kolaylık göstermek ile], köle ve câriyelerinize [elbiseler giydirmek ve yu-muşak davranmak ile] iyilik ediniz. Muhakkak Allahü teâlâ, [mah-lûklara] ihsânda bulunmayıp da, kibrlenen ve öğünenleri sevmez) buyurulmuştur.

Fussilet sûresinin otuzdördüncü âyetinde meâlen: (İyilik ile kö-

tülük [mükâfât ve mücâzât] **müsâvî değildir. Sen kötülüğü, en güzel şekilde def et.** [Ya'nî gadabını sabr ile, kötülüğü afv ile def et. Eğer sen bunu yaparsan] **o zemân bakarsın ki, düşmanın yakın dost gibi olur**) buyurulmuştur.

Mümtehine sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, din husûsunda sizinle dövüşmiyen ve sizi bulunduğunuz yerlerden çıkarmıyan kimselere iyilik ve ihsân etmenizden, onlara adâlet yapmanızdan sizi nehy etmez. Muhakkak ki, Allahü teâlâ adâlet ve ihsân eden mü'minleri sever)** buyurulmuştur.

Ubâde bin Sâmî "radiyallahü anh" buyurdu: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâma "aleyhimürrıdvân", **(Ben size Allahü teâlânın indinde şerefli olacağınız şeylerden haber vereyim mi?)** buyurdu. Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" (Evet yâ Resûlallah) dediklerinde: **(Allahü teâlânın indinde şerefli olup, yüksek derecelere kavuşmak istersen; sana kızana sen hilm ile [yumuşaklık ile] muâmele et. Sana zulm edeni, afv et. Seni ziyâret etmiyeni de ziyâret et)** buyurdu.

Ebû Hüreyre "radiyallahü teâlâ anh" rivâyetinde buyuruyor ki: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâma "aleyhimürrıdvân": **(Sizlere bir kaç kelime [nasihat] öğreteyim mi? İçinizden onunla amel edecek ve öğrenecek kimdir?)** diye sordu. Ebû Hüreyre "radiyallahü anh", (Benim Yâ Resûlallah) deyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", onun elinden tutarak: **(Allahü teâlânın harâm kıldığı [yasak etdiği] şeylerden sakın, insanların en âbidi, en çok ibâdet edeni olursun. Allahü teâlânın sana verdiği şeye [her ne kadar az olsa da] râzı ol, [Allahü teâlânın, kalb zenginliği verdiği] insanların en zengini olursun. Komşuna [kalben ve fi'len] ihsân ve yardıma bulun, kâmil bir mü'min olursun. Kendi nefsin için neyi seversen, herkes için de onu sev, [kâmil bir] müslimân olursun)** buyurdu.

10 — Matta İncilinde, (Zinâ nehy olunduğu [yasak olduğu] gibi, şehvet ile (yabancı) kadına bakmanın da zinâ olduğu) bildirilmiştir. [Matta bâb beş, âyet yirmiyedi, yirmisekiz.]

[Kur'ân-ı kerîm, zinâyı kesin olarak harâm kıldığı gibi, zinâyı sebep olacak herşeyi de yasaklamıştır. Meselâ, şehvet ile yabancı kadınlara bakmağı ve kadınların da yabancı erkeklere bakmalarını harâm kılmıştır. Ayrıca, yabancı bir kadınla halveti ya'nî yalnız başına kapalı bir yerde berâber kalmağı, yabancı kadınların seslerini dinlemeğı ve zarûretsiz lâübâli [cilveli] bir şekilde konuşmayı da, harâm kılmıştır. Bu husûsdaki Allahü teâlânın emrlerini ve Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

hadîs-i şerîflerini burada zikir etmeğe kitâbımızın hacmi müsâid de-
ğildir. Ancak bir kaç misâl yazacağız.]

İsrâ sûresinin otuz ikinci âyetinde meâlen: **(Zinâya yaklaşma-
yın. Çünkü o zinâ, çok çirkin bir amel olup, gâyet kötü bir yoldur)**
buyurulmuştur.

[Furkân sûresinin altmış sekizinci âyetinde meâlen: **(Onlar,
[mü'minler] Allahü teâlâdan başkasına ibâdet etmezler, Allahü te-
âlânın harâm kıldığı nefsi haksız yere öldürmezler, zinâ etmezler)**
buyurulmuştur.]

Şuna da dikkat etmek lâzımdır ki, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'at-
tinde, (Sakin zinâ etmeyiniz) denilerek, zinâ yapmak açıkça ya-
sak edilmiştir. İsrâ aleyhisselâmın şerî'atında ise, zinâ yapmak ya-
sak edilmekle berâber, şehvet gözü ile bakmak da, zinâdan sayıl-
mıştır.

Dinlerin en mükemmeli ve en üstünü olan islâmîyyetde ise;
her ikisini de en geniş şekilde içerisine alarak, zinâya yaklaşmak-
dan nehy edilmiştir. Çünkü yaklaşmaktan sakındırılınca, hâliyle
zinâ fi'lerinden ve bakmaktan da sakındırılmış oluyor. Diğer bir
âyet-i kerîme ise, zinâdan sakınanları, zinâdan kaçanları müjdele-
mek husûsundadır. Bu âyet-i kerîme, Ahzâb sûresinin otuzbeşin-
ci âyeti olup, İncilin beş-on âyetini kendisinde toplamıştır. Bu
âyet-i kerîmede meâlen: **(Allahü teâlânın hükmüne [emrine] bo-
yun eğen erkekler ve kadınlar, mü'min erkekler ve mü'min ka-
dınlar, ibâdete devâm eden erkekler ve kadınlar, [fi'lerinde ve
kavlerinde] sâdik erkekler ve sâdik kadınlar, sabr eden erkekler
ve sabr eden kadınlar, Allahdan korkan erkekler ve kadınlar, sa-
daka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruc tutan erkek-
ler ve oruc tutan kadınlar, ırzlarını zinâdan koruyan erkekler ve
kadınlar ve Allahü teâlâyı çok zikir eden erkekler ve kadınlar için
Allahü teâlâ mağfîret ve büyük bir mükâfât hâzırladı)** buyurul-
muştur.

[Nûr sûresi, otuzuncu âyetinde meâlen: **(Ey Resûlüm “sallalla-
hü aleyhi ve sellem”! Mü'minlere söyle, harâma bakmasınlar ve
avret yerlerini harâmından korusunlar! İmâm olan kadınlara da söy-
le, harâma bakmasınlar ve avret yerlerini harâm işlemekten koru-
sunlar)** buyurulmuştur.]

Yabancı kadınlara şehvet ile bakmanın zinâ gibi harâm olması
husûsunda, **(İki göz ile, zinâ edenler)** ve **(Şehvet ile bakan erkeğe
ve bakdıran kadına, Allahü teâlâ la'net etsin!)** hadîs-i şerîfleri ye-
tişir.

[Ebû Sa'îd-i Hudrî “radiyallahü anh” haber veriyor: Resûlül-

lah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” (**Erkek erkeğin ve kadın kadının avret yerlerine bakmasın!**) buyurdu.

Akabe bin Âmir “radiyallahü anh” haber veriyor: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” (**Yabancı kadın ile bir odada yalnız kalmayınız**) buyurdu.

Ömer-ül Fârûk “radiyallahü anh” haber veriyor: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” (**Bir erkek, yabancı bir kadın ile halvet ederse, üçüncüleri şeytân olur**) buyurdu.

Büreyde “radiyallahü anh” haber veriyor: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye: (**Yâ Alî! Bir kadını görürsen yüzünü ondan ayır. Ona tekrâr bakma! Ansızın görmek günâh olmaz ise de, tekrâr bakmak günâh olur**) buyurdu.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” (**Avret yerlerini açana ve başkasının avret mahalline bakana Allah la’net eylesin**) buyurdu.

Diğer bir hadîs-i şerîfde: (**Zinâ eden kimse, puta tapan kimse gibidir**) buyurdu.]

Zinâyâ had cezâsı verilmesi Kur’ân-ı kerîmde açıkça bildirilmiştir. [Nûr sûresinin ikinci âyetinde meâlen: ([Bekâr olup da] **zinâ eden kadınla zinâ eden erkeğin her birine yüz değnek vurun. Allahü teâlâyâ ve âhîret gününe inanıyorsanız, bunlara Allahü teâlânın emrlerini yerine getirmek husûsunda, merhamet etmeyiniz**) buyurulmuştur.

Dört şâhid ile isbât edilmiş veyâ yapanların bizzat kendilerinin dört kerre i’tirâfları ile anlaşılan zinâ fi’linde, bu çirkin işi yapan evli olan müslimân erkek ve kadının cezâsı ise; bir meydânda ölünceye kadar taşlanmaktır. Buna (**Recm**) denir. Bu cezâ, bu çirkin işi yaymanın cezâsıdır. Bu cezâ fuhşâ mâni’ olmak içindir. Bu cezâ milleti ve devleti tehdîd etmenin cezâsıdır. Zinâ öyle bir felâketdir ki, milletleri ve devletleri yıkar, yok eder. Çünkü, nâmûssuz bir erkeğin zevcesi olmak zararı, ayrıca bu zevcenin iffeti bozulmak zararı, bu yüzden zevcin zararı, zevcin münâsebetde bulunduğu kadının zevci varsa onun zararı, zevcenin münâsebet kuracağı erkeğin zevcesi varsa onun zararı, bu işlerde yok edilen çocukların zararı ve ayrıca tehlûkeye atılan sıhhatler de düşünülürse, islâmîyetde zinâ yapanlara verilen cezâ hiç de çok ve insâfsız görülemez. Çünkü, gayr-i meşrû buluşmalardaki frengi, belsoğukluğu âfetleri [ve hele son zemânların korkulu, öldürücü ve tedâvîsi mümkün olmıyan (AİDS) illeti] bütün dünyâyı tehdîd etmektedir. Hıristiyanların (hâşâ) Allahın oğlu dedikleri İsbâ aleyhisselâm, zinâyı yasak ettiği, nehy ettiği hâlde, bugün dün-

yâda zinânın en çok yayıldığı yerler hep hristiyan memleketleridir.

11 Mart 1987 târihli (**TÜRKİYE**) gazetesinde diyor ki, (Amerikada, ba'zı katolik kilise mensûbları ve râhibler arasında AİDS hastalığı vak'aları görüldü. (**National Catinalic Reporter**) ve (**New York Times**) gazeteleri, en az oniki papazın AİDS hastalığından öldüklerini açıkladılar.) AİDS, ilk olarak 1980 de görülen öldürücü ve bulaşıcı korkunç bir hastalıktır. Lût kavminin habîs fi'lini yapanlarda ve fâhişe kadınlarda hâsıl olmakda, başkalarına da sür'at ile bulaşmakda olduğu anlaşılmıştır. Papazlar arasında bu hastalığın yayılması, bunların nâmüssuz ve hayâsız işlere alışmış olduklarını açıkca gösteriyor. Şimdi Avrupada ve Amerikada, bu hastalığa yakalanmamak için birçok erkeğin, kadınların ve kızların, kiliselere gitmekden ve günâh çıkartmaktan vazgeçtikleri bildirilmektedir. Bu öldürücü, bulaşıcı korkunç felâketin, müslimân memleketlerde, müslimânlar arasında hiç görülmemiş olması, hak ile bâtulı ayıran kuvvetli vesîkalaran biridir. Avrupalıların, Amerikalıların ahlâksız, hayâsız âdetlerine ilericilik, moda gibi isimler takarak, müslimân yavrularını aldatmağa çalışan, şehvet, menfe'at düşkünlerine aldanmamalıdır. Bugün devlet bütçelerinden milyarlarca lira harcıyarak yapılan AİDS tedâvîsi araştırmaları neticesiz kalmaktadır. Amerikada ve İngilterede zinâ o kadar yayılmıştır ki, üniversitelerde okuyan talebeler için, üniversite içinde doğum klinikleri açılması istenilmektedir. AİDS insanlık âleminin, öyle bir korkulu rü'yâsı olmuştur ki, hristiyan Avrupadan seyâhata çıkan turistler, AİDS'li olmadıklarına dâir rapor alıp, öyle çıkmaktadırlar. Allahü teâlânın hikmetinin büyüklüğüne bakınız ki, en fenâ ve en tehlikeli hastalıkları, islâmiyyetin dışındaki hareketlere müsallat kılmasıdır. Bu gayr-i meşrû işlerde gayb olan çocukları, doğmayan çocuklar sanmamalıdır. Bunlar öldürülen, canlarına kıyılan çocuklardır. İslâmiyyetin emri burada çok incedir. Zinâyâ karşı, evlileri (**Recm**) ederek öldürmek emri, bundan hâsıl olacak çocuğun soysuz bir piç bırakılarak, insanlıkdaki şerefi yok edilmiş olduğu için konulmuş bir cezâdır.]

Zinâyâ sebep olan ve zinâyâ yol açan şeyleri yapmaktan men' eden birkaç hadîs-i şerfi dahâ burada zikr edelim:

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", (**Yabancı kadına şehvet ile bakan bir kimsenin gözleri ateşle doldurulup, sonra Cehenneme atılacaktır. Yabancı kadın ile toka edenin kolları ensesinden bağlanıp, Cehenneme sokulacaktır. Yabancı kadın ile, lüzûmsuz yere şehvet ile konuşanlar, her kelimesi için bin sene Ce-**

hennemde kalacaktır) buyurdu.

[Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Yabancı bir kıızı görüp de, Allahü teâlânın azâbından korkarak, başını ondan çeviren kimseye, Allahü teâlâ ibâdetlerinin tadını duyurur)** buyurdu. Her husûsda olduğu gibi, bu husûsda da en güzel ve en doğru hükmü beyân eden islâmîyyet olmuştur. Müjdeler olsun islâm âlimlerinin kitâblarını okuyanlara ve o din büyüklerine tâbî' olanlara.]

TENBÎH: Ellerde dolaşan İncîllerde, Tevrâtın ahkâmının temâmı nesh ve ibtâl olunup, yalnız zinânın harâmlığı kalmıştı. İncilde zinâ edenlere bir had, bir cezâ beyân edilmediğinden, bu zinâ yasağı da hıristiyanlar arasında hükmü kaldırılmış olarak kabûl edildiği, Avrupalıların hâlini bilenlerin ma'lûmudur. Çünkü, şehvet nazarı ile bakmanın aynen zinâ olduğunu, İsâ aleyhisselâm beyân etmiş iken, hıristiyanlar, kadınlarını örtmemişler, [başkalarının şehvet ile bakması için açık bırakmışlardır. Hâlbuki, harâm işlemeğe sebep olan şeyleri yapmak da harâmdır. Kadınların, açık ve süslü ve kokulu olarak yabancı erkeklerle görünmeleri, erkeklerin bunlara, şehvet ile bakmalarına sebep olmaktadır. O hâlde, bugün ellerde dolaşan İncîller, hıristiyan kadınlarının örtünmelerini emr etmektedir. Bunun içindir ki, bütün kiliselerde, manastırlarda vazîfeli olan kızlar, râhibeler, müslimân kadınları gibi örtünmekdedirler.] Fekat, şimdi papazlar, kadınların yabancı erkeklerle oturup kalkmak şöyle dursun, balolarda, istediği gençlerle, kucak kucağa dans etmelerine dahî müsâade etmişlerdir. Bunun için, İsâ aleyhisselâmın sözüne göre, her bir hıristiyana zânî ve zâniye denilmesi doğru olur. Fekat *(Bunlar câhil halktır, câhil hıristiyanlardır. Bunlara nasîhat te'sîr etmiyor. Hıristiyan din adamları, papazlar, kadınların bu hâllerinden hoşnud değildirler)* denirse; kiliselerde toplanan erkek ve kadınların, dürlü dürlü süs eşyaları ile birbirlerine, ibâdet ismi altında, yaptıkları cilveler ve hareketlere niçin mâni' olmuyorlar? Bilhâssa günâh çıkarılacağı zemân, genç papazlar ile genç kadınlar, yüz göz açık, diz dize, baş başa, tenhâda oturup, işledikleri günâhları anlatmaları ve papazların dinlemesi ve kiliselerden çıkılırken genç oğlanların, genç kadınlara okunmuş su takdîm etmesi gibi hâllere bakılırsa, değil câhil, avâm hıristiyanlar, hiç bir papaz bile, göz zinâsından kurtulamaz.

Bu açıklamadan anlaşılıyor ki, bütün ilâhî kitâblarda, [bütün ilâhî dinlerde] harâm olan birçok şeyleri papazlar sonradan te'vîl ederek, halâl saydıkları gibi, zinâyı da bu şekilde hiç şübhesiz halâl saydılar. Fekat, islâmîyyetde kadının eli ve yüzünden başka yerlerini yabancı erkeklerle göstermeleri ve onlarla yalnız bu-

lunmaları harâmdir. Kadınlardan Allahü teâlânın emrlerine uyanlar, dünyâda Allahü teâlânın ilâhî hıfzında kalacaklar. [Âhiretde de, Cennet-i a'lâda sayısız ni'metlere kavuşacaklardır. Böylece müslimân kadınlar, dünyâda huzûr ve râhat, âhiretde de, ni'metler içerisinde dirler.] Avrupalı kadınlar gibi, şehvetperest erkeklerin hırs ve tama'larına hedef olarak rezil olmazlar.

[İslâmiyyetin kadına verdiği kıymeti, hiçbir din, hiçbir inanç, hiçbir nizâm, hiçbir fikr vermemiştir. İslâmiyyet, kadını baş tâci etmiş, onu gerçek bir anne ve her evin sultânı olmak makâmına oturtmuştur. Medenî olduklarını iddiâ eden Avrupalılar; kadınlarını fabrikalarda, işyerlerinde, atelyelerde ve mağazalarda çalıştırmakda ve kadının gerçek vazîfelerini yapmasına fırsat vermemektedir.

İslâmiyyetde, kadın ev içinde ve dışında çalışmak, para kazanmak mecbûriyyetinde değildir. Evli ise erkeği, evli değilse, babası, babası da yoksa, en yakın akrabâsı çalışıp, onun her ihtiyâcını karşılamaya mecbûrdur. Kendine bakacak hiç kimsesi bulunmayan kadına, devletin (**Beyt-ül-mâl**) denilen hazînesi bakmaya me'mûrdur ve onun her ihtiyâcını te'mîn etmeğe mecbûrdur. İslâmiyyetde geçim yükü, erkek ve kadın arasında paylaşılmamıştır. Bir erkek, zevcesini tarlada, fabrikada veyâ herhangi bir yerde çalışmaya zorlayamaz. Eğer, kadın isterse ve erkek de izin verirse, kadın, kadınlar için iş bulunan yerlerde, erkekler arasında karışmadan çalışabilir. Fekat, kadının kazancı kendisindedir. Kocası, ondan zorla hiçbir şey alamaz. Onu, kendi ihtiyâclarını dahî satın almasına zorlayamaz. Ev işlerini yapmaya da zorlayamaz. Kadın ev işini kocasına bir hediye, bir lutf olarak yapar. Bunlar, müslimân hanımların sâhib olduğu birer fazîletdir. Onlardaki şerefli bir sıfattır. Şimdi, komünist memleketlerinde, kadın da, erkeklerle birlikte, boğaz tokluğuna, hayvanlar gibi, en ağır işlerde zorla çalıştırılıyor. Hür dünyâ dedikleri hristiyan memleketlerinde, (Hayât müşterekdir) denilerek, kadınlar da, fabrikalarda, tarlalarda, ticâretde, erkekler gibi çalışıyor; sıkıntı, üzüntü ile yaşıyorlar. Çoğunun, evlendiklerine pişmân oldukları, mahkemelerin boşanma da'vâları ile dolu olduğu, günlük gazetelerde sık sık görülmektedir. Kadınlar, islâm dîninin kendilerine verdiği kıymeti, râhatı, huzûru, hürriyeti ve boşanma hakkına mâlik olduklarını bilmiş olsalar, bütün dünyâ kadınları, hemen müslimân olur ve islâmiyyetin her memlekete yayılması için çalışırlar. İslâmiyyetin kadınlara pekçok haklar tanıması ve onları erkekler elinde bir köle veyâ oyuncak olmaktan koruması, Allahü teâlânın kadınlara büyük kıymet verdiğini gösterir.]

Bütün bu anlatılanlardan sonra, insâf sâhibi, akllı kimseler, hıristiyanlık ve müslimânlıktan hangisinin ilâhî kitâblara ve insanlık edeblerine, îcâblarına uygun olduğunu Allah için söylesinler.

11 — İncilde, (Kim kadını boşarsa, ona boş kâğıdını versin denilmiştir. Fekat ben size derim ki, her kim zinâdan başka bir sebeble boşarsa, onu zâniye eder. Ve her kim boşanmış kadınla evlenirse, zinâ eder) denilmektedir. [Matta bâb beş, âyet otuzbir ve otuziki.]

Hıristiyanların islâmiyetdeki talâk, ya'nî kadın boşamaya yaptıkları i'tirâzları ve bunların cevâplarını (**TALÂK**) bahsinde mufassal olarak anlatacağız. Fekat, bütün hıristiyanlara burada birkaç, suâl tevcih edeceğiz:

a) Madem ki, dahâ önce zikr etdiğimiz Matta İncilinin beşinci bâbının yirmisekizinci âyetine göre, şehvet nazarı ile bakmak aynen zinâ etmek olduğu, İsâ aleyhisselâm tarafından bildirilmiştir. Zinâ sebebi olunca kadını boşamak ise, yine Mattanın beşinci bâbının otuzikinci âyetine göre lâzım olmaktadır. Şimdi hıristiyanlar arasında yabancı kadın ve erkeğin birbiri ile görüşmemesi gibi bir şey olmadığından, her hıristiyan kadının, istediği genç erkekle ve her hıristiyan erkeğin de, istediği kadınla açıkca veya gizlice görüşmesi âdet olduğu hâlde, hıristiyanlar zinâ günâhından acabâ nasıl kurtulabilmektedirler?

b) Avrupa târiflerinde yazıldığına göre, Avrupada birçok hükümdârın hanımlarında zinâ fi'li bulunmadığı hâlde, hükümdârlar hanımlarını boşamışlar [ve pek çok kadın ile evlenmişlerdir.]. Papalık makâmının hudûdsuz yetkilerine sâhib bulunan papazlar, hükümdârların o kadınları boşamasına nasıl müsâade etmişlerdir?

c) Bugün Avrupa kanûnlarında talâk [boşanma] bahsi yazılı ve mer'iyette olup, zinâdan başka, aşırı, şiddetli geçimsizlik ve gadab, hattâ kadın ve erkeğin rızâları ile boşanmayı îcâb ettiren sebebler olduğu hâlde, birbirlerinden boşanamamaktadır. Eğer zevc, yeni sevdiği kadını evinde bulundursa, zevcin zevcesini boşayabilme salâhiyeti ve zevc ve zevcenin rızâları ile olan ayrılıkta dahî, zevc ve zevce üç sene geçtikden sonra, bir başka kimse ile evlenebilirler. Zinâ töhmeti ile olan ayrılıkta ise, en az on ay geçtikden sonra bir başkası ile evlenebilmesi mümkündür. Bunlar Avrupa kanûnlarının ba'zı hükmleridir. Öyle ise, burada (İncilin zinâ edeni hemen at, ayrıl) sözü nerede kalmıştır?

12 — İncilde, (Sizden öncekilere, yalan yere yemîn etmeyin ve

andlarınızı [yemînlerinizi] Rabbe ödeyeceksiniz denildiğini işittiniz. Fekat ben size derim ki, hiç yemîn etmeyiniz. Ne gök üzerine, çünkü o, Allahın tahtıdır. Ne yer üzerine, çünkü o, Allahın ayaklarının basamağıdır. Ne Kudüs üzerine, çünkü o, büyük meleğin şehridir. Ve (başın üzerine) diyerek yemîn etmeyeceksin. Çünkü sen, saçın bir kılını ak veyâ kara yapmağa kâdir değilsin. Ancak sözünüz evet evet, hayır hayır olsun. Zîrâ bunlardan çok olan şerddendir) denilmektedir. [Matta bâb beş, âyet otuzüç ve devâmı.]

Matta İncilinin bu âyetlerinden anlaşılan, aslâ yemîn etmemek, kat'î bir emrdir. Hâlbuki, cem'iyet içinde muâmelât sebeplerinin en büyüklerinden olan böyle bir emniyyet vesîlesinin, büsbütün yok edilmesi akla ve hikmete uygun bir şey olamayacağından, bunun da, İncilde yapılan tahrîflerden biri olduğu zan olunur. Mûsâ aleyhisselâmın dîninde olduğu gibi, islâmiyyetde de, yemîn vardır. İslâmiyyetde yemîn üç dürlüdür:

a) **Yemîn-i Gamûs:** Geçmişdeki birşey için, bilerek yalan yere yemîn etmektir. Büyük günâhlardandır. Böyle yemînlere keffâret lâzım olmaz. [Hemen pişmân olup, tevbe ve istiğfâr etmelidir.]

b) **Yemîn-i Lağv:** Boş yere bir işi yaptığı zannı ile, yanlış yemîn etmektir. Dahâ sonra yapmadığı ortaya çıkınca, hiç hükmüne girer. [Ya'nî günâh da olmaz, keffâret de icâb etmez.]

c) **Yemîn-i Mün'akıde:** İlerde yapacağı veyâ yapmıyacağı diyerek yemîn etmektir. Bir kimse yarın şu işi yapacağım diye va'dde bulunup (**VALLAHÎ**) diyerek yemîn etse, dahâ sonra sebât etmeyip, o işi yapmasa (**Hânis**) ya'nî yalancı olup, keffâret vermesi lâzım olur. Bu kısım yemîne keffâret verilmesi husûsunda Kur'ân-ı kerimde açık beyânlar vardır. Mâide sûresinin seksendokuzuncu âyetinde meâlen: (**Allahü teâlâ sizi yemîn-i lağv ile muâheze etmez** [cezâlandırmaz]. **Fekat akd ettiğiniz** [mün'akid] **yemînlerde muâheze eder. Onun keffâreti, çoluk çocuğunuza yidirdiğinizin orta hâli ile on fakîri doyurmaktır veyâ çoluk çocuğunuza giydirdiğinizin orta hâliyle birer elbiseyi, on fakîre giydirmekdir veyâ bir köle âzâd etmektir. Bu üçünden birini yapmaya gücü yetmiyenin, üç gün müte'âkiben** [peşpeşe] **oruc tutmasıdır. İşte bunlar sizlerin yemînlerinize keffâretidir. Lisânlarınızı** [yalan yere yemîn etmekden veyâ] **yemîninizi bozmaktan hıfz ediniz**) buyurulmuştur. Allahü teâlânın isminden başka, yer, gök ve basın için ve evlâdın için diyerek, yemîn etmek ise, çeşidli hadîs-i şerîfler ile men' edildiğinden, şer'an câiz değildir.

13 — Matta İncilinde yazıldığına göre, İsâ aleyhisselâm Tev-râtda olan kısâs âyetini nakl etdikden sonra, beşinci bâbının otuzdokuz ve devâmındaki âyetlerde, (Fekat ben size derim ki;

kötülüğe karşı koymayın ve sağ yanağınıza kim vurursa, ona sol yanağınızı da çevirin. Eğer birisi gömleğini almak isterse, ona kaputunu, abanı da ver. Ve kim seni bir mil gitmeğe zorlarsa, onunla iki mil git. Senden dileyene, isteyene ver. Düşmanlarınızı sevin ve size beddûâ edenlere hayr düâ edin. Herkese selâm verin) denilmekde ve başkalarına kötülük yapan, zulm eden kimselerin afv edilmesi bildirilmekdedir. Kısâs, ya'nî suçluyu cezâlandırmak temâmen inkâr olunmaktadır.

Kısâs mes'elesi, ilâhî kitâblarda meşrû' olduğu gibi, Kur'ân-ı kerîmde de, emr edilmiştir. Mâide sûresinin kırkbeşinci âyetinde meâlen: **(Can, can için, göz göz için, burun burun için, kulak kulak için, diş diş için ve yaralamak için kısâs vardır)** buyurulmuştur. Bekara sûresinin yüzyetmişdokuzuncu âyetinde meâlen: **(Ey akl sâhibleri! Sizin için kısâsda hayât [ve sıhhat] vardır)** buyurulmuştur. Fekat öldürülen kimsenin vârislerinin ve yaralanan veyâ bir a'zâsı kesilen kimsenin, kısâs yapılmasını istemeyip, afv etmelerinin efdal ve pek hayrlı olması hakkında âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîfler vârid olmuştur. Ancak, İncîlin kısâsı temâmen afv etmesi, tahrîf edildiğine, kuvvetli bir delîldir. Çünkü, her dine ve her kanûnda kısâs vardı. Hattâ, hıristiyan memleketlerinde dahî kısâs yapıldı. Eğer hıristiyanlar, bu İncîlin sıhhatini, doğruluğunu kabûl etmiş olsalardı, kısâs yapmazlardı.

(Bir yanağına vurana diğer yanağını da çevir. Gömleğini isteyene kaputunu da ver. Her gidelim diyen ile berâber git) emrleri de aynen kısâs mes'elesi gibi tahrîfâtdan olmalıdırlar. Çünkü, böyle bir şerî'at ile dünyâda hiç bir kavm, hiç bir cem'iyet hayâtîyetini, varlığını devâm etdiremez. Bunun en açık delîli de, Avrupalıların, hıristiyanlığı bu esâslarına hiç i'tibâr etmemeleridir.

[Avrupada maddî refâh, ilm ve teknik, hep hıristiyanlığı terk etmek sebebi ile zuhûr etmiştir. Bu terakkîlerin sebebi, Avrupadaki reformlar olmuştur. Bu reformları yapanlar, Endülüsde ya'nî İspanyada islâm medreselerinde ilm tahsîl eden Avrupalılardır. Bunlar her dürlü terakkîye mâni' olan hıristiyanlığa karşı cebhe almışlar, hıristiyanlığın terakkîye mâni' olduğunu akl ve ilm ile isbât etmişlerdir. Hıristiyanlığı red eden, terakkîye mâni' olduğunu isbât eden kitâblar yazmışlardır. İslâmiyeti bilmeyen ba'zı câhiller, Avrupalıların yazdığı bu kitâbları okuyup, islâmiyeti de böyle sanmışlar. Her dürlü ilerlemeği, terakkîyi, ilmi emr eden islâmiyyetde de, reform yapmak fikrine kapılmışlardır. Kendileri islâmiyyetin ışıklı yolundan sapsız, başkalarını da sapdırmışlardır. Böylece, câhilliklerini ve ahmaklıklarını ortaya koymuşlardır. Dahâ önce bildirdiğimiz gibi, müslimânlar islâmiyye-

te yapışıp, bağlandığı müddetce, hıristiyanlar ise, hıristiyanlığı terk edip, uzaklaştığı müddetce, terakkî etmişlerdir.]

14 — Matta İncilinde, (Her neye sâhib isen satıp sadaka ver) diye emr eder. [Matta bâb ondokuz, âyet yirmibir.]

Kur'ân-ı kerîm ise, sadaka ve ihsânda bulunmayı teşvîk eder. [Bütün malını sadaka ver diye, emr etmez. Bütün malını sadaka verip, başkalarına muhtaç ve zelîl olmakdan men' eder.] Nitekim, İsrâ sûresinin yirmialtıncı âyetinde meâlen: **(Akrobâya hakkımı ver** [ki, o hak, hâllerine göre sıla-i rahm yapmak, muhtâc ve âciz olanlara nafaka vermek ve güzel geçinmektir]. **Hâllerine göre fakîrlerle ve yolculara** [zekât ve ta'âm] **haklarını ver. İsrâf edip, malını lüzûmsuz yere dağıtma**) ve yirmidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Elini boynuna bağlama** [ya'nî cimrilik etme] **ve elini temâmen açma** [ya'nî isrâf etme] **ki, kötülenirsin ve başkalarına muhtâc olursun**) buyurulmuştur.

[Kur'ân-ı kerîm, sadaka vermenin, birçok günâha keffâret olacağını, afv edilmelerine sebep olacağını bildirmektedir.]

15 — Matta İncilinin altıncı bâbının üçüncü ve dördüncü âyetlerinde, (Fekat sadaka verdiğin zemân, sol elin, sağ elinin ne yaptığını bilmesin! Gizli şeyleri gören Baban, sana ödeyecektir) demektedir.

Riyâdan sakınmak için, sadakanın gizli verilmesi uygun ise de, başkalarını teşvîk için, riyâ maksadı olmaksızın âşikâre, açıkca vermekde de bir beis yokdur. Bundan dolayı Kur'ân-ı kerîmde sadakanın âşikâre, açıkca verilmesi de nehy olunmamıştır. Fekat, gizli vermenin dahâ efdâl olduğu da âyet-i kerîmede bildirilmektedir. Bekara sûresinin ikiyüz yetmişbirinci âyetinde meâlen: **(Sadakaları âşikâre verirseniz ne güzeldir. Eğer gizlerseniz ve onları** [sadakaları] **fakîrlere verirseniz bu sizin hakkınızda dahâ hayırdır ve günâhlarınıza keffâretdir. Allahü teâlâ sizin yaptıklarınızdan haberdârdır**) buyurulmuştur. [Bu âyet-i kerîmede açıkca verilmesi bildirilen sadaka, farz olan zekâtdır. Farz olan zekâtı açıkca vermek riyâ olmaz, dahâ sevâb olur. Tetavvu' [nâfile] olan sadakayı ise gizlice vermek efdaldır. Gizli verilen nâfile sadakanın, açıktan verilen nâfile sadakadan yetmiş kat dahâ sevâb olduğu hadîs-i şerîf ile bildirilmiştir.] Allahü teâlânın râzı olduğu yolda verilen maldan hâsil olacak ecr ve mükâfât hakkında, Bekara sûresinin ikiyüzaltmışbirinci âyetinde meâlen: **(Mallarını Allah yolunda infâk edenlerin, harcıyanların hâli, bir tohum dânesine benzer ki, ekildiğinde yedi başak bitirip, her bir başakda da yüz dâne tohum bulunur)** buyurulmuştur.

Sadakanın, kişinin en sevdiği maldan olması lâzımdır. Bu hûsûsda, Âl-i İmrân sûresinin doksanikinci âyetinde meâlen, **(Sevdiğiniz şeylerden infâk etmedikçe hayra, iyiliğe [Cennete] nâil olmazsınız, kavuşamazsınız)** buyurulmuştur.

Bekara sûresinin ikiyüz yetmişüç ve ikiyüz yetmişdördüncü âyetlerinde meâlen: **(Sizin sadakalarımız, fi-sebîlillah cihâd eden, ilm tahsîl eden ve ibâdet gibi hayrlı bir işle meşgûl olan ve yeryüzünde ticâret ve san'at gibi bir işle meşgûl olmaya müsâid [elverişli] vaktleri olmayan fakîrlere içindir. Onlar, dilenmekten çekindikleri için, câhillere onları zengin zan ederler. Ey Resûlüm, sen onları sîmâlarından tanırsın. Onlar iffetlerinden dolayı insanları râhatsız edip sadaka istemezler. Malınızdan, bunlara infâk ederseniz, muhakkak Allahü teâlâ verdiğinizi ve niçin verdiğinizi bilir. Şu kimse ki, gece ve gündüz gizli ve âşikâr mallarını infâk ederler. Onların ecrleri, Rablerinin indinde [Na'im Cennetleri]dir. Onlara korku ve hüzn yoktur)** buyurulmuştur. [Ebû Bekr-i Sıddîk "radiyallahü anh" bin altın âşikâre, bin altın gizli, bin altın gece, bin altın gündüz sadaka verdi. Bunun üzerine bu âyet-i kerîmenin nâzil olduğu bildirilmiştir.]

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Yedi kısım kimse vardır ki, Allahü teâlânın ihsân ettiği gölgeden başka gölge bulunmadığı kıyâmet gününde, Allahü teâlâ onları Arşın gölgesinde gölgelendirir. Onlardan birisi, sadaka verdiği zemân sağ elinin verdiğini, sol eli dahî bilmeyen kimsedir.)** Bu hadîs-i şerîfden sadakayı âşikâre, açıkca vermenin temâmen nehy edildiği anlaşılmalıdır. Ba'zı yerler vardır ki, hâlis niyyet ile, kendini ri-yâdan koruyarak ve başkalarını teşvîk için hayrın, iyilik ve sadakanın, âşikâre olması dahâ efdâldir. Hadîs-i şerîfde, **(Bir hayrın yapılmasına yol gösteren onu yapan gibidir)** buyurulmuştur. Bu hadîs-i şerîfe göre, sadakayı âşikâre vermek, iyiliği açıkca yapmak iki kat sevâb olur. Birisi, vermiş olduğu sadaka sevâbı, ikincisi ise, başkalarını teşvîk etmek sevâbıdır. Böyle, hâlis niyyet ile, iyilik ve sadakayı izhâr, aklen ve şer'an gizlemekten elbette dahâ güzeldir. Bugün mevcûd olan İncillerde, sadakayı gizli vermek açıkca emr ediliyor ise de, hıristiyanların çoğu, burada da, İncile uymamakta, sadakayı âşikâre vermektedir. Hattâ nefslerini kırmak için hayr sever ba'zı kimseler ve ba'zı süslenmiş madamların, sadaka toplamak için arabaları ile sokaklarda dolaşmaları, Avrupanın eski modalarındandır.

16 — Matta İncilinin altıncı bâbında düâ ederken ri-yâ yapma-mak lâzım olduğu yazılıdır. [Âyet beş ve devâmı.]

[Riyâ, birşeyi olduğunun tersine göstermektir. Kısaca, göste-

riş demektir. Kalb hastalıklarındandır. Kötü bir huysudur. Âhîret amellerini yaparak, âhîret yolunda olduğunu göstererek, dünyâ arzûlarına kavuşmak demektir. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde ve Resûlullah efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" hadîs-i şerîflerinde, islâm âlimleri de kitâblarında, riyânın kötülüğünü bildirmişlerdir.]

Mâ'ûn sûresinin dört, beş ve altıncı âyetlerinde meâlen: **(Gaflet ile, ehemmiyet vermeden nemâz kılan ve nemâzlarını halk yanında, nifâk ve riyâ ile kılıp, tenhâda terk edenler için şiddetli azâb vardır)** buyurulmuştur. Kehf sûresinin yüzonuncu âyetinde meâlen: **(Kim Rabbine kavuşmayı arzû ederse, amel-i sâlih işlesin ve Rabbine yaptığı ibâdetde, Ona hiç kimseyi ortak koşmasın)** buyurulmuştur. Bu âyet-i kerîmeye göre, riyâ ile, ya'nî gösteriş için ibâdet etmek, şirk hükmündedir. Çünkü, riyâ, gösteriş yapan, ibâdetinde, ma'bûda bir başkasını ortak koşmaktadır. Bu ma'nâyı te'yîd ederek, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâma, **(Sizin için en çok korkduğum şey, şirk-i asgara [küçük şirke], yakanmanızdır)** buyurdu. Eshâb-ı kirâm: Ya Resûlallah! Küçük şirk nedir? diye sordular. **(Riyâdır)** buyurdu.

[Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Dünyâda riyâ ile ibâdet edene, kıyâmet günü, ey kötü insân! Bugün sana sevâb yoktur. Dünyâda kimler için ibâdet etdin ise, karşılıklarını onlardan iste, denir)** buyurdu. Riyânın zıddı, ihlâsıdır. İhlâs, dünyâ fâidelerini düşünmeyip, ibâdetlerini yalnız Allah rızâsı için yapmaktır. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(Allahü teâlâ buyuruyor ki, benim şerikim yoktur. Başkasını bana şerik eden, sevâblarını [va'd ettiğim karşılıklarını] ondan istesin. İbâdetlerinizi ihlâs ile yapınız! Allahü teâlâ, ihlâs ile yapılan amelleri [işleri] kabûl eder.)** Muâz bin Cebeli "radiyallahü anh" Yemene vâlf olarak gönderirken, **(İbâdetlerini ihlâs ile yap! İhlâs ile yapılan az amel kıyâmet günü sana yetişir)** buyurdu. Başka bir hadîs-i şerîfde, **(İbâdetlerini ihlâs ile yapanlara müjdeler olsun. Bunlar hidâyet yıldızlarıdır. Fitnelerin karanlıklarını yok ederler)** buyurdu.]

17 — Matta İncilinde, (Düâ ederken, putperestlerin yaptığı gibi, lüzûmsuz yere tekrârlar yapmayın. Zîrâ onlar, çok söyledikleri için, kabûl edileceğini zan ederler. Siz Ondan istemeden önce o, ihtiyaçlarınızı bilir. Siz şöyle düâ edin: Ey göklerde olan Babamız, ismin mukaddes olsun. Melekûtün gelsin. Gökde olduğu gibi, yerde de senin irâden olsun. Her günkü ekmeğimizi bize bugün de ver ve biz suçlu olanları bağışladığımız gibi, bizim suçlarımızı (borçlarımızı) bağışla. Bizi iğvâya götürme. Bizi şerîrden kurtar. Melekût ve kudret ve izzet, ebediyyen senindir. Âmîn) de-

nilmekdedir. [Matta bâb altı, âyet yedi ve devâmı.]

[Burada, (gökde olduğu gibi yerde de senin irâden olsun) denilerek, Allahü teâlâyâ âcizlik isnâd ediliyor. (Biz suçluları bağışladığımız gibi, bizim suçlarımızı da sen bağışla) denilerek, hâşâ Allahü teâlâ minnet altında bırakılmışdır. Biz yaptığımız gibi sen de yapmağa, hâşâ mecbûrsun denilmekdedir. Yine burada sâdece ekmek istenmekdedir. Hâlbuki, Allahü teâlâdan bütün ni'metleri istenmeliydi.]

İncilde bundan başka bir düâ yokdur. Bunun için hıristiyanlar, hergün bu düâyı okumakla me'mûrdurlar. Müslimânların her günkü düâsı, Fâtiha-i şerifedir ki, beş vakt nemâzın, her rek'atinde okunur. Böylece, hergün en az, kırk kerre okunur. Fâtiha-i şerife sûresinin meâl-i şerifi şudur:

(Bismillâhırrahmânırrahîm: Rahmân ve rahîm olan Allahü teâlânın ism-i şerifini okuyarak başlıyorum. Hamd ve senânın en üstünü, bütün âlemleri yaratan, [bir nizâm üzere birbirine bağlayan] Allahü teâlâyâ mahsûsdur. Allahü teâlâ, dünyâda ve âhiretde kullarına çok merhamet edicidir. Kıyâmet gününün mâliki [ve hâkimi] yalnız Odur. Biz, ancak sana ibâdet ederiz [Senden başka ibâdetle lâıyk ve müstehak olan hiçbir şey yokdur.] Ve ancak senden yardım isteriz. Bizi [İ'tikâdımızda, fi'llerimizde ve sözlerimizde ve ahlâkımızda ifrât ve tefrît arasında orta yol olan] doğru yolda bulundur. [Dîn-i islâm ve sünnet-i enâm "aleyhissalatü vesselâm" olan sırât-ı müstakîmde bizi sâbit eyle.] Bizi kendilerine [fadl ve ihsânın ile] ni'met verdiğin kimselerin [Peygamberlerin, Velîlerin ve Sıddîklerin] yolunda bulundur. [Hakkı kabûl etmeyip] senin gadabına uğrayanların ve sapıkların yolunda bulundurma! [Yâ Rabbî. Âmîn: Kabûl buyur Allahım!]) Bundan başka, Kur'ân-ı kerîmde yüzlerce düâ vardır ki, her biri ve ma'nâları tefsîr kitâblarında uzun yazılıdır.

18 — Matta İncilinde, (Düâ etdiğin zemân, iç odana gir ve kapıyı kapayarak gizli olan Babana düâ et! Gizlide gören Baban, sana âşikâre ödeyecektir. Semâvâtta olan Babanız, kendisinden isteyenlere, pek çok ihsânlar verecektir) denilmekdedir. [6-6]

Kur'ân-ı kerîmde [Allahü teâlâyâ düâ edenlere verilecek ecrleri [karşılıkları] ve düâ etmek lâzım olduğunu ve yapılan düâların kabûl edileceğini bildiren pek çok] âyet-i kerîmeler vardır. Mü'min sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Bana düâ ediniz, size icâbet edeyim [kabûl ederim])** buyurulmuşdur. Bekara sûresinin yüzseksentüncü âyetinde meâlen: ([Ey Resûlüm], **Kullarım sana benden sorarlarsa, Ben [ilm ve icâbetle] yakınum. Bana düâ etdikleri zemân düâlarına icâbet ederim [kabûl ederim]. Benden**

icâbet istesinler ve bana îmân etsinler) buyurulmuştur.

19 — Matta İncilinde, (Eğer siz insanların suçlarını bağışlar iseniz, gökde Babanız da sizi bağışlar. Fekat siz insanların suçlarını bağışlamazsanız, Babanız da, sizin suçlarınızı bağışlamaz) denilmektedir. [Matta bâb altı, âyet ondört-onbeş.]

Kur'ân-ı kerimde, Nûr sûresinin yirmiikinci âyetinde meâlen: ([Kusûrları] **afv etsinler, intikâmdan vazgeçsinler. Dikkat ediniz! Allahü teâlânın sizi magfired etmesini sevmemişsiniz? Allahü teâlâ magfired ve rahmet edicidir)** buyurulmuştur. Âl-i imrân sûresinin yüzotuzdördüncü âyetinde meâlen: ([Tavkâ sâhibleri] **o kimselerdir ki, bollukda ve darlıkta, çoklukda ve azlıkta** [sadaka verirler ve] **in-fâk ederler. Gadablarını yok ederler,** [ya'nî dargınlık yapmağa kâdir iken, sabr ve terk ederler ve insanlardan cezâyâ müstehak olanların] **kusûrlarını afv ederler, Allahü teâlâ ihsân edenleri sever)** buyurulmuştur. [Müslimânlar hep bu âyet-i kerîmeler ile amel etmişlerdir. Buna bir misâl yazalım. Resûlullahın mübârek torunu Hüseyin bin Alî “radiyallahü anh” misâfirleri ile sofrada oturmuşlardı. Kölesi bir kab sıcak yemek ile gelirken ayağı yere takılıp, elindeki yemeği Hüseyin “radiyallahü anh”, mübârek başına dökdü. Kölesini terbiye için yüzüne sert bakınca, kölesi, bu âyet-i kerîmenin (**Gadab etmezler**) kısmını okudu. İmâm-ı Hüseyin “radiyallahü anh”, gadabımı terk etdim, buyurdu. Bunun üzerine köle, (**İnsanlardan kusûrlu olanları afv ederler**) kısmını okudu. İmâm-ı Hüseyin “radiyallahü anh” afv etdim buyurdu. Bunun üzerine köle, (**Allahü teâlâ ihsân edenleri sever**) kısmını okudu. İmâm-ı Hüseyin “radiyallahü anh”, seni kölelikden azâd etdim, istediğin yere gidebilirsin, buyurdu.] Beled sûresinin onyedinci ve onsekizinci âyetlerinde meâlen: (**Bundan sonra mü'minlerden olup, birbirlerine sabr ve merhamet tavsiye ederler. İşte bunlar, eshâb-ı yemîndendirler, ya'nî Cennet ehлиндendirler**) buyurulmuştur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” (**Başkalarına merhamet etmiyene, merhamet olunmaz**) buyurmuştur.

20 — Matta İncilinde, (Oruc tutduğunuz zemân, ikiyüzlüler gibi surat asmayın. Zîrâ onlar oruc tutduklarını insanlar görsünler diye suratlarını asarlar. Doğrusu size derim ki, onlar mükâfâtlarını almışlardır. Fekat sen oruc tuttuğun zemân başına yağ sürüp, yüzünü yıka. Tâ ki, insanlara değil, gizlide olan Babana oruc tuttuğunu gösteresin) denilmektedir. [Matta bâb altı, âyet onaltı, onyedinci ve onsekiz.]

İsâ aleyhisselâm sâdece Allah rızâsı için oruc tutulmasını emretmiş ve riyâdan nehy buyurmuştur. İslâmiyyetde riyânın kötülüğü ve riyâdan sakındırmak için vârid olan âyet-i kerîme ve ha-

dîs-i şerîflerden ba'zılarını yukarıda bildirdiğimizden, burada tekrar etmemize lüzûm yoktur. Dikkat edilecek husûs şudur ki, İncilin bu âyetlerinde, oruc tutmak, açıkca emr edildiği hâlde, İsâ aleyhisselâmdan çok sene sonra, onun yüzünü görmeyen ve onun eshâbına nice ihânetler yaptığını hristiyanların dahî i'tirâf ettikleri Pavlos, sonradan İncildeki diğer ahkâmı değişdirdiği gibi, bu orucu da değişdirmiştir.

21 — Matta İncilinde, (Mal toplayıp, kalbinizi bağlamayın. Ne yiyeceğiz, ne giyeceğiz diye keder [kaygı] çekmeyin. Hakka tevekkül ve i'timâd ediniz) denilmektedir. Ve kuşların yaşayışları ve kır zambaklarının tabîî kisveleri gibi ba'zı misâller verilmektedir. [Matta bâb altı, âyet yirmibeş ve devâmı.]

Kur'ân-ı kerîmde dünyâya rağbet etmemek husûsunda vârid olan, ba'zı âyet-i kerîmeleri ve Peygamberimizin hadîs-i şerîflerini yukarıda zikr etmişdik. Tevekkül ile ilgili âyet-i kerîmeler de pek çoktur. Burada bir kaçını zikr etmekle iktifâ edelim.

Talâk sûresinin ikinci ve üçüncü âyetlerinde meâlen: **(Kim ki, Allahü teâlâdan korkarsa, Allahü teâlâ ona [darlıktan genişliğe] bir çıkış yolu ihsân eder ve ona ummadığı yerden rızk verir. Her kim, Allahü teâlâyâ tevekkül ederse, Allahü teâlâ ona kâfidir)** buyurulmuştur.

[Tevekkül ile ilgili âyet-i kerîmelerin tefsîrlerinin temâmı bir araya getirilse, İncilin temâmından çok olur. Mâide sûresinin yirmüçüncü âyetinde meâlen: **(Eğer îmânınız varsa, Allahü teâlâyâ tevekkül ediniz)** buyurulmuştur. Âl-i imrân sûresinin yüzellidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, tevekkül edenleri sever)** buyurulmuştur. İbrâhîm sûresinin onbirinci âyetinde meâlen: **(Tevekkül ediciler yalnız Allahü teâlâyâ tevekkül etmelidir)** buyurulmuştur.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyuruyor ki, **(Ümmetinden bir kısmını, bana gösterdiler. Dağları, sahraları doldurmuşlardı. Böyle çok olduklarına şaşım ve sevindim. Sevindin mi dediler, evet dedim. Bunlardan ancak yetmişbin adedi hesâbsız Cennete girer dediler. Bunlar hangileridir diye sordum. İşlerine sihr, büyü, dağlamak ve fal karışdırmayanlar ve Allahü teâlâdan başkasına, tevekkül ve i'timâd etmeyenlerdir buyuruldu.)** Dinliyenler arasında Ukâşe “radiyallahü anh”, ayağa kalkıp, (Yâ Resûlallah! Düâ buyur da, onlardan olayım) deyince, **(Yâ Rabbî! Bunu onlardan eyle!)** buyurdu. Başka biri dahâ ayağa kalkıp, aynı düâyı isteyince, **(Ukâşe senden çabuk davrandı)** buyurdu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâyâ tam tevekkül etseydiniz,**

kuşların rızkını verdiği gibi, size de gönderirdi. Kuşlar, sabâh mi'deleri boş, aç gider. Akşam mi'deleri dolmuş, doymuş olarak döner) buyurdu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir kimse, Allahü teâlâyâ sığmırsa, Allahü teâlâ, onun her işine yetişir. Hiç ummadığı yerden, ona rızk verir. Her kim, dünyâyâ güvenirse, onu dünyâda bırakır)** buyurdu.

İslâmiyyetde tevekkül, çalışmayıp her şeyi Allahü teâlâdan beklemek değildir. Allahü teâlânın âdeti şöyledir ki, herşeyi bir sebep ile yaratmaktadır. Sebepleri O yarattığı gibi, onların te'sîr ederek, işin meydâna gelmesini de, O yaratmaktadır. İslâmiyyet, herşeyin sebebini araştırmamızı ve bu sebebe yapışmamızı emr etmektedir. Her şeyin ma'lûm olan, meşhûr olan, sebebine yapışmamız ve bu sebebini te'sîrini halk etmesi için, Allahü teâlâyâ düâ etmemiz, yalvarmamız lâzımdır. Sebebe yapışmadan işin yapılmasını Allahdan beklemek, Allahü teâlâyâ karşı gelmek, Onun âdetini bozmağa kalkışmak olur. Tevekkülün ma'nâsı ve çeşidleri hakkında **(Tam İlmihâl SE'ÂDET-İ EBEDİYYE)** kitâbında geniş ma'lûmât vardır.]

22 — Matta İncilinde, (Niçin kardeşinin gözündeki çöpü görürsün de, kendi gözündeki merteği görmezsin) demektedir. [Matta bâb yedi, âyet üç.]

Kur'ân-ı kerîmde Hucurât sûresinin onikinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler, zannın çoğundan sakınınız. Çünkü zannın ba'zısı günâhdır. [Müslimânların ayblarını] araştırmayınız ve birbirinizi gıybet etmeyiniz [ya'nî, bir kimsenin arkasından, onu zem etmeyiniz]. Sizden birinin ölü kardeşinizin etini yimeği sever mi? [Bu teklîf olursa] ikrâh edersiniz [tiksinirsiniz]. Allahü teâlâdan korkunuz. Muhakkak ki, Allahü teâlâ tevbe edenlerin, tevbesini kabûl eder ve çok merhametlidir)** buyurulmuştur. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" **(Kim insanların ayblarını, kusûrlarını örterse, Allahü teâlâ da, onun ayblarını, kusûrlarını örter)** buyurmuştur. Başka bir hadîs-i şerîfde, **(Kendi nefslerinizin ayblarını araştırmayınız, başkalarının ayblarını araştırmayınız)** buyurmuştur.

[Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Gîbet zinâdan dahâ büyük günâhdır)** buyurmuştur. İslâmiyyetde gîbet şiddet ile yasak edilmiştir. Ateşin odunu yakıp yok ettiği gibi, gîbet de hasenâtı [iyilikleri] yok eder. Hadîs-i şerîfde, **(Kıyâmet günü, bir kimsenin sevâb defteri açılır. Yâ Rabbî! Dünyâda iken şu ibâdetleri yapmışdım. Sahifede bunlar yazılı değil, der. Onlar defterinden silindi, gîbet ettiklerinin defterlerine yazıldı denir)** ve **(Kıyâmet günü bir kimsenin hasenât defteri açılır. Yapmamış olduğu ibâdetleri orada görür. Bunlar, seni gîbet edenlerin sevâblarıdır, denir)** buyuruldu. Gîbetden men' eden ve gîbete mâni' olmağı bildiren pek çok hadîs-i şerîfler vardır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Din kardeşine,**

onun haberi olmadan yardım eden kimseye, Allahü teâlâ dünyâda ve âhiretde yardım eder) ve (Yanında, din kardeşi gîbet edilince, gücü yetdiği hâlde, ona yardım etmiyen kimsenin günâhı, dünyâda ve âhiretde kendisine yetişir) buyurdu.]

23 — Matta İncilinde, (Dar kapıdan girin, zîrâ helâke götüren kapı geniş ve yol enlidir. Ve ondan girenler çoktur. Fekat hayâta götüren kapı dar ve yol ensizdir. Onu bulanlar ise azdır) denilmektedir. [Matta bâb yedi, âyet onüç ve ondört.]

Kur'ân-ı kerîmde, Âl-i imrân sûresinin ondördüncü âyetinde meâlen: **(Nefsin arzularına muhabbet, insanlara güzel gösterildi)** buyurulmuştur. Güzel olan şeye rağbet etmek tabîî olması hasebiyle bu geniş bir yoldur. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” **(Cennet nefsin istemediği şeylerle, Cehennem ise, nefsin arzuları, şehvetleri ile ihâta olundu)** buyurmuştur. Hâsılı, Cennet yolu dar ve meşakkatli, Cehennem yolu, geniş ve zînetlidir.

24 — Matta İncilinde İsâ aleyhisselâmın (Bana: Yâ Rab, yâ Rab diyen her adam göklerin melekûtuna giremez. Ancak göklerde olan babamın murâdını yapan girer. O gün çok kimseler bana: Yâ Rab, yâ Rab, biz senin ismin ile peygamberlik etmedik mi? Ve senin ismin ile cinleri çıkarmadık mı? Ve senin ismin ile çok mu'cizeler yapmadık mı? diyecekler. Ve o zemân ben onlara: Ben sizi hiç tanımadım, benim yanımdan gidin. Ey zulm ediciler! diyeceğim) dediği yazılıdır. [Matta bâb yedi, âyet yirmibir ve devâmı.]

Burada zikr edilen melekût protestan papazların anladığı gibi, kilise idâresi olmayıp, bil'aks kıyâmet günü görülecek **(Mahkeme-i Kübrâ)** ve o esnâda zuhûr edecek olan, Allahü teâlânın adâlet ve intikâmıdır. İncilin bu âyetleri gibi Kur'ân-ı kerîmde pek çok âyet-i kerîmeler vardır. Bekara sûresinin ikiyüzellibeşinci âyetinde meâlen: **(Göklerde ve yerde olanların hepsi, Allahü teâlânın mülküdür. Allahü teâlânın izni olmadıkça, mahşerde şefâ'at edip başkasını kim kurtarabilir?)** buyurulmuştur. [Zümer sûresinin kırkdördüncü âyeti, **(Onlara söyle ki, Allahü teâlânın izni olmadan hiç kimse şefâ'at edemez)** diye tefsîr olunmuştur. Müddessir sûresinin kırksekizinci âyet-i kerîmesi, **(Şefâ'at etmelerine izn verilenler kâfirlere şefâ'at ederlerse, şefâ'atleri onlara fâide vermez)** demekdir.] Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, mubârek kızı seyyidet-ün-nisâ Fâtımayı “radiyallahü anhâ”, **(Kıyâmet günü, Allahü teâlânın izni olmadıkça benden dahî sana bir fâide olmaz)** buyurdu. [Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kıyâmet günü şefâ'at-ı uzmanın sâhibidir. İnsanlar mahşer yerinde sıra ile Âdem, Nûh, İbrâhîm, Mûsâ ve en son İsâyâ “aleyhimüsselâm” şefâ'at etmeleri için gelecekler. İsâ aleyhisse-

lâm da, hıristiyanların kendisini Allahü teâlâyâ ortak koşduklarını, onun için Allahü teâlâdan utandığını bildirerek, hâtem-ül-enbiyâ [Peygamberlerin sonuncusu] olan Muhammed aleyhisselâma gönderecek ve Resûlullah, âlemlere rahmet olduğu için, bütün insanlara, mahşer azâbının kaldırılması için şefâ'at edecek ve bu şefâ'ati de kabûl olunacak, mahşer azâbı hepsinden kaldırılacaktır.

Hadîs-i şeriflerde: **(Kıyâmet günü, en önce ben şefâ'at edeceğim)** ve **(Kıyâmet günü, mezârdan önce çıkan ben olacağım ve en önce şefâ'at eden ben olacağım)** ve **(Eshâbıma dil uzatanlardan başka, her müslimâna şefâ'at edebilirim)** ve **(Ümmetimden, günâhları çok olanlara şefâ'at edeceğim)** buyurdu. **(Se'âdet-i Ebediy-ye)**de 475.ci sahîfede şefâ'at uzun bildirilmektedir.]

Şefâ'at husûsunda, müslimânların i'tikâdı budur. Fekat hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmın göğe kaldırılmasından sonra, Babanın sağ tarafına oturtulup, bütün ilâhî kuvvetleri eline aldığı ve kıyâmetde hâkim-i mutlakın hazret-i Îsâ olacağı inancındadırlar. [Matta bâb yirmisekiz, âyet ondokuz. Markos bâb onaltı, âyet ondokuz ve diğer İncîller.] Bu i'tikâdın [inancın] İncîl âyetlerine açıkça muğâyir olduğuna dikkat etmezler. Îsâ aleyhisselâm, İncilde havârîlere hitâben (Allahü teâlânın emrlerine itâat etmiyenlere benden fâide olmaz. Bana yalvarıp çağıranlara ben imdâd edemem) [Matta bâb yedi, âyet yirmibir ve devâmı.] derken, hıristiyanlar, (Hazret-i Îsâ kendini bizim için fedâ etdi. Biz Cehennemden kurtulduk) şeklinde fâsid bir zanna sâhibdirler.

25 — Yine Îsâ aleyhisselâm, (Kimseden va'za mukabil para almayınız) diye tenbîh etmiş iken, protestan misyonerleri senelik binlerce lira ücret alarak hıristiyanlığı yaymağa çalışdıkları ve diğer hıristiyan fırkalarındaki papazların da belli bir ta'rifeye üzerinden, her günâhı, belli bir ücret karşılığı afv hattâ ba'zı hıristiyanların kendi mülkü olan arazîlerini, boş arsalarını, günâhlarının afv edilmesine karşılık parça parça papazlara vermeleri ve bu ticâret sebebi ile binlerce papazın, asrlardan beri refâh ve zenginlik içinde yaşamaları, aklara hayret verecek hâllerdendir. Burada şaşılacak husûs şudur ki, fen ve teknikde ve aklılıkta dünyâ milletlerine üstünlük iddiâsında bulunan Avrupalıların üçde biri, hâlâ bu fâsid inanca sâhibdirler.

Kur'ân-ı kerimde, A'râf sûresinin yüzseksenaltıncı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlânın hakîr edip, îmân nasîb etmediği kimseyi doğru yola hidâyet edecek, kavuşduracak kimse yoktur)** buyurulmuştur.

26 — Matta İncîlinde yazıldığına göre, Îsâ aleyhisselâm şâkirdlerine yaptığı vasiyyet sırasında, (Bir eve girdiğinizde selâm ve-

rin. O kimse ona lâıyk ise, selâmınız onun üzerine gelsin. Fekat ona lâıyk değilse, selâmınız size dönsün ve kim sizi kabûl etmez ise ve sözlerinizi dinlemez ise, o evden veyâ o şehrden çıkıp, ayaklarınızın tozunu silkin) demektedir. [Matta bâb on, âyet oniki, onüç, ondört.]

Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerde, selâm vermek, kapı çalmak, bir eve girmek âdâbına âid pek çok hükümler vardır. Nûr sûresinin yirmiyedinci ve yirmisekizinci âyetlerinde meâlen: **(Ey îmân edenler. Kendi evinizden başka kimselerin evlerine, o evin sâhibinden izin almadan ve selâm vermeden girmeyin. Bu [izin ve selâm ile girmeniz] sizin için dahâ hayırlıdır** [ki, ev sâhibi uygun olmıyan şeyleri terk eder]. **Bunları düşünürseniz, hikmetini anlarsınız. Eğer evlerde bir kimse bulamazsanız veyâ size izin verilmezse içeri girmeyiniz. Eğer [sizi kabûl etmeyip] geri dönün derlerse, geri dönünüz. Bu [edebinizi göstereceğinden] sizin için dahâ güzeldir. Allahü teâlâ yaptıklarımızın hepsini bilir)** buyurulmuştur.

27 — Matta İncilinin onuncu bâbında, insanları İsevîliğe da'vet için gönderilen şâkirdlerin, dñi teblîğ ederken [bildirirken] ezâ ve cefâ görecekları beyân edilmiş ve bir şehre cefâ görürlerse, bir başka şehre kaçmaları ve Allahü teâlâdan başka hiç kimseden korkmalarını tavsiye edilmiş ve söyliyenin onlar olmayıp, [hâşâ] Allahü teâlânın rûhu olduğu ve öldürülürlerse, öldürülecek olanın fânî cesed olup, rûha taarruz edemeyecekleri de zikr edilmiştir.

Kur'ân-ı kerîmde Ahzâb sûresinin otuzdokuzuncu âyetinde meâlen: **(O kimseler ki, Allahü teâlânın risâletini** [emrlerini ve yasaklarını] **insanlara teblîğ ederler. Ancak Allahü teâlâdan korkarlar ve Allahü teâlâdan başka bir kimseden korkmazlar. Allahü teâlâ, bunların amellerinin hesâbını görmeğe kâfidir)** buyurulmuştur. Enfâl sûresinin onyedinci âyetinde meâlen: (Yâ Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”! [Bedr gazâsında kâfirlerin gözüne bir avuç toprağı] **Sen atmadın. Fekat hakikatde, Allahü teâlâ atdı)** buyurulmuştur. Meâl-i şerîfi, **(Siz Allah yolunda öldürülenlere, ölümler demeyiniz. Hakikatde onlar diridirler, fekat siz onları anlamazsınız** [Akl, onların hayâtını anlamaktan âcizdir]) olan, Bekara sûresinin yuzellidördüncü âyet-i kerîmesi, şehîdlerin cesedlerinin ölüp, rûhlarının hayâtda olduklarını bildirmektedir.

28 — Matta İncilinin onuncu bâbının kırkinci âyetinde İsâ aleyhisselâm şâkirdlerine: (Sizi kabûl eden beni kabûl eder ve beni kabûl eden beni göndereni kabûl eder) demektedir.

Bu âyetde, İsâ aleyhisselâm, kendisinin Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olduğunu ve Ona itâat edenin Allahü teâlâyâ itâat ettiğini tasdik eder. Bu husûsda Kur'ân-ı kerîmde Resûlullaha “sal-

lallahü teâlâ aleyhi ve sellem” itâatın Allahü teâlâyâ itâat olduğu bildirilmektedir. Nisâ sûresinin sekseninci âyetinde meâlen: **(Resûle itâat eden, Allahü teâlâyâ itâat etmiş olur)** buyurulmuştur.

29 — Matta İncilinin onikinci bâbının kırkaltıncı âyeti ve devâmında, (İsâ halka henüz söylemekte iken, annesi ve kardeşleri onunla söyleşmek isteyerek dışarda durdular. Ve biri İsâyâ dedi ki, işte, annen ve kardeşlerin seninle söyleşmek için dışarda duruyorlar. İsâ cevâb verip, kendisine söyleyene dedi ki, benim anam kimdir? ve kardeşlerim kimlerdir? Ve elini şâkirdlerine doğru uzatıp: İşte benim anam ve kardeşlerim. Çünkü, her kim semâvâtda olan pederimin irâdesine uygun iş yapar ise, birâderim ve kardeşim ve vâlidem odur dedi) demektedir.

Hâlbuki Allahü teâlâ, Kur’ân-ı kerimde anneye ve babaya hurmeti emr etmektedir. İsrâ sûresinin yirmiüç ve yirmidördüncü âyetlerinde meâlen: **(Annene ve babana ihsânda bulun. Onlara üf deme [ağır söz söyleme ve yüzlerine bağırma ve] onlara nâzik, ince güzel söz söyle. Onlar için gâyet merhametli olarak tezellül ve tevâzu’ kanadını indir. [Ya’nî lutf ve yumuşaklık göster, kibrlenme] ve Yâ Rab bunlar beni çocuk iken nasıl terbiye etdiler ise, sen de onlara rahmet eyle diye düâ et!)** buyurulmuştur.

30 — Yuhannâ İncilinin ikinci bâbının başında, Kana şehrindeki düğün ziyâfetinde, İsâ aleyhisselâmın annesi de berâber bulunur. Yemek esnâsında, (Ve şerâb eksilince, İsânın annesi Ona, şerâbları yok dedi. İsâ ona: Kadın seninle benim aramda ne alâka var) diye şiddetli [kızgın] bir şekilde cevâb vermiştir. Bu kadın, o hazret-i Meryemdir ki, bir kaç yüz sene sonra (İsâ aleyhisselâmın mı? yoksa [hâşâ] Allahın mı? annesidir) diye, Konsül denilen rûhban cem’iyetlerinde mevzû’ edilip, nihâyet Allahın annesi olmasına karar verilmiştir. Bugün, hâlâ, katoliklerin akîdelerinde [inancında] ulûhiyyet derecesinde olarak, hazret-i Meryeme de ibâdet olunur.

Papazların i’tikâdları, bu derece birbirine zıd esâslar üzerine kurulmuştur. Yukarıdaki yazıları görünce ve öğrenince, müslimânlar, Allahü teâlâyâ ne kadar şükr etseler ve kendilerine verilen islâm ni’metine ne kadar çok sevinse, yine azdır.

31 — Matta İncilinin onüçüncü bâbının, üçüncü âyeti ve devâmında İsâ aleyhisselâm, çeşidli misâller getirerek, Allahü teâlânın emrlerini işiten kimseleri dört kısma ayırmış, her birini ekilen bir tohum benzetmiştir. Bundan sonra diyor ki, (İşte ikinci tohum ekmeğe çıktı ve ekerken tohumların ba’zıları yol kenârına düştü ve kuşlar gelip onları yidiler ve ba’zıları toprağı çok olmıyan kayalıklar üzerine düştü ve hemen sürdü. Çünkü, top-

rağın derinliği yoktu. Güneş doğunca yandı ve kökü olmadığı için kurudu. Tohumların bir kısmı da, dikenler üzerine düştü, dikenler çıkıp, onları boğdular. Ba'zıları da iyi toprak üzerine düştü. Ba'zısı yüz, ba'zısı altmış, ba'zısı otuz kat semere verdiler. Kulakları olan işitsinler.) Burada birincisi, ya'nî yol kenârına atılan tohumlar, kelâm-i ilâhîyi işitip onu inkâr eden, ona inanmayan kimselere benzetilmiştir. İkincisi, ya'nî taşlık yere ekilen ve kök salmayan tohumlar, kelâm-i ilâhîyi işitip, onu kabûl eden ve bir müddet sonra inkâr eden mürtedlere benzetilmiştir. Üçüncüsü, ya'nî dikenler arasına atılan tohumlar, kelâm-ı ilâhîyi işiten, kabûlünden sonra, dünyâyâ dalan ve mal kazanmak sevdâsına düşerek, ibâdet etmeyenlerdir. Dördüncüsü, ya'nî iyi toprağa ekilen ve katkat meyve veren tohumlar ise, kelâm-ı ilâhîyi işiten, anlayan ve îcâbı üzere hareket edenlerdir.

Dîn-i islâm'da bu vasf, bu sıfat sâhiblerinin birincisine, **kâfirler**, ikincisine, **mürtedler** ve **münâfıklar**, üçüncüsüne **fâsiklar [günâhkârlar]**, dördüncüsüne ise, **müttekî** ve **sâlih mü'minler** ismi verilmiş ve bu ta'bîrler kullanılmıştır.

[Allahü teâlânın rızâsını, sevgisini kazanmak için çalışanlara, **(MÜTTEKÎ ve SÂLİH)** denir. Allahü teâlânın rızâsını, sevgisini kazanmış olana **(VELÎ)** denir. Allahü teâlânın rızâsını kazanmış, başkalarını da Allahü teâlânın rızâsına kavuşturmağa çalışana **(MÜRŞİD)** denir.]

Kur'ân-ı kerîmde, bu dört sınıf kimsenin her biri hakkında, va'd ve va'dî, ya'nî mükâfât ve cezâ verileceğini bildiren pek çok âyet-i kerîme vardır. Bunların toplanmasına ve zikr edilmesine bu kitâbımızın hacmi müsâid değildir. Ancak burada her biri ile ilgili bir âyet-i kerîmenin meâlini zikr etmekle iktifâ edeceğiz. Kâfirler hakkında Bekara sûresinin altıncı ve yedinci âyetlerinde meâlen: **(Ey Habîbim [Kalblerine îmân nûru girmeyen, kalbleri küfr karanlığı ile kaplanmış olan] kâfirleri azâb ile korkutman veyâ korkutmaman müsâvidir. Onlar îmân etmezler. Allahü teâlâ onların kalblerini, kulaklarını ve gözlerini mührelemiştir, perde çekmiştir. Onlar için, büyük bir azâb vardır)** buyurulmuştur. Münâfıklar hakkında, Bekara sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: **(İnsanlardan ba'zıları, biz Allahü teâlâyâ ve kıyâmet gününe inandık derler. Hâlbuki onlar, îmân etmiş değillerdir)** buyurulmuştur. [Kur'ân-ı kerîmde münâfıklar hakkında, bizzat münâfıklardan bahseden otuziki uzun âyet vardır. Ayrıca nifâktan, münâfıklıktan bahseden âyetler de çokdur.] Günâhkârlar hakkında Zümer sûresinin ellioçüncü âyetinde meâlen: **(Ey Resûlüm! [Benim tarafımdan mü'minlere] Söyle: Ey benim günâhda**

nefsleri üzerine isrâf eden [haddi aşan] kullarım. Allahü teâlânın rahmetinden ümmîd kesmeyin! Allahü teâlâ bütün günâhları magfîret eder. Muhakkak ki, Allahü teâlâ Gafûrdur, ya'nî çok magfîret edicidir. Rahîmdir, ya'nî çok merhametlidir) buyurulmuştur. [Bu âyet-i kerîme, Mekkenin fethinden sonra nâzil oldu. Müşriklerden pek çoğu korku içerisinde idiler. Kendilerine nasıl bir muâmele yapılacağını bilmiyorlardı. Çünkü bunlar, pek çok mü'mine işkence etmişler, pek çok mü'mini de, şehîd etmişlerdi. Bu müşrikler, îmân ettikten sonra, kendilerine en küçük bir cezâ dahî verilmemiştir. Eshâb-ı kirâmdan olma şerefine kavuşmuşlardır. Hattâ, Resûlullahın en çok sevdiği amcası Hamzayı “radiyallahü anh” şehîd etmiş olan Vahşî “radiyallahü anh” bile, afv edilmiş ve Eshâb-ı kirâmdan olmuştur “radiyallahü anhüm ecma'in”.] Müttekî mü'minler hakkında, Bekara sûresinin dördüncü âyetinde meâlen: **(O kimseler ki, sana gönderilen Kur'ân-ı kerîme ve senden önceki Peygamberlere gönderilen kitâblara [ya'nî Tevrât, Zebûr ve İncilin değiştirilmemiş olanlarına ve diğer suhullara] ve âhirete [kıyâmet gününe] hiç şübhesiz inanırlar. Bu kimseler, Allahü teâlâdan olan hidâyet ve doğru yol üzeredirler ve bunlar azâbdan, ikâbdan felâh buluculardır [kurtuluculardır])** buyurulmuştur.

32 — Yine Matta İncilinin onüçüncü bâbında, Îsâ aleyhisselâm, ba'zı misâllerle şeytânın vesvesesi ve ekdiği fesâd tohumları sebebi ile fâsıkların düşdüğü hâlleri anlatır. Bunların, kıyâmet günü kötü amelleri sebebi ile cezâlandırılıp, Cehennemde yanacaklarını beyân eder.

Kur'ân-ı kerîmde, şeytânın bu işleri ve insanları aldatmak için yaptıkları ve onun hîlelerine aldanmamak lâzım olduğunu bildiren pek çok âyet-i kerîme vardır. Fâtır sûresinin altıncı âyetinde meâlen: **(Hakikaten şeytân size düşmandır. Siz de onu düşman ediniz. Çünkü o, kendine tâbî' olanları, [nefslerine uymağa ve dünyâyâ meyl etmeğe ve] Cehennem ehlinde olmağa çağırıyor)** buyurulmuştur. Bekara sûresinin ikiyüzsekizinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler, şeytânın yoluna [ve vesveselerine] tâbî' olmayın)** buyurulmuştur.

[Bekara sûresinin yüzaltmışsekizinci ve yüzaltmışdokuzuncu âyetlerinde meâlen: **(Şeytânın izine, yoluna tâbî' olmayın. Muhakkak ki, o size apaçık bir düşmandır. Şeytân size ancak fahşâyı [kötülüğü, hayâsızlığı, dünyâyâ düşkün olmağı, nefsin arzûları peşinde koşmayı] emr eder)** buyurulmuştur. Bekara sûresinin ikiyüz altmışsekizinci âyetinde meâlen: **(Şeytân sizi [Allah yolunda infâk ederken] fakîr olursunuz diye korkutur ve sadaka vermeme-**

nizi emr eder) buyurulmuştur. Nisâ sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Şeytân onları [taşkınlığa meyl etdirip] hidâyete uzak bir sapıklığa düşürmek ister)** buyurulmuştur. Yasîn sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Şeytâna itâat etmeyin, o size açık bir düşmandır diye size nasihat vermedim mi? Ey Âdem oğulları!..)** buyurulmuştur. Mâide sûresinin doksanbirinci âyetinde meâlen: **(Şeytân, şerâb ve kumâr ile aranızda düşmanlık ve kin bırakmak ister. Sizi, Allahü teâlâyı zikr etmekden ve nemâzdan alıkoymak ister. Siz bunlardan [aybılarını bildikden sonra] hâlâ sakınmaz mısınız?)** buyurulmuştur. Zuhrûf sûresinin otuzaltıncı âyetinde meâlen: **(Nefsine uyarak, Allahü teâlânın dîninden yüz çevirenlere, dünyâda bir şeytân musallat ederiz)** buyurulmuştur. Kur'ân-ı kerîmde şeytândan bahs eden ve onun kötülüğünü anlatan seksenden ziyâde âyet-i kerîme vardır.]

Burada şeytân ile ilgili, birkaç hadîs-i şerîfi de zikr edelim:

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Melekden gelen ilhâm, islâmiyyete uygun olur. Şeytândan gelen vesvese, islâmiyyetden ayrılmığa sebep olur)** ve **(Şeytân kalbe vesvese verir. Allahü teâlânın ismi söylenince kaçar. Söylenmezse vesveselerine devâm eder)** ve **(Allahü teâlânın rahmeti cemâ'at üzerinedir. Şeytân, müslimânların cemâ'atine katılmayıp muhâlefet eden kimse ile berâberdir)** ve **(Sürüden uzak kalan koyunu kapan kurt gibi, şeytân da insanın kurdudur. Parça parça olmaktan sakınınız. Cemâ'at hâlinde birleşiniz. Mescidlere koşunuz)** buyurdu.

Allahü teâlâ, iblîse, Resûlullah'a giderek, soracağı bütün sualere [sorulara] doğru cevâb vermesini emr etdi. İblîs yaşlı bir ihtiyâr şeklinde, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Sen kimsin?)**, (Ben iblîsim) dedi. Resûlullah, **(Niçin geldin)** buyurdu. İblîs, (Allahü teâlâ gönderdi ve soracaklarına doğru cevâb vermemi emr etdi), dedi. Resûlullah, **(O hâlde, sevmediğin ve düşmân olduğun kimseleri söyle)** buyurdu. İblîs, (Dünyâda en sevmediğim kimse sensin ve âdil sultânlar, tevâzu' sâhibi zenginler, doğru sözlü tüccârlar, ihlâs sâhibi ve ilmi ile amel eden âlimler, dîn-i islâmı yaymağa çalışan mücâhidler, insanlara karşı merhametli olanlar, tevbe-i nasûh ile tevbe edenler, harâmdan kaçınanlar, dâimâ abdestli bulunanlar, dâimâ hayr ve hâsenâtda bulunan müslimânlar, güzel huylu olan ve insânlara fâideli olan müslimânlar, Kur'ân-ı kerîmi tecvîde uygun olarak okuyan hâfızlar ve herkes uyurken nemâz kılan kimselerdir) dedi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, **(Dünyâda sev-**

diğın, dost olduğun kimseleri söyle) buyurdu. İblîs, (Zâlim sultânlar, kibrli zenginler, hâin tüccârlar, içki içenler, kötü yerlerde te-gannî eden, şarki söyleyenler, fuş yapanlar, yetîm malı yiyenler, nemâza ehemmiyet vermeyen ve geç kılanlar, tûl-u emel [uzun dünyâ arzûlarına sâhib olanlar], hemen gazablanıp, gazabını yene-miyen kimseler benim dostum, sevdiğim kimselerdir) cevâbını ver-di.

[Şeytân ile alâkalı [ilgili] çok hadîs-i şerîfler vardır. Arzû edenler, hadîs-i şerîf kitâblarına mürâce’at etsinler.]

33 — Matta İncilinin onsekizinci bâbında, İsâ aleyhisselâm, şâ-kirdlerini kibrlemekden men’ eder ve tevâzu’ sâhibi olmalarını emr eder.

[Allahü teâlâ, Kur’ân-ı kerîmde ve Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hadîs-i şerîflerinde kibrli olmanın zararlarını ve tevâzu’un kıymetini bildirmişlerdir.]

İsrâ sûresinin otuzyedinci ve otuzsekizinci âyetlerinde meâlen: **(Yeryüzünde salınarak kibr ve azamet ile [kendini beğenerek] yü-rüme! Çünkü sen Arzı yaramazsın ve uzunluk gösterip dağlarla be-râber olamazsın. Bunların hepsi Rabbin indinde mekrûhdur, çir-kindir)** buyurulmuşdur. [Nisâ sûresinin yüzyetmişikinci âyetinde meâlen: **(Kim Allahü teâlâyâ ibâdet etmekden çekinir ve kibrle-nirse, Allahü teâlâ, onların hepsini [cezâlandırmak için] kıyâmet-de cem’ ve haşr eder)** buyurulmuşdur. A’râf sûresinin kırksekizin-ci âyetinde meâlen: **(A’râf ehli, kâfirlerin reislerini sîmâlarından tanır ve [mallarınızın, yardımcılarınızın] çokluğu ve kibriniz si-zi Allahü teâlânın azâbından men’ etmedi derler)** buyurulmuşdur.]

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” efendimiz buyu-ruyor ki, **(Kalbinde zerre kadar kibr bulunan kimse Cennete gir-mez)** ve **(Allahü teâlâ buyuruyor ki, Kibriyâ, üstünlük ve azamet bana mahsûsdur. Bu ikisinde bana ortak olanı Cehennemem atarım, hiç acıyam)** ve **(Kıyâmet günü, dünyâdaki kibr sâhibleri küçük ka-rınca gibi zelif ve hakîr olarak kabirden çıkarılacaktır. Karınca gi-bi, fekat insan şeklinde olacaklardır. Herkes bunları hakîr gö-receklerdir. Cehennem en derin ve azâbı en şiddetli olan, Bolis çu-kuruna sokulacaktır.)**

Diğeri bir hadîs-i şerîfde, **(Önceki ümmetlerde, kibr sâhibi biri-si, eteklerini yerde sürüyerek yürürdü. Gayret-i ilâhiyyeye doku-narak, yer bunu yutdu)** buyurulmuşdur.

[Tevâzu’, kibrin aksidir. Tevâzu’ kendini başkaları ile bir gör-mekdir. Başkalarından dahâ üstün ve dahâ aşağı görmemektir.

Tevâzu' insan için çok iyi bir huydur.] Resûlullah “sallallahü te-âlâ aleyhi ve sellem” buyuruyor ki, **(Allah için tevâzu' edeni, Allahü teâlâ yükseltir. Kim de kibrlenirse, Allahü teâlâ onu rezil eder.)**

[Hadîs-i şerîflerde, **(Tevâzu' edene, müjdeler olsun)** ve **(Tevâzu' eden, halâl kazanan, huyu güzel olan, herkese karşı yumuşak olan ve kimseye kötülük yapmayan, çok iyi bir insandır)** buyuruldu.]

34 — Matta İncilinin ondokuzuncu bâbının onsekiz ve ondokuzuncu âyetlerinde, (Yalan yere şehâdet etmiyeceksin ve Babana-anana hurmet edeceksin ve komşunu kendin gibi seveceksin) denilmektedir.

Kur'ân-ı kerîmde, Hac sûresinin otuzuncu âyetinde meâlen: **(Pis olan putlardan, yalan şâhidlikden ve yalan söylemekden sakınınız)** buyurulmuşdur. Furkân sûresinin yetmişikinci âyetinde meâlen: **(Onlar ki, yalan şâhidlik etmezler, [Kâfirlerin ve müşriklerin bayramlarında ve oyun yerlerinde bulunmazlar, onların] yalan ve bâtil şeylerine uğrasalar, onlardan yüz çevirir ve pis işlerine bulaşmadan kerîmâne geçerler)** buyurulmuşdur. Allahü teâlâ böyle mü'minleri, sabırları sebebi ile Cennetin en yüksek derecelerine kavuşduracaktır. Anne ve baba haklarına ve komşu hakkına dâir olan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden ba'zılarını yukarıda zikr etdik.

35 — Matta İncilinin yirminci bâbının yirmialtıncı âyetinde İsâ aleyhisselâmın, (aranızda kim büyük olmak isterse, hizmetçiniz olsun) dediği bildirilmektedir.

Kur'ân-ı kerîmde, Hucurât sûresinin onüçüncü âyetinde meâlen: **(Allahü teâlânın indinde en üstünüüz, en yükseğiniz, Allahü teâlâdan en çok korkanınızdır)** buyurulmuşdur.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Bir kavmin efendisi, onlara hizmet edendir)** buyurmuşdur. [Başka bir hadîs-i şerîfde, **(Din kardeşini sıkıttıdan kurtarana hac ve umre sevâbi verilir)** buyuruldu. Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Müslimânlara yardım etmeyen, onların iyilikleri ve râhatları için çalışmayan, onlardan değildir)** buyurdu.]

36 — Matta İncilinin yirmiikinci bâbının yirmibirinci âyetinde, İsâ aleyhisselâmdan Kaysere vergi vermek husûsu sorulduğu zemân, (Kaysere âid olanı Kaysere ve Allaha âid olanı Allaha veriniz) dediği yazılıdır.

Kur'ân-ı kerîmde Nisâ sûresinin ellidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâyâ ve Resûlüne ve sizden olan ülül-emre [ya'nî**

sultânlara, âmirlere, hâkimlere, âlimlere, hak ve adâlet üzerine olan emr sâhiblerine] **itâat ediniz**) buyurulmuştur. Ancak, buradaki ülül-emre itâat, mutlak bir itâat olmayıp, **(Allahü teâlâyâ isyân olan yerde, mahlûka itâat yokdur)** hadîs-i şerîfi ile kaydlanmışdır. Mâide sûresinin yüzbeşinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler! Nefslerinizin muhâfaza ve islâhı [düzeltilmesi], sizin üzerinizdir.** [Ya'nî üzerinize bir borçdur. Siz gücünüz yetdiği kadar iyiliği emr ve kötülükden men' ile] **doğru yolu gösterdikden sonra, yolunu şaşırmış kimsenin dalâleti [sapıtması], size zarar vermez**) buyurulmuştur. Çünkü islâmiyyetde emr-i ma'rûf ya'nî iyiliği emr ve nehy-i münker ya'nî kötülükden men' etmek farzdır. Nitekim Âl-i imrân sûresinin yüzdördüncü âyetinde meâlen: ([Ey mü'minler] **sizin içinizden, insanları hayra, ya'nî Kur'ân-ı kerîme ve Resûlullahın sünnetine uymağa da'vet eden ve ma'rûfu [iyiliği] emr eden ve münkerden [kötülükden], ya'nî Kur'ân-ı kerîme ve Resûlullahın sünnetine muhâlefetden nehy eden bir cemâ'at bulunsun. Onlar, felâh buluculardır**) buyurulmuştur.

[Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyuruyor ki, **(Birbirinize müslimânlığı öğretiniz. Emr-i ma'rûfu bırakır iseniz [emr-i ma'rûf yapan hiçbir kimse bulunmaz ise], Allahü teâlâ, en kötünüzü başınıza musallat eder ve düâlarınızı kabûl etmez.)**

Yine buyurdu ki, **(Bütün ibâdetlere verilen sevâb, Allah yolunda cihâda verilen sevâba göre, deniz yanında bir damla su gibidir. Cihâdın sevâbı da, emr-i ma'rûf ve nehy-i anilmünker sevâbı yanında, denize nazaran bir damla su gibidir.)**

Nu'mân bin Beşîrden rivâyet edilen hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlânın emrleri ile amel eden ve etmeyen ve Allahü teâlânın emrlerini yapmakda gevşek davrananların hâli, bir gemiye binmiş şu insanlara benzer ki, onlar gemi üzerinde kur'a atdılar. Bir kısmının kur'ası, geminin aşağı kısmına, ambar mahalline, bir kısmının da, güverte kısmına düşdüler. Geminin alt kısmında bulunanlar [susayıp] sudan istifâde etmek istedikleri zemân, yukarı [çıkyollar ve] buradakilerin üzerinden geçerek, eziyet veriyorlardı. Bunlar, biz kendimiz için ambarda bir delik açarak, oradan ihtiyâcımız olan suyu alır, üzerimizde bulunanları râhatsız etmezdik dediler.** [Bunlardan birisi bir balta alarak geminin ambarını delmeğe başladı. Yukarıdakiler hemen koşup geldiler, sana ne oluyor dediler. O da, siz bizim yüzümüzden eziyet çekiyorsunuz. Biz de muhakkak su lâzımdır dedi.] **Yukarıda bulunanlar, aşağıdakilere gemiyi delmeleri için müsâade ederlerse, hepsi helâk olurlar. Eğer ellerini tutup gemiyi deldirmezlerse, hepsi necât bulur,**

kurtulurlar) buyurulmuştur. [Bu hadîs-i şerîfden anlaşılıyor ki, her sâlih müslimânın ve devletin; kötü, fenâ kimselerin kötülüklerine mâni' olmaları lâzımdır. Mâni' olmazlar ise, o kötülerle berâber, iyiler de helâk olurlar. Bunun için, emr-i ma'rûf ve nehy-i münker, ehl olan bütün müslimânların vazîfesidir.]

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Ümmetim için zâlime sen zâlimsin demekden korkar olduğunı gördüğünüz zemân, onlardan hayr kalkmıştır)** buyurulmuştur.

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(İnsanlar bir kötülüğü görüp de, onu değiştirmezlerse [ya'nî ona mâni' olmazlar veyâ iyiliğe tebdîl etmezlerse], Allahü teâlâ, azâbını hepsine umûmî kılar)** buyurulmuştur. Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Siz elbette iyiliği emr, kötülükten de nehy etmelisiniz. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münkeri terk ederseniz, Allahü teâlâ en kötülerinizi, hayırlarınızın üzerine musallat eder. O zemân hayırlarınız [kötülerin def'i için] düâ ederlerse, düâları kabûl olunmaz)** buyurulmuştur. [Tahrîm sûresinin altıncı âyetinde de meâlen: **(Kendinizi ve evlerinizde olanları ateşden koruyunuz)** buyurulmuştur. Âl-i İmrân sûresinin yüzonuncu âyetinde meâlen: **(Siz [mü'minler] insanlar içinden seçilmiş hayırlı bir ümmetsiniz. İyiliği emr edersiniz ve kötülükten nehy edersiniz ve Allahü teâlânın birliğine îmân edersiniz. Eğer ehl-i kitâb [hristiyanlar ve yehûdiler de] îmân etselerdi, onlar için hayırlı olurdu.)** Ve yüzondördüncü âyetinde meâlen: **(Onlar Allahü teâlânın birliğine ve âhiret gününe îmân ederler, ma'rûfla [ya'nî Resûlullahın peygamberliğini tasdik etmelerini halka] emr ederler ve münkerden [ya'nî Resûlullahın peygamberliğini tezkîbden] nehy ederler. Hayrât yapmakda yarışırlar. İşte onlar sâlihlerdendirler)** buyurulmuştur. Emr-i ma'rûf yapmamanın büyük günâh olduğu **(Se'âdet-i Ebediyye)** 35.ci sahîfede yazılıdır.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" **(Günâh işleyeni eliniz ile men' ediniz. Buna kuvvetiniz yetmezse, söz ile mâni' olunuz. Bunu da yapamaz iseniz kalbiniz ile beğenmeyiniz! Bu ise, îmânın en aşağısıdır)** buyurdu. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münker ile ilgili pek çok âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler vardır. Okuyup öğrenmek arzû edenler, tefsîr ve hadîs-i şerîf kitâblarına ve islâm âlimlerinin eserlerine mürâce'at edebilirler.]

37 — Matta İncîlinin yirmiikinci bâbının otuzbeş, otuzaltı ve otuzyedinci âyetlerinde, (Ey muallim, şeri'atde en büyük emr hangisidir? diye İsâya sorulduğu zemân, İsâ ona, Allahın olan Rabbini, bütün kalbinle, bütün canınla, bütün fikrinle seveceksin) denilmektedir.

Kur'ân-ı kerîmde Mâide sûresinin ellidördüncü âyetinde de meâlen: ([O mü'minler] **Allahü teâlâyı sever. Allahü teâlâ da**

onları sever) buyurulmuştur. Bekara sûresinin yüzaltmışbeşinci âyetinde meâlen: **(Îmân eden kimselerin Allahü teâlâyâ olan sevgileri, çok kuvvetli ve devâmlıdır)** buyurulmuştur.

Hadîs-i kudsîde Allahü teâlâ, **(Ey Âdem oğlu! Beni sevmek istersen dünyâ sevgisini kalbinden çıkar. Çünkü benim muhabbetim ile, dünyâ sevgisini bir kalbde ebediyyen cem' etmem. Ey Âdem oğlu! Benim sevgimle beraber dünyâ sevgisini nasıl istersin! Öyle ise, benim sevgimi ve rızâmı, dünyâyı [Allahü teâlânın men' ettiği şeyleri] terk etmekte ara. Ey Âdem oğlu! Her işini benim emrime uygun olarak yap, ben de, senin kalbine muhabbetimi doldururum)** buyurmuştur.

38 — Matta İncilinin yirmidördüncü bâbında İsâ aleyhisselâm, kıyâmet ahvâlini anlatırken, yirmidokuzuncu âyet ve devâmında, (Güneş karacak, ay ışığını vermiyecek, yıldızlar gökden düşecekler ve göklerin kuvvetleri sarsılacak. Ondan sonra insan oğlunun âlameti gökde görünecek. O zemân yeryüzünün bütün kabîleleri feryâd-ü figâna düşecekler. Göklerin bulutları üzerinde kudret ve büyük bir izzet ile insan oğlunun geldiğini göreceklerdir. O da sûrun büyük sesi ile meleklerini göndererek ve melekler göklerin bir ucundan öteki ucuna kadar, onun seçdiklerini dört rüzgârdan toplayacaklardır. Bunların hepsi vâki' olmayınca, kıyâmet kopmaz. Fekat, o gün ve sâati Babadan başka kimse bilmez; göklerin melekleri bile bilmez) demektedir.

Kur'ân-ı kerîmde kıyâmet hâllerine dâir olan âyet-i kerîmelerin tefsîrleri toplanırsa; dört İncilin temâmından dahâ büyük bir kitâb olur. Bunlara bir kaç misâl yazalım:

Tekvîr sûresinin birinci ve ikinci âyetlerinde meâlen: **(Güneşin nûru gidip karardığı zemân ve yıldızların kararıp yağmur gibi yere döküldüğü zemân)** buyurulmuştur. İnşikâk sûresinin bir, iki, üç, dört ve beşinci âyetlerinde meâlen: **(Gök, Allahü teâlânın emrini işitip, o emre boyun eğerek yarıldığı zemân ve Arz da Rabbi olan Allahü teâlânın emrini hak üzere işiterek, içindekileri [ölülere ve hazînelere] atıp boşaldığı ve yeryüzü dümdüz olduğu zemân [insan sevâb ve günâhını görür])** buyurulmuştur. Nâziât sûresinin sekizinci ve dokuzuncu âyetlerinde meâlen: **(O günde, kalbler korkudan ızdırâb içindedir. [Bu kalblerin sâhiblerinin gözleri korkudan zillet içindedir])** buyurulmuştur. Yasîn sûresinin ellibirinci âyetinde meâlen: ([İkinci def'a] **Sûra üfürülünce, insanlar kabirlerinden kalkıp Rablerine doğru sür'at ile giderler)** buyurulmuştur. Zilzâl sûresinin altı, yedi ve sekizinci âyetlerinde meâlen: **(O gün, insanlar amellerinin karşılığını görmek için, fırka fırka hesâb yerine giderler. Kim zerre mikdârı kadar hayr işle-**

miş ise, onu [mükâfâtını] görür. Kim de zerre mikdârı bir kötülük işlemiş ise, onun cezâsını görecekdir) buyurulmuştur. [Mü'min ve kâfir herkes kıyâmetde, dünyâda yapmış olduklarını görür. Ehl-i sünnet olan mü'minin, dünyâda iken tevbe etmiş olduğu günâhları, afv olunup, hayrlarına, sevâb verilir. Kâfirlerin ve bid'at sâhibi olanların, ya'nî i'tikâdı bozuk olan mü'minlerin hayrları red olunup, şerleri için de cezâ görürler. En büyük ve ebedî cezâları, ikâbları, küfrden dolayı olur. Kâfirler Cehennemde ebediyyen kalacaklardır.] Ahzâb sûresinin altmışüçüncü âyetinde meâlen: **(Ey Resûlüm! Kâfirler senden kıyâmetin ne zemân kopacağına sorarlar. Sen de ki, onu ancak Allahü teâlâ bilir. [Onu hiç kimseye bildirmemiştir.] Umulur ki yakındır)** buyurulmuştur.

Kur'ân-ı kerimde, güzel ahlâk sâhibi olanlara, kalbi kötü huy-lardan temizleyenlere, amel-i sâlih işleyenlere verilecek mükâfât ve günâh işleyenlere verilecek cezâlar, hukuk, muâmelât, Cennetin ve Cehennemın vasfları, kıyâmet hâlleri, Allahü teâlânın zâtı, sıfatları ve isimleri hakkında pek çok âyet-i kerîmeler vardır. Bunlar kısımlara ayrılıp, tefsîr edilse, her biri mevcûd İncîllerin bir kaç mislinden fazla birer kitâb olur. Kur'ân-ı kerîm ile, bugünkü İncîllerin karşılaştırılması, okyânus ile bir küçük havuzdaki tegayıyür etmiş suyun mukâyesesi gibidir. Hakîkatde bu karşılaştırma, küçük bağçesinde, kırk elli dâne, dalları kırık, yaprakları dökülmüş ağacı bulunan bir kimse ile, bahçesinde bir kaç bin meyveli ağacı olan kimsenin hâline benzer. Büyük bağçede, küçük bağçedeki kırk elli ağaç, dalları sağlam ve meyveli olarak bulunduğu gibi, dalları kuvvetli ve yemyeşil binlerle ağaç da bulunur. Küçük bağçenin sâhibi, kendi bağçesinin bir kaç çeşid meyvesi ile gururlanıp, diğer büyük bağçeden haberi olmadığından veyâ onun bir mahallini görmüş ise de, hasedinden dolayı, elbette, (benim bağçemde olan güzel meyveler senin bağçende yoktur. Benim bağçem seninkinden dahâ ma'mûr ve fâideli-dir. Sen buna inanmalısın, herkes de buna inanmalı) diye iddiâ eder. Câhilce, ahmakca söylenen böyle bir iddiâyaya karşı ne yapılır? İnsanlık îcâbı, o kimseye, o işin hakîkatini, aslını bilmediği için acımalı ve onun bağçesinin ve diğerinin hâlini kendisine göstermelidir. Bunun üzerine yine inâd edip, iddiâsında ısrâr ederse gülüp geçmelidir. [Hıristiyanlar da böyledir. Ba'zıları, papazlar tarafından aldatılmış olduğundan ve islâmîyyet hakkında hiç ma'lûmât-ları [bilgileri] olmadığından islâmîyyeti kabûl etmiyorlar. Islâmîyyet hakkında, doğru ma'lûmât sâhibi olanlar, seve seve hemen müslimân oluyorlar. Ba'zıları da, kuru inâd ve teassublarından islâmîyyeti kabûl etmiyor ve müslimânlık yayılırsa, hıristiyan-

lık yıkılır, yok olur korkusu ile, islâm düşmanlığı yapıyorlar. Bunlar, doğru yoldan ayrılmışlar, başkalarını da ayırmaktadırlar.]

***Ey, insan adını taşıyan varlık,
kendine gel, uyan gafletten artık!
Se'âdet yolunu görmezsen nâdân,
Niye vermiş sana bu aklı Yezdân?***

***Niçin geldin fânî cihâna, böyle!
Yalnız yîmek içmek mi, söyle?
Bilirsin, bir rûh da vardır insanda,
Psikoloji olayları meydânda.***

***Muhakkak, dünyâya gelen ölüyor.
O zemân rûhlar aceb n'oluyor?
İleriyi görmek, elbet insanlık.
Bunu sağlar sanma hıristiyanlık.***

***İslâmî kötüler onlar dâimâ.
İncilde böyle mi söyledi İsâ?
İslâmî bilmiyorum dersin,
Nasıl münevverlik iddiâ edersin?***

***Gençlik geçdi, sanki tatlı bir rü'yâ.
Bütün ömür de, bir sâatdır güyâ.
İslâmî tahkîr ediyorsun bugün.
Anlamadan verilir mi hiç hüküm?***

***Din dersine lüzûm yokmuş lisede,
Böyle mi söyleniyor kilisede?
Biraz müslimânlığı da et merak.
Din büyüklerinin sözüne bir bak.***

***Okusan anlarsın, sen de, o zemân,
Ne diyor Muhammed aleyhisselâm.
Diyor ki, HER ŞEYİ YARATAN BİRDİR.
İSÂ da, ANASI da, âciz kuldur.***

***Kur'ân-ı kerîm, kelâm-ı Rahmândır.
Âyetleri, âlemlere ihsândır.
İlm, fen, cümle fezâil kaynağı.
Ona uy, dilersen felâh bulmağı.***

***Hergün okuyorsun, gazete, kitâb.
Bunları kim yazmış, iyice bir bak!
Çoğunu dinsizler düzmüş gizlice.
İslâma iftirâ saçıyor, nice.***

***Kur'âna, mantıkla çatamıyanlar,
Alçakça yalanlar uyduruyorlar.
Doğru din kitâbı okuyan insan,
Hakîkati anlar, olur, müslimân!***

TESLÎS (Üç tanrı inancı) ve BÂTILLIĞI

Protestanlar, Kur'ân-ı kerîm ile bugünkü İncilleri mukâyese için beş bahs seçmişlerdir. Birinci bahsde, Kur'ân-ı kerîmde, üç uknumun ya'nî (Baba, oğul, Rûhül-kuds)den meydâna gelen üç tanrı inancının bulunmamasını, Kur'ân-ı kerîmin noksanlığına nisbet etmişlerdir. Teslîs (Trinite) inancının dahâ önceki ilâhî kitâblarda rumuz, işâret ile bildirilmiş olduğunu iddiâ ederler. Kendilerinin neşr ettiği ba'zı kitâblarda, bu büyük mes'elenin Tevrâtda mübhem, şübheli olduğunu i'tirâf etdikden sonra, isbât için, yalnız Yuhannâ İncilinden ve A'mâl-i rusül [Resûllerin işleri] ve havârîlerin mektûblarından başka bir delîl ortaya koymağa da, muktedir olamazlar. Delîl olarak ileri sürdükleri kitâb ve risâlelerin, asl ve esâsları sağlam olmadığından, aslâ kıymetleri yoktur.

Teslîs mes'elesini izâh için, önce (**İşâ-i Rabbânî**) üzerinde ba'zı incelemelerin beyân edilmesi lâzımdır. Yukarıda biraz bahs ettiğimiz gibi, bu işâ-i rabbânî, hıristiyanların din esâslarından, ya'nî akîde [inanç] esâslarındandır. Çünkü, hıristiyanların akîdelelerine göre, İsâ aleyhisselâm, her biri hakîkî ilâh olan üç ilâhdan biri olduğundan, hıristiyanlar onun etini yiyip, kanını içerek güyâ onunla birleşirlermiş. İşlemiş oldukları günâhlar bu şekilde, [hâşâ] Allahın oğlunu kurbân ederek afv olunmuş. Ya'nî mayalı veyâ mayasız bir parça ekmek ile bir mikdâr şerâba papaz okuduğu zemân, ekmek aynıyla İsâ aleyhisselâmın eti, şerâb da kanı olurmuş.

[Böyle olduğu, Matta İncilinin yirmialtıncı bâbının, yirmialtıncı âyeti ve devâmında, Markos İncilinin ondördüncü bâbının, yirmiikinci âyeti ve devâmında, Luka İncilinin yirmiikinci bâbının, ondokuzuncu âyeti ve devâmında yazılıdır diyorlar. Hâlbuki, bu İncillerde, İsâ aleyhisselâm hayâtda iken icrâ edilmiş olan, bir vak'a bildirilmektedir. Benden sonra, siz de, her zemân böyle beni kurban ederek, günâhları afv etdiriniz diye bir emr, hiç bir İncilde yazılı değildir.] Luka İncilinin, yirmiikinci bâbının ondokuzuncu âyetinde, (Benden sonra hâtırlanmam için bunu yapın)

diye yazılı ise de, bunu günâh afvı ve î mân esâsı hâline getiriniz diye yazılı değildir. Hıristiyanlar, kilisede ekmek ve şerâbı aralarında paylaşarak, yirler ve içerler. Böylece İ sâ aleyhisselâm kurban edilmiş ve yinilip içilmiş oluyormuş. Bu mes'e lede, ya'nî ekmek ve şerâbın et ve kana dönüşmesi ve böylece İ sâ aleyhisselâmın kurban edilmiş olmasında, hıristiyan kiliseleri [ve fırkaları] arasında muhtelif te'viller vardır. Ba'zılarının i'tikâdına [inancına] göre, (sâ-dece ekmek ve şerâb, İ sâ aleyhisselâmın cesedine ve kanına dönü-şüp kâmilin, tam olarak İ sâ olurmuş.)

Yeryüzünde bir kaç bin papaz aynı anda ellerindeki ekmekleri okuyarak, mukaddes hâle getirdiklerinde, her bir papazın meydâna getirdikleri birer İ sâ, yâ birbirlerinden başkadırlar, yâhud birbirlerinin aynıdırlar. Birbirlerinden başka olmaları, hıristiyanların i'tikâdına göre bâtıldır. [Çünkü, pek çok Mesîhler, hâşâ birçok ilâhlar meydâna gelmektedir.] Aynı olması da, işin aslına, eşânın hakikatına uygun değildir. Çünkü her birinin maddesi, diğerinin maddesinden ayrıdır, başkadır. Bir cismin, aynı anda, değişik mekânlar da bulunamayacağı da, açıkca bilinen şeylerdendir. Bunun için, okuyup mukaddes olan ekmekler, tek bir Mesîh olamazlar. Bu dahî, hıristiyanların i'tikâdına göre bâtıldır. Çünkü onlar, tek İ sânın varlığına inanmaktadırlar.

Bir papaz, ekmeği üç parçaya ayırıp, her birini birer şahsa verdiği zemân, ekmeğin tehavvülünden meydâna gelen Mesîh, yâ parça parça olur veyâ her bir parça tam bir Mesîh olur. Birincisine göre, ilah parçalanmış olur. İlahın parçalanabileceğine inanmak, hiçbir dîne uygun bir inanış değildir.

İkincisine göre, ekmek, bir Mesîh hâline dönmüşdü. Ekmek taksim edilince müteaddid Mesîhler nereden çıkmaktadır? Hıristiyanların inançlarına göre, İ sâ aleyhisselâm insanları [günâhdan] kurtarmak için, bir kurban olarak âleme geldi ve kendini fedâ etti. Şimdi, papazların kiliselerde yaptıkları İ şâ-i Rabbânî kurbanı, vakti ile yehûdîlerin salîb üzerinde yaptıkları kurbanın aynı olursa, İ sâ aleyhisselâm hayâtda iken, Havârîlere ekmeği yidirmesi ve şerâbı içirmesi ile icrâ edilen, ilk İ şâ-i Rabbânî, insanların günâhlardan kurtulmalarına kâfi olurdu. [Hıristiyanlara göre] İ sâ aleyhisselâmın sonradan yehûdîler tarafından ağaçdan salîb üzerinde haça gerilmek sûreti ile kurban edilmesine ve dünyânın her yerinde papazların [Kurban] âyinleri yapmalarına lüzûm kalmazdı. İnsanların günâhlarının afv olunması için, hazret-i İ sânın kendini bir def'a kurban ettiği, bunun bir def'a zuhûr ettiği İbrânîlere mektûbun dokuzuncu bâbının sonunda yazılıdır.

[Peşâver üniversitesi öğretim üyelerinden, Ülfet Azîz Essa-

med, 1399 [m. 1976] senesinde üçüncü baskısı Pakistânda yapılan, **(A Comparative Study of Christianity and İslâm)** ya'nî, (İslâmiyet ile hıristiyanlığın mukâyesesi) isimli kitâbının, (Hıristiyan Akîdelerinin Kaynağı) kısmında diyor ki:

(İsâ aleyhisselâmın teblîg ettiği nasrânîlik ile, göğe yükseltilmesinden sonra te'sîs edilen ve çeşidli kiliselerin inandığı hıristiyanlık, birbirinden çok farklıdır.

İsâ "aleyhisselâm" Allahü teâlânın emrlerini, ümmetine teblîg eden ve onlara va'z ve nasîhat eden ve insan olan bir Peygamber idi.

Ümmetinden, tevbe etmelerini ve eski, bozuk, kötü âdet ve alışkanlıklarından vazgeçmelerini istemişti. İsâ "aleyhisselâm" yeni bir dînin kurucusu değildi. Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin yeni-leyicisi idi.

İsevî dîni, va'z ve nasîhat idi. Bu dinde (Vaftîz) ve (İşâ-i Rab-bânî) gibi, âyinler yok idi.

O, günâhlara keffâret olarak ve çarpmıha gerilerek kurban edilmeğe gelmemişti.

İsâ aleyhisselâmın, göğe yükseltilmesinden hemen sonra, kendisine îmân eden ve yakın arkadaşları olan havârîler, kendilerine resûller ismini verdiler.

Havârîler, hiç şübhesiz İsâ aleyhisselâmın yolunda olan, tek Al-laha inanan ve İsâ aleyhisselâmı onun elçisi kabûl eden kimseler-di.

Havârîler, her işde, İsâ aleyhisselâmın kendilerine emr ettiği gibi, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atına göre amel etdiler.

Filistin ve civârında, büyük yehûdî cemâ'atleri oturmakta idi. Fekat, Kudüsde oturan yehûdîler, dünyâ yehûdîlerine göre çok azdı.

İskenderiyye (Alexandria) şehri büyük bir kültür merkezi idi. Burada birçok dîni ve felsefî görüşler öğretilmekte idi.

Yehûdîlerin parçalanmaları ve bozulmaları, yunan felsefesi ve mevcûd putperest cemâ'atlerin te'sîri ile olmuştu. Bu putperest cemâ'atlerin her biri, kurtarıcı tanrılar edinmişlerdi.

İsâ aleyhisselâm, Peygamberlik vazîfesini yapmağa başladığı zemân, yehûdîlerden ba'zıları, onu beklenen Mesîh kabûl etdiler. [İsâ aleyhisselâmın, üç sene gibi kısa bir zemân süren teblîginden sonra, kendisine inanan yehûdîler çoğaldı.] Ancak, Onun sözlerini ve kendisini, yunan felsefesi ve putperest cemâ'atlerin fikrleri ışığında, tefsîre tâbi' tutdular. Böylece, İsâ aleyhisselâmın

hakîkî dîni, değişdirilmeğe başlandı. İşâ aleyhisselâmın yolunu öğ-
retmek yerine, Onun şahsını yüceltme teşebbüsleri, bu değişikliğin
ilk işâretleri idi.

Hıristiyan din adamlarının ileri gelenlerinden Dr. Morton Scott
Enslin bu husûsda, (**Christian Beginnings**) kitâbının ikinci kısım,
yüzyetmişikinci sahfesinde diyor ki:

(İşânın “aleyhisselâm” şahsiyeti ile uğraşma, kim olduğunu
araştırma ve her şeyi Onun şahsiyeti ile ilgi kurarak açıklama gay-
retleri, kendisi için uydurulan ve kendisinin hiçbir zemân söyleme-
diği şeyleri ve kendisinin teblîğ etdiği, Allahü teâlânın kullarından
istediği şeyleri ve tevbye çağırđıęı husûsunu unutturdu. Böylece,
ümmetine teblîğ etdiği ahkâmın öğrenilmesi ve itâat edilmesi yeri-
ne, şahsiyetinin açıklanıp anlaşılması lâzım olan bir kimse hâline
geldi.)

Bu temâyül, İşâ aleyhisselâmın (Logos=Mukaddes kelâm) ke-
limesi ile İzâh edilmesine ve neticede, tanrılaştırılmasına sebep ol-
du. Çünkü, İskenderiyyeli yehûdî felsefeci PHİLO, bu husûsda fel-
sefi görüşler ileri sürmüşdü. [Kitâbımızın, (**Teslîsin bâtullığının İşâ
aleyhisselâmın sözleri ile isbâtı**) kısmında Philodan bahs edece-
ęiz.]

Bu zemândaki kilise babalarının, İşâ aleyhisselâm hakkındaki
yazıları, uygunsuzluklar, saçmalıklar ile doludur. Kilise babaları-
nın bu yazılarında, İşâ aleyhisselâmın ehemmiyetle üzerinde dur-
duğu tek ALLAH inancı ile, kendisine izâfe edilen Allahlık iddiâ-
sını uzlaştırma gayreti içinde oldukları görölr.

Dağılmış bir hâlde bulunan yehûdîler ve bunların yehûdî olmi-
yan komşuları arasında, İşâ aleyhisselâmın bildirdiği İmân esâsları
ile alâkası olmiyan, yeni bir din ortaya çıkdı.

Bu mevzû’da Dr. Morton Scott Enslin aynı kitâbının ikinci
kısım, yüzseksenyedinci sahfesinde diyor ki, (İsevîlik, yehûdîlerin
yaşadıkları yer olan Filistinden, putperest milletlerin memleketle-
rine yayıldı. Bu yayılma birçok değişmelere sebep oldu. İsevîler,
Mûsâ aleyhisselâmın şer’atinden uzaklaşdılar. İşâ aleyhisselâmın
teblîğ etdiği din bilgilerini, putperestlerin kabûl edebilecekleri hâ-
le getirdiler. Böylece tutarsız, akl ve mantığın kabûl edemeyeceği
bir din meydâna geldi.)

Roma imperatorluğunda birkaç çeşid putperest cemâ’at vardı.
Bu cemâ’atlar, i’tikâd [inanç] i’tibârı ile, birbirinden çok farklı idi.
Fekat, şu dört husûs hepsinde müşterek idi:

1 — Hepsi, kurtarıcı bir tanrıya inanıyor ve onun ölümlünü, in-
sanların günâhları için keffâret ve ona inananlar için kurtuluş ka-

bül ediyorlardı.

2 — Hepsinde, o dîne girmek için, bir giriş âyini vardı. Bu âyinle, o dîne kabûl edilen kimsenin, kötülüklerden temizlenmiş olduğuna inanılıyordu.

3 — Hepsinde, tanrı ile ma'nevî olarak birleşmek, bütünleşmek inancı vardı. Bu bütünleşme, sembolik olarak o din mensûbları tarafından, tanrının etini yemek ve kanını içmek şeklinde icrâ edilirdi.

4 — Hepsinde Cennet inancı olup, onu isterlerdi. Orada râhat edeceklerinden emîn idiler.

[(**Encyclopedia Americana**)da, (Sacrifice) [Kurban] kelimesinde diyor ki:

(Eski Yunanda, gök tanrısı Olympus adına (thusiai) ve (sphagia) denilen, kurban âyinleri yapılırdı. Thusiai, her zemân gündüz olur ve tercihen sabâhleyin yapılırdı. Kurban edilen hayvanların belli kısımları, biftek olarak (Bomos) denilen taş üzerinde yakılırdı. Hayvanın geri kalan kısımları, yüksek bir taşın etrâfında toplanmış olan kimseler tarafından yinilirdi. Âyin, müzik ve dans ile sona ererdi.]

Sphagia denilen kurban âyini ise, gece yapılırdı. Bu âyinde etin yakılması için kullanılan taş (eschara) denilirdi.

Yunanca olan bu âyin isimleri latince sâdece (sacrifice) kelimesi ile ifâde edildi. Kurbanların yakıldığı taş olan (Bomos) ve etrâfında toplanılarak kurbanın yinildiği taş olan (eschara) kelimeleri için (Altars) kelimesi kullanılırdı.)

Hıristiyanlık dîninde icrâ edilen (İşâ-i rabbânî veyâ Ehvaristiya) kurban âyîninde, ekmek ve şerâbın konulduğu ve etrâfında cemâ'atın toplandığı taşa da, (Altar) denilir. Bu âyinde de, müzik bulunur. Mukaddes olan ekmek, kırılınca, kurban icra edilmiş, ekmek, şerâba batırılıp yinilince de, tanrı ile ma'nevî olarak birleşilmiş olunmuş. Yunanlılardaki (thusiai) ve (sphagia) âyinleri ile, hıristiyanlıktaki İşâ-i rabbânî âyini arasında benzerlik açıkça görülmektedir. [Bu mevzû'ya aşağıda devâm edeceğiz.]

İşâ aleyhisselâmin, kurtarıcı tanrı olarak kabûlü, çarımıha gerildi denilmesi, kurban olarak telâkkî edilmesi, yukarıda zikr etdiğimiz, Yunan putperest cemâ'atlerinin, hıristiyanlığa etkilerinin bir sonucu olduğu muhakkaktır.

Hıristiyanlarda (**Vaftîz**) ve (**İşâ-i rabbânî**) denilen iki önemli âyin vardı. Vaftîz, hıristiyanlığa kabûl âyini'dir. Kişi bununla, doğuştan gelen günâhdan temizlenmiş kabûl edilir. İkinci âyin olan İşâ-i rabbânî, (Eucharist) veyâ (Mass Communion) veyâ

(Holy Communion) denir ki, (kudsî paylaşma) demektir.

Dr. Morton Scott Enslin, bu âyınle hıristiyanlığın, Romalılar zemânındaki putperest fırkalardan birisi hâline geldiğini i'tirâf ederek, aynı kitâbının ikinci kısmının yüzdoksanıncı sahifesinde diyor ki, (Mîlâdın ikinci asrına doğru hıristiyanlık, bozuk dinlerden birisi hâline gelmişti.)

Lord Raglan, (**The Origins of Religions**) [Dinlerin Aslı] isimli kitâbında, Roma imperatorluğu zemânındaki dînî cemâ'atlerin âyînlerini beyân etmekte ve bu âyînleri, şimdiki hıristiyan âyînlerinin aslı olarak görmektedir. Raglan diyor ki:

(Târîh öncesi devirlerde, genç bir adamı, kutsal kurban olarak seçmek ve onu bir sene boyunca imtiyâzlı kişi kabûl ederek her arzûsunu yerine getirmek ve sene sonunda belli bir âyîn tertîb ederek, o kimseyi kurban edib, etini yimek, kanını içmek âdeti, dinden haberleri olmıyan ba'zı kavmlerde var idi. Kurban edilen kimsenin, etinden ve kanından tarlalara da serpilir, böylece toprağın bereketli olacağına inanılırdı. Kurbanlık seçilen kimsenin, kendi kavminin dînî lideri ile anlaşarak, yerine başka birisinin kurban edilmesi de olurdu. Başka bir kimse kurban edildikten sonra, asl kurban edilmesi lâzım olan kişi, tekrar bir sene boyunca, yine imtiyâzlı ve kutsal oluyor ve her arzûsu yerine getiriliyordu. Senenin sonunda yerine, yine başka bir kimse kurban ediliyordu. Böylece, devâmlı olarak kutsal sayılan ve her arzûsu yerine getirilen imtiyâzlı kişiler zuhûr etdi. Bu ilk devâmlı kutsal kişiler, kavmleri tarafından (kral) veyâ (yaşayan tanrı) olarak telakkî edilir oldular. Bu kutsal kişilerin insanlıklarının, ya'nî bedenlerinin ayrı bir şahsiyet, ilahlıklarının ayrı bir şahsiyet olduğu kabûl edilirdi. İlahın, tanrının bu kimselere hulûl etmiş, vücûdlarına girip yerleşmiş olduğu, bu kavmlerce kabûl edilirdi. Bir müddet sonra, kavmleri, kutsal kabûl ettikleri bu kimseleri, tanrı veyâ tanrının oğlu diyerek tapınmağa başladılar.

[Eski çağdaki putperestlerde veyâ çeşidli milletlerde, tanrıların, yarı tanrıların ve kahramanların efsânevî hikâyelerine mitoloji denir.] Önce âyîn vardır, sonra bu âyîni izâh için mitolojik hikâyeler uydurulmuşdur. Hayâlî tanrıların ölmesi veyâ dirilmesi ile kendilerinin kurtulacağı zan olunurdu.

Kurtarıcı tanrıya inanan kavmlerin âyînlerinin en mühimi, kişinin tanrı ile birleşdiğine, bütünüleşdiğine inandıkları, sembolik et yime ve içki içme âyînleridir. Kurtarıcı tanrı inancı, bir müddet sonra güneş tanrısı inancı ile birleştirildi. Herbir kurtarıcı tanrının, kış başlangıcında doğduğuna inanıldı. Kış başlangıcı ise, Julian takvîmine göre 25 Aralıktır. Hıristiyanlar da, İsa

aleyhisselâmı kurtarıcı bir tanrı yaparak, bu târîhde doğduğunu kabûl etdiler ve bu geceyi (milâd) ve (Noel) olarak her sene kutlamağa başladılar.

Edward Carpenter, çeşidli kurtarıcı tanrı hikâyeleri, meselâ, yunanlıların (Dionysus)u, Romalıların (Hercules)i, Perslerin (Mithras)ı, Mısrılıların (Amonra, Oziris ve İzis)leri, kuzey Samiîlerin (Baâl)ı, Âsur ve Bâbillilerin (Tammuz)u ile, hıristiyanların İsâ aleyhisselâmın hayât hikâyesi diye inandıkları şeyler arasındaki benzerliklere dikkati çekmektedir. Şöyle ki:

1 — Hepsi, Noel ya'nî 25 Aralık veyâ buna yakın bir günde doğmuştur.

2 — Hepsi, bâkire annelerden doğmuştur.

3 — Hepsi, bir mağara veyâ yeraltında bir mahzende doğmuştur.

4 — Hepsi, insanlar için meşakkatlere katlanmışlardır.

5 — Hepsi, nûrlandırıcı, iyileştirici, kurtarıcı ve şefâat edici gibi isimler almışlardır.

6 — Hepsi, karanlık güçler tarafından mağlûb edilmişlerdir.

7 — Hepsi, Cehenneme yâhud arz küresinin diğer tarafına inmişlerdir.

8 — Hepsi, yeniden dirilmiş ve insanların Cennete girmelerine öncülük etmişlerdir.

9 — Hepsi, insanlar ile irtibat kuran azîzler seçmişler ve vaftîz âyîni ile cemâ'at kabûl eden, dinler te'sîs etmişlerdir.

10 — Hepsi, kurban yemekleri yinilerek anılmışlardır.) Lord Raglanın sözü burada temâm oldu.

Newyork Üniversitesinde târîh profesörü olan, Waelance Ferguson diyor ki, (Hıristiyanların yortuları, putperest yortuları ile, aynı târîhlere rastlar. Meselâ, Noel târîhi, İrân ve Romada güneş tanrısı Mithrasın doğum târîhi idi. Ayrıca bu târîh çok eskiden beri putperest dünyâsında önemli bir yortu günü idi.)

Mitoloji kahramanları üzerinde çalışmalarını (**The Hero**), (**Kahramanlar**) isimli kitabında toplayan Lord Raglan, hikâyelerde gördüğü hâdiseleri 22 madde hâlinde sıralamış ve hangi mitoloji kahramanının hayât hikâyesinde bunlardan kaç tanesinin geçtiğini tesbit etmiştir. Bu maddelerden onbeş dânesinin, İsâ aleyhisselâmı anlatan, bu günkü hıristiyanlıkta bulunduğunu da, maddeler hâlinde bildirmişdir.

Bunlar da, hıristiyanlığın kaynağının putperestlik olduğunu bize göstermektedir. [Dahâ sonra, (**Teslîsin bâtilliğinin, İsâ aleyhis-**

selâmın sözleri ile isbâtı) bahsinde bunlara ba'zı misâller vereceğiz.]

Meşhûr felsefeci ve târîhçi Winwood Reade diyor ki, (Hıristiyan âlemi putperest âlemine hâkim olunca, putperest âlemi de, hıristiyanlığı bozdu. Oziris ve Apollo masalları, Îsâ aleyhisselâma atf edildi. Yehûdîlerin inandıkları ve Îsâ aleyhisselâmın teblîg ettiği, tevhidin ya'nî tek Allaha îmân yerini, [Brahmanizmde de bulunan ve] Mısrılıların ihdâs ettikleri ve Eflâtûn tarafından felsefeye sokulan, teslîs (Trinity) ya'nî üç tanrı inancı aldı. (Bana iyi demeyin, iyi bir dânedir. O da Allahdır) diyen bir zâtın kendisi bizzat Allah yerine konuldu veyâ birin üçde biri denildi.) Pakistândaki Peşâver Üniversitesi müderrisinin kitâbından terceme temâm oldu.)]

[Bütün bunlar gösteriyor ki, hıristiyanlık, Îsâ aleyhisselâmın teblîg ettiği ve Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atının devâmı olan (Nasrânîlik) değildir. Îsâ aleyhisselâmın ismi arkasına sığınmış, putperestliğin karışdırıldığı, akl ve mantığın kabûl edemeyeceği bir dindir. Hıristiyanlıkdaki, vaftîz ve Îsâ-i rabbânî gibi âyînlerin, Îsevîlikde bulunmayıp, sonradan putperestlikten alınarak Îsevîliğe karışdırıldığını ve Îsâ aleyhisselâm bir insan ve Peygamber iken sonradan tanrılaşdırıldığını, pek çok hıristiyan din adamı, profesörler, ilm ve fen adamları açıkça yazmaktadır. Papazlar, bu yazılara ve islâm âlimlerinin kendilerine tevcîh ettikleri sorulara cevâb vermek yerine, bu kitâbları toplatdırıp yok etmek yolunu seçmekte ve eskisinden dahâ fazla, yalan, yanlış ve mantıksız yazılarla dolu, yeni kitâblar ve risâleler yazmakta ve dağıtmaktadırlar. Bu da bize gösteriyor ki, 19. ve 20. ci yüzyılda hıristiyanlık temâmen iflâs etmiş, boş ve bâtil olduğu iyice anlaşılmıştır.]

İlk def'a olarak, iki cezvit papazı, Çinlileri hıristiyan yapmak için, Kanton şehrine gelmişti. [Cezvit (Jesuit) 941 [m. 1534] senesinde papazların teşkîl ettiği bir misyoner cem'iyetidir.] Kanton vâlisinden hıristiyan dîni hakkında va'z vermek için müsâade istediler. Vâli bunlara ehemmiyyet vermedi ise de, cezvitler onu hergün gelip râhatsız ettiklerinden, nihâyet, (Ben bu mes'eale için Çin Fagfûrundan [sultânından] izn almağa mecbûrum. Kendisine haber vereceğim) dedi ve mes'eleyi Çin Fagfûruna bildirdi. Gelen cevâbda, (Bunları bana gönder. Ne istediklerini anlıyayım) denilmekde olduğundan, cezvitleri, Çinin merkezi olan Pekine yolladı. Bu mes'eleden haber almış olan Budist râhibler, fenâ hâlde telâşa düşdüler. [Ve (bu adamlar, hıristiyanlık adı altında zuhûr eden yeni bir dîni, milletimize telkîn etmeğe çalışıyor-

lar. Bunlar, kudsfî Budayı tanımıyorlar, halkımızı yanlış bir yola sokacaklardır. Lütfen onları buradan kovun!) diye Fagfûra yalvardılar.] Fagfûr, (Evvêlâ ne söylediklerini bir anlıyalım. Ondan sonra, bu husûsda karar veririz) dedi. Memleketin, sayılı devlet ve din adamlarından müteşekkil, bir meclis tertîb etdi. Cezvitleri bu meclise da'vet ederek: (Yaymak istediğiniz dînin esâsları nedir, anlatın) dedi. Bunun üzerine, cezvitler şöyle bir ifâdede bulundular: (Semâyî ve Arzî yaratan Allah birdir. Fekat, aynı zemânda üçdür. Allahın biricik oğlu ve Rûhul-kuds de birer Allahdır. İşbu Allah, Âdem ve Havvâyı yaratıp Cennete koydu. Onlara her dürlü ni'meti verdi. Yalnız bir ağaçdan yimemelerini emr etdi. Her nasılsa şeytân, Havvâyı aldatdı. Havvâ da Âdemi yanılarak, Allahın emrine karşı geldiler ve o ağacın meyvesinden yidiler. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak, onları Cennetden çıkardı ve dünyâya gönderdi. Burada, onların çocukları ve torunları zuhûr etdi. Fekat bütün bunlar, büyük babalarının işlediği günâh ile kirlenmişlerdir. Hepsi günâhkârdır. Bu hâl, tam 6000 sene devâm etdi. Nihâyet Cenâb-ı Hak, insanlara acıdı ve onların günâhını afv ettirmek için kendi öz oğlunu onlara göndermekden ve bu biricik oğlunu, günâh keffâreti için, kurban etmekden başka çâre bulamadı. İşte, bizim inandığımız Peygamber, Allahın oğlu olan Îsâdır. Arabistânın garbında Filistin denilen bir nâhiye [bölge] ve orada Kudûs denilen bir şehir vardır. Kudûsde, Celîle denilen bir yer, Celîlenin de, Nâsıra isminde bir köyü vardır. İşte bu köyde bundan bin sene önce Meryem isminde bir kız bulunuyordu. Bu kız, amcasının oğlu olan Yûsûf-i neccâr ile nişânlanmış ise de, henüz bâkire idi. Bir gün, tenhâ bir yerde bulunurken, Rûh-ül-kuds gelip, ona Allahın oğlunu ilkâ etdi [koydu]. Ya'nî, kız bâkire iken hâmile oldu. [Bundan sonra nişanlısı ile Kudûse giderlerken] Beyt-i lahmde, bir ahır içinde çocuğu oldu. Allahın oğlunu ahır-daki yemlik içine koydular. Şarkda bulunan râhibler, onun doğduğunu, gökde birdenbire yeniden peydâ olan bir yıldızdan öğrenerek hediyelerle onu aramağa çıkdılar ve nihâyet bu ahırda buldular. Ona secde etdiler. Îsâ denilen Allahın oğlu, 33 yaşına kadar Allahın melekûtu üzerine va'z etdi. (Ben Allahın oğlum. Bana inanın, sizi kurtarmağa geldim) dedi ve ölüleri diriltmek, a'mâları tekrâr basîr [gören] yapmak, topalları yürütmek, cüzzamlıların tedâvî etmek, denizde fırtınaları durdurmak, iki balıkla onbin kişiyi doyurmak, suyu şerâb yapmak, kışın meyve vermediği için, bir incir ağacını bir işâret ile kurutmak gibi, dahâ birçok mu'cizeler gösterdiyse de, çok az insan ona îmân etdi [inandı]. Nihâyet hâin yehûdîler, onu Romalılara şikâyet etdiler

ve onun haça gerilmesine sebep oldular. Lâkin, Îsâ, haçda öldük-
den üç gün sonra, tekrâr dirilerek, kendisine inananlara göründü.
Bundan sonra semâya çıkıp, babasının sağ tarafına oturdu. Babası
da dünyânın bütün işlerini ona terk etdi. Ve kendisi geri çekildi. İş-
te, bizim va'z edeceğimiz dînin esâsı budur. Buna inananlar, öteki
dünyâda Cennete, inanmıyanlar ise, Cehenneme gideceklerdir)
dediler.

Bu sözleri dinleyen Çin Fagfûru, papazlara (Ben sizden ba'zı
şeyleri sülâle edeceğim. Bunlara cevâb verin) dedi ve şöyle sormağa
başladı: (İlk sülâlim şudur: Siz, Allah, hem bir, hem de üçdür diyor-
sunuz. Bu, iki iki dahâ beş eder gibi, ma'nâsız bir lafdır. Bu işin as-
lını bana îzâh edin!) Papazlar **cevâb veremedi.** (Bu, Allahın bir sır-
rıdır. İnsanların aklı buna ermez) dediler. Fagfûr, (İkinci sülâlim
şudur: Yeri, göğü ve bütün âlemi yaratan çok kudretli Allah, kul-
larından birinin işlediği günâh için Onun, bu işden haberi bile ol-
mayan bütün sülâlesini nasıl günâhkâr sayar? Bunların afvı için na-
sıl olur da, kendi öz oğlunu kurban etmekden başka çâre bulamaz?
Bu, Onun büyüklüğüne yakışır mı? Buna ne dersiniz?) dedi. Pa-
pazlar yine **cevâb veremedi.** (Bu da, Allahın bir sırrıdır) dediler.
Fagfûr, (Üçüncü sülâlim de şudur: Îsâ, bir incir ağacından mevsim-
siz meyve istemiş, ağaç vermeyince onu kurutmuş. Mevsimi olma-
dan meyve vermek, bir ağacın yapamıyacağı bir şeydir. Böyle ol-
duğu hâlde, Îsânın buna kızıp ağacı kurutması, bir zulm değil mi-
dir? Bir Peygamber, zâlim olurmu?) dedi. Papazlar, buna da **cevâb**
veremedi. (Bu işler ma'nevî işlerdir. Allahın sırlarıdır. İnsanların
aklları buna ermez) dediler. Bunun üzerine, Çin Fagfûru, (Ben si-
ze izn ve müsâade veriyorum. Gidiniz, Çinin istediğiniz yerinde
va'z veriniz) diye onlara müsâade etdi. Onlar, Fagfûrun huzûrun-
dan çıkdıktan sonra, meclisde bulunanlara dönüp, (Ben Çinde
böyle saçmalıklara inanacak bir ahmak bulunacağını zan etmiyo-
rum. Onun için bu adamların, bu hurâfeleri va'z etmelerinde, hiç-
bir mahzûr görmedim. Ben emînim ki, bunları dinleyen vatandaş-
larımız, dünyâda ne ahmak kavmler bulunduğunu görerek, kendi
dinlerinin kıymetini dahâ iyi anlayacaklardır) dedi. Papazların, sü-
âllerin hepsine cevâb veremediklerini hâtırlatmak için, bu kitabı-
mıza (**Cevâb Veremedi**) ismini koyduk.

TESLÎSİN BÂTILLIĞININ İSÂ ALEYHİSSELÂMİN SÖZLERİ İLE İSBÂTI

İncillerde, teslîs (trinite) i'tikâdının [inancının] bâtıllığını isbât eden pekçok âyetler vardır.

[Bu âyetlerin zikrinden evvel, burada hıristiyanlığa sonradan karışdırılan teslîs [üç tanrı] inancının nereden geldiği hakkında kısaca ma'lûmât vermek fâideli olacaktır. Âdem aleyhisselâmdan beri gelen bütün ilâhî dinler, tek hâlık ve mâlik olan bir yaratıcıya inanmağı emr etmiştir. Bütün bu dinlerde bu yaratıcının ismi (AL-LAH)dir. Teslîse, ya'nî üç tanrıya inanmanın doğru bir şey olmadığını, akl-ı selîm sâhibi olan herkes anlar. Havârîlerden olan Barnabasin yazmış olduğu İncilde de, Allahü teâlânın bir olduğu bildirilmiştir. Barnabas İncîli, türkçe olarak da 1987 de İstanbulda basdırılmıştır. İncîller, yunancaya ve lâtinceye terceme edilirken, o zemâna kadar yüzlerce tanrısı olan putperest Romalılar, tek tanrıyı az görerek, onu çoğaltmak istediler. Bunu, ilk def'a, Yuhannâ İncîline sokdular. Zâten, aslı kaybolmuş olan İncîli, iyice tahrîf etdiler. Bu fikr, Roma İmparatoru Büyük Kostantinin üçyüz yirmibeş senesinde topladığı Konsilde ya'nî rûhban meclisinde zorla kabûl etdirildi. Bunun sebebi de, Yunanlıların Eflâtûn felsefesine bağlı olmaları idi. Eflâtûnun felsefesinin aslı üçe dayanır. Eflâtûn herşeyi üçe böler. Meselâ, edeb üç his kuvvetine dayanır: Ahlâk, akl ve tabîat. Tabîat da nebât, hayvan ve insan olarak üçe ayrılır. Eflâtûn esâsda dünyâyı yaratan kudretin tek olduğunu düşünmekle berâber, onun iki yardımcısının dahâ olabileceğini ileri sürmüştü. Bu da, teslîs fikrinin doğmasına sebep oldu. Teslîs inancı, ilk def'a Yuhannâ İncîlinde görüldüğü hâlde, Yuhannâ İncîlinin içinde, Allahü teâlânın bir olduğunu isbât eden âyetler vardır. Bunlardan ba'zılarını aşağıda zikr edeceğiz.]

Yuhannâ İncîlinin onyedinci bâbının üçüncü âyetinde İsâ aleyhisselâm, (Ey Baba, ebedî hayât [âhîret hayâtı], hakîkî bir Allah olan Seni ve Senin gönderdiğin İsâ Mesîhi bilmelerinden ibâretidir) demektedir. Bu âyetde Allahü teâlânın hakîkî, ebedî hayât sâhibi (**BİR**) olduğu ve İsâ aleyhisselâmın, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş bir resûl olduğu, açıkca bildirilmiştir.

Bu âyete göre Yuhannâ İncîli, ebedî hayât ya'nî âhiret hayâtına îmân etmeği, ya'nî Allahü teâlânın varlığı ve birliği ile Peygamberlere îmânî emr edince, bunun aksi olan teslîs inancının, ebediyyen kabûlü mümkün olmıyan bir hatâ olduğunu tenbîh eder. [Yuhannânın bu âyetinde, İsâ aleyhisselâmın bir haberci, bir Peygamber olduğu bildirilmiştir. Sonradan bunun tersini düşünmek ve buna inanmak açık bir sapıklık olup, ebedî hayâtı, âhiretdeki sonsuz se'âdeti yok etmektir. Yuhannâ İncîlinin onyedinci bâbının başında, İsâ aleyhisselâm çarmıhda iken yaptığı düâda şöyle demektedir: (Ebedî hayât, seni yalnız gerçek Allahu ve gönderdiğin İsâ Mesîhi bilmektir) [Âyet üç]. İsâ aleyhisselâm burada, tek ma'bûdun, tek ibâdete lâîk olanın, Allahü teâlâ ve kendisinin de Onun kulu ve resûlü olduğunu bildirmektedir. Allahü teâlâyı, bir olan rab, kendisini de Peygamber olarak kabûl edip, îmân edilmedikçe ebedî hayâtın, Cennet hayâtının olamayacağını haber vermektedir. İsâ aleyhisselâmın ve diğer bütün Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" haber verdikleri şey de zâten budur. Ya'nî Allahü teâlânın varlığına ve birliğine îmân ve Onun Peygamberini tasdik etmektir.] İşte bu ebedî olan âhiret hayâtı inancı, tam ve doğru olarak, ancak islâmîyyetde vardır. Çünkü hıristiyanlar, teslîs uçurumuna düşdüklerinden, yehûdîler, İsâ aleyhisselâmın Peygamberliğine inanmadıklarından [ve o yüce Peygambere çirkin iftirâ yaptıklarından ve Muhammed aleyhisselâma inanmadıklarından], putperestler [ve hiçbir dîne inanmıyanlar, ateistler de], bütün Peygamberleri inkâr etdiklerinden, onlar için hakikî se'âdet hayâtı, ya'nî Cennet hayâtı olamaz. [Bunlar, Allahü teâlâyı ve Onun Peygamberlerini inkârlarının, iftirâlarının ve düşmanlıklarının cezası olarak, ebediyyen Cehennemde kalacaklardır. Azâb dolu, elîm bir Cehennem hayâtı yaşayacaklardır.]

Markos İncîlinin onikinci bâbının yirmidokuzuncu âyeti ve devamında, İsâ aleyhisselâma emrlerin en mühim ve birincisinin hangisi olduğunu soran bir yehûdî âlimine, İsâ aleyhisselâm, (Dinle ey İsrâîlî: Allahımız Rab, bir olan Rabdır. Ve Allahın olan Rabbi, bütün kalbinle, bütün canınla, bütün fikrinle ve bütün kuvvetinle seveceksin. İkincisi, komşunu kendin gibi seveceksin. Bundan dahâ büyük başka bir emr yoktur. Yehûdî ona, çok iyi ey Muallim! Hakikat üzere dedin ki, Allah birdir. Ondan başkası yoktur ve Onu bütün kalbinle, bütün fikrinle, bütün kuvvetinle sevmek ve komşunu kendin gibi sevmek, bütün yapılan ibâdetlerden ve kurbanlardan üstündür dedi. İsâ da onun aklınca cevâb verdiğini gördüğü vakt kendisine, sen Allahın melekûtundan uzak değilsin dedi), demektedir.

Matta İncilinin yirmiikinci bâbının otuzaltı, otuzyedı ve otuzsekizinci âyetlerinde, İsâ aleyhisselâma, (Ey Muallim! Şerî'atde en büyük emr hangisidir?) diye sorulunca, (İsâ ona dedi: Allahın olan Rabbi bütün kalbinle, bütün canınla, bütün fikrinle seveceksin. Büyük ve birinci emr budur) demektedir. Kırkinci âyetinde ise, bütün şerî'at ve Peygamberlerin bu emre bağı olduğı bildirilmektedir. [Matta ve Markos İncillerinde Allahın bir olduğı açıkca yazılıdır ve Baba kelimesi Rab ve sâhib ve hâkim demektir. İnsânın babası demek değildir.]

[İncile mülhak olan ve İncilden kabûl edilen mektûblarda da, Allahü teâlânın bir olduğunu bildiren ibâreler vardır.

Pavlosun Galatyalılara mektûbunun üçüncü bâbının yirminci âyetinde, (ve ALLAH BİRDİR) demektedir.

Pavlosun Efeslilere (Efesoslulara) mektûbunun dördüncü bâbının dört, beş ve altıncı âyetlerinde, (Beden bir ve rûh bir, Rab bir, îmân birdir. Cümlelerin üzerinde ve cümle ile ve cümlede cümlelerin ALLAHİ ve Babası birdir) demektedir.

Birinci Timoteosanın birinci bâbının onyedinci âyetinde, (Şimdi devrlerin melîkine, zevâl bulmaz, göze görünmez TEK ALLAH'a ebedler ebedince hurmet ve izzet olsun) demektedir.

İkinci bâbın üçüncü, dördüncü ve beşinci âyetlerinde, (Kurtarıcı Allahın indinde [Yüksek mevki'de olanlara düâ, niyâz ve teşekür etmek] iyi ve makbûldür. O istiyor ki, bütün insanlar kurtulsunlar ve hakikat bilgisine gelsinler. Çünkü ALLAH BİRDİR ve Allah ile insanlar arasında bir beyâncı [haberci, resûl, elçi] vardır) demektedir. Yehûdânın mektûbunun yirmibeşinci âyetinde, (Kâdir olan kurtarıcımız TEK ALLAHA) demektedir.]

Tevrâtda, [hakîkî İncilde ve] bütün semâvî kitâblarda, [ve bütün Peygamberlerin şerî'atlerinde] açıkca bildirilen ilk emr ve vasiyyet tevhîddir. Ya'nî Allahü teâlânın varlığına ve bir olduğına inanmaktır. Eğer, ilk ve en mühim emr teslîs olsaydı, Âdem aleyhisselâm ve ondan sonra gelen bütün Peygamberler "aleyhimüsselâm" bunu açıkca beyân ederlerdi. O Peygamberlerden hiç biri böyle bir şey bildirmedı. Teslîs fikrinin, hakikatde mevcûd olmadığı, sonradan meydana çıktığı, buradan da anlaşılmaktadır.

[Ahd-i cedîdin bu âyetleri, hıristiyanların (üç Allaha îmân) fikrini kesinlikle ortadan kaldırmıştır. İsâ aleyhisselâm burada, bir olan Allahü teâlâyâ îmânı, Onu her şeyden çok sevmeyi açıkca emr etmektedir. Pavlos da, mektûblarında, çeşidli vesîleler ile, Allahü teâlânın bir olduğunu yazmıştır. Eğer hıristiyanların inandıkları gibi, İsâ aleyhisselâm da Allah olsaydı, birinci emr olarak kendisi-

ni sevmek lâzım olduğunu ve Allahın üç olduğunu söylerdi.

Tevrâtda da, Allahü teâlânın bir olduğunu bildiren, pekçok yerler vardır.

Kitâb-ı istisnânın (Tesniyyenin) dördüncü bâbının, otuzdokuzuncu âyetinde (ve bugün bil ve yüreğine koy, iyice inan ki, yukarıda göklerde ve aşağıda yerde RAB O ALLAH'dır, başka yoktur) demektedir.

Altıncı bâbının dördüncü ve beşinci âyetlerinde ise, (dinle ey İsrâîl: Rab, BİR OLAN RABDIR ve Allahın olan Rabbi bütün kalbinle ve bütün cânınla ve bütün kuvvetinle seveceksin) demektedir.

Otuzikinci bâbının otuzdokuzuncu âyetinde de, (Şimdi görün ki, Ben, Ben Oyum ve nezdimde ilâh yoktur. Ben öldürürüm ve ben diriltirim) demektedir.

Kitâb-ı Eş'iyâ (İşâyâ)nın kırkıncı bâbının yirmibeşinci ve yirmi-altıncı âyetlerinde, (Beni kime benzeteceksiniz ki, ben ona müsâvî olayım? Kuddûs [olan Allah] diyor. Gözlerinizi yukarı kaldırın ve görün. Bunları kim yarattı) demektedir.

Kırküçüncü bâbın onuncu ve devâmındaki âyetlerinde, (RAB diyor: Siz şahidlerin ve seçtiğim kulumsunuz, tâ ki, bilip bana inanasınız ve benim O olduğumu anlıyasınız. Benden önce Allah olmadı ve benden sonra olmayacak. Ben, ben Rabbim ve benden başka kurtarıcı yoktur. RAB diyor, BEN ALLAHIM) demektedir.

Kırkbeşinci bâbın beşinci âyetinde, (RAB benim ve başkası yoktur. Benden başka Allah yoktur) demektedir.

Malakinin [Malahiyânın] ikinci bâbının onuncu âyetinde, (Hepimizin babası bir değil mi? Bizi bir Allah yaratmadı mı?) demektedir.

Yine kitâb-ı Eş'iyânın kırkbeşinci bâbının onsekizinci âyetinde, (Çünkü gökleri yaratan RAB, dünyâya şekl veren ve onu yaratan, onu pekişdiren ve onu boşuna yaratmayan, üzerinde oturulsun diye ona şekl veren Allah şöyle diyor: RAB, benim ve başkası yoktur) demektedir.

Yirmibir ve yirmiikinci âyetlerinde ise, (ben RAB değilmiyim? ve benden başka Allah yoktur. Benden başka hak Allah ve kurtarıcı yoktur. Ey yeryüzünde olanlar, hepiniz bana dönünüz ve kurtulun. Çünkü, Allah benim ve başkası yoktur) demektedir.

Kırkaltıncı bâbın dokuzuncu âyetinde ise, (Allah benim, başkası yoktur. Ben Allahım ve benim gibisi yoktur) demektedir.

(Kitâb-ı mukaddes)in eski ahd kısmına da inanan hıristiyan-

lar, bu âyetler karşısında acabâ ne yaparlar. Çünkü, bu âyetler, her nasıl olursa olsun, ister oğul denilsin, ister rûh-ül-kuds denilsin, bir olan (ALLAHÜ TEÂLÂ)dan başka bir ilâha inanmayı red etmiştir. Allahın bir olduğunu, eşi ve benzeri olmadığını kat'î [kesin] olarak bildirmiştir. Hıristiyanlar teslîse, üç tanrıya inanarak bu âyetleri inkâr ediyorlar.]

Markos İncilinin onüçüncü bâbının otuzikinci âyetinde, İsâ aleyhisselâm, (Fekat bugün ve bu sâat hakkında ne gökdeki melekler, ne oğul, Babadan başka kimse birşey bilmez) demektedir. Ancak, Babanın bildiğini, bildirmektedir.

Matta İncilinin yirminci bâbının, yirminci âyeti ve devâmında, (Bir kadın İsâ aleyhisselâma gelip, melekûtunda bu iki oğlumun biri senin sağında, biri solunda oturmalarını emreyle dedi. İsâ aleyhisselâm cevâbında: Sağımda ve solumda oturmağı ihsân etmek benim elimde değildir. Fekat Babam tarafından kimler için hâzırlanmış ise, onlara verilecektir dedi) demektedir.

[Markos İncilinde bildirildiği gibi, İsâ aleyhisselâm, kıyâmetin ne zemân kopacağını kendisinin bilmediğini, ancak Allahü teâlânın bildiğini haber vermiştir. Bunu herkese bildirmekten çekinmemiştir. Allahın oğlu veyâ Allah olduğuna inanılan kimse, bunu bilmez mi? Ba'zı hıristiyanlar, bunu çeşidli şekillerde te'vîl etmeğe çalışmışlar ise de, yaptıkları te'vîlleri kendileri de beğenmemişlerdir.]

Mevcûd İncillerdeki ve eski ahddeki, zikr etdiğimiz âyetler, teslîs akîdesinin [inancının] bâtullığını [yanlışlığını] haykırmaktadır. Çünkü bu âyetler, ilm ve kudreti, İsâ aleyhisselâmın kendisinden kaldıracak, Allahü teâlâyâ tahsîs etmektedir.

Matta İncilinin ondokuzuncu bâbının onaltı ve onyedinci âyetlerinde, (Biri İsâyâ gelip dedi: Ey kerîm olan Muallim! Ebedî hayâta kavuşmam için ne iyilik yapayım? İsâ ona dedi: Niçin bana kerîm diyorsun? Bir olan Allahdan başka kerîm yoktur) demektedir. Bu âyet teslîsi kökünden yok eder.

[İsâ aleyhisselâmın bu sözleri, İngiliz ve Amerikan bible şirketlerinin, 1303 kamerî [m. 1886] senesinde İstanbulda basdırdıkları (Kitâb-ı mukaddes)de aynen yazılıdır. Birleşmiş kitâb-ı mukaddes cem'iyetlerinin m. 1982 baskılı (Kitâb-ı mukaddes)inde bu onyedinci âyeti (İsâ ona dedi: İyilik için neden bana soruyorsun? İyi olan biri vardır) olarak yazmaktadır. Görülüyor ki, (bir Allahdan başka kerîm yoktur) sözü değiştirilmiştir. Allahın bir olduğu sözü kaldırılmıştır. Böylece, kitâb-ı mukaddesin her asrda yapılan değiştirilmelerine, bir yenisi dahâ katılmıştır.]

Matta İncilinin yirmiyedinci bâbının kırkaltıncı ve ellinci âyetlerinde, İsâ aleyhisselâmın çarmıh üstünde iken yüksek sesle, (Elî, Elî, limâ sebaktenî, ya'nî, Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin, bıraktın) diye bağırdığı, Luka İncilinin yirmiuçüncü bâbının kırkaltıncı âyetinde de, İsâ aleyhisselâmın yüksek sesle, (Ey Baba, rûhumu ellerine bırakıyorum) diye nidâ ettiği yazılıdır. Bu âyetler, İsâ aleyhisselâmın ulûhiyyet sâhibi olmadığını, şeksiz ve şübhesiz açıkca bildirmektedir.

[Eğer İsâ aleyhisselâm, aynen Rab olsaydı, hiç kimseden yardım istemezdi. Senin ellerine rûhumu teslim ediyorum demezdi. Hiç ilâh ölür mü? Hiç ilâh başkalarından yardım ister mi? Kederlenir, üzülr mü? Allahın ebedî, bekâ sâhibi ve diri [hay] ve ölümsüz olması ve kimseye muhtâc olmaması lâzımdır. Bunun böyle olduğu, ahd-i atıkde de açıkca yazılıdır.

Kitâb-ı Eş'iyâ [İşâyâ]nın kırkıncı bâbının yirmiyedi ve yirmisekizinci âyetlerinde, (Ey İsrâîl, bilmedin mi? işitmedin mi? dünyânın uçlarını [yeri, göğü] yaratan Allah, za'iflemez ve yorulmaz. Onun hikmetinin derinliğine erişilmez) demektedir.

Kırkdördüncü bâbının altıncı âyetinde, (İsrâîlin meliki ve kurtarıcısı ve İsrâîlin ordularının Rabbi şöyle diyor: İlk, evvel benim ve âhır, son benim ve benden başka ilâh yoktur) demektedir.

Kitâb-ı Ermiyâ [Yeremya]nın onuncu bâbının onuncu, onbirinci ve onikinci âyetlerinde, (Fekat RAB hak Allahdır, hay, diri ve ebedî olan [ya'nî kendisine ölüm gelmeyecek olan] melikdir. Gadabından dünyâ titrer ve gadabına milletler dayanamaz. Gökleri ve yeri halk etmiyen ilâhlar, yerin ve göklerin altında mahv olacaktır. Rab, yeri kuvveti ile yaratdı. Dünyâyı hikmeti ile te'sîs etdi. Gökleri, ilmi ile yaydı) demektedir.

Ahd-i atîkin bu âyetlerinden de anlaşılacağı gibi, Allahü teâlâ birdir, sonsuz kuvvet sâhibidir. Hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre, İsâ aleyhisselâm [hâşâ] asılırken kendisine sığındığı ve yardımını istediği bir Allahdır. Hıristiyanlar, tanrı kabul ettikleri İsâ aleyhisselâmın öldüğüne inanmakla kalmazlar. Aynı zemânda, öldükten sonra, insanların günâhlarına keffâret olarak Cehenneme gireceğine inanırlar. İsâ aleyhisselâmın Cehenneme gireceğine, Petrusun birinci mektûbunun üçüncü bâbının onsekizinci ve ondokuzuncu âyetlerini delil getirirler.

Rahmetullah Efendi "rahmetullahi aleyh" (**İzhâr-ül-hak**) kitâbında, hıristiyanların bu i'tikâdlarını ve bu husûsdaki papazların yazılarını ve cevâblarını bildirirken diyor ki: Meşhûr papaz Martiros bir toplantıda, (İsâ hiç şübhesiz bizler için insanlığı ka-

bül etmiştir. Bunun için, insanlara gelen ve gelecek olan bütün derd ve belâlara katlanması lâzım idi. Nitekim hepsine katlandı. Onun için, Cehennem de girdi ve azâb olundu. Cehennemden çıkarken, kendisinden önce Cehenneme girmiş bulunanların hepsini de berâber çıkardı) demiştir. Bu husûsda hıristiyan fırkaları arasında i'tikâd farklılıkları vardır. Böyle inandıkları bir zâtı, her yerde, her an, hâzır ve nâzır, herşey hâkim ve mâlik bir Allah kabûl etmededirler.]

Yuhannâ İncilinin yirminci bâbının ondördüncü ve sonraki âyetlerinde, (İsâ Mecdelli Meryeme göründü. Ve ona, bana dokunma! Çünkü ben dahâ Babamın yanına çıkmadım. Fekat kardeşlerime [Havârilere] git ve onlara söyle: Benim Babama ve sizin babanıza, benim Allahıma ve sizin Allahınıza çıkıyorum dedi) demektedir.

Bu âyetlerden anlaşılıyor ki, İsâ aleyhisselâmın kendine oğul ve Allahü teâlâyâ, Baba ta'bîrini kullanması yalnız kendisi için değildir. Konuştuğu şivenin, lisânın bir husûsiyeti olarak kullanılan, mecâzî bir ta'bîrdir. Bu sözün, zâhîrî ma'nâsına göre, İsâ aleyhisselâm, Allahü teâlâyâ oğul olmakda ise de, aynı âyetlerde, (Benim Allahım ve sizin Allahınız) diyerek, Allahü teâlâyı ma'bûd, ilâh tanımaktadır. Ayrıca, kendisi ile havârileri bir saymış, ortak yapmıştır.

[(Benim babama ve sizin babanıza) dedikten sonra, bu sözünden maksad, benim Allahım ve sizin Allahınız demek olduğunu, tek bir Allahın kulları olduklarını söylemiştir. Böylece kullukda havâriler, İsâ aleyhisselâma ortak olmuşlardır. İsâ aleyhisselâm, Allahü teâlâ için, (Babama) demesinden, ilâh olarak kabûl edilirse, (Babanıza) dediği için de, havârileri ona ortak birer ilâh kabûl etmek lâzım gelir. İsâ aleyhisselâm hayâtda iken, havârilerden hiçbiri onu bir ilâh, bir Allah olarak kabûl etmemiş, Allahın oğlu dememiştir. Bu vasf hıristiyanlara göre, öldükden ve göğe çıkarılmasından çok sonra kendisine verilmiştir. Bunlar da gösteriyor ki, İsâ aleyhisselâm, Allah değildir. İbnullah, ya'nî Allahın oğlu da değildir. Ancak, Abdüllahdır. Ya'nî Allahın kuludur.]

Yuhannânın ondördüncü bâbının yirmisekizinci âyetinde, İsâ aleyhisselâmın, (Baba benden büyükdür) dediği yazılıdır. İsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın, kendisinden büyük olduğunu söylemektedir. Hıristiyanların, İsâ aleyhisselâma, Allahdır demeleri, açıkça görülen [ve bütün tahrîflere, teslîs inancının sokulmasına rağmen, bu günkü İncillerin bildirdiği] bir hakîkati inkâr etmek olur.

[İncil ibrânîceden yunanca ve lâtinceye terceme edilirken,

çok yanlış ve anlamadan terceme edilmiştir. Böyle olduğu teslîs inancında da, hemen görülür. Çünkü, İbrânîcede (Baba) kelimesi, yalnız bir insanın kendi babası değil, aynı zemânda, (Hürmete lâ-yık büyük bir şahsiyet) ma'nâsına da gelmektedir. Bunun için, Kur'ân-ı kerîmde, İbrâhîm aleyhisselâmın amcası olan Âzere, (Âzer denilen babası) denilmektedir. Çünkü, asl babası, Târûh ölmüşdü. Amcası Âzerin yanında yetişmiş ve o zemânki âdete uyarak, ona baba demişdi. İbrâhîm aleyhisselâmın babasının Târûh olduğu, İncîlin ahd-i atık kısmında da yazılıdır. [Tekvin: 11-31] Türkçede de, bunun gibi, olgun, yardım sever, konuştuğu dinlenir kimselere (ne baba adam!) deriz. Bunun gibi (Oğul) kelimesi de, ibrânîcede çok kerreler, bir şahsın rütbece veyâ yaşca kendisinden dahâ küçük olan, fekat kendisine son derece sevgi ile bağlı bulunduğu bir şahsı, tasvîr etmek için kullanılmaktadır. Dahâ önce zikr ettiğimiz gibi, Matta İncîlinin beşinci bâbının dokuzuncu âyetinde, (ne mutlu sulh edicilere! Zîrâ onlara Allahın oğlu denilecektir) demektedir. Görülüyor ki, burada (Oğul) kelimesi (Allahın sevgili kulu) ma'nâsına gelmektedir. Hiçbir hıristiyan, İncîldeki bu ve bunun gibi dahâ pekçok âyeti delîl getirerek, bu ifâdelerin kullanıldığı kimseleri ulûhiyyet derecesine çıkarmamıştır. O hâlde hakîkî İncîlde (Baba), mubârek bir mevcûd, ya'nî Allahü teâlâ, (Oğul) kelimesi de, Onun sevgili kulu olarak beyân edilmiştir. Aklları ancak bu günlerde başlarına gelen hıristiyanların büyük kısmı, (hepimiz Allahın kulu, çocuğuyuz. Allah hepimizin rabbi, babasıdır. İncîldeki (Baba) ve (Oğul) kelimelerini böyle anlamak lâzımdır) demektedirler. İbrânîce olan asl İncîl nüshası, terceme edilirken, dahâ birçok kelimenin de (baba ve oğul) gibi, yanlış terceme edildiği isbât edilmiştir. Nitekim bununla ilgili ba'zı tafsîlât dahâ sonra gelecektir.]

Yuhannâ İncîlinin ondördüncü bâbının yirmidördüncü âyetinde, İsâ aleyhisselâmın, (İşitdiğiniz sözler benim değildir. Fekat beni gönderen Babanıdır.) Ve onuncu âyetinde (Ben size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemem) dediği bildirilmektedir.

[A'mâl-i rusûlün [Resûllerin işlerinin] ikinci bâbının yirmiüçüncü âyetinde, (Ey İsrâîl erleri; bu sözleri dinleyin: Nâsıralı İsâyı ya'nî Allah tarafından tasdfk edilmiş olan adamı, siz kendiniz bilirsiniz) demektedir.

Üçüncü bâbının yirmialtıncı âyetinde ise, (Allah her birinizi kötülüklerinden döndürerek mubârek kılmak için, oğlunu kıyâm etdirip, önce size gönderdi) demektedir.

Dördüncü bâbının otuzuncu âyetinde, (Mukaddes oğlun İsânın ismi ile alâmetler ve hârikalar olsun diye) demektedir.] Bu

âyetlerde, İsâ aleyhisselâmın Peygamberliği ve Allahü teâlânın vahy etmesi ile konuşmuş olduğu, açıkca bildirilmektedir.

Matta İncilinin yirmüçüncü bâbının sekiz, dokuz ve onuncu âyetlerinde, İsâ aleyhisselâmın, (Fekat siz Rabbî diye çağırılmayı istemeyiniz. Zîrâ sizin mualliminiz birdir. Ya'nî Mesîhdir. Cümle- nizi kardeşlersiniz. Yeryüzünde kimseyi Babamız diye çağırmayın. Zîrâ babanız birdir. O dahî göklerde dir. Ne de efendi diye çağırılın, çünkü efendiniz birdir, Mesîhdir) dediği bildirilmektedir. Bu âyet- lerde de, (Baba) kelimesinin mecâzî ma'nâ ile kullanılmış olduğu ve İsâ aleyhisselâmın mertebesinin, ülûhiyyet [ilahlık] makâmı ol- mayıp, bir muallim ve bir terbiyeci ve ıslâh edici, ya'nî bir Peygam- ber olduğu bildirilmektedir.

Matta İncilinin yirmialtınıcı bâbının otuzaltınıcı âyetinde ve de- vâmında, (O zemân İsâ onlarla berâber Cetsemâne denilen bir ye- re gelerek, Petrus ile Zebedinin iki oğlunu yanına aldı ve şâkirdle- rine: Ben şuraya gidip düâ edinceye kadar, siz burada oturun, de- di. Kendisi çok sıkılmağa ve kederlenmeğe başladı. O zemân onla- ra, canım ölüm derecesinde çok kederlidir, mahzündür. Burada durup benimle uyanık olun dedi. Biraz ileri gidip yere kapanıp: Ey Baba! Eğer mümkün ise bu kâseyi benden al. Senin istediğin gibi olsun, diye düâ etdi. İsâ şâkirdlerin yanına geldi. Onları uykuda buldu. Petrusa dönerek nasîhat etdi. İkinci kerre gidip, ey Baba, eğer ben, o kâsedekini içmeden almak mümkün değil ise, senin irâ- den olsun, diye düâ etdi. Tekrâr şâkirdlerin yanına geldi. Onları yi- ne uykuda buldu. Tekrâr uzaklaşıp, aynı sözleri söyleyerek üçüncü def'a aynı düâyı yaptı) demektedir.

Hıristiyanların, İsâ aleyhisselâma iftirâ ederek, Onu ülûhiyyet derecesine yükseltmelerine cevâb olarak, İncillerde başka hiçbir delîl olmasa bile, yukarıdaki İsâ aleyhisselâmın kendisinin bir kul, Babanın da, bir olan Allahü teâlâ olduğu anlaşılan bu sözleri kâfi- dir. İsâ aleyhisselâm, hıristiyanların zan ettikleri gibi, Allahın biri- cik oğlu olup, insanlığı kurtarmak için gelmiş olsaydı, ölüm korku- su ile muzdarip ve mahzûn olur mu idi? Yerlere kapanıp kâseyi benden al diye yalvarır, düâ eder mi idi? [İncillerde İsâ aleyhis- selâm kendinden bahs ederken (**insanoğlu**) demektedir. Bunu hıris- tiyanlar da bildikleri hâlde (insanoğlu=Allah) gibi mantıksız bir i'tikâda [inanca] düşmüşlerdir.]

Hıristiyanlar, teslîs ya'nî üç tanrı inancını İncillerde gördük- leri (Baba), (Oğul) kelimelerinden çıkarmışlar ve misli görülme- miş bâtil bir i'tikâd ortaya koymuşlardır. İsâ aleyhisselâm, ken- disini için (Allahın oğlu) demeyip, pekçok yerlerde (İbn-ül-in- san=insanoğlu) ta'bîr etmiştir. [Eğer hakîkaten İbnullah olsay-

dı, İbn-ül-insan demezdi. Çünkü, bir kimseye ismi sorulunca kendi ismini söyler, başka bir ism söylemez.]

Hıristiyanlar, bu teslîs akîdesine, Yuhannâ İncilindeki, ma'nâsı şübheli ba'zı ibârelerden dolayı düşmüşlerdir. Hâlbuki, Yuhannâya nisbet edilen İncil, diğer İncillerden çok sonra ve Yunanistanda yazılmış olduğu, herkesin ma'lûmudur. Yuhannâ İncilinin içinde uydurma pekçok sözler vardır. Hattâ, (**İzhâr-ül-hak**) kitâbının müellifi Rahmetullah efendi, kitâbının önsözünde, Yuhannâ İncilinin mecâzî sözlerle dolu olduğunu, te'vîlsiz anlaşılacak yerlerinin de, az olduğunu bildirmiştir. Zâten mevcûd İncillerde, İsâ aleyhisselâmın sözlerinin çoğu teşbîhler ve misâller ile bir muammâ [bilmece] gibi kapalı ve mücmel [kısa] olarak yazılıdır. Talebelerinin dahî, tefsîr edilmedikce, îzâh edilmedikce, kolayca anlıyamadıkları sözlerdir. Hattâ, Markos İncilinin onbeşinci bâbının otuzdokuzuncu âyetinde, (İsânın karşısında duran yüzbaşı, onun böyle rûhunu verdiğini görünce, gerçek, bu adam Allahın oğlu imiş) demektedir. Luka İncilinin, yirmüçüncü bâbının kırkyedinci âyetinde, (Yüzbaşı, vâki' olanı gördüğü zemân, gerçek, bu sâlih bir adam idi) dediği yazılıdır. Lukanın bu sözü, Markosdaki (Gerçek bu Allahın oğlu imiş) kelâmından maksadın, (Gerçek bu sâlih bir kul imiş) demek olduğunu göstermektedir.

Matta İncilinin beşinci bâbının dokuzuncu âyetinde, İsâ aleyhisselâmın, (Ne mutlu sulh edicilere! Çünkü, onlar Allahın oğulları diye çağırılacaklardır) ve kırkdördüncü ve kırkbeşinci âyetlerinde, (Size ezâ edenlere düâ edin. Tâ ki, siz semâvâtda olan Babanızın oğulları olasınız) dediği yazılıdır. [Bu âyetlerde İsâ aleyhisselâm, sulh edici ve afv edici kimseler için, (Allahın oğulları), Allahü teâlâ için de, (Baba) kelimesini kullanmıştır. Bu kelimelerin mecâzî olduğu meydândadır. Bunun gibi, kitâb-ı mukaddesde (Ahd-i atîk ve cedîdde) kötü ve günahkâr olan insanlar için, iblîsin oğlu, şeytânın oğlu kelimeleri kullanılmışdır.]

Yuhannâ İncili sekizinci bâbının otuzdokuzuncu ve sonraki âyetlerinde diyor ki, (Yehûdîler İsâya, bizim pederimiz İbrâhîmdir dediler. İsâ onlara, İbrâhîmin evlâdı olsaydınız onun yaptıklarını yapardınız. Fekat beni, ya'nî Allahdan işitdiği hakîkati size söylemiş olan adamı, şimdi öldürmeğe çalışıyorsunuz. İbrâhîm bunu yapmadı. Siz babanızın işlerini yapıyorsunuz. Ona; biz zînâdan doğmadık. Bizim bir babamız var. O da Allahdır dediler. İsâ onlara, eğer Allah sizin Babanız olsaydı, beni severdiniz. Çünkü ben, Allahdan çıkıp geldim. Ben kendiliğimden gelmedim. Fekat beni O gönderdi. Söylediğimi niçin anlamıyorsunuz? Çün-

ki benim sözümü dinleyemezsiniz. Siz babanız şeytândan, iblîsden-
siniz ve babanızın isteklerini yapmak istiyorsunuz, dedi.)

Burada yehûdîlerin, (Biz zinâdan doğmadık, babamız vardır. O da Allahdır) demelerinden maksadları, babamız Allahdır, demek değildir. Maksadları, Îsâ aleyhisselâmın babasız olmasına i'tirâz etmekle berâber, kendilerinin İbrâhîm aleyhisselâmın neslinden olduklarını bildirmektir. Mâdem ki Yuhannâ İncîli, hıristiyanların i'tikâdlarına [inançlarına] göre, mevsûkdur. Biz de onu şâhid olarak getiririz [sözümüzü ona göre söyleriz]. Yuhannânın bu âyetlerine, ya'nî yehûdîler kendilerine Allahın oğlu dedikleri ve Îsâ aleyhisselâm da onları red ederek, şeytânın çocukları dediğine bakılınca, bu ta'bîrlerin mecâz olduğu hemen ortaya çıkar.

Yuhannânın birinci mektûbunun üçüncü bâbının dokuzuncu âyetinde, (Her Allahdan doğmuş olan günâh işlemez), onuncu âyetinde ise, (Allahın çocukları ile iblîsin çocukları böylece belli olur ki) ve beşinci bâbının başında, (Îsâ Mesîhdîr, diye îmân ederler. O da Allahdan doğmuşdur ve tevîd edeni seven her adam, ondan doğmuş olanı sever. Ne zemân Allahı sever ve onun emrlerini yaparsak, bununla Allahın çocuklarını sevdiğimizi biliriz) demektedir.

Romalılara mektûbun sekizinci bâbının, ondördüncü âyetinde, (Allahın rûhu ile irşâd olunanların [sevk edilenlerin] hepsi Allahın oğullarıdır) demektedir.

Pavlosun Filipelilere yazdığı mektûbun ikinci bâbının ondördüncü ve onbeşinci âyetlerinde, (Her şeyi söylemeden ve çekinmeden yapın. Tâ ki hayât sözünü sıkı tutarak, dünyâda nûrlar olarak, aralarında görüldüğünüz eğri ve sapık neslin ortasından kusûrsuz ve sâf Allahın lekesiz çocukları olasınız) demektedir.

[Kitâb-ı Eş'iyâ [Îşâyâ]nın kırküçüncü bâbının altıncı ve yedinci âyetlerinde, (Oğullarımı uzakdan ve kızlarımı yerin ucundan, ya'nî izzetim için yarattığım ve kendisine şekl verdiğim, kendisini vücûde getirdiğim, ismim ile çağırılan her adamı getir diyeceğim) demektedir.

Kitâb-ı mukaddesin bu âyetlerindeki Allahın oğlu, Allahın oğulları, çocukları lafzları mecâzî olup, hakîkî ma'nâ verilerek, Allahü teâlâyâ (Baba) denilemez. Hıristiyanlar da, bu âyetlerdeki, (Oğul) kelimesini, mecâzî olan, (Allahın sevgili kulu) ma'nâsına alıp, bu kimselerin hiç birisine, ülûhiyyet nisbet etmemişlerdir. Bütün hıristiyanlar burada, Allahü teâlânın yegâne hâkim olduğunu kabûl etmişler. Fekat sıra Îsâ aleyhisselâma gelince, doğru yoldan ayrılmışlardır.]

İncilde geçen (Baba) kelimelerini, yanlış anlıyanlar olduğu gibi, (Oğul) kelimelerini de yanlış anlıyanlar olmuştur. Nitekim Luka İncilinin üçüncü bâbının yirmiüçüncü âyeti ve devâmında, İsâ aleyhisselâmın (hâşâ) nesebi, babaları zikr edilirken, Mesîh Yüsüfün oğlu denir ve Yüsüfün babaları zikr edilir ve nihâyet Şit oğlu ve Şit Âdem oğlu, Âdem de Allah oğlu demektedir. Âdem aleyhisselâm, hakîkî ma'nâ üzere Allahü teâlânın oğlu değildir. Luka, Âdem aleyhisselâm, anasız ve babasız yaratıldığı için, Onu Allahü teâlâya, İsâ aleyhisselâm da, yalnız babasız tevellüd ettiği için, onu da, Yüsüf-ü Neccâra nisbet etmiştir. [Hıristiyanlar, İsâ aleyhisselâmı, Allahın rûhu ile nefh olunmuş [üfürülmüş] olarak doğduğu için, ilâh, rab kabûl ediyorlar. Böyle olduğu hâlde, Yüsüf-ü Neccârı da kendisine baba olarak nisbet ediyorlar. İsâ aleyhisselâm, sâdece babasız doğdu. Hâlbuki, Âdem aleyhisselâm hem annesiz, hem de babasız yaratıldı. Buna göre, hıristiyanların Âdem aleyhisselâmı, İsâ aleyhisselâmdan dahâ büyük bir ilâh kabûl etmeleri lâzım gelir. Hıristiyanlardan Âdem aleyhisselâma ilâh diyen hiç çıkmamıştır.]

(Oğul) ta'bîri, (Kitâb-ı mukaddes)in ahd-i atîk kısmında da vardır. Meselâ, sifr-i hurûcün [çıkışın] dördüncü bâbının yirmiikinci ve yirmiüçüncü âyetlerinde, (Rab şöyle diyor: İsrâîl [Ya'kûb aleyhisselâm] benim ilk oğlumdur. Oğlumu bırak ki, bana ibâdet etsin) demektedir.

Kitâb-ı Ermîyânın (Yeremyâ) otuzbirinci bâbının dokuzuncu âyetinde, (Ben İsrâîlin babasıyım ve Efrâyim benim ilk oğlumdur) demektedir. [Eğer buralarda oğul kelimesi, ülûhiyeti îcâb etdirseydi, İsrâîl ve Efrâyim, İsâ aleyhisselâmdan çok önce ilah olurlardı. Ayrıca bunlar için, ilk evlâd, (İbn-ül-ekber) ta'bîri kullanılmıştır ki, sonra gelen evlâddan dahâ önce, ilahlık mertebesine yükselmeleri îcâb ederdi.]

Sifr-i Samuel-i Sâninin [II. Samuelin] yedinci bâbının ondördüncü âyetinde, Dâvüd aleyhisselâm için, (Ben ona baba olacağım ve o bana oğul olacaktır) demektedir.

Kitâb-ı İstisnânın [Tesniyyenin] ondördüncü bâbının ilk âyeti, (Siz Allahınız olan Rabbin oğullarısınız) ve otuzikinci bâbın ondokuzuncu âyeti, (Ve Rab gördü ve onlardan ikrâh etdi. Çünkü oğulları ile kızları onu öfkelenverdiler) ve Kitâb-ı Eş'iyânın [İşâyânın] birinci bâbının ikinci âyeti, (Ey gökler, dinleyin ve ey yer, kulak verin! Çünkü Rab söyledi: Oğullar besledim ve büyüttüm ve bana âsî oldular) ve otuzuncu bâbın ilk âyeti, (Âsî oğulların vay başına!) ve altmış dördüncü bâbının yedinci âyeti, (Ve şimdi yâ Rab! Sen Babamızsın. Biz balçığız ve sen çömlükimizsin ve he-

pimiz senin elinin işiyiz) ve Kitâb-ı Yûşa'nın (Hoşeanın) ikinci bâbının birinci âyetinde, (Fekat İsrâîloğullarının sayısı ölçülemeyen ve sayılamıyan deniz kumu gibi olacak ve vâkı' olacak ki, onlara: Siz benim kavmim değilsiniz denildiği yerde kendilerine, Hayy [diri] olan Allahın oğullarısınız, denilecek) denilmektedir.

Buralarda [ve zikr etmediğimiz başka yerlerde, İsrâîl oğullarının hepsine (Allahın oğulları) denilmiş ve başkaları için de bu ta'bîr kullanılmışdır. Eğer (Allahın oğlu) ta'bîri ile, hakîkaten Allahü teâlânın oğlu ma'nâsı kasd edilse, ya'nî mecâz olmaz ise, İsrâîl oğulları] ve İsrâîl [Ya'kûb], Efrâyim, Süleymân ve diğer benî İsrâîl Peygamberlerinin “aleyhimüsselâm” ve Âdem aleyhisselâmın, ilâh olmaları lâzım gelirdi. Fekat yehûdîler, kendi lisanları ibranîceyi iyi bildiklerinden, bu Allahın oğlu, ilk oğlu, oğulları, kızları gibi ta'bîrlerin mecâz olduğunu gâyet iyi anladılar ve [bu Peygamberlere ilahlık isnâdında bulunmak gibi] bir hatâyâ düşmediler. Fekat havârîlerden sonra, İncîller ve İsâ aleyhisselâmın va'zları, nasihatları, sahîfe sahîfe, şunun bunun elinde kalıp, başka lisanlara terceme edildi. Terceme edenler ise, câhil ve İbrânî lisanının inceliklerinden ve üslûbundan habersiz olduklarından, metinde her ne gördülerse, anlamadan terceme etdiler. Sonradan bu tercemeleri görenler, tercemelerdeki lafzları hakîkî ma'nâlarından başka bir ma'nâyâ kullanmağa cesâret edemediler. İşte, boş iddiâlar, yanlış ve bâtil görüşler, akl ve hakîkatden temâmen uzak, garîb i'tikâdlar, hep buradan ortaya çıkmıştır.

İsâ aleyhisselâmdan yüz sene kadar sonra, her memleketde değişik bir i'tikâd, değişik bir fırka ve her fırkanın elinde değişik bir İncîl ortaya çıktı. Bu fırkalardan müte'assıb kimseler, kendi fırkalarının revâç bulup yayılması ve diğer fırkaların bâtilliğini isbât için, el yazısı ile olan nüshalardan İncîl yazarlarken, kendi maksadlarına uygun ba'zı kelimeleri sokuşdurdular. İncîl nüshaları, öyle bir hâle geldi ve hıristiyanlar arasında o kadar ihtilâflar ortaya çıktı ki, sâdece İznikde toplanan rûhban meclisinde, birbirine uymıyan elli aded, hıristiyanların okudukları İncîlin iptâl edilmesine karâr verildi. Bundan anlaşılıyor ki, mevcûd olan dört İncîlin hiçbirisi, istidlâl, ya'nî delîl getirilmek için sened olmaz. Fekat, hıristiyanların inancı, bu dört İncîl üzerine kurulmuş olduğundan, onları iknâ' etmek için, biz de bunlardan delîl getiririz.

Hıristiyanların teslîsi isbât için, (Kitâb-ı mukaddes)in (**ahd-i atîk**) denilen, Tevrât kısmında gösterebilecekleri hiçbir delîlleri yoktur [ki, kendisi ile görüşdüğümüz papazlar da, bunu kabûl etmekte ve böyle olduğunu söylemektedirler]. En kuvvetli delîl-

leri, İncîllerin en şübheli ve en karışığı olan, Yuhannâ İncîli ile, diğer İncîllerin teferruatındaki birkaç mübhem sözden ibâretidir. Meselâ:

Yuhannâ İncîlinin sekizinci bâbının yirmüçüncü âyetindeki, İsâ aleyhisselâmin, (Siz bu dünyâdansınız. Ben bu dünyâdan değilim) demesinden, ülûhiyyet ma'nâsı çıkarmaktadırlar. Ülûhiyyeti, İsâ aleyhisselâma yakışdırabilmek için de, gökden indi ve tecessüm etdi, ya'nî cism peydâ etdi, şeklinde izâh etmektedirler. Hâlbuki, bu âyetin ma'nâsı, (Siz dünyâ ilişkileri, münâsebetleri ile mukayyedsiniz, ben değilim) demektir. Bu sözden ilahlık ma'nâsı çıkarılamaz. Ayrıca, İncîllerde, bu âyeti nakz eden, âyetler vardır.

Yuhannâ İncîlinin onbeşinci bâbının ondokuzuncu âyetinde, (Sizler bu dünyâdan değilsiniz. Ancak ben sizi dünyâdan seçtim), onyedinci bâbının onaltıncı ve onsekizinci âyetlerinde, (Ben dünyâdan olmadığım gibi, onlar da dünyâdan değildirler. Sen beni dünyâya gönderdiğin gibi, ben de onları dünyâya gönderdim) denilmiştir ki, hıristiyanların İsâ aleyhisselâmin ilah olduğunu isbât için delil getirdikleri Yuhannânın sekizinci bâbındaki, (Ben bu dünyâdan değilim) sözünün aksidir.

Bu âyetlerde, İsâ aleyhisselâm, kendisi ile talebelerini eşit tutmuştur. (Siz bu dünyâdansınız) ta'bîri de, dünyâyı isteyerek, ona meyl etmek ma'nâsındadır. Böyle istilâh ve ta'bîrler her lisanla kullanılır. Hattâ lisanımız olan türkçede de oğlum, baba, arslanım gibi mecâzî ma'nâyâ kullanılan ta'bîr ve kelimeler vardır. Arapçada (İbn-ül-vakt), (Ebül-vakt), (ebnâ-i zemân) ve (ebnâ-i sebîl) ta'bîrleri mevcûddur. Bunların ma'nâları, vaktin oğlu, vaktin babası, zemânın oğulları, yolun oğulları demektir. [Vaktin ve yolun oğlu olamaz. Bunlar hep mecâzdır.]

Hıristiyanların, teslîsi isbât için bildirdikleri delîllerden biri de, Yuhannâ İncîlinin onuncu bâbının otuzuncu âyetidir. Bu âyetde, İsâ aleyhisselâmin, (Ben ve Baba biriz) dediği bildirilmektedir. Bu ibâreden de, ülûhiyyet ve ayniyyet ma'nâsı çıkarılamaz. Zîrâ, İsâ aleyhisselâmin bu sözü söylediğini farz etsek, söylediği zemân nefis sâhibi bir insan olduğundan, Allah ile birleşmesi mümteni'dir, mümkün değildir. [Yuhannânın bu âyetini, İsâ aleyhisselâmin ülûhiyyetini isbât için delil olarak getiren hıristiyanlar, bu âyetin devâmını da okumalıdır. Otuz ve devâmındaki âyetler, (Ben ve Baba biriz. Yehûdîler onu taşlamak için yine yerden taş kaldırdılar. İsâ onlara cevâb verdi: Size Babadan bir çok iyi işler gösterdim. Bu işlerden hangisi için beni taşıyorsunuz? Yehûdîler ona cevâb verip: Seni iyi işden dolayı değil, fekat küfürden do-

layı ve sen insân iken, kendini Allah etdiğinden dolayı taşıyoruz dediler. İsâ onlara, “ben dedim, siz ilahlarsınız” diye şerî’atınızda yazılı değil mi? Kendilerine Allah sözü gelenlere ilahlar dendiği hâlde, Allahın oğluyum dediğim için, siz Babanın takdîs edip, dünyâya gönderdiği zâta mı küfr ediyorsun diyorsunuz? Eğer Babamın işlerini yapmıyorsam, bana îmân etmeyiniz. Fekat yaptığım hâlde, siz bana îmân etmezseniz bile, işlere îmân ediniz ki, Babanın bende ve benim Babada olduğumu bilip anlıyasınız diye cevâb verdi. Yine onu tutmağa çalışdılar. İsâ da onların elinden çıktı, kurtuldu) şeklindedir. İsâ aleyhisselâmın bizâtîhi kendisini ve mu’cizelerini görenler, ilah olduğunu söylemediler. Hattâ, bu mecâz sözünden dolayı, onu öldürmeğe kalkdılar. Hıristiyanların, ezeli ve ebedî bir yaratıcı ilah olarak kabûl etdikleri İsâ aleyhisselâm, yehûdîlerden kaçmaktadır. Nasıl hâliktir ki, yarattığı mahlûklarından kaçmaktadır.

Burada diğer bir husûs da, İsâ aleyhisselâmın, (Ben ve Baba biriz) sözünü isbât husûsunda zikr etdiği, (**Ben dedim:** (Siz ilahlarsınız) diye şerî’atınızda yazılı değil mi?) şeklindeki otuzdördüncü âyetidir. Elimizde mevcûd İncîlin dip notunda bu âyetin Ahd-i atîkdeki Zebûrun (Mezmûrların) seksenikinci bâbının altıncı âyeti olduğu bildirilmektedir. Mezmûrlardaki bu âyetin devâmı ise, (Ve hepiniz Yüce Olanın oğullarsınız) şeklindedir. Bu âyetin zâhirî ma’nâsına ve İsâ aleyhisselâmın da bildirdiğine göre, İsâ aleyhisselâmdan başka (Sizler ilahlarsınız) diye bildirilen kimseler de ilah olmaktadır. Acabâ hıristiyanlardan hiçbir kimse onları, (ilah) kabûl etmişler midir? (Ben ve Baba biriz) sözünü İsâ aleyhisselâmın ülûhiyyetine delîl getiren hıristiyanlar, bunun devâmında bildirilen ilahları kabûl etmemekle, günâhkâr ve âsî olmuş, ilah olarak tanıdıkları İsâ aleyhisselâmın sözünü kabûl etmemişlerdir. İlah hiç yalan söyler mi? Hıristiyanlara, bunu niçin kabûl etmediklerini sorarsanız, (Efendim bu söz mecâzdır. Allah birdir. “Sizler ilahlarsınız” sözü hakîkî ma’nâya alınmaz) derler. İsâ aleyhisselâmın, (Ben ve Baba biriz) sözü de mecâz değil midir? deseniz, (Efendi İsânın ülûhiyyeti vardır. Bu hıristiyanlığın esâs doktrinidir) cevâbını verirler.] Hıristiyanlar, Yuhannâ İncîlindeki bu sözleri, Mesîh İsâ, insan-ı kâmil olduğu gibi, aynı şekilde kâmil bir ilahdır şeklinde de, te’vîl ederler. Hâlbuki insanlık sıfatlarının kendisinden ayrılmaması sebebi ile insan ile ilah arasında hakîkî bir birleşme düşünülemez. Bir diğer husûs da, İsâ aleyhisselâm bu ta’bîri sâdece kendisi için kullanmayıp, havârîler için de kullanmıştır.

Yuhannâ İncîlinin onyedinci bâbının yirmibirinci âyetinde, (Ey Baba, sen bendesin ve ben de sendeyim. Onlar da bizde olsunlar), yirmiikinci âyetinde, (Bana verdiğin izzeti, şerefi onlara dahî verdim ki, biz bir olduğumuz gibi, onlar da bir olsunlar), yirmüçüncü âyetinde ise, (Ben onlardayım. Sen de bendesin. Böylece bir olmakla temâmlanmış olsunlar ve beni senin gönderdiğini ve beni sevdiğin gibi, onları dahî sevdiğini dünyâ anlasın) denilmektedir. İşte bu âyetlerde bildirilen (Birleşmek) kelimesi, dînin emrlerine sıkı bir şekilde itâat ve a'mâl-i sâliha ile amel etmek olduğundan, bundan ülûhiyyete âid bir şey hâtıra getirilemez.

Hıristiyanların, teslîs için getirdikleri delillerden biri de, Yuhannâ İncîlinin ondördüncü bâbının sekizinci âyeti ve devâmında anlatılan şu fıkradır: (Filipus ona: Yâ Rab, Babayı bize göster, bize bu kifâyet eder dedi. İsâ ona dedi: Bu kadar zemân sizinle berâberim de, sen beni bilmedin mi ey Filipus? Beni görmüş olan Babayı görmüş olur iken, sen nasıl onu göster diyebiliyorsun.)

Bu delilleri de iki şekilde yanlışdır, bâtıldır.

Birincisi: Dünyâda, ilahı görmenin mümkün olmadığı, hıristiyanlar tarafından da, kabûl edilmektedir. Hattâ, (**İzhâr-ül-hak**) kitâbının mukaddemesinde, bu ma'rifet, bilmek olarak te'vîl edilir. Mesîhi bilmek, cismiyyetini bilmek değildir. Buna göre, hıristiyanlar, (Mesîhi ülûhiyyet ve hulûl i'tibârı ile bilmek) ma'nâsındadır dediler. Bu te'vîl, teslîse inanan hıristiyanlara göre, vâcibdir. Hâlbuki, böyle te'vîl de yanlışdır, bâtıldır. Çünkü, te'vîlin, aklî delillere ve kat'î nasrlara muhâlif olmaması lâzımdır. Bu te'vîl ise, aklî delillere muhâlifdir. Çünkü, dahâ önce zikr ettiğimiz gibi, İsâ aleyhisselâm, havârfileri kendisine eşit tutmaktadır.

Târîhcilerin ma'lûmu olduğu gibi, üç uknûm, ya'nî teslîs, yeni birşey olmayıp, müteaddid ilahlara tapınan kavmlerin inançlarından alınmış bir fikrdir. İlahların çokluğu, câhil halkın nazar ve dikkatlerini çekecek bir şekilde çoğalınca, müşriklerin ileri gelenleri, onları aralarında makâmlarına göre bir tertîbe koyup, içlerinden ba'zılarını asl, diğer küçüklerini de fer' [tâbi'] kısımlarına ayırdılar. Bu taksîmin tahkîkını aralarında gizli bir sır olarak kabûl etdiler. [Eski İrânın en büyük dîni olan, ateşe tapınmağı kuran] Zerdüş, putların arasından (Yezdân) ve (Ehremen) isminde iki uknûm ta'yîn etdi. Yezdân iyilik tanrısı, Ehremen ise, kötülük tanrısı veya Yezdânın nûr, aydınlık, Ehremenin de zulmet, karanlık olması gibi, misli görülmemiş bâtil bir i'tikâd [inanç] ortaya koydu.

Hindistândaki islâm âlimlerinin büyüklerinden Mazher Cân-ı Cânân,^[1] ondördüncü mektûbunda buyuruyor ki, (Brahma dîni, semâvî bir din idi. Sonradan bozuldu). Üç uknûm ta'bîri ilk def'a bunlardan işitildi.

[Buna din yerine, felsefe, fikr demek dahâ doğrudur. Îsâ aleyhisselâmın milâdından yediyüz sene evvel semâvî bir dînin değışdirilmesi ile kurulduğu anlaşılmaktadır. Bu tahrîfi yapan Brahma'dır. Brahma mukaddes kelâm demektir. Hıristiyanlıkda da, Îsâ aleyhisselâm için bu ta'bîr kullanılmışdır. Hıristiyan papazlarına, Îsâ aleyhisselâmın ülûhiyeti sorulunca, bunu isbât için ilk delilleri, Yuhannâ İncîlinin birinci bâbındaki ba'zı âyetlerdir ki, (kelâm başlangıçda var idi ve kelâm Allah nezdinde idi ve kelâm Allah idi.) [Âyet 1] ve (Ve kelâm beden olup, inâyet ve hakîkat ile dolu olarak aramızda sâkin oldu. Biz de onun izzetini, Babanın biricik oğlunun izzeti olarak gördük) [Âyet 14], şeklindedir. Tıpkı Brahmanizmdeki gibi.] Brahmanizm fikrine tâbî' olanlar, (**Brahma**) isminde asl olan bir ilaha inanırlar. İ'tikâdlarına göre, bu, en kâmil ve dâim-üs-sükût bir ilah olup, her şeyin aslıdır. Fekat bu ilah, diğeri iki ilah vâsıtası ile işlerini yapar. Bunlardan birisi (**Vişnu**), diğeri de (**Siva**)dır. Bunlar, üç nev' zuhûrdan ibâret olarak, bir ilahdır derler.

Brahmanlara göre, (**Brahma**), bütün herşeyi ve dünyâyı yaratan'dır. Bütün yaratma işlerini o yapar, alâmeti güneşdir. Vişnu akıldır. Herşeyi koruyan, ya'nî koruyucu bir ilahdır. İçinde bulunan zemâna hükm eder. Alâmeti sudur. Siva ise, hayât ve ölüm tanrısıdır. İçinde bulunulan zemâna ve istikbâle hükm eder. Adâlet ve intikam bunun işidir. Alâmeti ise, ateşdir. [Brahmanlar, tanrıları Vişnunun semâda yaşadığına inanırlar. Diğeri tanrıları, Vişnuya yeryüzünde bir takım şeytânların türediğini, yeryüzünün âsâyış ve intizâmını bozduklarını ve bunların cezâlandırılması için, yeryüzünde, insan şeklinde doğması lâzım olduğunu söylerler. Vişnu, bu teklîfi kabûl eder ve yeryüzünü kötülüklerden ve şeytânlardan temizlemek için muhâribler sınıfından, bâkire bir kızdan bir (**krishna**) ya'nî muhârib olarak doğar. Kız, bunu önceden rü'yâsında görür. Krishna altmışdört günde, bütün ilmleri öğrenir. Çobanlık yapar. Pekçok yerler dolaşır. Dolaşdığı yerlerde, hârikulâde şeyler yapar ve onu gören brahmalar tarafından ilahlığı kabûl edilir. İnsan şeklinde yeryüzüne inmiş bir ilahdır. Brahmanizme inananlar tarafından, Krishna ile ilgili dahâ pek çok efsâneler anlatılır.

---

[1] Cân-ı Cânân, 1195 [m. 1781] de Delhîde şehîd edildi.

Budistler de, Budayı ilah olarak kabûl ediyorlar. Budistlere göre, Buda insan olarak doğmadan önce, semâda yaşıyordu. Yeryüzünde incek bir yer aradı ve nihâyet Sudhodana âilesinin bir ferdi olarak doğmaya karâr verdi. Annesi oruclu olarak serâyın damında uyurken, rü'yâsında, etrâfına nûrlar saçarak gökden bir beyâz filin yere indiğini ve sağ böğründen karnına girdiğini hayret ile görür. Budanın doğmasına yakın birçok alâmetler de görünür. Annesi bulunduğu şehri terk eder ve bir ağacın altında, ilah olan oğlu yeryüzüne gelir. Budistlerin inancı, akl ve mantığın aslâ kabûl edemeyeceği şeylerle doludur. Brahmanların ve Budistlerin inançları ile hristiyanların teslîs inancı ism farkları hâric, birbirine benzer. İlahların yeryüzünde bâkire bir kıza nüfûz etmeleri ve doğmaları ve insanların onları ilah olarak kabûl etmeleri arasında, insanı hayretde bırakan bir benzerlik vardır. Bunlardan birkaçını zikr edelim:

1 — Hristiyanlara göre, İsâ aleyhisselâm ölmüş ve öldükten üç gün sonra dirilmiştir. Krishna da öldükten sonra dirilerek göğe yükselmiştir.

2 — İsâ aleyhisselâm mezârından, Buda ise tabutundan kalkmıştır.

3 — İsâ aleyhisselâm öldürüleceğini önceden söylemiş, zindanlardaki, ya'nî Cehennemlerdeki rûhları kurtarmış ve mezârdan kalkınca, Allahın sağına oturmuştur. Buda da, dünyâdan çekileceğini ve Nirvanaya gideceğini haber vermiştir.

4 — İsâ aleyhisselâm göğe çıkınca, bütün âlemin işlerini eline alarak hükm etmeğe başlamıştır. Buda da, göklerin sultânlığını kurmuş ve âleme hükm etmeğe başlamıştır.

5 — İncillerde, İsâ aleyhisselâmın babalarını ilk melik dedikleri Dâvüd aleyhisselâma kadar, ittifakla zikr ederler. Budanın da neslinin ilk melik olan Makavamata dayandığı zikr olunur.

Teslîs ve tenâsüh, ya'nî ölen bir kimsenin rûhunun başka bir kimseye geçeceği i'tikâdı [inancı] hind dinlerinde olduğu gibi, eski Mısır dinlerinde de vardır. Mıslıların inandıkları tanrılardan en büyüğü, (**Amonra**)dır. Alâmeti güneşdir. Bu âlemi irâdesi ve kelâmı ile yaratmıştır. Amonranın yardımcısı olan ikinci tanrıları (**Oziris**)dir. Oziris, yeryüzüne inmiş, çeşidli acılar çekmiş ve öldürülmüştür. Üçüncü tanrıları olan (**İzisi**) sâyesinde tekrâr dirilmiş ve göğe yükselmiştir. Böylece Oziris, ölümler ilâhı olmuştur. Ayrıca, eski Mısırda melikler, ya'nî (fir'avn)lar, Amonranın (güneşin) oğlu olarak kabûl edilmişlerdir.

Eski Mısırlılar ölen bir kimsenin Oziris tarafından hesâba çekileceğine de inanırlardı.]

Batıda üç uknûm fikrini ilk def'a ortaya atan filozof Time (Timeios)dir. Mîlâddan beşyüz sene kadar evvel, Lokres şehrinde yaşayan Time, Pisagorun talebelerindendir. Bu üç uknûm [asl, esâs] fikrini hocasından öğrenmiştir. [Pisagor (Fisagor veyâ Pythagoras) mîlâddan önce 580 senesinde Sisam adasında doğdu. 500 senesinde Metaponteda öldüğü rivâyet edilmektedir. Doğum ve ölüm târîhlerinde çeşidli ihtilâflar vardır. Genç yaşında İtalyanın Kroton şehrine gelmiştir. Buradan çeşidli seyâhatlar yapmış, Mısır ve Ortadoğuda, uzun zemân kalmıştır. Mısırda kaldığı zemân içerisinde, eski Mısır dîni ve inançları hakkında geniş ma'lûmât sâhibi olmuştur. Üçlü tanrı inancı ve tenâsüh fikrini Mısırlılardan öğrenmiş ve bunları kabûl etmiştir. Mısırda öğrendiği şeylerden birisi de, Hendece [geometri] idi. Bugün, pisagor nazariyyesi [teorisi] diye bilinen geometri faraziyyesi de, tecribî olarak, o zemân Mısırda bilinmekte idi. Mısra Bâbilde gelmişlerdi. O zemân Bâbilde ilm-i nücûm [astronomi], matematik ve münecimlik san'atı çok ileri idi. Bunları, büyük Peygamber olan İdris aleyhisselâmdan öğrenmişlerdi. Pisagor, Bâbile de giderek, bunları iyice öğrendi. Tekrar Kroton şehrine döndü ve bir mekteb açdı. Kendi ismi ile anılan yeni bir yol, hattâ yeni bir fırka kurdu. Kendisine inananlar tarafından çok efsâneler uydurulmuş; peygamber, hatta ilah olduğu iddiâ edilmiştir.

Pisagor, varlığın aslının (arche) ya'nî sayı olduğunu söyledi. Ona kadar olan sayıları, mukaddes [kutsal] kabûl etdi. Bilhâssa bir, iki ve üç sayılarını; üç asl kabûl etdi. Pisagorcular, bir sayısının âlemin değışmez ve ebedî kaynağı ve ilk uknûm, ya'nî en büyük tanrı olduğunu, iki sayısının dişiliğı ve dünyânın bundan meydana geldiğini ve ikinci uknûm olduğunu, üç sayısının ise, âlemdeki ebedî üçlüğü gösterdiğini ve üçüncü uknûm olduğunu iddiâ ederler. Dünyânın ve âlemin aslının, bu üç uknûm olduğunu söylerler. Meselâ, âlemin esâsı (beden, can ve rûhdur) derler. Bunun gibi (tabî'î, beşerî ve tanrı âlemi) olarak, üç âlemde meydana geldiğini söylerler. Pisagorculara göre, herşey üçden mürekkebe olduğu gibi, yaratma da, bu üçlükden ortaya çıkar. Bunlar yaratıcı irâde, yıldız akımı ve her an birâz dahâ kemâle eren âlem imiş. Pisagorun sayıları husûsunda ve diğer felsefî görüşleri hakkında Gomperzin (**La Pensée Grecque**) kitâbında geniş bilgi vardır. Pisagora göre, ilk uknûm, ya'nî her dilediğini yapabilecek olan tanrı, akl ile anlaşılabilir. Rûhu ebedî [ölümsüz] kabûl eden ve ölen bir kimsenin rûhunun bir hayvana geçebileceğine

inanan Pisagorcular, hayvan eti yemezler. Pisagorun ileri gelen talebesi olan Time de, hocasının yolunu ta'kib etmiştir.]

Time, (**Rûh-ül-âlem**) kitâbında, (Herşeyden önce, mahlûkâtın bir fikr-i misâl-i dâimîsi) vardır ki, ilk kelime ve ilk uknûm odur. Kendisi madde değildir, rûhânîdir ve akl ile anlaşılabilir. İkinci merteye, madde-i gayr-i muntazimedir. Telaffuz olunan ikinci kelime ve ikinci uknûmdur. Bundan sonra gelen üçüncü merteye, ibn [oğul] ya'nî ma'nâ âlemidir ki, üçüncü uknûmdur. Bütün kâinât bu üç sınıftan ibâretedir. İbn, ya'nî oğul pek güzel bir tanrı yapmak istedi ve mahlûk olan bir tanrı yaptı demektedir. Bu söz karışık ve anlaşılabilir bir hâlde Eflâtûna geldi. [Timenin, Eflâtûnun hocalarından biri olduğu da bildirilmektedir. Çünkü, Eflâtûn, büyük üstadî Sokrat ile Timenin bir mecliste bulunduğunu bildirmektedir. Timenin, (**matematik**), (**Pisagorun hayâtı**) ve (**âlemin rûhu (Rûh-ül-âlem)**) isminde üç eseri olup, bunlardan ikisi gayb olmuştur. Gayb olmyan (âlemin rûhu) kitâbı ise, kendisinden sonra gelen filozofları çok meşgûl etmiştir. Çünkü, bu kitâbın ilk altı kısmından çıkarılan fikir ile Eflâtûnun, Time (Timeios) konuşmasında anlattığı fikir arasında pek bir fark yoktur.]

Eflâtûn, Timeden gelen bu fikri başka bir şekle soktu. Eflâtûn üç esâs ilâh olduğunu iddi'â etdi.

Birincisi, Babadır. En yüce ve yaratıcı ve diğer iki ilâhın babasıdır. Birinci uknûmdur.

İkincisi, asl, görünür olan tanrıdır ki, görünmez olan Babanın vezîridir. Kelime, (Logos) ve idrak demektir.

Üçüncüsü de, Kâinât âlemidir, dedi.

Eflâtûna göre, eşyânın, varlıkların hakîkati, ma'nâlar [idealar]dır. [Eflâtûnun, idea diye bahs ettiği şey, mâhiyyet, fikir, a'yân-ı sâbite demektir. Eflâtûnda idea, eşyânın ve varlıkların değişmeyen, sâbit ve ebedî olan hakikatıdır. Eflâtûn, âlemi ikiye ayırır: Birisi, görünen hisler âlemi. Diğer ise, hakîkî âlem, ya'nî idealer âlemidir. Hakîkî, ya'nî idealer âlemi, ebedî olduğu hâlde, hisler âlemi durmadan değişir.] İdealar, sâdece aklımızda, hayâlîmizle kâim olmayıp, cisimsiz olarak kendilerine mahsûs bir kıyâm ve hayâtları vardır. Eflâtûn her hakîkati, ya'nî ideayı dahâ yüksek hakîkatlere ircâ eder, bağlar. Böylece bütün hakîkatler, idealer, mutlak (BİR)e irca olunur. Bu yüce idealardan meydâna gelen BİR (*hayr*)dır ki, tanrının kendisidir. Diğer yüce idealer, hakîkatler ona tâbî'dir. Aşağı olan idealer (*şer*)dir ki, şeytânın kendisidir. Diğer aşağı, kötü idealer ona tâbî'dir.

[Eflâtûn, ideaların kendisinde birleştiği (BİR) kabul ettiği ve hayr, iyilik diyerek aynen tanrı kabul ettiği şeyin, hareket ve hayât sâhibi ve âlemin babası (Baba tanrı) olduğunu söylemiştir. Bu birinci uknûmdur. Baba tanrı, ya'nî yüce idealar birliği, maddeye nizâm veren, fekat maddeden temâmen farklı bir rûh yaratmıştır ki, bu Babanın oğludur. Bu rûh, yatanla yaratılan arasında aracı olan bir varlıktır. İkinci uknûmdur.

Eflâtûn, ikinci uknûm kabul ettiği rûh hakkındaki görüşlerini ve Pisagor, Time ve diğer bütün eski yunan felesofları da, ortaya atıkları fikrleri, hep Âdem ve Şit (Şis) aleyhimeselâmın kitâblarından ve bu kitâbları bilen din âlimlerinden öğrenmiş, bunları, kendi noksan bilgileri ve kısa akları ile îzâh etmişler, değiştirmişlerdir. Eflâtûn, Menon konuşmasında, rûhun ölümsüz olduğunu ve birçok def'alar yeryüzüne geldiğini ve görünen (*dünyâ*) ve görünmiyen (*âhîret*) âlemindeki herşeyi görmüş olduğunu söylemektedir. Phaidros konuşmasında rûhu da üç kısma ayırır: Birincisi; idealara yönelmiş olan akldır. İkinci ve üçüncüsü ise; istek, his kısmıdır. Bunlardan biri akla uyarak hayra, iyiliğe ya'nî tanrıya, diğeri ise kötü, maddî isteklere götürür.] Cesed ya'nî beden bir zindân olup, rûh önceden mücerred idealar âlemine konulduktan sonra, bu zindâna atılmıştır. [Böylece rûh ve bedenden mürekkebe insan meydâna gelmiştir.] Hikmetin vazifesi ya'nî ahlâkdan maksad, tanrı ile münâsebetde bulunabilmek için, rûhu beden zindânına bağlayan zincirlerden kurtarmaktır. Sefrâmk, se'âdet yolunun yalnız fazîlet ve kemâlât kazanmak olduğunu söylemiştir. Eflâtûn ise, (Se'âdetin kemâli aynen fazîletde vardır. Fazîlet ve kemâl, rûhun sıhhati, kurtuluşu ve âhengidir. Se'âdete kavuşmak için, menfe'at düşüncesi ve âhîretde mükâfatlara kavuşmak arzûsu olmaksızın, sâdece fazîlet kazanmak için çalışmak yetiştir) demektedir.

(Revâkıyyûn) felsefesine tâbi' olanlara göre, (Yalnız iyilik, fazîlet ve yalnız kötülük fiskdır, günâhdır. Sıhhat, hastalık, zenginlik ve fakîrlik, hattâ hayât ve ölüm ne iyidir; ne de kötüdürler. Onları iyi etmek insanın kendi elindedir. İnsanın, Allahü teâlânın takdîrine ya'nî kadere inanarak kendi irâdesini Allahü teâlânın irâdesine tâbi' eylemesi lâzımdır. İnsanlık bir sürüye benzer. Onun çobanı, akl-ı umûmî ya'nî (Logos)dur ki, yaratıcı tabî'at kuvvetidir. Bütün insanların kardeşdirler. Onların müşterek babaları (Zoz), ya'nî (Tanrı)dır. Zoz, kâinâtın ya'nî bütün âlemin rûhudur. Kadîmdir, birdir. Diğer ilahlar onun cüzleri, ya'nî parçalarıdır.) [Eski yunan felsefecilerinden Zenonun fikrlerine tâbi' olanların yoluna **(Revâkıyyûn)** denir. Bu felsefeye (stoicisme) denir.]

(İşrâkiyyûn) felsefesine tâbi' olanlar, sulh ve merhameti çok tavsiye ederler. Hattâ, bir kimse, bir başkasına ihsanda bulunurken duyduğu lezzet, başkasının kendisine ihsanda bulunurken duyduğu lezzetden, tatdan çokdur, derler. [Bu felsefeye (İlluminisme) denir ki, Pisagor ve yeni Eflâtûncuların yoludur. Yeni Eflâtûnculuğu kuran Plotindir ki, hareket noktası Eflâtûnun idealar nazariyesidir.] Mevcûd İncillerde İsâ aleyhisselâma nisbet edilen (Vermede olan lezzet, almakdaki lezzetden çokdur) sözü, İşrâkiyyûn felsefesinin esâs prensibinin ayıdır. [Revâkiyyûn ve İşrâkiyyûn felsefecilerinin, din kitâblarından ve din âlimlerinden öğrendikleri şeyleri, kendi fikrleri ve buluşları gibi bildirdikleri, buradan da anlaşılmaktadır. Büyük islâm âlimi imâm-ı Muhammed Gazâlî “rahmetullahi aleyh”,^[1] böyle olduğunu (El-münkizü minedalâl) ve (Tehâfüt-ül-felâsife) kitâblarında uzun bildirmektedir.

Eflâtûnun kurmuş olduğu felsefe mektebi, fikrleriyle berâber yedi, sekiz asr yaşadı. Bu felsefe mektebinin görüşleri İtalyanın dışına çıkmış, bilhâssa mîlâdın üçüncü asrında İskenderiyye mektebinde en büyük te'sîrini yapmıştı. Eflâtûnun diğer felsefî görüşleri ile berâber, üç uknûm fikri de, İskenderiyye mekteplerine geçmiş ve İsâ aleyhisselâmın zuhûru sırasında bu mekteplerde okutulmakta idi. Hattâ, o zemânlarda yehûdî âlimlerinden olup, İskenderiyyede meşhûr olan Philo dahî, bu teslîs, üç uknûm fikrini, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin inanç esâsları içinde bulmak istemiştir. Bu istekle, (Tevrâtda bildirilen dünyânın altı günde yaratılmış olduğu doğrudur. Çünkü, üç sayısı altının yarısıdır. İki sayısı da, altının üçde biridir. Bu adet hem erkek, hem dişidir. Tanrı, akl ile izdivâc edip, akldan sevdiği oğlunu meydâna getirmiştir ki, bu dünyâdır) demiştir. Philo meleklere, kelime-i ilâhiyye dediği gibi, dünyâya da kelime-i ilâhiyye demiştir. Bu da, Eflâtûnun felsefesindedir. [Dahâ sonra yeni Eflâtûnculuk adını alarak devâm eden Eflâtûn felsefesi, en büyük darbeyi Nasrânîliğe, İsevîliğe vurdu. Yeni Eflâtûnculuğun en kuvvetli olduğu zemân, mîlâdın üçüncü asrıdır ki, hıristiyanlığın Roma devletinin dîni olduğu zemândır. Bu felsefeye inananlar, Allahü teâlânın varlığına, birliğine ve İsâ aleyhisselâmın peygamberliğine inanmak olan tevhdî dîni, tahrîf etdiler. Dahâ sonra, bu dîne putperestlik de sokuldu. Mîlâdın dördüncü asrında yaşayan Saint Augustin (354-430), Eflâtûnu hıristiyanlaşdırmağa çalışır. Augustinin,

---

[1] Gazâlî 505 [m. 1111] de Tûsda vefât etdi.

teslîsi isbât için yazdığı (**de Trinite**) kitâbında ve diğer kitâblarındaki, Tanrı, rûh ve kâinât hakkındaki düşünceleri, Eflâtûn felsefesinin aynıdır. Eflâtûnun (akl, irâde ve his, bir insan meydâna getirir) sözünü, teslîsi isbât için delîl getirir ve (teslîsdeki üçlük birbirinden ayrı olmakla berâber, bir Tanrı meydâna getirir) der. Eflâtûn ve talebelerinin gerçek Tanrıyı idrâk ettiklerini söyler. Eflâtûnun idealer felsefesinden hareket ederek, kelâmın yaratıcı olduğunu ve kelâmın Îsâ aleyhisselâm olduğunu savunur. Hıristiyanlar arasında kendisine kıymet verilen ve hıristiyan azîzlerinden kabûl edilen Augustin, hıristiyanlıktaki teslîs, hayr ve şer inançlarının aynen Eflâtûnun felsefesinde bulunduğunu, i'tirâf etmektedir. Hattâ teslîsi isbât için Eflâtûnun görüşlerini delîl olarak zikretmektedir. Mîlâddan 350 sene önce ölen bir kimsenin fikrlerinin, hıristiyanlık inançları ile aynı olmasına hıristiyanlar acabâ nasıl cevâb verirler. Bu hâl, Eflâtûnun, Îsâ aleyhisselâm zemânında yaşadığını göstermektedir ki, doğrusu da budur. Büyük islâm âlimi İmâm-ı Rabbânî Ahmed Farûkînin “rahmetullahi aleyh”^[1] (**Mektûbât**) kitâbının 266. cı mektûbunda da böyle olduğu bildirilmektedir.

Mîlâdın sekizinci asrında kilise azîzlerinden Saint Thomas da, Eflâtûnun talebesi Aristonun felsefesini esâs alarak, hıristiyanlık inançlarını, bilhâssa teslîsi isbâta çalışır. Bu kitâbımızda, Eflâtûn ve Aristo felsefesinin gerçek müdâfii olan, kilise azîzlerinin temâmını zikretmemiz mümkün değildir. Ancak okuyanlara gerçek bir fikir vermesi bakımından bir husûsu zikretmek fâideli olacaktır: Bütün Ortaçağ boyunca ve Avrupada rönesansın gerçekleşmesinden sonra dahî, Eflâtûn ve Aristonun felsefesine karşı çıkmanın, kabûl etmemenin, hattâ küçük bir i'tirâzın cezâsı, kilisenin engizisyon mahkemeleri kararı ile ölümdü. Bugün, teslîse inanan hıristiyanlar, acabâ bunu nasıl îzâh ederler? Eflâtûn felsefesi (**Platonizm**), Revâkiyyûn felsefesi (**Stoicism**), İshrâkiyyûn felsefesi (**Gnosticism**) ve diğer yunan felsefe mekteplerinin hıristiyanlık inançlarının te'sîs ve teşekkülünde büyük etkisi olduğu muhakkaktır. Bu husûs, Dr. Edwin Hatchin (**The Influence of Greek Ideas on Christianity**) Yunan felsefesinin Hıristiyanlık üzerinde etkisi) isimli kitâbında delîlleri ile uzun anlatılmakta ve isbât edilmektedir.]

Yukarıda zikr edilen ifâdelerden anlaşılıyor ki, kalbin kötü huylardan temizlenmesi, güzel ahlâk sâhibi olarak se'âdete kavuş-

---

[1] İmâm-ı Rabbânî 1034 [m. 1624] de Serhendde vefât etti.

mak, kadere râzî olmak, tevekkül üzere bulunmak, insanları Allahın oğulları, çocukları kabûl edip, Allahü teâlâyı hepsinin müsterek babası kabûl etmek, yalnız İncîllerin haber verdiği şeyler değildir. İncîllerden yüzlerce sene önce, Yunan felesofları arasında mevzu' olup, konuşulan [ve çeşidli felesofların değişik şekillerde anlatmaya çalışdıkları] şeylerdir. [Çünkü bunlar, ilâhî dinlerde, Peygamberler tarafından bildirilmiştir.] Teslîse âid sözlerin, eski ilâhî dinlerde ve hakîkî İncîllerde bulunmayıp, eski Yunan felesofları tarafından uydurulmuş olduğu ve hıristiyanlığın Yunanistana ve İskenderiyyeye yayılmasından sonra yazılan bütün İncîllere, sonradan ilâve edildiği muhakkaktır.

Îsâ aleyhisselâm, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin yaşadığı bir yerde doğdu. Semâyâ çıkarılıncaya kadar, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati üzere hareket etdi. Benî İsrâîle verilen emrleri, onlarla berâber yerine getirdi. Sinagoglarda va'z verir. Tevrâtın ahkâmını teblîg ederdi. Mûsâ aleyhisselâmın dîninden ayrılanlara, Mûsâ aleyhisselâmın dînini ve o dînin edeblerini öğretirdi. O dîne sıkı sıkı yapışan Benî İsrâîle de, kıymet verirdi. Yehûdiler gibi, Yahyâ aleyhisselâm tarafından (**Erden**) nehrinde vaftiz olundu. [Erden, ya'nî Ürdün nehri, Filistinde bir nehrdir. 250 km. uzunluğundadır.] Doğduğu zemân sünnet olundu. Kendisi kimseyi vaftiz etmedi. Oruc tuttu. Domuz eti yimedi. (*Allah bana hulûl etdi. Ben Allahın ezelî ve ebedî oğluyum. Benim şahsım iki tabî'atdan ya'nî kâmil bir insan oğlu ve Allah oğlu, ya'nî ilahlıktan mürekkebdir*) demedi. (*Rûh-ül-kuds, babamın ve benim müşterek emrimizle iş yapar. Üç mukaddese ya'nî baba, oğul, rûh-ül-kudse îmân ediniz*) demedi. (Ben şerî'ati değiştirmeye değil, kuvvetlendirmeye geldim) dedi. Bütün târîh kitâbları, Îsâ aleyhisselâmın hayâtında ve havârîlerin zemânlarında, teslîse dâir nasârâ arasında bir fikr olmadığı husûsunda müttefikdir.

Üç uknûm sözü, hıristiyanlar arasında milâdî ikinci asr sonlarında ortaya çıktı. Bu fikr, Îsâ aleyhisselâmın teblîg ettiği dînin temâmen hilâfına, zıddına olduğundan, üç uknûma inananlar, bir müddet bu inanclarını nasrânilerden gizlediler. Fekat gizli bir şekilde yaymağa çalışmaktan da, geri durmadılar. Bu sıralarda teslîs [üç tanrı] inancına sâhib olanlar, i'tikâdlarının [inanclarının] ve tutdukları yolun revaç bulması için, Yuhannâ İncîlini ve sonradan yazılıp havârîlere atf edilen mektûblar ile Pavlosdan nakl edilen mektûbları neşr etdiler, yaydılar. Bundan sonra, nasârâ arasında ihtilâflar meydana geldi. Pekçok münâkaşa ve mücadelelerin meydana çıkmasına sebep oldu. Allahü teâlânın birliğine, vahdete inanan nasârâ ile teslîse inananlar içerisinde yazı yaza-

bilen, eli kalem tutan kimseler, kendi i'tikâdlarının revâc bulması ve diğer tarafa gâlib olmak için, günbegün İnciller ve havâfile-re nisbet edilen sayısız risâleler, mektûblar yazdılar. Nihâyet mî-lâdî üçyüz yıllarında bu ihtilâflar iyice büyüyerek, hıristiyanlar iki büyük fırkaya ayrıldılar. Bir kısım hıristiyanlar, İsâ aleyhisselâmın hiçbir fark olmadan aynen Allah olduğunu iddiâ ediyorlardı. Bunların reîsi İstanbul piskoposu Atnâs (St. Athanese) idi. Diğer kısım hıristiyanlar ise, İsâ aleyhisselâmın mahlûkların en üstünü ve Allah tarafından gönderilmiş bir Peygamber ve Allahın kulu olduğu inancında idiler. Bunların reîsi de, Aryüs (Arius) ismindeki râhib ile İzmit piskoposu Ushiyus idi. [Bundan önce Antakya patriki Yûnüs Şemmâs da, Allahü teâlânın bir olduğunu i'lân etmişti. Çok kimseler doğru yola gelmişti. Fekat sonradan, teslîse inanan ba'zı papazlar, teslîse [üç tanrıya] tapınmağa başladılar ve bunu yaymağa uğraşdılar. Böylece, teslîse inananlar da çoğaldı.] Teslîse inananlar ile, İsâ aleyhisselâmın Allahın kulu ve Peygamberi olduğuna inananlar arasındaki münâkaşalar, bütün milletin efkârını karıştırdı. Devlet işleri de, sıhhatli bir şekilde yapılamaz hâle geldi. Bunun üzerine, İmperator Büyük Kostantin, bu karışıklıklara kat'î bir son verilmesi için, İznikde üçyüzyirmibeş târîhinde, büyük bir rûhban cem'iyeti topladı. Bu meclisde, hıristiyan din adamlarının ileri gelenleri bulundu. Birçok konuşmalardan sonra, Atnâs tarafdârları gâlib geldi. Üçyüzondokuz papazın ittifâkı ile, İsâ aleyhisselâmın Allahın biricik oğlu olduğu, Allahın sulbünden geldiği, Allahdan Allah, Nûrdan Nûr, Allah-ı hakîkinin, Allah-ı hakîkîsi olduğu ve Rûh-ül-Kuds ya'nî azîz rûhunda Allah olduğuna îmân etmek esâsları, kabûl edildi. Bu İznik konsilinin ahvâlini bildiren (**Nîsfûr**) târîhinin sekizinci kitâbının yirmiüçüncü faslında ve (**Baruniyus**) târîhinin birinci cildinde, (Aryüs tarafdârları ile Atnâs tarafdârlarının konuşmaları devâm ederken, meclis a'zâsından Karizamet ve Mizuniyus isminde iki piskopos vefât etmişlerdi. Meclis sonunda, yazılan kararnâmenin imzâsı sırasında, dirilip mezârlarından kalkdılar ve imzâ atdıktan sonra tekrar vefât etdiler) demektedir. Kalem ucu ile yazarak, ölüleri diriltmenin kolay olduğu asrlarda, kilise târîhcileri gibi emîn ve i'timâdli olacak kimseler bile, hamîyyet ile böyle bir yalanı söylemekden kendilerini alamamışlardır. Nasrânî [İsevî] dîni gibi, sahîh bir dîni, güyâ revâc bulmasına sebep olur zannı ile, bu gibi garîb şeylerle doldurup, çeşidli maskaralıkların etrâfında dönüp durmuşlardır.

[İznik meclisi sonunda, İskenderiyye patriki Aleksandrus ve Atnâsın gayretleriyle Aryüsün kâfir olduğu i'lân edildi ve la'net

edildi. Aryüs milâdın (270) senesinde İskenderiyyede doğdu. [Bin-gâzide doğduğu da rivâyet edilmiştir.] La'net edildikten sonra birkaç sene yalnız yaşamıştır. Dahâ sonra, kendi mezhebinin tarafdârı olan İzmit Piskoposu Ushiyusun tavassutu ve İmperator Kostantin'in baskısı ile kilise tarafından afv edilmiştir. Kostantin de, Aryüsün mezhebinin kabûl ederek, kendisini İstanbul'a da'vet etmiştir. Patrik Aleksandrusun şiddetli muhalefetine rağmen, teslîse inananlara gâlip gelmek üzere iken, milâdın 336 târihinde şiddetli bir ağrıdan ansızın vefât etmiştir. Vefâtından sonra da, mezhebi bir hayli yayılmıştı. Mezhebinin Kostantin'in oğlu Kostans ile halefleri resmen kabûl ve himâye etmişlerdi.

Atnâs (St. Athanese) ise, milâdın 296 târihinde İskenderiyyede doğmuştur. 325 de İznik konsilinde teslîs için ileri sürdüğü düşünceleri ile şöhet buldu. 326 da İskenderiyye patriği oldu. Aryüs mezhebine ve İsâ aleyhisselâmın insan ve Peygamber olduğuna şiddet ile karşı çıktı. 335 de Sur şehrindeki rûhban meclisinde, Aryüs tarafdârlarınca patriklikten azl edildi. Dört sene sonra, Roma meclisince yeniden patrik yapıldı. 373 de İskenderiyyede öldü. Aryüs mezhebi aleyhine kitâblar yazdı. Mayısın ikisinde yortusu yapılır.]

İznikdeki rûhban meclisinin zabtlarında bildirildiğine göre, o asrda her tarafda bir çok İnciller bulunup, bunların doğru ve yanlış olanı fark olunamıyordu. Bu İncillerden elli dört muhtelif İncil nüshası hakkında, bu mecliste çeşitli münâzaralar yapıldı. Bu mecliste bulunan papazlar, İncilleri okudukları zemân ellidört İncil nüshasından, elli adedinin aslları olmadığını anlayıp red etdiler. Dört nüshanın doğru, diğerlerinin bâtil olduğuna, karar verildi. O zemândan beri [m. 325] bu dört İncilden (Matta, Markos, Luka, Yuhannâ) başkasına i'tibâr olunmadı ve ele geçen nüshalar yok edildi. Bu mecliste, iki binden ziyâde rûhban bulunup, bunların çoğu, Aryüs gibi, Allahü teâlânın bir ve İsâ aleyhisselâmın Onun kulu ve resûlü olduğuna inandıkları hâlde; Atnâs, İstanbul piskoposu olduğundan, piskopos rütbesinde olanların çoğu [makâmlarını gayb etmek korkusundan] Atnâs tarafını tuttular. Din gibi en büyük ehemmiyeti olan bir işin, incelenmesi ve doğru olanın beyân edilmesi husûsunda bile, papazların, makâm ve mevki' korkusu sebebi ile, Aryüs ve tarafdârları mağlûb oldu. Bunun üzerine, Aryüs kiliseden kovuldu. Dahâ sonra, Atnâs patriklikden uzaklaştırılıp, Aryüs İstanbul'a da'vet edildi. [Fekat yukarıda da zikr etdiğimiz gibi, İstanbul'a gelmeden öldü. Büyük Kostantin, Aryüs mezhebinin kabûl etmişti.] Milâdın 337. nci senesinde, Kostantin'in ölümünden sonra, Atnâs tarafdâr-

ları ile Aryüs tarafdârları arasında büyük çarpışmalar meydana geldi. Bu karışıklıklarda Aryüs tarafdârları gâlib geldi. Uzun müddet Aryüsün mezhebi her yere hâkim oldu. Fekat dahâ sonra, yine Atnâs tarafdârları hâkimiyyeti ele geçirdiler. Aryüs mezhebine tâbi' olanları çeşidli eziyyet ve işkenceler ile perişân etdiler.

[(**Kâmûs-ül-a'lâm**)ın bildirdiğine göre, (İmperator Teodosiyüs, Aryüs mezhebini temâmen yasak etdi. Bu mezhebe tâbi' olanların öldürülmesini emr etdi.)]

İznik meclisinde, her ne kadar teslîs esâsı te'sis edilip kabûl edilmiş ise de, (**Rûh-ül-kuds**)ün ne olduğu şübheli bırakılmış idi. Rûh-ül-kudse de, bir ma'nâ verilmesi lâzım idi. Mîlâdın 381 senesinde İstanbulda toplanan mecliste buna da karar verildi. İznik meclisinde alınan kararlara (Rûh-ül-kuds de, sevilecek bir Allahdır. [Baba ve oğul ile aynı cevherdendir.] Oğulun emrini yapar. Oğul ile berâber ona da ibâdet olunur) esâsı ilâve edildi. Dahâ sonra, Roma kilisesi, Rûh-ül-kudsün, Babanın emrini yaptığını ileri sürüp, Rûh-ül-kuds, Baba ve Oğulun emrlerini yapar inancını te'sis etdi. Bu karar, ilk def'a mîlâdın 440 ncı senesinde İspanya papazları, 674 [m. 1274] senesinde de, Liyon şehrinde toplanan rûhban meclisi tarafından tasdik edildi.

Rûh-ül-kudsün mevkî'i, bu şekilde ta'yîn edildikten sonra, sıra hazret-i Meryeme geldi. Onun da, hakîkaten Allahın annesi olduğuna ve Îsâ aleyhisselâmda, ilahlık ve insanlık gibi iki tabîat ve bir şahıs bulunduğuna, 431 senesinde Efesus (Efes)de toplanan rûhban meclisinde karar verildi. O cem'iyette bulunan, İstanbul piskoposu Nestorius, hazret-i Meryeme (Mesîh, Îsânın annesi) denilmesini istediği için, buna (Esharyûtî Yehûdâ) lâkabını vererek, hakâret etdiler.

[Nestorius, Sûriyeli bir papazdır. II. Tehodosius tarafından 428 de İstanbul patriki yapıldı. Aryüs tarafdârlarına çok zulm etdi. Bunların toplandıkları binâları, içindekilerle berâber yakdırdı. O zemân, hazret-i Meryem için kullanılan, (tanrı anası) (Theotokos) ta'bîrine karşı çıkdı. Antakyadan Anastasius isimindeki, i'timâd ettiği bir râhib getirterek, İstanbulda her yerde konuşurdu. Anastasius, (Kimse Meryeme Allahın anası demesin. Çünkü, Meryem insandı ve Allahın bir insandan doğması imkânsızdır) diyordu. Bu konuşmalar, muhâlifi olan papaz Kyrillos ve tarafdârlarının kızdırdı. Karışıklıklar artdı. Kyrillos, Nestorius ve tarafdârlarının konuşmalarını Papa I. Celestine bildirdi. Papa, Nestoriusun nüfûzunun artmasını kıskandığından ve hazret-i Meryem hakkında, kendi fikrinin sorulmamasına kızdığından, 430 da bir

rûhânî meclis topladı. Bu meclisde, hazret-i Meryem için (Allahın anası) ta'bîrini savunan bir karar çıkardı ve Nestoriusu aforoz etmekle tehdîd etdi. Bu hâl, karışıklıkları dahâ da artırdı. Bunun üzerine 431 de, meşhûr papazları içine alan, Efes meclisi toplandı. Papaz Kyrillos ve arkadaşları, Theotokos kilisesinde, Nestoriusdan fikirlerini açıklamasını istedi. Dahâ sonra 159 piskoposun kararı ile Nestorius ve akîdeleri aforoz edilerek la'net olundu. Nestorius, çeşidli yerlere sürgün edildi. En son olarak, yukarı Mısrda büyük vâha denilen çöllük bir yerde 451 de öldü.

Nestoriusun ileri sürdüğü üç fikr vardı. Bunlar:

1 — İsa aleyhisselâmın, biri cismleşen kelâm, ya'nî ilah ve biri insan olmak üzere iki ayrı kişiliği vardır.

2 — Bu iki husûsiyyet, cismânî olarak birleşmez. Birleşme ma'nevîdir.

3 — Hazret-i Meryem, tanrının (kelâmın) değil, insan olan İsa'nın annesidir.

Nestoriusun kurmuş olduğu hıristiyan fırkasına (Nestûrîlik) denildi. Bugün, ekseriyyet ile [çoğunlukla] Sûriyede bulunurlar.

Protestanların ve diğer hıristiyanların, (min indillah) ya'nî [Allah tarafından] gönderildiğini iddiâ ettikleri bir dînin, i'tikâdlarını, en mühim esâslarını, birkaç yüz papaz bir araya gelip, tesbît edebiliyor. Ortaya atılan bir fikri, bir görüşü de, dînin esâsı olarak kabûl edebiliyor veyâ red edebiliyorlar. Dinlerini, kendi akları ile tahrîf, tebdîl edebiliyorlar. Böylece hıristiyanlık, hiçbir akl-ı selîmin kabûl edemeyeceği bir din hâline gelmiştir. Avrupalı pek çok ilm ve fen adamı da, bu sebebden hıristiyanlığı terk etmekte, pek çoğu islâmîyyet ile şereflenmektedir.]

Bu karışıklıklardan sonra, resmlere ve heykellere, putlara tapınmanın câiz olup olmadığı mes'elesi ortaya çıktı. Çünkü, Mûsâ aleyhisselâmın dîninde resm ve heykellere ibâdet yasak edilmişti. Bunun için, İsevîliğin ilk ortaya çıktığı sıralarda da, bütün havârîler ve onlara tâbî' olan şâkirdleri, resm ve heykellere ibâdetden sakınmışlardı. [Hıristiyanlık, İtalya ve İngiltere gibi Avrupa memleketlerine yayıldı.] Buraların ehâlîsi önceden putperest olduklarından, putlara ve resmlere ibâdete meyilli [alışmış] idiler. [Çünkü buraların ehâlîsi, inandıkları her ilah [tanrı] için putlar, heykeller yapıyorlardı. Aralarında en meşhûr ve en ileri olan san'at da, put yapmak, ya'nî heykeltraşçılık idi.] Hıristiyanlık bu Avrupa memleketlerinde yayıldığı sırada, ba'zı papazlar, İsa aleyhisselâmın annesi hazret-i Meryem diye yapılan [uydurma] resmlere hurmet ve ta'zîm edilmesine müsâade etdiler. Di-

ğer hıristiyan cemâ'atler bunu, dînin esâsına uygun görmiyerek münâkaşa ve mücâdeleye başladılar. Bu karışıklık milâdın 787 nci senesine kadar devâm etdi. Nihâyet 171 [m. 787] senesinde İznikde toplanan rûhban meclisinde [İsâ aleyhisselâmın ve hazret-i Meryemin resmi diyerek uydurulan] resmlere ve putlara ibâdet etmeğe [tapınmağa] karâr verdiler. Resmlere ve putlara [heykellere] tapınılmasını ve hurmet etmeği uygun görmiyenler ise, bu karâra uymadılar. Münâkaşalar ve mücâdeleler milâdın 842 senesine kadar devâm etdi. O sene, İmperator Mikhael ve annesinin emri ile, İstanbulda bir rûhban meclisi dahâ toplandı. Bu meclisde de, putlara, heykellere ve resmlere ibâdetin, hıristiyanlığın îmân [inanç] esâslarından olduğuna karâr verildi. Resmlere ve putlara, ya'nî heykellere tapınmağa muhâlif olanlar kâfir i'lân edildi.

[Hıristiyanlığın Roma imparatorluğu tarafından kabûlünden beri, Petrus ve Pavlosun öldürüldüğü yer olduğu için, Roma kilisesi, bütün hıristiyanların merkezi olduğu iddiâsında idi.] 446 [m. 1054] senesinde, şark kilisesi, Roma kilisesinden ayrılıp, Roma katolik kilisesinden başka olarak bir hıristiyan fırkası te'sis edildi. Şark kilisesi, birçok esâslarda, Roma kilisesine muhâlefet etdi. Meselâ, şark hıristiyanları, papanın rûhânî makâmını ya'nî papanın, İsâ aleyhisselâmın halîfesi ve Petrusun vekîli olduğunu, rûh-ül-kudsün Baba ve oğulun emrlerini yaptığını ve âhirette i'râd makâmını inkâr ederler. (İşâ-i rabbânî) denilen âyini mayalı ekmekle yaparlar. Papazların evlenmelerine müsâade ederler. Papalar, şark hıristiyanlarının kendilerinden ayrılarak, nefret etmelerinden ibret almaları ve gafletten uyanmaları lâzım gelirken, gurûr ve kibr sebebi ile, ibret alamadılar. Hattâ, papaların gurûr ve kibrleri, kardinallerin gaflet ve dikkatsizlikleri gitdikçe arttı. 923 [m. 1517] senesinde protestanlık ortaya çıktı. Roma katolik kilisesi, böylece tekrar bölünmüş oldu. Binbeşyüzon senesinde, papa olan İkinci Liyman (II. Julius) eski âdete uyarak, Almanya halkının günâhlarını afv etme, günâh çıkarmak vazîfesini Dominik papazlarına verdi. Ogüstün papazları ise, Dominik papazlarının tercih edilmesinden müteessir oldular. Luther isminde bir katolik papazı, kendilerine rehber ve lider kabûl etdiler. [Martin Luther Almandır. 888 [m. 1483] de doğdu ve 953 [m. 1546] da Eislebende öldü.] Luther, papanın günâh afv etme mes'elesini inkâr etdi. Bununla berâber, doksanbeş madde hâlinde teklîflerini, ya'nî protestanlığın esâslarını ortaya attı. Almanya hükümdârlarından birçokları Luthere tâbî' oldular. Lutherin ortaya çıkardığı protestanlıkta, İncillerden başka bir şeye i'tibâr

olunmaz. Papa kabûl edilmez. Dünyâyı temâmen terk ederek manastırlara kapanmak, papazların evlenmemeleri ve günâh çıkarmak gibi şeyler yoktur.

Lutherden bir müddet sonra Calvin ortaya çıkarak, protestanlığa ba'zı ilâveler yaptı. Başlı başına yeni bir hıristiyan fırkası te'sis etdi. [Jean Calvin, Fransızdır. 1509 da doğdu. 1564 de Cenevrede öldü.] Calvinin kurduğu fırkaya (**Calvinizm**) denir. Bu fırkada zâhirî ibâdet yoktur. Papalık, piskoposluk, papazlık gibi mertebeler de yoktur. İşâ-i rabbânî kurbanında, ekmeğin aynen İşâ aleyhisselâmin vücûdu, eti olduğuna inanmazlar. Geçmiş hıristiyan azîzlerine [bilhassa havârilere] tapınmağa müsâade ederler. İnsandan, irâde-i cüz'iyeyi temâmen kaldırırılar. Cennetlik veyâ Cehennemlik olmasının, ezeli takdîrlerden olduğu inancındadırlar.

Dahâ sonra, Luther ve Calvinin kurmuş olduğu fırkalar da, müteaddid kısımlara bölündüler. Bugün Almanya ve İngilterede, protestan isminde, en az beşyüz kadar hıristiyan fırkası bulunur.

Bu târihî tafsilâtdan anlaşılıyor ki, bugün hıristiyanların i'tikâd esâsları olan teslîs ya'nî üç uknûm mes'elesinin ortaya çıkması ve ibâdetleri bâtna, kalbe mahsûs kılıp, İncilin zâhirî emrleri ile ibâdet edilmemesi gibi şeyler, İncillerden alınmış doğru, sahih emirler değildir. Çeşidli şüheler ve değişik maksadlar ile, sonradan ortaya konulmuş ve rûhban meclislerinde, papazlar tarafından te'sis edilmiş şeylerdir. (**İşâ-i rabbânî**) kurbanı, papanın İşâ aleyhisselâmin halîfesi ve Petrusun vekîli olduğu ve geçmiş hıristiyan azîzlerinin ya'nî havârilere mukaddes olmaları, çeşidli perhîzler ve yortular, hazret-i Meryem için, kucağında İşâ ile berâber Meryem ana diye uydurulan resimler, resmlere ve putlara ibâdet, papazların [belli bir ücret karşılığı] günâh afv etmeleri ve Cennetden yer satmaları gibi, hıristiyanlığın esâs mes'elelerinde, katolikler ile protestanlar arasında büyük akîde [inanç] farkları meydâna geldi. Bu ihtilâflar [zıhdıklar] öyle bir dereceye ulaştı ki, her biri diğerine göre Cehennem ehlidir. Fekat ba'zı papazlara göre, mâdem ki her iki tarafın, ya'nî protestanların ve katoliklerin her birinin ortaya atdığı (Cehennemlik) sözü rûh-ül-kudsün ilhâmı iledir. İki taraf da, bu iddîalarında sâdıkdırlar. [Hem katolikler, hem de protestanlar ehl-i Cehennemdirler.]

Üç uknûm hakkında, hıristiyanlığın başlangıcından ikiyüzelli sene geçdikden sonra başlayan ve zemânımıza kadar devâm eden, çeşidli kiliseler arasındaki ihtilâfların haddi hesabı yoktur. Böyle olmakla berâber, tanrının (Baba, oğul ve rûh-ül-kuds)

ismleriyle üç uknûmdan ibâret bir cevher olduğunda bütün hıristiyan fırkaları ittifâklıdır. Fekat, bu üç cevherin tabîatleri, birleşmeleri ve birbirlerine uymaları husûsunda, her biri farklı i'tikâda sâhibdirler. Ba'zılarına göre, üç uknûmdan maksad, her biri, ayrı ayrı şahslar olmayıp, asl olan bir zâtın sıfatlarıdır. Ba'zılarına göre, ilm uknûmu (Kelâm)dır. Mesîhin cesedi ile birleşmiştir ki, bu tam bir birleşmedir. Suyun şerâb ile birleşmesi gibidir. Melekâiyye fırkasına göre, güneşin kristal camda parlaması gibidir. Nestûriyye fırkasına göre ise, tanrı et ve kana dönüşerek Mesîh olmuştur. Ya'kûbiyye fırkasına göre ise, tanrının insanda görünmesi, meydâna çıkmasıdır. Bu görünme, meleğin beşer [insan] sûretinde görünmesi gibidir. Ba'zı fırkalara göre ise, nefsin beden ile birleşmesi gibi, tanrı insan ile birleşmiştir. Böylece, aklın ve mantığın aslâ kabûl edemeyeceği birçok şeyler, İsâ aleyhisselâmın [Nasrânî] dînine sokuldu. Bu akîdelerin [inançların] bâtullığı, müslimânların kelâm âlimleri ve akl sâhibleri tarafından isbât edilmiştir. Tafsîlâtını ve tahkîkını isteyenler, bu âlimlerin kitâblarına mürâce'at edebilirler. Fekat protestanlar, kelâm ilminde kendilerine verilen cevâblara ve yapılan i'tirâzlara karşı, (Bu esrâr-ı ilâhiyyeden olup, insan aklı bunu kavramaktan âcizdir) demekden başka, bir cevâb verememişlerdir. Bu cevâbın, akl sâhiblerinin nazarında kıymetinin ne olacağı ise, ortadadır.

Hâl böyle iken, protestanların ileri gelenleri, teslîs inancının Kur'ân-ı kerîmde olmaması, (hâşâ) Kur'ân-ı kerîmin doğru, hak bir kitâb olmadığına delîldir demişlerdir. Bu, esrarkeş bir kimsenin kuyumcu dükkânına gidip, esrar, afyon sorup, bu dükkânda öyle uyuşturucu şeyler bulunmaz, mücevherler ve kıymetli eşyâ bulunur diye cevâb verilmesi üzerine, öyle ise, sen de tüccâr değilsin demesine benzer. Protestanların bu sözlerinin de, diğerleri gibi, hiç kıymeti yoktur.

Hıristiyan misyonerler tarafından, bu teslîs fikrinin sistemli bir şekilde, müslimânlar arasında yayılmağa çalışıldığı görülmektedir. Ne acıdır ki, ba'zı câhil müslimânların bunlara aldandıkları, çocuklarını korkuturken veyâ başka zemânlarda, Allah baba, Allah dede dedikleri ve Allahü teâlâ sanki gökde imiş gibi, elleri ile semâyı gösterdikleri esfle görülmektedir. Allahü teâlâyâ, baba, dede demenin hiç câiz olmadığını, Kur'ân-ı kerîmde İhlâs sûresi açıkca bildirmektedir. Kasıtlı olarak, böyle söylemek küfrdür. Allahü teâlâ doğmamıştır, doğurulmamıştır. Baba, oğul ve dede olmakdan ve mekândan münezzehtir. Allahü teâlâ, gökde değildir ki, Onun ismi söylenirken el ile gökler gösterilsin. Allahü teâlâ, her an her yerde hâzır ve nâzırdır. Herşeye hâkim ve

mâlikdir. Îsâ aleyhisselâmın, göğe çıkıp, Allahın sağına oturduğu ve Allahü teâlânın gökde olduğu akîdesi [inanç] hıristiyanlığa sonradan sokulmuştur. Biz müslimânlar, her husûsda olduğu gibi, burada da çok dikkatli davranmalıyız. İmânı zedeleyen, hattâ imânı gideren sözlerden ve işlerden sakınmalıyız. Çocuklarımıza ve yakınlarımıza, imânı ve küfrü, ya'nî küfr olan sözleri, küfr olan fi'leri öğretmeli ve bunlardan sakındırmalıyız. Hıristiyanlık propagandası olan, televizyonları ve filmleri seyr etdirmemeli ve böyle kitâbları okutdurmamalıyız. Kıymetli imânımıza bir leke gelir korkusu ile, tir tir titremeliyiz. Ecdâdımızın, cânlarını ve kanlarını fedâ ederek bizlere emânet etdikleri azîz dînimizi, doğru olarak, sevgili yavrularımıza öğretmeliyiz. Bu vatana ve bu dîne sâhib çıkacak, îcâbında uğrunda hiç çekinmeden cânlarını fedâ edecek imânlı gençler yetiştirmeli, dînimizi ve vatanımızı bunlara emânet etmeliyiz.

Teslîs bahsini bitirmeden önce, hıristiyanların en büyük azîzlerinden kabûl edilen Pavlos (Paulus) hakkında bilgi verelim. Çünkü, Îsâ aleyhisselâmın dînini, yehûdîlikden ayıran ve onu, yunan ve putperestlik karışımı bir din hâline getiren en önemli kişi, Pavlos (St. Paul, Paulus, Bolis) idi. H.G. Wels, (**A Short History of the World**) isimli kitâbının yüzyirmidokuzuncu ve yüzotuzuncu sahifelerinde diyor ki, (Hıristiyanlığı te'sîs edenlerin başında, Pavlos gelir. Bu adam, ne Îsâ aleyhisselâmı görmüş, ne de sözlerini dinlemişti. [Tarsûslu bir yehûdî olup] asl ismi Saul idi. Sonra hıristiyan oldu ve ismini Paul olarak değiştirdi. Zemânın dînî cereyanları ile, son derece yakından ilgilenirdi. Yehûdîlik, Mithraism ve İskenderiyedeki din ve felsefe akımları hakkında son derece ma'lûmât sâhibi idi. Bunlardaki birçok felsefî, dînî ifâde ve i'tikâdları [inançları] hıristiyanlığa sokmuşdur. Göklerin melekûtu denilen, Allahü teâlânın râzı olduğu Cennet yolu olan, Îsâ aleyhisselâmın yolunu ve Onun dînini, yaymak için gayret ediyor görünmüştür. O, Îsâ aleyhisselâmı, yehûdîlere gönderileceği söz verilmiş, Mesîh olarak kabûl etmiyordu. Onu aynı zemânda, ölümü insanların kurtuluşu için keffâret olan, bir kurban olarak kabûl ediyordu. Putperestlikde, insanlığın kurtulması için kurbanların öldürülmesi lâzım olduğu insanı gibi).

Pavlos, korkunç bir İsevî düşmanı olup, etrâfına topladığı serserilerle, Kudüde nasrânîlerin evlerini basıyor, yakaladıkları erkekleri ve kadınları sürükliyerek zindânlara haps ediyordu. Yehûdî hahamlarından, Şâm ve civârındaki şehirlerdeki nasrânîlerin yakalanarak, Kudüse gönderilmesi için mektûb yazmalarını istiyordu. Hahamlar, kendisine, bu salâhiyeti verdikle-

rini bildiren mektûblar verdiler.

Yehûdîler, bütün işkence ve eziyetlerine, hattâ öldürmelerine rağmen, nasrânîliğin yayılmasını önliyemiyorlardı. Luka, A'mâl-i rusûlün [Resûllerin işlerinin] dokuzuncu bâbında, (Koyu bir yehûdî ve yehûdî âlimi olan Pavlos, Şâmdaki nasrânîleri topluyarak zindâna atmak için hahamlardan aldığı mektûblar ile Şâma giderken, ansızın gökden bir nûr inip, etrâfını kapladığını ve yere düşüp bir sesin; Saul Saul, niçin bana ezâ ediyorsun dediğini ve kim olduğunu sorunca, ben ezâ ettiğin İsâyım dediğini ve bir şâkirde onun nasrânîliğe büyük hizmetler yapacağını söylediği) bildirilmektedir. Pavlos ondan sonra, nasrânîliği kabûl ettiğini i'lân etdi. Saul olan ismini Pavlos olarak değiştirdi. Koyu bir nasrânî göründü ve dahâ önce, pekçok işkence ve zulmlerle yok edemediği nasrânîliği içerden bozarak, tahrîf etmek fırsatına kavuştu. Gittiği yerlerde, İsâ aleyhisselâmın yehûdîler dışındaki milletleri irşâd, ya'nî nasrânîliğe da'vet için kendisini vazifelendirdiğini söyledi. Dahâ pek çok yalanlarla, nasrânîleri kendisine bağladı. Yehûdîlerden başka milletlerin havârîsi, ya'nî resûlü kabûl edildi. Kendisine bağlanan nasrânîlerin akîdelerini [inançlarını] ve ibâdetlerini bozmağa başladı. O zemâna kadar havârîler ve diğer nasrânîler, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atına uyuyor, onunla amel ediyorlardı. Pavlos, İsâ aleyhisselâmın çarmıhda öldürülmesi [ki bu hıristiyanların bir inancıdır] ile Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atının nesh olduğunu, hükmü kalmadığını iddiâ etdi. Bundan sonra, bütün milletlerin, Tanrının oğlu İsâyâ inanarak kurtulabileceklerini i'lân etdi. İsâ aleyhisselâm için, ba'zan Tanrının oğlu olduğunu, ba'zan da, Peygamber olduğunu söyledi. İsâ aleyhisselâmın havârîlerinin en önde geleni olan Petrusa, muhâlefet etdi. İsâ aleyhisselâmın devâmlı yanında bulunan Petrus; nasrânîliğin müsevîliğin hükmünü kaldırmadığını, bil'aks onu kemâle erdirdiğini söylüyordu. Matta İncîlinin beşinci bâbının onyedinci âyetinde zikr edilen İsâ aleyhisselâmın, (Ben şerî'ati yıkmağa değil, temâmlamağa geldim) sözünü de ayrıca delîl getiriyordu. Pavlos, nasrânîlere bütün yiyecek ve içecekleri halâl saymış, [hıtân] sünnet olmak gibi pek çok ibâdeti de temâmen terk etmişdi. Bu husûs, Ahd-i cedîdde açıkça yazılıdır. Galatyalılara yazdığı mektûbun ikinci bâbının yedinci âyetinde Pavlos, (Petrus sünnetlilik İncîline vâsıta olduğu gibi, bana da sünnetsizlik İncîli emânet olundu) diyor. Demek ki, İsâ aleyhisselâm dünyâda iken, yanında bulunan Petrusa (Kifasa) sünnet olunmağı bildiriyor. İncîlin hükmünün bu olduğunu söylüyor ve Petrus bununla amel ediyor. Bunu nasrânîliği kabûl eden herkese teblîğ ediyor.

Pavlos da, Petrusa böyle bildirildiğini tasdik ediyor. Fekat, İsa aleyhisselâmın dünyâdan ayrılmasından sonra bunu değiştiriyor.

İsa aleyhisselâmı hiç görmemiş, Pavlos isminde bir kimse ortaya çıkıyor ve İsa aleyhisselâmı gören kimsenin, İsa aleyhisselâm böyle emr etdi dediği sözünü red ediyor. İsa aleyhisselâmın ilk halifesi olan Petrusun yanında, havârilerden Ya'kûb ve Yuhannânın da bulunduğunu, onların da sünnet olmayı İsa aleyhisselâmdan işitdiklerini mektûbunda bildiriyor. İsa aleyhisselâm göğe yükseldikten sonra kendisine göründüğünü ve sünnet olmamağı emr ettiğini iddiâ ediyor. Bu sözü dahâ sonra, bütün hristiyanlar tarafından dînin emri kabûl ediliyor. İsa aleyhisselâmı bizzât gören ve Onunla berâber bulunan havârilerin ittifak ile bildirdikleri sözleri red ediliyor. İsa aleyhisselâmı hiç görmiyen tek bir kimsenin, rû'yâda veyâ uyanık iken bana böyle bildirildi, ilhâm edildi, dediği sözü kabûl edilip, dînin emri olarak tatbik ediliyor. İsa aleyhisselâmdan ilhâm ile nakl edilen şu hristiyanlığın sağlamlığına bakınız!

Dr. Morton Scoth Enslin, Pavlos akîdesinin, İsa aleyhisselâmın yolundan, temâmen farklı olduğunu kabûl ederek, (**Christian Beginnings**) kitâbının ikinci kısım, yüzseksen ikinci sahîfesinde şöyle demektedir:

(Pavlosun te'sis ettiği hristiyanlık ile, İsa aleyhisselâmın dîni ya'nî İsevîlik arasında büyük bir fark olduğu, kesinlikle anlaşılmışdır. Sonradan, Pavlos ve İncîli yanlış anlatan arkadaşları, şiddetle tenkîd edilmiştir. (**İsâya dönüş**) hareketi, aslında (Pavlosdan uzaklaşmak) demekdi. Birçok yaşlı İsevî, yehûdî, bu fikri kabûl etmiş, Pavlosa karşı çıkmış, fekat bunun fazla bir te'sîri olmamışdır. Eğer, İsa aleyhisselâm dünyâdan ayrıldıktan ellidört sene sonra, Korint şehrindeki bir kilisede neler yapıldığını görmüş olsa idi, (Celîledeki çalışmalarının ve da'vetimin netîcesi bu mu?) derdi. Eğer, Pavlosun İsevîlikte yapıldığı değişiklikler olmasa idi, hristiyanlık da olmayacaktı.) [Korint, Yunanistanda bir şehrdir.] Pavlos hristiyanlığı sahte bir i'tikâd [inanç], İsa aleyhisselâmı da kurtarıcı tanrı yaparak, yehûdîler ile hristiyanların arasında ihtilâf çıkarmakla kalmamış, Mûsâ aleyhisselâmın şer'atını da (La'netli) i'lân etmişdir. Bu ise İncillerde [meselâ Matta bâb 5, âyet 19] yazılı olan şer'atin bir harfi bile değiştirilemez hükmüne temâmen zıddır.

Pavlosun ortaya koyduğu hristiyanlık, çeşidli memleketlere dağılmış yehûdî cemâ'atları ve yehûdî olmıyan diğer putperest milletler tarafından kabûl edildi. Çünkü Pavlos, hristiyanlığı

putperestliğe iyice yaklaştırmışdı. Kudüsdeki Mescid-i Aksânın yıkılması ve buradaki hakîkî İsevîlerin diğer yehûdîlerle berâber milâdın 70. senesinde, Kudüsten kovulmaları, İsevîlik için, bir da-hâ kendini toparlıyamadığı bir darbe olmuştur.

Burada zikre şâyan bir husûs da, Pavlosun dâimâ havârîlerin birçoğu ile geçinemediği, onlarla münâkaşa ettiği'dir. Pavlos, bütün hıristiyanların en büyük hıristiyan azîzi dedikleri, Petrusa karşı çıkmıştır. Bunu Galatyalılara yazdığı mektûbun, ikinci bâbının onbirinci âyetinde açıkca kendisi de bildirmiştir. Onüçüncü âyetinde ise, Barnabası riyâkârlara aldanmakla suçlamıştır. Hâlbuki Barnabas, Havârîler arasında en çok sevdiği kimse idi. A'mâl-i rusûlün (Resûllerin işleri) onbeşinci bâbının sonunda bildirildiğine göre, Barnabas Yuhannâyı da yanlarına alıp, diğer şehrlerdeki nasrânîleri ziyârete gitmeği teklîf etmiş, Pavlos buna karşı çıkmıştır. Barnabas ile Pavlos arasında şiddetli münâkaşa olmuş ve Pavlos, Barnabası da terk etmiştir.

Pavlosun hayâtı, sözleri iyice incelenirse, dâimâ Havârîleri kötüleme, onlara karşı çıkma ve onları gözden düşürme gayretleri açıkca görülür. Pek çok hıristiyan papaz, Pavlosu hıristiyanlığın tek kurucusu kabul etmiştir. Çünkü bu papazların iddiâlarına göre, İsâ aleyhisselâm ve Havârîleri îmân ve ibâdet bakımından yehûdîliğe, ya'nî Mûsâ aleyhisselâmın şer'atine bağlı kalmışlardır. Pavlos buna karşı çıkmış, yehûdîlik ile hıristiyanlığı temâmen birbirinden ayırmış, yehûdîlikdeki bütün ibâdetleri terk ettirmiş, böylece İsâ aleyhisselâmın ve Havârîlerin bildirdikleri dînin hilâfına bir din ortaya çıkmıştır. Bu din, Havârî Petrusun, teblîğ etmeğe çalıştığı nasrânîliğin dışında, Pavlosun fikrleri doğrultusunda teşekkül eden bir din oldu. Bu bildirdiklerimize iftirâ diyen papazlar, Pavlosu, hıristiyan (Azîz)i kabûl etmededirler. Hattâ, Pavlosun yazdığı mektûblar (Kitâb-ı mukaddes)in (Ahd-i cedîd) kısmının sonunda, kudsî kitâbın bir kısmını teşkil eder. Lukanın yazmış olduğu (A'mâl-i rusûl) kısmı, Pavlosun hâl tercemesidir. Ayrıca Pavlosun yazdığı mektûblar da düşünülürse, (Mukaddes kitâb)da Pavlosa ayrılan yerin, dört İncile ayrılan yerden az olmadığı görülür. Pavlosun bu mektûblarında bildirdiği şeylerin çoğu, hıristiyanlığın îmân esâslarını teşkil etmiştir. Meselâ, (Günâh, rûh ve beden için ölüm, Âdem aleyhisselâmın yasak olan meyveden yimesi ile başladı. Âdem aleyhisselâmın neslinden gelen bütün insanlar, bu günâh pislğine bulaşmış olarak dünyâya geldiler. Tanrı, kendi cevherinden olan biricik oğlunu yeryüzüne gönderdi ve Âdem aleyhisselâmdan beri gelen günâhdan kurtardı), akîdesi bunlardandır. Kendisi ile görüşdüğümüz bir pa-

paza, Tanrı biricik oğlunu dahâ önce gönderseydi, o zemâna kadar gelen milyonlarca insan günâh pisliğinden kurtulup tertemiz dünyâya gelselerdi dahâ iyi olmaz mı idi? diye sorduğumuzda, papazın cevâbı, o zemân Mesîh İsânın tanrılığı anlaşılabilir, kıymeti biline-
mezdi, şeklinde oldu. Papazın bu cevâbı bize, Mesîh İsânın kıymeti-
ni bilen hıristiyanların, (Onun Cehenneme gireceği) inançlarını
hâtırımıza getirdi. Bunu kendisine sorduk. İnkâr etdi. Başka bir
papazın Ahd-i Cedîdden bize, bunun delilidir dediği birkaç yer
gösterdik. Bunları okudu. Fekat (**cevâb veremedi**). Düşündü, dü-
şündü ve nihâyet kendisinin patrik vekili olduğunu, türkçeyi iyi bil-
mediğini söyleyen papaz, (Efendim bu âyet mecâzdır) cevâbını
verdi. Mecâz kelimesini dahâ bilecek kadar, türkçeyi iyi bildiğini
de, o zemân anladık.

Nasrânîliği hıristiyanlığa ve hak dîni bâtil dîne çeviren Pavlos, nasrânîlikden intikâmını almıştır. Hıristiyanlar ise, bu Pavlosa hâlâ (Resûl Pavlos) diyerek, hıristiyan azizlerin en ileri gelenlerinden kabul ederler. İsâ aleyhisselâmı hiç görmemiş, hiç sohbetinde bulunmamış bir kimsenin sözleri ile, dinlerinin i'tikâd [inanç] ve ibâdet esaslarını tesbît ediyorlar. Böyle bir dînin de, hâlâ Allahü teâlânın gönderdiği en son ve en kâmil din olduğunu iddiâ ediyorlar. Pavlosun nasrânîliğe yaptığı hyâneti çok iyi bilen müslimânlar, sinsî, iki yüzlü ve hâin olan kimselere (yılan Pavlos) ta'bîrini kullanırlar.

“Kör görmezse güneşin suçu ne.”

***Ölmeyip (İsâ), göke bulduğu yol,
Ümmetinden olmak için idi ol.***

***Hem dahî (Mûsâ), elindeki asâ,
oldu Onun hurmetine ejderhâ.***

***Çok temennî eyledi Hakdan bunlar,
ki, (Muhammed) ümmetinden olalar.***

***Şubhesiz ki, bunlar da mürseldir,
Fekat (Ahmed), ekmelü efdaldır.***

***Zîrâ ol, efdalliğe elyaktır,
Onu, böyle bilmiyen, ahmakdır!***

PAPAZLARIN İSLÂMİYYETDEKİ İBÂDETLERE HÜCÜMLARI ve BUNLARA CEVÂBLAR

Protestanlar, (**Gadâ-ül-mülâhazât**) kitâbının ikinci bahsinde, islâmîyyetdeki ve hıristiyanlıkdaki, ibâdet şekllerinden bahs etmektedirler. Burada, hıristiyanlığın islâmîyyetden üstünlük ve faziletini isbâta çalışırlarken, (*İslâm dînindeki ibâdet şekli, belli vaktlerde ve belli yerlerde, bir takım belli hareketler ve edeblerden ibârettir. Hıristiyanlık ise, ibâdetin rûh ile, içden gelerek yapılmasını öğreterek, zâhirî ve şeklî ibâdet yerine geçecek olan, bir kurtuluşa îmân etmek ve hâlini değiştirmek ve kalbini kötü huylardan temizlemek ve ahlâkını güzelleştirmek esâsı üzerine kurulmuştur. Hâlbuki, günâhkâr kimselerin îmân etmeleri ve tevbe ederek günâhlarının afv edilmesi hakkında Kur'an-ı kerîmde açık ve sahîh bir haber yoktur. Matta İncilinde, birinci bâbın yirminci âyeti ve devâmında, Rabbin meleği, Yûsuf-ı Neccâra rû'yâda görünüp, Meryemin bir oğlu olacağını ve (Onu İsâ, ya'nî kavmini günâhlardan kurtarıcı diye ismlendireceksin) diye bildirdiği hâlde, Kur'an-ı kerîm, İsâ aleyhisselâmın günâhkârları kurtarıcı olduğundan hiç bahs etmiyerek sukût perdesi ile örtmesi bir tarafa, diğer Resûller gibi, onu Peygamberlik derecesine indirmektedir. İnsanın bulunduğu hâl, sâdece cehl ve hatâdan ibâret olsa, bir Peygamberin irşâdı ona yetişir. Fekat tabî'ati ile insanın, câhil olması ve hatâ etmesinden başka, günâh ve şeytânın esâreti altında ve [Âdem aleyhisselâmdan gelen] suç yükünü taşıdığından, sonradan bir terbiye edici veyâ Peygamberlerin gelmesi, [insanları kurtarmak için] kâfi değildir. Bâkî olan insan rûhunun, esâretten ve günâh yükünden kurtulması için, elbette bir kurtarıcıya ihtiyâç vardır. İncil, insanların günâh kirinden ve şeytânın tasallutundan, yalnız biricik kurtarıcı olan İsâ Mesîhin, kendi mübârek kanını fedâ etmekle kurtulabileceğini bildirmiş iken, Kur'an-ı kerîm İsâ aleyhisselâmın bu kurtarıcı sıfatını görmemezlikden gelip, günâhlardan kurtulmak için, kelime-i tevhîd ve kelime-i şehâdet söylemek, bir takım cezâlar ve dînî emri yerine getirmek gibi esâslara bağlamaktadır. İncil, insanları hakîkî tev-*

be ve günâhlardan kurtarıcı olan îmân-ı kâmil, ya'nî üstün bir îmâna ve kalblerde olanları değişdirici olan Allahü teâlâya hamd ve senâ etmeğe teşvîk etdiği gibi, ibâdet ve vazîfeler husûsunda da, Îsâ aleyhisselâmın zemânındaki yehûdîler arasında icrâ ve amel edilen zâhirî ibâdet şekillerini ve âdetlerini temâmen ortadan kaldırıp, ibâdet ve tâati akla uygun ve makbûl bir tarzda beyân etmektedir. Hâl böyle iken, Kur'ân-ı kerîm, kemâlden uzak ve ruhâniyyetden berî olan yehûdîlik gibi bir dînin, maddî ve zâhirî olan ibâdet ve âdetlerini tekrâr ortaya çıkarmaktadır. Nemâz, abdest, kıbleye istikbal [yönelme], hac ve oruc gibi zâhirî ibâdetlerin, kalbe te'sîrleri olmadığı gibi, bu ibâdetleri yerine getirirken ba'zı külfet ve zahmetler olduğundan, Muhammed aleyhisselâmın dîni yer-yüzünde bulunan her kavme uygun değildir. Sözü'n kısası, Allahü teâlâ günâhkâr kullarının günâhlarını afv ve onları şeytânın tasallutundan kurtarmak için, biricik oğlunun kanını dökmekten başka çâre bulamadığını, Kur'ân-ı kerîmin tasdik etmemesi, bunun Allah tarafından gönderilmemiş olduğuna delildir. Kur'ân-ı kerîmde beyân edilen ahkâm, sâdece zâhirî ibâdetlere âid olup, kalbi kötü huylardan temizlemeğe ve ahlâkı güzelleşdirmeye dâir emrler yoktur. Kur'ân-ı kerîmdeki emrler, ya'nî farzlar ve vâcibler lüzûmsuzdur) demektedirler.

CEVÂB (Gadâ-ül-mülâhazât) kitâbını yazan papazın, bu i'tirâzından [ve iftirâlarından Kur'ân-ı kerîmi ve] islâm âlimlerinin kitâblarını hiç okumadığı, islâmiyeti hiç bilmediği yâhud bildiği hâlde iftirâ etdiği, yalan söylediği, açıkça anlaşılmaktadır. Bu papaz, Peygamberimize "sallallahü aleyhi ve sellem", Cebrâîl aleyhisselâm vâsıtası ile vahy olunan Kur'ân-ı kerîmi, Matta ve Yuhannâya isnâd olunan, bir takım papazların toplayıp bir araya getirdikleri kitâblara benzetiyor. Hakîkatden temâmen uzak olan yazıları ile, islâm dînine küstahca saldırıyor. Bu papaz, [ve bütün papazlar ve bütün âlem] bilmelidir ki, Kur'ân-ı kerîm, Allah kelâmıdır. Onda aslâ yalan ve tahrîf ve ilâve yoktur. Eğer Kur'ân-ı kerîmde, Îsâ aleyhisselâm için, hıristiyanların inandıkları gibi, [hâşâ] Allahın oğlu olup, yaratdığı insanların günâhlarını afv etmek için, başka çâre bulamadığından, Onu hazret-i Meryemden göndererek, birkaç yehûdînin elinde çâresiz, kendisine hakâretler edilip, yüzüne şamar vurularak çarmıha gerildikten sonra, Cehennemde yakılıp mel'un etmek gibi iftirâlar bulunmuş olsaydı, zâten Allah kelâmı olamazdı. Bugünkü mevcûd İncîller gibi, Allah kelâmı olmaktan çıkardı. Bir diğer husûs da, eğer bu papaz birazcık tefsîr ve hadîs-i şerîf kitâblarını okumuş olsa ve o kitâblardaki usûl ve ahvâle vâkıf olsaydı, Îsâ aleyhisselâmın bütün

milletleri kurtarıcı olması için, Mattanın yaptığı çeşitli tahrifler ile dolu olan bir kitâbda bulunan mübhem bir sözü, müslimânlara karşı delîl olarak getirmekten hayâ ederdi. Kitâbının önsözünde iddiâ ettiği gibi, kötü bir niyyeti olmasa ve insâf sâhibi olsa idi, Kur'ân-ı kerîmde, bugünkü İncillerdeki gibi saçma sapan sözler bulunmadığına kızmazdı. Sanki, aslı varmış da, Kur'ân-ı kerîm onu saklamış gibi, (*Kur'ân-ı kerîm, İsâ aleyhisselâmın bütün milletleri kurtarıcı olduğunu sükût perdesi ile örttü*) demeğe cür'et edemezdi. Yukarıda zikr ettiğimiz, Matta İncilindeki ibâyeye gelince, bundaki “kurtarıcı” kelimesi hakîkî ma'nâda kurtarıcı demek değildir.

[Hakîkî ma'nâda, mutlak kurtarıcı Allahü teâlâdır.] İncillerde İsâ aleyhisselâm için kullanılan “kurtarıcı” kelimesi, Onun Peygamberliği sebebi ile günâhkâr ümmeti için âhiretde şefâ'at ederek, onların kurtuluşlarına sebep olmasından kinâyedir. Yoksa, İsâ aleyhisselâm kendisinin “kurtarıcı” olmadığını, âciz bir kul olup, bütün güç ve kuvvetin, şerîki ve benzeri olmyan ve varlığı mutlak lâzım olan, ya'nî vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlânın olduğunu, def'alarca eshâbına beyân buyurmuşdur. Nitekim, Matta İncilinin yirminci bâbının, yirmüçüncü âyetinde, İsâ aleyhisselâmın, Zebedenin oğulları için, (Fekat sağımda ve solumda oturmağı vermek, benim elimde değildir. Pederim tarafından kime hâzırlanmış ise, onlara verilir) dediği yazılıdır. Yuhannâ İncilinin beşinci bâbının otuzuncu âyetinde, İsâ aleyhisselâmın, (Ben kendiliğimden birşey yapamam. Bana emrolunanı yaparım ve benim hükmüm doğrudur. Zîrâ ben yapacağım işde irâdemi değil, beni gönderenin irâdesini ararım) dediği yazılıdır. Yine Yuhannâ İncilinin ondördüncü bâbının yirmisekizinci âyetinde, İsâ aleyhisselâmın (Baba benden dahâ büyükdür) dediği yazılıdır. Böyle söyliyene İsâ aleyhisselâm için, (Allahın biricik oğludur ve aynen Allahdır. Kanını dökerek günâhları afv etdi) demek kadar, câhillik, küfr ve dalâlet olabilir mi? Eğer Allahü teâlâ, hıristiyanların dediği gibi, günâhkâr kullarının günâhlarını afv etmek isterse, biricik oğlunu bir hâtundan dünyâya getirmesi ve Peygamberliği müddetince pekçok mu'cizeler göstermesine rağmen, beş-on âcizden başka, bütün Benî İsrâîli ona düşman ederek, onların korkusundan şuraya buraya kaçmasına ve onu yehûdîlere mağlûb edip, pekçok hakâretlerle çarmıhlarda bağıra bağıra öldürmesine ve bu da kâfi gelmeyip, Onu Cehennemde üç gün yakmasına ve dahâ başka sıkıntılara sokmasına ne hâcet vardı. Kimden korkusu vardı. Bütün insanlar doğuşdan günâh ve isyân ile yoğurulmuş da, mutlaka böyle bir (Kurtarıcı)ya muhtâc ise, Allahü teâlâ-

lâ onun gönderilmesini niçin altı bin sene te'hir etmiş, geri bırakmışdır? Âdem aleyhisselâmın oğlu Kâbile kardeş olarak gönderseydi ve mâdem ki, Kâbilin bir kimseyi öldürmesi mukadder imiş, onun eli ile biricik oğlu da katl olunarak milyonlarca insân Cehennemden kurtulsa idi, dahâ iyi olmaz mı idi? Biricik oğul İsa Mesîh gelinceye kadar, yeryüzünde gelmiş ve geçmiş pek çok sâlih kimseler, bilhassa rûh-ül-kudsün kendisine geldiği Peygamberler, kendilerinin herhangi bir dahli olmadan, hilkatlerine karışmış olan [ve tâ Âdem aleyhisselâmdan gelen] günâh sebebi ile, binlerce sene Cehennemlerde azâb edilmeleri, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlânın adâlet ve merhametine uygun mudur? Eğer bu günâh, ya'nî Âdem aleyhisselâmın yasak edilen ağacın meyvesinden yimesi ile zuhûra gelen zellesi ise, buna cezâ olarak onun Cennetden çıkarılması kâfi olmadı mı? Sonradan neslinden gelen evlâd ve ahfâdının suçu nedir? Babanın cürmü ile evlâdın cezâ görmesi, hangi kanûn ve adâletin ahkâmındandır? Dünyâyâ bunca zâlim ve gaddârlar geldi. Hangisinin böyle bir iş yaptığını, babasından, dedelerinden dolayı torunlarına cezâ verdiğini hangi târîh yazmıştır? Merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, bu zâlim ve gaddârlardan hâşâ dahâ mı zâlimdir? Buna göre, insanların günâhlarının afv edilmesine vâsita olmak se'âdetine, İsa aleyhisselâmı katl eden yehûdiler mazhar olmuş olurlar. Çünkü kıyâmet gününde bu yehûdilerin Cehenneme gitmeleri emr olununca, (Yâ Rab! Mâdem ki, sen biricik oğlunun kanını dökmedikce, yarattığın insanların günâhlarını afv edemezdin. Bundan dolayı onu dünyâyâ gönderdin. Biz de Senin bu murâdını yerine getirmek için onu öldürdük. Eğer öldürmeseydik, âlemdeki bu kadar insan kurtulamıyacaktı. Biz ancak Senin irâdeni yerine getirmek ve insanları Cehennemden kurtarmak için, onu öldürdük. Kötü olan katl işini yaparak, herkesin nefretini kazandık. Bu kadar fedâkârlığımıza karşı bize mü-kâfât verileceği yerde, cezâ vermek Senin adâletine yakışır mı?) derlerse, mahşer ehli bile onlara merhamet etmez mi, acımaz mı? Bir diğher husûs da, Âdem aleyhisselâm ilk insân olup, henüz şeytânın düşmanlığını ve hiyânetini bilmez ve Allahü teâlânın huzûrundan kovulmuş şeytânın, Cennete girip de kendini idlâl edeceğini hâtıra getirmezken, Tevrâtda da yazılı olduğu gibi, şeytân evvelâ, hazret-i Havvâyı çeşidli hileler ile aldatmış, [ve yasak ağacın meyvesinden yidirmişdi]. Hazret-i Havvâ da, Âdem aleyhisselâmı bilmiyerek zelle işlemesine sebep olmuşdu. Bu hatâ, Allahü teâlânın indinde çok büyük olmuş ve yalnız Âdem aleyhisselâmın kendisine değil, tâ biricik oğula gelinceye kadar bütün ço-

cuklarına sirâyet etmiş. Hepsinin Cehennem ehli olmasını îcâb ettirmiş ve en son biricik oğlu dünyâyâ gelip kanını dökmedikce afv olunamamış. [Hâşâ Allahü teâlâ, o günâhı afv edebilmek için, biricik oğlunun kanını dökmekten başka çâre bulamamış. Kendisi ile görüşdüğümüz papazların ifâdelerine göre, eski şerî'atlerde, her günâh için bir kurban kesilmesini Allahü teâlâ emr etmiş ve günâhın bedelinin kan akıtmak olduğunu bildirmiş ve şu günâh için şu kadar hayvan kurban edeceksin diye emr vermiş. Her günâh için bedel, kan akıtmak imiş. Ahd-i Atıkde de böyle olduğu yazılı imiş. Fekat o ilk günâh için hayvan kanı bedel olamaz imiş, insan kanı akması lâzım imiş. Yukarıda zikr etdiğimiz İncilin beyânına göre, (hâşâ) Allahü teâlâ biricik oğlunu kurban etmekden başka çâre bulamamış da, günâhkâr kullarını afv etmek için, biricik oğlunu kurban etmiş ve insan kanı akıtarak, onlara babalarından mîrâs kalan, o ilk günâhı afv etmiş.]

Tevrâtda ve İncilde, katl ve zinâ gibi nehy olunan günâhları irtikâb eden hıristiyanlar, bir papaza bir mikdâr para verip, bu papazın afv etdim demesi ile veyâ tanrının etini yiyip, kanını içerek tanrı ile birleşince yâhud başını açıp gözlerini semâyâ dikerek durunca afva mazhar olurlar inancındadırlar. [Mâdem ki, afva kavuşmak bu kadar kolaydır, tanrının biricik oğlu, kurban edilmeyip de, tanrıya yalvarsaydı veyâ kendisi aynen tanrı olduğu için, babası o günâhı afv ediverseydi olmaz mıydı?]

Diğer bir husûs da şudur: Birşey için cânını fedâ etmek tam rızâ ve ihtiyâra bağlıdır. İsâ aleyhisselâmın katli kendi rızâsı ile mi olmuşdu? İncilde [Matta bâb yirmialtı, âyet otuzdokuzda] yazılı olduğu gibi, İsâ aleyhisselâmın, (Ey Baba, eğer mümkün ise, bu kâse benden geçsin) diye Babaya düâ etmesi ve kendisine zarar gelmesinden korkarak (yerimi kimseye söylemeyin) demesi ve çarımha gerildiği zemân, (Elî, Elî, Limâ Sebektenî) ya'nî (Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin) diye niyâzda bulunması, kanının akıtılmasının ya'nî kurban edilmesinin kendi rızâsı ile olmadığını açıkca isbât etmektedir. Meselâ bir kimse, kendi rızâsı ve arzûsu ile dîni ve milleti için bir mikdâr para sarf etse, filân kimse fedâkârlık etdi denir. Fekat mecbûriyyet karşısında, zorla bir şey verince, o kimse için, fedâkârlık etdi denilemez. [O hâlde, (hâşâ) İsâ aleyhisselâmın öldürüldüğüne ve yukarıda zikr etdiğimiz sözleri söylediğine inanan hıristiyanlar, nasıl oluyor da, Onun kendini günâhkâr insanlar için fedâ ettiğine inanıyorlar. Bu sözleri ile, İsâ aleyhisselâmın söylediği İncillerde yazılı olan sözler, birbirini yalanlamaktadır. "İki zıd şey bir arada bulunmaz.".]

Mevcûd İncillerde, rûh-ül-kuds aleyhinde kötü söz söyleyenin, aslâ afv edilmeyeceği bildirilmektedir. Bundan başka olan günâhlar için, İncillerde hiçbir cezâ yazılı değildir. Hâlbuki, katolik papazlar, günâhın büyüklüğüne göre, muayyen bir ücret alarak hemen o günâhı afv ediyorlar.

Kur'an-ı kerimde vârid olan âyet-i kerîmelerin bildirdiklerine göre, islâmiyyetde günâhlar iki kısımdır: a) Büyük günâhlardır. En büyükleri yedidir: 1- Şirk, 2- Adam öldürmek, 3- Sihir, ya'nî büyük yapmak, 4- Yetim malı yimek, 5- Fâiz alıp-vermek, 6- Muhârebede düşman karşısından kaçmak, 7- Temiz kadınlara kazf etmek, ya'nî nâmûssuz demek. b) Küçük günâhlar. Küçük günâhı çok yapmak, büyük günâh olur. Her günâhın büyük olmak ihtimâli vardır. Hepsinden kaçınmak lâzımdır.

Şirk: Allahü teâlâdan başka birşeye tapınmaktır. Küfr, îmânsız olmak, inanmamak demektir. Küfrün afvı için, pişmân olup, îmânı kalbden kabûl etmek lâzımdır. Nisâ sûresinin yüzonaltıncı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ kendisine şirk koşanları, ya'nî kâfirleri afv etmez ve şirkden ya'nî küfrden başka olan günâhları afv eder)** buyurulmuştur. [Her çeşid günâhın ve kötülüğün en fenânsı, en kötüsü küfrdür. Allahü teâlânın emrlerinden ve yasaklarından birine ehemmiyet vermeyen kâfir olur. Kâfirin hiçbir iyiliği, hayrât ve hasenâtı, âhiretde kendisine fâide vermez. İmânı olmyanın, hiçbir iyiliğine sevâb verilmez. Küfrün çeşidleri vardır. Hepsinin en kötüsü, en büyüğü (**Şirk**)dir. Bir şeyin her çeşidini bildirmek için, çok kerre, bunların en büyüğü söylenir. Bunun için, âyet-i kerîmelerde ve hadîs-i şerîflerde bulunan şirk kelimesinden her nev' küfr ma'nâsı anlaşılır. Bu âyet-i kerîmeden, kâfirlerin Cehennem ateşinde sonsuz olarak yanacakları anlaşılmalıdır. Müslimân, dinden çıkarsa, ya'nî kâfir olursa buna (**Mürted**) denir. Mürtedin önceki ibâdetleri ve sevâbları yok olur. Mürted, îmânın gitmesine sebep olan şeyden tevbe etmedikce, sâdece (**Kelime-i şehâdet**) söylemekle veyâ nemâz kılmakla müslimân olamaz. Bunun için, küfrden çok korkmalıdır. Hadîs-i şerîfde, (**Hep hayrlı, fâideli konuşunuz. Yâhud susunuz**) buyuruldu. İslâmiyyete uygun olmyan sözlerden ve hareketlerden sakınmalıdır. Hadîs-i şerîfde, (**Şirkden sakınınız. Şirk, karıncanın ayak sesinden dahâ gizlidir**) buyuruldu. Kâfirler, sonsuz yaşasaydı, sonsuz kâfir kalmak niyyetinde oldukları için, küfrlerinin cezâsı Cehennemde sonsuz azâbdır. Bunun için kâfirlere olan ebedî azâb zulmdür, denilemez.]

Bunları yapan, ya'nî büyük günâh işleyen mü'minler, dünyâda tevbe etmezler ve âhiretde de şefâ'ata kavuşmazlarsa, günâh-

ları kadar Cehennemde yanacak, dahâ sonra, kendilerinde bulunan îmân nûru sebebi ile, Allahü teâlânın afvına kavuşacaklardır.

Allahü teâlânın emr ettiği farz ve vâcib olan ibâdetleri yapmamak, büyük günâhdır.

Tevbe iki kısımdır:

Birincisi: Allahü teâlânın hakkına tecâvüz eden günâhlara tevbedir. Farzları ve vâcibleri terk etmek ve Allahü teâlânın harâm kıldığı şeyleri yapmak bu günâhlardandır. Meselâ, nemâz kılmamak, zekât vermemek böyledir. Bu günâhları yapan mü'minler, tevbe-i nasûh ile tevbe etdikleri zemân, Allahü teâlâ afv eder. Tahrîm sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler, günâhlarınızdan Allahü teâlâyâ tevbe-i nasûh ile tevbe ediniz)** buyurulmuştur. Ya'nî pişmân olup istiğfâr ederek, ölünceye kadar bir dahâ hiç günâh işlememek üzere, tevbe edinizdir. Bekara sûresinin ikiyüzyirmiikinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, tevbe edenleri sever)** buyurulmuştur. Kur'ân-ı kerîmdeki, bunlar gibi müjdelerden ve **(Günâhından tevbe eden, hiç günâh işlememiş kimse gibidir)** hadîs-i şerîfindeki müjdeden anlaşılıyor ki, günâh işleyip de tevbe edenler, Allahü teâlânın afvına kavuşacaklardır.

İkincisi: Kul hakları da bulunan günâhlara tevbedir. Mal gasb etmek, zulm etmek ve gybet etmek gibi. Böyle günâh işleyen kimse-ler, [hak sâhibinin hakkını ödemeyip, onun ile halâllaşmamış iseler], kıyâmet günü mahkeme-i kübrâda hak sâhibi râzı olmadıkça, afv-ı ilâhîye kavuşamayıp, cezâ göreceklerdir. Ancak, mü'min oldukları için, günâhları kadar azâb olunup, sonra Cennete gideceklerdir. Yâhud, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, hak sâhiblerine, râzı oluncaya kadar ni'metler ihsân buyurup, onları râzı edecektir. Hak sâhibinin rızâları ile afv olunacaklardır.

Yukarıda bildirilenlerden anlaşılıyor ki, bu i'tirâzçı papazın zan ve iftirâ ettiği gibi, müslimânların günâhlarının afv edilmesi bunların sâdece kelime-i tevhîd, kelime-i şehâdet söylemelerine ve ibâdet yapmalarına bağlı değildir. İslâmiyyet, Allahü teâlânın, bir misli, benzeri, ortağı ve vekîli olamayacağını açıkca bildirmiştir. Âhîretde de, günâhkârlara şefâ'at, ancak Allahü teâlânın izni ve irâdesi ile olacaktır. Müslimânlar, Kur'ân-ı kerîmde beyân olunan müjde âyetlerine, îmân ile, **(beyn-el-havfi ver-recâ)** ya'nî korku ve ümmîd arasında, Allahü teâlânın sonsuz ihsânlarını beklerler. Fekat hristiyanlar, hangi günâh olursa olsun; hemen papazın, (afv etdim) demesi ile afv olunup, Allahın melekûtuna, ya'nî Cennete kavuşacaklarını zan ederler. Şimdi bu iki i'tikâddan hangisinin, ulûhiyyetin şânına uygun ve ubûdiyyetin ya'nî kulluğun edeblerine muvâfık olduğu, insâf ile düşünölmelidir.

(**Gadâ-ül-mülâhazât**) kitabının yüz kırkbeşinci sahifesinde, (Kur'ân-ı kerîm, Mesîhin kurtarıcılık sıfatından bahs etmiyerek, onu bir Peygamber derecesine indirmektedir. İnsanları, büyük günâhın esâretinden kurtarmış olan bu insanın, semâvî Babasının arzûsunu yerine getirmek için, diğer insanlar uğruna canını fedâ eden bir zât olduğunu ve kurtarıcılığını inkâr etmektedir. Siyer âlimlerinin beyân etdiklerine göre, kendi canını korumaları ve emirlerini yerine getirmeleri için, başkalarının fedâ olunmasına râ-zı olan bir zâtın, ya'nî Muhammed aleyhisselâmın, hakîkî ve en son kurtarıcı olduğunu bildirmiştir) diyerek, Kur'ân-ı kerîme dil uzatmaktadır.

CEVÂB: İnsanların, Âdem aleyhisselâmdan beri günâh ile doğup, bu günâhın esâreti altında olduğu hıristiyanların sonradan uydurdukları bir sözdür. İncillerde böyle bir ibâre yoktur. Bu işin halli için kafa yormak abesdir.

İslâmiyyet, insanların zâhirlerine [amel ve ibâdetlerine] yol gösterdiği gibi, kalblerinin ve rûhlarının temizlenmesi yolunu da göstermiştir. Şu'arâ sûresinin seksensekizinci ve seksendokuzuncu âyetlerinde meâlen: (**Kıyâmet gününde, ne mal, ne evlâd fâide vermez. Ancak** [kötülüklerden temizlenmiş] **kalb-i selîm ile Allahü teâlâyâ gelen müstesnâdır** [Ancak o kurtulur]) buyurulmuştur. Bu âyet-i kerîme ve kalb temizliğini, iyilik yapmağı ve güzel ahlâkî öven ve teşvîk eden, yüzlerce hadîs-i şerîf ve Muhammed aleyhisselâmın hâlleri ve fi'lleri ve düşmanlarına bile yaptığı iyilikler meydândadır. Bunlar bilinince, bu kitâbı yazan papazın yalanı ve cehâleti hemen anlaşılır. İsâ aleyhisselâmın, semâvî babasının arzûsunu yerine getirmek için, cânını fedâ etmediği de, yine İncillerin beyânları ile yukarıda anlatılmıştı. Ya'nî, çarمیha gerilmeden önce, canı sıkılarak yere kapandığı ve (Ey Baba, bu kâse benden geçsin) dediği İncillerde yazılıdır. [Markosun ondördüncü bâbında ve Lukanın yirmiikinci bâbında bu hâdisenin teferruâtı vardır. Lukanın yirmiikinci bâbının kırkdördüncü âyetinde, (İsâ şiddetli ızdırabda olarak, ziyâde harâret ile düâ etdi. Teri toprağın üzerine düşen büyük kan damlaları gibi idi) demektedir. Bunların hepsi hıristiyanların i'tikâdlarına göre'dir. İslâm i'tikâdına göre, İsâ aleyhisselâm ne çarمیha gerildi, ne de öldürüldü. Çarمیha gerilen, onu ele veren münâfık (Esharyûtî Yehûdâ) idi. Yehûdîler, onu İsâ aleyhisselâm zan ederek, çarمیha gerdiler. Allahü teâlâ, İsâ aleyhisselâmı üçüncü kat semâyâ yükseltti. Bugünkü İncillerde bile müjdelenen ve hıristiyanların (**paraklit**) dedikleri, türkçeye terceme ederken (tesellîci) diye terceme etdikleri, yegâne tesellîci olan Muhammed aleyhisselâma

ümmet olmak için, çok düâ etdi. Allahü teâlâ kıyâmete yakın Onu tekrâr yeryüzüne indirecektir. O zemân, İsâ aleyhisselâm Muhammed aleyhisselâmın dîni üzere hareket edecek, Onun halâl dediklerine halâl diyecek, harâm dediklerine harâm diyecektir. Paraklit, Ahmed demektir. Ahmed ise, Muhammed aleyhisselâmın ismlerinden birisidir. İsâ aleyhisselâm, ulül-azm Peygamberlerdendir. Hâşâ, Allahın oğlu değildir. Allahdan Allah, nûrdan nûr değildir. İsâ aleyhisselâm, insân idi. Ona tapılamaz.]

Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” için, (*Başkalarının kendisine fedâ olmasına râzı olan*) ifâdesi ile, bu iftirâcı papaz, hicretde Peygamberimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Alfye “radiyallahü anh”, kendi yatağına yatmasını emr ettiğini kâsd etmektedir. Böyle olduğunu bir aşağıdaki sahîfede kendisi açıklıyarak, bununla gûyâ, İsâ aleyhisselâmın, hâtem-ül-enbiyâ, ya'nî Peygamberlerin sonuncusu, Muhammed aleyhisselâmın üzerine, üstünlük ve faziletini göstermek istemiştir. Hakikatde ise, kendi maksadının aleyhine bir delil getirmiştir. Çünkü, aynı risâletin yirmidokuzuncu sahîfesinde, (*İsâ mesîh, benî İsrâîl arasında ortaya çıkmış ve onları kendisini kabûle hâzır bulmuşdu*) demektir. Dahâ sonra, yüzonikinci sahîfesinden yüzüncü sahîfeye kadar, arab kavminin putperest olup, yeni bir dîni kabûle hâzır olmadıklarını isbâta çalışmaktadır.

İsâ aleyhisselâma, bir rivâyete göre yirmi erkek ile, sar'adan kurtulmuş birkaç kadından başka, kimse îmân etmedi. Hıristiyanların zan ettikleri gibi, Ona îmân edenler, Onun ulûhiyyetini, ilahlığını tasdik etmiş iken, İsâ aleyhisselâm onları kâmil bir îmân ve tevekküle teşvîk için (zerre kadar îmânınız olsa, dağı yerinden kaldırırsınız) diye te'minât verdiği ve çarmlı gerilmeden birkaç gün önce, (Sizin içinizden biriniz benim için cânını fedâ ederse, ebedî hayâta mazhar olur) diye müjdelediği hâlde, Ona îmân edenlerden hiç birisi, bu emre itâat etmediler. Bilhâssa, hıristiyanlarca Peygamber makâmına sâhib olan [ve kendilerine (resûller) denilen] havârîlerden olan Yehûdâ, cânını fedâ etmek şöyle dursun, yehûdîlerden otuz gümüş rüşvet alarak, İsâ aleyhisselâmın bulunduğu yeri onlara haber verdi. Resûl, Peygamber rütbesinde olan diğer şâkirdler, İsâ aleyhisselâm yakalanınca, etrâfından dağılıp kaçdılar. [Matta bâb yirmialtı, âyet ellialtı.] Hepsinin en yükseklere olan Petrus, Mesîhe karşı, (Bana seninle berâber ölmek lâzım gelse de, seni hiç inkâr etmem), [Matta bâb yirmialtı, âyet otuzbeş] diye yemîn etmiş idi. O karışıklıklar arasında, İsâ aleyhisselâmı götürürlerken, uzakdan onun ardınca gitti. [Mattâ bâb yirmialtı, âyet ellisekiz.] Dahâ sonra, horoz ötünce, üç def'a ay-

rı ayrı, İsâ aleyhisselâmi tanıdığını inkâr etdi diyor. Hem de, la'netler ederek. [Matta bâb yirmialtı, âyet yetmişdört.]

[Yeni bir dîni kabûle müsâid olmadıklarını söylediği arab kavminden olup, Muhammed aleyhisselâmın Peygamberliğini tasdik eden Eshâb-ı kirâmın her biri, Muhammed aleyhisselâm uğruna, canlarını ve mallarını, hiç çekinmeden seve seve fedâ etdiler. Buna birkaç misâl verelim:

Uhud gazâsı, islâm târihinin en büyük ve mühim gazâlarından birisidir. Bu gazâda, Eshâb-ı kirâm önce harbi kazanmış iken, sonradan müşrikler vâdiyi dolaşarak Eshâb-ı kirâmı “aleyhimürrıdvân” arkadan vurdular. İslâm ordusu karıştı. Pek çok Eshâb-ı kirâm, şehîdlik mertebesine kavuştu. Bu gazâda bulunan ve şehîd olan Eshâb-ı kirâmın şecâat ve kahramanlıkları, islâm târihinin en şerefli kahramanlık destânlarıdır. Burada Eshâb-ı kirâmdan birkaç zâtın ahvâlini bildirelim:

Talha bin Ubeydullah “radiyallahü anh” o gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” etrâfını müşriklerin kuşatdığını görünce, ne tarafa koşacağını, ne tarafa yetiyeceğini şaşırılmıştı. Bir sağ taraftan hücum edenlere, bir sol taraftan hücum edenlere karşı çarpışıyordu. Kendini Resûlullah'a siper ediyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir zarar gelir korkusu ile titriyordu. Resûlullahın yanında döne döne çarpışıyordu. Müşriklerden keskin nişancı, atdığını vuran Mâlik bin Zübeyr isminde bir ok atıcı vardı. Bu hâin, Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” nişan alarak, bir ok atdı. Resûlullahın mubârek başına doğru gelen bu oka, başka hiçbir şekilde karşı koyamayacağını anlıyan Talha “radiyallahü anh”, elini açarak oka karşı tuttu. Ok avucunu parçaladı.

Kadın sahâbîlerinden, Ümm-i Ümâre de “radiyallahü anhâ”, zevci ve oğlu ile, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında çarpışıyordu. Oğlu, zevci, kendisi ve diğer Eshâb-ı kirâm, kendilerini Resûlullah'a “sallallahü aleyhi ve sellem” siper ediyorlardı. Oğlu yaralanınca, oğlunun yarasını ve diğer sahâbîlerin yaralarını sarıyor, susuz olanlara su dağıtıyordu. Dahâ sonra, eline bir kılıç alarak çarpışmağa başladı. İbni Kâmia kâfiri Resûlullahı öldürmeye yemîn etmişti. Resûlullahı gördü. Resûlullah'a hücum edince, Ümm-i Ümâre atının önüne geçti. Atını durdurup İbni Kâmiaya saldırdı. O müşrikin üzerinde zırh olduğu için darbeleri pek te'sîr etmedi. Zırh olmasaydı, o da katl edilen diğer müşriklerin yanına gidecekti. Nihâyet o müşrikin şiddetli bir hücumu ile boğazından ağır yaralandı. Resûlullah onun için, **(Uhud günü ne tarafıma bakdıysam, hep Ümm-i Ümâreyi gör-**

düm) buyurmuşdur.

Mus'ab bin Ümeyr “radiyallahü anh”, Uhud gazâsında muhâcirlerin sancağını taşıyordu. İki zırh giyinmişti. İbni Kâmia kâfiri Mus'aba “radiyallahü anh” saldırdı. Çünkü Mus'ab “radiyallahü anh” kendisini Resûlullah'a siper ediyordu. İbni Kâmia bir kılıç darbesi ile Mus'abın “radiyallahü anh” sağ kolunu kesdi. Sancağı sol koluna aldı. Bu sırada Âl-i imrân sûresinin (**Muhammed ancak Allahın resûlüdür**) meâlindeki yüz kırk dördüncü âyetini okuyordu. İkinci bir darbe ile sol kolu da kesilince, sancağı kesik kolları ile tutup göğsüne basdırdı. Yine aynı âyet-i kerîmeyi okuyordu. İslâm Sancağını yine bırakmamışdı. En son göğsüne saplanan mızrak ile, şehîd oldu. Fekat İslâm Sancağını yine bırakmamışdı.

Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinneyi “radiyallahü anhü mâ”, müşriklerden, Lihyan oğulları, hile ile yakalayıp Kureyş kâfirlerine satmışlardı. Hubeybe “radiyallahü anh”, kendisini şehîd etmeden önce (Dîninden dön seni serbest bırakalım) dediler. (Valahî dönmem! Bütün dünyâ benim olsa, bana verilse, yine islâmiyetden ayrılmam) cevâbını verdi. Bunun üzerine müşrikler, (Şimdi senin yerine Muhammedin “aleyhisselâm” olmasını, Onun öldürülmesini ister misin? Sen de evinde râhat oturasın) dediler. Hubeyb “radiyallahü anh”, (Ben Medîne'de Muhammed aleyhisselâmın mübârek ayağına bir diken batmaması için bile, canımı fedâ ederim) dedi. Kâfirler Hubeybin bu aşırı sevgisine hayret etdiler. Dahâ sonra da şehîd etdiler.

Dahâ yüzlerce misâlini yazmak mümkün olan bu hâdiseler, hep şâhidir ki, Eshâb-ı kirâmın ve bindörtü yüz seneden beri gelmiş olan müslimânların hepsi, seve seve canlarını Resûlullahın uğruna ve Allahü teâlânın rızâsı için fedâ etmişlerdir. Hıristiyanların, resûl kabûl etdikleri havârifler, İsâ aleyhisselâmı en sıkıntılı zemânında terk ederek kaçmış, kaçmakla kalmamış, onu la'net ile inkâr etmişlerdir. Bu hâl, bugünkü İncillerde bildirilmektedir.]

Her şeyin en doğrusunu Allahü teâlâ bilir ki, hicret gecesini Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem”, Alîye “radiyallahü anh” bu fedâkârlığı teklîfden maksadı, bir gün gelir, hıristiyanlar arasında, niçin âhir zemân Peygamberi yeni bir dîni kabûle hâzır bir kavmden zuhûr etmedi diyerek i'tirâz ederlerse, böyle bir sûâl karşısında, onları, kıyâmete kadar susdurmak içindir. [Çünkü, böyle bir kavim içerisinde geldiği hâlde, kendisine inanan ve îmân eden bir zâtdan istediği bir teklîf, can tehlikesi olduğu hâlde seve seve yerine getirilmektedir. Bu hâl, Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” üstünlük ve fazîletini gösteren, en

büyük delillerden biridir. Bu papaz, kendi sözü ile, kendisini tek-zîb etmektedir.] Buradaki diğer bir ince hikmet de şudur: (*İslâm dîni, sâdece zâhirî menfe'atler ve kuvvet zoru ile yayıldı*) diyenlere karşı, havârifler ile Eshâb-ı kirâmın ahvâli mukâyese edilirse, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ibretli bir şekilde, i'tirâzcıları ve hasmlarını utandırmak için, mu'cize olarak Eshâbından birini, o şekilde vazifelendirmiş olduğu hâtıra gelebilir. [Çünkü Alî “radiyallahü anh” hiç çekinmeden Resûlullahın yatağına yatmış, Petrus ve diğer havârifler ise, İsâ aleyhisselâmı terk edip, kaçmışlardır.]

Protestan papazlar, islâmiyete i'tirâz ederek, (*İncil, kendisine inananları, İsâ Mesîhin asrında, yehûdîlerin yaptıkları ibâdetlerden muâf tutmuştur. İbâdeti, akla uygun ve makbûl bir şekilde mü'minlere göstermiş ve beyân etmiştir. Hâlbuki, Kur'ân-ı kerîm, tekrâr kemâlden uzaklaşmıştır. Çünkü, yehûdîliğin, ruhâniyyet bulunmayan maddî ve zâhirî olan âdet ve ibâdetlerini emr etmiştir*) demektedirler.

CEVÂB: Bunlara sorarız ki, İsâ aleyhisselâmın Matta İncilinin beşinci bâbının onyedinci âyetinde, (Ben şerî'ati yıkmağa gelmedim. Ben yıkmağa değil, temâm etmeğe geldim. Çünkü, yer ile gök zâil olmadıkca, herşey vâki' oluncaya kadar, şerî'atden bir harf veyâ bir nokta bile yok olmayacaktır) sözünün ma'nâsı nedir? Kendisi, Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere, niçin sünnet olmuşdur? Ömrünün sonuna kadar, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atindeki, belli bayramları temâmen icrâ etmesinin sebebi nedir? Benî İsrâîl ile aralarında geçen münâkaşalarda, onları Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati ile amel etmedikleri için, neden azarlamışdır? Bunlardan anlaşılıyor ki, protestan papazların bu iddiâları, temâmiyle İncilin ahkâmına ve İsâ aleyhisselâmın yaptıklarına, mugâyirdir, zıddır. Kur'ân-ı kerîm, kemâlden ve ruhâniyyetden aslâ ârif değildir. Bir dînin zâhirî olan ibâdetlerini yapmayan, o dînin ruhâniyyetinden istifâde edemez. Bunun tafsîlâtı aşağıda beyân olunacaktır.

Hıristiyan papazların i'tirâzlarının birincisi, islâm dînindeki tahâretidir. İlk hedefleri, ilk hücum ettikleri mes'ele tahâret mes'ele-sidir.

Bu papaz, (*İslâmiyyetde abdest almak, halkın temizliği ve vücûdun kirlerinin giderilmesi maksadına bağlı olmuş olsaydı, bir şey denilemezdi. Fekat, Allahü teâlâ için yapılan ibâdetlerin sıhhati, abdest almağa bağlanmış ve abdest ibâdetin şartı kabul edilmiştir. Abdestsiz kılınan nemâzi, Allahü teâlâ kabul etmez denilirse, burası üzerinde düşünülecek bir yerdir. Çünkü Tevrâtda,*

(Rab insanın bakdığı gibi bakmaz. Zîrâ insân zâhire, Rab kalbe bakar) denilmiş olduğundan, nemâzdan evvel abdest almanın kalb temizliğine veyâ nemâzın hakîkatine bir te'sîri yoktur. Ayrıca, nemâzın sıhhatine ve kabûlüne de, bir fâidesi olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre, Kur'ân-ı kerîm, ibâdetin aslı olan ihlâs ve kalb huzûrunu, hiç bir fâidesi olmayıyan, şekl ve âdetler üzerine va'd etmiş olur. Bir diğer husûs da, ellerini ve ayaklarını yıkamak, sıcak çöl memleketlerinde oturan ve yalın ayak gezen kimselere fâideli ve güzeldir. Fekat, gâyet nâzik ve medenî olup, soğuk memleketlerde yaşayıp, ayağını çorap ve ayakkabı ile koruyan kimseler için abdest almak, sıhhate zararlı olan bir mecbûriyettir. Bilhâssa, kuzey kutub bölgelerinde yaşayan kimselere, günde beş def'a buzları kırıp yıkanmak, ne kadar meşakkatli ve sıhhati gideren bir şeydir. Ne kadar adâlet ve hakkâniyetden uzaktır. Kibleye dönmek de benî İsrâîli taklîddir) demektedir.

CEVÂB: Bilinmelidir ki, islâm dîni, bütün dinlerin en kâmil ve en temâm şeklidir. Ya'nî zâhirî ve bâtinî olgunluğu kendinde cem' eden bir tevhîd dînidir. İnsanlara fâideli şeyleri emr eden, zararlı şeylerden koruyan bir dindir. Onda insanlara zararlı olabilecek en küçük bir hüküm yoktur. Her hükümünde insanlar için maddî ve ma'nevî nice fâideler vardır. İslâmiyyetin, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olduğunun açık bir delîli de, islâmiyyetde, ne kadar zâhirî ve şeklî görünen ahkâm varsa, her birinin nice hakîkatleri ve insanlar için fâideleri olmasıdır. İlm ve teknik ilerledikçe, bunların fâideleri ortaya çıkmaktadır. Gözleri cehâlet perdesi ile kapanmış olanlar, bu hakîkatleri idrâk edememekte ve sâdece zâhire bakmaktadırlar. İsrâ sûresinin yetmişikinci âyetinde meâlen: **(Bu dünyâda [kalbi hakkı kabûl etmeyecek şekilde] kör olan kimse, âhiretde de kördür.** [Kurtuluş yolunu görmez]) buyurulmuştur. Âyet-i kerîmede bildirilen kimseler, böyle söyliyip papazlardır. İslâmiyyete uyan kimseler, âhiretde, ihlâslarına göre mükâfâta kavuşacaklardır. Gözleri, irfân nûru ile açılmış, bütün âlemi kaplıyan ilâhî ni'metden idrâk ve anlayışları nisbetinde nasîb almış olan kimseler için, âhiretde yüksek dereceler va'd edilmiştir. Bu va'dler, bu ni'metler, âyet-i kerîmelerde bildirilmiştir. Akl ve irfân sâhibi olan kimselerin burada yapacakları şey, islâmiyyetin emr ettiği ibâdetlere sıkı sıkıya bağlanmaktır. Bununla berâber, kalbini kötü huylardan temizlemek lâzım olduğu, tefsîr ve hadîs-i şerîf kitâblarında uzun uzun beyân edilmiştir. Binlerce Ehl-i sünnet âlimi de kitâblarında bildirmiştir. Ayrıca, bâtin yolunu öğrenmek isteyenler, Allahü teâlâyâ kavuşduran yolun menba'ları ve rehberleri olan Evliyâ-i ki-

râma mürâceat etmelidirler.

Tefsîr âlimleri bildiriyorlar ki, abdest ve tahâret, ya'nî temizlik, bu i'tirâzçı papazın da i'tirâf ve kabûl ettiği şekilde, zâhîren bedeninin sıhhatine çok fâideleri olduğu gibi, ma'nevî olarak da, kalbin tasfiyesinin ve huzûrunun bir işâretidir. Nemâz, Allahü teâlânın huzûrunda durmaktır. Allahü teâlânın huzûrunda durunca, kalbin tasfiye edileceği açıktır. Kötülüklerden temizlenmemiş bir kalb ile, Allahü teâlânın huzûruna çıkılamaz. Nitekim, dünyâ işlerinde de böyledir.

Abdest almanın beden temizliği olduğu, hergün beş kerre bedendeki mikrop yuvalarını temizlediği meydândadır. Akli ve ilmi olan herkes, bunu bilmektedir. Abdestin kalbe kuvvet verdiğini, rûhu temizlediğini papazlar da biliyor. Meselâ, **(Riyâd-un-nâsîhîn)**de, abdestin fazîletini anlatırken diyor ki, imâm-ı Ca'fer Sâdık "rahmetullahi aleyh,^[1] nasîhat vermek için, bir râhibe geldi. Kapı geç açıldı. Sebebini sorunca, Râhib, (Aralıktan seni görünce, heybetinden çok korktum. Hemen abdest aldım. Tevrâtda görmüştüm ki, bir kimseden veyâ birşeyden korkunca, abdest almalıdır. Abdest, insanı zarardan korur yazılı idi) dedi. İmâm nasîhat verince, hemen müslimân oldu. Kalbi, abdestin bereketi ile temizlendi.

Üzeri pis-kirli olan bir kimse, pâdişâhın dîvânına girmek için bir yol ve bir ruhsat bulamaz. Bu da gösteriyor ki, abdest ve tahâret, i'tirâzçı papazın zan ettiği gibi, huzûr ve ihlâs için fâidesiz değildir. Şimâl [kuzey] memleketlerinde yaşayan kimseler, abdest almak istedikleri zemân, yalnız sabâhleyin sıcak su ile abdest alarak çoraplarını ve mestlerini giyerler. Diğer dört vaktde, abdestlerini tutarak nemâzlarını kılabilecekleri gibi, abdestleri bozulduğu zemân, mestleri üzerine mesh ederek abdest alabilirler. [Böylece, hem ayaklarını yıkamamış ve ayakları üşümemiş, hem de nemâzlarını kılmış olurlar. Soğuk su kullanamayanlar, sıcak odalarında, toprak ile teyemmüm ederler. Protestan papazın iddiâ ettiği gibi, günde beş def'a buz kırmağa hiç lüzûm yoktur. Onlar, yemekden evvel günde üç def'a ellerini yıkarken buzları kırdıkları için hasta mı oluyorlar?]. Bir kimsenin vücûdunda hastalık olur da, abdest almak, ya'nî su ile yıkanmak sıhhatine zararlı olursa, teyemmüm edebilir. Çünkü asl maksad sâdece el, yüz ve ayak yıkmak değil, kalbin tasfiyesi [ya'nî Allahü teâlânın huzûruna durmak için bir hâzırlık ve Allahü teâlâyı hâtırlamak]dır. Za-

---

[1] Ca'fer Sâdık, 148 [m.765] de Medîne'de vefât etti.

rûret hâllerinde, islâmîyyet aslâ güçlük teklîf etmez, güçlüğü emr etmez. Nitekim hadîs-i şerîfde, **(Dinde güçlük yoktur)** buyurulmuşdur. Kur'ân-ı kerîmde Bekara sûresinin ikiyüzseksenaltıncı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ insana gücü yetmeyeceği şeyi teklîf etmez)** buyurulmuşdur. Ya'nî, Allahü teâlâ, bir nefse, gücü yetebileceği, yapabileceği şeyi emr eder, yapamayacağını emr etmez. [Nisâ sûresinin yirmisekizinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, ibâdetlerinizin hafif, kolay olmasını istiyor. İnsan za'îf, dayanıksız yaratıldı)** buyurulmuşdur. İslâmîyyetde, ibâdetler için iki yol vardır: Bunlardan birisine **(Ruhsat)**, diğereine de **(Azîmet)** yolu denir. Ruhsat, islâmîyyetin ibâdetlerde tanıdığı, izn verdiği kolaylıklardır. İnsana kolay geleni yapmak, ruhsat ile amel etmek olur. Zor geleni yapmak ise azîmetdir. Azîmet ile amel etmek, ruhsat ile amel etmekden dahâ kıymetlidir. Bir insanın nefsi, kolaylıkları yapmak istemezse, bunun azîmetleri bırakıp, ruhsat ile amel etmesi efdâl olur. Fekat, ruhsat ile amel etmek, ruhsatları araştıрмаğa yol açmamalıdır.] **(Amellerin en fazîletlisi, nefse en zor gelenidir)** hadîs-i şerîfi, islâmîyyetdeki amellerde ta'kîb edilecek en doğru yolu, açıkca göstermektedir. Bunun için, îmân-ı kâmil sâhibi olan mü'minler, Allahü teâlânın rızâsını ve sevgisini kazanmak için, nefslerine zor gelen, güç şeyleri yapmağı seçerler. Böylece âhîretde yüksek derecelere kavuşmak isterler.

Yalnız, başını açıp gözünü semâya dikerek ibâdet eden hristiyanlar, beden temizliğinden hiç bahs etmiyerek iğrenç kokulu bedenleri, kirli elbise ve ayakkabılar ile kiliseye gidip, loş bir havada, nâhoş kokular içerisinde, bir parça ekmeği yiyip, bir yudum şerâb içince, Allahü teâlâ ile (hâşâ) hemen birleşeceklerini, kalblerinin kötülüklerden temizleneceğini zan ediyorlar. Böyle bir zanna sâhib olan kimseler için, elbette islâmîyyetin emrlerinin hakikatlerini anlamak pek zordur. Yıkanmağı, temizliği, müslimânlardan öğrenerek, pislikden kurtuldular ise de, bozuk inanışları ve uydurma ibâdetleri hâlâ devâm etmektedir.

Papazların i'tirâzlarından birisi de nemâzdır. *(Tekbîr, kıyâm, rûkû' ve secde zâhire uygun olmadığı gibi, rûhânî de değil imiş.)*

CEVÂB: Düşünemiyorlar ki, acabâ maddî ve ma'nevî olarak, Allahü teâlâyâ ibâdetden maksad nedir? İbâdet, her ne şekilde olursa olsun, Allahü teâlâyâ ta'zîm ve Allahü teâlânın nihâyetsiz hazînesinden yapmış olduğu sayısız ihsânlarından dolayı, hamd ve senâ etmek ve kendinin âcizliğini i'tirâf edip, Allahü teâlâdan rahmetini istemektir. Allahü teâlâyâ ta'zîm sebeplerini araştırdığımızda, nemâzın rûknlerinden olan, kıyâmda elleri bağliyerek huşû' ile Allahü teâlânın huzûruna çıkmak, Besmele-i şerîfe ve

sûre-i Fâtîha okuyarak hamd ve senâ etmek, rükû' ve secdelerde, vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlâyı tesbîh ve her hareketde (**Allahü ekber**) tekbîr cümlesi ile, Allahü teâlânın büyüklüğünü söylemek, Allahü teâlâyı ta'zîm etmektir.

Benî İsrâîl Peygamberlerinin bildirdikleri üzere, kible, Kudüs-deki (**Beit-i mukaddes**)e doğru idi. Sonradan (**Kâ'be-i muazzama**)ya doğru oldu. Kâ'be-i muazzamayı İbrâhîm aleyhisselâm yapmış olduğu için, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Kâ'be-i muazzamaya karşı ibâdet yapmak istiyordu. Merhameti sonsuz olan Allahü teâlâ, sevgili Peygamberini bu arzûsuna kavuşturarak, kible, Mescid-i aksâdan, Mescid-i harâma çevrildi. Bekara sûresinin yüz kırkdördüncü âyetinde meâlen: (**Şimdi yüzünü Mescid-i harâm tarafına çevir**) buyurulmuştur.

İslâm dîninde, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde olan, Kurban kesmek, sünnet olmak, domuz eti, leş ve fâiz yimemek, zinâ etmemek, adam öldürmemek ve kısâs gibi dahâ nice hükmler vardır. Her ne kadar, zemânımızda mevcûd hıristiyanlıkta, İsâ aleyhisselâmın emrinin hilâfına olarak, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde bulunan birçok hükmler tahrîf olunmuş ise de, zinâ ve adam öldürmekten nehy ve kibleye yönelmek gibi, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden olan ba'zı hükmler devâm etmektedir. Hıristiyanlar, (Tevrâtın bütün ahkâmı tasdik olunmuş, mu'teberdir) dedikleri hâlde, hükmleri ile amel etmezler. [Sorulduğu zemân ise, (Kitâb-ı mukaddes)in temâmına inanıyoruz. Eski Ahd ya'nî (Tevrât) da, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş kitâbdır dedikleri hâlde, bunun ahkâmı ile amel etmezler. Sebebini sorunca, hükmü nesh oldu, değişti derler. Hem Allahü teâlânın kitâbı diye inanıyor, birçok bahslerde hıristiyanlık inancının delili olarak Tevrâtdan âyetler okuyorlar, hem de ahkâmı ile amel edilmediği sorulunca, ahkâmı mensûhdur diyorlar.] Fekat ba'zı hıristiyanlar, 923 [m. 1517] senesinde ortaya çıkan Luther ismindeki bir papa za uyarak kibleyi, ya'nî beyt-i mukaddese karşı dönmeği terk etmişlerse de, diğer milyonlarca katolik hıristiyan hâlâ beyt-i mukaddese doğru dönmektedir. Hiç birisi, protestanların kibleye dönmeği terk etmelerine i'tibâr etmemektedir. Çünkü, ibâdetden asl maksad, Allahü teâlâyı ta'zîm ile, hamd, senâ, niyâz ve düâdan, ya'nî yalvarmaktan ibâretidir. Kalb huzûru ile, ma'nevî kıymeti hâiz olan bir yere dönerek, ibâdet etmekde, ta'zîmi ihlâl edecek, ibâdeti bozacak ne gibi bir şey düşünülebilir? Ayrıca, dönülecek cihetin belli olması, kalbin dahâ fazla huzûr bulmasına sebep olur.

İbâdetlerinde, kıyâm, rükû' ve secde gibi kulluğu bildiren

edebler olmayan hıristiyanlar, kilisede, sâdece birbirlerinin yüzlerine bakarlar. Genç oğlanlar ile kızlar, her ne kadar göz zinâsından nehy olunmuşlarsa da, birbirlerinden gözlerini ayırmazlar. Dahâ sonra, papazın okuduğu ekmek parçasını, tanrı kabûl ettikleri İshâ aleyhisselâmın eti, şerâbı da kanı olarak inanıp (**İshâ-i rabbânî**) diye yiyip içerek, hemen rûh-ül-kuds ile birleşdiklerini zan ederler. [Protestanlar, bu işâ-i rabbânîyi (evharistiya)yı bir hâtıra olarak yiyip içerler.]

İbâdetden maksad, her şeyin yaratıcısı olan Allahü teâlâyâ itâ'at ve ta'zîmdir. Bu iki dinden hangisinde Allahü teâlâyâ ta'zîmin bulunduğu ortadadır!

İslâm dîninde hergün beş farz nemâzdan önce ezân ve ikâmet okunur. Müezzin yüksek sesle ezân okur. Ya'nî:

ALLAHÜ EKBER: Allahü teâlâ büyükdür. Ona bir şey lâzım değildir. Kullarının ibâdetlerine muhtâc değildir. İbâdetlerin, Ona fâidesi yoktur. [Bunu, zihnlerde iyi yerleştirmek için bu kelime, dört kere söylenir.]

EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH: Kibriyâsı [büyüklüğü] ile ve kimsenin ibâdetine muhtâc olmadığı hâlde, ibâdet olunmağa Ondan başka kimsenin hakkı olmadığına şehâdet eder, elbette inanırım. Hiçbir şey Ona benzemez.

EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN RESÛLULLAH: Muhammed aleyhisselâmın, Onun gönderdiği Peygamberi olduğuna, Onun istediği ibâdetlerin yolunu bildiricisi olduğuna şehâdet eder, inanırım.

HAYYE ALES-SALÂH, HAYYE ALEL-FELÂH: Ey mü'minler, koşun felâha, se'âdete, koşun salâha, iyiliğe, ya'nî nemâza.

ALLAHÜ EKBER: Ona lâyük ibâdeti kimse yapamaz. Herhangi bir kimsenin ibâdetinin Ona lâyük, yakışır olmasından çok büyükdür, çok uzaktır.

LÂ İLÂHE İLLALLAH: İbâdete, karşısında alçalmağa müstehak olan, hakkı olan ancak Odur. Ona lâyük bir ibâdeti, kimse yapamamakla berâber, Ondan başka kimsenin ibâdet olunmağa hakkı yoktur, [diyerek mü'minleri nemâza da'vet eder].

[İnşirâh sûresinin dördüncü âyetinde, Allahü teâlâ, habîbi Muhammed aleyhisselâm için meâlen: (**Senin ismini** [şarkda, garbda, yer küresinin her yerinde] **yükseltirim**) buyuruyor. Garba doğru, bir tûl derecesi [111,1 kilometre] gidilince, nemâz vaktleri dört dakika gecikiyor. Her yirmisekiz kilometre gidişde, aynı vaktin ezâmı birer dakika sonra tekrar okunmaktadır. Böylece, yeryüzünün her yerinde, her an ezân okunmakda, Muhammed

aleyhisselâmın ismi her an, her yerde işitilmektedir. Yirmidört sâat içerisinde Onun isminin söylenilmediği bir an yoktur.]

Hıristiyanların kiliseye da'vetleri ise, çan çalmakla olur. Müslimânların ibâdeteye da'vet şekli ile hıristiyanların da'vet şekline hangisinin Allahü teâlâyı ta'zîm ettiği ve rûhânî olduğu meydândadır.

Müslimânlar, ezândan sonra, nemâz kılarlar. Nemâza başlamadan önce, nemâzın icâb ettirdiği şartlar vardır. Bunlar altıdır. Bunlardan biri bulunmazsa, nemâz sahîh olmaz:

1 — **Hadesden tahâret:** Abdesti olmanın abdest a'zâlarını güzelce yıkamasıdır. [Yâhud cünüb olanın gusl etmesidir.]

2 — **Necâsetden tahâret:** Bedenini ve elbisesini ve nemâz kıldıracağı mahalli, görünen maddî pisliklerden temizlemektir.

3 — **İstikbâl-i kible:** Kâ'be-i muazzama tarafına dönmektir. [Kible cihetini anlamak için, güneşi gören toprağa bir çubuk dikişir, yâhud bir ip ucuna anahtar, taş gibi bir şey bağlanıp sarkıtılır. Takvîm yaprağında yazılı (Kible sâati) vaktinde, çubuğun, ipin gölgeleri kible istikâmetini gösterir. Gölgenin güneş bulunduğu tarafı, kible ciheti olur.]

4 — **Setr-i avret:** Gerek erkeklerin ve gerekse kadınların nemâz kılarırken islâmîyyetin bildirdiği avret yerlerini örtmeleridir. Avret yerlerini, her yerde, her zemân başkalarının yanında, örtmek farzdır, lâzımdır.

5 — **Vakt:** Her milletin ba'zı ibâdetlerinde muayyen vakt olduğu gibi, müslimânların nemâzlarını da, Allahü teâlâ, belli vaktlere tahsîs etmiştir. Vakti gelmeden evvel ezân okumak büyük günâhdır ve kılınan nemâz sahîh olmaz.

6 — **Niyyet:** Kılacağı nemâzın ismini ve vaktini bilmek ve herhangi bir dünyevî sebep ile değil, ancak Allahü teâlânın emri ve rızâsı için olduğunu bilmektir.

Hıristiyanlar, kiliseye yıkanmadan gitmektedirler. Pis kokuları ile, birbirlerini râhatsız etmektedirler. Belli bir cihete dönerek, kalb huzûru ile, Allahü teâlâyı ibâdetleri olmadığı için, hep birbirlerine bakmaktadır.

Müslimânların, ibâdetler için olan şartları ile, hıristiyanların ibâdetleri karşılaştırılırsa, hangisinin dahâ rûhânî ve kulluğa uygun olduğu belli olur.

Şimdi, nemâzın rûknlerinin ne olduğunu beyân edelim:

1 — **İftitâh tekbîri:** Bir müslimân nemâz kılmağa başlarken, önce, ellerini kaldırıp, Allahü teâlâdan gayrı her şeyi kalbinden çıkararak, kalb huzûru ile, Allahü teâlânın huzûruna çıktığını hâtırla-

arak (**Allahü ekber**) der. Bunun ma'nâsı, (Allahü teâlâ, zihne gelen her şeklden ve hayâllerden ve mahlûklara benzemekden uzak ve kâmillikle vasf olunan her şeyden, dahâ büyükdür) demektir.

2 — **Kıyâm**: Tam bir huşû' ve edeb ile, Allahü teâlânın huzûrunda ellerini bağlayıp, ayakda durmaktır.

3 — **Kırâ'et**: Allahü teâlânın ismi şerîfi ile Fâtiha-i şerîfi okumaktır ki, dahâ önce meâl-i şerîfini bildirdiğimiz gibi, Allahü teâlâyâ hamd-ü senâ ve ta'zîm ile, hidâyet ve selâmet için düâdır. [Kıyâmda, Fâtiha-i şerife ile birlikde, bir sûre veyâ âyetler okunur.]

4 — **Rükû'**: Bir kerre, eğilerek, ellerini diz kapaklarına bağlayarak, sırtını ve başını düz tutmaktır. Rükû'da, (**Sübhâne Rabbiyel azîm**) denir ki, ma'nâsı, (Her şeyden büyük olan Rabbimi her dürlü ayb ve noksan sıfatlardan münezze ve mukaddes bilirim) demektir. [Bu üç, beş, yedi, dokuz veyâ onbir def'a, söylenilebilir.]

5 — **Secde**: Kendini âciz bilerek, tazarrû ve niyâz ile, iki kerre yere yüzünü koyarak (**Sübhâne Rabbiyel a'lâ**) denir. Ma'nâsı, (Herşeyden yüksek, âlî olan Rabbimi bütün noksan sıfatlardan münezze ve mukaddes bilirim) demektir.

İslâm dîninde rükû' ve secde, ancak varlığı mutlak lâzım olan, Allahü teâlâyâ yapılır. Müslimân, nemâzda Kâ'be-i mu'azzamaya dönerek, Allahü teâlâyâ secde etmektedir. Kâ'beye karşı secde edilir. Kâ'be için secde edilmez. Kâ'be için secde eden kâfir olur. Hiç bir insana ve hiç bir mahlûka karşı secde etmek câiz değildir. Çünkü insan, Allahü teâlânın yarattığı mahlûkların en şerefli olup, yaratılışta, ya'nî insanlıkta, hiç birisinin diğerinden farkı yoktur. Maddî makâm ve rütbelere ise, insanın mâhiyyetini değiştiremez. [Kendilerinin ilah olduklarını iddiâ eden, fir'avnlar ve nemrudlar dahî, diğer insanlar gibi yimekten, içmekten ve diğer beşerî ihtiyaçlardan ve ölümden kurtulmuş değillerdir. Allahü teâlânın, insanlar içerisinde seçmiş olduğu kulları olan Peygamberler "aleyhimüsselâm" de, sıfât-ı beşeriyede diğer insanlarla aynıdır. Ya'nî, onlar da yirler, içerler, soğukta üşürler. Ancak, Allahü teâlâ, onlara husûsî ni'metler ve çeşitli mu'cizeler ihsân etmiştir. Hiç bir sâlih kul, Peygamber derecesine kavuşamaz. Peygamberler ma'sûmdurlar. Aslâ günâh işlemezler. Ba'zı Peygamberlerden zelle sâdır olmuştur. Zelle, günâh demek değildir. Bir işi, en güzel şekilde yapmamak demektir. Güzeldir, fekat en güzel değildir.]

Yüzünü yere koymak, ya'nî secde ederek ta'zîm etmek, kişinin kendi zilletini, aşağılığını ve ta'zîm ettiği zâtın şânının büyüklüğünü ve yüceliğini i'tirâf etmektir. Böyle bir ta'zîm ise, hakîkî ni'met verici ve kâinâtın yaratıcısı olan, Allahü teâlâdan başkasına lâyıf

değildir. Hattâ, böyle ta'zîmler şöyle dursun, Peygamber efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâmî "aleyhimürrıdvân" kendisi gelince ayağa kalkmaktan nehy buyurmuşdu. Onun Eshâbı arasında, kendisine tahsîs edilmiş her hangi bir oturma yeri, taht, sedr gibi birşeyi de yokdu. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâmın yanına geldiği zemân, boş olan münâsib bir yere otururdu. Kendisini tanımayanlardan o meclise gelenler, kendisini bilemez (Resûlullah kimdir?) diye sorarlardı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", böyle hareket edince, diğer âciz insanların ne yapması lâzım olduğu düşünölmelidir.

6 — **Ka'dede teşehhüd mikdârı oturmak:** Başını ikinci secde-den kaldırınca, iki diz üzerine oturup, tehiyyât okumaktır. Tehiyyâtın ma'nâsı: (Yapılan bütün ta'zîmler, hurmetler ve ibâdetler Allahü teâlâyâ mahsûsdur ve ey Nebî-yi zîşân, selâmet ve Allahın rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. Selâmet bizim üzerimize ve bütün sâlih kulların üzerine olsun. Ben şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka, kendisine ibâdet edilip, tapınılacak ilah yokdur ve Muhammed aleyhisselâm Allahü teâlânın kulu ve resûlüdür.) İşte, müslimânların günde beş def'a edâ etmekle mükellef oldukları, farz nemâzların, altı rüknü, temel direği bunlardır. Âdem aleyhisselâmdan beri, her Peygamberin ümmetine günde bir vakt nemâz kılmak emr olunmuş idi. Nemâzın en kâmil şekli, ancak âhir zemân Peygamberine emr ve ihsân buyurulmuşdur.

Nemâzın rüknleri olan bu amellerde, Allahü teâlânın ülûhiyyetine ve ta'zîme noksanlık olacak bir şey var mıdır? Ne garîbdir ki, islâmîyyetde, rüknleri ve şartları açıkca bildirilen ibâdetlerin, rûhânî olmadığını iddiâ eden protestanların, vaftız, kurban (işâ-i rabbânî) ve İncil kırâetinden başka ibâdetleri yokdur. Müslimânların nemâzı rûhânî değilmiş de, hristiyanların bu ibâdetleri rûhânî imiş (!).

(**Menâkıb-i çihâr-i yâr-ı güzîn**)de, Alî "radiyallahü teâlâ anh"ın doksanüçüncü menkıbesinde diyor ki, imâm-ı Alî "radiyallahü anh" nemâza durunca, etrâfında yapılanlardan hiç haberi olmazdı. Bir cengde, mübârek ayağına ok girdi. Kemiğe saplandı. Cerrâh bunu çıkarırken ağrısına dayanamazsın. Önce, münevvim ya'nî uyuşdurucu ilâc verip uyutacağım dedi. İlâca lüzüm yok. Nemâzımı kılarken çıkar buyurdu. Nemâzda ilen mübârek ayağını yarıp, demiri kemikten çıkardı ve yarayı sardı. Nemâz bitince, çıkardın mı dedi. Evet deyince, Allah hakkı için, hiç acı duymadım buyurdu. Sâlih müslimânların nemâzlarının böyle olduğunu bildiren çok hadîs-i şerîf vardır.

Hristiyanların ibâdetlerini de kısaca inceleyelim:

1 — **Vaftîz:** [Hıristiyan ibâdetlerinin ya'nî Sakramentlerin birincisidir. Hıristiyanlar, vaftîzin Îsâ aleyhisselâm tarafından konulduğuna inanırlar.] Îsâ aleyhisselâm ömrü boyunca kimseyi vaftîz etmedi. Vaftîz yapınız diye bir emr de etmedi. [Hıristiyan olmak için ve bir kiliseden diğerine geçmek için, vaftîz yapılmasının şart olduğuna inanan hıristiyanlar, vaftîzi, Baba, oğlu, rûh-ül-kuds adına yaparlar. Hıristiyanlara göre vaftîz, Îsâ aleyhisselâmın ma'nevî vücûdu, ya'nî ilahlığı ile maddî vücûdunun birleşmesi ve rûh-ül-kuds ile yeniden doğuşdur. Aslı günâh dedikleri, tâ Âdem aleyhisselâmdan geldiğine inandıkları suçun, vaftîzle afv edileceğine inanırlar. Vaftîz kilisede yapılır. Kiliseler arasında vaftîzin yapılışı birbirinden farklıdır. Ba'zıları kudsiyyetine inanılan bir suya daldırarak, ba'zıları su serperek, ba'zıları da, başına su dökmek sûretiyle vaftîz yaparlar. Vaftîz yapılacak kimsenin yaşı da kiliseler arasında değişiktir. Hıristiyanlar vaftîz yapılmadan ölenin günâhkâr olarak öldüğüne inanırlar.] Burada, rûhâniyyete âid hiç bir şey yoktur.

2 — **Kurban: (Îşâ-i rabbânî veya Evharistiya):** Bunun tafsîlâtını yukarıda zikr etmişdik. [İncile göre, Îsâ aleyhisselâm, Havârîleri ile birlikte yidiği son akşam yemeğinde ekmeği parçalayıp, alın yiyin, bu benim etimdir diyerek, havârîlere verdi. Bir kâse içindeki şerâbı uzatıp, alın içiniz, bu benim kanımdır diyerek onlara içirdi. Pavlos bunu te'vîl etdi. Kilise ise, onu âyin hâline getirdi. Önce senede bir def'a yapılırken, sonradan her hafta yapılmağa başlandı. Papazlara sorarız, şerâb içmek, şerâblı ekmek yemek ibâdet olur mu? Böyle, ibâdet olarak yapılan bir işin rûhâniyyet neresindedir?]

3 — **İncîl Okumak:** Papaz İncîlden bir parça okumakda, hâzır olanlar da, bunu anlamadan dinlemektedirler. Bu da rûhânî olmaz. Çünkü bugünkü İncîller, Îsâ aleyhisselâma semâdan gönderilen mukaddes kitâb olmayıp, insan sözleridir.

Hıristiyanlar, müslimânların hac farızasını yapmalarına da i'tirâz ederek, *(Bu, yehûdîlerin senede üç def'a, Kudüs-i şerîfde bulunan Beyt-i mukaddesi ziyâret etmek âdetlerine benzemektedir. Çünkü, Allahü teâlâ, o makâm-ı mukaddesde tecellî buyuracağını va'd etmişti. Fekat sonradan yehûdîler, yaptıkları cinâyetlerden dolayı, Allahü teâlânın gadabına uğradılar. Hükûmetleri yok oldu, düşmanları gelerek, Beyt-i mukaddesi yıkdılar. Allahü teâlâ, Beyt-i Mukaddesin yerine, Îsâ Mesîhin cesedini kendisine beytullah [Allahın evi] tahsîs etdi. Kullarına Îsâ Mesîhi bu sebeble gönderdi. Ona inanmış olanları da, rûh-ül-kuds ile te'yîd ederek, her birini canlı bir beytullah olmak derecesine*

kavuşurdu. Böylece, Allahü teâlâ için, tecellî edeceği, insan eliyle yapılmış husûsî bir yere, bir hâneye artık lüzûm kalmadı. Tekrâr böyle bir hânenin seçilmesi, Allahü teâlânın hikmetine muvâfık değildir. İncilde, İsâ Mesîhin, (Bir zemân gelir ki, Babaya ne bu ibâdeti yapacaksınız ve ne de Kudüsde secde edeceksiniz. Fekat hak üzere secde edenler, rûh ile ve sıdk ile her yerde secde etsinler. Çünkü Baba da, kendine böyle secde etmelerini ister) dediği kelâm, kıyâmete kadar kâim ve dâimdir. Hâl böyle iken, tekrâr herkesin tavâf etmesi için zâhirî bir hâne, bir beyt ortaya çıkarmak ve Allahü teâlânın sonsuz bereketlerine kavuşmağı yalnız o mekânna tahsîs etmek ve halkı o hâneyi ziyârete teşvîk etmek, hıristiyanlık dîninin yüksek rûhâniyyet mertebesini, çok aşağı bir dereceye indirmekdir. Bu ise, tekrâr eski yehûdî âdetlerine, şeklî ve zâhirî bir âdete geri dönmek olur) demektedirler.

CEVÂB: Bu i'tirâzları da, temâmen asılsızdır. Çünkü:

1 — Hıristiyanlar, İsâ Mesîhin cesedinin Beyt-i mukaddesin yerine geçtiğini hangi İncilin hangi âyetinden almışlar ise, onu beyân etmeleri lâzımdır. Beş-on altın maâş karşılığı, kilisede hizmet etmeğe me'mur olan bir papazın sözlerinin, hıristiyanlık dîninin emreri olamayacağı açıktır.

2 — İncillerde yazılı olduğu gibi, İsâ aleyhisselâm ömrü boyunca, Beyt-i mukaddesi ziyârete gitmiş, hattâ onun içindeki satıcıları koğarak, içerisini temizlemeğe çalışmıştır. Bundan anlaşılıyor ki, eğer Beyt-i mukaddesin hükmü kalmayıp, kendisi onun yerine geçseydi, onu ziyâret etmeğe devâm etmez, içerisini de dünyâlık kazanmağa çalışan kimselerden temizlemezdi. Şâkirdlerine de, (Artık siz bu Beyt-i mukaddese i'tibâr etmeyiniz. Onun ma'nâsı benim. Sizlerden her biriniz birer birer Allahın evisiniz) derdi.

3 — Beyt-i mukaddesin harâb olmasından sonra, başka bir yerin tekrâr beyt olarak seçilmesi, niçin hikmet-i ilâhiyyeden beklenilmesin! İslâm i'tikâdına göre, Allahü teâlânın şerki ve benzeri yoktur. Kendi mülkünde dilediğini yapar. Belli bir zemân kible olarak Beyt-i mukaddesi gösterir, dahâ sonra da, Kâ'be-i muazzamayı kible yapar. Ona kimse karışamaz.

İncillerin yazıldığı zemânlarda, bütün nasrânîler, Mûsâ aleyhisselâmın şer'îati ile amel etdikleri ve havârîler ve onların şâkirdlerinin hepsi, Beyt-i mukaddesi ziyâret etdikleri için, İncillerde herhangi bir mahallin ziyâreti emr edilmemiştir.

4 — (Nihâyetsiz ilâhî bereketlere kavuşmağı Allahü teâlâ yalnız Kâ'be-i muazzamayı ziyâret etmeğe tahsîs etmedi) sözü de

yanlıştır. Papazın kendi iddiâsını kuvvetlendirmek hırsı ile uydurduğu bir iftirâdır. (İlâhî bereketlere çokca kavuşmak, yalnız Kâ'be-i muazzamayı ziyârete mahsûsdur) şeklinde Kur'ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde, herhangi bir haber var ise, beyân etmelidir.

5 — Kâ'be-i muazzamayı ziyâret etmek, müslimânlara umûmî bir emr değildir. Hac yapacak kimse, hac yapabilmek şartlarını hâiz olmalıdır. Meselâ, zengin olmak, sıhhatli olmak, gidilecek yolun emîn olması gibi. Papazın burada da, kötü niyeti ve düşmanlığı ortadadır.

6 — Bir dinde, bir mahalli ziyâret etmenin ve o mahalli kible edinmenin emr olunması, o dînin yüksek bir mertebe ve rûhâniyetden en aşağı dereceye düşmesini îcâb etdirmez. İncillerde, İsâ aleyhisselâmin (Beytullah=Allahın evi) olduğunu bildiren bir âyet de yoktur. Bir sebeble yükseklik ve rûhâniyyetin azalması papazın kendi hayâlidir.

7 — Kâ'be-i muazzamayı ziyâret etmenin müslimânlara emr olunması, hükmü kaldırılmış şekli bir âdete, tekrâr geri dönmek değildir. Çünkü, İsâ aleyhisselâmin dîninde, Beyt-i mukaddes ziyâret hükmü kaldırılmamıştı. Gerek İsâ aleyhisselâmin dîninde, gerekse islâm dîninde, geçmiş Peygamberlerin şerî'atlerinin nice hükmleri bâkîdir. Bunların bâkî olması, Mûsâ aleyhisselâmin şerî'atine geri dönmek demek değildir. Papazın, haccın şartlarını bilmeden (şekli ibâdetdir) sözü de, ceahâletini göstermektedir.

İslâmiyyetde emr edilen haccın âdâbından kısaca bahs edelim:

Hacca niyyet eden bir mü'min, her şeyden önce, ihlâs ile tevbe etmelidir. Üzerinde kul hakları varsa, ödemeli, emânetleri sâhiblerine vermelidir. Hacca gidip gelinceye kadar, âilesinin ihtiyâcı olan nafakayı hâzırlamalıdır. Kâ'be-i muazzamaya gidip gelinceye kadar, îcâb eden yol parasını, halâl maldan olarak yanına alması ve kendisine hayrlı yol arkadaşları bulması ve içlerinden huyu en güzel, [ilmi ve tecrübesi en çok] olanı, emîr ta'yîn edip, onun sözlerine itâat etmesi ve onun tedbîrlerini yerine getirmesi lâzımdır. [Ayrıca, yolun emniyyetli olması, canının ve malının helâk edilme korkusu olmaması lâzımdır. Yol emniyyeti olmaz ise, hacca gitmek farz olmaz.]

Haccın farzları üçdür:

1 — **İhrâm giymek:** Mekke-i mükerremeye yaklaşıldığı zemân, mîkât denilen belli yerlerde veyâ dahâ evvel, hâcılar elbiselerini çıkarıp ihrâma bürünürler. Başka birşey giymezler, Ya'nî dünyâ zînet ve elbiselerinden arınıp, mahşer yerine gider gibi, herkes

aynı elbiseler içerisinde, beğ ve köle farksız, başı açık, ayağı çıplak (çorapsız) giderler.

[Haccı ihrâm içinde yapmak farz olup, ihrâm ile yapılmazsa hac sahîh olmaz. (**İhrâm**) peştemal gibi, iki beyâz bez olup, biri belden aşağı sarılır, diğeri de omuza sarılır. İple bağlanmaz ve düğümlemez. İhrâm giyen kimseye, ba'zı işleri yapmak harâm olur. Bunun tafsilâtı, fıkıh ve ilmihâl kitâblarında yazılıdır.]

2 — **Tavâf:** Tavâf, İbrâhîm ve İsmâ'il aleyhisselâmın sünnet-i şerifeleri üzere, Kâ'be-i muazzamanın etrâfında yedi def'a dönmektir. [Tavâf, Mescid-i harâm içerisinde yapılır. Tavâfa niyet etmek de, ayrıca farzdır. Farz olan tavâfa, (**tavâf-ı ziyâret**) denir. Tavâfa, (**Hacer-ül-esved**) taşından başlamak da sünnettir.] Tavâf ederken, Allahü teâlânın ve Onun Resûlünün öğretdikleri düâları okumak lâzımdır. Okunan düâların ma'nâ-i şerifleri, Allahü teâlâyı en güzel şekilde ta'zîm ederek, Ondan rahmetini istemekdir.

3 — **Arafatda vakfeye durmak:** Büyük küçük, zengin fakîr bütün müslimânlar, üzerlerinde sâdece ihrâm olduğu hâlde, mahşer ehline benzer bir şekilde, arefe günü ya'nî Zilhicce ayının dokuzuncu günü, öğle nemâzının vakti başladıktan, ertesi gün fecr vaktine kadar, arafat meydânında bulunur ve rahmân olan Allahü teâlâdan afv ve mağfiret isterler. [Bundan birgün evvel veyâ sonra Arafât meydânında bulunan kimsenin haccı sahîh olmaz.] Burada, yüz binlerce müslimân, hep bir ağızdan telbiyeyi arabî olarak okurlar. Telbiyenin ma'nâsı, (Buyur emret, ey varlığı mutlak lâzım olan Allahım, emrine hâzırım ve irâde-i ilâhiyyene itâat ederim. Senin benzerin ve ortağın yokdur) demektir.

Haccın ma'nevî cihetine gelince, erbâbı olanlar, haccın âdâbı ve farzları için, nice ma'nâlar beyân etmişlerdir. Geçmiş dinlerde, Allahü teâlâyâ yaklaşmak için, insanlardan uzaklaşıp, dağlarda yalnız başına yaşanırdı. Allahü teâlâ, ümmet-i Muhammede, bu rûhbânlığı emr etmeyip, onun yerine haccı emr etmiştir. Hac yapan kimsenin zihni, ticâret gibi dünyâ meşgalelerinden uzak olup, sâdece Allahü teâlâyı düşünmektedir. Müslimânlar, riyâ ve gösterişten uzak, âilesinden ve vatanından çıkarak, bu vâdîye ve bu sahrâyâ düşünce, dünyâdan çıkıp, mahşer yerini ve kıyâmet hâllerini hâtırlar. Elbiselerinden soyunup, beyâz ihrâma girince, kefenleri ile, Allahü teâlânın huzûruna gitdiklerini düşünürler. (**Leb-beyk**) ya'nî buyur Allahım buyur, emrine hâzırım derken, düâsını kabûlü ile kabûl edilmemesi korkusu içerisinde, Allahü teâlâdan rahmetini ve mağfiretini istemektedirler. Harem-i şerife [ya'nî Mescid-i harâma] kavuşunca, Beytullahı ziyâret için gelen-

lerin zahmetlerinin boşa gitmeyeceğini bilirler. Allahü teâlânın rızâsını gözetip, Onun rızâsı için Beytullahı ziyâret etdiklerinden, Onun azâbından emîndirler. Hacer-ül-esvede yüz ve el sürerek öpüp, ziyâret etdikleri zemân, Allahü teâlâyâ dâimâ itâat etmek üzere bîat etdikleri ve bu bîatlarına, ahde vefâ göstereceklerine kendi kendilerine söz verirler. (Kâ'be-i muazzamanın örtüsüne yapışdıkları zemân, bir mücrimin vefî-ni'metine), bir âşkın ma'şûkuna sığındığını düşünürler. Bütün bunlar, haccın edeblerindedir.

Hıristiyanların, *(Ba'zı hacıların memleketi yakın, ba'zılarının uzak olduğu için, bütün ümmet-i Muhammede hac teklîfi, Allahü teâlânın adâletine uygun değildir)* i'tirâzkâr sözleri de, aslâ doğru olamaz. Çünkü, İsrâ aleyhisselâmın, (Ebedî hayâta götüren kapı gâyet dar olup, Cehenneme götüren yol ise geniştir) buyurmuş olduğu Matta İncilinde yazılıdır. Bunun ma'nâsı, Cennete götürecek olan amel, nefse gâyet zor gelir. Cehenneme götüren amel ise, nefse gâyet tatlı gelir demektir. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Amellerin en efdali, nefse en zor gelenidir)** buyurmuştur. Meşakkat, zorluk artıkdca, ecr ve mükâfât çok olacağından, uzak yerlerden giden hacıların ecr ve mükâfâtları da çok olur. Bu ise, adâletsizlik değil, adâletin ve merhametin tam kendisidir. İslâm dîninde, insanın yapamayacağı birşey aslâ emr edilmemiştir. Kendilerine hac farz olmıyanlar, hacca gitmedikleri için, mes'ûl olmazlar. **(Ameller niyetlere göredir)** ve **(Mü'minin niyeti, amelinden hayırlıdır)** hadîs-i şerîfleri mûcibince, hac yapmağı arzû edip de, hac yapmak imkânını bulamıyanlar, niyetlerine göre ecr ve mükâfâta kavuşurlar.

Papazlar, farz olan Ramezân orucuna da, Benî İsrâîlin ibâdetlerinden alınmışdır diyerek, i'tirâz etdikden sonra, *(İncîl oruca dâir bir emr vermemiş ve bu husûsda herkesi serbest bırakmışdır)* diyorlar.

Protestan papazları, *(Katolik, rum, ermeni ve diğer ba'zı hıristiyan fırkaları arasında bir nev' perhîz şeklinde oruc var ise de, bu, yehûdîleri taklîddir. Yoksa İncilde aslâ böyle yapılmasını emr eden bir yer yoktur. Protestanlar, böyle ağır bir yükü halka yüklemekten sakınırlar. Sâdece kötü niyetlerden ve bâtil inançlardan sakınılmasını, halka tavsiye etmişlerdir. İşte, bu gibi zâhirî ve lüzûmsuz ameller husûsunda, insanları, kendi ihtiyârlarına bırakan bir din, elbette şiddetli emrlere ile, insanları şeklî ve zâhirî ameller mecbûr eyleyen bir dinden efdâldir. Zîrâ, kendi rızâsı ile ibâdet etmek, babasına severek itâat eden çocuğun huyudur. Fakat, şer'î emrlerin icâb ettirdiği şeylere mecbûren itâat etmek, efendisine mecbûren hizmet eden kölenin sıfatıdır. Bir ay müd-*

det ile, bilhâssa, yaz günlerinde, gündüzleri yimeyip içmeyip, mu'tâd olanın tersine, geceleri yiyip içmenin sıhate zararı pek çokdur. Ayrıca, birçok hastalıkların meydana gelmesine sebep olacağı, tabîbler tarafından iddiâ edilmiştir. Ayrıca bu farz, dünyâ üzerindeki memleketlerin gece ve gündüz zemânları, birbirlerinden farklı olduğundan, ba'zı memleketlerin ehâlîsi için çok, ba'zı memleketlerin ehâlîsi için az bir müddet olarak icrâ edilmektedir. Bu da, Allahü teâlânın adâletine uygun değildir. Bilhâssa, altmış-yedi arz derecesinde olan memleketlerde gündüz müddeti bir ay, altmışdokuz arz derecesinde olan memleketlerde iki ay ve yetmişüç arz derecesinde olan memleketlerde üç aydır. Bunun için, bu arz derecelerinde olan memleketlerde yaşayan müslimânlar için oruc tutmak mümkün olamaz. Her hâlde ve her memleketde bulunan insanlara için münâsib ve muvâfık olmanın böyle bir dînin, bütün insanlara teklîf edilmesi, Allahü teâlânın yüksek hikmet ve mutlak olan adâlet-i ilâhiyyesine lâayk olamayacağı açıktır. Hâlbuki, bu gibi memleketlerde binlerce kişi, hıristiyanlığa tâbî olup, hıristiyanlığı hiç bir zorluk olmadan icrâ etmektedirler. Bu da, islâmîyyetin hıristiyanlıktan efdal olamayacağına açık delilidir) demektedirler.

CEVÂB: Bu i'tirâzların [ve iftirâların] her biri pek çok deliller ile cevâblandırılmıştır. Şöyle ki:

1 — Oruc tutmak Mûsâ aleyhisselâmın dîninde vardı. İsâ aleyhisselâmın dîninde de, aynen devâm etdi. Bunu aşağıda bildireceğiz. İslâm dîninde orucun bulunmasına i'tirâz olunamaz.

2 — (İncîl, oruca dâir aslâ bir emr vermemiştir ve herkesi kendi ihtiyârına bırakmıştır) demek açık bir yalandır. Çünkü (isteyen oruc tutsun, istemeyen tutmasın) gibi, insanları oruc tutmakla tutmamak arasında muhayyer bırakan bir İncîl âyeti yoktur. Var ise papazlar bunu gösterebilirler.

3 — Katolik, rum ve ermeni kiliselerine mensûb olan hıristiyanların inançlarında, perhîzin aslı oruc olduğu hâlde, sonradan Pavlosun [nasrânîliği yehûdîlikden temâmen ayırıp, putperestliğe çevirmek için] yaptığı tahrîfleri ve birçok ibâdetleri ibtâlî sırasında bu hâlde getirilmiştir. Yoksa, İncilde oruc emri yoktur demek, İncile açık bir iftirâdır. Matta İncîlinin dördüncü bâbının başında (İsâ aleyhisselâmın şeytân ile çölde imtihan olurken, kırk gün oruc tutup, sonradan acıktığı) ve altıncı bâbının onaltıncı âyetinde (Oruc tutduğunuz zemân, ikiyüzlüler gibi yüzünüzü ekşitemeyin) diye emr ettiği ve cin çarpmış bir kimseden cinni çıkarınca yanında bulunup hayret edenlere, (Bunun gibi şeytânî, oruc çıkarır) dediği İncillerde yazılıdır. Bunlardan, hem İsâ aleyhisselâ-

mın kendisinin oruc tuttuğu, hem de ihlâs ile yalnız Allah rızâsı için oruc tutmağı emr etmiş olduğu açıkca anlaşılmalıdır. İsâ aleyhisselâma îmân eden hâlis mü'minleri, çeşidli işkencelerle i'dâm eden Pavlos, yukarıda tafsîlatını bildirdiğimiz, kendisinin uydurduğu, hayâl mahsûlü bir yalan ile, gûyâ nasrâniyyeti kabûl eyleyip, oruc ve sünnet olmak gibi, İsâ aleyhisselâmın şerî'atinde bulunan ahkâmın kimisini, yehûdîliğe benzemek olur diyerek, kimisini de te'vîli mümkün olmıyan başka şeylere benzeterek, nesh ve te'vîller yaptığı sırada, Petrus mukâbele etmek istemiş ise de, Pavlosun adamları saldırcı olduklarından, Petrusu mağlûb etmiştir. Kadr ve kıymeti yüksek olan Petrus, yehûdîlerden korkarak, İsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr edecek kadar za'îf kalbli olduğu için, Pavlosa karşı sükût etmeği tercih ettiği, İncillerde ve hıristiyan din adamlarının ileri gelenlerinin kitâblarında açıkca yazılıdır.

4 — Protestanların, *(Oruc tutmak gibi ağır bir yükü insanlara yüklemek yerine, insanın yalnız bozuk, kötü niyetlerden ve bâtil düşüncelerden kendini uzaklaştırmasını herkese tavsiye ederiz)* demeye aslâ hakları yoktur. Çünkü, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş hak bir dînin ahkâmını, insanlar değiştiremezler. Bunun için, birçok papaz, toplanılan konsil ve ruhbân cem'iyetlerinde verilen kararların hepsine i'tirâz etmişlerdir. Protestanlar da, bu konsillerin kararlarının çoğunu red ve inkâr etmektedirler. Hâl böyle iken, Luther ve Kalvin gibi protestanlığın kurucusu olan papazların veyâ (**Gadâ-ül-mülâhazât**) kitâbını yazan papaz gibi, protestan cem'iyetleri tarafından ücret ile tutulmuş papazlardan meydana gelen cem'iyetlerin tavsiyelerinin bir kıymeti olamaz. Oruc, yalnız aç ve susuz durmaktan ibâret değildir. Orucun, bâtinî birçok hükmleri ve fâideleri vardır. İlâhî esâslar üzerine binâ edilmiş olan bir farzı, papazların ve hiç bir kimsenin tahrîf etmeğe, değiştirmeğe selâhiyyeti yoktur.

5 — Oruc zâhirî ve lüzûmsuz amellerden değildir. İrfân sâhibi olanların ma'lûmu olduğu üzere, beden rûhun mekânı ve nefsin arzularının dönüp durduğu yerdir. Nefsin cismânî arzuları ne kadar gâlib olursa, rûhânî mükâşefeler o kadar az olur. [Hattâ hiç olmaz.] Bu kâide her din ve mezhebde müşterekdir. Hepsinde nefsin arzularını yapmamak ya'nî (riyâzet) çekmek, Allahü teâlâyâ yaklaşmağa vesîle olur. Riyâzet nefsin şehvetini kırar. Bunun için her din ve mezhebde riyâzet kıymetli tutulmuştur.

İslâmiyyetde orucun üç derecesi vardır:

1) **Avâm orucu:** İslâmiyyetin ta'yîn ettiği zemân içerisinde [Ramezân ayında], gündüzleri yemek ve içmek ve cimâ'dan kendini

uzak tutanların orucudur.

2) **Havâs orucu:** Umûmî orucda şart olan şeyleri yapmakla berâber, göz, kulak, dil, el, ayak ve bütün a'zâsı da Allahü teâlânın emrlerini yerine getirip, harâm ve mekrûh kıldığı şeylerden uzaklaşanların orucudur.

3) **Hâss-ül-havâs** (ya'nî Evliyânın) **orucu:** Yukarıda avâm ve havâs oruclarında zikr etdiğimiz şeyleri yapmakla berâber, kalble-ri, dünyâ düşüncelerinden ve Allahü teâlâyâ yaklaşıma mâni' olacak düşüncelerden ve mâ-sivâdan, ya'nî Allahü teâlâdan gayri her şeyden yüz çevirip sakınanların orucudur. İmâm-ı Buhârînin "rahmetullahü aleyh"^[1] bildirdiği hadîs-i şerîfde, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Oruc tutan kimse, yalan sözü terk etmezse, o kimsenin yiyip içmeyi terk etmesine Allahü teâlânın ihtiyâcı yoktur)** buyurmuştur. Böyle noksan tutulan bir orucun zâ-hîrî ve lüzûmsuz bir amel olduğunu hakikat ehli zâten anlamışlar ve bildirmişlerdir. [Oruc tutarken günâh işleyenler, benim orucumun kıymeti yok diyerek orucu terk etmemelidir. Oruca devâm etmeli, Allahü teâlâyâ yalvararak afv dilemeli ve işledikleri günâh-lardan yüz çevirmelidirler. Zâten oruca devâm etmek, insanı günâh işlemekten men' eder.]

6 — *(İçden gelen rızâ ile ibâdet, çocukların babalarına itâatı gibidir. Dînin emr ve yasaklarını yerine getirmek ise, kölenin zor ile efendisine hizmet etmesi gibidir)* şeklindeki benzetmesi de, birkaç sebebden yanlıştır:

a) İnsanın, nefis ve şeytân gibi iki büyük düşmanı olduğundan, dînin emr ve yasaklarını yerine getirmeyenlere azâb yapılacağı bildirilmeyip de, yerine getirmekte serbest bırakılmış olsa idi, elbette çok kimse yerine getirmezdi.

b) Protestan papazları, oruc husûsunda herkesi serbest bıraktıkları hâlde, vaftiz ve kurban (İşâ-i rabbânî) gibi ahkâmda niçin herkesi serbest bırakmıyorlar. Kendi söyledikleri şekilde yapmağa zorluyorlar?

İslâm dîninde ibâdetlerin dereceleri vardır:

Birinci derece: İbâdetlerin en kıymetlisi ve en efdali, harâmlardan sakınmaktır. Harâmı gördüğü zemân, yüzünü çevirenin kalbini, Allahü teâlâ îmân ile doldurur. Bir kimse, harâm işlemeğe niyyet eder ve o harâmı işlemezse, ona günâh yazılmaz. Harâm işlemek, Allahü teâlâyâ karşı gelmek olduğundan, ondan sakınmak-

---

[1] Muhammed Buhârî, 256 [m. 870] de Semerkandda vefât etti.

da, ibâdetlerin en efdali olmuştur. İslâm dîninde, hiç kimse, günâh ile veyâ kâfir olarak doğmaz. Zâten, bunu akl da kabûl etmez.

İkinci derece: Farzları yapmaktır. Farzların terki büyük günâhdır. Allahü teâlânın yapınız diye emr ettiği şeylere farz denir. Farzları yapmak, çok kıymetlidir. Hele farzların unutulduğu, harâmların yayıldığı bir zemânda, farzları yapmak, dahâ çok kıymetlidir. Farzları yapanlara büyük ecr ve mükâfâtlar vardır.

Üçüncü derece: Tahrîmî mekrûhlardan, ya'nî harâma yakın mekrûhlardan sakınmaktır. Tahrîmî mekrûhlardan sakınmak, vâcibleri yapmaktan dahâ kıymetlidir.

Dördüncü derece: Vâcibleri yapmaktır. Vâcibleri yapmak da, farz kadar olmasa bile, çok sevâbdır. Vâcibler, farz olup olmaması sübheli olan ibâdetlerdir.

Beşinci derece: Tenzîhî mekrûhlardan sakınmaktır. Tenzîhî mekrûh demek, halâla yakın olan mekrûhlar demektir.

Altıncı derece: Müekked sünnetleri yapmaktır. Sünnetleri terk etmek, günâh değildir. Özrsüz devâmlı terk etmek ise, küçük günâhdır. Sünneti beğenmemek ise küfrdür.

Yedinci derece: Nâfileler ve müstehablardır. Nâfileleri yapıp yapmamakta müslimânlar serbestdirler. Yapmıyana, terk edene cezâ olmadığı hâlde, iyi niyet ile yapana ecr ve mükâfât vardır.

Oruc, Kur'ân-ı kerîm âyetleri ile açıkca farz kılınmış olduğu için, onda aslâ serbestlik olamaz. Çünkü, islâm dîni, Allahü teâlânın emrleri ve yasakları üzerine te'sîs edilmiştir. Orucun şeklini ve vaktini değiştirmeğe hiç bir beşer muktedir olamaz. Fekat hristiyanlık, bir çok def'a değiştirilip, tahrîf edildiğinden, onu herkes dediği gibi değiştirmiştir.

c) (Hâşâ) biz Allahü teâlânın oğulları değiliz. Âciz kullarıyız. O ise, bizim hâlıkımız ve rızık vericimizdir. Onun emri ile hareket etmekte, bizce aslâ utanılacak bir hâl olamaz. Allahü teâlâyâ kulluktan yüz çevirmek, i'tirâzcı, kibrli ve gururlu kimselerin işidir.

(Bir ay müddet ile, bilhâssa yaz günlerinde gündüzleri yimeyip içmeyerek, âdet olanın zıddına geceleri yiyip içmek, sıhhate zararlı olup, çeşidli hastalıkların meydâna gelmesine sebeb olduğu, mütehasıs tabîbler tarafından iddi'â edilmiştir) sözü de doğru değildir. [Vâki' olanın tersini söylemektir, iftirâdır.] Çünkü, orucun edeblerinden birisi de, iftâr zemânında mi'deyi doldurmayı, henüz iştihâ varken yemekden el çekmektir. Bu edebe riâyet edenlerin, hasta olmak değil, bil'aks sıhhat bulacakları bütün tabîbler tarafından ittifak ile bildirilmiştir. Böyle oruc tutmanın sıhhat için fâideli olduğu muhakkaktır. Eğer protestanların ya-

lan olan bu sözleri doğru olsa, islâm memleketlerinde Ramezân ayında her müslimânın hasta olması ve çok kimsenin vefât etmesi îcâb ederdi. Hâlbuki sihhât istatistiklerde, Ramezân ayında diğerk aylara göre hiç bir zıdlık görülmez. Aklen de düşünülse, bir çok insan sabâh ve akşam olmak üzere günde iki kerre yemek yirler. Mu'tad olan iki yemek vaktinin birinde, bir kaç sâat değişiklik yapmakla, vücûdda ne gibi değişiklik meydana gelebilir? Belki oruc ayının başında bir iki gün biraz değişiklik his edilebilir. Bu cihetle orucdan dolayı sıhhatde bir değişiklik olmaz.

[Oruc mi'de râhatsızlığına sebep olmaz. Bil'aks mi'denin sıhhatine fâidelidir. Bu husûs, bugünkü modern tıb mütehasısları tarafından, açık ve kesin bir şekilde isbât edilmiştir. Muhtelif yabancı dillerde, mütehasıs tabîbler tarafından yazılmış tıb kitâblarında, bir çok hastalıkların perhîz yapmakla tedâvî edilecekleri, yâhud perhîz yaparak tedâvînin kolaylaşacağı bildirilmektedir. Mi'desinden râhatsız olan kimse, hâmile kadın, süt veren kadın ve hastalığının artacağından korkan kimse, harb eden asker ve seferî ya'nî insan yürüyüşü ile üç günlük [Hanefîde yüzdört, diğerk üç mezhebde seksen kilometre] yola giden yolcular oruc tutmayabilirler. Papazların, ne kadar islâm câhili oldukları, islâmiyeti hiç bilmedikleri ve zihnlerinde tasavvur ettikleri şeyleri, islâm dîni zan ettikleri ortadadır. Yâhud, bildikleri hâlde, doğruyu söylemiyorlar.

Orucun sıhhatte zararlı değil, bil'aks çok fâideli olduğunu ba'zı misâllerle isbât edelim:

Hadîs-i şerîfde, **(Oruc tutunuz, sıhhat bulunuz)** buyurulmuştur.

Oruc, bir sene boyunca durmadan çalışan mi'de ile berâber bütün hazm [sindirir] cihâzının [sisteminin] istirahat sevk edilmesi ve insan vücûdünün bir tasfiyeye tâbi' tutulmasıdır. Böylece, hazm cihâzı dinlendirilmiş olur. İnsanlarda en çok görülen râhatsızlık, hazm bozukluğudur. Şişmanlık, kalb ve damar hastalıklarına, şeker hastalığına ve tansiyon yüksekliğine sebep olmaktadır. Oruc, bütün bu hastalıklara karşı koruyuculuk vazîfesi yaptığı gibi, bir de tedâvî vâstasıdır. Bugün bir çok hastalıktan kurtulmak için, perhîz lâzım olduğunu yukarıda bildirmişdik.

Oruc ile, insanın güçlü bir irâde kuvveti kazanacağı şübhesizdir. Bu sebep ile alkol, uyuşturucu gibi, kötü alışkanlıklardan oruc vesîlesi ile kurtulanlar çok görülmektedir.

Oruc, vücûddaki karbonhidrat, protein ve bilhassa yağ depolarının harekete geçirilmesini sağlar. Oruc sâyesinde madde süz-

mekden kurtulan böbrekler, bir revizyona [ta'mîre] girerek, dinlenme ve yenilenme imkânı bulurlar.

Bütün bu bildirilenler, ba'zı papazların yalan ve iftirâlarını yüzlerine çarpmaktadır. Keşke, yalan söylerken ilmi de, kendilerine yalancı şâhid getirmeselerdi.]

Gündüz ve gece müddetleri birbirinden farklı olan memleketlere gelince, diğerinden birkaç sâat fazla oruc tutanlar, amelleri nisbetinde ilâhî mükâfâtlara mazhar olacakları için, adâlet-i ilâhiyeye aslâ zıd olamaz.

Kutublarda, bir kaç ay devâmlı gece, birkaç ay devâmlı gündüz olur. Böyle yerlerde oruc tutanlar için, bir külfet yoktur. İslâm dîninde güçlük olmadığını ve bir kişiye, yapamıyacağı, tâkat getiremeyeceği şey teklîf edilmediğini, Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde açıkca bildirmiştir. Meselâ, abdest a'zâsı dördtür. Bir kimsenin iki ayağı kesik olsa abdest a'zâsı üçe iner. Bir kimse, ayakda nemâz kılmağa gücü yetmezse, oturarak nemâzını kılabilir. Buna da gücü yetmezse, îmâ ile kılabilir. Ramezân ayında, müslimânlara oruc tutmak farzdır. Fekat, bir kimse hasta olsa veyâ üç günlükden dahâ uzak bir yere sefere çıksa, oruc tutmak farzı üzerinden muvâkaten kalkar. Dahâ sonra, müsâid bir vaktinde tutamadığı orucunu kazâ eder.

Gece ve gündüz müddetleri, iki üç ay ve dahâ fazla devâm eden, kutub memleketlerinde olanlar da oruc tutarlar. Böyle memleketlerde ve gündüzleri, yirmidört saâtden dahâ uzun olan günlerde, oruca sâat ile başlanır ve sâat ile bozulur. Gündüzü böyle uzun olmıyan en yakın bir şehirdeki müslimânların zemânına uyulur. Eğer oruc tutmazsa gündüzleri uzun olmıyan yere gelince kazâ eder. [Aya giden müslimân da sefere, ya'nî yolculuğa niyyet etmemişse veyâ orada ikâmet etmeğe niyyet ederse, aynı şekilde oruc tutar. Papazların islâmiyeti hiç bilmedikleri ortadadır.]

Malûmdur ki, Allahü teâlânın kullarına olan tecellîleri, ihsânları ve teklîfleri herkese eşid değildir. Meselâ, ba'zı mü'min kullarına zenginlik verir, ona hac yapmasını emr eder. Ba'zı mü'min kullarına fakîrlik verip, ona hac yapmasını emr etmez. Kimine, güç, kuvvet ve sıhhat verip, oruc tutmasını emr eder. Kuvveti ve sıhhati müsâ'id olmıyanların da sonra tutmalarına izn verir. Kimi kullarına nisâb mikdârı mal ihsân edip, zekât vermelerini ve fakîr olan akrabâlarının nafakalarına yardım etmelerini emr eder. Kimi kullarına da fakîrlik verip, zekât almaya müstehak kılar. [Bütün bunlar Allahü teâlânın adâlet-i ilâhiyesine tam muvâfıktır. Kimi kullarına çok ihsân eder. Onlar da ni'mete şükr edip, şükr edenler derecesine kavuşurlar. Kimi kullarına da, az ih-

sân eder. Onlar da sabr ederler, sabr edenler derecesine ulaşırlar. Allahu teâlâ, hiç bir kulunun amelini zâyi' etmez.]

Protestanların, (*Kutub memleketleri gibi mahallerde, binlerce kişi, hıristiyanlığa tâbi' olarak, hiç bir zorluk olmaksızın dinlerinin âyinlerini icrâ ederler*) sözleri de, doğru değildir. Çünkü, zikir olunan kuzey kutub dâiresine yakın mahaller, Amerikanın en kuzeyi ile Sibiryanın uçlarıdır. Buralarda Eskimolar ve Samoidler gibi sayıları çok az olan bir kaç ibtidâî kavim oturur. Bunlar balık ve vahşî hayvan avlıyarak yaşarlar. Buğday ve üzüm gibi şeyleri yetiştirmediklerinden, ekmek ve şerâbi bilmezler. Orada, mukaddes kurban (İşâ-i rabbânî) âyinini icrâ etmek için, papazın ne yaptığını anlamak isteriz. Çünkü, ekmek ve şerâb İşâ aleyhisselâmın etine ve kanına tehavvül edeceğinden, buradaki hıristiyanlar tanrılarını yiyip içemezler. [Tanrıları ile birleşmedikleri için de, günâhları afv edilemez ve büyük günâh kirinden temizlenemezler. Vah zevallı hıristiyanlar! Pis ve kirli vaftîz sularından hastalık geçmeyip de, orucun ve abdestin sıhate zarar vereceğini söyliyene papazlar acaba bu sözlerine kendileri inanıyorlar mı? Yoksa protestan cem'iyetlerinden aldıkları paraların hâtırını için mi böyle çirkin, ilme ve akla uymayan iftirâlar yapıyorlar?]

Şimdi insâf ile bu iki dîni karşılaştırdığımız zemân, hangisinin icrâsının kolay olduğunu açıkca görürüz. İslâm dîni, yeryüzünün her noktasında bulunan her kavmin, hiç bir güçlük, hiçbir zorluk olmaksızın uyabilecekleri [ve dünyâ ve âhiret se'âdetine kavuşduran] bir dindir. Bir tevhdî dînidir. Bu dînin, teslîs üzerine kurulmuş olan hıristiyanlıktan üstünlüğü ve kıymeti güneş gibi meydândadır.

[Az söyledim dikkat etdim, kalbini kırmamağa,
Bilirim üzülsün, yoksa sözüm çokdur sana.]

Protestan papazların islâm dînine i'tirâzlarından biri de, nemâzdaki kırâetdir. Bu papazlar, (*Nemâzın farzlarından olan kırâet, ya'nî Kur'ân-ı kerîmden bir parçayı ezberden okumak, ba'zı yerlerde rûhânî oluyorsa da, düşünüldüğü zemân, kırâetin de, nemâzın diğer farzları gibi rûhânî olmadığı ortaya çıkar. Beş vakt nemâzda, tekbir ve Fâtiha ve ettehiyyât, rûkû' ve secde tesbîhleri ve bunlara benzer ba'zı tesbîh ve düâlar okunmaktadır. Bunları durmadan devâmlı olarak ömr boyunca, her gün belli vaktlerde tekrâr ederler. İnsan bundan usanıp bıkar.*

Her resmî şeyleri i'tina ile yapmaktan ve bir takım fânî ve ehemmiyetsiz ameller ile uğraşmaktan, hiç bir fâide gelemeceğini, İşâ aleyhisselâmın İncilde buyurduğu şu iki âyetden açık-

ça anlaşılır: (Düâ ettiğiniz zemân putperestler gibi, boş yere tekrârılar yapmayın. Çünkü onlar, çok söyledikleri için, müstecâb olacaklarını zan ederler. Muhtaç olduğunuz şeyleri Baba bilir.) [Matâ bâb altı, âyet yedi, sekiz.] demektedirler.

CEVÂB: İrfân ehlinin bildiği gibi, bedenin bir hayâtı ve gıdâsı olduğu gibi, rûhun da bir hayâtı ve gıdâsı vardır. Rûhun gıdâsı, mâsivâyı, ya'nî Allahü teâlâdan gayrı her şeyi unutarak, Allahü teâlâyı zikir etmektir. Hâlık ile mahlûk arasında olan perdelerin kalkması için, nefsin şehvetlerini, riyâzet vâsıtası ile za'ifletmek ve rûhu, Allahü teâlânın ismini zikir ederek [söyliyerek] kuvvetlendirmekten başka çâre yoktur. Bir kimsenin bir başkasına olan sevgi ve muhabbeti, onu çok zikir etmesinden, hâtırlamasından anlaşılır. Çünkü, kişinin sevdiğini çok anması tabî'îdir. Kara sevâ derecesinde şiddetli aşk sâhibleri, sevgililerinde fenâ bulup, [ya'nî kendini unutup] her an ve her hâlde, hep onu zikir eder, hep onu söyler, hep onu hâtırlarlar.

İslâm dîninde de, en mühim maksad, (**Muhabbetullah=Allah sevgisi**) olduğundan, Allahü teâlâ, her gün beş vaktde nice kerreler zikir edilerek, kalb kuvvetlendirilmektedir. Kalbin ve rûhun kuvvetlenmesi ise, aradan perdelerin kalkmasına ve sevgiliye kavuşmağa sebep olur. Beş vakt nemâzda okunan tesbîhlerin ve tekbîrlerin hepsi, bu esâs maksad için olduğundan, bunlardan, bir mü'mine aslâ bıkkınlık ve usanmak gelmediği gibi, rûhun gıdâsı oldukları, kalbi ve rûhu kuvvetlendirdikleri meydândadır. Her rek'atde tekrâr olunan Fâtiha-i şerîfenin bâtın [gizli] ma'nâları üzerinde, Ehl-i sünnet âlimleri pek çok beyânda bulunmuşlardır. Bunların isimlerini yazmak ve toplamak bile çok zordur. Sadreddîn-i Konevî "rahmetullahi aleyh",^[1] Fâtiha-i şerîfenin gizli ma'nâlarını anlatan, (**İ'câz-ül-beyân**) isminde çok güzel bir kitâb yazmıştır. Bu kitâbında, Fâtiha-i şerîfenin hakikat ve inceliklerinden, çok azını bildirmiş olduğunu beyân buyurmuştur. [Nemâz kılarken okunması emr olunan âyetler, tesbîhler ve düâlar, Allahü teâlânın büyüklüğünü bildirir ve Ona yalvarmağı ifâde etmektedir. Allahü teâlâ, bunları okuyanları severim ve onlara çok sevâb [mükâfât] veririm buyuruyor. Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için ve sevâb kazanmak için okunan ve yapılan şeyler, güç olsalar da, îmânî olan kimselere kolay ve çok zevkli, tatlı gelir. Şekeri, balı yiyen, bunun tadını anlar. Yimeyip uzakdan gören, şekli, rengi iyi değil diyerek tadını inkâr eder.]

[1] Sadreddîn Muhammed 672 [m. 1272] de Konyada vefât etti.

BİR PAPAZIN İFTİRÂLARINA CEVÂBLAR

Protestan papazlardan biri, neşr ettiği bir risâlede, islâmiyyet ile hıristiyanlığın kuruluş şekli hakkında tafsîlatlı bir muhâkeme yapmıştır. Bu risâleden birkaç cümle ele alarak cevâblarını yazmağı uygun gördük. Risâlenin metinleri, italik harflerle, parantez içine yazılmış, dahâ sonra lüzûmlu cevâblar verilmiştir.

Bu risâlede (*İsâ Mesîhin öğretdiklerine, ya'nî onun dînine göre, hıristiyanlık, her bir kavmin ve ümmetin devlet ve siyâsetlerine ve ictimâî yapılarının üsûl ve nizâmlarına ve hâllerine ve oturdukları memleketlerine uygun ve müsâid ve irâde dîni olup, bir memleketin nizâmına ve siyâsetine hâlel vermeksizin, o memlekete yerleşebilir*) demektedir.

CEVÂB: Hakîkatde mevcûd İncillerde, muâmelâta [ya'nî alış-veriş, âile, kirâ, ücret... vs. hükûklarına ve siyâsî hukûka] dâir pek az hükûm bulunduğundan, papazın dediğı gibi, bir milletin nizâmına ve siyâsetine elbette bir hâlel ve zarar vermez. [Çünkü, hıristiyanlıkta böyle hükümler yoktur ki, değışiklik yapsın. Torbalarında bir şey yok ki, başkalarına versinler.] Ancak şimdiye kadar, hıristiyanlığın ayak basıp da, eski üsûl ve hâllerini, meskenlerini, nizâmlarını, beldelerini ve hükûmetlerini mahv-ü perîşan etmediğı bir memleket görülmemiştir. Koca Roma devletlerinin kütübhânelerinde bulunan siyâsî kanûnlar, Roma âdetlerini bildiren kitâblar, hep hıristiyanlar tarafından yok edilmiştir. [Hıristiyanlar sâdece hıristiyan olmıyan milletlere değil, kendileri gibi hıristiyan olanlara da aynı vahşeti tatbik etmişlerdir. Hıristiyanlık dîni adına yapılan haçlı seferleri sırasında, İstanbulu işğal eden haçlıların Bizanslılara yaptığı zulmleri ve tahrîbâtı, hıristiyan târihcilerden okuyunuz! İspanyayı ele geçirdikleri zemân, yıkıp yıkdıkları yüzlerce kütübhâne, binlerce san'at eseri ve katl edilen yüzbinlerce müslimân ve yehûdiler hep, papazın (başka milletlerin siyâset ve âdetlerine karışmadığını, herkesin çabucak kabûl ettiğini) iddiâ ettiği hıristiyanlığın, ma'sûm yüzünü (!) ne kadar da güzel isbât ediyor...] Hıristiyanlık, dünyanın hiç bir memleketinde kolayca yerleşmemiştir. Yerleşebileceğı de düşünülemez. [Günümüzde bile fakîrlük ve açlık içinde bulunan memleket-

lerde, halkı hıristiyan yapmak için, milyarlarca lira harcıyarak, çeşidli yardımlar yapıyorlar. Hattâ, o zevallı insanlara maâşlar bağlıyorlar. Fekat yine de, onları hıristiyan yapamıyorlar. Bu papaz, acabâ bunları bilmeyecek kadar câhil midir?]

Yine bu risâlede, *(Hıristiyanlığın melekûtu, dünyânın melekût ve saltanatına benzemez. Rûhânî ve hakîkî bir melekûtdur. Onun rûhânî, hakîkî ve kendine mahsûs dîni tabî'atı îcâbı, insanları buldukları her bir hâle ve mahallerine uygundur. Ne bir memleketin hâkimlerini ve ileri gelenlerini hıristiyan yapmağa i'tibâr eder, ne de onların isteklerini ve âdetlerini temâmen red eder)* demektedir.

CEVÂB: Bir din, insanların buldukları her hâl ve mahalle uygun olunca, artık hâkimlerini ve ileri gelenlerini o dîne da'vet etmeğe lüzûm kalmaz. Çünkü, o dînin kendisi, kendini neşr eder, yayar. Fekat protestanların hıristiyanlığı yaymak için nasıl çalışdıkları meydânda olduğundan, bu iddiâları da, hakîkate uygun değildir. Bir diğer husûs da, hâkimlerini ve memleketin ileri gelenlerini hıristiyanlığa da'vet etmemegi, bir nev'i yüksek himmet kabûl etsek de, onların isteklerini ve [kötü] âdetlerini red etmemekte, acâba ne gibi bir fâide düşünülebilir. Yoksa, bu papazın nazarında, her kötülük, hıristiyanlık dîninin tabî'î ruhâniyyetinden midir?

Papaz yine bu risâlede, *(Hıristiyanlığın bu dünyâdaki asl maksadı, hıristiyan milletlerin kuvvet ve kudret dâiresini genişletmek olmayıp, Allahü teâlânın izzet ve saltanatını, her bir insanın kalbine ve her bir kavmin arasına ve her bir memleketin ehâlisine yaymak ve kabûl etdirmekdir)* demektedir.

CEVÂB: Hâlbuki bu papaz, yine aynı risâlenin seksenyedinci sahifesinden yüzyedinci sahifesine kadar, hıristiyanlığın islâmiyyet üzerine üstünlük ve faziletini isbât için, islâm memleketlerinin harâbîliğini ve Avrupanın zenginlik ve ma'mûriyyetini delil olarak getirmişdi. Şimdi burada da, bir milletin kuvvet ve kudret dâiresini genişletmek hıristiyanlığın maksadı değildir, demektedir. Orada dediği hıristiyanlık da, acaba burada söylediği başka bir din midir?

Yine bu papaz *(Hıristiyanlığın te'sîr ve nüfûzunu kabûl ederek, ona kıymet verenler, bu dünyâda devâmlı olan mukaddes bir kardeşlik bağı ile berâber, akl ve siyâsete kavuşurlar. Âhiretde de, kâmil bir kul olduklarından, ilâhî ni'metlere ve zevklere vâsıl olurlar)* demektedir.

CEVÂB: Bu sözüne göre; İngiltere, Avusturya devletleri ile

Amerika cumhuriyetlerinin, hıristiyan olmalarından şüphe edilir. Çünkü, bunların mukaddes bir kardeşlik bağı ile, birbirlerine bağlanmış oldukları, hiç görülmemiştir. Bunların hepsi politik menfe'atler uğruna, birbirlerinin gözlerini oymaktadırlar. Luther fırkası ile Kalvin fırkası ve diğer protestan fırkalarının birbirlerine olan düşmanlıkları, katoliklerle protestanların birbirlerine olan düşmanlığından az değildir. [Târîh boyunca, katoliklerle protestanlar, birbirlerini en büyük düşman ve kâfir olarak kabûl edip, merhametsizce imhâ etmişlerdir. Bunlardan bir kaç misâli dahâ önce bildirmişdik. Târîhi okuyanlar bunu iyi bilirler. Papazın bu sözü, islâm dîninde bulunan ve müslimânların kitâblarında yazılı olan, kardeşlik, sevgi ve cömertlik gibi iyiliklerin taklîdi olduğu meydândadır. Müslimân kitâblarında okumuş olduğu, müslimânlara mahsûs olan iyilikleri, hıristiyanlığa mâl etmektedir.]

Yine bu papaz (*Eğer, islâmiyyetin hıristiyanlıktan dahâ üstün ve fazîletli olduğu iddiâsı doğru olmuş olsa idi, Allahın melekûtunu yukarıda anlatıldandan dahâ güzel, dahâ yüksek ve dahâ rûhânî göstermesi icâb ederdi. Yeryüzünde bulunan milletlerin hâllerine ve memleketlerine dahâ uygun olması icâb ederdi. İnsanları dünyâda se'âdete, kemâle ve adâlete kavuşturması ve dünyâdan ayrılacakları zemân da, izzet ve se'âdet-i ebediyyeyi dahâ çok ümmîd etmelerine te'sîr etmesi lâzımdı*) demektedir.

CEVÂB: İslâm dîninde Allahü teâlânın melekûtu, Muhammed aleyhisselâmın dînidir. Onun ahkâmı ile amel edenler, dünyâda ve âhiretde sonsuz ni'metlere kavuşurlar. Ona tâbi' olmyanlar ise, hüsrâna uğrayıp, Cehennemde azâb olunacaklardır. Böyle olduğu Kur'ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde en güzel şekliyle, geniş olarak anlatılmışdır. Âhiretde mü'minler için va'd edilen ni'metler, se'âdetler temâmen anlatılsa, bunları insan aklı kavrayamaz. Bu papazın, dört İncil ile Petrus ve Pavlosun mektûblarından başka, dünyâda olanlardan ma'lûmâtı olmadığından, böyle garîb bir iddiâda bulunması cehâletinden başka bir şeyi göstermez. Se'âdete, huzûra ve adâlete kavuşturmakda islâm dîninin kuvvet derecesini bilmek için, islâmiyyeti ve islâm devletleri târîhini, iyi incelemek lâzım olduğunu kendisine hâtırlatırız. Bu iki dînin ahvâl ve keyfiyyetini bilenler, hıristiyanlık dîninin melekûtdan uzak, [Pavlosun ve konsillerin ve papazların ellerinde bin bir şekle girmiş] olduğunu iyi anlarlar. İslâmiyyetin ve hıristiyanlığın ahvâlini ve târîhlerini okuyan bir kimse, hakîkatin bu papazın iddiâ ettiği şeyin tam tersi olduğunu anlar.

Yine bu papaz, (*Her hıristiyan, İsâ Mesîhin öldükden sonra di-*

rilip göğe çıkmasını, ya'nî kıyâmını kendi kurtuluşuna bir kefâlet kabûl eder. Hıristiyanlar ölüm korkusundan, “ölmek mescidde uyumak gibidir” inancı ile emîn olmuşlardır. Hıristiyanlar, ölümü zararlı değil, fâideli kabûl ederler. Hâlbuki, müslimânların çoğu ölümden korkmaktadır. İ'tikâdlarına göre, kendilerini âhiretde ümmîdvâr edecek bir çok va'dler bulunduğu ve bilhâssa gazâyâ çı- kıp da şehîd olmak için can atan çılgınlar, can verirlerken kendile- rini hûrîlerin karşılayıp, Cennet bağçelerinde ağırlanacaklarını zan ederler. Bütün bunlar bizce de inkâr edilmiş değildir. Bunun- la berâber, can verirken müslimânlarda görülen ferâh ve sevinç, âhiretde ihsân olunacak bir takım latîf taâmılar ve hûrî kızları gibi nefsin arzû ve lezzetlerine bağlıdır. Fekat hıristiyanların, o hâlde- ki sevinçleri, günâhlardan temizlenmiş, rûhânî yeni bedenler ile, cenâb-ı Hakkın huzûruna vardıklarına tam inanmalarındandır. Bu da, islâmiyyetin hıristiyanlık kadar semâvî ve rûhânî olmadığını is- bât eder) demektedir.

CEVÂB: İslâm i'tikâdında [inancında] öldükten sonra insan- lar tekrâr dirilecek, mahşer yerinde toplanacaklardır. Burada he- sâblar görülüp, herkes hak ettiği Cennet veyâ Cehenneme götü- rülecektir. Sevâb [mükâfât] ve azâb [mücâzât] herkesin yaptığı amele göre, derece derece olacaktır. Biz müslimânlar için âhiret- deki en yüksek derece, Allahü teâlâyâ kavuşmaktır. Yoksa, yal- nız Cennet taâmılarına ve hûrîlere kavuşmak değildir. [Zâten, mü'minler dünyâda her yaptıklarını Allah rızâsı için yaparlar. Yapılan amellerin en efdâli ihlâs ile [Allah rızâsı için] yapılandır. Mü'minler ölümü aslâ kerîh görmezler. (Allahü teâlâyâ bir can borcumuz var, bunu her yerde vermeğe hâzırız) derler. Çünkü on- lar, **(Kim Allahü teâlâyâ kavuşmak istemezse, Allahü teâlâ da, ona kavuşmak istemez. Kim Allahü teâlâyâ kavuşmağı severse Allahü teâlâ da, ona kavuşmağı sever)** ve **(Ölüm, dostu dostu ka- vuşduran bir köprüdür)** hadîs-i şerîflerine tam inanmışlardır. Pek çok din büyükleri ve Evliyâ ölümü hemen isteyerek, Allahü teâlâyâ, Resûlullaha ve Evliyâdan olan hocalarına ve diğer Velîlere kavuşmağı istemişlerdir. Kendilerini ölüm hastalığında gören talebelerine, (Üzlmeyiniz! Resûlullaha ve Allahü teâlâyâ kavuşa- cak bir kimse için veyâ bir evin bir odasından diğer odasına geçe- cek olan kimse için ağlanılmaz) diye nasîhat buyurmuşlardır. Bu din büyüklerinin hepsi, tatlı bir tebessüm ile güler oldukları hâlde, dünyâdan ayrılmışlardır.] İşte burasını söylemek, papazın işine gelmediğinden, sâdece cismânî Cennet ni'metleri tarafını beyân etmiştir. Güyâ bu, i'tirâzını kuvvetlendirmektedir. Hâlbuki, bu kadar i'tirâzı ve teassubu ile berâber, müslimânların ve şehîdle-

rin ölürken hıristiyanlardan dahâ ziyâde ferah ve sevinç içinde olduklarını kendisi i'tirâf etmektedir. Allahü teâlânın kudreti sonsuzdur.

Yine bu papaz, (*İncilde İsa Mesih, imâni olmıyan bir kimseyi veyâ bir hükümdârı tehdît etmemiş ve ona başkalarına ibret olacak bir şekilde muâmele etmeyi de emr etmemiştir. Hükümdâr kâfir olsa bile, ona itâat etmeyi emr etmiştir*) demektedir.

CEVÂB: Evet İsa aleyhisselâm, kâfir hükümdâra dahî itâati, emr etmiştir. Çünkü, yetmiş-seksen kişi ile Roma devletine ve bütün yehûdilere karşı cihâd etmek, onlara karşı gelmek mümkün değil idi. İslâmiyyetde de, hükûmete, kanûnlara karşı gelmek men' edilmiştir.

Yine bu papaz, (*İncil bütün hükümdârlara itâat etmeği emr eder. Hattâ hıristiyan olmıyan hükümdârlar şöyle dursun, hıristiyanlığa, buğz ve düşmanlığı olan hükümdârların dünyâ nizâmlarına, kanûnlarına itâat etmek lâzım olduğunu herkese ta'lim ve tavsiye eder*) demektedir.

CEVÂB: Protestanlığın kurucusu olan Lutherin, hıristiyanlıkta böyle bir kâidenin bulunduğunu, bu risâleyi yazan papaz kadar bilmediğine hayret edilir! Veyâ kendisi hiç kimseye tâbi' olmadığından, aslâ buna i'tibâr etmemiştir. Çünkü Luther, İngiltere kralı sekizinci Henri hakkında yazdığı tenkîd yazılarında, gâyet tahkîr edici bir lisân kullanır. Meselâ, kitabının 1808 senesindeki baskısının yedinci cildinin ikiyüz yetmişyedinci sahifesinde diyor ki, (Milletin selâmeti için ben deyyûs ile konuşuyorum. O kral, ahmaklığı sebebi ile, izzet ve makâmının hukûkuna hurmet etmediği hâlde, ben niçin o deyyûsun yalanını ağzına tıkımayım. Ey câhil meşe odunu, sen mülkün sâhibi olduğun hâlde, niçin sahtekâr bir yalancı ve kefen soyucu, hırsız ve ahmaksın. İşte İngilterenin üstünlüğü ve bereketleri ile idâresi, bundan sonra senin eline kalmıştır.... vs.... vs.) Görülüyor ki, protestanların lideri ve protestanlığın kurucusu olan Luther, hıristiyanlığa düşmanlığı olmıyan, ancak Lutherin yeniliklerine i'tibâr etmiyen Henriye itâat edip, boyun eğmek bir tarafa, hakkında yukarıdaki çirkin sözleri kullanmaktan aslâ çekinmemiştir. [Bütün bunlardan sonra, İncillerdeki (hükümdârlara kâfir bile olsa, boyun eğip itâat ediniz) emri nerede kalmıştır. Protestanlığın kurucusu Luther, niçin itâat etmeyip, isyân ederek İncilin emirlerini çiğnemiştir?]

Yine bu risâlede, (*Muhammed aleyhisselâm, harb ederek bir din değil, siyâsî bir hükümet kurmuştur. İslâm dîninde ancak Medîne-i münevverede cihâda izin verilmiştir. Muhammed "salallahü aleyhi ve sellem", Mûsâ aleyhisselâm gibi, cihâd ile emr*

*olunmuşdu. Din ve devleti bir tutmuş, hem peygamberlik vazîfesi-
ni, hem de devlet reîsliğini kendinde toplamıştır) demektedir.*

CEVÂB: Bu ibârenin baş tarafı temâmen yanlış, son yarısı ise doğrudur. İslâm dîninde, Allahü teâlâdan başka hâkim ve mâlik yoktur. Muhammed aleyhisselâmın dîninde, bütün mü'minler hürdür. Çünkü bu dinde, muâmelât için olan hükümler, o kadar mükemmeldir ki, dahâ güzeli tasavvur olunamaz. Bunlar, sağlam kâideler üzerine kurulmuş ve o kadar mükemmeldirler ki, binlerce asr dahâ geçse ve medeniyet binlerce renge girse, yine bu esâslar üzerine, her asrın terakkî ve îcâbına göre, her yeni mes'elenin islâmîyetdeki hükmünü anlamak mümkündür. İslâmîyetde, bu papazın zan ettiği gibi, kahr edici bir kuvvet ve gâlib bir saltanat yoktur. (*Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" nübüvvet ile saltanatı kendine tahsîs etdi*) demek kadar câhilâne bir söz olamaz. Çünkü, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" bütün ömrü boyunca, devlet reîsliği yaptı. [Sultanlar gibi mal toplamadı. Elinde olanı dâimâ fakîrlere ve zenginlere dağıtırdı. Ömründe bir def'a kendisinden bir şey istenip de, yok dediği işitilmedi. Var ise verir, yok ise, sükût ederdi. Fakîrlik üzere yaşadı. Fekat, Onun "sallallahü aleyhi ve sellem" fakîrliği ihtiyârî idi. Çok parası dahî olsa, onu yanında bir gece beklettiği görülmedi. Hep dağıtırdı. Eshâbî da, Ondan görerek böyle yaparlardı.] Kanâat ile yaşadı. Hattâ, vefâtında bir zırhını, borcuna karşı rehn vermiş bulundu. Vahî-i ilâhî olmadığı zemân cihâd gibi bir işe başlayacak olsa, kendi görüşü ile hareket etmeyip, (**işlerinde istişâre et!**) meâlindeki âyet-i kerîme mücibince, Eshâbının fikirlerini sorarak, en güzel fikre göre hareket ederdi. Luther ve Kalvinin zemânlarına kadar, Avrupanın yegâne hâkimi papalar idi. Engizisyon mahkemelerinde, kralları dahî aforoz ederek, istediklerini hâkim kılıyor, istemediklerini de krallıktan uzaklaştırarak, perişân ediyorlardı. Araya, papazların şahsî çıkarları ve ihtirâsları da girerek, devlet işleri yapılamaz oldu. Böylece, Avrupayı öyle bir hâle getirmişlerdi ki, bütün siyâset ve devlet adamları, (Layıklık=İlmâniyye) kabûl edilmedikçe, ya'nî hıristiyanlık ile devlet işlerini ayırmadıkça, devlet kurtulamaz diye feryâd ediyorlardı. Sonradan protestanlar, papa hükûmetine rağmen, devlet işleriyle din işlerinin ayrılmasını lüzümlü gördüler. Hıristiyanlığı devlet işlerinden ayırarak, bütün insanlık âlemi için hizmet etdiler. Eğer şimdide kadar papaların emrinde olan hükûmetler devâm etseydi, bu devletlerin perişân olacakları muhakkak idi.

İslâmîyete uymuş olan devletlerin, ondan aldıkları kuvvet, kudret ve heybet, târiflerde yazılıdır. Bu şanlı islâm devletlerinin

den olan Endülüs Emevî devletinden kalan eserler [vahşî ispanyoların yakıp yıkmaları ve pek çoğunu yok etmelerine rağmen] İspanyada ve Osmânlı devletin^[1] mi'mârî, hukûkî ve edebî eserleri, Avrupa, Asya ve Afrika kıt'alarında hâlâ mevcûddur.

Yine bu risâlede (*İslâmiyyet, müslimânların güç ve kuvvet sâhibi olmalarını emr etmektedir. Bunun için, hakkâniyyet sâhibi ve Allahü teâlâyâ yaklaşmak isteyen kimseler yerine, kuvvet ve dünyâ servetine düşkün olan kimseler arasında yayılıp, onları kendilerine bağladı. Bunun için, islâmiyyete tâbi' olanlar, yalnız ma'nevî bir dîne bağlanan kimseler gibi olmadı. İslâm dîni, başından beri bozuk ve karışık bir hâlde bulunmuşdur. Hâlbuki hıristiyanlık, mücerred mukaddesliği ile, kendisine inananları devlet ve dünyâ azametinden sakındırmışdır. Hıristiyanlar, başından beri, çeşidli müşkillerle karşılaşmış ve düşmanların kahr edici saldırılarına uğramışlardır. Böylece, dünyâ çıkarları ve menfe'at peşinde koşanların, hıristiyanlığa girmelerine mâni' olmuşdur*) demektedir.

CEVÂB: İşin aslı, papazın yazdıklarının temâmen tersinedir. Hicretten önce Mekke-i mükerrermede îmâna gelen Eshâb-ı kirâm içerisinde, kuvvet ve dünyâ servetine düşkün hiç kimse yoktu. Çoğu fakîr ve za'îf kimseler idi. İslâmiyyete düşman olan, Kureyşin ileri gelenleri ise, zengin, kuvvet sâhibi ve dünyâyâ düşkün kimseler idi. Matta İncilinin yirmialtıncı bâbında yazılı olduğu gibi, İsâ aleyhisselâm, hıristiyanların inançlarına göre, ölmeden bir gün evvel havârîler ile yehûdîlerin fish bayramındaki son akşam yemeğini yidikden sonra, onlara kendinin öldürüleceğini ve içlerinden birisinin kendini yehûdîlere haber vereceğini söylemesi üzerine, aralarında bu hâinliği kimin yapacağı hususunda havârîlerin kalblerine korku düşdü. İsâ aleyhisselâm, yehûdîler tarafından yakalanmasından sonra, yanında bulunan havârîler, kendisini terk edip ayrıldılar. İsâ aleyhisselâmın en yakın dostu olan Petrus, o gece horoz üç def'a ötünce, üç def'a İsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etdi.

Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” hayâtında, Eshâb-ı kirâm arasında kabîle reisleri, kavminin ileri gelenleri ve zenginler de var idi. Onlardan böyle edeb ve îmâna uygun olmayan bir tehlike meydana gelmedi. Çünkü bunların islâmiyyeti kabûl etmeleri geçici olan dünyâ malı için olmamışdı. Eshâb-ı kirâmın hepsi, dîn-i islâm uğruna mallarını ve canlarını seve seve

[1] Osmânlı devleti 699 [m. 1299] da kuruldu. 1340 [m. 1922] de inkirâz etdi.

fedâ etdiler. Doğruluk ve mukaddesliğin islâmiyyet ve hıristiyanlıktan hangisinde çok olduğu meydândadır. Kuvvet ve dünyâ malı peşinde koşan kimseleri hangisinin celb ettiği, bildirdiğimiz bu misâllerden açıkca anlaşılır.

Yine bu papaz, (*İslâmiyyetin dîni devletden ayırmaması sebebi ile, noksanlığı birkaç şekilde ortaya çıkar. Bu mezkûr noksanlıkların her birinde, insanların dîne olan ihtiyaçlarını, hıristiyanlığa göre, dâimâ tenâkuzlar içerisinde bulundurmuştur. Bundan dolayı, islâmiyyetin yüksek bir din olmadığı anlaşılır. Şimdi din ve politikanın birleşmesinden meydâna gelebilecek ba'zı tehlikeleri anlatmağa başlıyoruz*) demektedir.

CEVÂB: Dahâ önce bildirdiğimiz gibi, bu i'tirâzçı papaz islâmiyyeti dâimâ, Matta ve Yuhannâya nisbet edilen İncillerden ve Petrus ve Pavlosa isnâd edilen bir takım mektûblardan çıkarılan hıristiyanlık dîni gibi zan etmektedir. Anlatacağı tehlikeler o kaynaktan çıkmaktadır.

Yine bu papaz, (*Hıristiyanlık, islâmiyyetden dahâ çok yayıldığı gibi, onu kabûl etmeyenlere karşı harb etmemiş ve onların nâmûs, kıymet ve haysiyyetlerini kırarak bir muâmelede de bulunmamıştır. Hıristiyanlığa inananları, iyilik ve bereketlere kavuşdura gelmiştir*) demektedir.

CEVÂB: Hıristiyanlar, İspanyanın Gırnata şehrini istilâ ettikten sonra, engizisyon mahkemelerinin zulmü ile müslimânları ve yehûdileri cebren, hıristiyan yapmışlardır. Dinlerini değiştirenleri dahî ateşe atarak yakmışlar. [O zevallı insanlar, ateşde cayır cayır yanıp, feryâd-ü figânları göklere yükselirken, onları o hâlde gören, hıristiyan vahşî İspanyollar, sevinç çılgınlıkları atıyor, sevinçlerinden kadınları da dâhil olmak üzere, hepsi dans ediyorlardı.] Bu papaz, yine papazların yazdığı Endülüs ve engizisyon târîhlerinde bildirilen vahşetleri ve zulmlerini okumuş olsaydı, (*Hıristiyanlar, hıristiyanlığı kabûl etmeyenlerin nâmûs, kıymet ve haysiyyetlerini kırarak bir muâmelede bulunmamıştır*) yalanını yazmağa cüret edemezdi. [Filhakîka, bir bakımdan bu papazın sözü doğrudur. Çünkü hıristiyanlar, idâreleri altında hıristiyan olmayan hiç bir insan bırakmamışlar, bunları akla ve hayâle gelmiyecek barbarlıklarla, işkenceler içerisinde yok etmişlerdir. Hattâ, katolikler protestanları, protestanlar da katolikleri böyle imhâ etmişlerdir. Böylece, hıristiyanların hâkim oldukları yerlerde, başka dîne mensûb bir kimse kalmamıştır. Başka dîne mensûb hiç kimsenin bulunmadığı yerlerde, hıristiyanların, (*Hıristiyanlığı kabûl etmeyenlerin nâmûs ve haysiyyetlerini kırarak bir muâmelede bulunmamışlardır*) sözü yalan olmaktadır. Çünkü, zulm ede-

cekleri bir kimse kalmamıştır. Hıristiyan târihcilerin teassub ile yazdıkları haçlı seferleri târihini okuyanlar, papazların ne kadar yalancı olduklarını gâyet iyi anlarlar. Bu yazdıklarımızı kendisi ile görüşdüğümüz bir papaza sorduk. (Bir yüzüne vurana, diğer yüzünü çevir) i'tikâdında [inancında] olan, herkese iyilik yapmağı emr eden bir dîne mensûb oldukları iddiâsında bulunan hıristiyanların, bunca vahşeti nasıl yaptıklarını anlamak istedik. **Cevâb veremedi.**]

Yine bu papaz, (*İslâmiyyet, dâimâ muârizları ve müslimân olmayanlar ile harb etmeyi emr eder. Mağlûb olanlardan cizye (varlık vergisi) alıp, onlara hakâret ile muâmele eder. Şimdi bu iki dinden hangisinin ahkâmı şefkat ve merhametce dahâ üstün ve insanların tabîatlarına dahâ münâsibdir? Bunlardan hangisinin dahâ üstün olduğunu akl ve insâf sâhibi olanlar, hemen anlarlar*) demektedir.

CEVÂB: Târîh meydândadır. [Papazın bu yazıları vâki' olanın tam tersinedir. Yalandır, iftirâdır. Müslimânlar, islâma saldıran düşmanlar ile ve keyfleri uğruna, insanlara zulm eden zâlimlerle ve insafsız diktatörlerle harb etmişlerdir. İslâmiyyetde cihâd, yâ müslimânlara, islâm memleketlerine saldıran kâfirlerle, zâlimlere karşı müdâfe'a için yapılır. Yâhud, zâlim diktatörlerin, zulm ve işkenceleri altında merhametsizce ezilen, zevallı insanları bu işkencelerden kurtarmak, insanları dünyâ ve âhîret se'âdetine kavuşduran islâmiyyetdeki, adâleti ve huzûru, bu zevallı insanlara da duyurmak için yapılır. Ya'nî, Allahü teâlânın kullarına, Allahü teâlânın dînini öğretmek, onları huzûr ve se'âdete kavuşdurmak için yapılır. Yoksa, islâmiyyetde harb, başka memleketlere saldırmak için yapılmaz. Harb netîcesinde feth edilen yerlerde, hıristiyanların yaptığı gibi, aslâ katliâm yapılamaz, zulm edilemez. Bunu, Allahü teâlânın yasak ettiği, Kur'ân-ı kerîmin birçok yerinde ve Peygamberimizin çeşidli hadîs-i şerîflerinde bildirilmiştir. Dinlerini değışdirmeleri için, aslâ zorlanılamaz. Zorlamak Kur'ân-ı kerîme uymamak olur. (**Dinde zorlama yokdur**) meâlindeki Bekara sûresinin ikiyüz elli altıncı âyeti bunu açıkca göstermektedir. İslâmiyyetin bindörtüyz sene hâkim olduğu yerlerde ve altıyüzotuz yıl Osmânlı devleti idâresinde bulunan memleketlerde çok hıristiyan vardı. Bugün Türkiyedeki hıristiyanlar bunların torunlarıdır. Osmânlı devleti, hıristiyanları din değışdirmek için birazcık zorlarsa idi, bugün Türkiyede hiç hıristiyan bulunmazdı. Vahşî hıristiyan İspanyollar, Endülüs Emevî devletini yıkıp, İspanyayı ele geçirdikleri zemân ne kadar müslimân ve yehûdî varsa, hepsini katl etmişler, dahâ

sonra da (İspanyada hiç kâfir kalmadı) diyerek bayram yapmışlardır. Bunlar, her yere kolaylıkla yayıldığı, şefkat ve merhamet dîni olduğu iddiâ edilen hıristiyanların yaptıkları zulmlerdir. Fâtih Sultân Muhammed hân,^[1] 857 [m. 1453] de İstanbulu feth edince, rumların ellerinden mallarını almamıştır. Dinlerini yasaklamamıştır. Hıristiyan bizansın zulmünden bıkip usanan halk, Osmânlı adâletine kavuşmak için bizansa değil, Osmânlı devletine yardım etmiştir. İstanbulun fethinden sonra, Fâtih Sultân Muhammed hân, kiliseleri yakıp yıkmamış, bil'aks fener kilisesine yardım etmiştir. Ayasofyayı ise, gâyet güzel ta'mir edip, genişletmiş ve harâb olan bu kiliseyi ihtiyâca binâen de, câmi hâline getirmiştir. Müslimânlar, feth etdikleri yerlerdeki gayr-i müslimlerden cizye almışlardır. Bu cizye onların mallarını, canlarını, nâmûslarını ve dinlerini korudukları için, müslimânların yaptıkları mu'azzam masraflara karşılık aldıkları az bir ücretdir ki, bunun da çeşidli şartları vardır. Cizye olarak alınan paraların, hayr işlerinde kullanılması emr olunmuştur. Papazın söylediği gibi değildir. Günümüzde de her devlet, vatandaşından çeşidli vergiler almaktadır.] Papazın bu i'tirazları, hakkı bildirmek için değildir. Bu sözlerinin te'assub ve bozuk düşüncesinden veyâ para hırsından olduğunu anlamamak için ahmak olmak lâzımdır. Fekat haçlı seferlerinde ve Endülüsde yapılan vahşetler kendi kitâblarında da yazılı olduğundan, hiç bir akl ve insâf sâhibi kimse, papazın bu hîle ve yalanlarına aslâ aldanmaz.

Yine bu papaz, (*İslâm memleketlerinin en ehemmiyetlisi olan Osmânlılarda, yakın bir zemâna kadar, gayr-i müslim tebe'aya hakâret edici ta'bîrler kullanılıyordu. Yakın bir zemândan beri, bunlar yasaklanmış ve onların da müslimânlarla aynı hukûka sâhib olmasına karâr verilmiştir. Bu, yukarıdaki sözümü doğrulayan bir hâldir*) demektedir.

CEVÂB: Gayr-i müslim tebe'anın müslimânlarla eşid olan hukûku, tâ Fâtih Sultân Muhammed hân zemânından beri, Osmânlı devletinde cârî ve mu'teber idi. Rum kilisesine tanınan imtiyâzları Fâtih Sultân Muhammed hân acabâ hangi mecbûriyyetden dolayı tanımıştır. Osmânlı sultânlarının hepsi, bu adâlet ve imtiyâzları hep, kitâbımızın yirmialtıncı sahîfesinde bildirdiğimiz Muhammed aleyhisselâmın emrlerine uymak için yaptılar. Fenerli ta'bîr edilen rumları, Osmânlıların dışişleri bakanlığında olan dîvân tercümanlıklarında ve Ulah ve Boğdan prensliklerinde vazifelendir-

---

[1] Fâtih, 886 [m. 1481] de vefât etdi.

meleri, acabâ devletin hangi ihtiyâcına mebnî idi? Dahâ sonra i'lân edilen eşidlik hukûku, evvelce olmıyan bir şeyi i'lân değil, onu te'kidir. Hakâret edici ta'bîrler denilen sözler ise, rütbe ve şahs-ları bildirmek için, teşrîfâtta eskiden beri bir kâide olarak kullanılmaktadır. Yoksa aşağılamak, hakâret etmek gibi bir maksadın olmadığını, dahâ önce beyân etmişdik. Her devletde olduğu gibi, Osmânlı devletinde mu'teber olan teşrîfât icâbı, hükümdârların her birinin, kendine mahsûs ta'bîr ve fermânları, ya'nî kullandıkları kelimeler vardı. Bunlardan hakâret ma'nâsı çıkarmağı hiç kimse düşünmezdi.

Yine bu papaz, (*İslâm devletlerinin bu yolda eşidlik ve hakkâ-niyyet derecesine yükselmesi, Kur'ân-ı kerîmin emri veyâ müsli-mânlığın tabî'î icâbı değildir. Avrupanın hıristiyan hükümdârlarını taklîd ve kendi mülk ve tebe'alarını terakkî ve islâhat yoluna sevk etmek arzûsu ile, son Osmânlı sultânlarının, akl ve hikmet müci-bince yaptıkları şeyler olduğu açıkca anlaşılan bir işdir*) demektedir.

CEVÂB: İ'tirâzçı papazın zihnindeki her bakımdan eşidlik düşüncesini, Kur'ân-ı kerîm ve akl-ı selîm kabûl etmez. İslâmiyyetin emr etmiş olduğu müsâvâtı [eşidliği] Osmânlı devleti, Avrupa hükümdârlarını taklîd ederek değil, islâmiyyetin emrine uyararak, [eskiden mevcûd olan emrler, madde madde, yeniden yazılarak] i'lân etmiştir. Çünkü, bugüne kadar Osmânlı devletinin gayr-i müslimler hakkında tanımış olduğu çok geniş müsâmeahaları, Avrupa devletlerinden, kendi vatandaşları için tanıyan ve tatbîk eden bir devlet görülmemiştir.

[Son zemânlarda hıristiyan devletlerin istilâ ettikleri islâm memleketlerinde yapmış olduğu zulm, vahşî ve sinsi işkenceler, aklları durduracak şekildedir. İngilizler birinci cihan harbinde, şark cebhesinde ele geçirdikleri esîrleri Mısrda büyük kamplarda toplamışlardı. Bu müsli-mânlarla zorla, büyük havuzlarda banyo yaptırmışlardır. Bu havuzların suyuna (göztaşı) karışdırmışlar ve memleketlerine dönen bu esîrlerin gözleri dahâ sonra kör olmuştur.

Hıristiyanların müsli-mânları ve islâmiyyeti yok etme plânlarından birisi de, müsli-mânı müsli-mâna katl ettirmek siyâsetidir. Çanakkale harbinde, Mısr, Yemen ve Sûriye cebhelerinde İngiliz uniforması giydirilmiş Afrikalı ve Hindli müsli-mânlar, yine müsli-mân olan Osmânlı askerleri ile çarpışdırmışdır. O müsli-mânları harbe teşvik ederken, sizleri, islâm dînini korumak ve islâm halîfesinin düşmanları ile harb etmek için götürüyoruz, diyerek aldatmışlardır. Diğer vahşilik plânlarını anlatmağı insan da-

yanamaz. Çünkü, vahşî yamyamlar bile, bir kimsenin oğlunu katil edip, başını keserek pişirip, annesine ve babasına yidirmeğe teşebbüs etmemişlerdir. Tafsilâtı için, 98. ci sahîfeye bakınız! Medenî olduklarını söyleyen Avrupalıların, yumuşak ve tatlı davranmağı emr eden bir dînin mensûbu olduklarını iddiâ edenlerin hâlleri budur. Bu zulmleri yapanların, Osmânlılar Avrupadan görüp, onları taklîd ederek, gayr-i müslim vatandaşlarına eşid haklar tanıdı demeleri, çok şaşılacak şeydir.]

Yine bu papaz, (*Osmânlı devletinin güzel himmet ve hikmetlerinden olarak, Osmânlı memleketlerinde meydâna gelen ma'lûm islâhatlar zan edildiği gibi islâmın değil, hıristiyanlığın şerefindedir*) demektedir.

CEVÂB: Bu ibâre çok güzel yazılmıştır. Osmânlılarda, mason Reşîd pâşanın yaptığı islâhat adı altındaki değişiklikler, hıristiyanların ve masonların te'sîri ile oldu. [Çünkü, hıristiyanlar bilhâssa protestanlar, büyük menfe'atler ve paralar karşılığı Londradaki Osmânlı sefiri Mustafâ Reşîd pâşayı^[1] mason yaptılar. Mason localarında yetiştirip, bir islâm ve Osmânlı düşmanı olarak Osmânlı devletine gönderdiler. Büyük şehirlerde mason cem'iyetleri kurdular. Böyle kimselerin hâzırladığı hâin plânlarla, vatanın asl sâhibi olan müslimân türkler ikinci sınıf vatandaş, gayr-i müslimler ise, imtiyâzlı vatandaş hâline getirildi. Askere gitmeyen müslimânlardan çok kimsenin ödiyemeyeceği bir para cezası getirilmişken, gayr-i müslimlerden çok cüz'î ve göstermelik bir para alındı. Bu vatanın evlâdları dinlerini, vatanlarını ve nâmûslarını korumak için, şehîd olurken, Mustafâ Reşîd pâşanın ve yetiştirdiği masonların ve ingiliz ve iskoç masonlarının plânladıkları hâin oyun sâyesinde, memleketin sanâyi' ve ticâreti gayr-i müslimlerin, islâm düşmanı masonların eline geçti. Mustafâ Reşîd pâşa, ihrâcata ağır vergiler koyup, ithâlâtı teşvîk ederek, Osmânlı sanâyi'ini ve san'atını baltaladı. Medreselerden fen derslerini kaldırdı. Bütün bunların mi'mârı olan hıristiyan Avrupalılar, bununla da kalmayıp, Osmânlı tebe'ası içerisindeki gayr-i müslimlere para ve silâh vererek, Osmânlıya karşı isyâna teşvîk etdiler. Beşyüz yıldır huzûr içinde yaşayan insanlar arasına, nifâk, düşmanlık ve fitne tohumları atdılar. Böylece, tüyleri ürperten, akları durduran zulmler, vahşetler ve katl-i âmlar yapıldı. Bulgarların, moskofların, ermenilerin ve yunanlıların müslimân türke yaptıklarının binde birini, Osmânlılar onlara tatbîk etseydi, bel-

---

[1] Mason Reşîd pâşa, 1274 [m. 1857] de öldü.

ki bugün yeryüzünde bulgar, ermeni, yunan ve rus diye bir millet olmazdı. Osmânî Devletinde müslimân türkü yok etmek için hâzırlanan ba'zı islahâtlar, temâmen hıristiyanların yıkıcı plânları ile olmuştur.]

Yine bu papaz, *(İslâmiyyetde siyâsî kanûnlar ile dînî hükümler birbirinden ayrılmayıp, ikisinin de kuvveti bir asıdan meydâna gelmekdedir. Bunun için, bir islâm hükûmetinin, dînî farzları, şahsî hukûk gibi, kuvvetli kanûnlar ile koruyup, revâçda bulundurması icâb eder. Bu ise müslimânların fikrî istikâmetleri yolunda tehlikeli ve zararlı olur. Çünkü, dînî farzları ifâ etmek, yalnız Allahın rızâsı ve Ona yaklaşmak ve Ona itâat etmek için olursa, makbûl olur. Bunun dışındakiler mecburî olursa, diğerleri gibi, hakikî bir itâat ve dindarlık olmayıp, yalnız taklîdî olmuş olur ki, bu da bir nev'î riyâ ve gösteriş olur)* demektedir.

CEVÂB: Allahü teâlânın emrlerini ya'nî farzları yapmanın ve yasaklarından ya'nî nehylerinden sakınmanın karşılığında, maddî manevî büyük ecr ve mükâfâtların olduğu, hem Tevrâtda, hem İncillerde yazılıdır. Matta İncilinin yirmüçüncü bâbında, İsâ aleyhisselâm yazıcıları ve ferîsleri, azâb-ı ilâhî ve Cehennem ile korkutmuş ve onların nice kötülüklerini kızarak saymıştır. Başka yerlerde de kendine îmân edenlerin âhiretde kurtulup, ni'metlere kavuşacaklarını va'd etmiştir. Hıristiyanların ibâdetleri, bu Cehennem korkuları ve Cennet ni'metleri va'di üzerine binâ kılınmış olduğundan, bunlarda hıristiyanların doğru fikrleri ve tarafsız düşünceleri için tehlike vardır. Çünkü, bu niyyetler ile berâber, sâdece Allahü teâlânın rızâsı için ve Allahü teâlâyâ yaklaşmak niyyeti ile ibâdet etmek, bir yerde birleşemez. Bu i'tirâza papaz ne cevâb verirse, o bizim tarafımızdan da, kendisine cevâb olur.

Yine bu papaz, *(İslâm dîni, mürtedi katl etmekdedir. Ramezân'da açıkca oruc yiyenlere cezâ vererek, halkı zor ile islâm dînine bağlı kalmağa ve riyâyaya zorlamaktadır)* demektedir.

CEVÂB: Dahâ önce de söylediğimiz gibi, islâm dîni Pavlos ve Petrusun ortaya koyduğu hıristiyanlık dîni gibi değildir. Zâhir ve bâtın faziletlerini, üstünlüklerini kendinde cem' eden, en mükemmel bir dindir. Bunun için, Allahü teâlânın koyduğu sınırlar, islâmın yüksek ve güzel ahlâkını bozulmaktan ve ihlâl edilmekten muhâfaza etmekdedir. Müslimân olan bir kimse, küfrünü açıkca ortaya koymadıkça, ona mürtedin ahkâmı tatbik edilmez. Ramezân'da özsüz açıkca oruc yiyen bir müslimân, fiskını i'lân ettiğinden, hükûmet tarafından ta'zîr edilir, ya'nî cezâlandırılır. Fekat fiskını i'lân etmez, ya'nî gizli yirse, ona hükûmet tarafından ce-

zâ verilmez. Bunun cezâ ve keffâreti, Kur'ân-ı kerîmde bildirildiği gibidir. [Kazâ îcâb ederse, kazâ, keffâret îcâb ederse keffâret yapar, ayrıca da tevbe eder.] Hükûmet tarafından verilen cezâ, müslimânın günâhını i'lân etmesinin ve başkalarına fenâ misâl olmasının cezâsıdır. Bu cezâlar müslimânlar içindir. İslâm devleti hristiyanların ibâdetlerine karışmaz. Onlara ibâdetleri için, hiç bir cezâ verilmez. Hiç bir baskı yapılmaz. Bu cezâlar, müslimânların ahlâkını ve millî birliğini bozulmaktan muhâfaza eder. **(Dinde zorlama yoktur)** meâlindeki Bekara sûresinin iki-yüzellialtıncı âyeti, başka dinde bulunan bir kimsenin zor ile islâm dînine da'vet edilerek, müslimân yapılamıyacağını ifade etmektedir. **(Eğer onlar, tevhid ve hicretten yüz çevirirlerse, onları nerede bulursanız esir veyâ katl ediniz)** meâlindeki Nisâ sûresinin seksen dokuzuncu âyeti ise, islâmiyeti kabul etdikden sonra, ondan yüz çevirip irtidât edenlerin öldürülmesi îcâb ettiğini bildirmektedir. *(İslâmiyet insanları müslimânlıkta kalmağa ve riyâyâ zorlar)* ma'nâsını bu papaz kendi kafasından çıkarılmışdır. Bu sözünden, Kur'ân-ı kerîmi dilediği gibi tefsîr ettiği görülmektedir. [Her hâlde Kur'ân-ı kerîmi de, okuduğu İnciller gibi zan etmektedir. Fekat işin aslı böyle değildir. Kur'ân-ı kerîmi kendi aklına göre tefsîr eden kâfir olur. Kur'ân-ı kerîm, serhoş kafalar ile okunup, ahkâm kesilecek bir kitâb değildir. Onu tefsîr etmek için, önce müslimân olmak, sonra nice ilmlerde mütehasıs olmak ve ayrıca Allahü teâlânın husûsî bir nûruna kavuşmak lâzımdır.]

Yine bu papaz, *(İncilin, irtidât edenlere ve oruc yiyenlere cezâ verilmesine muhâlif olduğu, şundan da anlaşılıyor ki, bir vakt, İsa Mesîh tâbi' olanlardan ba'zısı, bir şeyden dolayı üzülerken ondan ayrılmağı arzû etdiklerinde, İsa Mesîh diğerlerine hitâben, (Siz dahî gitmek ister misiniz) diyerek, onları gidip gitmemekte serbest bırakmasıdır. Onlardan birisi, hepsine vekâleten (biz ki-me gidelim, ebedî hayâtın kelâmı sendedir) demiştir)* demektedir.

CEVÂB: Ulül-azm Peygamberlerin hepsi, Allahü teâlâ tarafından getirdikleri ahkâm-ı şer'îyyenin yerleşmesine ve tatbîk edilmesine bizzat kendileri vazîfeli idiler. İsa aleyhisselâmın tebliğ etmeğe me'mûr olduğu şerî'at, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin kemâle kavuşturularak kuvvetlendirilmesi ve bir takım zâhirî ibâdetler ile güzel ahlâk sâhibi olmaktan ibâret idi. İsa aleyhisselâm, Benî İsrâîlin sapıtmış olanlarını Tevrât ve İncilin ahkâmına uymağa da'vet ederdi. İsa aleyhisselâma îmân edenlerin, îmânlarının ne derece kuvvetli olduğu, bugünkü İncillerin (İsa, yehûdîler

tarafından yakalandığı zemân havâriiler onu yalnız bırakıp kaçdılar. En kıymetlileri olan Petrus, bir gecede üç def'a İsa aleyhisselâmi inkâr etdi) ifâdesinden kolayca anlaşılmalıdır. İmânları böyle za'îf olan kimselerden irtidât edenleri cezâlandıрмаğa zâten lüzûm yoktur.

Yine bu papaz, (*İslâm dîni, siyâsî kanûnlar ve dînî emrlerden meydâna gelmiştir. Bunun için, ekserî insanlar, ilk islâm devletlerinin muzafferiyet ve muvaffakiyetlerini, islâm dîninin doğruluğuna kuvvetli bir delîl kabûl ederlerdi. Asrımızın müslimânları, biz artık dînimizin doğruluğuna nasıl i'timâd edelim ki, dînimizin bir rûknü olan siyâsetimiz öyle bir hâle gelmiştir ki, vakti ile emrimizde olan bunca memleket ve şehirlerimiz, bugün hristiyanların eline geçdi ve kırk milyon kadar müslimân da, onların emri altına kaldı demeleri icâb etmez mi?*) demektedir.

CEVÂB: Müslimânların böyle söylemeleri, mümkün değildir. Çünkü, yukarıda da zikr etdiğimiz gibi, islâm devletlerinin kuvvet ve azametleri, müslimânların dinlerine tam yapışdıkları, onun emr ve yasalarını en güzel şekilde yerine getirdikleri müddetce devâm etmiştir. Sonradan, islâm ahlâkından uzaklaşarak, millî ahlâkları bozulmuş ve islâmiyyetin emri yapılmamış ve keyfî icrâat ve idâreye başlanılmışdır. [Bunu hâzırkıyanlar da, yine hristiyanlar ve onların mason cem'iyetleri olmuştur. İslâm dîninden haberi olmayan gençleri çeşidli va'dler ve menfe'atler ile aldatarak, dinlerine ve devletlerine düşman birer vatan hâini olarak islâm memleketlerine gönderdiler. İsmi müslimân, kendi hristiyan olan bu kimseler, islâm devletlerini, dînin ahkâmı yerine, kendi keyfleri ve arzûları istikâmetinde idâre etdiler. Böylece, islâm memleketleri parçalandı ve müslimânlar hristiyanların hâkimiyeti altına girdi. Hristiyanlar arzûlarına kavuşmak için, her islâm düşmanını ve putperesti açıkca desteklediler. İslâm dünyâsını yakıp yıkan, mogul hükümdârı, meşhûr zâlim ve kâfir Cengiz hân,^[1] Papa tarafından taltîf edilmiş, kendisine bahâ biçilmez kıymetde hediye ve altınlar gönderilmişdir. Papanın elçileri, Cengiz hân ile Papa arasında mekik dokumuş ve ona akl hocalığı yapmışlardır. Çünkü Cengiz hân müslimânları insâfsızca kat ediyor, islâmiyyeti yok etmeğe çalışıyordu. Cengiz hânın torunu Hülâgü, Bağdâdı ele geçirdiği zemân, sekizyüzbinden ziyâde müslimânı katl etmiş, o zemân dünyânın en güzel şehri ve ilm merkezi olan Bağdâdı yakmışdır. Bütün islâm eserleri ve din kitâb-

---

[1] Cengiz, 624 [m. 1227] de öldü.

ları yok edilmiş, Dicle nehri günlerce kan ve mürekkebe akmıştır. Çok merhametli olduklarını iddiâ eden hıristiyanlar ve onların rûhânî reîsi Papa, böyle bir din düşmanını, acabâ hangi niyyet ile mükâfâtlandırmıştır. Kâfire yardım ve teşvîk, küfrdür. Zâlîme yardım ve teşvîk de, zulmün tâ kendisidir. Binüçyüz sene, islâm medeniyetini yıkmak ve yok etmek için çalışdılar. Sonra kalkıp, islâm devletlerinin geri kalmışlığını, hıristiyanlığın müslimânlık üzerine üstünlük ve faziletine delîl getirmeğe çalışıyorlar. Bunlara, deliler bile güler. Böylece müslimânlar islâmiyyetden uzaklaşdırılmış, esâsi bozulan islâm devletleri yıkılmış ve yok olmuştur.] Bunun tam tersi olarak, hıristiyan devletler de, hıristiyanlığa bağlı kaldıkça perîşanlık devâm etmiştir. Hıristiyanlığı terk ederek, dinsizliğe meyl eden bu devletler, siyâsetlerinde islâm dînini taklîd etmeğe başlamışlar, bu sâyede iktidâr ve kuvvet sâhibi olmuşlardır. Bu hâlin açık şâhidi olan târîhler, kıyâmete kadar bu hakîkati dünyâyâ göstereceklerdir. Islâm dîninin düşmanları, ne kadar yalan, hîle ve iftirâ uydursalar da, bu âdil şâhidler, onları bütün âleme karşı tekzîb edecek, yalanlarını ortaya koyacaktır.

Yine bu papaz, (*Îsâ Mesîhin zuhûru Allahın melekûtunda çok mühim bir dönüm noktasıdır. Bu melekût geçmiş dinlere mahsûs ba'zı şeyleri, meselâ sünnet olmağı ortadan kaldırmıştır. Sünnet olmağa kıymet vermeyip, onun yerine kalbi takdîs etmeğı ve ahlâkı güzelleştirmeğı, ya'nî kötü hasletlerin yok edilmesini istemiştir. Müslimânlar, hâlâ sünnet olmağı icrâ ederek, cenâb-ı Hakkın İncil vâsıtası ile ortadan kaldırdığı bir âdeti devâm ettirmeğe çalışmaktadırlar*) demektedir.

CEVÂB: Hâlbuki, (Sanmayın ki, ben şerî'ati yıkmağa geldim. Ben yıkmağa değil, temâm etmeğe geldim. Çünkü doğrusu size derim ki, gök ve yer zâil olmadıkça, şerî'atden bir harf veyâ bir nokta yok olmayacaktır) ibâresi Matta İncîlinin beşinci bâbında, Îsâ aleyhisselâmın sözü diye yazılıdır. Tevrâtda ise, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin ahkâmının en mühim emrlerinden birisinin, çocukları sünnet ettirmek olduğu bildirilmiştir. Hattâ Tevrâtda, Allahü teâlâ, İbrâhîm aleyhisselâma hitâben, (Sünnet olmağı icrâ et. Çünkü sünnet olmanın, Cennete giremeyecektir) buyurmuştur. İbrâhîm aleyhisselâmdan Îsâ aleyhisselâma kadar gelen bütün Peygamberler, bu emr ile amel etmişlerdir. Hattâ, bizzât Îsâ aleyhisselâmın kendisi de sünnetli idi. İncîllerde sünnet olmanın ibtâl edildiğini bildiren bir kelime dahî yoktur. Yukarıda zikir ettiğimiz İncil âyetinde, (Şerî'atden bir harf veyâ bir nokta yok olmayacaktır) dediğı hâlde, bu şerî'ati ilga eden [ve sünnet olmak gi-

bi emrlerini ibtâl eden] hangi İncîldir diye bu i'tirâzçı papaza sual sorduğumuz zemân, cevâb olarak, İsâ aleyhisselâmın zemânına yetişmemiş olup, onaltı sene İsâ aleyhisselâmın ümmetine eziyyet ve işkence yapan, hattâ, havârîlerden bir zâtın derisini yüzen ve sonradan [uydurduğu bir] rü'yâ sebebi ile, İsâ aleyhisselâma inandığını söyleyen Pavlosun, Galatyalılara yazdığı mektûbundaki birkaç ibâreden başka bir delil ortaya koyamadı. İsâ aleyhisselâmın kat'î emri ortada iken, ne olduğu herkesce ma'lûm olan bu yehûdînin sözü, hangi sebep ile, İsâ aleyhisselâmın kat'î emri üzerine tercih edildiğini ve sünnet olmanın niçin terk olduğunu bu i'tirâzçı papaza soruyoruz? Müslimânların hitân (sünnet olmak) sünnetine riâyetleri, Peygamber efendimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” İbrâhîm aleyhisselâmın bu sünnetine ve Allahü teâlânın Tevrâtdaki bu emrine uymağı emr ettiği içindir. Müslimânların bu işleri, Allahü teâlânın ilâhî irâdesine uymaktan ibâretidir. Fekat, hıristiyanların sünnet olmağı terk etmeleri, İsâ aleyhisselâmın emrini ve Tevrâtın hükmünü bırakıp, münâfık ve zâlim Pavlosun sözlerine tâbi olmalarındandır.

[Pavlos Galatyalılara yazdığı mektûbun ikinci bâbının yedinci ve sekizinci âyetlerinde, (Fekat bil'aks Petrusa sünnet olmayı emr eden İncil olduğu gibi, bana da sünnetsizlik İncîlinin emânet olduğunu gördükleri zemân. Çünkü sünnetlilik risâleti için Petrusda âmil olan, bende de [sünnetsizlik risâleti olarak] yehûdîlerden başka milletler için âmil oldu) demektedir. İsâ aleyhisselâmın yanından ayrılmayan, onun en yakın havârîsi olan Petrus, sünnet olmağı emr ediyor ve bunu yapıyor. Ömründe İsâ aleyhisselâmi hiç görmemiş ve onaltı sene, İsâ aleyhisselâma îmân eden nasrânîlere kan ağlatmış bir yehûdî çıkıyor, bir yalan uyduruyor ve (Bana sünnetsizlik İncîli verildi. Yehûdîlerden başka milletler sünnet olmasın) diyor. Bu da, hıristiyanlık dîninin emri olarak tatbîk ediliyor. Her hangi bir kimse çıkar da, (Bana böyle bildirildi, böyle ilhâm olundu) der, bu sözü bir dinde huccet olursa, böyle bir dînin ilâhî bir din olacağına, akli başında olan bir kimse inanmaz.]

Hıristiyanların, islâm dînine karşı yaptıkları i'tirâzlardan biri de, Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerin arabî olmasıdır. Bu papaz, (Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler arab lisânı üzerine olup, bir diğer lisâna tercemelerine çalışılmadığından, arabcaı bilmeden müslimânlar, Kur'ân-ı kerîmin ma'nâsını anlamaktan mahrûm olmaktadırlar. Düâlar ve zikrler hep arabcadır. Müslimânlar, ne dediklerini bilmeden ibâdet ve düâ etmektedir. Diğer milletlerden islâm dînini kabûl edenler, Kur'ân-ı kerîmin hakikat-

lerine vâkıf olmak isteyince, arabcaı öğrenmek gibi bir müşkille karşılaşmaktadırlar. Bir diğer husûs da, her müslimân ömründe bir def'a olsun, Mekke ve Medîneyi ziyâret etmekle mükellef olduğu için, Hicâz topraklarının diğer memleketler üzerine bir üstünlüğü zuhûr etmiştir. Hac yapma mecbûriyeti, uzak memleketlerde oturan müslimânlar için, bir külfet ve zahmet olmaktadır) demektedir.

CEVÂB: Bu i'tirâzlardan birincisine cevâb olarak, (Ahd-i atık) ve (Ahd-i cedîd)in incelenmesi kâfidir. Ahd-i atık ve ahd-i cedîd her lisâna terceme edilirken, şimdiye kadar pek çok tahrîfâta uğramışlardır. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmini böyle tahrîflerden korumak için, arab lisânı üzerine indirdi. Papazların i'tirâzına bu cevâb kâfidir.

İkinci i'tirâzlarının, ya'nî hac için olan i'tirâzlarının cevâbı ise, yukarıda beyân edilmiş idi. Burada tekrar etmeğe lüzûm yoktur. İslâm âlimleri, eserlerinde, Kur'ân-ı kerîmin arab lisânı üzere inmesini ve haccın hikmetlerini beyân etmişlerdir. Burada, sâdece mevzû'umuzla ilgili olduğundan, Kur'ân-ı kerîmin başka lisânlara terceme olunmamasında ve Mekke-i mükerre ve Medîne-i münevvereyi ziyâret hakkında bildirdikleri hakîkatlerden birini bereketlenmek için bildirelim:

Akl ve irfân ehlinin ma'lûmu olduğu gibi, yeryüzünün çeşitli iklimlerine dağılan insanlar, bir babadan ve anneden doğmuşlardır. Bunlar, zemânla çoğalarak bir çok kabîlelere ayrılmış ve aslî akrabâlıklarını unutmuş bir büyük hânedâna benzerler. Bu muhtelif kabîleler arasında meydâna gelen ihtilâf ve mücâdeleler ise, fikr ve akîdelerinin farklı olmasından, fikr ve akîdelerinin farklı olması da, lisânlarının ve âdetlerinin farklı olmasından ileri gelmiştir. Vatan sevgisi, insanda fitrî bir haslet olup, herkes kendi vatanını sevdiğinden, her kavm ve milletin menfe'ati ve vatan sevgisi de muhtelif olmuştur. Muhtelif kabîlelerin, milletlerin her birine zararlı olan bu ihtilâfların ortadan kaldırılması ve islâhı istenirse, onların aralarında bulunan ihtilâf sebeplerinin azaltılması ve birbirlerine yaklaşılmaktan başka çâre olamaz. Ya'nî:

1 — İhtilâfa sebep olan, lisân ayrılığının zararlarını yok etmek için, aralarında müşterek bir lisânın yerleşdirilmesi îcâb eder.

2 — İhtilâf sebeplerinin en büyüklerinden olan, aralarındaki âdet ve üsûl farklarının zararlarının hafifletilmesi ve onların bir diğerine yaklaşıdırılması ve birleştirilmesi için, hepsinin müşterek bir üsûl ve âdete bağlanması îcâb eder.

3 — Vatan sevgisi gibi, ma'nevî bir kuvvetin, bir merkeze top-

lanması için, bir vatan-ı umûmî ittihâz olunması icâb eder. İslâm dîninin koyduğu hükümlerin aslı ve gâyesi, insanlar arasındaki ihtilâfların yok edilerek, hepsinin se'âdet ve menfe'atlerini aralarında müşterek kılmaktır. Kur'ân-ı kerîm, beşer lisânlarının en güzeli olan, arab lisânı üzerine indirilmiştir. [Arab güzel demektir. Lisân-ül-arab demek, en güzel lisân demektir.] Farzlarda ve diğer ibâdetlerde bütün milletler ve kavmler eşid tutulmuştur. Hac farîzası ile de, Mekke-i mükerre ve Medîne-i münevvere bütün islâm milletlerine (Ümm-ül-evtân) ya'nî mukaddes mahal ittihâz kılınmıştır. Bir müslimân küçük yaşından i'tibâren, Kur'ân-ı kerîm okumağa alışdırılarak ve arabî dersler verilerek kolaylıkla arabî lisânını öğrenir. Böylece, bütün islâm milletleri ile fikir alışverişinde bulunabilir. [Çünkü aralarında müşterek bir lisân te'sis edilmiştir.] Ezân, nemâz, oruc, zekât, hac, bilhâssa nemâzın rûknleri, Cum'a nemâzi, cemâ'at ile nemâz ve imâma uymak gibi, umûmî üsûller ile de, âdetleri farklı olan kavmleri, islâmiyyet, birbirine yaklaştırıp, müşterek bir i'tikâda ve ibâdetlere sevk eder. Mekke-i mükerre de, bir islâm merkezi ve müslimânların toplandığı bir yer olarak, onların mukaddes yerleridir. Onu sevmek, muhâfaza ve müdâfe'a etmek, dînî bir vazîfe ve bir borçdur. Çünkü şark, garb, cenûb ve şimâl memleketlerinde bulunan müslimânlar, ömrllerinde bir def'a olsun birbirlerini görmemiş ve görmeleri de mümkün değildir. Yüzbinlerce müslimân, hac farîzasını yerine getirmek için, Mekke-i mükerrede bir araya gelerek, ilm ve fikir alış-verişinde bulunur, dînî akîde [inanç] ve sevgilerini te'kid ederek, birbirleriyle kaynaşır. İşte islâmın esâs maksadı, bütün milletleri ve kavmleri, îmânda, ibâdetlerinde ve güzel ahlâkda birleşdirerek, kardeş yapmaktır. [Dünyânın her neresinde ve] hangi zemânda olursa olsun, islâmiyyete uyanlar, uydukları müddetce, izzete, se'âdete ve muvaffakiyyete kavuşurlar. Şimdi de, yeryüzündeki bütün müslimânların, ehl-i sünnet i'tikâdında birleşdiklerinde, asrlardan beri olduğu gibi, eski islâm kuvvetini ve şerefini kazanıp, birbirleri ile sevişeceklerine, âlemin huzûr ve se'âdet ile dolacağına hiç şübhe yoktur.

PAPAZLARIN AHMAKCA İFTİRÂLARINDAN BİRİ DE, İSLÂMIYETDEKİ CİHÂD EMRİNE SALDIRMALARIDIR. BU İFTİRÂYA CEVÂB, MUHTELİF KİTÂBLARIMIZDA VARDIR.

Hiristiyanların islâm dînine isnâd ettikleri iftirâlar sırasında, bu papaz, *(İslâmiyyetde, cihâd-i fi-sebîlillah farzdır. Hiristiyanlıkda ise, cihâd emri yoktur. Bu hiristiyanlığın fazîletine bir delildir)* demektedirler.

CEVÂB: Cihâd emri; Ahd-i atîkin içerisinde bulunan kitâbların her birinde açıkça bildirilmiştir. Âsâ aleyhisselâmin, (Ben şerî'ati yıkmağa gelmedim. Ben yıkmağa değil, temâm etmeğe gel-

dim) buyurmuş olduğunu, dahâ önce zikr etmişdik. Böylece, Mûsâ aleyhisselâmın şer'atinde mevcûd olan cihâdî da temâmlayacağını bildirmişdir. Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmın bu cihâd emrini kabûl etmiyorlar. Ahd-i atîk kitâblarında cihâd emrine âid pek çok âyetler vardır. Bunları zikr etmek sözü uzatacak ise de, fâideli olacaktır.

Tesniyenin yirminci bâbının, onuncu ve devâmındaki âyetlerinde, (Düşmanlara karşı cenk etmek için çıktığın ve ona yaklaştığın zemân, evvelâ, onu sulha da'vet edeceksin. Eğer sana sulh cevâbı verirse ve kapılarını sana açarsa o vakt, içinde bulunan bütün kavm sana hizmetkâr olacak ve sana kulluk edecekler. Eğer sulha râzî olmayıp, cenk etmek isterlerse, sen onları öldürecek ve beldelelerini muhâsara edeceksin ve Allahın, onu senin eline verdiği zemân, bütün erkeklerini kılıçdan geçireceksin. Kadınlarını ve çocuklarını ve hayvanlarını ve şehre olan herşeyi ganîmet olarak alıp, yağma edeceksin. Allahın, sana verdiği düşmanlarının malını yiyeceksin. Bu milletlerin şehirlerinden olmayıp senden çok uzakda bulunan bütün şehrlere böyle yapacaksın. Ancak, Allahın sana mîras olarak verdiği bu kavmlerin şehirlerinden nefes alan bir kimseyi sağ bırakmayacaksın) demektedir.

Sifr-ı Aded (sayılar)in otuzbirinci bâbında kısaca, (Mûsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın emri ile Medyen ehâlisi üzerine harb etmek üzere oniki bin asker gönderdi. Mağlûb olan Medyen ehâlisinin bütün erkeklerini öldürüp, kadınlarını ve onların çocuklarını esîr aldılar. Bütün hayvanlarını, bütün sürülerini ve bütün mallarını da ganîmet olarak aldılar ve bütün şehirlerini ve bütün obalarını yaktılar) demektedir. Bu yazdıklarımızın tafsîlâtını Ahd-i atîkin Sifr-ı Aded kitâbından okuyunuz. Yine burada diyor ki, (Mûsâ aleyhisselâmın vefâtında Yûşa' (Yeşû) aleyhisselâmı halîfe ta'yîn etdi. O da, Tevrâtın hükmü ile amel ederek, nice milyon insan öldürdü.) Merak edenler, Adedler (sayılar) kitâbını, birinci bâbın otuzbirinci bâbına kadar okusunlar.

Birinci Samuelin yirmiyedinci bâbının sekizinci ve devâmındaki âyetlerde, (Dâvûd ile adamları çıkıp, Geşûrlere ve Girzilere ve Amâlekîlere akın etdiler ve Dâvûd o diyârı vurdu ve ne erkek, ne kadın, sağ bırakmadı ve koyunları ve sığırları ve eşekleri ve develeleri ve esvâbları alıp dönüp geldi) demektedir.

İkinci Samuelin sekizinci bâbında, Dâvûd aleyhisselâmın Sûriye askerinden yirmiiki bin kimseyi telef ettiği, onuncu bâbında ise, Dâvûd aleyhisselâmın arâmîlerden kırkbin atlıyı öldürdüğü yazılıdır.

Birinci Meliklerin onsekizinci bâbında, İlyâ aleyhisselâmın, Ba-

alin Peygamberleri olmak da'vâsında bulunan yalancı dörtyüzelli kişiyi katl ettirdiği yazılıdır.

Sodom ve Amorîler üzerine hücum eden meliklerin ahvâli ve Lût aleyhisselâmi esîr ve mallarını tâlân ettikleri haberi İbrâhîm aleyhisselâma ulaşınca, onları kurtarmak için askerleri ile, Dan'a kadar ta'kîb edip, onlara gece baskını yaparak, hepsini öldürdüğü ve bütün malı, kardeşi Lût aleyhisselâmi ve onun malını ve kadınları ve bütün halkı geri getirdiği tekvînin ondördüncü bâbında yazılıdır.

Pavlos, ibrânîlere yazdığı mektûbda, Dâvüd, Samuel ve diğer Peygamberlerin, memleketler feth ettiklerini, kılıcın ağzından kurtulan za'îf kimseler iken, kuvvet kazanarak harbde cesûr olarak, düşman askerlerini kaçmağa mecbûr ettiklerini yazmaktadır.

İşte bunlardan anlaşılıyor ki, geçmiş Peygamberler de “aleyhi-müselâm” kâfirler ile gazâ ve cihâd ile emr olunmuşlardır. Ancak, islâmiyyette cihâd-i fi-sebîlillah, hükümdârların harbleri gibi, memleketlerini genişletmek, şan ve şeref kazanmak gibi dünyevî niyetler ve nefsin arzuları için yapılmaz. Allahü teâlânın mübârek ismini yükselterek, bütün insanları doğru ve hak yola kavuşturmak ve insanları zulmeden, işkenceden kurtarmak için yapılır. Şimdi protestanlara sorarız ki, zikr ettiğimiz bu Peygamberlerin gazâları Allahü teâlânın indinde râzı olunmuş ve halâl mi, yoksa buğz olunmuş ve harâm mı idi? Eğer râzı olunmuş ve halâl iseler, bu hâl, iddî'âlarının doğru olmadığını isbât eder. Eğer buğz olunmuş ve harâm iseler, Dâvüd aleyhisselâm hakkındaki yazıları ile mukaddes sayılan Pavlos yalancı olmuş olur. Hıristiyanların doğru ve hak olduğunu tasdik ettikleri, (Ahd-i atîk) de bâtil, yanlış olur. Ayrıca, binlerce ma'sûm kimsenin kanı, bir mü'minin kötü bir fi'linden dolayı akıtılmış olur. Böylece, Dâvüd aleyhisselâm için, âhirette kurtuluş nasıl mümkün olabilir? Çünkü Yuhannânın birinci mektûbunun üçüncü bâbının onbeşinci âyetinde, (Siz bilirsiniz ki, ma'sûm olan nefsi katl eden hiç bir kâtil için, ebedî hayât yoktur) demektedir.

Müşâhedât-ı Yuhannânın (Vahyin) yirmibirinci bâbının sekizinci âyetinde, (Korkaklara, îmân etmeyenlere, mekrûhlara ve kâtillere ve zânilere ve büyüçülere ve putperestlere ve yalancılara gelince, onların hissesi ateş ve kükürtle yakılmış Cehennem çukurundadır) diye yazılıdır.

[TENBİH: İşbu (Cevâb Veremedi) kitabımızın muhtelif yerlerinde görüldüğü gibi, hıristiyanların ellerinde bulunan Tevrât ve İncil kitâblarının hepsinde, (İnsanların öldükten sonra tekrâr

dirilecekleri, hesâba çekilecekleri, Cennet ni'metlerinde veyâ Cehennem ateşinde sonsuz kalacakları) yazılıdır. Amerikada, Avrupada, yüz milyonlarca hıristiyan, bütün devlet adamları, fen adamları, profesörler, kumandanlar, bu İncillere inanmakta, hepsi her hafta kiliseye gidip tapınmaktadırlar. Türkiyede ba'zıları, islâm kitâblarını okumadıkları için ve islâmiyetden haberleri olmadığı için, Avrupalıları, Amerikalıları taklîd etmeğe (ilericilik), müslimân olmağa (gericilik) diyorlar. Hâlbuki kendileri, fen, tıp, hesâb bilgilerinde ve teknolojiye, Avrupalılar, Amerikalılar gibi çalışmıyorlar. Onların, yalnız kadın, kız, oğlan bir arada, çalgılı, kumarlı, içkili eğlenceler yapmalarını, pilajlarda şehvetlerine tâbi' olmalarını ve geceleri radyolarını, televizyonlarını sonuna kadar açarak, komşuları râhatsız etmelerini ve gençlerin diz ile göbek arası açık top oynamalarını taklîd etmektedirler. İslâmiyet, nefsin bu taşkınlıklarını yasak ettiği için, müslimânlara gerici diyorlar. Bunlara göre, okuma yazma bilmiyen, imden san'atdan haberi olmayan, fekat kendi taşkınlıklarına katılan her oğlan ve kız ilericidir. Aydın kimsedir. Üniversiteyi bitirmiş, ilm, san'at, ticâret sâhibi, ahlâklı, faziletli, vergilerini veren, kanûnlara uyan ve herkese iyilik eden, hakîkî bir müslimân, bu taşkınlıklara katılmadığı için, gerici olmaktadır. Böyle ilericiler, aydın kimseler, gençleri fuşşa, tenbelliğe, dünyâda felâkete, âhirette de sonsuz azâblara sürüklüyorlar. Aile yuvalarının yıkılmasına sebep oluyorlar. Kısacası, hıristiyanların yalnız sefâhetlerini, ahlâksızlıklarını taklîd edenlere aydın, ilerici dedikleri anlaşılıyor. Müslimânlar gibi, Cennete, Cehenneme inanan Avrupalılara, Amerikalılara da gerici demediklerine göre, müslimânlara, kendi ahlâksızlıklarına uymadıkları için gerici dedikleri anlaşılmaktadır. Bunlar, hiçbir dîne inanmadıkları için, Avrupalıların, Amerikalıların dîne bağlılıklarını da taklîd etmekte, kendi ta'birlerine göre kendileri gerici olmaktadır. Bu kitâbımız, müslimânın aydın ve ilerici olduğunu, müslimân olmanın gerici olduğunu isbât etmektedir.]

Cihâd farzının Îsâ aleyhisselâmın dîninde bulunmaması mevzû'una gelince, Îsâ aleyhisselâmın insanları dîne da'vet müddeti, üç sene gibi az bir zemân olduğu için, cihâd-i fî-sebîlillah yapacak zemânı olamamıştır. Beş-on kişi ve birkaç kadın ile, Roma devletine karşı cihâd etmek, şübhesiz ki, mümkün değildir. Hatâ, Îsâ aleyhisselâm, yehûdîlerin kendi hakkında kötü niyet sâhibi olduklarını öğrenince, çok telâşa düşmüştü. Yakalanacağı akşamın gündüzünde, Luka İncilinin yirmikiinci bâbının otuzaltıncı ve devâmındaki âyetlerde Îsâ aleyhisselâm, Eshâbına hitâben, (Şimdi kesesi olan onu alsın ve torbası olan da alsın ve olmu-

yan esvâbını satsın ve kılıç satın alsın) dedi. (Yâ Rab, işte burada iki kılıç var dediler. Îsâ onlara, yetişir dedi) diye yazılıdır. Dahâ sonra yakalanırken, Eshâbı kendisini terk ederek dağıldıklarından, bu kılıçlar da, bir işe yaramamıştır. Bu anlatılanlardan, Îsâ aleyhisselâmın kendisini müdâfeasız teslim etmek niyyetinde olmadığı ve mümkün olsa, kendini korumak için, kılıç kullanacağı ve düşmanlarına karşı cihâd yapmaması, zâhirî sebeplerin kifâyetsizliğinden olduğu, güneş gibi meydândadır. Îsâ aleyhisselâm, ümmetini cihâddan açıkca men' etmemiş ve kendisi Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin hükmünü kaldırıcı değil, onu temâm edici olduğundan, ondaki cihâd emrinin, kendi ümmetine de şâmil olacağı açık ve sâbitdir.

Protestanlar, neşr ettikleri bu risâlede, *(Müslimânlar, dinlerinin emrleri icâbı, müslimân olmıyanları, Allahın ve dînin düşmanı diyerek, onlara düşman nazarı ile bakarlar. Zor ile onları müslimân yapmak veyâ emrleri altında bulundurup cizye ehli kılmak için gayret eder, bunu arzû ederler)* demektedirler.

CEVÂB: Evet, tevhîde uymıyan her din ve mezheb, islâm dîni nazarında hakîrdir ve nefret edilmiştir. Böyle inananlara, Allahü teâlânın ve dînin düşmanı denilir. Fekat, zor ile onları müslimân yapmak, [yukarıda bildirdiğimiz gibi] yasak edilmiştir. Bu husûsda papazlar, müslimânlara temâmen iftirâ etmektedirler. Müslimânların nazarında kendisinden nefret edilenler, sâdece islâm dînine düşman olan gayr-i müslimlerdir. Müslimânlarla bunlar arasında nefret, buğz, düşmanlık, çarpışma ve muhârebeler olmuştur. Fekat, hıristiyan fırkaları arasındaki nefret ve düşmanlık ve târîhlerde görülen dehşetli çarpışmalar ve katliâmlar acabâ neden ortaya çıkmıştır? Târîh kitâblarının sahîfeleri, hıristiyanların mağlûb ettikleri milletlere ve kavmlere yapmış oldukları mezâlim ve işkencelerle doludur. Diğer dinlere mensûb olan kavmleri, imhâ ve yok etmeğe çalışırlar. Hicret-i nebeviden takrîben üçyüz sene önce imperator Kostantin, hıristiyanlığı kabul ettikten sonra, barbarlığa başlamış, memleketinde bulunan bütün yehûdîlerin kulaklarını kesip, çeşidli memleketlere sürmüştür. Dahâ sonra, yehûdîleri İskenderiyyeden çıkarmış, bütün ma'bedlerini yıkarak, büyük katliâm yapmış ve mallarını gasb etmiştir. Yehûdîler, İspanyada da, hıristiyanlar tarafından pek çok zulmlere uğramışlardır. [İspanyada yehûdîlere yapılan zulmlerden yukarıda biraz bahsetmişdik.] Fransanın Tolus şehrinde hıristiyanlar, fish bayramında rastladıkları yehûdîlerin yüzlerine tokat vurmuşlardır. Fransanın diğer ba'zı şehirlerinde yine fish bayramında yehûdîler taşla tutulmuşlardır. Merhametsizce taşlanan

yehûdîlerin çoğunun böylelikle öldürüldüğü, hattâ o beldeye hâkim olan kimseler tarafından, halkın bu husûsda teşvik edildiği birer vâkı'adır. Yehûdîler, Fransadan yedi def'a sürülerek çıkarılmışlardır.

Macaristanda da yehûdîler, hıristiyanlar tarafından, çeşid çeşid azâblara ducâr olmuşlardır. Ba'zan ateşlere atılıp yakılmışlar, ba'zan da, denizlere atılarak boğulmuşlardır.

İngilterede de, yehûdî milleti, protestanların akl almaz vahşiliklerine dayanamıyarak, onların eline düşmemek için, birbirlerini öldürmüşlerdir.

İspanyada, (Oturafe) ismi ile kurulan katolik cem'iyetinin mensûbları, resmî olarak krallar ve devlet erkânı da hâzır oldukları hâlde, yehûdîlerden ve dîninde ilhâd his etdikleri zengin hıristiyanlardan binlerce kişiyi, diri diri ateşe atarak yakmışlardır. Bu çâresiz insanlar, aman yapmayınız diye bağırdıkça, yalvardıkça, fer-yâd etdikce, seyirci bulunan papazların, devlet adamlarının ve kadınların ellerini çırparak kahkaha ile güldükleri târîhlerde yazılı duruyor.

İslâmiyyetin zuhûrundan bu yana geçen binikiyüz [bindört-yüz] sene içerisinde, hıristiyanların yaptıkları bu zulmlere benzer, müs-limânlar tarafından hıristiyan ve yehûdîlere yapılmış bir zulm, bir tek vak'a dahî yoktur. Varsa gösterilsin. Eğer 1277 [m. 1861] senesinde Lübnânda meydâna gelen vak'alarda öldürülen üçyüz-dört-yüz hıristiyan kasd ediliyorsa, Avrupa devletlerinden gelen me'mûrlar da berâber olduğu hâlde, mahallinde yapılan ve hâlâ Osmânlı arşiv dâiresinde mevcûd olan, tahkîkât zabtlarından anlaşılacağı gibi, o vak'anın meydâna gelmesi, Fransadan Lübnân ve Şâm taraflarına gelip, fitne ve fesâd tohumları saçan cezvit papazlarının tahrikleri sebebi ile olmuştur. Dağlarda yaşayan dürzîler, Lübnâna gelerek hıristiyanları katl etmişlerdir. Osmânlı devleti bu vak'ada cinâyetleri tesbît edilenleri i'dâm ederek cezâlandırmıştır. Ayrıca, askerlik vazîfesini tam yerine getirmediği, vazîfesini tam yapamadığı için, Şâm vâlisi Ahmed Pâşa gibi bir vezîri de alenen [açıkca] kurşuna dizmiştir.

[(Türkiye târihi) yedinci cildinde diyor ki, (Mütercim Rüşdü pâşa sadr-ı a'zâm iken, Lübnânda Dürzîlerle, katolik Maronîler, birbirlerine düşman idi. İngilizler Dürzîleri, fransızlar da Maronîleri kıskırtarak, birbirlerine saldırdılar. Lübnân vâlisi Hurşid pâşa ile Şâm vâlisi Ahmed pâşa, bu iki devletin yardım ve idâre etdikleri bu muhârebeye mâni' olamadılar. Üçüncü Napolyon, bu muhârebenin büyümesi ve bunu fırsat bilerek, Lübnânı işgâl etmek hulyâlarında idi. Osmânlı devleti müdâhale ederek, mes'e-

lenin büyümesine mâni' oldu).

Şâmda vukû' bulan bu hâdiseleri yatışdırmakda en büyük rolü, âlim ve fâdil ve meşhûr Cezâyir kahramânı emîr Abdülkâdir ibni Muhyiddîn el-Hasenî^[1] oynamıştır. Hakîkî bir müslimân olan bu zât, diğer müslimânlarla birleşerek, hıristiyan mahallelerini muhâfaza etmiştir. Başda Fransız konsolosu olmak üzere, pek çok hıristiyanı, dürzîlerin elinden kurtarmış, pek çok hıristiyanı kendi konağında barındırıp himâye etmiş ve muhtâc, fakîr olanlarına da yardım etmiştir. Eskiden, en büyük düşmanı olan Fransızlar tarafından, Fransanın en büyük nişânı ile taltîf edilmiştir. Önceden pek çok muhârebeler yapmış olduğu Fransızları ve hıristiyanları Allahü teâlânın emrine uyarak korumuş ve onlara yardım etmiştir. Bu hâdisenin vukû'u üzerine, hâriciye nâzırı Fuad Pâşa, (Fevkalâde me'mûr-u murahhas) sıfatı ile, her dürlü askerî, idârî, siyâsî ve mâlî salâhiyyetlerle karışıklıkların giderilmesine ve îcâb eden ıslahâtın icrâsına me'mûr edilmiştir. Beyruta gelen Fuad Pâşa, derhâl Şâma hareket etmiş, hâdiselere sebep olanları ve hâdiseler içerisinde bulunan dürzîleri cezâlandırmıştır. Zarar gören hıristiyanlara yetmişbeş milyon kuruş tazmînât ödemiştir. Vazifesinde ihmâl gördüğü yüzonbir askerî şahsı da i'dâm ettirmiştir. Fuad Pâşa, en çok sevdiği arkadaşı Ahmed Pâşanın i'dâm edilmesine (Divân-ı harb)de hükm edilince, (Ben ömrümde bir tavuk kesmemiş ve bir baş vurmamış iken, bakınız Cenâb-ı Hak beni nelere vesîle kıldı) demiştir. Böyle bir adâlet misâlini göstermiş bir hıristiyan devlet var mıdır? Onlar, adâlet yapmak yerine, zulm etmişler ve zulm edenleri de, teşvîk etmişlerdir. Bu hâdisenin, islâm adâletine bir misâl olması için, teferruatı anlatılabilir ise de, kitâbımızın hacmi müsâid değildir. Arzû edenler târîh kitâblarından okuyabilirler.]

Zâhirî sebeblere ve kuvvete baş vurmaktan sakındıklarını ve sâdece rûhânî olarak, Allahü teâlâyâ ve komşuya muhabbet ve şefkat ettiklerini i'lân eden hıristiyanların, birbirleri hakkında da yaptıkları muâmeleler, vahşetler ve zulmler, târîhlerde yazılıdır. Hıristiyanların yaptığı bu vahşetleri ve zulmleri okuyan bir kimse, biraz şefkat ve merhamet sâhibi ise, yalnız hıristiyanlıktan değil, böylesine vahşî fi'llere sebep olmak kâbiliyyetinde bulunduğu için, insanlıktan bile nefret edeceği gelir.

Avrupalı târîhcilerden birisi, hıristiyanların, hıristiyanlık uğruna, katl ettikleri insanların toplu bir hesâbını yapmış ve o asr-

---

[1] Şerîf Abdülkâdir, 1300 [m. 1882] de Şâmda vefât etti.

daki ba'zı târîhî ma'lûmatı da yazmıştır. Müslimân kardeşlerimize bir hâtıra olmak üzere, kısaca terceme edilerek buraya yazıldı:

650 [m. 1251] senesinde, sonradan papalık da yapan Novatianus isimli bir papaz ile, Cornelius ismindeki diğer bir papaz arasında Romada bir anlaşmazlık ve münâkaşa çıktı. Kartacada da, Sipurin ve Nevât ismindeki iki papaz arasında makâm mücâdelesi ortaya çıktı. Böylece, Roma ve Kartacada bunların tarafdârları arasında çıkan kavgalarda pek çok kimse öldürüldü. Bu öldürülenlerin sayısı ma'lûm olmamakla berâber, mübâlağasız ikiyüz bin olduğu tahmîn edilmektedir.

Hıristiyanlar Birinci Kostantin zemânında düşmanlarından intikâm almak fırsatını bulur bulmaz, imperator Galerinin (Galeriusun) oğlu genç Kottidini ve imperator Maximinin (Eaximinus) yedi yaşındaki bir oğlunu ve bir kızını öldürdüler. İmperatorun hanımını ve bu iki çocuğun annelerini serâydan uzaklaştırıp, Antakya sokaklarında sürüklediler. Dahâ sonra, hepsini nehre atarak boğdular. İmperator Galeriusun zevcesi Selânikde i'dâm olunup, denize atıldı. Bu karışıklıklar sırasında, pek çok insan katl edildi. Bunların sayısı tam tesbit edilememişse de, ikiyüz bin kişi olduğu tahmîn edilmektedir.

Donat isminde Afrikada bir fırka kurarak, üçyüz târîhlerinde Roma kilisesine karşı gelen iki papazın, sebep olduğu ihtilâllerde, papazların, kılıç ile öldürmeğe müsâ'ade etmeyip, topuz ile başları ezilerek katl edilen nüfusun mikdârı dörtyüzbin kişi olduğu tahmîn edilmektedir.

Teslîs inancının iki unsuru olan, Baba ile Oğlunun maddî olarak tam birleştikleri husûsunda, İznik meclisinde verilen karar üzerine, hıristiyan memleketlerinde meydâna gelen münâkaşalar ve çarpışmalar, bütün târîhlerde mevcûddur. Bunlardan çıkan ateş ve ihtilâl, Roma hükûmetinin her tarafını def'alarca yakmış ve dörtyüz sene kadar devâm etmiştir. Bu karışıklıklarda helâk ve zelîl olan yüzlerce hânedân hesâba dâhil olmıyarak, sâdece öldürülenlerin mikdârı, takrîben [yaklaşık olarak] üçyüzbindir.

Anganoglest ve Angolater karışıklıklarında helâk olanlar da, altmış bin kişidir.

İmperator Teokyilin zevcesi Teodoranın hükûmeti zemânında, şerrin varlığını isbât için, hayr ve şerrin iki asl olduğu i'tikâdında bulunan, Manez fırkasından bin kişi katl edilmiştir. Çünkü Teodoranın günâhını çıkaran papaz, bunun Cennete girmesi için, sapık fırkada olan kimselerin katl edilmesi lâzım olduğunu

beyân etmişti. O zemâna gelinceye kadar haça gerilen, boğulan ve yağlı kazıklara oturtularak öldürülenler, yirmibin kişi idi. Bu papaz, Teodoranın Cenneti kazanması için bu mikdârı çok az bulmuşdu.

Her tarafda, her asrda piskoposluk ve patriklik kavga ve münâkaşalarında yapılan harblerde öldürülenleri de, azın azı olarak yirmi bin kişi kabûl edebiliriz.

Haçlı seferlerinin^[1] devâm ettiği ikiyüz sene zarfında, hıristiyanların öldürdüğü hıristiyan nüfûs, iki milyon tahmîn olunuyorsa da, biz tevâzuan bir milyon kabûl edelim. (Mukallid-is suyûf) ta'bir edilen papazlardan bir kısmının, haçlı harbleri sırasında, Baltık denizi sâhilllerinde yağma ve çapulculuk yaparlarken katl ettikleri hıristiyanlar, en az yüzbin idi.

Lanokduk aleyhinde papanın harb i'lân etmesinde, öldürülüp, cesedleri ortada kalan ve ateşlerde yakılıp, külleri uzun zemân ortada bırakılan insanların sayısı yüz bindir.

Papa yedinci Greguardan beri, imperatorlar aleyhinde yapılan harblerde öldürülenler, ellibindir.

Batı ehâlisinin dinden çıkanları mes'elesinde, ondördüncü asrda öldürülenlerin sayısı, elli bindir.

Bu vak'anın akabinde, Johos ve Cirum ismindeki iki papazın ateşde yakılması üzerine, zuhûr eden muhârebelerde öldürülen hıristiyanlar, yüzelli bin kişidir.

Bu büyük vak'aya nisbet ile, Merbondol ve Gaberir katliâmı mühim değil ise de, bunlarda öldürülen insanların bir kısmı ateşde yakılmış ve henüz annelerini emen küçük yavrular, ateşlere atılmış, kızların ırzlarına ve nâmûslarına tecâvüz edildikten sonra, parça parça doğranmışlar, ihtiyâr kadınların ferclerine barut doldurularak havaya uçurulmuşlardır. Bütün bunlar, hıristiyanlar tarafından yapılmış ve bu şekilde öldürülen insanların sayısı onsekiz bine ulaşmıştır.

Papa onuncu Leyondan dokuzuncu Kalmana gelinceye kadar, hıristiyan hâkimlerin koyduğu kâidelerin tatbîkinden ve açıktan cellâd ile kesilen papaz ve avâm ve prenslerin başları ve çeşidli memleketlerde ateşlere atılarak yakılan cesedler ve Almanya, Fransa ve İngilterede cellâdların kesmekle usandıkları nüfûs ve Lutherin (İşâ-i rabbânî yaparak tanrı ile birleşmek yokdur ve okunmuş su (vaftîz) uydurmadır) sözlerinden çıkan mes'eleler-

[1] Ehl-i salîb seferleri, 490 [m. 1096] dan 670 [m. 1271]e kadar devâm etti.

den ve ihtilâflardan dolayı hâsıl olan otuz ihtilâlde ve Sent Bartelmi katliâmında ve İrlanda şehirlerinde ve başka yerlerde meydana gelen umûmî katliâmlarda öldürülenler, üç milyondan fazladır. Fakîrlîğe ve zillete itilmiş hânedân ve meşhûr sülâlelerden başka, en az iki milyon mazlûm öldürülmüştür.

Engizisyon mahkemeleri denilen, papaz cem'iyetleri tarafından katl edilen, çarınca gerilen ve yakılanların sayısı, beş milyon ikiyüz bindir.

Amerikada, hıristiyanlık uğruna katl edilen yerli ehâlf için, iş bu kitâbın müellifi, beş milyon nüfûs zıkr etmiş ise de, Laskas piskoposunun bildirdiğine göre, öldürülenlerin adedi, oniki milyondur.

Hıristiyanlığı Japonyaya yaymak için gönderilen, misyoner papazların ekdikleri fitne tohumları netîcesinde çıkan ihtilâl ve muhârebelerde telef edilen nüfûs, üç milyondur.

Bütün bunlarda katl edilen insanların yekûnu, yirmibeş milyona yakındır.

Bu kitâbı neşr eden târîhçi, bildirdiği rakamların doğruya nisbetle çok aşağı olduğunu i'tiraf ederek der ki, (Ey benim kitâbımı okuyan Avrupalılar! Eğer senin evinde soyunun şeceresi mevcûd ise, bir kerre onu gözden geçir. Elbette baba ve dedelerinin içinde, din kavgasında öldürülmüş yâ bir maktûl, yâhud bir başkasını öldürmüş bir kâtil bulursun. Sâdece İrlandada katolikler tarafından yüzelli dört bin protestanın katl edildiği, İngiltere parlamentosunun 1052 [m. 1643] senesi hazîranının yirmibeşinci gününde yazılmış olan i'lânâmesinde bildirilmiştir.) Kitâbdan terceme burada temâm oldu.

Katolikler, diğer milletlere ve bilhâssa orta çağ sonlarında protestanlara karşı bu mezâlim ve eziyetleri yaparken, protestanlar da, diğer yanaklarını tutmamışlardır. Ellerinden gelen kan dökücülüğü yapmaktan geri kalmamışlardır. Hattâ, ba'zı def'alar katolikleri geride bırakmışlardır. İngiliz katoliklerinden Thomas, 1267 [m. 1851] senesinde basılan, (**Mir'ât-i sıdk**) kitabının kırkbir ve kırkikinci sahifelerinde diyor ki, (Protestanlar, ilk zuhûrlarında, altıyüz kırkbeş imâret, doksan okul, ikibin üçyüz kilise ve yüzon hastahâneyi soyup, yağma etdiler. Buralarda oturan, binlerce miskin ve ihtiyârı öldürdüler. Ayrıca, ölümlere dahî el uzatıp, kefenlerini soydular.) Elli ikinci sahifesinde de, (Protestanlar, katolikler aleyhinde, adâlet ve hakkâniyetden uzak, yüzden çok kanûn çıkardılar. Bu kanûnlar icâbı, katolik mezhebinde olanlar, protestanlardan mîrâs alamadılar. Onsekiz

yaşından sonra protestan olmaları, arâzî verilmedi. Katoliklere mekteb açmak için izin verilmedi. Va'z veren katolik papazlarını, habs etdiler. Vergilerini arttırdılar. Katolik mezhebi üzere âyin yapanları, para cezâsına mahkûm etdiler. Papaz olursa, yedi-yüz rubye alıp, habs etdiler. İngilterenin dışına okumağa gidenleri, İngiltere hâricinde katl edip, mallarını ellerinden gasb etdiler. Protestanların belli günlerdeki âyinlerinde hâzır bulunmayan katolikleri para cezâsına çarptırdılar. Neticede, katolik âyinlerinden bir şey icrâ etdirmeyip, silâhlarını topladılar. Onları ata bindirmediler. Papazlardan, protestan olmaları ve onları evlerinde misâfir olarak saklıyanları da, öldürdüler. Katoliklerin şehâdetleri kabûl edilmedi. İngiltere kraliçesi Elizabeth^[1], protestanlığı İngilterede yaymak ve yükseltmek, rûhânî makâmını kendisi deruhde etmek için katoliklere her dürlü zulm ve haksızlığın yapılmasına izin verdi. [Bu zulmlerde kendisi de reîslik yaptı.] Sâdece meşhûr şahıslardan ikiyüz dört kişiyi cellâdlar eliyle i'dâm etdirdi. Hapishânelerde doksanbeş tane piskopos rütbesindeki katolik papazı öldürdü. Bazı katolik zenginler, ömrü boyu habs edildi. Protestanlar, rastladıkları katolikleri kırbaç ile döverlerdi. Hattâ, İskoçya kraliçesi Estorat, katolik olduğu için, uzun müddet habs edildikten sonra, cellâd eliyle i'dâm edildi. Yine kraliçe Elizabeth zemânında, katoliklerden ilm sâhibi olanlar ve rûhbanlar, gemilere doldurularak denize atılıp boğuldular. Kraliçe, İrlandada bulunan katolikleri protestan yapmak için, üzerlerine asker gönderdi. Kiliselerini yakdılar. İleri gelenlerini öldürdüler. Ormana kaçanları, vahşî hayvanlar gibi avladılar. Protestanlığı kabûl edenleri, kabûl ettikten sonra, yine katl etdiler. Parlamento, 1643 târihinde, katoliklerin mallarını ve arâzîlerini zorla ellerinden almak için me'mûrlar gönderdi. Bu hâl, kral 2.ci James zemânına kadar böyle devâm etdi. Çünkü bu kral, 1099 [m. 1687] senesinde katoliklere merhamet etdi. Fekat protestanlar, buna kızarak kırkdört bin kişiden meydâna gelen bir topluluk ile, krala dilekçe verdiler. Zulm kanûnlarının devâmını istediler. Fekat parlamento, protestanların bu arzularına i'tibâr etmedi. Bunun üzerine protestanlardan yüzbin kişi birleşerek Londradaki katolik kiliselerini ve katolik mahallelerini yakdılar. Hattâ, bir mahallede otuzaltı yangın görüldü) demektedir.

İşte, cihâd yapmak ile emr olunmayan ve sağ yanağına vururlarsa, diğeri çevir, paltonu isteyene ceketini de ver, düşmanla-

---

[1] Elizabeth 1012 [m. 1603] de öldü.

rınızı sevip, size beddûâ edenlere hayr düâ edin, kardeşin hatâ ederse yetmiş kerreye kadar afv et, komşunu kendin gibi sev diye tavsiye ve emr eden İsâ aleyhisselâmın dînine inandıklarını söyleyen hıristiyanlar arasında, böyle korkunç ve vahşice hâdiseler meydana geldi.

İslâm dîninin emr ettiği cihâd, böyle zâlim ve vahşice bir hareket değildir. Müslimânların cihâda hâzırlanması, zâlim hıristiyanların, islâm memleketlerine saldırmalarına mâni' olmak için ve milletleri, zâlim hükûmetlerin işkencelerinden kurtarmak içindir. Cihâd, hakkı, doğruyu kabûlden kaçınan zâlimleri, inadçıları güç ve kuvvet ile terbiye etmek ve Allahü teâlânın mubârek ismini yükseltmek ve islâmın güzel ahlâkını her yere yaymak için yapılır.

Cihâdın edebleri ve farzları vardır:

1 — Harbden önce, uygun bir lisân ile, kâfirlere islâm dînini kabûl etmeleri teklîf olunur. Ya'nî, islâm dîninin, dinlerin en mükemmel ve en üstünü olduğu ve Allahü teâlânın bir olup, benzeri ve şeriki bulunmadığı ve Muhammed aleyhisselâmın Allahü teâlânın kulu ve Onun tarafından gönderilmiş hak Resülü olduğu, münâsib bir lisân ile anlatılır. Eğer kabûl ve îmân ederlerse, mü'minler zümresine dâhil olup, mü'minlerle kardeş olurlar.

2 — Eğer, kâfirler, bu ni'meti, bu se'âdeti kendilerine uygun görmeyip, **(Biz babalarımızı böyle yapıyor bulduk)** meâlindeki, Şu'arâ sûresinin yetmiş dördüncü âyetinde bildirilen dalâlet içerisinde kalmak isterlerse, dinlerini değiştirmeleri için zorlama ve baskı yapılmaz. İslâm memleketinde, kendilerinin mallarını, ırzlarını ve canlarını korumak ve kendi ibâdetlerini yapmak karşılığında ve onların sosyal hizmetleri için harc olunmak üzere, senede çok az bir cizye ödemek (1,5 veyâ 2,5 veyâ 3 dirhem gümüş) şartı ile sulh yapmağa ve vatanlarında kalmağa da'vet olunurlar. Eğer bunu kabûl ederlerse, dinleri müslimânların dîni gibi serbest olur. Irzları, kanları ve malları da aynen bir müslimânın ırzı, kanı ve malı gibi, devletin muhâfazasında, himâyesinde olur. Bir müslimân, onların evlerine girip, kadınlarına bakamaz. Bir kuruşlarını dahî, haksız yolla alamaz. Onlara, kötü söz söyleyemez. Kur'ân-ı kerîmde bildirilen adâlet ile hükûm eden mahkemelerde, dâimâ hukûk sâhibi olup, kendilerine en küçük bir haksızlık yapılamaz. Mü'minlerle berâber güzelce geçinirler. İslâm mahkemelerinde, bir çoban ile vâlî müsâvî muâmele görürler.

3 — Eğer, kâfirler, ikinci hâli de kabûl etmeyip, mü'minler ile harb etmeğe kalkıştırlarsa, islâmiyyetde bildirilen adâlet ve üsûl üzere, onlarla cihâd yapılır.

İslâmiyyetin, cihâd husûsunda, uyulmasını emr ettiği adâlet ve insâf yolu budur. Müslimânların ve hıristiyanların târîhlerini ve şimdiye kadar yaptıklarını, bir terâzîye koyup, insâf ile hüküm etmelerini, akl ve idrâk ehlinin vicdanlarına havâle ederiz.

Yukarıda bildirilenlerden açıkca anlaşılıyor ki, islâm dîninin sür'at ile yayılması, zor ile ve dünyâ malına tama' gibi sebeplerden olmamıştır. İslâmiyyetin sür'at ile yayılması, hakîkî ve en son din oluşu, hakîkî ve umûmî bir adâleti [ilmi, çalışmağı, merhameti, güzel huylu olmağı emr etmesi ve insanların fitratlarına tam uygun bir din oluşundandır. Çünkü, islâmiyyete uyanların, ona tam tâbî' olup, emrlerini yerine getirenlerin, çok kısa zemânda maddeten refâh, rûhen huzûr içerisinde olduğunu, papazlar da kabûl ve i'tirâf ederek, (Evet, putperest ve bedevî olan arablar, islâmiyyeti kabûl ettikten sonra, çok kısa bir zemân içerisinde rûhen yükselmiş, ilm, san'at ve medeniyette çok ileri giderek, dünyâya hâkim olmuşlardır) dediklerini, kitâbımızın başında bildirmişdik. Keşki birazcık insâf edip, müslimânların bu terakkîlerinin, en son ve en kâmil din olan islâmiyyete ve onu teblîg eden, en son Peygamber Muhammed aleyhisselâma uymaları sebebi ile olduğunu anlasalardı, se'âdete kavuşurlardı.]

Sâdece kılıç korkusu ile din değışdirmek kolay olsaydı, katolikler ile protestanlar arasında, milyonlarca insanın katl edilmesine sebep olan harbler olmazdı. İmân esâslarında, büyük bir yakınlık olmasına rağmen, ne katoliklerin zorlamaları ve tazyikleri protestanları kendi imânlarından döndürebildi, ne de protestanların vahşice zulmleri, İrlanda adasındaki katolikleri imânlarından ayırabilirdi.

(Bir kısım insanlar cizye vermemek için islâm dînini kabûl etdi) denilirse, yukarıda tafsilâtını beyân ettiğimiz gibi protestanlar, dinlerine giren kimselere en az yarım kese gümüşden, beşbin kuruşa kadar maâş tahsis ettikleri ve uzun senelerden beri islâm memleketlerinde bu kadar çalışdıkları hâlde, ismi bilinen ve dînini ve kendini bilir kaç müslimânı, protestan yapabilmişlerdir? Hâl böyle iken, *(Hıristiyanlar, senede bir def'a verdikleri cizye ismindeki beş-on kuruşa tama' ederek islâmiyyeti kabûl etdiler)* demek kadar, ahmaklık, câhillik ve inâdcılık olamaz.

[Burada papazların unuttukları veyâ söylemek istemedikleri bir diğér husûs da, gayr-i müslimlerden cizye almağı emr eden islâmiyyet, müslimânların da, zekât ve uşr vermelerini emr etmiştir. Müslimânların vermiş olduğı zekât ve uşr, gayr-i müslimlerin vermiş olduğı cizyeden kat kat fazladır.

Cihâd bahsini bitirmeden önce, şu husûsu zikr etmek de fâi-

deli olacaktır: Bir devlet, bir millet, çok mütevâzî ve nâzik olursa, düşman devletlerin hücumuna uğrar, onların tama'larını üzerine çeker. Düşman devletler, bu milletin tevâzu'unu, nezâketini, acizne ve korkaklığına vererek onlara saldırır. Târîh, bu sözlerimizin binlerce misâli ile doludur. İslâmiyyetde, cihâda hâzırlanmak emri olmasaydı, müslimânların etrâfında olan düşmanları, müslimânları ve islâmiyyeti yok etmeğe çalışacaklar ve onlara saldıracaklardı. Günümüzde de, dünyâ devletleri, bütçelerinden en çok parayı, müdâfe'a ve harb sanâyi'ine ayırmaktadırlar. Hattâ, açlık, kıtlık ve fakîrlik bulunan devletler dahî böyle yapmaktadır. Bu, bir devletin bekâsı ve vatanın muhâfazası için şarttır. Cihâd emrinin olmamasını, dinlerinin fazileti için delîl getiren hıristiyan devletler kuvvetlenince, islâm memleketlerine ve diğerk za'îf milletlere saldırmış, onları istilâ etmiş, yıllarca zulm etmiş ve sömürmüşlerdir. Bu zulmdede, bilhâssa İngiltere, Fransa, Almanya, İspanya ve İtalya çok ileri gitmişlerdir. Hâl böyle olunca, hıristiyanlıkda cihâd emrinin olmaması sözü nerede kalmışdır. Papazlara bunu soruyorumuz?]

Protestan papazların, islâm dînine yaptıkları i'tirâzlardan birisi de, cürümleri afv etmemek mes'elesidir. Neşr ettikleri risâlelerin birisinde, (*İncîl, şahsın husûsî muâmelelerinde, muhabbet, sıkıntıya katlanma ve afvın lüzûmunu, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden dahâ çok beyân ederek ortaya koymuşdur. Hâlbuki islâmiyyetin, cürmü afv etmekte, hıristiyanlıktan dahâ çok bir fazîlet ortaya koyması lâzım idi. Suçluya cezâ vermekde, değil Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati, yehûdîlerin bu şerî'ati te'vîl ederek yaptıkları kanûnlardan da şiddetli davranmaktadır. Kısâsî câiz gösterdiği gibi, intikâm almağa da cevâz vermektedir. Sûre-i İsrânın üçüncü âyetinde meâlen: (Kim mazlûm olarak öldürülürse, biz o öldürülen kimsenin velîsi olan vârisine tasallut, ya'nî kuvvet ve salâhiyyet veririz) ve sûre-i Bekarânın yüzyetmiş sekizinci âyetinde meâlen: (Ey îmân edenler! [kasden öldürülenler için] sizin üzerinize kısâs farz kıldı. Hür ile hür, köle ile köle, kadın ile kadın kısâs olunur) buyurulmuşdur. Burası da dikkat edilecek bir yerdir. Çünkü Kur'ân-ı kerîm, Tevrât gibi, böyle bir kanûnun sûiisti'mâl edilmesini önleyecek tedbîrler beyân etmemişdir. Bunun için, islâmiyyeti kabûl eden kabîlelerden ba'zıları, yalnız kâtil olan kimseyi değil, belki kâtilin akrabâsından birini de, makâtûlün yerine katl etmek, Kur'ân-ı kerîme göre câizdir zan ederek, günâhsız bir kimseyi kâtil yerine öldürürler. Fekat Tevrât, kısâs hükmünü böyle sûiisti'mâllerden önlemek için Tesniyyenin (Kitâb-ı istisnânın) yirmidördüncü bâbındaki, (Oğullar için baba-*

lar öldürülmiyecekler ve babalar için oğullar öldürülmiyeceklerdir. Herkes kendi günâhı için öldürülecektir) şeklindeki onaltıncı âyetinde açıkca tenbîh eder. Kur'ân-ı kerîm, katl vukû'unda lâzım gelen kısâsdan başka, küçük yaralamalar için bile, kısâsı emr etmiştir. Hac sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Mü'minlerden kim, kendisine yapılan cezâyâ aynı ile mukabele eder de, sonra yine hakkına tecâvüz edilirse, muhakkak ki, Allahü teâlâ ona yardım eder)** buyurulmuştur. Böyle emrlerin neticesi, Kur'ân-ı kerîm, İncîlin teşvîk etmiş olduğu sıkıntıya tehammül, muhabbet ve afvın hilâfına olarak, müslimânların birbirlerine kinlerini izhâr etmelerini bildirir. İşte bu gibi şeylerin zulm ve başkalarının haklarına tecâvüz olduğunu, Osmânlı devleti de anlıyarak, **(Erkek hırsızla kadın hırsızın yaptıklarına karşılık ve Allahü teâlâdan bir azâb olmak üzere [sağ] ellerini kesin)** meâlindeki Mâide sûresinin otuzsekizinci âyet-i kerîmesinin tatbîk edilmesini terk etmiştir) demektedirler.

CEVÂB: Papazlar bu cümleler ile, İncîllerde afv ve muhabbete dâir olan âyetlerin bulunup, Kur'ân-ı kerîmde ise, bulunmadığına, belki öldürülen kimsenin vârisine bir kudret ve hak verilmiş olduğuna ve kısâs âyet-i kerîmesinde, bu hak için bir tahdîd bulunmadığından, sûiisti'mâl edilebileceğine ve Hac sûresinin altmışıncı âyet-i kerîmesinin, İncîlin teşvîk etmiş olduğu sıkıntılara tehammül, sıkıntı verenleri afv etmek ve onları sevmeği bildiren hükmünün zıddı olmasına i'tirâz etmektedirler.

Afv ve muhabbete dâir âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden bir kısmını, dahâ önce yukarıda bildirmiştik. Burada tekrârına lüzûm görmüyoruz. Fekat, kısâs âyet-i kerîmesi, sâdece papazın yazdığı kadar değildir. Dahâ devâmı vardır. Papazlar, hîle ile hakîkati örtteceklerini zan etmişlerdir. Bekara sûresinin yüzyetmiş sekizinci âyetinin temâmında meâlen: **(Ey îmân edenler! [Kasden öldürülenler için] sizin üzerinize kısâs yapmak farz kıldır. Hür ile hür, köle ile köle, kadın ile kadın, kısâs olunur. Öldürülmüş olanın kardeşinden [vârislerinden ve velîsinden birisi], kâtilden bir şey [Diyet] alarak kısâsdan vazgeçebilir. Alınan bu [Diyet], pek ziyâde olmamalı, mikdârı örfe, âdete göre hesâblanmalıdır. Kâtil de maktûlün velîsine icâb eden diyeti güzel bir şekilde ödemelidir. İşte, kısâsı afv ederek diyet almak, Rabbiniz tarafından size bir hafiflik ve merhamettir. Kim bu afv ve diyet alışından sonra, kâtil veyâ kâtilin akrabâsı ile düşmanlık ve mukâtele ederse, o kimse için âhirette elîm bir azâb vardır)** buyurulmuştur.

İşte, kısâs emri ile berâber, diyet alarak, kâtile kısâs yapılmasını afv etmek de, Kur'ân-ı kerîmin açık olan emrlerinden birisi-

dir. Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde kısâs îcâb eden bir kimseden diyet almak ve afv etmek yokdu. Diyet almak karşılığında kısâsdan vazgeçmek, müslimânlar için bir hafîlik ve bir ni'metdir.

Papaz, kısâs husûsunda, Kur'ân-ı kerîmdeki kolaylığı gizlemektedir. Evvelâ, şunu bildirelim ki, kâtil veyâ kâtilin akrabâsı ile düşmanlık ve mukâtele etmek isteyen maktûlün yakınlarına, bu âyet-i kerîmede, açık bir nehy ve tehdîd-i ilâhî vardır. Papaz hîle ile maktûlün vârisi ve yakınları hakkında olan âyet-i kerîmeden, yalnız işine gelen kısmını yazıp, başını ve sonunu yazmamıştır. Hıristiyanların ekserîsi İncîllerden haberdâr olmadıkları gibi, müslimânları da, kendi dinlerini bilmiyorlar zan ederek, bu hîleyle baş vurmışlardır. İsrâ sûresinin otuzüçüncü âyetinde meâlen: ([İmân sâhiblerinden ve zimmîlerden] **hiç kimseyi, haklı bir sebep olmadıkca öldürmeyin. Bunu, Allahü teâlâ size harâm etdi. Kim mazlûm olarak öldürülürse, biz o öldürülen kimsenin velîsi olan vârisine** [dînin ahkâmının yapılması için] **bir kuvvet ve salâhiyyet veririz.** [Dilirse, kâtil kısâsen, katl olunur veyâ velî diyetini alarak afv eder. İkisi arasında tercih hakkı vardır.] **Fekat o velî veyâ vâris, Allahü teâlânın bu müsâadesi ile yardım olduğundan kısâs yapma işinde ileri gitmesin**) buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîmede, maktûlün velîsinin veyâ vârisinin, kısâs işinde ileri gitmemeleri tenbîh edilerek, afv cihetine gidilmesi tavsiye edilmiştir. Vârise veyâ velîye verilen kudret, kâtil aleyhinde da'va açmak veyâ diyet karşılığında kısâsdan vaz geçdiğini hâkime bildirmek arasında, serbest olmasıdır. Fekat, Arnavutluk, Çerkezistan ve ba'zı arab kabîleleri gibi, Kur'ân-ı kerîmin ahkâmından habersiz kavmler içerisinde, dîn-i islâmın emrleri hilâfına vukû' bulan kan da'vâları ve bir çok kimseleri öldürmeleri, bu âyet-i kerîmeye isnâd olunamaz. Bu şekilde, haksız yere kan dökmek, vahşî kabîlelerin eski âdetleridir.

Kur'ân-ı kerîmde emr edilen kısâs ve onu afv etmenin aslı budur. Dört İncîlde kısâs hükmü olmayıp, sâdece kötülük yapanı afv etmek olduğundan, bunlara göre, her kâtili, her hırsız, her cânîyi afv etmek lâzımdır. Böyle bir kanûn ile, bir cem'iyetde medenîce yaşamak mümkün ise, buna hiçbir sözümüz yokdur. Fekat, bu emrin tatbîk edildiği bir hıristiyan memleketi görmediğimiz için, sâdece papazların boş ve fâidesiz sözlerine kulak veremeyiz.

Tevrâtda zikr edilen âyete gelince, yalnız katl husûsunda değil, her cinâyetde Tevrâtın hükmü islâm dîninin hükmüne, uygundur. En'âm sûresinin yüzaltmışdördüncü âyetinde meâlen: (**Hiç bir günâhkâr, başkasının günâhını yüklenmez**) buyurulmuşdur. A'râf sûresinin yüzyetmiş dokuzuncu âyetinde meâlen: (**İşte bun-**

lar, hayvanlar gibidirler, doğrusu hayvanlardan dahâ aşağıdırlar) buyurulmuştur. Papazlar, bu âyet-i kerîmede bildirilen, cevâb vermeğe muktedir olmıyan bir zümreye karşı konuşmaktadırlar. Hâl böyle iken, papazlara isnâd edilecek işler, sâdece yalan ve iftirâdan ibâret değildir. Onlar, islâm dînine karşı kitâb yazıp, bu kitâblarında da, açıkca vâki' olanın hilâfını iddiâyâ kalkışmışlardır.

Yapılan kötülüğe misli ile mukâbele etmeği bildiren, Hac sûresinin altmışıncı âyet-i kerîmesinin nâzil oluş sebebi bilinince, bu i'tirâzçı papazın zikr ettiği şekilde bir ma'nâyâ gelmiyeceği ve bu papazın tefsîr ilmini hiç bilmediği ortaya çıkar.

Mekke kâfirleri, harb edilmesi arablar arasında harâm kabûl edilen dört ayda, mü'minlerin üzerine harb etmeğe geldiler. Müslimânlar, harâm aylarda harb etmekden çekinerek, müşrikleri harb yapmaktan vazgeçirmek istedilerse de, müşrikleri bundan vaz geçiremediler. Dahâ sonra, müşriklerle harbe başladıkları zemân, Allahü teâlâ mü'minlere nusret-i ilâhiyyesi ile yardım edip, mü'minler gâlib geldiler. Fekat mü'minlerin kalblerinde, harâm bir ayda harb yapmaktan dolayı, bir sıkıntı ve üzüntü hâsil olmuşdu. Bu âyet-i kerîme, bunun üzerine nâzil oldu. Böylece, mü'minlerin kalblerindeki bu sıkıntı ve üzüntü zâil oldu. Bundan anlaşılıyor ki, Hac sûresinin altmışıncı âyeti, bu papazın zan ettiği gibi, küçük yaralamalar ve kötülükler için kısâsın lâzım olduğunu, kötülüğün karşılığının kötülük olduğunu beyân etmemiştir. Mü'minlere, düşmanları zarar vermek için, böyle harb edilmesi harâm olan bir ayı seçerek, saldırırlarsa, kâfirlere mukâbele etmeğe bir izndir. Ayrıca, Allahü teâlâ tarafından mü'minlere bir yardımdır. Çünkü, Kur'ân-ı kerîmde, fazîlet ve üstünlüğün, sâdece afv ve muhabbetde olduğu bildirilip de, böyle iznler, müsâadeler bulunmasaydı, müslimânlar da, hıristiyanlar gibi, kitâblarının ahkâmını yâ terk etmeğe veyâ bu papaz gibi yalan ve iftirâ yapmağa mecbûr olurlardı. Çünkü, böyle sâdece afv ve muhabbet ile medeniyet âleminde hiç bir kavmin yaşaması mümkün değildir. Bunun en tuhaf misâli, bu gibi emr ve ta'lîmâtın netîcesinde, hıristiyanların, İncîllerin teşvîk ettiği, (sıkıntılara katlanma, muhabbet ve afvın) tam tersine, bir diğeri aleyhine kin sâhibi olmalarıdır. İncîllerin teşvîk etmiş oldukları (sıkıntılara katlanma, muhabbet ve afvın) hıristiyanların ahlâkına ne kadar menfî te'siri olduğunu, târifler bize açıkca göstermiştir. İncîllerin emrlerinin tersine, hıristiyanların birbirlerine yaptıkları zulmlerden ba'zılarını sırası geldikçe yukarıda zikr etmişdik. Burada hayret edilecek bir diğerk husûs da, bu papazın, yukarıdaki âyet-i kerîme-

ye istinâden, islâm kabîlelerinden ba'zılarının, kâtilin akrabâsından birini öldürdüklerine üzülmeye ve merhamet etmesidir. Ancak, böyle bir kötülüğün insanlardan meydâna gelmesine acımakla berâber, Âdem aleyhisselâmdan meydâna gelen bir zellenin [hatânın] altı bin sene müddet ile dünyâyâ gelip giden milyonlarca evlâdına ve bilhâssa Peygamberlere “aleyhimüsselâm” sirâyet ederek, babalarının yaptığı bir işden dolayı, cezâ görmelerine ve katlden çok dahâ şiddetli olan, Cehennem ateşinde azâb olunmalarına inanmaktadır. Ayrıca, bütün kâinâtı yokdan var eden Allahü teâlânın, irtikâb olunan bu günâhı afv edemeyip, başka çâre bulamadığı için, biricik oğlunu hazret-i Meryemden tevellüd ettirerek dünyâyâ göndermesine ve Mesîhin, istemiyerek çeşidli hakâretler ile çarımha gerdirmesine, bu papaz inanmaktadır. Ya'nî, kâtilin yerine akrabâsının cezâlandırılması şeklindeki bir fi'lî, beşerden meydâna gelmesine râzî olmamakda, fekat yukarıda saydığımız diğer zulmlerin hâşâ Allahü teâlâdan zuhûr ettiğini, kabûl etmektedir.

Erkek ve kadın hırsız hakkında, el kesme emrinin tatbîk edilmemesi, sâdece Osmânlı devletinde sonradan meydâna gelmiş bir hâdise değildir. Dahâ önceki islâm devletlerinde de, asrardan beri tatbîk edilmemiştir. Şerâb içmek, yalan yere şahidlik yapmak, iffetli kadına iftirâ etmek ve zinâ hadleri de, birkaç hâdise dışında tatbîk edilmemiştir. Çünkü, bu cezâları tatbîk etmek için, ba'zı şartların bulunması lâzımdır. Şartları bulunmadan cezâ verilemez. İslâm devletlerinde, bu cezâyı tatbîk edecek şartları bulunan vak'a zuhûr etmemiştir. Bunun da sebebi, Kur'ân-ı kerîmde, bu suçları işleyenler için bildirilmiş olan, ağır cezâlardır. İslâm devletlerinde had cezâlarını hâkimler dahî afv edemez. Had cezâsını icâb eden suç işleyenlere, cezâları herkesin gözü önünde tatbîk edilir. Bu ağır cezâlara çarpdırılmak korkusundan, kimse bu suçları işlemez, işlemez.

[Bekara sûresinin yüzyetmişdokuzuncu âyetinde meâlen: **(Ey akl sâhibleri, sizin için kısâsda hayât vardır)** buyurulmuştur. Ba'zı kimseler, (Adam öldürmekte hiç hayât olur mu?) diyebilir. İnsanlar, kendilerinin öldürülmesi korkusundan bir başkasını öldürmekden korkarlar. Can korkusundan dolayı adam öldürmeğe teşebbüs etmezler. Öldürmek vak'ası olmayınca, cem'iyet, millet hayât bulur ki, âyet-i kerîme de bunu bildirmektedir.

Bugün, hukûk okuyan bir kimse iyice bilir ki, müeyyidesiz [cezâsız] hiç bir kanûn tatbîk edilemez. Bu müeyyide, yâ para cezâsı, yâ hapis, yâ da ölüm cezâsıdır. Bunu, günümüzde bütün dünyâ hukûkcuları haykırırken, Allahü teâlânın emri olan cezâlara

karşı çıkmak doğru olur mu? Hiç bir fitratın kabûl etmediği komünizm, son derece vahşiyâne müeyyideler ile yayılmış ve hâlâ bu müeyyideler ile ayakda tutulmağa çalışılmaktadır. Aynı şekilde papazlar, ilm ve fen adamları, akl ve mantığın kabûl edemeyeceği, hıristiyanlık akîdelerini terk etmişlerdir. İçlerinde, islâmiyyeti tanımak fırsatını bulanlar, hemen müslimân olmaktadırlar. İslâmiyyeti tanımak şerefine kavuşamayanlar, dinsiz ve marksist olmuşlardır. Hıristiyan gençleri arasında, (Hippilik), (eşkîyâlık), (anarşi) gibi birçok sapık cereyânlar ortaya çıkmıştır. Bu gençlerden Avrupa halkı da korkmaktadır.

Bugün, gazete ve mecmû'alarda, Avrupa memleketlerinde, birçok kilisenin satıldığını okumaktayız. Bunların çoğunu, müslimânlar satın almakta ve câmi' yapmaktadırlar. Kiliselere, dahâ çok ihtiyârlar devâm etmektedir. İmkân bulsalar, papazların, bugün de engizisyon mahkemeleri kuracaklarında, hiç şübhe yoktur. Misyonerler, Avrupada kıymetini temâmen gayb eden hıristiyanlığı, Afrikada ve geri kalmış diğer dünyâ devletlerinde yaymağa çalışmaktadırlar.

Şunu tekrar bildirelim ki, Kur'ân-ı kerîmde suçluya verilen cezâlar, vücûdda kangren olmuş bir yarayı kesip almağa benzer. Eğer o yara alınmazsa, bütün vücûd zarar görür. Suçluya da, cezâ tatbîk edilmezse, bütün cem'iyet zarar görür. Bir şahsın zarârı, elbette cem'iyetin zarârına tercih edilir. **(Def'i mefâsid, celb-i menâfi'den evlâdır.)**

İslâmiyyetde el kesme cezâsı, her hırsızlık yapana tatbîk edilmez. Bunun çeşidli şartları vardır. Bu cezâ, başkalarının iznsiz olarak açmaları veyâ girmeleri câiz olmıyan yerden, dâr-ül-islâmda, bir def'ada on dirhem gümüş parayı veyâ on dirhem gümüş değerinde olan her dinde mütekavvim olan, ya'nî kıymetli olan ve durmakla bozulmıyan malı, müslim veyâ gayr-i müslimden çalan kimseye tatbîk edilir. On dirhem gümüş 33,5 gramdır. Bunun da kıymeti takrîben yedide biri olan 5 gram altındır. Et, sebze, meyve ve sütü çalanın eli kesilmez. Hırsızın ikrâr etmesi veyâ iki şahid ile sirket anlaşıldıktan sonra, mal sâhibi, bu kimse benim malımı çalardı veyâ ona hediye, emânet etmişdim veyâ şahidler doğru söylemiyor derse kesilmez. Hâkimin, böyle söylemesini mal sâhibine teklîf etmesi sünnettir. Bunların tafsilâtı fikh kitâblarında yazılıdır. Papazın islâmiyyeti bilmediği, hele fikh kitâblarından hiç haberi olmadığı, buradan da anlaşılmaktadır.]

Protestan papazlarının islâm dînine i'tirâzlarından biri de, köle sâhibi olmanın islâm dîninde câiz olmasıdır. Bu papazlar, *(Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati köleliğin esâslarını gereği gibi ha-*

fifletmekle berâber, esîrleri kanûnun himâyesi altına almıştır. Ancak, esîrlerin alınıp satılmasına cevâz vermiş, müsâade etmiştir. Fekat hıristiyanlığın rûhu buna temâmen muhâlif olup, hâkim olduğu her yerde esîrlik, kölelik müessesesini lağv etmektedir) demektedirler.

CEVÂB: Papazların bu i'tirâzı, sâdece islâm dînine mahsûs olmayıp, Îsâ aleyhisselâmın temâm etmeğe me'mûr olduğu, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atine de şâmidir. Bunun için, kendilerinin hıristiyan olmalarından şübhe edilir. Çünkü, köleliğin yasaklanmasına dâir, mevcûd İncillerde tek bir harf dahî yoktur. Bunun için, Îsâ aleyhisselâmın şerî'atinde de, tabîi olarak müsevîlikdeki hükümün devâm etmesi îcâb eder. Fekat bu papazlar, yeni fikrler ile yetişmiş Avrupalılardan oldukları için, köleliği insanlığa muhâl görüyor ve kaldırılmasını arzû ediyorlarsa, bu işe dinleri karıştırmayıp, sâdece aklen köleliğin, esîrliğin kötülüğünden bahs etmeleri îcâb ederdi. Bunun için, papazların bu i'tirâzları dînî mes'elelerden olmadığı için, cevâb vermek îcâb etmez. Ancak, islâmiyyetde mevcûd olan kölelik ile, hıristiyanların bildikleri kölelik arasında olan farkı anlatmak fâideli olacaktır. Bu husûsu kısaca bildirelim:

Herkesin ma'lûmu olduğu üzere, kölelik müessesesi insanlığın yeryüzünde zuhûrundan beri mevcûddur. Her millet esîrleri hakkında kötü muâmelelerde bulunmuş ve hiç bir milletde, köle ile efendisi arasındaki hukûk, müsâvî tutulmamıştır. Eski yunanlıların buna dâir muhtelif kanûnları hâlâ kitâblarda yazılıdır. Romalılarda ise, köleler için tatbîk edilen şiddet, zulm, tahkîr ve vahşîlikler, hiç bir milletde görülmemiştir. Buna âid olan tafsîlatlı kanûnlar, kitâblarında yazılmıştır. Yine Asya ve Afrikada çok eski zemânlardan beri, bu âdet mevcûd idi. Köle ticâretinin en çok kârcısı, Avrupalılar olmuştur. Bu ticârete, ilk olarak, milâdî on-dördüncü asrda, Portekizliler başlamıştır. Dahâ sonra Amerika keşf olunca, misyoner papazlar, bir yandan Amerikanın yerli ehâfisi olan kızilderilileri yok ederek Amerika topraklarını boş bırakıyor, bir yandan da Portekizliler, İngilizler ve Fransızlar, Afrikadan zencileri kaçırap, gemilerine yükleyerek Amerika esîr pazarlarında köle diye sürü hâlinde satıyor ve milyonlarca para kazanıyorlardı. Hattâ, bu çâresiz insanları doldurdukları gemiler, husûsî sûrette yapılıp, ambarlarına birbiri üzerine bu zevallılar dolduruluyordu. Nefes alamıyarak, yolculuk esnâsında, yarıyından fazlası ölüyordu. Fekat, kalanları ile arzû ettikleri ticâreti yapmaktaydılar. Zencilerin bu zillete dayanamayıp, geminin ambarında isyân ettikleri de oluyordu. Bu hâlin vukûunda, esîrle-

ri yukarıdan silâh ile öldürmek için, güverte tahtasında mazgal delikleri bırakılıyordu. Protestanların hâmîsi olan İngiliz kraliçesi Elizabeth, esîr ticâretini meşru' sayarak teşvîk etdi. Fransa kralı Onuncu Lui, bunu iyice yaymışdı. Fekat, 1194 [m. 1780] senesinde Amerikada Pensilvanya ehâlîsi, bunun yasaklanmasına çalıştı. Bundan oniki sene sonra Danimarka, ondan sonra 1807, 1811 ve 1823 senelerindeki tenbihnâmeler ile İngiltere ve 1814 ve 1818 târîhlerinde Fransa ve 1841 de Prusya ve Rusya devletleri esîr ticâretini yasakladılar. Ancak, bunları satanlar hıristiyan tüccârlar olduğu gibi, alanlar da hıristiyan olduğundan, zevâllı zencîler bunların ellerine düşdüğü zemân, evvelâ vaftîz edilerek hıristiyan yapılıyordu. Dahâ sonra gece-gündüz, yaz ve kış çeşid çeşid sefâletler içinde çalışıp, efendilerine para kazandırmak için tarlalara, çiftliklere ve ma'denlere gönderiliyorlardı. 1860 târîhinde şimâl ve cenûb Amerika devletleri arasında başlayan harb ve çarpışmalar, bu esîrlik mes'elesi yüzünden meydâna gelmiştir. Bununla berâber, Amerika kıt'asında yüzbinlerce zencî alınıp satılmakta ve nice hıristiyanlar, onların yüzünden milyonlarca dolar kazanmaktadırlar. Şimdi kölelik denilince, bütün Avrupalılar, Amerikadaki zillet ve sefâlet içerisinde olan zencîleri düşünerek, nefret ederler. [Hâlbuki, bu zevallıların sefâletini hâzırlayan, onlara akl almaz işkenceler yapanlar hep hıristiyanlardır.]

Avrupalılar islâm memleketlerinde yasaklanmasını istedikleri köleliği, kendi memleketlerinde ve Amerikadaki kölelik gibi zan ederler. Hâlbuki, müslimânlar arasında olan esâretin hürriyetden farkı, sâdece belli bir bedel ile, bir elden diğer bir ele nakl olunmaktan ibâretidir. Esîrler ücretli bir işçiden fazla, hiç bir hizmetde bulunmazlar. Esîrlerin islâmiyyetde çektikleri zahmet, yalnız terbiye, ilm tahsîli ve edeblenme husûslarındadır. Islâm devletinde, harbde alınan esîrler, aslâ öldürülmez. Harb meydânında dahî, aç ve susuz bırakılmaz. Harbden sonra, gâzî müslimânlara, ganîmet malları taksîm edilirken, köle ve câriyeler de, bunlara dağıtılır. Harbden sonra, gâzîler köle ve câriyelerini, yâ kendileri hizmetçi olarak kullanırlar, yâhud başkalarına satarlar. Görülüyor ki, islâmiyyetde köleler, hıristiyanların Afrikadan ve Asyadan gizlice veyâ zorla kaçırdıkları hür insanlar ve onların çocukları değildir. Hür insanı kaçırmak, bunları köle olarak satmak, islâmiyyetde büyük günâhdır. Islâm devletinde, köleler ilmde ve siyâsetde, en yüksek makâmlara kavuşmuşlar, hattâ sadrazam dahî olmuşlardır. Osmânlı memleketlerinin büyük sülâlelerinde, sultân hanımların çoğu esîrlerden idi. Kölesini kendine dâmâd yapmış ve câriyesini nikâh ile kendine zevce

edip, mal ve mülküne vâris kılınmış, binlerce müslimân vardır. Bir müslimân, köle ve câriye satın aldığı zemân, onun yiyeceği, giyeceği ve diğer ihtiyâçları ve muâmelâtdaki hukûkunun bütün mes'ûliyyetleri hep bu kimseye âid olur. Köle ve câriyesini yidirmek, içirmek, giydirmek ve gönlünü hoş tutmak mecbûriyyetindedir. Onları aslâ dövemez, yapamıyacakları iş veremez ve hakâret edemez. İslâmiyyette, köle azâd etmek en büyük ibâdetdir. Öyle büyük günâhlar vardır ki, ancak köle azâd etmekle afv olunur. Yedi sekiz sene hizmetden sonra, kölesini azâd edip, onu evlendirmek de, müslimânların seve seve yaptıkları, âdetlerdendi. Bunların hâli, Avrupadaki ve Amerikadaki esîrlerin ahvâline kıyâs ve tatbîk edilebilir mi?

[Bu bahsi bitirmeden önce papazlara diğer bir husûsu da hâtırlatmak isteriz. Müslimânların ellerinde bulunan esîrlerin akrabâ ve yakınları, kendi esîrlerini kurtarmak için, para ile, müslimânlara mürâceat edip, kendi esîrlerinin fidyasını ödeyerek kurtarmışlardır. Fekat bu esîrler müslimânlardan gördükleri şefkat, merhamet ve insanlık sebebi ile kendilerini kurtaran akrabâları ile kendi memleketlerine dönmek istememişlerdir. Müslimânların yanındaki esâreti, kendi akrabâ, anne ve babalarının yanındaki hürriyete, tercîh etmişlerdir. Bunun elbette bir sebebi vardı. Peygamberimizin kölesi Zeyd bin Hâriseyi kendi memleketine götürmeye gelen babası ve amcası, Peygamberimize ne kadar para isterse ödeyeceklerini, Zeydi kendilerine vermesini ricâ etdiler. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” her hangi bir ücret istemedi. Zeyd bin Hâriseye “radiyallahü anh”, serbest olduğunu, isterse babası ve amcası ile gidebileceğini bildirdi. Zeyd bin Hârise, babası ve amcasının bütün yalvarmalarına rağmen; Peygamberimizden ayrılmıyacağını bildirdi. Bunun misâlleri çokdur. Papazlar, acabâ buna ne cevâb verirler?]

Hıristiyanların, islâm dînine yaptıkları i'tirâzlardan biri de, teaddüd-i zevcât, ya'nî dörde kadar evlenme ile, talâk, ya'nî boşama mes'eleleridir. Hıristiyanlar, *(Mûsâ aleyhisselâmın şer'âtinde, teaddüd-i zevcâtın yasaklanmasına dâir bir kanûn bildirilmemiştir. Talâk için de, açıkca izn verilmiştir. Hâlbuki, İsâ Mesîhin İncîli, doğrudan doğruya her ikisini de men' etmiş, yasaklamıştır. Kur'ân-ı kerîm ise, birden fazla evlenmeğe izn vermiştir. Nisâ sûresinin üçüncü âyetinde meâlen: (Size halâl olan kadınlardan ikiser ikiser, üçer üçer, dörder dörder nikâh ediniz) buyurulmuştur. Bu âyet-i kerîme ile dörde kadar, nikâh ile evlenebilmektedir. Bundan başka, islâm dîni, erkeklerin canı iste-diği zemân câriyeler satın almasına da müsâade etmiştir. Bu ise,*

kadınlara, Allahü teâlânın tahsîs buyurduğu hâle ve insanların âdil arkadaşı ve yardımcıları olmak mertebesine uygun değildir. Bu hüküm, kadınları bir hizmetci derecesine indirmiştir. Birkaç kadınlı evlenmek, mes'ûd bir evliliğe muhâlifdir. Çünkü, zevce ile zevcenin tam olarak anlaşması ve tanışmalarına mâni' olup, sülâlenin emniyyet ve se'âdetini ortadan kaldırmaktadır) demektedirler.

Papazlar, âdetleri olan, hilekâr fikrlerinden dolayı, burada da, âyet-i kerîmeyi işine geldiği yere kadar yazmış, sonraki kısmını yazmamıştır. Nisâ sûresinin üçüncü âyetinin temâmında meâlen: **(Eğer yetim kızların haklarını [kendileri ile evlendiğiniz takdîrde] gözetemeyeceğinizden korkarsanız, onlardan başka kadınlardan halâl olanları, ikişer ikişer, üçer üçer ve dörder dörder nikâh edin. [Ya'nî dört kadından fazlası ile evlenmeyin.] Eğer o kadınlar arasında adâlet yapamıyacağınızdan korkarsanız, birini ihtiyâr edin [seçin]. Yâhud, sâhib olduğunuz câriyeleri ihtiyâr edin. İşte bu bir zevce, yâhud câriyeler ile kanâat etmeniz, adâletten ayrılmamaya dahâ yakındır)** buyurulmuştur. Bu âyet-i kerîmenin meâlinde anlaşılır ki, dahâ önceki kavmler [bilhâssa arablar] arasında, evlenilecek kadın için belli bir aded olmadığından, bir kimse beş, on, yirmi kadınla evlenebiliyordu. İslâm dîni bunu dörde indirmiştir. Ayrıca, buna zevceler arasında adâlet yapmağı da şart koşmuştur.

Hanımları arasında adâleti yerine getirmekte olan zorluklar göz önüne getirilirse, akıllı olan ve adâletsizlikten korkan kimse için, bir kadından fazlası ile evlenmek mümkün olamaz. Ya'nî islâm dîni zâhirde dörde kadar evlenmeğe ruhsat [izn] verdiği hâlde, ortaya koyduğu adâlet şartı ile, zımnen birden fazla evlenmemeği tenbîh etmiştir. Hattâ, Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımlar arasında adâletin nasıl olacağı sorulduğu zemân, **(Birinin elinden bir bardak su içersen, diğerlerinin ellerinden de bir bardak su içmektir)** cevâbını vermiştir. Bunu tatbîk etmek, bir kimse için çok zor olduğundan, islâm dîni bir kadınla evlenmeği tavsiye etmektedir.

Papazların, İnciller birden fazla kadınla evlenmeği doğrudan doğruya men' etdi [yasakladı] demeleri, İncillerde bildirilenin tersidir. Çünkü İncillerde, (Birden fazla kadınla evlenmeyin) diye bir nehy mevcûd değildir. Fekat, Matta İncilinin ondokuzuncu bâbının üçüncü ve devâmındaki âyetlerinde, (Ferîsiler İsâyı deniyerek gelip dediler: Her sebep ile hanımını boşamak câiz midir? İsâ cevâb verip: Başlangıçta yaratan onları erkek ve dişi yaratmıştı ve “Bunun için insan babasını ve anasını bırakacak ve hanımına yapışacaktır ve ikisi bir beden olacaktır” dediğini okumadı-

nız mı? Artık onlar iki değil, fekat bir vücûddurlar. İmdi Allahın birleştirdiğini insan ayırmasın) dedi. Bundan, birden fazla kadın ile evlenmenin yasaklandığı anlaşılabilir. Fekat, her zevce, zevci ile tek bir vücûd kabûl edildiğinden, boşamak işinde ileri gidilmemesini emr ettiği anlaşılır. Hâl böyle olunca, papazlar, yalnız islâm dîninin değil, İsâ aleyhisselâmin, temâm etmeğe me'mûr olduğu, Mûsâ aleyhisselâmin şer'atinin de bâtilliğini iddiâ ederek, İsâ aleyhisselâmin dîninden çıkmış oluyorlar.

Talâk işinde de hâl böyledir. İncillerde, zinâdan başka bir sebep ile talâk vermekten nehy vardır. Ancak, bu İncillerin doğruluğu bızce şübheli olduğundan, bu nehyin, İsâ aleyhisselâma vahy olunan hakikî İncil âyetlerinden olduğunu kabûl edemeyiz. Buna ba'zı delillerimiz vardır:

1 — Bu bahs, Matta İncilinde görülen, garîb bir âyetde yazılıdır. Mattanın ondokuzuncu bâbının üçüncü ve devâmındaki âyetlerde diyor ki, (Ferîsiler, İsânın yanına gelip onu deniyerek dediler: Her sebep ile karısını boşamak câiz midir? İsâ cevâb verip dedi: Başlangıçda yaratan onları erkek ve dişi yarattığını ve “Bunun için insan babasını ve anasını bırakacak ve zevcesine yapışacaktır ve ikisi bir beden olacaktır” dediğini okumadınız mı? Onlar artık iki değil, fekat bir bedendirler. İmdi Allahın birleştirdiğini insan ayırmasın. Onlar İsâya dediler: Öyle ise, Mûsâ niçin bir boşanma kâğıdı vermeği ve kadını boşamağı emr etti? İsâ onlara dedi: Kalblerinizin katılığından dolayı hanımlarınızı boşamanıza Mûsâ müsâade etti. Fekat başlangıçda böyle değil idi. Ben size derim: Kim zinâdan başka bir sebep ile zevcesini boşar ve başkası ile evlenirse, zinâ eder. Boşanmış olan kadınla evlenen de zinâ eder. Şâkirdler İsâya dediler, eğer erkeğin hanımı husûsunda hâli böyle ise, evlenmek hayrlı değildir. Fekat İsâ onlara dedi: Bütün adamlar bu sözü kabûl edemez. Ancak kendilerine kabûlü verilmiş olanlar kabûl eder. Çünkü ba'zı anadan doğma hadımlar vardır ve ba'zısı insanlar tarafından yapılmış hadım vardır. Göklerin melekûtu uğrunda kendilerini hadım edenler de vardır. Kabûl edebilen bunu kabûl etsin) demektedir.

Bu ibâredeki birinci sââlin cevâbında, Mûsâ aleyhisselâmin boş kâğıdı verme izninin sebebi bildirilmekte ve kalblerin katılığından dolayı, hanıma boşama kâğıdı vermeğe Mûsâ aleyhisselâmin izn verdiği bildirilmektedir. Bu, hem Mûsâ aleyhisselâma, hem de İsâ aleyhisselâma, ayb ve kusûr isnâd etmek olur. Çünkü, bu cevâbdan, Allahü teâlânın emri olmaksızın Mûsâ aleyhisselâmin kendiliğinden emr ve nehy yapabildiği, hattâ başlangıçda böyle değil iken, Benî İsrâîlin kalblerinin katılığından dolayı, boş-

mağâ izn vermiş olduğu ma'nâsı çıkar. Bir diğer husûs da: Kalb katılığı, talâka sebep olan hâllerden olmadığı için, böylesine saçma bir cevâbı Îsâ aleyhisselâma nisbet etmek rezilliği ortaya çıkar. Diğer bir garîblik de şudur: Îsâ aleyhisselâm Ferîsîler ile konuşurken, şâkirdler konuşmaya karışarak sohbeti bozup, (Eğer zinâdan başka bir sebep ile zevceyi boşamak yoksa, evlenmek hayırlı değildir) sözünü söylemeleridir. Çünkü, havârîlerin önceki Peygamberlerin kitâblarına bilgileri gâyet az idi. Îsâ aleyhisselâm ise, tam vâkif idi. Havârîlerin Îsâ aleyhisselâma karşı i'tirâz eder gibi böyle bir sözünü söylemelerine hayret edilir. Çünkü bu hükm, akla, hikmete ve âdetle o kadar muhâlif görünmüş ki, Îsâ aleyhisselâmın düşmanlarından önce, kendi şâkirdleri, kendisine i'tirâz etmişler demek olur. Bir diğer garîblik ise, şâkirdlerin i'tirâzına karşı evlenmemegi, hadım kimseler gibi kabûl edip, onları üç kısma ayırarak, kiminin yararlışandan, kiminin insanlar tarafından yapılmış, kiminin göklerin melekûtuna kavuşmak arzusu ile hadımlığı ihtiyâr etdikleri tafsîlâtını, Îsâ aleyhisselâma isnâd etmektir. Hadım olan kimselerin evlenmemeleri tabîi olup, evliliği kabûl etmelerinin veyâ etmemelerinin onlarca bir kıymeti yoktur. Ayrıca, burada aslâ münâsebeti olmıyan hadımlığın çeşidlerinin anlatılması da temâmen hezeyândır. Îsâ aleyhisselâm gibi, şânı yüksek bir Peygambere böyle şeyler yakışdırlamaz. Onun derecesinin pek yüksek olduğundan şüphe olunamaz.

2 — Îsâ aleyhisselâm, (Ben şerî'ati yıkmağa değil, temâm etmeğe geldim) deyip dururken, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde olan böyle bir esâsı, böyle bir hükmü değışdirmeyeceğı meydândadır.

3 — Matta İncilinde yazılı olan bu bahs, Markos İncilinin onuncu bâbında da anlatılmaktadır. Markosda, şâkirdlerin sordukları sûâl ve sonradan (Evlenmemek dahâ hayırlıdır) dedikleri gibi birşey ve hadım olanların çeşidleri ile ilgili, her hangi bir şeyin bulunmamasıdır. Matta İncilinde bildirilen bu haber mütevâtir olsa idi, Markos, Matta İncilinden anlatılan bu bahsin baş tarafını yazdığı gibi, son tarafını, ya'nî havârîlerin sûâlleri ve bunun cevâbı ve hadım olanlar ile ilgili kısımlarını da yazardı.

4 — İki İncilin ibâreleri arasında, ma'nâ cihetinden olan farklılıktır. Çünkü Markos İncilinin onuncu bâbının ikinci âyeti ve devâmında, (Ferîsîler geldiler ve onu deniyerek: Adama zevcesini boşamak câiz mi? diye kendisinden sordular. O da bunlara şöyle cevâb verdi: Mûsâ size ne emr etdi? Onlar da dediler: Mûsâ bir boşanma kâğıdı yazmağa ve kadını boşamağa müsâade etmiştir. Fekat Îsâ onlara dedi ki, yüreklerinizin katılığından dolayı size bu emri yazdı. Fekat hilkatın başlangıcından Allah onları erkek ve

dişi yaratdı) demektedir.

Matta İncilinin ondokuzuncu bâbının sekizinci âyetinde ise, (Yürekleinizin katılığından dolayı, zevcelerinizi boşamanıza Mûsâ müsâade etdi. Fekat başlangıçdan böyle değil idi) demektedir. Bu iki ibâre arasında iki şekilde ayrılık vardır: Birinci ayrılık, Matta İncilinin ibâresinde, Mûsâ aleyhisselâmın talâka izn verdiği anlaşıldığı hâlde, Markosun ibâresinden, Mûsâ aleyhisselâmın talâkı emr ettiği anlaşılmaktadır. İkinci ayrılık ise, Matta İncilinin ibâresine göre, Mûsâ aleyhisselâmın şer'atinden önce talâk yokmuş, sonradan Benî İsrâilin kalblerinin katılığından dolayı, Mûsâ aleyhisselâm onlara talâk için izn vermiştir. Markosun bildirdiğine göre ise, başlangıçdan kelimesi yerine hilkatden, ya'nî yaratılışdan kelimesi kullanılmıştır. Markosun ibâresindeki ma'nâ, ilk yaratılışdan Allahü teâlâ onları erkek ve dişi yaratdı demek olur ki, Matta İncilinin ibâresine muhâlifdir.

5 — [İncillerin bildirdiğine göre], İsâ aleyhisselâm, Dâvüd aleyhisselâmın sülâlesinden olmakla iftihar etmiştir. Dâvüd aleyhisselâmın, müteaddid zevceler sâhibi olduğunu bildiği hâlde, birden başka kadınla evlenmeği nehy etmesini, akl kabul edemez.

Bu deliller ile, biz bu âyetlerin, İsâ aleyhisselâma Allahü teâlâ tarafından inzâl edilen, hakîkî İncil âyetlerinden olmayıp, sonradan İncillere sokuşdurulmuş olduğunu isbât ederiz. Eğer papazların, tersini isbât etmeğe delilleri var ise, beyân etmelidirler. Bizlere çok garîb görünen bir husûs da, islâm dînindeki talâka izn verilmesine i'tirâzın, protestanlar tarafından yapılmasıdır. Çünkü târihlerde bildirildiği gibi, milâdın dörtyüz târihine kadar hıristiyanlar arasında, talâka dâir aslâ bir münâkaşa ve ihtilâf vukû' bulmamış ve Tevrâtın hükmü ile amel olunmuştu. O asrda, Sent Augustin isimindeki piskopos talâkı kesinlikle nehy etdi. Katolik kilisesi, bugün hâlâ onunla amel etmektedir. [St. Augustin, katoliklerin azîzlerinden olup, milâdın 430 senesinde, Tunusun Bone şehrinde öldü.] Avrupalı hıristiyan krallardan ba'zıları için, papazların talâka izn verdikleri de oldu. Fekat bunlar, siyâset îcâbı olduğu için, kilise buna i'tibâr etmeyip, görüşleri bugün yine talâkın câiz olamıyacağı, şeklindedir.

Protestanlar, katolik kilisesinin talâk verilmiyeceği görüşüne i'tirâz etdiler. Luther, diğer husûslarda olduğu gibi, talâk husûsunda da, katolik kilisesine muhâlefet etdi ve talâka ruhsat verdi. O hâlde, protestanların talâka i'tirâzları, kendi dinlerinin kurucusu olan, Luthere de i'tirâz olur.

Bu papaz, birden fazla evlenme ve talâkın ba'zı ahvâlde lüzûmlu ve güzel birşey olmayıp, bil'aks nice zararların meydâna çık-

masına sebep olduğunu uzun uzun beyân ederek, islâm kadınlarının da zihnlerini karışdırmak ve sapıtmak için, hayli sıkıntılara girmişdir. Mâdem kendisi, nakli bırakıp, aklî deliller ile fesâd çıkarmağa çalışmaktadır. Biz de onun iftirâlarının aklî olan mahzûrlarını beyân edelim:

Her iklimin kendine mahsûs tabîati ve te'sîrleri olduğu gibi, her iklimde bulunan milletler ve kavmlerin de, kendilerine mahsûs bir takım millî örf ve âdetleri vardır. Asrlardan beri, o âdetlere alışmış olduklarından, onu terk etmeleri mümkün değildir. Çünkü bu âdetlerin ekserîsi, o iklimin havası ve suyu ile yoğrulmuş olan huylarının îcâbıdır. Onları, bu huylardan vaz geçirmek, bir şeyin mâhiyyetini değiştirmek gibidir. İşte, teaddüd-i zevcât ve talâk husûsu da, ekvatora yakın olan ve havası sıcak olan memleketlerin ehâlîsi arasında, uzun zemândan beri mevcûd olan, bir örf ve âdet idi. İmkân sâhibi olanların, çok kadını nikâh etmeleri; Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânına kadar devâm etdi. Bundan sonra, Kur'ân-ı kerîm nâzil olmuş ve Kur'ân-ı kerîm bu kadın sayısını dörde indirmiştir. Buna da, adâlet şartını koyarak, zımnen bu sayıyı bire tahsîs etmiştir. Buna göre, arab kavmi gibi pek çok kadın ile evlenmeğe alışmış bir kavmi, dörde kadar kadınla evlenmeğe alışdırmak [ve eski âdetlerinden vaz geçirmek] Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” mu'cizelerindedir. Bununla berâber, Asya ehâlîsinin meşreb ve yaratılışları, Avrupalılara benzemediğinden, onlar birden fazla kadınla evlendikleri zemân, papazların zan ettikleri kadar uygunsuzluklar meydâna gelmez. Çünkü evlenmek üç sebep ile olur:

- 1 — İnsan neslinin devâmı,
- 2 — Bir başkasının mülküne tecâvüzden ve zinâdan sakınarak, iffet ile yaşamak,
- 3 — Ev işlerinin güzel bir şekilde tanzîmi ve malların ve eşyânın muhâfazasıdır.

Bir kadın çocuk sâhibi olamadığı zemân, evliliğin birinci sebebi yerine gelmeyip, insan neslinin inkitâna sebep olur. Eğer zevce bir hastalığa mübtelâ veyâ yaratılışda bünyesi gâyet za'îf olur, zevcinin bünyesi de kuvvetli ve sıhhatli olursa, evliliğin ikinci sebebi de zâil olur. Bunun zâil olması ise, zinâ gibi, pek büyük bir fesâda sebep olur. Bir diğer husûs da, eğer kadın müsrif, seffih, itâ'atsiz, hâin ve kötü huylu ve kötü dilli olursa, üçüncü sebep de yok olmuş olur. Böylece erkek ömrünün sonuna kadar, garîblik, eziyyet ve hüsrân içerisinde bulunur. Zengin ve haysiyet sâhibi nice hıristiyan vardır ki, hanımı çocuksuz veyâ yaşlı veyâ seffih ve kötü huylu olduğu için, onu boşayarak bir diğerini ala-

maz. Böylece, hristiyan olduğuna, günde bin kerre pişmân olur. Fekat müslimânlarda, zevcesini boşamak zevcin ihtiyârı altında olduğundan, zevcesi kendisine muvâfık olmazsa, boşayarak ondan ayrılır. Zevcesi kendisine muvâfık olduğu takdîrde, ömürlerinin sonuna kadar, mes'ûd olarak berâberce yaşarlar. Müslimânların ekserîsi böyledir. Bunun için, islâm milletlerinde, müslimân olduklarına üzülmelerine ve pişmân olmalarına hiç bir sebep yoktur.

Bu husûsdaki bir diğ er incelik de, hristiyanlar evlenmeden önce birbirleri ile görüşüp, konuşurlar. Bu sebep ile, iki taraf birbirlerinin ahlâkını, tavrlarını inceleyip öğrendikden sonra, tarafların muvâfakati olursa evlenirler. Fekat iki taraf da birbirlerine hoş görünmek için berâber buldukları sırada, gâyet ihtiyâtlı davranıp, kötü huylarını birbirlerine his ettirmemeğe çalışır, birbirlerini aldatırlar. Ancak tecribesizlikle, gençlikden gelen duyguların ve şehvânî kuvvetlerin te'sîri ile, önceden tanışmalarının fâidesi olmaz. Bunun da delîli, hristiyan âilelerin çoğunda, evlendikten sonra görülen hoş olmıyan hâllerdir. Her memleketde, bilhâssa Avrupada, sâdece zevcesi ile ömrünün sonuna kadar berâber yaşayıp, başka bir kadınla ilgisi olmamış güçlü, kuvvetli kimse pek azdır. Bu da tabî'î bir işdir. Çünkü, onlarda kadınlar ile görüşmek memnû' olmadığından, herkes zevcesini alıp balolara, [tiyatrolara, sinemalara ve diğ er eğlence ve içki yerlerine ve] müsâfirliğ e giderler. Orada, kendi zevcesi ile berâber oturmak ayb olduğu için, herkes zevcesini başka bir erkeğ e teslim eder. Kendisi de, bir başkasının zevcesini alarak dans ederler ve birbirlerini aldatırlar. İnsan nefsinin icâbı, zemân ile her şeyden bıkkınlık ve usanç gelir. Bir kimsenin zevcesi, ne kadar güzel ve iyi ahlâk sâhibi olsa, zemân ile başlangıçdaki muhabbet ve ateş i azalır. Böyle bir mahalde, gerek erkek, bir diğ er kadına ve gerek zevce, bir diğ er erkeğ e çâresiz meyl eder. Hristiyan memleketlerinde, kadınlar ve erkekler, birbirleri ile karışdıkları, görüşdükl eri ve konuşdukları için, zinâ etmeden ömr geçirmiş bir erkek ve kadın pek nâdir bulunur. Kadın erkek, hiç bir çekinme ve kaçınma olmaksızın, berâber oturmaları, konuşmaları ve görüşmeleri ile, kadınlara hurmet ediyoruz ve haklarını yerine getiriyoruz dedikl eri hâlde, onları bu tehlikelere kendileri düşürek, hakikatde kadınları tahkîr etmekde, aşağılamakda ve ticâret metâ'ı olarak kullanmaktadırlar. Fekat müslimânların zevceleri, ırz, nâmûs ve hayâ sâhibi olarak, zevcleri yanında [ve her yerde] muhterem olduğundan, zevcleri onları böyle tehlikelere ve hakâretlere lâyük görmezler. Herkes, en çok sevdiğ i ve kıymetli

olan şeyleri kendi nefsi için sakladığı gibi, müslimânlar da, kendilerine her şeyden kıymetli, azîz ve muhterem bildikleri zevcelerini, hanımlarını uçan kuşdan esirgerler. Bu ise, muhabbetin, sevginin çokluğundandır. Avrupalılar, bu husûsda ahlâk ve nâmûs duygusundan uzaklaşmışlardır. Zevcin, zevcesini veyâ zevcenin zevcini kıskanması, çok gülünç ve alay konusu olan bir ahmaklık kabûl edilmektedir. Bir kimse hakkında, filan kıskanç imiş denilince, terbiyesiz ve ahmak sayılır.

Avrupanın, insanlık edeblerine temâmen zıd olan bu hâlimden, ziyâdesi ile istifâde edenler, papazlar oldular. Papazlar için bu hâlin devâmını istemek tabîîdir. Bizim tanıdığımız hıristiyanlardan birisi, Almanya'da doğup büyümüş ve protestan olarak yetişmiş iken, balolara kız kardeşlerini götürüp, başkalarının eline terk etmeğe nâmûs duygusu ile râzı olmadığından, vatani olan Almanya'yı ve dîni olan hıristiyanlığı terk ederek, İstanbul'a gelmiş ve müslimân olmak ile şereflenmiştir. Bugün Osmânlı devletinin mühîm işlerinde hizmet etmektedir.

Avrupalıyı görmüş olanların bildiği gibi, birçok kibâr âilelerde zevc ve zevce arasındaki şeklî bir birleşme ve ittifâk vardır. Evlerine müsâfir geldiği ve kendileri de müsâfirliğe gittikleri zemân, dostlarına karşı, zevc ve zevce güyâ, birbirlerine çok bağılıymışlar gibi, güzel muâmele ederler. Fekat bir müddet sonra, âileler birbirlerine yakınlaşıp karıştıkları zemân, zevc ve zevcenin aslî düşünceleri anlaşılır. Ya'nî her biri, diğerini görmek istemeyecek kadar, birbirlerinden bıkmış, usanmıştır. Hattâ ba'zıları, ne sen bana karış, ne de ben sana karışayım diye, mukâvele yapmışlardır. Böylece, zevcin birkaç sevgilisi olduğu gibi, zevcenin de nice sevgilileri olup, ikisi de, kendi zevc ve safâlarında ayrı ayrı vakt geçirmektedirler. Ayrıca, iki taraftan biri, hayâtta olduğu müddetce, bir başkası ile evlenemediklerinden, birbirlerinin ölmesini beklerler. Bâzen, biri diğerinden kurtulmak için, öldürmeye dahî teşebbüs etmektedir. Talâkın bulunmamasının Avrupa milletleri için zararları pek çoktur. Bunun için, 1206 [m. 1792] senesinde, talâkın resmen yasak olduğu Fransada talâk, kanûnlarca tanındı. Ya'nî, talâka izn verildi. 1816 senesinde, papazların çalışmaları ile yine kanûnlardan talâk izni kaldırıldı. Talâka tekrâr kanûnlarca izn verilmesi için, 1830 ve 1264 [m. 1848] senelerinde hükûmet adamları, hukûkcular ve ilm adamları tarafından pek çok gayret sarf edildi ise de, papazların entrikaları galebe çalarak talâkın serbest bırakılması için çalışanlar muvaffak olmadılar. Avrupalılar, köleliği insanlığa mugâyir, insanlığa zıd gördüklerinden, köleliğin kaldırılması için sarf ettikleri çalış-

ma ve gayretleri ne kadar takdîre şâyan ise, kendilerinde bir ömür boyu süren ve mal, nesl ve iffet için olan çeşidli zararları, her gün dahâ açık bir şekilde görülmekte olan talâk verememek [kadını boşyamamak] esâretini hâlâ kaldırmamalarına çok teaccüb edilir. Yaşlıca bir adamın genç zevcesi, açık saçık dolaşıp, istediği delikanlılar ile görüşse ve bu adam zevcesini bundan men' edemiyerek, başkaları ile yatıp kalkmasından şübhe etse, bu kadından dünyâyâ gelen çocuklar her gün, gözünün önünde koşup gezerken, aşığılık duygusu içerisinde âh ederek, elbette bu çocuklar benden değildir, fekat benim mîrâsımı paylaşacaklardır demez mi? Dünyâdaki ömrünü gam ve keder içerisinde geçirmez mi? O kimse için, bundan büyük azâb olur mu? Yâhud, afife genç bir kadın, kendi rızâsı olmadan iktidarsız bir ihtiyârla veyâ hiç hoşlanmadığı bir adam ile evlendirilse, bu kadın, bütün gençliğini büyük bir azâb içerisinde geçirir. Ayrıca, ondan meydâna gelecek neslden, medenî bir cem'iyeti mahrûm bırakmak, hikmete hiç uygun olmayan ve medeniyetin icâb ettirdiği bir şey değildir. Bu kadın, artık canından bezerek, kocası hayâtta iken, bu belâdan kurtulamyacağını bilince, uygun bir vaktde kocasını suîkast ile ortadan kaldırma fikrine kapılırsa veyâ afife iken ızdırâb, üzüntü ve gençlik arzûları ile yoldan çıkarsa, papazlar mes'ûl olmaz mı?

Erkeklerle kadınların bir arada toplanmaları, oturup kalkmaları ve balolarda kadınların boyunları, gerdanları, kolları açık olarak dans etmeleri ve süs eşyâlarını ve zînetlerini takarak gelip, kadın erkek karma karışık oturmaları câiz olunca, buralarda gözlerini birbirlerine bakmaktan muhâfaza edecek kaç erkek ve kaç kadın bulunabilir? Müslimân kadınların, evlerinden sık sık sokağa çıkmaları ve yabancı erkeklerle konuşmaları ve bir arada bulunmaları, gülüp şakalaşmaları olmadığından, onlar için böyle bir tehlike yoktur. Bir müslimânın zevcesi, çirkin ve kötü huylu olsa bile, kendisi ondan başka kadın görmediğinden ona kanâat eder. Müslimân bir hanımın, kocası ne kadar uygunsuz olsa da, kendisi başka bir erkekle konuşmadığı, oturup kalkmadığı için, ona tehammül eder ve geçinir gider. Felâkete sebep olacak, zararlı hâllerde bulunmazlar. Kıskançlık sâhibi ve ayb bilen bir kimse için, islâm dîninden başka bir dinde, aslâ kalb huzûru ile yaşamak mümkün değildir. Dahâ önce de söylediğimiz gibi, her milletin kendine mahsûs ba'zı âdetleri olup, bunlardan ayrılması mümkün olamayacağından, biz i'tirâzçı papaza iffet ve ismetin [nâmûs ve hayânın] lezzetini ve letâfetini anlatacak değiliz. Çünkü bu, vicdânî bir lezzettir. İnsanın çok sevdiği ve sâdece kendi-

sinin su içdiği bir bardaktan, başkasının su içmesine bile râzı olması, normal bir iş olduğu hâlde, kendinin bir parçası ve neslinin emânet olduğu bir gizli hazînesi olan hanımını, nefslerinin esîri olan şehvetperestlerin helâk etmesi için, önlerine atmasını, bir insanın nasıl kabûl edebileceğini anlamıyoruz.

[Hıristiyan memleketlerinde, kadınlar, kızlar, başları, gerdanları, kolları, bacakları açık geziyorlar. Erkekleri fuşşa, zinâyâ sürük-lüyorlar. Evde zevcesi yemek pişirir, çamaşır yıkar ve evi temizlerken, erkeği iş yerinde veyâ sokakda hoşuna giden çıplak bir kadınla zevk safâ, hattâ zinâ yapıyor. Akşam evine düşünceli ve yıpranmış olarak geliyor. Kötü hayâllere dalarak, vaktile beğenmiş, sevmiş, seçerek almış olduğu zevcesinin, yüzüne bile bakmaz oluyor. Evdeki yorgunluğunu gidermek için, alâka ve neşe bekleyen zevcesi, haklarına kavuşamayınca, asabî buhrânlar geçiriyor. Âile yuvası bozuluyor. Sokaktaki kadına bakan erkek, onu kirli çamaşır gibi bırakıyor. Bir başkası ile anlaşıyor. Böylece, her sene, binlerce kadın ve erkek ve çocukları perişân oluyor. Ahlâksız ve anarşist oluyorlar. Cem'iyet, millet, çökmeğe sürükleniyor. Açık, kokulu, süslü dolaşan kadınların, gençlere, millete ve devlete zararları, alkollü içkilerden ve uyuşdurucu zehrelerden, dahâ çok ve dahâ korkunç oluyor. Allahü teâlâ, kullarının dünyâda felâkete, âhiretde de şiddetli azâblara yakalanmamaları için, kadınların kızların örtünmelerini emr etdi. Ne yazık ki, nefslerinin, şehvetlerinin esîri olan ba'zı kimseler, Allahü teâlânın emrlerine gericilik, kâfirlerin şaşkınlık, çılgın işlerine ilericilik diyor. Bu ilericilerden, aydınlardan ba'zısı, meslekdaşları vâsıtası ile, bir diploma ele geçirmiş. Köşe başlarını paylaşmışlar. Baykuşlar gibi ötüyorlar. Her fırsatta islâmiyete saldırıyorlar. Bu kahramanlıkları(!) ile, târfih düşmanımız olan hıristiyanlardan, yehûdîlerden ve komünistlerden, alkış ve maddî yardımlar toplayarak güçleniyor, binbir hiyle ile, gençleri aldatıyorlar. Allahü teâlâ, sözde ilericilere, aydın kimselere akl ver-sin! Hakkı bâtıldan ayırmalarını nasîb eylesin! 258. ci sahîfedeki (Tenbîh)e bakınız!]

Ba'zıları, buna cevâb olarak, *(Kadınların terbiyesine vakti ile ihtimâm olunmakta idi. Kadın, zevcelik vazîfelerini gereği gibi öğrendikten sonra, her dürlü mecliste bulunabilir. Böyle olunca, onun yoldan çıkmasından korkulmaz. Çünkü, ilm nefse gâlib olur)* demektedirler. Bunu söyliyken kimsenin otuz yaşında, beden kuvvetli ve terbiyeli bir erkek ve hanımının da çirkin, fekat çok terbiyeli olduğunu ve bu ikisinin bir ziyâfet sofrasında bulunduğunu kabûl edelim. Erkeğin, gâyet güzel, cilveli ve insanı cezb eden genç bir kadının yanına tesâdüfen oturup, onunla ül-

fet ve yakınlık kurduğunu, zevcesinin de, genç bir delikanlının yanına oturup, onunla kadeh tokuşdurup, yakınlık kurduğunu düşünelim. Gerek zevc, gerek zevce, hâtırlarına gün begün şeytânî fikrlerin gelmesine mâni' olabilirler mi? İlm ve terbiye, bir dereceye kadar insanın nefsinin tabîî arzularının îcâbını önleyebilir. Fekat ilk fırsatta, insan nefsinin tabîatı îcâbı olan arzular, temâmen meydana çıkıp, terbiye bir tarafda kalır. Sa'dî-i Şîrâzînin^[1] şu sözü ne güzeldir: (Aç bir zındığın, hiç bir kimsenin bulunmadığı bir sofrada, ramezânda olduğunu düşüneneğine inanılır mı?)

Evet, eğer erkek hadım ise, ona güvenilebilir. Fekat bundan, mecâzen hadım olanların, ya'nî din için nefslerinin şehvânî arzularından kurtulduğunu iddiâ edenlerin, müstesnâ tutulmaları îcâb eder. Çünkü, böyle kendini mecâzen hadım etdiklerini söyleyen nice papazlar görülmüştür ki, yaptıkları söylediklerine aslâ uymamışdır. [Kendilerini mecâzen hadım eden papazların, günâh çıkarmak için gelen kadınlarla, bir hücrede yalnız kalınca, yaptıkları fuhşiyâtı, bütün dünyâ bilmektedir. Gündüzleri ruhân kıyâfetinde, geceleri ise, eğlence yerlerinde dans ederken, resmleri çekilip, gazetelerde teşhîr edilen papazlara, sık sık şâhid oluyoruz.] Evet, Allah rızâsı için nefsinin temâmen terbiye edenler için, şübhe götürün bir taraf kalmaz. Böyle cismânî bir fedâkârlık, dindâr ve i'timâda lâıyk görünen papazlarda zuhûr etseydi, hıristiyanlığın rûhânî te'sîrine karşı söylenecek bir şey olmazdı.

Bu papaz, bir risâlesinde, müslimânların (İsâ aleyhisselâm öldürülmeyip, diri olarak semâya kaldırılmışdır) şeklindeki i'tikâdlarına i'tirâz ediyor ve *(Bu i'tikâd, bütün târîhlere muhâlif olduğu gibi, tevâtüre de zıddır. Çünkü, İsâ aleyhisselâmın öldürülmesinde bir takım mu'cizeler gösterdiği dört İncilde yazılıdır. Havârîlerin gözleri ile gördükleri, tevâtüren bizlere ulaşmış olduğu için, bu tevâtürü inkâr etmek nasıl câiz olabilir)* diyor.

CEVÂB: Herkesin ma'lûmu olduğu gibi, selefde [geçmişde] vukû' bulan ve tevâtürün, haleflerin [sonra gelenlerin] emniyyet ve itmânlarına sebep olması için, rivâyet edenlerin vak'ayı biz-zat görmüş olmaları ve bunların yalan üzere birleşmelerinin aklen mümkün olmaması lâzımdır. Hâlbuki, İsâ aleyhisselâmı, hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre yehûdîler yakaladıkları zeman, yanında bulunan şâkirdlerin hepsi firâr edip, sâdece Petrus onun arkasından gitti. O da, horoz üç def'a ötünce ve üç def'a yalan söyliyerek, İsâ aleyhisselâmı tanımadığını söyledi. İsâ aleyhis-

---

[1] Sa'dî Şîrâzî, 691 [m. 1292] de şehîd edildi.

selâm zan ettikleri kimse çarmlıha gerildiğinde, yanında kimse bulunmadığı gibi, havâîrilerden biri dahî bulunmamıştır. Birkaç kadının uzakdan seyr ettikleri, Matta ve Markos İncillerinde yazılıdır. Yuhannâda ise, bu sözler olmadığı için, papazın (*Dört İncilde yazılıdır ve havâîriler gözleri ile gördüler*) demesinin, yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Ya'nî, bu husûsda herhangi bir tevâtür yoktur. Hele papazın, delîl olarak beyân ettiği târîh kitâbları, tevâtür ile sâbit olmıyan haberleri me'haz olarak kabûl ettikleri için, bu kitâbların hiç birisi i'timâda lâıyk değildir. Bu husûsda İncillerin rivâyetleri şöyledir:

Matta İncilinin yirmiyedinci bâbının ellinci ve devâmındaki âyetlerde, (İsâ çarmlıh üzerinde rûhunu teslim etdi. Ve işte ma'bedin perdesi yukarıdan aşağıya kadar iki parça oldu. Yer sarsılıp kayalar yarıldı. Kabrler açılıp uykuda olan nice mukaddeslerin cesedleri kıyâm etdiler. Onlar kabrlerden çıkıp, İsânın kıyâmından sonra mukaddes şehre (Kudüse) girdiler ve birçok kimselere göründüler) demektedir. Batılı yazarlardan Norton, kitâbında bu vâkıanın açık bir yalan olduğunu bildirmekte ve bunun delîllerini de beyân etmektedir. Norton, İncili himâye ve müdâfea eden kitâbında diyor ki, (Bu hikâye yalandır. Bunun en mühim delîli şudur ki, Kudüsün harâb edilmesi üzerine perîşân olan yehûdîler, Mescid-i aksâ için söyledikleri hârikulâde şeyler arasında bulunan yalanlardan birisi de budur. Sonradan bir ahmak, bu fıkrayı İsâ aleyhisselâmın çarmlıha gerilmesi zemânına münâsib görerek, Matta İncilinin ibrânice nüshası kenârına teberrûken yazmış, dahâ sonra ise, kendisi gibi ahmak bir kâtib, bunun bir sûretini yazarken, bunu Matta İncilinin içerisine almıştır. Bu metin de, onlar gibi bir mütercimın eline geçmiş ve olduğu gibi terceme etmiştir.) [Bu terceme de, kilisenin resmî din kitâbı olmuştur.]

Papazın, mu'cizeler olarak bildirdiği hikâyesinin aslı olmadığına çeşidli delîlleri vardır:

1 — Matta İncilinde yazıldığına göre, çarmlıha gerilme hâdisesinin ikinci günü yehûdîler, Romalıların Kudüsdeki vâlisı olan Pilatusa gelip, (Ey efendimiz! O aldatici dahâ sağ iken üç gün sonra kıyâm ederim demiş idi. İmdi emr et ki, üçüncü güne kadar kabri beklesinler de, şâkirdleri gelip onu çalarak halka: O kıyâm etdi demesinler. Sonuncu sapıklık birincisinden dahâ kötü olur) dediler. [Matta bâb yirmiyedi, âyet altmışiki ve devâmı.] Mattanın yirmiyedinci bâbının, 24. cü âyetine göre, Pilatus ve zevcesı, İsâ aleyhisselâmın katl edilmesine, kalben râzı değillerdi. Pilatus, yehûdîlerin ısrarlarından dolayı çâresiz müsâade etmişti. Eğer mu'cizeler görülseydi, yehûdîlerin Pilatusa sonradan giderek,

bu sözü söylemeleri mümkün olamazdı. Çünkü heykelin, ya'nî Mescid-i aksânın perdesi yırtılmış ve kayalar yarılmış ve kabrlar açılıp, meyyitler âşikâr Kudüs şehrinde dolaşıp durdukları, Mattada bildirilmektedir. Pilatus ve zevcesi, İsâ aleyhisselâmın katl edilmesine râzı olmadıkları hâlde, bu kadar mu'cizeyi gözleri ile görürlerken, yehûdîler onun huzûrunda, İsâ aleyhisselâma aldatıcı ve doğru yoldan dalâlete saptırıcı diyemeyecekleri ve demiş olsalar dahî, Pilatusun onları tekzîb edeceği, açıkca anlaşılabilir bir işidir.

2 — Rûh-ül-kuds havârlere inip, havârliler muhtelif lisânlar ile konuşmağa başladıkları zemân, A'mâl-i rusulün ikinci bâbında yazıldığı gibi, insanlar hayret edip, üç bin kimse derhâl îmâna gelmiştir. Ölülerin kabrlerinden çıkıp Kudüsde dolaşmaları, ma'bedin perdesinin yırtılması, yerin sarsılıp kayaların parçalanması, havârlilerin çeşidli lisânlar ile konuşmalarından dahâ ziyâde insanlara dehşet vericidir. Eğer İsâ aleyhisselâmın görünmesi ve mu'cizeler göstermesi doğru olsaydı, binlerce kişinin o zemân îmâna gelmeleri îcâb ederdi. Hâlbuki, bu hâdiselerin vukû'unda, bir kimsenin dahî îmâna geldiğine dâir, İncillerde bir işâret yoktur. [Bu da isbât ediyor ki, Mattanın sözü doğru değildir.]

3 — Markos ve Luka, sâdece heykelin perdesinin yırtıldığını söylemişler ve zelzelenin vukû' bulmasından ve kayaların yarılmasından ve mezârların açılıp, mukaddeslerin cesedlerinin kıyâm ile şehri içerisinde gezdiklerinden hiç bahs etmemişlerdir. İsâ aleyhisselâmın mu'cizelerini, elinden geldiği kadar mübâlağalı göstermeğe uğraşan Yuhannâ İncilinde ise, ne ma'bedin perdesinin yırtılmasına, ne zelzele olup kayaların yarılmasına, ne de mukaddeslerin cesedlerinin kıyâm edip şehride gezmelerine dâir, bir bilgi yoktur. Eğer bu hâdiseler doğru olsaydı, Markos, Luka ve Yuhannâ İncillerinin, bu husûsda sukût etmeyecekleri açıktır.

4 — Mattanın yazdığına göre, İsâ aleyhisselâm çarmıha gerilirken, orada şâkirdlerden hiç kimse yokmuş. Fekat, Celîleden beri kendisini ta'kîb eden Mecdelli Meryem ve Ya'kûb ile Yosesin anneleri olan Meryem ve Zebedenin oğullarının anası orada bulunup, uzaktan bakmışlar. [Matta: 27-56]

Markosun bildirdiğine göre, orada şâkirdlerden kimse bulunmayıp, Mecdelli Meryem ve Ya'kûb ile Yosesin anneleri olan Meryem ve Salome ve onunla berâber Kudüse gelmiş olan başka bir çok kadınlar var imiş. [Markos bâb onbeş, âyet kırk, kırkibir.]

Lukanın ifâdesine göre, İsâ aleyhisselâm yakalandığı zemân, Onu tanıyanların hepsi, Celîleden gelen kadınlar ile berâber hâ-

zır imişler. Fazla olarak da bunu seyr etmek için toplanan halk var imiş. Bütün bunlar, İsa aleyhisselâma yapılan hakâretleri gördükleri için, göğüslerini döverek, İsa aleyhisselâmın ardı sıra gidiyorlar imiş. [Luka bâb yirmüç, âyet yirmiyedi.]

Lukanın bu yazıları, Matta ve Markosun bildirdiklerine uymamaktadır. Matta ile Markosa göre, İsa aleyhisselâm [zan edilen Esharyûtî Yehûdâ] çarmıha gerildiği zemân orada hâzır olanlar, birkaç kadından ibâret olup, bunlar da uzakdan seyr etmişlerdir. Birkaç kimsenin, uzakdan gördükleri bir şeye dâir olan şehâdetleri, akl sâhibleri nazarında, dînin esâs i'tikâdı olarak kabûl edilebilecek bir delîl olamaz. Lukanın halkdan ta'bîrinden de, orada bulunanların İsa aleyhisselâmı tanıyan, fekat Ona îmân etmiyen ba'zı kimseler oldukları anlaşılmaktadır. Çünkü Luka İncîlinin her yerinde, şâkirdler ve havâriiler ta'bîrleri var iken, sâdece burada halk kelimesini kullanması, orada şâkirdlerden kimsenin bulunmadığına işâretidir.

Yuhannâ İncîli ise, şâkirdlerden ve Celîleli ağılayan ve dövünen kadınlardan, bir kimsenin bulunduğuna dâir, hiç bir şey söylemekle berâber, orada sâdece sevdiği şâkird ile kendi annesi ve annesinin kız kardeşi ve Mecdelli Meryemin bulunduğunu bildirmiştir. [Yuhannâ bâb ondokuz, âyet yirmibeş, yirmialtı.] Diğer İncîllerden fazla olarak, İsa aleyhisselâmın çarmıh üzerinde iken sevdiği şâkirdi ve annesini yanında görüp, anasına, (Kadın işte oğlun) dediği, (Ondan sonra şâkirde, işte anan!) diye işâret ettiği ve bu şâkirdin, annesi Meryemi, kendi evine götürdüğü bildirilmektedir. [Yuhannâ bâb ondokuz, âyet yirmialtı, yirmiyedi.]

Diğer İncîller ise, böyle bir hâdiseden hiç bahs etmezler. Şüphe yokdur ki, çarmıha gerilme hâdisesi vukû' bulmuşdur. Fekat, orada bu hâdiseyi tesbît ve izâh edecek, İsa aleyhisselâma îmân etmiş kimseler bulunmuş olsa idi, İncîller arasında bu hâdisi üzerinde ihtilâf olmaz ve hepsi vukû' bulan hâli aynı şekilde yazarlardı.

5 — Matta İncîline göre, İsa aleyhisselâm, vâlinin konağında çeşidli hakâretlere uğramış, elbisesi çıkarılıp üzerine kırmızı bir kaftan giydirilmiş, başına dikenden taç konulmuş ve eline bir de kamaş verilerek, yüzüne tükürülmüş ve başına vurulduktan sonra, çarmıha gerilmek üzere kapıdan çıkarken, Sim'un isminde Karineli bir adam bulup, çarmıhı ona taşıtmışlar. Oradan Golgota ya'nî kafa kemiği denilen yere geldikleri zemân, ona öd ile karışık sirke vermişler. Çarmıh üzerinde iken, (Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin) dediği zemân, orada duranlardan biri, bir süngeri sirkeye batırıp, kamaş ile ona uzatmış. [Matta: 27-28, ... 48]

Markos İncilinde, kamçı ile döğölüp, başına dikenden taç konulduğu ve erguvânî bir kaftan giydirilerek, yüzüne tükürölüp, başına vurularak hakâretler edildikten sonra dışarı çıkarıldığı, İskender ile Rhusun babası Karineli Sim'un isminde bir kimse de kırdan gelip, oradan geçerken onun haçının buna taşııldığı, sonradan Golgota denilen yere gelince ona mürr-ü sâfi ile karışık şerâb verildiği, onun ise kabül etmediği ve çarmıhda iken yanından geçenlerin başlarını sallayıp, ona küfr ederken, (Vâh sen ki, heykeli yıkıp, üç günde yaparsın, haçdan inerek kendini kurtar) dedikleri ve onunla berâber çarmıha gerilen iki hırsızın ona sitem edip sövdükleri, dahâ sonra, İsâ aleyhisselâm, (Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin) dediği zemân, orada duranlardan biri, sünger sirkeye batırıp kamış ile ağzına uzatıp içirdiği, bildirilmektedir. [Markos: 15-17, ... 36.]

Luka İncilinde, (Pilatus, evvelce İsâ aleyhisselâmı Hirodese gönderdi. Hirodes İsâyı görünce çok sevindi. Çünkü Onun hakkında çok şeyler işitmişdi. Bir mu'cizesini görmek için çoktan beri, onu görmek istiyordu. Fekat İsâ aleyhisselâm, onun süâllerine cevâb vermedi. Hirodes, askerleri ile berâber, ona hakâret ederek alay etdiler. Üzerine parlak renkli bir elbise giydirip, onu Pilatusa gönderdi. O da İsâyı yehûdîlerin eline teslim etdi. Onu götürdükleri zemân tarlasından gelen Karineli Sim'unu yakalayıp, İsânın arkasından taşımak üzere haçı bu adama yüklediler. O sırada, gerek halkdan ve gerek onun için ağlayan ve dövünen kadınlardan büyük bir kalabalık ardı sıra gidiyordu. İsâ onlara dönüp, Ey Yerusâlim kızları! Benim için ağlamayın. Ancak kendiniz ve çocuklarınız için ağlayın. Çünkü, işte günler geliyor ki, o günlerde, ne mutlu çocuğu olmıyanlara denilecek. O zemân dağlara, üzerimize düşün ve bayırlara, bizi örtün demeğe başlayacaklar. Çünkü, ya ağaca bu nesnelere gösterirlerse, kurusuna ne vâki' olur dedi. Dahâ sonra çarmıha vurulunca, Ey Baba, onları afv et. Çünkü, ne yaptıklarını bilmiyorlar, dedi. Askerler onunla alay ederek, yaklaşıp sirke sundular. Ve berâber asılmış olan suçlulardan biri ona küfr edip, eğer sen Mesîh isen, hem kendini, hem bizi kurtar dedi. Fekat diğeri cevâb verip, onu azarladı. Onun üzerine İsâ ona, bugün sen benimle berâber Cennete gideceksin) dediği bildirilmektedir. [Luka: 23-7, ... 43.]

Yuhannâ İncilinde, (Pilatus, İsâyı tutup dövdü. Askerler de, dikenden bir taç örüp, onun başına koydular ve ona kırmızı bir kaftan giydirdiler. Sonra, ona tokat vuruyorlardı. Başkâhinler ve me'murlar, onu bu kıyâfette görünce bağıırıp, haça ger, haça ger dediler. Pilatus onlara, onu siz alıp haça gerin. Çünkü, ben onda

bir suç bulamıyorum dedi. Yehûdîler ona cevâb verip, bizim bir şerî'atimiz vardır. O şerî'ate göre, Onun ölmesi vâcibdir. Çünkü, kendisini Allahın oğlu etdi dediler. Pilatus da, bu sözü işitdiği zemân, dahâ çok korkdu. Îsâya hitâben, sen neredensin dedi. Fekat Îsâ ona cevâb vermedi. Pilatus ona hitâb ederek, bana söylemez misin, seni haça germeğe ve salıvermeğe kudretim olduğunu bilmiyor musun? dedi. Îsâ cevâb verip, eğer yukarıdan [izn] verilmemiş olsaydı, benim üzerime senin hiç kudretin olmazdı. Beni senin eline teslîm edenin günâhı dahâ büyüktür, dedi. Bunun için, Pilatus onun salıverilmesine çalıştı ise de, yehûdîler bağırıp, eğer bunu salıverirsen, kayserin dostu değilsin. Kim kendini melik ederse, kayserin aleyhinde söyler diye bağırışmaları üzerine, Pilatus Îsâyı dışarı çıkarıp, yehûdîlere teslîm etdi. Ve Îsâ kendi haçını taşıyarak Golgota ya'nî kafa kemiği denilen yere çıktı) demektedir. [Yuhannâ: 19-1, ...17.]

[Dört İncilin bu ibâreleri arasındaki farklar güneş gibi meydândadır. Papazın, doğruluğunun tevâtüren sâbit olduğunu iddiâ ettiği bu hâdisede, hıristiyanların çok i'timâd ettikleri İncilleri arasında böyle ihtilâf vardır. Bunu kim inkâr edebilir? Hâl böyle olunca, bu papazın yazdığı tevâtür, nerede kalmıştır.]

6 — Matta İncilinin yirmiyedinci bâbının otuzyedinci âyetine göre, Îsâ aleyhisselâm çarmıha gerilince, üzerine asılan yaftada, (Yehûdîlerin meliki Îsâ budur) yazılıdır.

Markos İncilinin onbeşinci bâbının yirmialtıncı âyetine göre, bu yaftada (Yehûdîlerin meliki) yazılıdır.

Luka İncilinin yirmiüçüncü bâbının otuzsekizinci âyetine göre, bu yaftada, (Yehûdîlerin meliki budur) diye ibrânîce olarak yazılıdır.

Yuhannâ İncilinin ondokuzuncu bâbının ondokuzuncu âyetine göre, Pilatus bir hafta yazıp, onu haç üzerine koydu. (Nâsıralı Îsâ, yehûdîlerin meliki) diye ibrânîce, yunanca ve lâtince yazılmış idi. Yirmibirinci ve yirmiikinci âyetlerinde ise, (Baş kâhinler Pilatusa, yehûdîlerin meliki değil, fekat bu adam, ben yehûdîlerin melikiyim dedi, diye yaz dediler. Pilatus ise, ne yazmış isem yazmışım diye cevâb verdi) diye yazılıdır. [Bugünkü İncillerin [hâşâ] asıldığını iddiâ ettikleri Îsâ aleyhisselâmın üzerine, asılmış olan yaftadaki yazıların muhtelif olmaları da, bize gösteriyor ki, asılan kimse, Îsâ aleyhisselâm değildir.]

7 — Markos İncilinin onbeşinci bâbında, (Îsâ aleyhisselâmı çarmıha gerdikleri zemân, sâat üç idi. Sâat altı olunca, dokuza kadar bütün yeryüzüne karanlık çökdü) diye yazılıdır. [Markos: 15-25, 33]

Matta ve Luka İncillerinde, (çarımha geldikleri zemân sâat altı sıraları olup, dokuza kadar bütün yeryüzüne karanlık çökdü) diye yazılıdır. [Matta: 28-45, Luka: 23-44] Yuhannâ İncilinde ise, sâat maddesi ve karanlık çökdüğü mes'eleli yokdur.

8 — Yuhannâ İncilinde, sebt gününde İsâ aleyhisselâm ile be-râber çarımha gerilen iki kişinin çarımha kalmaması için bacaklarını kırdılar. İsâ aleyhisselâma gelince, onun öldüğünü görünce, bacaklarını kırmadılar, diye bahs edilen kısım, diğer üç İncilde yokdur. [Yuhannâ: 19-32, 33]

9 — Hıristiyanların i'tikâdına göre, İsâ aleyhisselâm çarımha gerildikten sonra, kıyâm etmesi ve mu'cizeler görülmesi mes'ele-sine dâir, mevcûd İnciller arasında büyük ihtilâflar vardır. Bu mes'eleleri yukarıda, **(İncil denilen dört kitâb hakkında incelemeler)** bahsinde bildirdiğimizden, okumayı arzû edenler, oraya mürâce'at edebilirler. [4. Bölüm]

Bu ihtilâflara nazar edildiği zemân, İsâ aleyhisselâmın çarımha gerilmesi ve tekrar dirilmesi, mu'cizeler hâsıl olması, hıristiyanlar arasında temâmen şübhelidir. Hıristiyanların ileri gelenleri, [İsâ aleyhisselâmın çarımha gerilmediği ve öldürülmeden göğe yükseltildiği, çarımha gerilenin, ona benzeyen bir yehûdî olduğu şeklinde olan nezih islâm i'tikâdını red edecek ve] hıristiyanlar arasındaki bu şübheyi giderecek hiçbir delil beyân edememişler ve müslimânların sülâllerine cevâb verememişlerdir. Hıristiyanlar, (İnciller, aralarındaki ihtilâflar ile de, bizce vesîka, delil olmağa lâyıkdır) derlerse, mes'elenin aslı değişir. Çünkü bir kimse, açıkca anlaşılacak şeyleri inkâr eder ve ben bu husûsda şöyle inanacağım diye ısrâr ederse, onunla konuşmak abes olur.

Ehl-i kitâb olmıyan, akli başında bir kimse için, İsâ aleyhisselâmın öldürülmediği ve çarımha gerilmediği, çarımha gerilenin O olmadığını isbât edecek bir çok delili, mevcûd İncillerden çıkarmak mümkündür. Bundan başka papazın (Dört İncilin ittifak ile bildirdiği red edilemez) sözüne karşılık olarak, (İsâ aleyhisselâmı çarımha geldikleri zemân, acı ve ızdırâb ile bayılmış ve onu bu hâlde görenler, vefât etmiş sanmışlar ve sebt gününde çarımha kalmaması için, çarımhadan indirmekte acele etmişler ve Yûsuf isimindeki şâkirdi onu alıp, tenhâ bir yerde bir mezâra koymuş, bir müddet sonra, akli başına gelip kalkmış ve o sırada şâkirdlerden biri ona keten elbise, ya'nî bahçıvan elbisesi giydirip, bu şekilde Mecdelli Meryeme görünmüş ve dahâ sonra, şâkirdleri ile buluşarak konuşmuş, bir müddet sonra, yâ çarımha yaralarından veyâ başka bir hastalıktan tenhâda vefât etmiş) olduğu iddi'â edilse, buna ne cevâb verilebilir? Hattâ, böyle şübhelerin, o zemânda da

vâki' olduğu, Matta İncilindeki, (Yehûdîlerin Pilatusa gidip, üç gün kadar mezârın muhâfaza altında bulundurulmasını emr eyle; şâyed, şâkirdler geceleyin gelip, onu çalarlarsa, öldükden sonra tekrar dirildi diye halka söylerler) demelerinden anlaşılmalıdır. Çünkü, **(İncil denilen dört kitâb hakkında incelemeler)** bahsinde bildirdiğimiz gibi, Matta İncili, İsâ aleyhisselâmın göğe yükselmesinden kırk elli sene sonra yazılmışdır. Matta, İncilini yazdığı sırada, insanların ağızlarında konuşulan bu rivâyeti, İnciline bu şekilde almış, diğer İncil yazarlar ise, bu rivâyetleri, gaflet ile kitâblarına yazmış olabilirler. Bu husûsda çeşidli deliller vardır.

Birinci delil: Matta İncilinin, şübheyi ortadan kaldırmak için, (Yehûdîler, muhafız askerlerle gidip, taşı mühürliyerek, kabri emîn kıldılar) sözünü getirmesindeki ihtiyatlı hareketi, şübheyi ortadan kaldırmak yerine, dahâ da kuvvetlendirir.

İkinci delil: Yuhannâ İncilinin yirminci bâbında yazıldığı üzere, Mecdelli Meryem, İsâ aleyhisselâmı mezârdan kalktıktan sonra görmüş ve bahçıvan zan etmiştir. [Yuhannâ: 20-14, 15] Yine, Yuhannâ İncilinin ondokuzuncu bâbının sonunda bildirildiğine göre, Arimetali Yûsuf, İsânın “aleyhisselâm” cesedini alınca, keten bezlerine sarıp, haça gerildiği yerde bir bağçe bulup, oradaki yeni bir kabre koymuştur. [Yuhannâ: 19-38, 39, 40, 41] Şimdi, İsâ aleyhisselâm zan edilen kimse, mezârdan bir müddet baygın yatdıktan sonra, ayılmış ve kendisi veyâ o sırada gelen ba'zı şâkirdler mezârın taşını kaldırıp, kefenini çıkarıp bir bahçıvan elbisesi giymiş olabileceği niçin mümkün olmasın?

Üçüncü delil: Luka İncilinin yirmidördüncü bâbında yazıldığına göre, (İsâ aleyhisselâm mezârdan kalkıp, şâkirdlerine görününce, şaşırıp, korkarak, onu bir rûh, hayâl zan etdiler. İsâ onlara, neden şaşırıyorsunuz. Niçin yüreğinizden ızdırâb çekersiniz. Ellerime, ayaklarıma bakın. Bizzat benim, kendimim. Bana ellerinizi sürün ve bakın. Çünkü bende olduğunu gördüğünüz gibi, bir rûhda et ve kemik yoktur dedi. Bunu söyledikten sonra, onlara ellerini ve ayaklarını gösterdi. Onlar henüz şaşkınlık içinde iken, burada yiyecek bir şeyiniz var mı? dedi. Ona bir parça kızarmış balık [ile bir mikdâr kömeç bâlı] verdiler. Onu aldı ve önlerinde yidi) denilmektedir. [Luka: 24-36, ... 43]

Bu rivâyete göre, çarımha gerilen kimse, çarımha üzerinde ölmeyip, kurtulmuş ve sonra acıkarak, yemek yemiştir. Bu rivâyet, öldükden sonra dirilme mu'cizesinin olmadığını göstermektedir.

Dördüncü delil: İsâ aleyhisselâm, kıyâmından sonra, Kudüside şâkirdleri ile görüşmeyip, Celilede konuştu deniliyor. Bu söz,

çarmıhda öldükden sonra dirilen kimsenin, yehûdîlerden korkduğunu göstermektedir. Hâlbuki, yehûdîlerce, çarmıha gerilip ölmesi ile İsa fitnesi ortadan kaldırılmış, zihnlerinde böyle bir şey kalmamıştı. Kudüsde görüşüp konuşmak, mümkün idi. Yehûdîlerden korkmasına sebep yoktu. Bu rivâyetin de, İncillere sonradan ilâve edilmiş olduğu meydândadır.

Beşinci delil: İncillerde, kıyâmından sonra, Kudüsde ba'zı şahslara görünüp, havâîlerine, bilhâssa annesine görünmediği yazılıdır. Bu sözler, İsa aleyhisselâmın onlarla görüşmeği istemediğini ve onları kendi semtine uğratmadığını anlatmaktadır. Onlara i'timâdı kalmadığından, yehûdîlerin haberi olur korkusu ile, mülâkâtını, önce birkaç kimseye hasr eylediği anlaşılıyor. Bunun ise, çok yanlış olduğu meydândadır.

Altıncı delil: İsa aleyhisselâmın defn edildiği zemân ve kıyâm etdiği zemân, şâkirdlerinden kimsenin hâzır bulunmadığı, Arimetali Yûsûfün defn ettiği ve sonradan Mecdelli Meryemin onu diri olarak gördüğü bildiriliyor. Bu habere karşılık olarak, (Arimetali Yûsûf çarmıha gerilen kimsenin yanına gelince, bunun ölmediğini görmüş olabilir. Ölmediğini söylese, öldükden sonra tekrar dirileceğini bildiren İncil haberinin inkâr edilmesine sebep olacağından korkarak, gördüğünü saklamış olabilir) düşüncesi hâtıra gelebilir. Bu şübheyi gidermek için papazlar ne cevâb verebilir?

Yedinci delil: Arimetali Yûsûf, Mattaya göre, İsa aleyhisselâmın şâkirdlerinden zengin bir kimsedir. [Matta: 27-57] Lukanın ifâdesine göre, meclis a'zâsından, Pilatus nezdinde yüksek bir derecesi olan, sâlih bir kimsedir. [Luka: 23-50] Bu zât, çarmıha gerilen kimseyi kabre koyduğunu bildiriyor. Kabre koyması muhakkak ölmüş olduğuna alâmetdir. Tekrâr gördüm diyenlerin, yalan söylemiş olduklerine göre, bir hayâl görmüş olmaları düşünülebilir.

Sekizinci delil: Çarmıha gerilen kimse, ölmeksizin çarmıhdan kurtulduktan sonra, şâkirdleri onu gördükleri zemân, öldükden sonra dirilmişdir zan etmeleri mümkündür.

İsa aleyhisselâmın, çarmıhda ölmüş olduğunu ve defn edildiğini isbât etmek için papazlar, Matta İncilinde yazılı olan, (İnsanoğlu üç gün üç gece arz içinde duracaktır) âyetini delil getiriyorlar. [Matta: 20-40] Evet, çarmıha gerdikleri kimse ölmüş ve defn edilmiştir. Bunu isbât etmeğe lüzûm yoktur. Papazların bu delîli ileri sürmeleri, öldükden üç gün sonra tekrâr dirildiğini isbât içindir. Fekat, çarmıha gerdikleri kimse, kabrde üç gün ve üç gece kalmamıştır. Cesedi Cum'a günü akşam haçdan indirilip hemen defn olunduğu ve pazar günü güneş doğmadan önce cesedin

mezârda bulunmadığı dört İncilde bildirilmiştir. Hesâba göre, cesed, iki gece bir gün mezârda kalmıştır. Bu hesâba göre, üç gün üç gece arz içinde durmadığından, Mattanın bu sözü, vâki' olanın zıddı olur. Bir diğer husûs ise şudur: İsâ aleyhisselâm hakîkaten bu sözü söylemiş ise, onun kıyâm etmesinde, şâkirdler aslâ şek ve şübhe etmeyip, hemen gördükleri anda kabûl etmeleri lâzım gelirdi. Hâlbuki, onun kıyâm ettiğini haber veren kimseleri, havâ-rilerin hepsinin bir anda tekzîb etdikleri ve kıyâmına aslâ inanmadıkları, İncillerde yazılıdır. Bu hakikatler karşısında, (Çarمیha gerilenin İsâ aleyhisselâm olmadığı ve Onun bulunduğu yeri haber veren Esharyûtî Yehûdâyı, İsâ aleyhisselâm zan ederek, çarمیha gerdiklerini ve İsâ aleyhisselâmın göke çıkarıldığını) bildiren (**Kur'ân-ı kerîm**)e karşı, papazların sükûtdan başka verecekleri cevâbları yokdur.

İslâm i'tikâdına göre, bütün Peygamberler “aleyhimüsselâm”, ma'sûmdurlar. Yalan söylemekden, hîle yapmakdan berîdirler. Allahü teâlâ, kudret-i ilâhiyyesi ile, İsâ aleyhisselâm çarمیha gerileceği sırada, yehûdîlerin gözüne, onu haber veren şahsı İsâ aleyhisselâm şeklinde göstermiş ve onu çarمیha germişlerdir. Allahü teâlâ, İsâ aleyhisselâmı hemen semâya yükseltmiştir. Müslimânların bu i'tikâdları dahâ ma'kûl ve İsâ aleyhisselâmın nübüvvetinin şânına dahâ lâyıkdır.

Nisâ sûresinin yüzelliyedinci âyetinde meâlen: (**Hâlbuki onlar, İsâyı öldürmediler ve onu asmadılar, lâkin başkası onun şekline sokuldu** [onu asdılar]) buyurulmuştur. Bütün tefsîr âlimleri “rahimehümullah”, bu âyet-i kerîmeyi, İsâ aleyhisselâmın öldürülmediği ve çarمیha gerilerek asılmadığı şeklinde tefsîr etmişlerdir.

Âl-i imrân sûresinin ellibeşinci âyetinde meâlen: ([Hâtırla ki] **Allahü teâlâ, İsâya** “aleyhisselâm”, **muhakkak ben seni yerden** [en mükemmel şekilde] **alıp, meleklerin makâmına yükselteceğim** [dedi]) buyurulmuştur. Papazlar, bu âyet-i kerîmenin Nisâ sûresinin yüzelliyedinci âyet-i kerîmesini nakz ettiğini söylüyorlar. Âl-i imrân sûresinin ellibeşinci âyetindeki, (**Müteveffike**) lâfzını İsâ aleyhisselâmın vefât etmiş olduğuna delîl getirmek istiyorlar. Hâlbuki, bu lâfzın sıfat olduğunu, (**Müteveffike**) ya'nî seni öldüreceğim ma'nâsına olmadığını düşünmezler. [Bir hıristiyan papazın hâzırlamış olduğu ve Beyrutda katolik matbâasında basılmış olan arabca (**El-müncid**) lügat kitabında (teveffâ) kelimesine (Hakkını tam olarak almak) ma'nâsı verilmiştir. Bu, şânına lâyıık olanı vermek demektir. Öldürmek ma'nâsında me-câzen kullanılmaktadır.] Ya'nî bu âyet-i kerîmenin meâli, (Ben seni öldürürüm ve yükseltirim) demek değil, (**Ben senin şânına**

lâyık olanı yaparım, meleklerin makâmına yükseltirim) demektir. Allahü teâlâ dilerse yükseltir. Allahü teâlâ, İsâ aleyhisselâmi yükseltmeği dilemiş ve yükseltmiştir. Yehûdîler tarafından öldürülmesini dilememiş ve çarpmıha başkasını gerdirmiş, Onu öldürtmemiştir. Bunun için, ba'zı tefsîr âlimleri “rahimehümullahü teâlâ” (*teveffî*) kelimesine (almak) ma'nâsını verip, **(Yehûdîlerin katlinden hıfz etmek için, yerden seni kâmilen alır kabz ederim)** meâli ile te'vîl etmişlerdir. Ne garîbdir ki, hıristiyan fırkaları İsâ aleyhisselâma, (Allahın oğlu) ve (Aynen Allah) dedikleri hâlde, Onun öldürüldüğünü ve asıldığını kabûl ederler. İslâm dîni, İsâ aleyhisselâmın bir insan ve bir Peygamber olduğunu bildirmiş iken, Onun için yapılan böyle iftirâları red eder. Ayrıca, Onun kıymetini artırarak, semâya yükseltildiğini ve yehûdîlerin, (Onu öldürdük ve i'dâm etdik) şeklindeki düşüncelerinin bâtil, iftirâ olduğunu bildirir. İsâ aleyhisselâm için müslimânların bu i'tikâdı ile hıristiyanların i'tikâdlarından hangisinin, O yüce Peygamberin şerefine lâyık olduğunu sorarız. Buna göre, hıristiyanların mı, yoksa müslimânların mı, İsâ aleyhisselâmı dahâ çok sevdikleri ve İsevî oldukları, karşılaştırılmalıdır. Müslimânların, İsâ aleyhisselâmın şânına yakışmayan yalanlardan uzaklaştırmak için olan [doğru ve nezih] i'tikâdlarına, hıristiyanlar kızarak, aksini isbât etmek için çalışmalarına, ibret ve insâf nazarı ile bakılmalıdır. Biz müslimânlar, hem Mûsâ aleyhisselâmı, hem de İsâ aleyhisselâmı, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş hak Peygamber olarak tanıdığımız için, hem Mûsevî, hem de İsevîyiz.

Hıristiyan fırkaları, dürlü dürlü çirkin yalanlar ile dolu olan muharref [ve bugün ellerde dolaşan] İncillere inandıkları için, İsâ aleyhisselâm ahırda doğdu ve yehûdîlerin elinde zelîl olarak öldürüldü ve Cehenneme girdi, mel'ûn oldu, gibi en terbiyesiz bir şahsın, bir düşmanına bile söylemekte tereddüt edeceği isnâdlar ile, o mukaddes Peygamberi tahkîr etmektedirler. Bunun için, ne Mûsevî, ne de İsevîdirler. Teslîs mes'elesinde, Eflâtûnun bozuk felsefesini kabûl [ve müdâfe'a] etdikleri için, bunlara Eflâtûnî demek dahâ doğru olur.

İsâ aleyhisselâmın öldürülmediği ve asılmadığı husûsunda, hıristiyanlara verilecek dahâ pek çok aklî ve naklî delîller vardır. Bunların tafsîlâtı, fârisî (**Mîzân-ül-mevâzîn**) ile arabî ve türkçe (**İz-hâr-ül-hak**) kitâbında ve türkçe (**Şems-ül-hakîka**) ve (**İzâh-ul-merâm**) kitâblarında ve imâm-ı Gazâlînin “rahmetullahi aleyh” arabî (**Er-Reddül-cemîl**) kitâbında yazılıdır. Arzû edenler, bu kitâblara mürâce'at edebilirler.

ALLAHÜ TEÂLÂ VARDIR VE BİRDİR

Papazların asl iddîaları, hıristiyanlık ile islâmîyyetin hakikatini karşılaştıırıp, hangisi dahâ hak, dahâ doğru ise, onu kabûl etmek imiş. Bunlara cevâb olarak, Kur’ân-ı kerîm ile İncil diye neşr ettikleri kitâblarını, kitâbımızın baş tarafında karşılaştıırmışdık. Burada, hıristiyanlar ile müslimânların i’tikâd [inanç] esâslarını karşılaştıırmağı da, lüzümlü gördük. Naklî delîllerden sarf-ı nazar ederek, aklî delîller ile, bu mes’elenin tafsîlatına başlıyoruz.

Hıristiyanların en mühim i’tikâdları, üç tanrı ya’nî teslîsdir. Onlara göre, hâşâ tanrı üçdür: (Allahü teâlâ, İsâ aleyhisselâm ve Rûhül-kuds). Hâlbuki İncilde, İsâ aleyhisselâm için (oğlum) denilmesi fazla sevgiyi göstermek içindir. Elde mevcûd İncil denilen kitâblarda diyor ki, (İsâ aleyhisselâm ilm, kudret ve bütün sıfatlarda, Allahü teâlâyâ müsâvîdir. Çarmıha gerilip, öldürülmesinden sonra, sekiz gün Cehennemde yanıp, Pavlosa göre, hâşâ la’net ağacına çıkıp, sonradan semâyâ yükselmiş, kürsîsini Babanın sağına koyarak, yaratma ve îcâd işini eline almışdır. Şimdi, hüküm oğuldadır. Kıyâmetde de, hâkim-i mutlak İsâ olacağından, [hâşâ] Baba amelnden uzak kalmışdır.)

Müslimânların i’tikâdına göre, Allahü teâlâ birdir. Zâtında ve sıfatlarında ortağı ve benzeri yoktur.

[Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sünnetine, yoluna tam yapışan hakîkî müslimânların, Allahü teâlâ hakkındaki doğru i’tikâdlarını en güzel şekilde anlatan, İmâm-ı Rabbânî müceddid-i elf-i sâni Ahmed Fârûkî Serhendî “rahmetullahi aleyh” (**Mektûbât**) kitâbının ikinci cild, altmışyedinci mektûbunda bu yuruyor ki:

(Biliniz ki, Allahü teâlâ, kadîm olan [hiç yok olmıyan] Zâtı ile vardır. Ondan başka herşeyi, O yaratmışdır. O, sonsuz olarak var idi. Ya’nî, kadîmdir, ezeliîdir. Ya’nî hep var idi. Varlığından evvel yoklud olamaz. Ondan başka herşey, yok idi. Bunların hepsini, O, sonradan yarattı. Kadîm ve ezeliî olan, bâkî ve ebedî olur. Hâdis ve mahlûk olan, fânî ve muvakkat olur, ya’nî yok olur. Allahü teâlâ birdir. Ya’nî varlığı lâzım olan, yalnız Odur. İbâdet hakkı olan da, yalnız Odur. Ondan başka şeylerin var olmasına lüzüm yok-

dur. Olsalar da olur, olmasalar da. Ondan başka hiçbirşey, ibâdet olunmağa lâyük değildir.

Allahü teâlânın kâmil sıfatları vardır. Bu sıfatları: **Hayât, İlm, Semi', Basar, Kudret, İrâde, Kelâm** ve **Tekvîndir**. Bu sıfatları da, kadîmdir, ezeldir. Varlıkları, Allahü teâlâ ilemdir. Mahlûkların sonradan yaratılması ve onlarda her ân meydâna gelen değişiklikler, Onun sıfatlarının kadîm olmasını bozmadır. Sıfatların bağlandığı mahlûkların sonradan var olması, sıfatların ezeli olmasına mâni' olmaz. Felsefeciler, yalnız akla güvendikleri için, akları da noksan olduğundan, müslimânlardan mu'tezile fırkası da, iyi görmediğinden, eşyâ hâdis olduğu için, bunları var eden ve idâre eden sıfatlar da hâdisdir deyip geçdiler. Bu sûretle kadîm olan (**Sifât-ı kâmile**)yi inkâr etdiler. İlm sıfatı, zerrelere kadar işlemez. Ya'nî Allahü teâlâ, ufak tefek şeyleri bilmez. Çünkü, eşyâdaki değişiklikler, ilm sıfatında da değişiklik yapar. Kadîm olanda ise, değişiklik olamaz, dediler. Hâlbuki bilmediler ki, sıfatlar ezeldir. Bunların eşyâya te'allukları, bağlantıları hâdisdir.

Noksan sıfatlar, Allahü teâlâda yoktur. Allahü teâlâ, maddelerin, cisimlerin, arazların, ya'nî hâllerin sıfatlarından ve bunlara lâzım olan şeylerden münezzehtir, uzaktır. Allahü teâlâ, zemânli değildir, mekânli değildir, cihetli değildir. Bir yerde, bir tarafda değildir. Zemânı, yerleri, cihetleri O sonradan yaratmıştır. Câhil bir kimse, Onu, Arşın üstünde sanır, yukarıda bilir. Arş da, yukarısı da, aşağısı da, Onun mahlûkudur. Bunların hepsini, sonradan, O yaratmıştır. Sonradan yaratılan birşey kadîm olana, her zemân var olana, yer olabilir mi? Ancak, şu kadar var ki, Arş, mahlûkların en şereflişidir. Herşeyden dahâ sâf ve dahâ nûrludur. Bunun için, ayna gibidir. Allahü teâlânın büyüklüğü orada görünür. Bunun içindir ki, Ona (**Arşullah**) denir. Yoksa, Allahü teâlâyâ göre, Arş da, diğer eşyâ gibidir. Hepsî, Onun mahlûkudur. Yalnız Arş, ayna gibidir. Diğer eşyâda bu kâbiliyyet yoktur. Aynada görünen bir insana, aynanın içindedir denilir mi? O insanın aynaya olan nisbeti, diğer eşyâya olan nisbeti gibidir. İnsanın, hepsine olan münâsebeti aynıdır. Yalnız, ayna ile diğer eşyâ arasında fark vardır. Ayna, insanın sûretini gösterebiliyor, diğer eşyâ ise, göstermiyor.

Allahü teâlâ, madde değildir, cism değildir, araz, hâl değildir. Hudûdlu, boyutlu değildir. Uzun, kısa, geniş, dar değildir. Ona, (Vâsi') ya'nî geniş deriz. Fekat, bu genişlik, bizim bildiğimiz, anladığımız gibi değildir. O, (Muhîtdir). Ya'nî herşeyi çevirmiştir. Fekat, bu ihâta, çevirmek, bizim anladığımız gibi değildir. O, (Karîbdir) yakındır ve bizimledir. Fekat, bizim anladığımız gibi

değil! Onun vâsi', muhît, karîb ve bizim ile berâber olduğuna inanırız. Fekat, bu sıfatların ne demek olduğunu bilemeyiz. Allahü teâlânın zâtı ve sıfatları için, akla gelen herşey yanlıştır, deriz. Allahü teâlâ, hiçbir şey ile ittihâd etmez, birleşmez. Hiçbir şey de, Onunla birleşmez. Ona hiçbirşey hulûl etmez. O da, birşeye hulûl etmez. Allahü teâlâ, ayrılmaz, parçalanmaz, tahlîl [analiz], terkîb [sentez] edilmez. Onun benzeri, eşi yoktur. Kadını, çocukları yoktur. O, bildiğimiz, düşünebileceğimiz şeyler gibi değildir. Nasıl olduğu anlaşılamaz, düşünülemez. Benzeri, nümûnesi olamaz. Şu kadar biliriz ki, Allahü teâlâ vardır. Bildirdiği sıfatları da, vardır. Fekat kendisinde, varlığında ve sıfatlarında akla gelen, hayâlimize gelen herşeyden münezzehtir, uzaktır. İnsanlar Onu anıyamaz. Fârisî beyt tercemesi:

Rabbiniz değil miyim? Sorulduğunda, Onu, anlıyanlar, O vardır deyip kesdiler sözü.

Allahü teâlânın isimleri (**Tevkîfî**)dir. Ya'nî islâmiyyetin bildirmesine mevkûfdur, bağlıdır. İslâmiyyetin bildirdiği isimleri söylemelidir. İslâmiyyetin bildirmedığı isimler söylenemez. Ne kadar kâmil, güzel ism olsa da, söylenmemelidir. Cevâd denir. Çünkü islâmiyyet, Cevâd demekdedir. Fekat, yine cömert ma'nâsında olan (Sahî) ismi söylenemez. Çünkü islâmiyyet Ona sahî dememiştir. [Şu hâlde, tanrı da denemez. Hele ibâdet ederken, ezân okurken, Allah ismi yerine, tanrı demek, çok günâh olur.]

Kur'ân-ı kerîm, Allah kelâmıdır. Onun sözüdür. Sözü, islâm harflerinin ve seslerinin içine sokarak, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma göndermiştir. Bununla kullarına emrlerini, nehyelerini, ya'nî yasaklarını bildirmiştir.

Biz mahlûklar, boğazımızdaki ses iplikcikleri, dil ve damağımız ile konuşuyoruz. Arzularımızı harf ve ses şekline sokuyoruz. Allahü teâlâ da, ses zarları, ağız, dil olmaksızın, kendi kelâmını, büyük kudreti ile, harf ve ses içinde kullarına göndermiştir. Emrlerini, nehyelerini harf ve ses içinde meydâna çıkarmıştır. Her iki kelâm da, Onundur. Ya'nî harf ve ses içine sokulmadan evvelki (**Kelâm-ı nefsi**)si ve harf ve ses içinde bulunan (**Kelâm-ı lafzî**)si, hep Onun kelâmıdır. Her ikisine de kelâm demek doğrudur. Nitekim bizim de, nefsî ve lafzî kelâmımızın ikisi de, sözüdür. Kelâm-ı nefsiye hakîkî deyip, lafziye mecâz demek, ya'nî kelâm gibi demek, yanlıştır. Çünkü, mecâz olan şeyler, red edilebilir. Allahü teâlânın kelâm-i lafzisini red edip buna, Allah kelâmı değildir demek, küfrdür. Evvelce gelen Peygamberlere "âlâ nebiyyinâ ve aleyhimüssalevatü vetteslîmât" gönderilen kitâblar ve sa-

hîfeler de, hep Allah kelâmıdır. O kitâblarda ve sahîfelerde ve Kur'ân-ı kerîmde bulunanların hepsi, **(Ahkâm-ı ilâhî)**dir. Her vakte uygun olan hükmleri, o zemânın insanlarına göndermiştir.

Allahü teâlâyı mü'minler Cennette, cihetsiz olarak ve karşısında bulunmıyarak ve nasıl olduğu anlaşılmıyarak ve ihâtasız, ya'nî bir şekilde olmıyarak göreceklerdir. Allahü teâlâyı âhîretde görmeğe inanırız. Nasıl görüleceğini düşünmeyiz. Çünkü, Onu görmeği akl anlıyamaz. İnanmaktan başka çâre yoktur. Felsefecilere ve mu'tezile fırkasındaki müslimânlarla ve Ehl-i sünnetden başka bütün fırkalara yazıklar olsun ki, kör olduklarından, buna inanmaktan mahrûm kaldılar. Görmedikleri, bilmedikleri şeyi, gördükleri şeylere benzetmeğe kalkarak, îmân şerefine kavuşamadılar.

İnsanları, Allahü teâlâ yarattığı gibi, insanların işlerini de, O yaratıyor. İyi ve fenâ şeylerin hepsi Onun takdîri [dilemesi] ile dir. Fekat, iyi işlerden râzıdır [beğenir]. Fenâ, kötü işlerden râzı değildir, beğenmez. İyi ve kötü her iş, Onun istemesi ve yaratması ile ise de, Onu yalnız, bir kötü şeyin yaratıcısı olarak ismlendirmek, edesizlik olur. Kötülüklerin hâlıkı [yaratıcısı] dememelidir. İyilerin ve kötülerin hâlıkıdır, yaratıcısıdır demelidir.) **(Mektûbât)**dan terceme temâm oldu.]

Allahü teâlânın vahdâniyyetini [birliğini] isbât husûsunda Fahrreddîn-i Râzî "rahimehullah",^[1] kelâm âlimlerinin bildirdikleri burhânlardan [delîllerden] yirmi kadarını beyân etmiştir. Bunlardan birkaçını aşağıda bildireceğiz:

1 — Enbiyâ sûresinin yirmiikinci âyetinde meâlen: **(Eğer yer ile gökde, Allahdan başka ilâhlar olsaydı, bunlardaki nizâm bozulur, karma karışık olurdu)** buyurulmuştur.

Bu âyet-i kerîmenin işâreti **(Burhân-ı temânü')**dür. Ya'nî âlemin hâlıkının [yaratıcısının] iki olduğu farz edilse, bu iki yaratıcının fi'li, birbirinden, yâ farklı veyâ aynı olur. Birbirinden farklı olursa, âlemin fesâdı lâzım olur. Ya'nî semâvât ve arzın bu husûsî nizâmından [düzeninden] çıkmasını ve yok olmasını veyâ birbirine zid şeylerin aynı anda bir araya cem' edilmesini icâb etdirir. Meselâ, iki ilâhdan birisi, Zeyd ismindeki insanın hareketini, diğeri de o anda hareket etmeyip sükûnunu irâde etse [dilese], ilâh oldukları için kudretleri Zeyde te'sîr edince, cem-i zıddeyni icâb etdirir. [Bu ise, mümkün değildir. Çünkü, cem-i zıddeyn muhâldir. Ya'nî, iki zid şeyin, aynı anda bir araya gelmesi, mümkün değildir.

---

[1] Fahrüddîn Râzî, 606 [m. 1209] da Hirâtda vefât etdi.

Ya'nî, Zeyd, aynı anda hem hareketli, hem hareketsiz olamaz. Yâ hareketlidir yâhud hareketsizdir.]

İki ilâhın fi'lleri, yek-diğerinin aynı olursa, aralarında muhâlefet bulunması, yâ mümkün olur veyâ olmaz. Muhâlefet mümkün olamaz. Çünkü ikisi, aynı şeyi irâde etmektedirler. İkinci şekilde ya'nî muhâlefetin mümkün olması ise, ikisinden birisinin âcizliğini icâb etdirir. Âcizlik ise, mahlûkluk, sonradan olma, ya'nî yaratılma alâmetidir. Bu ise, ilâhlığın şânına yakışmaz. Sonradan yaratılan ilâh olamaz.

2 — Âlemin yaratıcısının [hâşâ] iki olduğu farz olursa, ikisinden biri, tedbîrinde ya'nî dilediğini yapmakda yâ kâfî olur veyâ olmaz. İki ilâhdan birincisi, yaratıcı olarak, dilediğini yapmakda kâfî ise, ikinci ilâhın zâyi' ve zâid ya'nî lüzûmsuz ve fazla olması icâb eder. Bu ise, noksanlıktır. Noksan olan ise, yaratıcı, ya'nî hâlık olamaz. Eğer ikinci ilâh, dilediğini yapmakda kâfî gelirse, birinci ilâhın yok ve âtil olması icâb eder.

3 — Âlemin yaratıcısının [hâşâ] iki olduğu farz olursa, kudretlerin [mahlûklara] te'sîrinde, yâ birbirlerine muhtâcdırlar veyâ değildirler. Yâhud, biri diğerine muhtâc olup, diğeri ona muhtâc değildir.

Birinci sûretde, ikisi birbirine muhtâc olduğundan, noksan olmaları lâzım gelir. Noksan olan ise, ilâh olamaz. İkinci sûretde, ya'nî ikisi de birbirine muhtâc değilse, ikisinin de ilâh olmaması lâzım gelir. [Çünkü her biri, diğerine göre, fazla ve lüzûmsuz olması icâb eder. Bu da, ilâhlık vasfına zıddır.] Çünkü ilâh, her şeyin kendisine, her an muhtâc olduğu ve her şeye kâfî olan bir varlık olup, buna ihtiyâc duyulmaması olamaz. Üçüncü sûretde ise, muhtâc olan nâkis olacağından, sâdece muhtâc olmıyanın ilâh olması ya'nî ilâhın bir olması lâzım gelir.

Kâdî Beydâvî “rahmetullahi aleyh”^[1] buyuruyor ki, âlemin yaratıcısının iki olduğu kabûl edilse, her iki ilâhın, bütün mümkünâta kudretlerinin kâfî gelmesi, müsâvî [eşid] olur. Çünkü, kudreti kâfî olmak, imkânın, ya'nî var ve yok etmenin sebebidir. Var ve yok olabilmek, ya'nî mümkün olmak ise, bütün varlıklar arasında müşterek bir vasfıdır. Buna göre, âlemde hiçbir varlığın olmaması icâb eder. Çünkü mevcûd olacak, yaratılacak şeyin vücûdünde, yaratılmasında, iki ilâhdan her ikisi de te'sîr etmez veyâ biri te'sîr edip, diğeri te'sîr etmez. Her iki sûretde de (tercîh-i bilâ müreccih) olması lâzım gelir. [Tercîh-i bilâ müreccih, iki şeyden bi-

[1] Abdûllah Beydâvî 685 [m. 1286] da vefât etdi.

rini diğeriine tercih etmeđe hiç bir sebep yok iken, o iki Őeyden birini diğeriine tercih etmek demektir. Bu ise, bătıldır.]

Mümkinin [mahlûkların] yaratılmasına iki ilâhın te'sir etmemesi olamaz. Çünkü, mümkinin var olması ve yok olması arasında bu te'sir olmayınca, mümkinin yok olması lâzımdır. Tercih eden olmayınca, tercih edilen de olmaz. Ya'nî, yaratan olmayınca, yaratılan da olamaz.

İkinci hâl olan, mümkinin yaratılmasına iki ilâhdan birinin te'sir edip, diğeriinin te'sir etmemesi hâlinde, mümkinin yaratılmasının, iki yaratıcıdan her birine nisbeti müsâvî [eşid] olduğu için, ikisinden birinin te'siri ile yaratılması muhakkak tercih-i bilâ müreccihdir. Tercih-i bilâ müreccih ise, bătıldır. Eğer, iki ilâhdan herbiri aynı anda te'sir ederse, iki müstakil müessirin, bir eser üzerine te'sir etmeleri lâzım gelir. Bu ise, muhâldir. Bu şekilde, iki ilâhın mümkinâtdan bir Őey üzerine, birbirine zıd olan iki te'sir ile te'sir etmeleri mümkün değıldir. Bunlardan anlaşılıyor ki, burada lâzımın ya'nî iki müstakil müessirin (ilâhın), bir eser üzerine te'sir ederek, ikisinin de te'sirlerinin neticelerinin meydâna gelmesi bătıldır. Bunun için, melzûmun ya'nî iki ilâhın her birinin aynı anda bir esere te'sir etmeleri de bătıldır. Őu hâlde, âlemin Yaratıcısı iki olamaz. [Bu âlemin mutlak bir yaratıcısı vardır. O, bu âlemi yaratmağı dilemiş ve yaratmışdır. Eğer o dilemeseydi, yaratmasaydı hiçbir Őey var olamazdı. Hiçbir Őey, kendi kendine var olamaz. HerŐeyi mutlak bir yaratan vardır. Kalem, kendi kendine yazmaz. Yazması için, mutlaka bir sebep lâzımdır. Bu sebep ise, herkesin bildiğı gibi, kâtibdir. Kâtibsiz kalemin yazması nasıl mümkün değıl ise, bir yaratıcı, sâni' olmadan, âlemin var olması da, mümkün değıldir.]

4 — Âlemin yaratıcısının iki olduğu farz olunsa, onlardan birisi, Zeydin kalkmasını dilediğı anda, diğeriinin de, Zeydin oturmasını dilediğini farz edelim. Zeydin hem kalkması, hem de oturması mümkündür. Fekat, iki ilâhın irâdeleri aynı anda hâsil olunca, Zeydin aynı anda hem oturması, hem de kalkması icâb eder. Bu ise, iki zıd Şeyi birleştirmek olduğundan muhâldir. Eğer, sâdece birinin irâdesi [dilediğı] hâsil olursa, diğeriinin âciz olması lâzım gelir. İlâhın âciz olması muhâldir. Çünkü âcizlik, mümkün olan varlıklarda ya'nî mahlûklarda bulunur. Mahlûk olanın ise, ezelde var olması, vücûd sâhibi olması muhâldir. Ezelî âcizlik muhâl olduğu gibi, ilâhın âciz ve hâdis olması da muhâldir. Çünkü, ilâhın âciz olması, ezelde kâdir olup, sonradan kudretin zevâli, gitmesi ile tahakkuk eder. Bu ise, kadîmin zevâlini icâb etdirir. Eğer, diğeri ilâh için, Zeydin oturmasını irâde etmek

mümkün olmaz ise, ikisinden biri, diğèrinin irâdesine mâni' olduğundan âcizlik lâzım gelir. Âciz olan ise, ilâh olamaz.

Yukarıda zikr ettiğimiz Enbiyâ sûresinin yirmiikinci âyet-i kerîmesindeki **(Fî-himâ)** kelimesinden murâd, iki ilâhın te'sîrleridir. Bu ise, birden fazla yaratıcının olamayacağı husûsunda kat'î bir huccettir. Sa'deddîn-i Teftâzânî "rahimehullah",^[1] (bu âyet-i kerîme, iki ilâhın olmayacağı husûsunda, iknâ edici bir huccet ve herkesin anlayabileceği bir delîldir) buyurmuştur.

Bütün bu anlattıklarımıza göre, **(Vâcib-ül-vücûd)** olan Allahü teâlânın, bütün mevcûdâtın hâlıkı [yaratıcısı] ve hakîkî ma'bûdu olup, ortağı ve benzeri olmadığı anlaşılmuştur. Eski yunan felesoflarının, Allahü teâlânın birliğini isbât husûsunda bildirdikleri delîlleri on kadardır. Kelâm âlimleri, **(innî)** usûlü üzere, ma'lûl ile illete delîl getirmekte, ya'nî eseri görüp, müessirin var olduğunu anlamaktadırlar. Hukemâ ise, **(Limmî)** usûlü üzere, illetden ma'lûle gitmek sûreti ile, ya'nî müessirin kudretini görerek, her şeyi bunun yaptığını anlamaktadırlar. [**(Limmî)**, limmeli, ya'nî (Niçinli) demektir. Niçin sorularını cevâblandırmak lâzım olur. **(İnnî)** usûlü ise, İnneli ya'nî (Elbette öyledir) demektir.]

Âlemde mevcûd olan varlıklar, kendi kendilerine var ve yok olamazlar. Onlara bir te'sîr eden, ya'nî onları bir yaratan vardır. Mâdem ki, âlemler ve âlemlerde mahlûklar vardır. Öyle ise, âlemleri ve âlemde olan mahlûkları bir yaratan vardır. Mahlûkların var olması, bu yaratıcının varlığına bir delîldir [ki, bu yaratıcı Allahü teâlâdır.]. Âlemdeki mahlûkların sıfatları vardır. O hâlde onları yaratan Allahü teâlâda da bu sıfatlar vardır.

[Allahü teâlâdan başka herşeye, **(Mâ-sivâ)** veyâ **(Âlem)** denir. Şimdi **(Tabî'at)** diyorlar. Âlemlerin hepsi yok idi. Hepsini Allahü teâlâ yarattı. Âlemlerin hepsi mümkündür ve hâdisdir. Ya'nî, yok iken var olabilirler ve var iken de yok olabilirler ve yok iken var olmuşlardır. **(Allahü teâlâ var idi. Hiçbirşey yok idi)** hadîs-i şerfî, bunu bildiriyor.

Âlemin hâdis olduğunu gösteren diğèr bir delîl de, âlemin her zemân bozularak değışmesidir. Herşey değışmektedir. Kadîm olan şey ise, hiç değışmez. Allahü teâlânın zâtı (ya'nî kendisi) ve sıfatları böyledir. Bunlar hiç değışmez. Hâlbuki âlemde, fizik olaylarında, maddelerin hâl değışdirmesi oluyor. Kimyâ reaksiyonlarında, maddelerin özü, yapısı değışiyor. Cismlerin yok ola-

---

[1] Teftâzânî, 792 [m. 1389] da Semerkandda vefât etti.

rak, başka cismlere döndüğünü görüyoruz. Bugün yeni bilinen atom değişmelerinde ve çekirdek reaksiyonlarında, madde, element de yok oluyor. Enerjiye dönüyor. Âlemlerin, maddelerin böyle değişmeleri, birbirlerinden hâsil olmaları, sonsuzdan gelemez. Bir başlangıcı olması, yokdan var edilmiş olan ilk maddelerden, elementlerden hâsil olmaları lâzımdır.

Âlemin mümkün olduğuna, ya'nî yok iken var olabileceğine başka bir delil de, âlemin hâdis olmasıdır. Ya'nî herşeyin yok iken var olduklarını görüyoruz. Cisimler yok oluyor. Bunlardan, başka cisimler meydana geliyor. Ancak, son kimyâ bilgimize göre, yüzbeş madde, kimyâ reaksiyonlarında, hiç yok olmuyor. Yalnız yapıları değişiyor. Radioaktif hâdiseler, elementlerin, hattâ atomların da yok olduklarını, maddenin enerjiye döndüğünü isbât etmiştir. Hattâ, Einstein^[1] adındaki Alman fizikçisi, bu tehavvülün [değişmenin] riyâzî [matematik] formülünü ortaya koymuştur.

Cisimlerin durmadan değişmeleri, birbirlerinden hâsil olmaları, sonsuzdan gelerek değildir. Böyle gelmiş, böyle gider denilemez. Bu değişmelerin bir başlangıcı vardır. Değişmelerin başlangıcı vardır demek, maddelerin var oluşlarının başlangıcı vardır demektir. Hiçbir şey yok iken, hepsi sonradan yokdan yaratılmıştır demektir. İlk, birinci olarak maddeler yokdan yaratılmış olmasalardı ve birbirlerinden hâsil olmaları, sonsuz öncelere doğru uzasaydı, şimdi bu âlemin yok olması lâzım olurdu. Çünkü, âlemin sonsuz öncelerde birbirlerinden var olabilmesi için, bunu meydana getiren maddelerin dahâ önce var olmaları, bunların da var olabilmeleri için, başkalarının bunlardan önce var olmaları lâzım olacaktır. Sonrakinin var olması, öncekinin var olmasına bağlıdır. Önceki var olmazsa, sonraki de var olmayacaktır. Sonsuz önce demek, bir başlangıcı yok demektir. Sonsuz öncelerde yokdan var olmak demek, ilk ya'nî başlangıç olan bir varlık yok demektir. İlk, birinci varlık olmayınca, sonraki varlıklar da olamaz. Herşeyin her zemân yok olması lâzım gelir. Her birinin var olması için, bir öncekinin var olması lâzım olan sonsuz sayıda varlıklar dizisi olamaz. Hepsinin yok olmaları lâzım olur.

Âlemin şimdi var olması, sonsuzdan var olarak gelmediğini, yokdan var edilmiş bir ilk varlığın bulunduğunu göstermektedir. Âlemin yokdan var edilmiş olduğuna, o ilk mahlûkdan hâsil ola ola, bugünkü âlemin var olduğuna inanmak icâb eder.

---

[1] Einstein, 1375 [m. 1955] de öldü.

Vücûd, var olmak demektir. (**Vücûd**) kelimesinin zıddı (**Adem**) kelimesidir. Adem, yokluk demektir. Âlemler, ya'nî herşey, var olmadan önce, ademde idi. Ya'nî yok idiler.

Mevcûd, ya'nî var olan şey ikidir: Biri, yok iken, sonradan var olan (**Mümkün**), ikincisi hep var olan (**Vâcib**)dir. Eğer mevcûd, yalnız mümkün olsaydı ve vâcib-ül-vücûd bulunmasaydı, hiçbir şey var olamazdı. Çünkü, yok iken var olmak, bir değişikliktir, bir olaydır. Fizik bilgimize göre, her cismde bir olay olması için, bu cisme dışardan bir kuvvetin te'sîr etmesi, bu kuvvet kaynağının, bu cismden önce mevcûd olması lâzımdır. Bunun için, mümkün olan mevcûd, kendi kendine yokdan var olamaz ve varlıkta duramaz. Ona bir kuvvet te'sîr etmeseydi, hep yoklukta kalırdı. Var olamazdı. Kendini var edemiyen, başka mümkünleri de elbette halk edemez, yaratamaz. Mümkünü yaratanın, vâcib-ül-vücûd olması lâzımdır. Âlemin var olması, bunu yokdan var eden bir yaratıcının var olduğunu gösteriyor. Görülüyor ki, hâdis olmıyarak ve mümkün olmıyarak, ya'nî hep var olarak, bütün mümkünlerin tek yaratıcısı, ancak vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlâdır.

Allahü teâlânın vâcib-ül-vücûd ve hakîkî ma'bûd ve bütün varlıkların yaratıcısı olduğuna inanmak lâzımdır. Dünyâ âleminde ve âhiret âleminde bulunan herşeyi, maddesiz, zemânsız ve benzersiz olarak yokdan var eden, ancak Allahü teâlâdır diye kesin inanmalıdır. Her maddeyi, atomları, molekülleri, elementleri, bileşikleri, organik cisimleri, hücreleri, hayâtı, ölümü, her olayı, her reaksiyonu, her çeşid kuvveti, enerji nev'lerini, hareketleri, kanûnları, rûhları, melekleri, canlı cansız her varı, yokdan var eden ve hepsini, her ân varlıkta bulunduran yalnız Odur. Âlemlerde olan herşeyi, hiçbiri yok iken, bir anda yarattığı gibi, her zemân, birbirlerinden de var etmektedir. Kıyâmet zemânı gelince, herşeyi bir ânda yine yok edecektir. Her varlığın yaratıcı, sâhibi, hâkimi yalnız Odur. Onun hâkimi, âmiri, üstünü yokdur diyerek inanmak lâzımdır. Her üstünlük, her kemâl sıfat, Onundur. Onda hiçbir kusûr, hiçbir noksan sıfat yokdur. Dilediğini yapar. Yaptıkları, kendine veyâ başkasına fâideli olmak için değildir. Bir karşılık için yapmaz. Bununla berâber, her işinde, hikmetler, fâideler, lutflar ve ihsânlar vardır. O kadîmdir. Ya'nî hep var idi. (**Vâcib-ül-vücûd**) demek, vücûdu başkasından olmayıp, ancak kendindedir, ya'nî kendi kendine hep vardır demektir. Başkası tarafından yaratılmamıştır. Eğer böyle olmazsa, mümkün ve hâdis olması, başkası tarafından yaratılması lâzım olur. Bu ise, düşünülenin tersine olan bir neticedir. Fârisîde (**Hudâ**) demek, kendi kendine hep var olucu, ya'nî kadîm demektir.

Allahü teâlâ üzerinden, gece gündüz ve zemân geçmesi düşü-
nülemez. Allahü teâlâda, hiçbir bakımdan, hiçbir değişiklik olmu-
yacağı için, geçmişde, gelecekte şöyledir, böyledir denemez. Alla-
hü teâlâ, hiçbir şeye hulûl etmez. Hiçbir şeye birleşmez. Allahü te-
âlânın zıddı, tersi, benzeri, ortağı, yardımcısı, koruyucusu yoktur.
Anası, babası, oğlu, kızı, eşi yoktur. Her zemân, herkes ile hâzır ve
herşeyi muhîf ve nâzırdır. Herkese can damarından dahâ yakındır.
Fekat, hâzır olması, ihâta etmesi, berâber ve yakın olması, bizim
anladığımız gibi değildir. Onun yakınlığı, âlimlerin ilmi, fen adam-
larının zekâsı ve Evliyânın “kaddesallahü teâlâ esrârehüm” keşf ve
şühûdü ile anlaşılabilir. Bunların iç yüzünü, insan akli kavrayamaz.
Allahü teâlâ, zâtında ve sıfatlarında birdir, hiçbirinde değişiklik,
başkalaşmak olmaz.

Âlemlerin, şaşılacak bir nizâm içinde olduklarını görüyoruz.
Her hayvan yavrusu, anası şeklinde olarak dünyâya geliyor. Ço-
cuk, doğar doğmaz bağıyor, ağlıyor. Yavruya o şekli veren bir-
dir. Çocuk, organları temâm yerinde olmasa ses çıkarabilir mi?
Fen, her sene, âlemdeki mahlûklar arasındaki nizâmları, yeni ye-
ni keşf etmektedir. Bu nizâmları yaratanın, (**Hay**) diri, (**Âlim**) bi-
lici, (**Kâdir**) gücü yetici, (**Mürîd**) dileyici, (**Semî**) işitici, (**Basîr**) gö-
rücü, (**Mütekellim**) söyleyici ve (**Hâlık**) yaratıcı olması lâzımdır.
Çünkü, ölmek ve câhil olmak ve gücü yetmemek ve zorla yapmak,
sağırılık ve körlük ve söyliyememek, birer kusûrdur, utanılacak
şeylerdir. Bu kâinâtı, bu âlemi, bu nizâm üzere yaratanda ve yok
olmaktan koruyanda, böyle kusûrlu sıfatların bulunması olacak
şey değildir.

Atomdan yıldızlara kadar her varlık, birer hesâbla, kanûnla ya-
ratılmışdır. Fizikte, kimyâda, astronomide ve biyolojide keşf edile-
bilen kanûnlardaki, bağlantılardaki nizâm, aklara hayret vermek-
tedir. Darwin bile, (Gözün yapısındaki nizâmı, incelikleri düşün-
dükçe, hayretten tepem atacak gibi oluyor) demek zorunda kal-
mıştır. Fen derslerinde okutulan bütün kanûnları, ince hesâbları,
formülleri yaratan Allahü teâlâ, hiç noksan sıfatlı olur mu?

Bundan başka, bu kemâl sıfatlarını, mahlûklarda da görüyoruz.
Bunları mahlûklarında da yaratmıştır. Bu sıfatlar, kendisinde bu-
lunmasaydı, mahlûklarında nasıl yaratabilirdi? Bu sıfatlar kendisin-
de bulunmasaydı, mahlûkları Ondandır dahâ üstün olurlardı.

Bu âlemleri yaratanda, bütün kemâl [üstün] sıfatların bulunma-
sı ve noksan sıfatlardan hiçbirinin bulunmaması lâzımdır. Çünkü,
noksan, kusûrlu olan, Hudâ, yaratıcı olamaz.

Aklın gösterdiği bu delilleri bir yana bırakırsak, Kur’ân-ı ke-
rîmdeki âyet-i kerîmeler ve Peygamberimiz Muhammed aleyhis-

selâmın hadîs-i şerîfleri de, Allahü teâlânın kemâl sıfatları olduğunu açıkca bildirmektedir. Bunda şübhe etmek câiz değildir. Şübhe etmek küfre sebep olur. Yukarıda yazılı sekiz kemâl sıfatına **(Sıfât-ı sübûtiyye)** denir. Ya'nî, Allahü teâlânın sıfât-ı sübûtiyyesi sekizdir. Allahü teâlâda, bütün kemâl sıfatlar vardır. Onun zâtında ve sıfatlarında ve işlerinde hiçbir kusûr ve karışıklık ve değişiklik yoktur.]

Kur'ân-ı kerîmin, Allahü teâlânın zâtında, sıfatlarında ve fi'lerinde bir olduğunu bildiren âyet-i kerîmeler ile dolu olduğunu bildirmişdik. İhlâs sûresinin birinci âyetinde meâlen: ([Yâ Muhammed! Allahü teâlâdan sual edenlere] **de ki, O Allah** [zâtında, sıfatlarında ve fi'lerinde] **birdir**) buyurulmuştur. Bekara sûresinin yuzaltmışüçüncü âyetinde meâlen: **(Sizin ilâhınız, bir olan Allahdır. Ondan başka ilâh yoktur. Dünyâda ni'metlerini bütün herkese, âhîretde ise, sâdece mü'minlere rahmet ve ihsân edicidir)** buyurulmuştur. Bunların pek çok misâlleri Kur'ân-ı kerîmde vardır.

Lügat âlimlerine göre, **(Ehad)** ve **(Vâhid)** kelimelerinden herbiri, bir diğèrinin ma'nâsındadır. Fekat, tahkîk edildiği zemân, kullanıldığı yerlerin birbirinden farklı olduğu görülür. Çünkü, **(Ehad)** lafzı ile her bakımdan **(Vâhid)** murâd olunur. Ehâdiyyet ya'nî birlik, sayı olarak kullanılan çokluğun aksine, zıddına, tek varlıktır. Bir çok parçalardan meydâna gelmiş, ortaklık ve mikdâr ve başkalık ve renklilik, aydınlık, karanlık gibi şeyleri olmıyan varlıktır. **(Ehad)** olanın, aynı cinsden bir nev'i ve benzeri bir ferdi olmaz. Aklen ve hissene tecezzîyi, ya'nî parçalanmayı ve inkisâmı ya'nî kısımlara ayrılmayı kabûl etmez. Ehad, muhtelif olan cisimler, **(eczâ-i lâ yete cezzâ)** ya'nî bölünmiyen parçalar, küçük katı cisimler ve sûret gibi hâricî cüzlerden, cins ve fasl gibi zihnî cüzlerden de münezzehdir. **(Ehad)** diye misli, benzeri ve ortağı olmıyan ya'nî kendisinden başkası olmıyan basit olan zâta denir ki, bu da Allahü teâlâdır. [Vâhid ile Ehad arasındaki bir diğèr fark, Vâhid, Ehadin içinde olabilir. Fekat, ehad vâhîde dâhil olmaz. Ya'nî ehad vâhiddir, fekat her vâhid ehad değildir. Vâhid isbâtta, ehad nefyde kullanılır. (Reeytü racülen vâhiden) bir adam gördüm denilir. Nefyde ise, (mâ reeytü ehâden) hiç kimse görmedim denilir.]

Allahü teâlâ, kullarına merhamet etmektedir. Âl-i imrân sûresinin otuzuncu âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ size, azâbından korkup sakınmanızı emr eder. Allahü teâlâ kullarına çok merhametlidir)** buyurmuştur. [Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahü teâlânın yaratdıklarınız düşününüz, Onun zâtını düşünmeyiniz. Çünkü siz Onun kadrini takdîr edemez, Onu anlamağa güç yetiremezsiniz)** buyurmuştur. Hiç bir masnû',

yaratılan, aslâ sâni'ini [yaratanını] anlıyamaz, kavrıyamaz. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” başka bir hadîs-i şeriflerinde de, **(Allahü teâlâ, hâtıra gelen her şeyden uzaktır)** buyurmuşdur.]

— 14 —

İLM BAHSİ

Allahü teâlânın sıfât-ı sübûtiyesinin sekiz olduğunu ve bunlardan birincisinin **(Hayât)** olduğunu, onsekizinci sahîfeden başlayarak uzun bildirmişdik. Şimdi burada ilm-i ilâhîsini bildireceğiz.

Hıristiyanlar, Allahü teâlânın ilm-i ilâhîsi husûsunda, (Allahü teâlâ eşyâyı bilicidir) demekle berâber, Ona çeşidli şekillerde de, ce-hâlet isnâd etmektedirler. Çünkü, hâlen kiliselerde okunan Kitâb-ı Mukaddesin, Ahd-i atîk kısmında, tekvînin birinci bâbında, (Allahü teâlâ birinci semâyı ya'nî gökleri ve yeri yaratdı. Yer ıssız ve boş ve karanlık idi. Işık olsun dedi. Işık oldu. Allah ışığın güzel olduğunu gördü. Allah göğü ve yeri yaratdı. İyi ve güzel olduğunu gördü... Sonra şunu yaratdı, güzel, iyi olduğunu gördü, sonra şunu, sonra şunu....) demektedir.

[Ey hıristiyanlar!] İnsâf ediniz. Bir mühendis, bir binâ inşâ etmek istese, önceden düşünmez ve o binânın güzel veya çirkin olacağını bilmezse, o binâyı yapmağa başlar mı? Elbette başlamaz. [Bugün de, herhangi bir binâ inşâ edilmeden önce, bir mi'mâr o binânın güzel ve düzgün olması için evvelâ bir plân çizer. Bu plânda, o binânın bütün müstemilâtının ölçülerini bildirir. Binâ o plâna göre yapılır. Gelişi güzel yığılmış çimento, taş, kum ve tuğla ile, muntazam bir binâ meydâna gelir mi? Elinde hiçbir plân olmadan binâ yapıran görülmüş müdür?] Allahü teâlânın, [hâşâ] âciz bir kulu olan mühendis kadar da ilmi yok mudur?

Ahd-i atîkde, tekvînin altıncı bâbının beşinci âyet ve devâmında Allahü teâlâ için, (Rab gördü ki, yeryüzünde insanın kötülüğü çoğaldı. Yeryüzünde insanı yaratdığına pişmân oldu ve yüreğinde acı duydu ve Rab, yaratığım insanı ve hayvanları, sürünenleri ve göklerin kuşlarını yeryüzünden sileceğim. Çünkü onları yaratığıma pişmân oldum dedi) denilmektedir. Ayrıca, Allahü teâlânın Nûh aleyhisselâma bir gemi yapmasını ve kendisine tâbi' olanlarla berâber bu gemide sâkin olmasını emr ettiği, gemiye binenlerden başka yeryüzünde bütün insanları ve hayât sâhibi herşeyi yok ettiği ve kırk gün kırk gece yağmur yağıp tûfân olduğu ve sonra durduğu, Allahü teâlânın ise, Nûh aleyhisselâma yüzelli gün sonra hâtırladığı, yine tekvînin yedinci ve sekizinci bâblarında yazılıdır.

İnsâf etmelidir ki, ahmak bir kimse, büyük bir iş yapmış olsa,

kırk yıl geçse dahî onu unutmaz. Bütün âlemlerin yaratıcısı olan Allahü teâlâ, Nûh aleyhisselâmı ve onunla berâber olanları, acabâ nasıl unutulabilir. Hıristiyanların Allahü teâlâyâ isnâd ettikleri ce-hâletin haddi ve hesâbı yoktur.

Müslimânların i'tikâdına ve kelâm âlimlerinin bildirdiklerine göre, Allahü teâlâ geçmiş ve gelecek herşeyi, her ân bilicidir. O şey, gerek mevcûd, gerek ma'dûm, gerek mümkün, gerek mümte-ni' olsun, Allahü teâlâ onu bilicidir. Allahü teâlânın ilminin dışın-da zerre mikdârı birşey yoktur. Müslimânlar, bunun böyle olduğu-nu pek çok akli deliller ile isbât etmişlerdir.

Allahü teâlânın fi'lleri, muhkemdir. Bozukluk ve eksiklikden uzaktır. Her yarattığı şeyde birçok fâideler ve hikmetler vardır. Fi'li sâbit ve muhkem olan bir zât, elbette ki âlemin yaratıcısıdır. Bir kim-se, semâvât ve arzdeki nizâmı ve intizâmı, göklerin yokdan yaratıl-masını, maddelerde olan hâssa ve cevherleri, çeşid çeşid meyveleri, sebzeleri, bitkileri, ma'denleri, sınıf sınıf hayvanları görünce, Allahü teâlânın fi'llerinin sâbit ve muhkem olduğunu anlar. Tefekkür edilince, bunların belli bir nizâm ve ahkâm üzerine yaratılmış olmasında, beşer aklı hayretde kalır. Akl, Allahü teâlânın yarattığı bu âlemde-ki çok şeyleri idrâktan, âciz kalmaktadır.

[İnsan dahâ çocukken, etrâfında gördüğü eşyânın nereden geldiğini araştırmaya başlar. Çocuk büyüdükçe, üzerinde yaşa-makta olduğu bu dünyânın nasıl mu'azzam bir eser olduğunu anlıyarak, hayretten hayrete düşer. Hele yüksek tahsîlini yapı-parak, her gün etrâfında görülen bütün bu eşyâ ve mahlûkların in-celiklerini öğrenmeğe başlayınca, hayreti, hayranlığa dönüşür. İnsanların, büyük bir sür'at ile fezâda tek başına dönmekte olan, içerisi ateş dolu, toparlak (iki kutbu biraz basık) bir küre üzerin-de, sırf yer çekimi kuvveti ile kalabilerek yaşaması, ne büyük bir mu'cizedir. Yâ etrâfımızdaki dağlar, taşlar, denizler, canlı varlık-lar, nebâtlar, nasıl bir büyük kudret sâyesinde meydâna gelebil-mektedir, gelişmekte ve dürlü dürlü hâssalar göstermektedir. Hayvanların bir kısmı toprak üstünde yürürken, bir kısmı havâ-da uçar ve bir kısmı su içinde yaşar. Üzerimize ışıklarını gönde-ren güneş, düşünebileceğimiz en yüksek harâreti sağlar ve nebât-ların yetişmesini, ba'zılarının içinde ise, kimyevî değişiklikler yapı-parak, un, şeker ve dahâ nice maddelerin meydâna gelmesini te'mîn eder. Hâlbuki biliyoruz ki, yer küremiz, kâinât içinde ufa-cık bir varlıktır. Güneşin etrâfında dönen seyyârelerden meydâ-na gelen ve içinde dünyâmızın da bulunduğu güneş sistemi, kâi-nât içinde bulunan ve sayısı bilinmeyen pek çok sistemlerden bi-ridir. Kâinâtın kuvvet ve gücünü îzâh için, bir küçük misâl vere-

lim: İnsanların en son elde ettikleri mu'azzam enerji kaynağı, atomları parçalıyarak meydana çıkardıkları atom enerjisidir. Hâlbuki, insanların “en büyük enerji kaynağı” saydıkları atom bombasının enerjisi, büyük yer sarsıntılarında ortaya çıkan enerji ile karşılaştırılacak olursa, bu enerjinin, on binlerce atom bombası enerjisinden dahâ fazla olduğu görülür.

İnsan, kendi vücûdunun ne mu'azzam bir fabrika ve laboratuvar olduğunun farkına varmaz. Hâlbuki, yalnız nefes alıp vermek bile, mu'azzam bir kimyâ hâdisesidir. Havadan alınan oksijen, vücûddaki maddeleri yaktıktan sonra, karbon dioksit hâlinde dışarı çıkarılır.

Sindirim (hazım) sistemi ise, mu'azzam bir fabrikadır. Ağızla alınan gıdâ maddeleri ve içecekler, mi'de ve bağırsaklarda parçalanıp işlendikten sonra, vücûda fâideli olan kısmı, ince bağırsaklarda süzülerek kana karışmakta ve posası dışarı atılmaktadır. Bu mu'azzam hâdise, otomatik olarak ve büyük bir intizam ile yapılmakta, vücûd bir fabrika gibi işlemektedir.]

Bunların tafsilatını anlatmağa defter ve kalem kâfi gelmez. Astronomi, anatomi, ya'nî ilm-i teşrîh, zooloji ve botanik ya'nî hayvânât ve nebâtâtı inceleyen ilmlerde âlim olanlara, bu husûs güneşden dahâ açıktır. [İşte bütün bunları yaratan pek muazzam bir kudret sâhibi olan, hiç değişmeyen ve sonsuz var olan yaratıcı “ALLAHÜ TEÂLÂ”dır.]

Bilhâssa Evliyâ-i kirâma, ya'nî rûhlar âleminde yükselmiş olanlara, Allahü teâlânın fi'llerinin ne kadar muhkem ve muntazam olduğu, gâyet âşikârdır, açıktır. Muhkem ve muntazam işler ise, o işleri yapanın ilminin yüksekliğine delâlet eder. Şöyle ki, bir kimse çok güzel bir yazı görse, bundan onu yazanın hat san'atındaki mehâret ve ilminin yüksekliğini anlar. Nitekim, Bekara sûresinin yüzaltmışdördüncü âyetinde meâlen: **(Muhakkak ki, [yıldızlarla süslü] göklerin ve [dağlar, denizler ve nebâtât vb. ile süslü] Arzın yaratılışında, gece ve gündüzün birbirini ta'kibinde, [insanları ve] insanlara fâideli olan şeyleri denizde götürüp giden gemilerde; yeryüzü kuruduktan sonra, Allahü teâlânın gökden yağmur indirerek nebâtâtı diriltmesinde, o Arz üzerinde, her türlü hayvânâtı yaymasında, rüzgârları her taraftan esdirmesinde, semâ ile Arz arasında bulutların, Allahü teâlânın emr ve hükmü ile gitmesinde, akl, fikir ve nazar sâhibi olanlar için, Allahü teâlânın kudret ve azametine deliller ve ibretler vardır)** buyurulmuştur. Fussilet sûresinin elliüçüncü âyetinde meâlen: **(Biz onlara [Mekke halkına], gerek âfâkda [göklerde ve yerde], gerek kendi neflerinde [yaratılışlarının latîflüğünde ve benzersizliğinde, kudretimize delâ-**

let eden] **âyetlerimizi** [güneş, ay, yıldızlar, ağaçlar, rüzgâr, yağmur, insanın ana rahminde, uzularının teşekkülü vb.] **göstereceğiz. Nihâyet Onun** [Kur'ân-ı kerîmin ve Resûlullahın] **söylediği şeyin hak olduğu, kendilerine zâhir olacaktır**) buyurulmuştur.

Bu âyet-i kerîmelerde bildirilen, âfâkdaki âyetlerden, ya'nî yer-yüzünde Allahü teâlânın kudretini gösteren alâmetlerden murâd, gökler, yıldızlar, gece, gündüz, güneşin şuaları, karanlık, gölge, anâsır-ı erbe'a [su, ateş, toprak ve hava] gibi, Allahü teâlânın kudretine delâlet eden şeylerdir. Enfûsdeki ya'nî insanın kendindeki âyetlerden [alâmetlerden] murâd, ana rahminde çocuğun a'zalarının teşekkülü, [havadan alınan oksijenin, vücûddaki maddeleri yakdıktan sonra, karbondioksit gazı olarak dışarı çıkarılması, ağız ile alınan gıda maddeleri ve içeceklerin parçalanıp hazm olduktan [öğütüldükden] sonra, vücûda fâideli kısmının bağırsaklarda süzülerek kana karışması ve posasının dışarı atılması, kalbin çalışması, böbreklerin kandaki zararlı maddeleri süzmesi.... vs. gibi muazzam hâdiselerin otomatik olarak ve büyük bir itizâm ile yapılması] gibi şeylerdir. Bu âyet-i kerîmelerde, âfâkî ve enfûsî delîllerin bildirilmesinin hikmeti, kulların, zıddı ve misli olmaktan münezze, her şeyi bilen, hikmet sâhibi ve her şeye kâdir olan Allahü teâlânın varlığını bilmeleri, [Ona îmân ve ibâdet etmeleri] içindir. Kısaca, bu mükemmel ve muntazam fi'ler, bunların fâili, yaratıcısı olan, Allahü teâlânın ilminin ve kudretinin kemâline delâlet etmektedir. Kelâm âlimleri bunu çeşidli delîller ile isbât etmişlerdir. Mese-lâ:

1 — Allahü teâlâ mücerredir. Ya'nî cism değildir, [Madde değildir. Element değildir. Karışım, bileşik değildir. Sayılı değildir. Ölçülemez. Hesâb edilemez. Onda değişiklik olmaz. Mekânlı değildir. Bir yerde değildir. Zemânlı değildir. Öncesi, sonrası, önü arkası, altı üstü, sağı solu yoktur. Bunun için, insan düşüncesi, insan bilgisi, insan aklı, Onun hiçbirşeyini anlıyamaz.] Mücerred olduğu için, her şeyi bilir.

2 — Zâtı, âlî [yüce] olan Allahü teâlâ, kendi zâtını bilir. Böyle olan bir hâlık [yaratıcı], kendinden başkasını da bilir. İnsanın bilmesi demek, zâtı ile kâim olan şeylerin, asllarının, maddeden mücerred olan mâhiyyetlerinin zihnde hâsıl olmasıdır. Allahü teâlâ için meçhûl olan hiçbir şey yoktur. Kendi zâtının, mâhiyyetini, künhünü bilir. Kendini bilenin, kendinden başkasını da bileceği sâ-bitdir.

Allahü teâlâ, kendinden başka herşeyi, vâsitalı veyâ vâsitasız olarak yaratmıştır. Mahlûkları bilmek, bir yaratıcının var olduğunu bilmeği icâb ettirir.

KUDRET BAHSİ

Hıristiyanlar, dilleri ile Allahü teâlânın kudret sâhibi olduğunu söylemekle berâber, Allahü teâlâ için âcizlik isnâd ettikleri de ma'lûmdur. [Dahâ önce bildirdiğimiz gibi] Tevrât (Ahd-i Atık) muharrefdir. Tevrâtta Allahü teâlânın âlemi altı günde yaratıp, yedinci günde oturup istirahat ettiği bildirilmektedir. Tekvînin ikinci bâbının başında, (Ve Allah yaptığı işi yedinci günde bitirdi. Ve yaptığı bütün işden yedinci günde istirahat etdi. Ve Allah yedinci günü mübârek kıldı ve onu takdîs etdi. Çünkü Allah, yaratıp yaptığı bütün işden o günde istirahat etdi) denilmektedir. [Bunun için hıristiyanlar haftanın yedinci günü olan (Pazar) günü çalışmaz, istirahat eder, ta'til yaparlar.]

Allahü teâlâ, [hâşâ] bir marangoz gibi çeşidli âletlerle mi yarattı da, bu yorgunluk hâsıl oldu? Tekvînin otuzikinci bâbının yirmidördüncü ve devâmındaki âyetinde, [hâşâ] (Ya'kûb yalnız başına kaldı ve seher sökünceye kadar bir adam onunla güreşirken, Ya'kûbun uyluk başı incindi. Ve Rab dedi: Bırak gideyim. Çünkü, seher vakti oluyor. Ve Ya'kûb dedi: Beni mübârek kılmadıkça, seni bırakmam. Ve Rab ona dedi: Adın nedir? Ve o dedi: Ya'kûb. Ve Rab dedi: Artık sana Ya'kûb değil, ancak İsrâîl denilecek. Çünkü, Allah ile ve de insanlarla uğraşıp yendin) demektedir.

Ey hıristiyanlar! İnsâf ediniz. Allahü teâlâ yarattığı kul ile sabâha kadar alt üst olup, güreş tutup, yakasını Ya'kûb aleyhisselâmın eline vermiş ve yakasını kurtaramamış! Hiç böylesine âciz bir ilâh olur mu? Allahü teâlâ, elbette böyle şeylerden münezzehtir.

Müslimânların [temiz] i'tikâdlarına göre, Allahü teâlâ, her mümkinini yaratmağa kâdirdir. Kudret sıfatı ile muttasıftır. Kudret, ezeli bir sıfat olup, te'alluk [irâde, arzû] ettiği şeye te'sîr eder, yaratır. Böyle olduğunda, bütün müslimânlar ittifâk etmişlerdir. Allahü teâlâ, kudretinin te'alluk ettiği herşeyi yaratmağa kâdirdir. Yarattığı herşey Onun kudreti ile var olmuştur.

***Hak tecellî eyleyince, herşeyi âsân eder,
Halk eder esbâbını, bir lahzada ihsân eder.***

Allahü teâlânın kudretinin te'alluk ettiği herşey, kudretin te'al-

luku, ya'nî yaratılması husûsunda müsâvîdirler. Çünkü mümkündürler, mahlûkdurlar. Kudret sıfatı, vâcib-ül-vücûd ve mümteni' [var olamaz] olan şeylere te'alluk etmez. Te'alluk [irâde] etmesi, mümteni'dir, imkânsızdır. Mümkün olmak, ya'nî var ve yok olabilmek, mümkünâtdan olan bütün varlıklar arasında müşterek bir vasfıdır. Mümkînâtın [mahlûkâtın] hepsi, kudret sıfatı te'sîr edince, var veyâ yok olmaktadırlar. Allahü teâlânın kâdir olması zâtındandır. Bu husûs, kudretin te'alluk ettiği bütün varlıklar için müsâvîdir.

Allahü teâlânın kudreti, mahlûklardan [varlıklardan] ba'zısına mahsûs olsa idi, bunun bir sebebi olması lâzım olurdu. Bu ise, [hâşâ] Allahü teâlânın kemâlinin başka bir şeye bağlı olmasını îcâb ettirirdi. [Çünkü bu hâl, Allahü teâlânın kudretini, ba'zı varlıklara sarf etmeğe mecbûr kılan bir sebep olmasını îcâb ettirirdi.] Bu ise, noksanlıktır. Noksanlık ise, ilahda bulunamaz.

Hıristiyanlara göre, Allahü teâlâ, [hâşâ] her şeye kâdir değilmiş. Çünkü, Tevrâtda yazıldığına göre, Allahü teâlâ, (Benî İsrâîl ile Kenân diyârına berâber gideceğim. Boruyu kuvvet ile çalsınlar ki, ben de işitebileyim) demiştir. Müslimânların i'tikâdına göre, Allahü teâlâ her şeyi işitici ve görücüdür. Fekat Allahü teâlâ göz ve kulak [ses ve ışık] gibi vâsıtalardan münezzehtir. [Görmesi ve işitmesi vâsıtasızdır.]

Hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre, Allahü teâlâ, İsâ aleyhisselâma hulûl etmiştir. Onların İsâ aleyhisselâm için, Allahdan Allah, Nûrdan Nûr dediklerini, dahâ önce bildirmişdik.

Müslimânların i'tikâdına [inancına] göre, Allahü teâlâ, başka bir şeye hulûl etmekden münezzehtir. Çünkü, bir şeyin başka bir şeye hulûlü iki yolla olur. Birincisi, bir şeyin mekânına hulûl olur, ya'nî girilir. İkincisi ise, sıfatına, mevsûfa hulûldür. Allahü teâlâ, herhangi bir mekâna hulûl etmekden münezzehtir. Bunun delîli, Allahü teâlânın mekândan ve bir şeye cüz, ya'nî bir şeyin parçası olmakdan münezzehtir. Çünkü, mekân ile bir şeye cüz olmak, cismlerin ve cisme âid şeylerin husûsiyyetlerindedir. Hâlbuki, Allahü teâlânın cism olmadığı, cisme âid husûsiyyetlerin onda olmadığı, delîllerle isbât edilmiştir. Böyle olduğu, bütün âlimler tarafından ittifak ile bildirilmiştir. Sıfatın mevsûfa hulûlü yolu ile, Allahü teâlânın bir şeye hulûl etmesinin mahal olmasına gelince, bu ve başka yollarla olan hulûl şekli, Allahü teâlânın (vâcib-ül-vücûd) olmasına muhâlifdir [aykırıdır]. Çünkü, bir şeye hulûl eden, elbette o şeye muhtâc olur. Gerek cismîn mekâna hulûlü, gerekse a'râzın [sıfatın] cevhere [maddeye] hulûlü veyâ sûretin [şeklin] maddeye yâhud sıfatın mevsûfa hulûlü, hükemâyâ [felsefecilere] göre hulûl etmek değil, sâdece bir

vasıfndan ibâretidir. Hülâsa, hulûl eden şey, hulûl ettiği mahalle muhtâcdır. [Bu ise, ilah için muhaldır.]

Hıristiyanlara göre, Allahü teâlâ maddedir ve cismdir. Çünkü, Tevrâtda tekvînin birinci bâbının yirmiyedinci âyetinde, (Allahü teâlâ insanı kendi şeklinde yarattığı için sever) demektedir. Hat-tâ hıristiyanlar, kiliselerine çeşidli resmler, heykeller [putlar] yapıp onlara tapınırlar. (Allahü teâlâ göklerde oturur. Yer, Onun ayağı-nın basamağıdır) diye inanırlar.

Allahü teâlâ, hıristiyanların bu i'tikâdlarından ve böyle şeylerin hepsinden münezzehtir. Bu husûs, Ehl-i islâm (müslimânlar) ile eski yunan felesofları arasında ittifaklıdır.

Böyle olduğunun delilleri kelâm kitâblarında yazılıdır.

Yine hıristiyanlar, ([önceden zikir ettiğimiz gibi], Âdem aley-hisselâmdan meydâna gelen zelleden [hatâdan] dolayı, Îsâ aleyhis-selâmın zemânına kadar, dünyâyâ gelen bütün insanlar ve bütün Peygamberler “aleyhimüsselâm”, [günâh kirine bulaşmış oldukla-rından] Cehennemde azâb olunacakları ve [hâşâ] Allahü teâlâ, bu büyük günâhı afv etmek için bir çâre bulamayıp, biricik oğlunu ye-hûdîler elinde çeşidli hakâret ve işkencelerle öldürtüp, sekiz gün Cehennemde yakdıktan sonra, bunların afvına çâre bulduğu) inancındadırlar.

Müslimânların i'tikâdına [inancına] göre, Allahü teâlânın üze-rinde bir hâkim ve Ondan hesâb soracak bir kimse yokdur. Allahü teâlâ gafûrdur, ya'nî afvı, mağfireti pek çokdur ve rahîmdir. Günâh işleyip, tevbe etmeden ölen bir kulunu dilerse afv eder, dilerse, gü-nâhı kadar azâb eder. [Bütün kullarını afv edip, Cennetine koysa, ihsânına muvâfıktır. Bütün kullarını Cehenneme atsa, adâletine muvâfıktır.] Allahü teâlânın, kullarının afvına, biricik oğlunu katl etmekden başka çâre bulamadığı husûsu, çok garîb bir şeydir. Hâl-buki papazlar, köy köy dolaşıp hıristiyanların günâhlarını [belli ücret karşılığı afv etdim diyerek] afv etmekde, papalar da, Cennetin anahtarlarını cebine koymuş, tapusunu almış [gibi], Cennetten kar-ış karış yer satmaktadırlar. [Papazların, bu işlere esâs aldıkları İn-cil âyetlerini yukarıda bildirmişdik.]

Hıristiyanların Peygamberlere “aleyhimüsselâm” olan hur-metlerine [!] gelince, her bir Peygambere bir dürlü günâh isnâd ederler. Peygamberlere isnâd ettikleri bu çirkin şeylerin, en aşağı bir papaza dahî isnâd edilmesini câiz görmezler. Meselâ, Lût aley-hisselâmın [hâşâ] sekr hâlinde mubârek kızları ile zinâ etmesi, [Tekvin: 19-33, 34, 25] Yehûdânın gelini ile zinâ etmesi, [Tekvin: 38-13, ...18] Dâvûd aleyhisselâmın Üryânın zevcesi ile zinâ etme-

si, [II Samuel: 11-2, 3, 4] Süleymân aleyhisselâmın puta tapması, iftirâları gibi. Hıristiyanlar, İsâ aleyhisselâmın oniki havârîsinin nübüvvet ve resûllüklerine inanırlarken, bunlardan Yehûdânın, otuz dirhem rüşvet alıp, İsâ aleyhisselâmı yehûdîlere teslim etmesi, Petrus resûlün [İsâ aleyhisselâmın yehûdîlere yakalandığı gece] horoz üç def'a ötünce, üç def'a İsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etmesi, resûl Pavlosun da onaltı, onyediyedi sene İsâ aleyhisselâma îmân edenleri çeşidli ezâlarla katl etdirmesi ve havârîlerden bir resûlün de, diri diri derisini yüzdürmesi ve bu Pavlosun îmân etdiğini bildirmesi ve hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre, Pavlosun [hâşâ] Mûsâ aleyhisselâmdan efdal bir resûl olması ve sünnet olmak yerine vaftîzi, İncilde ve Tevrâtda açıkca bildirilmiş bir iş olan, oruc ibâdeti yerine perhîz yapmağı ihdâs etmesi ve İncilin ve Tevrâtın bir çok ahkâmını değışdirmesi i'tikâdları, Peygamberlere "aleyhimüsselâm" olan yukarıda zikr etdiğimiz iftirâları gibidir.

Hıristiyanlar, İsâ aleyhisselâma ülûhiyyet isnâd etmek için, her Peygambere bir günâh isnâd ederler. Hıristiyanlarla yapılan bir münâzara toplantısında, İsâ aleyhisselâmın ülûhiyyetini iddiâ eden bir papaza, bir islâm âlimi tarafından delîlinin ne olduğu sorulunca, cevâbında dört delîlim vardır diyerek, bunları saymağa başlamışdır:

(Birinci delîlim, Babasız yaratıldı) deyince, islâm âlimi, (Âdem aleyhisselâm hem annesiz, hem de babasız yaratıldı. Melekler de baba ve annesiz olarak yaratıldılar. [Meleklerde erkeklik ve dişilik yoktur.] O hâlde, Âdem aleyhisselâmın ve meleklerin de, İsâ aleyhisselâm gibi [hâşâ] ilah [tanrı] olmaları icâb ederdi) diye cevâb verdi. Papaz buna **(cevâb veremedi)**. Bunun üzerine, ikinci delîline ne geçdi.

(İkinci delîlim, İsâ aleyhisselâmın ölüleri diriltmesidir) deyince, islâm âlimi ona, (Tevrâtda yazıldığına göre, Benî İsrâîl Peygamberlerinden birkaç Peygamber de, ölüleri diriltmişdir. Bilhâssa Mûsâ aleyhisselâm, canlı olmıyan asâyı, diriltti. Bunların da hâşâ Allahü teâlânın oğlu olmaları lâzım gelir) diye cevâb verdi. Papaz, buna da **(cevâb veremedi)**. Bunun üzerine, üçüncü delîline geçdi.

(Üçüncü delîlim, İsâ aleyhisselâmın semâya kaldırılmasıdır) deyince, İslâm âlimi, (İsâ aleyhisselâm çeşidli hakâretlerle katl olunduktan sonra, semâya kaldırıldı diyorsunuz. İdrîs aleyhisselâmın da, hayâtta iken izzet ve rif'at ile semâya kaldırıldığı hıristiyanlar ile müslimânlar arasında ittifaklıdır. Bunun için, İdrîs aleyhisselâmın, Allahü teâlâyâ oğul olmağa dahâ lâyıık olması lâzım gelir) diye cevâb verdi. Papaz buna da **(cevâb veremedi)**. Bunun

üzerine dördüncü deliline geçdi.

(Her Peygamber günâh işledi. Fekat, İsâ aleyhisselâm günâh işlemedi. İşte bu ülûhiyyet sıfatıdır) deyince, islâm âlimi (Hangi Peygamber günâh işledi) diye sorunca papaz, (Dâvüd aleyhisselâm) dedi. İslâm âlimi (Ey papaz! Bu sözünle sen yehûdîlerden dahâ kötü, dahâ aşağı oldun. Çünkü, dört İncilde de, İsâ aleyhisselâmın dâimâ, Dâvüd oğlu İsâ diye, kendinden bahs ettiği yazılıdır. Sizin inancınıza göre, [hâşâ] Dâvüd aleyhisselâm zânî olunca, İsâ aleyhisselâmın kendisi için Dâvüd oğlu demesinin [hâşâ hâşâ] veled-i zinâyım demek olduğunda şübhe var mıdır? Ey papaz! İsâ aleyhisselâmın kudretini, önce ülûhiyyete, ilâhlığa çıkarıp, sonra da veled-i zinâ derecesine indiriyorsun. Bu ikisi arasındaki tezâd [zıdlık] ne kadar çoktur) deyince, papaz yine (**cevâb veremedi**). Gâyet utanarak, hayret içinde, oradan ayrıldı gitdi.

Hıristiyanların garîb i'tikâdlarından birisi de, Allahü teâlânın fadl ve keremi ile, kulları arasından seçerek gönderdiği Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” hepsine günâh isnâd edip, günâhkâr bildikleri hâlde, kendi aralarından seçtikleri papazların ma'sûm olduklarına inanmalarıdır. Ne büyük ahmaklık! Haşr sûresinin ikinci âyetinde meâlen: (**Ey basîret sâhibleri** [Allahü teâlânın emrine nazar ederek düşünün de] **ibret alın**) buyurulmuşdur.

— 16 —

[Tam ilmihâl (**Se'âdet-i Ebediyye**) kitâbının birinci kısm doksanikinci maddesinde diyor ki:

İSÂ “aleyhisselâm” İNSAN İDİ, ONA TAPILMAZ

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimize, Negrân'dan bir hıristiyan hey'eti gelmişti. Negrân, Hicâz ile Yemen arasında bir şehirdir. Bunlar, altmış süvâr olup, içlerinden yirmidördü büyükleri idi. Bunların içinde de, üçü en büyükleri idi. Reîsleri, Abdülmesîh idi. İçlerinden Ebûlhâris bin Alkama, en âlimleri idi. Âhır zemân Peygamberinin alâmetlerini İncilde okumuş idi. Fekat, dünyâ mevkî'ini, şöhretini sevdiği için, müslimân olmuyordu. Çünkü, ilmi ile meşhûr olup, kayserlerden ikrâm görür, birçok kiliselere emr verirdi. Medîneye gelip, ikinci nemâzından sonra, Mescid-i şerife girdiler. Üzerlerinde süslü papaz elbiseleri vardı. O sırada, onların da nemâz vakti gelmiş olduğundan, Mescid-i şerifde nemâza kalkmışlar, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de, (**Bırakınız kulsunlar**) buyurmuşdu. Şarka doğru

kıldılar. Üç büyükleri konuşmağa başladı. Söz arasında, İsa “aleyhisselâm” için, ba’zan Allah diyorlar, ba’zan Allahın oğlu, ba’zan da, üç tanrıdan biri diyorlardı. Allah demelerine sebep, ölüleri diriltir, hastaları iyi ederdi. Gaybları haber verir, çamurdan kuş yapıp üfleyince uçardı diyorlardı. Allahın oğlu olduğuna sebep, belli bir babası olmaması idi. Üçden birisi olmasına sebep de, Allah (Yapdık, yarattık) diyor. Eğer bir olsaydı, (Yapdım, yarattım) derdi diyorlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bunları dîne da’vet etdi. Birkaç âyet-i kerîme okudu. İmâna gelmediler. (Biz senden önce imân ettik) dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yalan söylüyorsunuz! Allahın oğlu var diyenin imânını olmaz)** buyurdu. Allahın oğlu değilse, o hâlde bunun babası kim, dediler.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **Bilmiyor musunuz? Allahü teâlâ, hiç ölmez ve herşeyi varlıkta tutan Odur. İsa aleyhisselâm ise, yok idi ve yok olacaktır.**

Onlar — Evet biliyoruz.

Resûlullah — **Bilmiyor musunuz, babasına benzemiyen hiçbir yavru var mı?**

Onlar — Her yavru babasına benzer. [Koyun yavrusu, koyuna benzer.]

Resûlullah — **Bilmiyor musunuz, Rabbimiz herşeyi yaratıyor, büyütüyor, besliyor. Hâlbuki İsa “aleyhisselâm”, bunların birini yapmıyordu.**

Onlar — Evet, yapmıyordu.

Resûlullah — **Rabbimiz, İsa aleyhisselâmı dilediği gibi yaratdı değil mi?**

Onlar — Evet, yaratdı.

Resûlullah — **Rabbimiz yemez, içmez. Onda değişiklik olmaz. Bunu da biliyor musunuz?**

Onlar — Evet, biliyoruz.

Resûlullah — **İsa aleyhisselâmın anası var idi. O, her çocuk gibi dünyâyâ geldi. Onlar gibi beslendi. Yir, içer, zararlı maddeleri kendinden atardı. Bunu da biliyorsunuz değil mi?**

Onlar — Evet, biliyoruz.

Resûlullah — **O hâlde, İsa aleyhisselâm, zan ettiğiniz gibi nasıl olur?**

Onlar, birşey diyemeyip, susdular. Biraz sonra:

Yâ Muhammed “aleyhisselâm”! Sen İsa’nın (Allahın kelîmesi ve Ondan bir rûh) olduğunu söylemiyor musun, dediler.

Resûlullah — **Evet**, buyurdu.

Onlar — Eh, bu da bize yetişir deyip, inâd etdiler.

Bunun üzerine, Allahü teâlâ, onları mübâheleye çağırmasını emr etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de, bana inanmıyorsanız, gelin sizinle mübâhele edelim. Ya’nî (Hangimiz zâlim isek, yalancı isek, Allahü teâlâ ona la’net etsin diyelim!) buyurdu. Allahü teâlânın bu emri, Âl-i imrân sûresinin, altmışbirinci âyet-i kerîmesinde bildirilmektedir. Seyyid dedikleri Şerhabîl, bunları toplayıp, (Bunun Peygamber olduğu, herşeyinden anlaşılıyor. Bununla mübâhele edersek, ne biz kurtuluruz, ne de, bizden sonra gelenlerimiz kurtulur. Muhakkak bir belâya uğrarız!) dedi. Mübâhele etmekten kaçındılar ve (Yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Senden râzıyız. Ne istersen sana verelim. Eshâbından bir emîn kimseyi bizimle berâber gönder, vergilerimizi ona verelim!) dediler.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” (**Gâyet emîn bir kimseyi sizinle gönderirim**) buyurdu. Eshâb-ı kirâm “aleyhimür-rıdvân”, emîn olarak kimin şerefleneceğini merâk ediyorlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” (**Kalk yâ Ebâ Ubeyde!**) buyurdu. (**Ümmetimin emîni budur**), diyerek onlarla berâber gönderdi.

Sulh şartı şöyle idi: Her sene, ikibin elbise vereceklerdi. Bini Receb, bini de Safer ayında teslîm edilecekti. Her elbise ile de, kırk dirhem [135 gram] gümüş verilecekti. Reîsleri Abdülmesîh ile seyyidler Şerhabîl, sonradan müslimân olup, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hizmetinde bulunmakla şereflendiler.

Hıristiyanların, her lisâna terceme ederek, her memlekete yaydıkları, (**Kitâb-ı Mukaddes**)in, ahd-i atık kısmının, (Tesniyye) kitâbının, altıncı bâbı, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci âyetlerinde diyor ki, (Ey İsrâîl, dinle! Allahımız, Rabbimiz birdir. Bu sözüm kalbine yerleşsin. Oğullarına da dikkatlice öğret!)

(Eş’iyâ) kitâbının, kırkbeşinci bâbının beşinci ve altıncı âyetlerinde diyor ki, (Rab, benim. Benden başka Rab yoktur. Benden başka ilah yoktur. Şarkta ve garbda olanlar, benden gayrı Rab olmadığını bileler. Rab, benim. Benden başka yoktur.)

Yirmiikinci âyetinde diyor ki, (Hepiniz bana ibâdet ediniz! Allah, benim ve benden gayrı yoktur.)

Kırkaltıncı bâbının dokuzuncu âyetinde diyor ki, (Allah, benim ve gayrı yoktur. Ben Allahım. Benim nazîrim, bana benzîyen, hiçbirşey yoktur.) Hıristiyanların ellerinde bulunan mu-

kaddes kitâbları, (Allah birdir. Ona benziyen hiçbirşey yoktur) diyor. Onlar ise, (Îsâ, Allahdır. Allahın oğludur) diyorlar. Kendi kitâblarını, kendileri inkâr ediyorlar. Allahü teâlâ, onlara akl ve insâf versin! Hakîkati, doğruyu anlamak nasîb eylesin. Aldanmasınlar ve herkesi aldatmaktan vazgeçsinler!

— 17 —

ÎSÂ “aleyhisselâm” PEYGAMBERDİR, ONA TAPILMAZ

Büyük islâm âlimi, (**Tefsîr-i kebîr**) ve çeşidli kıymetli kitâbların sâhibi, İmâm-ı Fahreddîn Râzî “rahmetullahi aleyh” [606 h.=1209 m.de Hirâtda vefât etdi.] Âl-i imrân sûresinin, altmışbirinci âyet-i kerîmesini tefsîr ederken buyuruyor ki:

Hârezm şehrinde idim. Şehre bir papazın geldiğini ve hıristiyanlığı yaymak için çalıştığını işitdim. Yanına gitdim. Konuşmağa başladık. Bana, (Muhammed aleyhisselâmın Peygamber olduğunu gösteren delîl nedir?) dedi. Şu cevâbı verdim:

Fahreddîn Râzî — Mûsânın, Îsânın ve diğer Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” hârikalar, mu’cizeler gösterdiği haber verildiği gibi, Muhammed aleyhisselâmın da mu’cizeler gösterdiği haber verilmiştir. Bu haberler tevâtür hâlidir. Tevâtür ile gelen haberleri, yâ kabûl eder veyâ red edersin. Red eder ve mu’cize, bir zâtın Peygamber olduğunu isbât etmez der isen, mu’cizeleri tevâtür ile bize haber verilen diğer Peygamberlere de inanmaman lâzım gelir. Şâyed tevâtür ile gelen haberlerin doğruluğunu ve mu’cize gösteren zâtın Peygamber olduğunu kabûl eder isen, Muhammed aleyhisselâmın da Peygamber olduğunu kabûl etmen lâzım gelir. Çünkü, Muhammed aleyhisselâm; mu’cizeler göstermiş ve bu mu’cizeler, bizlere, (**tevâtür**) denilen sağlam haberler ile bildirilmiştir. Diğer Peygamberlerin peygamberliğine, tevâtür ile bildirilen mu’cizeler sebebi ile inandığın için, Muhammed aleyhisselâmın da, Peygamber olduğuna îmân etmelisin!

Papaz — Îsâ aleyhisselâmın, Peygamber değil, ilah, tanrı olduğuna inanıyorum.

[Tanrı, ma’bûd demektir. Tapılan şeylerin hepsine tanrı denir. Allahü teâlânın ismi, Allahdır, tanrı değildir. Allahü teâlâdan başka tanrı yoktur. Allah yerine tanrı demek, yanlışdır ve çok çirkin-dir.]

Fahreddîn Râzî — Biz şimdi Peygamberlik hakkında konuşuyoruz. İlahlıktan önce, nübüvvet mevzû’unu hâl etmemiz lâzım-

dır. Ayrıca, İsâ aleyhisselâmın, ilah olduğunu söylemen de bâtıldır. Çünkü, ilâhın, tanrının, her zemân var olması lâzımdır. Madde, cism, yer kaplıyan şeyler tanrı olamaz. Hâlbuki, İsâ aleyhisselâm, cism idi, insan idi. Yok iken var oldu ve size göre öldürülmüştür. Önce çocuk idi, büyüdü. Yirdi, içerdi. Bizim gibi konuşurdu. Yattardı, uyurdu, uyanırdı, yürürdü. Her insan gibi yaşamak için, birçok şeye muhtâc idi. Muhtâc olan, ganî olur mu? Yok iken sonradan var olan birşey, ebedî, sonsuz var olur mu? Değişen birşey devâmlı, sonsuz var olur mu?

İsâ aleyhisselâm kaçtığı, saklandığı hâlde, yehûdiler yakalayıp asdı diyorsunuz. İsâ aleyhisselâmın, o zemân çok üzüldüğünü, bu durumdan kurtulmak için çârelere başvurduğunu söylüyorsunuz. İlah veyâ ilahdan bir parça kendisine hulûl etmiş olsaydı, yehûdilerden korunmaz mı, onları yok etmez mi idi? Niçin üzüldü ve saklanacak yer aradı? Vallâhi, buna hayret ediyorum. Akıllı olan kimse, bu sözleri nasıl söyler, buna nasıl inanır. Akıl, bu sözlerin bozukluğuna şâhiddir.

Üç dürlü söylüyorsunuz:

1 — O gözle görülen cismânî bir ilâhdır diyorsunuz. Âlemin ilâhının, cism ve beşer olan İsâ aleyhisselâm olduğunu söylemek, yehûdiler Onu öldürdüğü zemân, âlemin ilâhını öldürdüklerini söylemek olur. Bu takdîrde, âlemin ilahsız kalması lâzım gelirdi. Hâlbuki, âlemin ilahsız kalması mümkün değildir. Ayrıca, yehûdiler, haksız oldukları hâlde, bunların yakalayıp öldürdüğü, âciz, kuvvetsiz bir kimse, âlemlerin tanrısı olabilir mi?

İsâ aleyhisselâmın, Allahü teâlâyâ çok ibâdet ettiği, tâ'ata çok rağbet ettiği husûsu da, tevâtür ile sâbitdir. İsâ aleyhisselâm ilah olsaydı, ibâdet ve tâ'atda bulunmazdı. Çünkü, ilah, aslâ kendisine ibâdet etmez. [Bil'aks başkaları ona ibâdet eder.]

Papazın sözünün bâtıl olduğu buradan da anlaşılmalıdır.

2 — İlah, Ona temâmen hulûl etmiştir. O, Tanrının oğludur diyorsunuz. Bu inanış yanlıştır. Çünkü, ilah, cism ve araz [sıfat] olamaz. İlahın, bir cisme hulûl etmesi imkânsızdır. Eğer, ilah cism olsaydı, başka bir cisme de hulûl ederdi. Cisme hulûl eden şey, cism olur ve hulûl edince iki cismin maddeleri birbirine karışır. Bu da, ilahın parçalanmasını icâb etdirir. Eğer ilah, araz olsaydı, bir mahalle, mekâna muhtâc olurdu. Bu ise, ilahın başkasına muhtâc olması demektir. Başkasına muhtâc olan ise, ilah olamaz. [İlahın, İsâ aleyhisselâma hulûl etmesine sebep, ne idi? Sebepsiz İsâ aleyhisselâma hulûlü, tercihün bilâ müreccihdir. Bunun ise bâtıl olduğunu, Allahü teâlânın bir olduğunu isbât ederken bil-

dirmişdik.]

3 — O, Tanrı değildir. Fekat, Tanrının bir parçası ona hulûl etmiş, yerleşmiştir diyorsunuz. Eğer Ona hulûl eden parça, ilahın ilah olmasında te'sîri var ise, bu parça ilahdan ayrılınca, ilahlığı temâmen bozular. Eğer bu parça, ilahın ilah olmasında te'sîrli değilse, Tanrının parçası olmamış olur. Bu da, ilahın Ona hulûl etmediğini gösterir.

Öyle ise, Îsâ aleyhisselâmın ilah, Tanrı olduğuna başka delilin nedir?

Papaz — Ölülere diriltildiği, anadan doğma körlerin gözünü açtığı ve beras denilen, derideki çok kaşınan beyâz lekeleri iyi ettiği için, O tanrıdır. Böyle işleri ancak tanrı yapabilir.

Fahreddîn Râzî — Delîl [alâmet] bulunmayınca, medlûlün [delîlin delâlet ettiği şeyin] bulunmayacağı söylenebilir mi? Delîl bulunmayınca, medlûl de olmaz, var olmaz dersen, âlem yaratılmadan önce, ya'nî ezelde âlemi yaratanın yok olduğunu söylemiş olursun ki, bu bâtıldır. Çünkü, âlem [bütün mahlûklar], yaratanın varlığına delîldir.

Delîl bulunmayınca, medlûl bulunabilir dersen, ezelde mahlûklar yok iken yaratanın var olduğunu kabûl etmiş olursun. Fekat, Îsâ aleyhisselâm ezelde yok iken, ilahın Ona ezelde hulûl ettiğini söylersen, bunu isbât edecek bir delîlin olması lâzımdır. Yoksa, delîlsiz kabûl etmiş olursun. Çünkü, Îsâ aleyhisselâm sonradan yaratılmışdır. Ezelde yok olması delîlin bulunmaması demektir. Tanrının Îsâ aleyhisselâma hulûl ettiğini delîlsiz kabûl ediyorsun da, bana, sana, hayvanlara, otlara ve taşlara hulûl etmediğini nereden biliyorsun? Delîlsiz, bunlara hulûl ettiğini niçin kabûl etmiyorsun?

Papaz — İlahın Îsâ aleyhisselâma hulûl etmesi ile, sana, bana ve diğer varlıklara hulûl etmemesinin sebebi açıktır. Çünkü Îsâ aleyhisselâmda mu'cizeler görüldü. Sende, bende ve diğer varlıklarda böyle hârikulâde hâller görülmedi. Bundan ilahın Ona hulûl edip, bize ve diğer varlıklara hulûl etmediğini anlıyoruz.

Fahreddîn Râzî — Îsâ aleyhisselâma hulûl etmesine delîl olarak, Onun mu'cizeler göstermesi olduğunu söylüyorsun. Delîl olmayınca ya'nî mu'cizeler görülmeyince, hulûl edemeyeceğini niçin söylüyorsun? Sende, bende ve diğer varlıklarda hârikalar, mu'cizeler bulunmadığı için tanrı bunlara hulûl etmez diyemezsin. Çünkü, delîl olmadığı hâlde, medlûl bulunabilir demişdik. Buna göre, ilahın hulûl etmesi, delîlin bulunmasına, ya'nî hârikaların, mu'cizelerin görülmesine bağlı değildir. O hâlde, bana, sa-

na, kediye, köpeğe, fareye de hulûl etdiğine inanman lâzım gelir. İlahın, bu aşağı mahlûklara hulûl etdiğini inandırmağa varan bir din, hak din olabilir mi?

Asâyı [bastonu] ejder, yılan yapmak, ölüyü diriltmekden dahâ güçdür. Çünkü, baston ile yılan, hiçbir bakımdan birbirine yakın değildir. Mûsâ aleyhisselâmın asâyı ejdere çevirdiğine inanıyorsunuz da, Ona, tanrı veyâ tanrının oğlu demiyorsunuz. İsâ aleyhisselâma niçin tanrı veyâ şöyle böyle diyorsunuz?

Papaz, bu sözüme karşı diyecek hiç birşey bulamadı, susmağa mecbûr oldu. Yukardaki yazı, **(Se'âdet-i ebediyye)** kitâbından alınmıştır.

Ey papaz! Bu iki dînin i'tikâdlarını [inânışlarını], bu iki dîne bağlı olmıyan felsefecilere, akl ve insâf sâhiblerine bildirerek, ikisinden hangisinin akla uygun, doğru ve güzel olduğunu kendilerine sorup öğrenmeni ve senin **(Gadâ-ül-mülâhazât)** ismindeki kitâbında, (iki dîni karşılaştırıp, hangisi dahâ güzel ise, onu kabûl etmelidir) diye, tavsiye ettiğin sözünde durmanı dileriz.

Tevfik [yardım], Allahü teâlâdandır.

— 18 —

DÖRT İNCİL HAKKINDA

Aşağıdaki yazı, Abdüllah Abdînin 1288 [m. 1871] İstanbul basılı, türkçe, (İdâh-ul-merâm) kitâbının başından alınmıştır.^[1]

Şimdi, hıristiyanların din kitâbı olan, dört İncil, Cebrâîl aleyhisselâm vâsıtası ile, İsâ aleyhisselâma gökden inen hakîkî İncil değildirlir. Çünkü, İsâ aleyhisselâm semâya çıkdıktan sonra, dört kimse tarafından yazılmış târîh kitâblarıdır. Bunlardan biri **(Metta)**dır. Bu adam, Havârîlerden imiş. Ahbâblarından, arkadaşlarından ba'zılarının arzûsu üzerine, İsâ aleyhisselâmın semâyaya urûcundan oniki sene sonra **(Mîlâd-i İsâ)** isminde bir kitâb yazmıştır. Bu kitâb, İsâ aleyhisselâmın dünyâyaya gelmesini anlatan bir târîhtir. İkincisi **(Markos)**, İsâ aleyhisselâmı hiç görmemiş ve Havârîlerden işitdiği sözleri ve hikâyeleri, urûcdan yirmisekiz sene sonra yazmıştır. Üçüncüsü, **(Luka)** dedikleri adamdır. Bu da, İsâ aleyhisselâmı görmemiş, Havârîlerden işitdiklerini urûcdan otuziki sene sonra, İskenderiyyede yazmıştır. Dördüncüsü, **(Yu-**

[1] Abdüllah Abdî bin Destân Mustafâ Manastrî, 1303 [m. 1885] de vefât etdi. Türkçe **(İdâh-ul-merâm)** ve arabî **(Bürhân-ül-hüdâ fî-redd-i kavlinnasârâ)**, **(Errisâletü-samsâmiyye)** kitâbları basılmıştır.

hannâ)dır. Bunun Havârîlerden olduğu söyleniyor. Urûcdan kırkbeş sene sonra, Îsâ aleyhisselâmın hayâtını, târîhini yazmıştır. Allahü teâlânın gönderdiği, İncîl kitâbı tek bir kitâbdır. Bu hakîkî İncilde, birbirine uymayan ve hâdiselere ters düşen bir şey olmadığı muhakkaktır. Hâlbuki, bu dört İncilde, birbirine uymayan ihtilâflar doludur.

Kur'ân-ı kerîmde, Îsâ aleyhisselâmın öldürülmediği, asılmadığı açıkca haber veriliyor. Bu dört târîh kitâbında ise, katl edildiği açıkca yazılı olduğundan, Kur'ân-ı kerîmin bildirdiği, Allah kelâmı olan İncilin, bu dört târîh kitâbından başka olduğu anlaşılmaktadır.

Bu kitâblardaki hikâyelerden bir kısmını Îsâ aleyhisselâmdan işitmedikleri, urûcdan sonra yazdıkları, hem kitâblardan anlaşılıyor, hem de papazlar söylüyorlar. Meselâ, Îsâ aleyhisselâmdan, mahbûs iken ve öldürülürken, nakl etdikleri sözler böyledir. Bu sözlerin asl İncilde bulunmadığı, Allah kelâmı olmadığı meydândadır. Bu gibi, dahâ nice misâllerin, bu dört İncilin Allah kelâmı olamayacağını gösterdiğini, İmâm-ı Kurtubî^[1] (**Kitâbü'l a'lâm fî beyân-ı mâfi-dîninnasârâ minel-bid'i vel-evhâm**) kitâbında ve İbnül Kayyım-ül Cevziyye^[2] (**Hidâyetül hıyârâ fî-ecvibetül yehûdî vennasârâ**) ve Sâlih Sü'ûdî mâlikî hazretleri (**Ettahcîl min-harfîl İncîl**) kitâblarında ve Taşköprülü Ahmed efendi ve Kâtib Çelebî, meşhûr kitâblarında yazmışlardır. Sâlih, kitâbını 942 [m. 1535] de yazmıştır.

Bugün, hakîkî İncîl mevcûd değildir. Hıristiyanların elinde bulunmadığı gibi, müslimânlar arasında da böyle bir kitâb yoktur. Hattâ, papazların çoğu, semâdan inen bir İncîl bulunduğunu inkâr ediyorlar. Bir rivâyete göre, yehûdîler Îsâ aleyhisselâmı katl edecekleri zemân, İncîli ateşte yakdılar. Yâhud, parçalayıp, ortadan kaldırdılar. O zemân, İncîl yayılmamış idi. Çünkü, Îsâ aleyhisselâmın peygamberlik zemânı üç sene kadar olup, imân edenler de pek az idi. Bunların çoğu da, köylü olup, okumak, yazmak bilmiyorlardı. Yâhud, milâdın üçyüzyirmibeş senesinde telef etdikleri İnciller arasında, bunu da, bozuk zannederek, imhâ etmişlerdir. O zemân birbirine uymayan kırk, elli İncîl kitâbı vardı. Her birine inananlar arasında mücâdele oluyor, çok kan dökülüyordu. Aryüsün mahkemesi esnâsında, bunlardan dördünü intihâb ederek, diğerlerini men' etdikleri, kilise târîhlerinde yazılıdır. Bir ingiliz papazı, yasak edilmiş İncilleri arayıp, bulduklarını in-

[1] Muhammed Kurtubî, 671 [m. 1272] de vefât etdi.

[2] İbni Kayyım Muhammed, 751 [m. 1350] de vefât etdi.

gilizceye terceme etmiş, bulamadıklarının da isimlerini yazarak, 1236 [m. 1820] de Londrada tab' edilmiştir. (**El-cevâib**) gazetesinin kâtibi Ahmed Fârisî efendi, bunu arabîye terceme etmiş, İncil denilen kitâbların isimleri (**Samsâmiyye**) kitâbımıza ilâve edilmiştir.

Hıristiyanlar, bu dört İncilin ve (**Tevrât**)ve (**Zebûr**) dedikleri ellerindeki kitâbların semâdan indiğine inanıyorlar. Bu dört İncilde, İsâ aleyhisselâmın sözleri olarak bildirilenler, şüheli ve (haber-i vâhid) olup, (mütevâtir) olmadıklarından, aslâ sened olmaz. Markos ve Luka ise, Pavlosun talebeleri olup, İsâ aleyhisselâmı hiç görmemişlerdi. Pavlosun da, İsâ aleyhisselâmı görmediği ve semâyâ urûcundan sonra, meydâna çıkarak, (İsâ bana semâdan tecellî etdi) dediği, (**Kitâb-ı mukaddes**)deki, (**Resûllerin a'mâli**) kitâbının dokuzuncu faslında, Luka tarafından yazılıdır. Bunların, Havârîlerden işitdikleri hikâyeleri yazmış olduklarına da, inanılmaz. Çünkü, kendilerine haber verenlerden hiçbirinin, isimlerini ve hâllerini bildirmemişler, İsâ aleyhisselâmı görmüş ve kendisinden işitmiş gibi yazmışlardır. Târîhciler, böyle yazılara yalan ve iftirâ demektedir. Meselâ, İsâ aleyhisselâmı yehûdîler yakalamağa geldikleri gece, yanında bulunan onbir Havârînin kaçdıkları ve reîsleri olan (**Petrus**)un da, uzakdan gözeterek, İsâ aleyhisselâmı götüren yehûdîlerin arkasından, hahambaşının hânesine kadar gittiği ve korkudan, firâr ettiği, (**Metta**)nın yirmialtını ve (**Markos**)un ondördüncü bâblarında yazılı iken, dört İncilde, yehûdîler İsâyı tutup, şöyle böyle yaptılar. O da, şöyle böyle cevâb verdi şeklinde, görmüş ve işitmiş gibi yazmışlardır. Böyle yazıların, yehûdîlerden işitdikleri yalanlar ve iftirâlar oldukları meydândadır.

(İsâ, üç gün sonra mezârdan kalkıp, başına gelenleri anlattı. İncillerde yazılı olanlar, yehûdîlerden işitdikleri değil, İsânın haber verdikleridir) denirse, yehûdîler asdıkları, öldürdükleri kimseyi mezâra koyarken, bunun İsâ olmadığını kendileri de anlamışlar, başkalarının anlamamaları için, kabrden gizlice çıkarıp, başka bir mahalle defn etmişler, (Havârîler gelip mezârdan çaldılar) şeklinde yalan ve iftirâ etmişlerdir, sözü, bu düşüncenin yanlış olduğunu göstermektedir. (Mezârdan kalkdı) sözünün doğru olmadığını kendileri de bildiriyor. (**Markos**)un kitâbının son bâbında (İsâ, ihyâ edilip, evvelâ Mecdelli Meryeme göründü. O da gidip, Havârîlere haber verdi. İnanmadılar) yazılıdır. Meryemin dahî bu-nu bostan bekcisi zan ettiği, (**Yuhannâ**), yirminci bâbında yazmıştır. (İsâ, başına gelecekleri ve üç gün sonra mezârdan kalkacağını, Havârîlere evvelden haber vermişti) denirse, Meryem, İsâ-

yı gördüğünü haber verince, şübhe etmezlerdi. Hattâ, mezâr başına gelip kalkmasını beklerlerdi.

[Bugün, bütün hıristiyanlar, İznik meclisindeki papazların kabûl ettikleri dört kitâbın, semâdan inen İncil olduklarına inanıyorlar. Yuhannâ İncilinde yazılmış olan (**Teslîs**), dinlerinin esâsıdır. Ya'nî İsâ tanrıdır veyâ tanrının oğludur diyorlar. Ebedî olan tek tanrı, onu çok seviyor. Onun her istediğini yapıyor, yaratıyor. Bunun için, herşeyi Ondandır istiyoruz. Ona ve onu temsil eden putlarımıza, bu niyet ile yalvarıyoruz. Tanrı ve oğul, çok sevilen kimse demektir, diyorlar. Tanrının oğlu demek, tanrı onu çok seviyor demektir, diyorlar. Böyle inananlara (**Ehl-i kitâb**) denir. (O da, ebedîdir. Herşeyi yokdan var ediyor) diyen hıristiyanlar, (**Müşrik**)dir. Muhammed aleyhisselâma inanmadıkları, müslimân olmadıkları için, hepsi kâfirdirler.]

— 19 —

YEHÛDİLİK, TEVRÂT ve TALMUD

İsevîlik, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin devâmı olduğu için, yehûdiler ve kitâbları hakkında ma'lûmât vermemiz fâideli olacaktır. Önce yehûdîliğin târîhcesini bildirelim:

İbrâhîm aleyhisselâm, ulül-azm Peygamberlerdendir. O, ne yehûdî, ne de hıristiyan idi. Hakîkî müslimân idi. İbrâhîm aleyhisselâm Benî İsrâîlin, ya'nî yehûdîlerin, ve ayrıca arabların da ceddidir. Muhammed aleyhisselâmın da, dedelerindedir.

Geldânîlerin merkezi Bâbil şehri idi. Meliklerine (**Nemrûd**) denirdi. Geldânîler o zemân, aya, güneşe ve yıldızlara taparlardı. Bunları temsil eden çeşidli putlar yapmışlardı. Nemrûdlar da putlar arasında idi. Allahü teâlâ, İbrâhîm aleyhisselâmı bunlara Peygamber olarak gönderdi. Fekat îmân etmediler. O mübârek Peygamberi, ateşde yakmak istemişler, ancak Allahü teâlâ, ateşi selâmet kılmışdı. Günlerce odun tophıyarak yakdıkları bu ateşin içerisi, İbrâhîm aleyhisselâm için yeşil bir bağçe oldu. Bu mu'cize karşısında da, çoğu îmân etmedi. İbrâhîm "aleyhisselâm" Mısra gitdi. Sonra Allahü teâlânın emri ile Filistine döndü. İbrâhîm aleyhisselâmın vefâtından sonra, oğlu, İshak aleyhisselâm, bundan sonra da, bunun oğlu Ya'kûb aleyhisselâm Peygamber oldular. Ya'kûb aleyhisselâmın diğer ismi, İsrâîldir. Bunun için, Ya'kûb aleyhisselâmın oniki oğlundan çoğalan insanlara, (**Benî İsrâîl**) ya'nî İsrâîl oğulları denilir. Ya'kûb aleyhisselâmın oğullarından Yûsûf aleyhisselâmı, kardeşleri kıskandılar. Bir kuyuya atıp, Ya'kûb aleyhisselâma, öldü diye yalan söylediler. Sonra,

kuyuya gelen yolcular, Onu kuyudan çıkarıp, Mısra götürdü. Orada, köle diye satdılar. Yûsûf aleyhisselâmı, Mısırın mâliye vezîri, Azîz satın aldı. Evine götürdü. Hanımı Zeliha, Ona âşık oldu. Yûsûf “aleyhisselâm”, ona iltifât etmeyince, iftirâ etdi. Bu iftirâ üzerine, Yûsûf aleyhisselâm zindâna habs edildi. Mısır hükümdârı Fir’avnın bir rû’yasını ta’bîr ederek, zindândan çıkarıldı. Fir’avn, Yûsûf aleyhisselâmı mâliye vekîli yaptı. Yûsûf aleyhisselâm, babası Ya’kûb aleyhisselâmı ve diğerkardeşlerini Ken’ân diyârından ya’nî Filistinden Mısra getirdi. Fir’avn, Ya’kûb aleyhisselâma ve çocuklarına çok hurmet ve iltifât etdi. Böylece, İsrâîl oğulları, Mısra yerleşmiş oldular. Önce, Mısırda râhat bir hayât süren İsrâîl oğulları, sonradan Mısırda büyük bir zulm ve sıkıntı görmüşler, köleliğe düşmüşlerdir. Onları bu sıkıntılardan kurtaran ve (**Ardı-Mev’ûd**) ya’nî va’d olunmuş topraklara [Filistine] götüren, Mûsâ aleyhisselâm olmuştur.

Mûsâ aleyhisselâmı, Fir’avn serâyında büyüdü. Kırk yaşına gelince, serâyı terk edip, akrabâlarının ve büyük kardeşi Hârûnun yanına geldi.

Birgün, Mısrılı bir kâfirin [kıptînin], Benî İsrâîlden birine işkençe etdiğini gördü. Kurtarıırken, kıptî öldü. Mûsâ aleyhisselâm korkarak, Tebûk civârındaki Medyen şehrine gitdi. Orada Şu’ayb aleyhisselâmın kızı ile evlendi. Ona on sene hizmet etdi. Mısra dönmek için yola çıktı. Yolda, Tûr dağında, Allahü teâlâ ile konuştu. Mısra gelip, Fir’avnı dîne da’vet etdi. Benî İsrâîle serbestlik verilmesini istedi. Fir’avn kabûl etmedi. (Mûsâ, büyük sihrbâzdır. Bizi aldatıp, memleketimizi elimizden almak istiyor) dedi. Yanındaki vezîrlere sordu. Onlar da, (sihrbâzları topla, onu mağlûb etsinler) dediler. Sihrbâzlar geldiler. Mısır halkı önünde, ipleri yere atdılar. Her ip, yılan görünüp, Mûsâ aleyhisselâma doğru yürüdü. Mûsâ “aleyhisselâm” asâsını yere bıraktı. Büyük yılan oldu. İpleri yutdu. Sihrbâzlar şaşırıldılar. İmân etdiler. Fir’avn kızdı. (O, sizin ustanız imiş. Ellerinizi, ayaklarınızı keseceğim. Hepinizi hurma dallarına asacağım) dedi. (Biz Mûsâyâ inandık. Onun Rabbine sığınıyoruz. Yalnız Onun afv ve merhametini isteriz) dediler. Kâfirlerin suları kan oldu. Kurbağa yağdı. Cild hastalıkları oldu. Üç gün karanlık oldu. Fir’avn, bu mu’cizeleri görünce korkdu. Benî İsrâîlin Mısırda çıkmasına izin verdi. Mûsâ aleyhisselâm, Benî İsrâîl ile, Kudüse doğru giderken, Fir’avn pişmân oldu. Askerleriyle arkalarına düşdü. Süveyş körfezi açılıp, mü’minler karşıya geçdi. Fir’avn geçerken, deniz kapandı. Askerleri ile birlikte boğuldu. Benî İsrâîl, yolda öküze tapanları gördüler. Mûsâ aleyhisselâma (Biz de böyle tanrı isteriz) dediler. Mû-

sâ aleyhisselâm, (Allahü teâlâdan başka tanrı yoktur. Allahü teâlâ sizi kurtardı) dedi. Sonra, Tîh çölüne düştüler. Yolu şaşırıldılar. Aç ve susuz kaldılar. Gökden (Men) ve (Selva) ya'nî helva ve et inerdi. Bunları yirlerdi. Asâsı ile yere vurunca, su çıkardı. Bundan da içerlerdi. (Helva ile etden bıkdık. Bakla, soğan gibi şeyler isteriz) dediler. Mûsâ aleyhisselâmı gücendirdiler. Bunun için, kırk sene çölde kaldılar. Mûsâ “aleyhisselâm”, Hârûn aleyhisselâmı vekîl bırakıp, Tûr dağına gitti. Orada kırk gün ibâdet etdi. Allahü teâlânın kelâmını işitti. Allahü teâlâ (**Tevrât**) kitâbını ve on emrin yazılı olduğu iki levhâyı indirdi. Tîh çölünde, Sâmirî adında bir mü-nâfik, herkesdeki altınları, süs eşyâsını eritip, bunlardan bir buzağı yaptı. (Mûsânın ilâhı budur. Buna tapınız!) dedi. Tapmağa başladılar. Hârûn aleyhisselâmı dinlemediler. Mûsâ “aleyhisselâm” gelip olanları görünce çok kızdı. Sâmirîye la'net etdi. Büyük kardeşinin sakalından tutup, darıldı. Pışmân olarak, yalvardılar. Mûsâ aleyhisselâm, Tevrâtı ve on emri teblig etdi. (Tevrât)a göre ibâdet etmeğe başladılar. Sonra yine bozuldular. Yetmişbir fırkaya ayrıldılar.

Mûsâ “aleyhisselâm”, ümmeti ile Lût gölünün cenûb tarafına geldi. (**Üc bin Ünk**) adında bir melik ile harb etdi. Şerî'a nehri şarkındaki yerleri ele geçirdi. Erîha şehri karşısındaki dağa çıktı. Ken'ân ilini uzakdan gördü. Yerine Yûşâ aleyhisselâmı halife bırakıp, bir rivâyete göre, milâddan 1605 sene evvel yüzüymü (120) yaşında, orada vefât etdi. Erîha şehrini, sonra da Kudüsü, Yûşâ' “aleyhisselâm” Amâlika kâfirlerinden aldı.

Dahâ sonra, Dâvüd aleyhisselâm melik oldu. Kudüsü tekrâr aldı. Böylece, yehûdilerin en parlak zemânı başladı. Sonra, Süley-mân aleyhisselâm, babasının hâzırlatdığı yere meşhûr ma'bedi ya'nî (**Mescid-i Aksâ**)yı yapırdı. Süley-mân aleyhisselâm, içinde Tevrât ve on emr ve diğer emânetler ve on emrin yazılı olduğu levhalar bulunan (**Tâbût-i sekîne**)yi, ya'nî (**Mukaddes sandığı**) ma'bedin bir odasına koydurdu.

Oniki kabîleye ayrılmış olan yehûdiler, Süley-mân aleyhisselâmın vefâtından sonra, iki devlete ayrıldılar. On kabîle İsrâîl devletini, diğer ikisi Yehûdâ devletini kurdular. Azgımlaşarak hak yoldan ayrılıp, taşkınlık etdiler. Gadab-ı ilâhîye uğradılar. İsrâîl devleti M.Ö. 721 de Âsûrîler, sonra da, Yehûdâ devleti M.Ö. 586 da Bâbilliler tarafından yıkıldı. Âsûrîler Bâbil devletini işgâl etdi. 587 de Âsûrî hükümdârı Buhtunnasar Kudüsü yakıp yıkdı. Yehûdîlerin çoğunu öldürdü, kalanlarını da, Bâbile sürdü. Bu karışıklıkta gökden inen Tevrât yakıldı, yok edildi. Bu hakîkî Tevrât, çok büyükdü. Ya'nî, kırk cüz idi. Her cüzde bin sûre, her sû-

rede bin âyet vardı. Bu muazzam kitâbı, Uzeyr aleyhisselâmdan başka kimse ezberlememiş idi. Tevrâtı yehûdîlere yeniden ta'lîm etdi. Zemânla bir çok yerleri unutuldu, değışdirildi. Muhtelif kim-seler, hâtırlarında kalan âyetlerini yazarak, Tevrât isminde çeşidli risâleler meydâna geldi. Mîlâddan takrîben dörtyüz sene evvel ya-samış olan Azrâ ismindeki bir haham bunları tophıyarak, şimdi mevcûd olan Ahd-i atîk denilen Tevrâtı yazdı. İrân hükümdârı Şi-reveyh, Âsûrîleri yenince, yehûdîlerin tekrâr Kudüse dönmelerine izin verdi. Yehûdîler, M.Ö. 520 den sonra Mescid-i Aksâyı yeniden ta'mîr etdiler. Önce Perslerin, sonra da, Makedonyalıların idâresi altında yaşadılar. M.Ö. 63 senesinde Kudüs, Romalı kumandan Pompey tarafından zabt edildi. Pompey, yehûdîleri dağıtdı. Şehri ve Mescid-i Aksâyı, yakdı, yıkdı. Böylece yehûdîler, Roma devleti hâkimiyetine girdiler. M.Ö. 20 de Romalıların Filistindeki yehûdî vâlîsi Herod, ma'bedi tekrâr yaptırdı. Yehûdîler dahâ sonra, Ro-ma hâkimiyetine isyân etdiler. Fekat mîlâdın 70. senesinde Roma-lı kumandan Titus, Kudüsü temâmen yakdı, yıkdı. Şehri virâneye çevirdi. Beyt-i mukaddes de yandı. Sâdece batı divarı kaldı. Bu di-vara türklar (**Ağlama divarı**) derler. Bu divar, yüzyıllarca yehûdî-lerdeki millî ve dînî şuuru ayakda tutmuştur. Kurtarıcı Mesîh inancı da, yehûdîlerde bu şuurun devâmını te'mîn etmiştir. Bi-zanslılar ve sonra Emevîler ve Osmânlılar bu divarı muhâfaza ede-rek, mescidi ta'mîr etmişlerdir.

Titusun, katliâm ve zulmünden sonra yehûdîler, bölük bölük Filistini terk etdiler. Kudüs ve çevresinden kovuldular. Yehûdî esîrler, Romalıların emrinde çalışdırılmak üzere, Mısra sevk edil-diler. Bu sene, yehûdîler dünyânın her yerine yayıldılar.

Yehûdîler, Yehûdîliğin iki emr kaynağını birbirinden ayırmış-dır: 1- Yazılı emrlere, 2- Sözlü emrlere.

Yehûdîlerin mukaddes saydıkları kitâbları, (**Torah**) [ya'nî Tev-rât] ve (**Talmud**) olmak üzere ikiye ayrılır: Birincisi, yazılı emrlere, ikincisi ise, sözlü emrlere ihtivâ ediyor derler.

Torah kitâbına hıristiyanlar (**Ahd-i atîk**) ismini verirler. Yehû-dîler, Torahı üç kısma ayırmışlardır: 1- **Torah**, ya'nî Tevrât, 2- **Ne-veim**, ya'nî Peygamberler, 3- **Ketûbîm**, ya'nî Kitâblar.

Torah ismini, bu üç kısmın, ibrânîce baş harflerini birleştire-rek meydâna getirmişler. Neveim iki kısımdır. İlk peygamberler dört kitâb, son peygamberler onbeş kitâbdır. Ketûbîm, ya'nî ki-tâblar ise, yehûdîlere göre onbir, hıristiyanlara göre onbeş kitâb-dır.

Yehûdîler, Tevrât ismini verdikleri beş kitâbın Allahü teâlâ ta-

rafından, Mûsâ aleyhisselâma indirildiğine inanmaktadırlar. Bu beş kitâb, **(Tekvin), (Hurûc), (Levililer), (Sayılar), (Tesniye)**dir. Tesniyede, Mûsâ aleyhisselâmın ölümü, ihtiyârlığı, yaşı ve defn edildiği ve yehûdîlerin ona mâtem [yas] tuttukları yazılıdır. [Tesniye bâb 34]. Bu ahvâl, Mûsâ aleyhisselâm vefât etdikden sonra, Mûsâ aleyhisselâma vahy olundu dedikleri kitâbda nasıl bildirilmiştir? Bu misâl, Tevrâtın Mûsâ “aleyhisselâm” tarafından bildirilen ve Allahü teâlâ tarafından vahy edilmiş olan, hakîkî Tevrât olmadığının açık delillerindedir.

Bir yehûdî din adamı olan, H.Hirsch Graetzin, (History of the Jews) kitâbındaki beyânına göre, yehûdîler, kendi cemâ'atlerinin Tevrâtın emrlerine tam ittibâ' edebilmelerini te'mîn için **(Yetmişler Meclisi)**ni kurdular. Bu meclisin reîsine, **(Baş Kâhin)** dediler. Yehûdî gençlerine, mekteplerde dinlerini öğreten, Tevrâtı açıklayan yehûdî din adamlarına **(Yazıcılar)** denilir. Bunların, Tevrâta yaptıkları açıklamaların, ilâvelerin bir kısmı, sonradan yazılan Tevrâtlara karıştırılmıştır. İncillerde geçen yazıcılar işte bunlardır. Bunların bir diğeri vazîfesi de, yehûdîlerin Tevrâta ittibâ' etmelerini sağlamaktır.

Yehûdîlerin ekserisinin inanmadıkları bir Tevrât dahâ vardır ki, buna **(Şomranim Tevrâtı=Tora Ha-Şomranim)** derler. Bu Tevrâta inananlar, yazıcıların Tevrâta açıklamalar ve ilâveler yapmalarına, hattâ harflerini dahî değiştirmelerine karşı çıkmışlardır. Yehûdîlerin ellerindeki Tevrât ile Şomranim Tevrâtı arasında altı bin kadar ihtilâf bulunduğu bildirilmektedir.

Hıristiyanlar Torah kitâbı için, **(Ahd-i Atîk)** ya'nî (Eski Ahd) ta'bîrini kullanırlar. Yehûdîler, bu ta'bîri kabûl etmezler.

Bugün Tevrât dedikleri kitâbın, Allahü teâlâ tarafından Mûsâ aleyhisselâma gönderilen hakîkî Tevrât olmadığı şübhesizdir. En eski yazılan Tevrât nüshası ile, Mûsâ aleyhisselâm arasında iki bin sene vardır. Mûsâ aleyhisselâm, Tevrâtın **(Tâbût-i sekîne)**ye, ya'nî **(Mukaddes Sandığı)**na konularak muhâfaza edilmesini ümmetinin âlimlerinden istemişti. Süleymân aleyhisselâm **(Mescid-i Aksâ)**yı binâ edince, Ahd sandığını buraya koymuş ve sandığı açdırmıştır. Sandık açılınca, içerisinden yalnız **(Evâmir-i Aşere)**, ya'nî on emrin yazılı olduğu iki levhâ çıkmıştır.

ABD'nin Kaliforniya Üniversitesi profesörlerinden Elliot Friedmanın, 1987 senesinde neşr ettiği, **(Tevrâtı Kim Yazdı)** isimli kitâb, yehûdî ve hıristiyan dünyasını karıştırdı. Profesör Friedman, Tevrâtı teşkil eden beş kitâbın, beş ayrı ilâhiyyâtçı tarafından yazıldığını ve Mûsâ aleyhisselâma indirilen Tevrât kitâbının asl nüshası ile hiç bir sûrette kıyaslanamayacağını açıkladı.

Hıristiyanların inandığı, (**Kitâb-ı Mukaddes**)in (**ahd-i atfık**) ve (**ahd-i cedîd**) kısımlarının birbirleriyle tenâkuz içerisinde bulunduğunu belirten profesör Friedman, kitâbında bunun misâllerini zikretmiştir. Ayrıca, Tevrâtın içerisindeki kitâbların da birbirleri ile, hattâ kendi bâbları arasında tenâkuzlarla dolu olduğuna dikkati çeken profesör Friedman, böyle bir esere (İlâhî kitâb) vasfının verilemeyeceğini bildirmiştir. Tevrâtı meydana getiren beş kitâbdaki, ifâde tarzları da, birbirinden temâmen farklıdır.

Prof. Elliot Friedman'a göre bugünkü Tevrât, Mûsâ aleyhisselâmdan birkaç asr sonra yaşayan beş haham tarafından kaleme alınmış ve Azrâ adındaki haham bunları tek tek topluyarak, Ahd-i Atfık'ın asl nüshası olduğu iddi'âsı ile çoğaltmıştır. Târîh profesörü Friedman, kaleme aldığı eserinde, dahâ sonra şu ifâdelere yer vermiştir:

(Günümüzde, Tevrât'ın üç nüshası mevcûd: Yehûdîler ve protestanların kabûl ettikleri ibrânîce nüsha, katolik ve ortodokslar tarafından kabûl edilen yunanca nüsha ve sâmirîlerce kabûl edilen sâmirî dilinde yazılmış nüsha. Bunlar Tevrâtın en eski ve en i'timâdli nüshaları olarak bilinmelerine rağmen, gerek aynı nüshanın içinde ve gerekse nüshalar arasında birçok yerlerinde tezâdlar vardır. Hiçbir ilâhî dinde bulunmayan, insanlara zulm telkînleri, Peygamberlerden ba'zılarına karşı çok çirkin ve makâmlarına yakışmıyacak isnâdlar vardır. Hakîkî Tevrâtta ise, tezâdlar bulunacağından söz edilemez.)

Fransız papazlarından, Richard Simon da, (Historia Critique du Vieux Testament) kitâbında, Tevrâtın Mûsâ aleyhisselâma vahy edilen Tevrât olmadığını, sonradan farklı zemânlarda yazılarak bir araya getirildiğini belirtmiştir. Papazın bu kitâbı toplatılmış, kendisi de kiliseden kovulmuştur.

Dr. Jean Astruc de, (Conjectures il parait que Mose s'est Servi pour composer le livre de la Genese) adlı eserinde, Tevrâtın beş kısmının çeşitli yerlerden derlenmiş birer kitâb olduğunu yazmıştır. Jean, bir kısmındaki isimlerin değiştirilerek, iki-üç yerde tekrâr edildiğine de dikkatleri çekmiştir.

Tekvînin birinci bâbının onbirinci âyeti ve devâmında, nebâtların insandan önce yaratıldığı, yazılıdır. İkinci bâbının beş, altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu âyetlerinde ise, insanın yaratıldığı ve o zemân yer yüzünde hiç bir nebâtın bulunmadığı, nebâtâtın insandan sonra yaratıldığı yazılıdır. Bu ve bunun gibi pek çok tenâkuzlara, büyük hatâlara dikkati çeken Jean Astruc dinsiz i'lân edilmiştir.

Gottfried Eichhorn, Tekvînden başka, sonra gelen beş kitabın da, târihleri i'tibârî ile ve lisân olarak birbirinden farklı olduğunu 1775 senesinde neşr ettiği kitabında yazmıştır. Fekat Eichhorn ve kitâbları aforoz edilmiştir.

Alman şâiri ve filozof Herden [1744-1803] (Von Geiste den hebraischen Poesie) eserinde, Ahd-i atîkin, (**Mezmûrlar**) kitabının içindeki şi'rlerin birçok ibrânî şâirlerine âid olduğunu, başka başka zemânlarda yazıldığını ve sonradan bir araya cem' edildiğini yazmaktadır. Ayrıca (**Neşîdeler Neşîdesi**)nin de, beşerî ve müstehcen bir aşk kasîdesi olduğunu, bu şi'rlerin Süleymân aleyhisselâm gibi bir Peygambere atf olunamayacağını da beyân etmektedir. Merâk edenlerin, (Neşîdeler Neşîdesi) kitabına göz gezdirmeleri kâfîdir.

19. yüzyılda İbrânî lisânı üzerindeki incelemeler artınca, Tev-râtdaki beş kitabın Mûsâ aleyhisselâma âid olmadığı ve ahd-i atîk-deki kitâbların muhtelif zemânlarda bir araya getirildiği isbât edildi. Bu husûsda, Avrupalı pek çok târihçi, papaz ve piskoposlar eserler neşr etmişlerdir.

Mood İncîl Enstitüsünden Dr. Graham Scroggie, (İncîl Allah kelâmı mıdır?) ismli kitabda (Ahd-i Atîk) ve (Ahd-i Cedîd)in Allah kelâmı olmadığını i'tirâf etmektedir.

Dr. Stroggie ise, (Tekvîn kitabı, şecerelerle doludur. Kim kimden doğdu, nasıl doğdu? Hep bunlardan bahs ediliyor. Bunlardan bana ne? Bunların ibâdet ve Allahü teâlâyı sevmek ile ne alâkası var? Nasıl iyi bir insan olunabilir? Kıyâmet günü nedir? Kime ve nasıl hesâb vereceğiz? Sâlih bir insan olmak için neler yapmak lâzımdır? Bunlardan pek az bahs olunuyor. Ekseriyâ, muhtelif efsâ-neler var. Dahâ gündüz anlatılmadan, geceye geçiliyor) demektedir. Böyle bir kitâb nasıl Allah kelâmı olabilir?

Bugün, yehûdilerin (**Torah**), hıristiyanların ise, (**Ahd-i Atîk**) dedikleri kitâbları okuyan bir kimse, Allahü teâlâ tarafından indirilmiş bir kitâb değil, fuşş, müstehcenlik ve ahlâksızlığı öğreten bir seks kitâbı okuduğunu zan eder. Bu kitâbların, Allah kelâmı olmadığını anlayan batılı birçok papaz ve fen adamları, pekçok kitâblar neşr ederek, hakîkati herkese duyurmağa çalışmışlardır. Bunları burada zikr etmeğe kitabımızın hacmi müsâid değildir.

TALMUD

Yehûdîlerin Tevrât'dan sonraki kudsî kitâblarıdır. (Sözlü emr-ler) dedikleri kitâbdır. Talmud, iki kısımdan meydana gelmiştir. Bunlar Mişna ve Gamârâdır:

Mişna: İbrânîce tekrâr demektir. Sözlü emrlerin, kanûn hâline getirilmiş ilk hâlidir. Yehûdî i'tikâdına göre, Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâma, Tûr dağında Tevrât kitâbını (**Yazılı emrleri**) verdiği gibi, ba'zı ilmleri, ya'nî (**Sözlü emrleri**)i de söyledi. Mûsâ “aleyhisselâm”, bu ilmleri Hârûn, Yûşâ' ve Eliâzâra “aleyhimüsselâm” bildirdi. Bunlar da, kendilerinden sonra gelen Peygamberlere bildirdiler. Eliâzâr, Şu'ayb aleyhisselâmın oğludur [**Mir'ât-i kâinât**]. Uzeyr aleyhisselâma yehûdîlerin Azrâ dedikleri (**Müncid**)de yazılıdır.

Bu bilgiler, neslden nesle, ya'nî hahamlardan hahamlara rivâyet edildi. Mîlâddan önce 538 ve mîlâddan sonra 70 senelerinde çeşidli Mişnalar yazıldı. Bunlara yehûdîlerin âdetleri, kanûn müesseseleri, hahamların bir mevzû'daki tartışmaları ve şahsî görüşleri de karışdırıldı. Böylece Mişnalar, hahamların indî görüş ve münâkasalarını ifâde eden kitâblar hâline geldi.

Yehûdî hahamlarından Akiba, bunları topladı ve kısımlara ayırdı. Talebesi, haham Meir, bunlara ilâveler yaparak basitleşdirdi. Dahâ sonraki hahamlar bu rivâyetlerin, te'lîfi ve bir araya toplanması için çeşidli üsûller ve şartlar koydular. Böylece pek çok rivâyetler ve kitâblar zuhûr etdi. Nihâyet bunlar, Mukaddes Yehûdâya (Judah Hanesiye) ulaştı. Yehûdâ, bu karışıklıklara son vermek için, mîlâdın ikinci asrında, bu kitâbların en sağlam kabûl edilenini yazdı. Yehûdâ, mevcûd nüshalardan, bilhassa Meirin yazdığı nüshadan istifâde ederek, kırk yılda bir kitâb vücûde getirdi. Bu kitâb, diğerlerini içinde toplayan, en son ve meşhûr (**Mişna**) oldu.

Mişnanın yazılmasına iştirâk eden, fikrleri Mişnada yazılı olan, mîlâdî birinci ve ikinci asrda yaşayan yehûdî hahamlara (**Tannaim**) ya'nî (**muallim**) derler. Yehûdâ en son muallimlerdendir. (Hâkim) diye de ta'bîr olunurlar. (**Gamârâ**)nın toplanmasına iştirâk eden hahamlara (**Amoraim**) ya'nî (îzâhcılar) derler. Bunlar muallimlerin fikrlerinin yanlısını çıkaramaz, ancak îzâh

edebilirler. Mîlâddan sonra altıncı ve yedinci asrlarda, Talmuda şerh ve ilâve yapanlara (**Saboraim**) ya'nî (akllılar veyâ münâkaşacılar) denildi. Talmudu şerh ve tefsîr eden hahamlardan, yehûdî konsillerinin başkanı olanlarına (**Geonim**) denilir ki, fetvâ veren demektir. Konsil başkanı olmayanlara ise (**Posekim**) ya'nî karar verenler, tercih edenler derler.

Yehûdâdan sonra gelen hahamlar, Mişnaya ilâve ve şerhler yapmışlardır. Mişnanın lisânı, kendisinde Yunanca ve Lâtincenin te'siri görülen Yeni İbrânîce (Neo Hebrew)dir.

Mişnanın yazılmasından maksad, yazılı emr kabûl edilen, Tevrâ-tî temâmlayıcı olan, sözlü emrleri tanıtmaktır. Yehûdânın, yazdığı Mişnaya almadığı ve diğer hahamların yazdığı Mişnalardaki ma'lûmâtlar sonradan toplandı. Bunlara İlâveler (**Tosefta**) denildi.

Mişnalar, Tevrâtlardan dahâ basît olup, kelime ve cümle şeklleri onlardan çok farklıdır. Emrler, umûmî kâideler şeklinde bildirilmiştir. Dikkat çekici misâller verilmiştir. Vâki' olmuş hâdisele-re ba'zen rastlanılır. Emrler beyân edilirken, kaynak olarak Tevrâtlarının âyetleri verilir. Mişna 6 kısımdan müteşekkildir: 1- Zerâim (tohumlar), 2- Moed (Mubârek günler, Bayram ve oruc günleri gibi), 3- Naşim (Kadınlar), 4- Nezikin (Zararlar), 5- Kedoşim (Mukaddes şeyler), 6- Tehera (Tahâret, temizlik)dir. Bunlar altmışüç risâleye, risâleler de cümlelere taksim edilmiştir.

Gamârâ: Yehûdîlerin Filistin ve Bâbilde iki mühim dînî mektepleri vardı. Bu mekteplerde, Amoraim (îzâhcılar) denilen hahamlar, Mişnanın ma'nâsını açıklamağa, tezâdları düzeltmeğe, örf ve âdetlere dayanarak verilen hükmlere kaynak aramağa, olmuş veyâ olmamış, ya'nî teorik mes'eleler üzerinde hükmler vermeğe çalışdılar. Bâbildeki hahamların yaptıkları şerhlere (**Bâbil Gamârâsı**) denildi. Bu Gamârâ, Mişna ile berâber yazıldı. Meydâna gelen kitâba (**Bâbil Talmud**)u denildi. Kudüsdeki hahamların yaptıkları şerhlere de, (**Kudüs Gamârâsı**) denildi. Bu Gamârâ da Mişna ile berâber yazıldı. Meydâna gelen bu kitâba (**Kudüs Talmud**)u denildi.

Filistin Gamârâsı, bir rivâyete göre mîlâdî üçüncü asrda temâmlandı.

Bâbil Gamârâsı, mîlâdın dördüncü asrında başladı ve altıncı asrında temâmlandı.

Dahâ sonra, Kudüs ve Bâbil şerhleri tefrîk edilmeksizin Mişna ve bir Gamârâyâ (**Talmud**) ta'bîr edildi. Bâbil Talmudu, Kudüs Talmudunun üç misli dahâ uzundur. Yehûdîler, Bâbil Talmudunu Kudüs Talmudundan dahâ üstün tutarlar. Mişnanın bir-iki

cümlesi, ba'zen Talmudda on sahîfe anlatılır. Talmudun anlaşılması, Mişnadan dahâ zordur. Her yehûdî, din eğitiminin üçde birini Tevrât, üçde birini Mişna, üçde birini de, Talmuda ayırmak mecbûriyyetindedir.

Hahamlar, Talmudda, bir kimse kötü bir şeye niyyet etse, onu yapmasa bile günâhkâr olacağını bildirmişlerdir. Onlara göre, hahamların nehy ettiği birşeyi yapmağa niyyet eden kişi, necs, pis olur. Bu i'tikâdların [inançların] kaynağı olan Talmuda müslimânlar (Ebül-Encâs=Necâsetlerin babası) demiştir. (Hebrew Literature sahîfe 17). Yehûdîler, Talmuda inanmıyanı, onu kabûl etmiyeni, yehûdî saymazlar. Bunun için yehûdîler, sâdece Tevrâtı kabûl eden ve ona bağlanan Karâim yehûdîlerini yehûdî kabûl etmezler.

Yehûdî din adamları, Kudüs ve Bâbil Talmudları arasında büyük farklar, tezâdlar olduğunu i'tirâf etmekden sakınırlar.

Bâbil Talmudu, ilk def'a mîlâdî 1520-1522 de, Kudüs Talmudu ise, 1523 senesinde Venedikde basıldı. Bâbil Talmudu, Almanca ve İngilizceye, Kudüs Talmudu da, Fransızcaya terceme edilmiştir.

Bâbil Talmudunun % 30'unu, Kudüs Talmudunun % 15'ini hikâyeler ve kıssalar teşkil eder. Bu hikâyelere (**Hagada**) derler. Yehûdî edebiyâtının esâsını bu hikâyeler teşkil eder. Mekteplerinde bunları okuturlar. Yehûdî mekteplerinde, hattâ üniversitelerinde Tevrât ve Talmudun öğretilmesi ve öğretilmesi mecbûrîdir.

Hıristiyanlar, Talmuda düşman olup, ona şiddetle hücum etmektedirler.

Hıristiyanların, yehûdîlere yaptıkları zulmleri, işkenceleri, kitâbımızın çeşidli yerlerinde bildirdiğimiz için, burada zikir etmiyeceğiz. Ancak, hıristiyanların yehûdîlere Talmudla ilgili yaptıkları zulmlerden kısaca bahs edelim:

Fransa, Polonya ve İngiltere gibi, hıristiyan beldelerde, Talmudlar toplatdırılmış ve yakılmışdır. Yehûdîlerin evlerinde bile Talmud bulundurmaları yasak edilmiştir. Talmud hükmlerini açıklayan en mühim kişiler, Yehûdî dönmeleri Nicolas Donin ile Pablo Christianidir. Pablo Christiani, mîlâdî onüçüncü asrda, Fransa ve İspanyada yaşamıştır. 1263 senesinde İspanyanın Barcelona şehrinde yapılan münâzarada hahamlar, Talmudun katı prensiblerine ve yazılarına karşı vârid olan suâllere (**Cevâb veremediler**), bunları müdâfeadan âciz kaldılar.

(**El-Kenz-ül-Mersüd fi Kavâid-it-Talmud**) kitâbının beyânına göre, Talmudda, Îsâ aleyhisselâmın Cehennem derinliklerinde, zift ve ateş arasında olduğu, hazret-i Meryemin asker Pandira ile zinâ ettiği, kiliselerin necâset dolu [pislik] olduğu, papazların

kelblere [köpeklere] benzediği, hıristiyanların öldürülmesi lâzım olduğu gibi husûslar yazılıdır.

927 [m. 1520] de Papanın izni ile Bâbil Talmudu, üç sene sonra da Kudüs Talmudu basılmış, bundan otuz yıl sonra yehûdîler için felâketler zuhûr etmiştir. 9 Eylül 1553 de Romada ele geçirilen bütün Talmud nüshaları yakılmışdır. Bu hâl, diğer İtalya şehirlerinde de tatbîk edilmiştir. 1554 senesinde Talmud ve diğer İbrânîce kitâblara sansür konulmuştur. 1565 de Papa, Talmud kelimesinin kullanılmasını dahî, yasak etmiştir.

1578-1581 seneleri arasında Talmud, Basel şehrinde yeniden basılmışdır. Bu baskıda, ba'zı risâleler çıkarılmış, hıristiyanlığı kötülleyen birçok cümleler kaldırılmış, birçok kelimeler de değiştirilmiştir. Bu târîhden sonra, Papalar yine Talmudları toplatmışlardır.

Endülüs Emevî Sultânlarının dokuzuncusu İkinci Hakem, haham Joseph Ben Masesa emr ederek, Talmudu Arapçaya terceme ettirmiştir. Okunduktan sonra, bu tercemeye (Keseye konan pislik) ismi verilmiştir. İkinci Hakem, 366 [m. 976] da vefât etti.

Karâim yehûdîleri, Talmudu red etmiş ve bunu bid'at kabûl etmişlerdir.

Talmuda göre kadın, dînî mekteblere alınamaz. Çünkü haffif akıllıdır ve ona din eğitimi şart değildir. (Kim kızına Tevrât öğretirse, ona kötü bir şey öğretmiş olur) cümlesi haham Eliazerindir. (Mişna, Naşim (kadınlar), Sotak kısmı 216). Yehûdî haham Mûsâ bin Meymun, bundan maksadın Tevrât değil, Talmud olduğunu zikr etmiştir.

Talmud, müneccimliğin insan hayâtına hükmeden bir ilm olduğunu bildirmektedir. Talmud, (Güneş tutulması, milletler için kötü bir alâmetdir) demektedir. [Evil-Sign] Ay tutulmasının ise, yehûdîler için kötü bir alâmet olduğu yazılıdır. Talmud, sihr ve kehânetlerle doludur. Birçok şeyleri ifrîtlere (Demons) bağlamışlardır. Haham Rav Hunr (Her birimizin sağında onbin, solunda onbin ifrît [şeytân] bulunur) demektedir. Haham Rabba ise, (Havradaki va'z sırasında zuhûr eden izdihâm, ifrîtlere sebebi iledir. Elbiselerin eskimesi, ifrîtlerin sürtünmelerindedir. Ayakların kırılması, yine ifrîtlere sebebi iledir) demektedir. Talmudda, şeytânların, öküzlere boyunuzlarında raks ettikleri, şeytânın Tevrât okuyanlara zarar veremeyeceği, Cehennem ateşinin, Benî İsrâîlin günâhkârlarını yakmayacağı yazılıdır.

Yine Talmudda, Benî İsrâîlin günâhkârlarının oniki ay Cehennemde yanacağı, Kıyâmeti inkâr edenlerin ve diğer milletlerden olan günâhkârların elîm bir azâb içinde ebedî olarak kalacakla-

rı, orada vücûdlarının kurtlarının ölmeyeceği ve ateşlerinin sönmeyeceği yazılıdır.

Yine ba'zı hahamlar Talmudda, rûh cesedden ayrıldıktan sonra, hesâb olmadığını, günâhlardan cesedin mes'ûl olduğunu, rûhun cesedden mes'ûl olmasının mümkün olmadığını yazmışlardır. Başka bir haham da, yine Talmudda buna i'tirâz etmiştir.

Talmudda, (Hahamlardan ba'zıları, insan ve karpuz yaratmağa kâdirdir) diye yazılıdır. Bir hahamın, bir kadını dişi merkeb hâline getirdiği, üzerine bindiği, onunla çarşıya gittiği, sonra da başka bir hahamın, onu eski hâline çevirdiği, Talmudun rivâyetlerindedir. Talmudda, hahamların hârikulâde işleri, yılanlar, kurbağalar, kuşlar ve balıklara âid pekçok efsâne ve kıssaları yazılıdır. Yine Talmudun beyânına göre, ormanda bir yırtıcı hayvan olup, Rum kayseri bunu görmek istemiş, bu hayvan Romaya 400 mil yaklaşınca kükremiş ve Roma şehrinin duvarları yıkılmıştır. Yine Talmudun beyânına göre, ormanda bir yaşında bir öküz, Tûr dağı kadar imiş. Çok büyük olduğu için, bunları kurtarmak Nûh aleyhisselâma çok zor gelmiş ve bunlardan sâdece birini boynuzlarından gemiye bağlamış. O zemânın Bashan (Bolan) beldesinin mâlikî olan (Avc), vücûdu çok büyük olduğu için, gemiye binememiş, o da öküzün sırtına binmiş. Bu melik Avc, dünyâ kadınlarından biri ile evlenen bir melekden doğan Amâlikahlardan imiş. Ayağı 40 mil uzunluğunda imiş. Akl ve mantığın aslâ kabûl edemeyeceği dahâ nice saf-satalar...

Yine Talmudun bildirdiğine göre, Titus ma'bede girmiş, kılıcını çekerek ma'bedin perdesini parçalamış ve perdeden kan akmış, onu cezâlandırmak için, bir sivrisinek gönderilmiş ve beynine girmiş. Titusun beyninde sinek güvercin gibi oluncaya kadar büyümüş. Titus ölünce kafası açılmış, sivrisineğin bakırdan bir ağzı ve demirden ayakları olduğu görülmüş imiş.

Hahamların öğrettiği şeylere i'tirâz edenlerin cezâlandırılacağı, bir yehûdî, bir yabancı yanında bir yehûdînin aleyhine şahidlik yaparsa, la'netleneceği, bir yehûdînin yabancıya karşı yaptığı yemînin hükmü olmadığı, yine Talmudun beyânlarındandır.

Talmudun Hoşem hamışpat, Yoreh deah, Sultan Arah kısımlarında, (Yehûdî olmıyan kimselerin kanını akıtmak Allaha kurban takdim etmektir), (Yehûdîlik maksad ve gâyesi için işlenen bütün günâhlar, gizli olmak şartı ile mubâhdır), (Yalnız yehûdî olanlara insan gözü ile bakılır. Yehûdî olmayanlar birer hayvandır), (Allah dünyânın bütün servetini sâdece yehûdîlere tahsîs etmiştir), (Hırsızlık etmeyiniz emri sâdece yehûdîler içindir. Diğer milletlerin canları ve malları halâldir), (Yehûdî olmıyanların ır-

zı, nâmûsu halâldir. Zinâ etmiyeceksin emri yehûdiler içindir), (Yehûdî olmayanın, malını çalan ve işini elinden alan bir yehûdî, iyi bir iş yapmıştır), (Emrlerimizi, yehûdî olmıyan birine haber vermek, bütün yehûdîleri katl edilmeleri için ihbâr etmekle aynıdır. Yehûdî olmıyanlar, kendileri için öğrettiğimiz şeylerden ma'lûmât sâhibi olunca bizi sürgün ederler), (Zirâatden dahâ aşığı bir iş yoktur) gibi cümleler vardır.

Talmudda, yehûdîlerin bekledikleri Mesîh için, (Mesîh, yehûdî olmıyanları, harb arabalarının tekerlekleri altında ezecektir. Büyük harb olacak ve insanların üçde ikisi ölecektir. Yehûdîler gâlib olacak, mağlûb olanların silâhlarını yedi sene yakacak olarak kullanacaklardır.

Diğer milletler yehûdîlere itâat edeceklerdir. Mesîh hristiyanları kabûl etmiyecek ve onları temâmen imhâ edecekdir. Bütün milletlerin hazîneleri yehûdîlerin ellerine geçecek, yehûdîler çok zenginleşecekler. Hristiyanlar yok edilince, diğer milletlerin gözleri açılacak, onlar da yehûdî olacaklardır. Böylece yehûdîler dünyâya hâkim olacak, dünyânın hiç bir yerinde yehûdî olmıyan kimse kalmıyacaktır) demektedir.

TENBÎH 1 – İşbu (**Cevâb veremedi**) kitabı gösteriyor ki, hristiyanlar ve yehûdîler, her zemân müslimânlara saldırmış, kitabları ile, radyo ve televizyonları ile ve devlet kuvvetleri ile, islâmiyeti yok etmeğe çalışmışlardır. Bu saldırılarının başarılı olması için, önce islâm ilmlerini, islâm âlimlerini yok etmişler, gençlerin dinden habersiz, câhil yetişmelerini sağlamışlardır. Hristiyan misyonerlerinin ve hâin komünistlerin tuzaklarına düşerek, onların hîlelerine, yalanlarına aldanan, islâmiyyetin meziyyetlerini, üstünlüklerini ve ecdâdının şanlı, şerefli başarılarını öğrenmekden mahrûm bırakılan müslimân evlâdlarından ba'zıları, zemânla söz ve yazı sâhibi oldular. Ötede beride, câhilce, ahmakca konuşmağa başladılar. Meselâ, (Dedelerimiz çöl kanûnlarına tâbi' olmuş, islâmın akllara, fikrlere vurduğu kara zincirler içinde hareketsiz kalmış, ilk çağ hayâtı yaşamışlar. Öldükden sonra, dirilmek varmış. Cennetlerde ni'metler, eğlenceler, Cehennemde ateşde yanmak varmış gibi telkînler altında dünyâdan soğutulmuş, tanrı dedikleri, ne olduğu belirsiz birisine tevekkül ederek, tenbel, miskin, hayvan gibi yaşamışlar. Biz onlar gibi gerici değiliz. Üniversiteyi bitirdik. Avrupa ve Amerika medeniyetini, bunların fende, teknikteki ilerlemelerini ta'kîb ediyoruz. Zevk ve eğlence içinde yaşıyoruz. Nemâz, oruc gibi şeylerle zemânımızı öldürmüyoruz. İlerici, aydın kimsenin câmi'de, Mekke'de işi ne? Oğlan, kız bir arada, çalgı, şarkı, içki, kumar,....., gibi zevkler, eğlen-

celer bırakılıp da, nemâz, oruc, mevlid gibi can sıkıcı şeylerle ömür çürütülür mü? Cenneti, Cehennemi kim gitmiş, kim görmüş. Yaşadığımız tatlı hayât, bir vehm, bir hayâl için terk edilir mi?) diyorlar. Hâlbuki, özendikleri, övündükleri dünyâ hayâtı geçip gitmekte, hayâl olmakta, sevdiklerinden ayrılmaktadırlar. Bu zevallı kimselerin, imrendikleri, aydın, ilerici, modern dedikleri Avrupalı, Amerikalı devlet, siyâset, fen adamlarının ve benzemeğe özendikleri milyonlarca batılının, öldükten sonra dirilmeğe, Cennete, Cehenneme, Allahü teâlâyâ ve Peygamberlere inandıklarını, her pazar günü akın akın kiliselere giderek ibâdet ettiklerini, bu kitâbımızdan öğrenerek, insâfa gelmelerini, aldatılmış olduklarını anlamalarını dileriz.

TENBÎH 2 – Hıristiyanların ellerinde bulunan dört İncil kitâbının Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olan İncil olmayıp, papazların yazdığı târîh kitâbı oldukları, yehûdîlerin okudukları Tevrât ve Talmûdun da, hahamların uydurdıkları yazılarla dolu olduğu, bu kitâbımızda vasıkalarla isbât edilmiştir. Kur'ân-ı kerim ise, Allahın sevgili peygamberi olduğu, sayısız mu'cizelerle meydânda olan Muhammed aleyhisselâmın getirdiği Allah kelâmı olduğu, güneş gibi meydândadır. Akli ve ilmi olan hıristiyanların ve yehûdîlerin bu hakikatları anlayarak seve seve müslimân olduklarını gazetelerde hergün okuyoruz.

MEDENİYYET NEDİR? **(İlericilik, gericilik)**

Müslimânların öğrenmeleri farz olan bilgilere (**İslâm ilmleri**) denir. İslâm ilmleri ikiye ayrılır: (**Din bilgileri**), (**Fen bilgileri**). Din bilgilerinden birisi, ahlâk ilmidir.

İslâmiyyetin bildirdiği güzel ahlâk sâhibi olan ve zemânının fen bilgilerinde ya'nî islâmın iki bilgisinde yükselmiş olan millete (**Medenî**) denir. Fende ilerlemiş, ağır sanâyî' kurmuş, fekat islâm ahlâkından mahrûm olan millete, (**Zâlim**) ya'nî gerici, eşkiyâ, diktatör denir. Fen ve san'atda geri ve islâm ahlâkından mahrûm olanlara (**Vahşi**), âdî denir. (**Medeniyyet**) ta'mîr-i bilâd ve terfîh-i ibâddır. Ya'nî, şehirler yapmak ve insanlara hizmetdir. Bu da, fen ve san'at ve güzel ahlâk ile olur. Kısacası, fen ve san'at ile güzel ahlâkın birlikte olmasına (**Medeniyyet**) denir. Medenî insan, fen ve san'ati, insanların hizmetinde kullanır. Zâlimler ise, insanlara işkence yapmakta kullanır. Görülüyor ki, hakîkî müslimân, medenî, ilerici bir insandır. Hıristiyan, yehûdî ve komünist [ya'nî dinsiz], gerici, şakî ve zevallı bir kimsedir.

BİR ŞEHİDİMİZİN SON SÖZLERİ

ŞEHİDİN KİMLİĞİ:

İSMİ	: M.Tevfik
RÜTBESİ	: Kolağası (Ön. Yzb.)
GÖREVİ	: Bölük Komutanı
BABA ADI	: Alî Rızâ
DOĞUM TÂRİHİ	: 1296 (1881)
DOĞUM YERİ	: İstanbul

2 Hazîran 1916 da bir İngiliz mermisi ile yaralanmış ve Çanak-kale Askerî Hastahânesinde şehîd olmuştur.

OVACIK KARÎBİNDEKİ ORDUGÂHDAN 18 MAYIS 1331-PAZARTESİ

(1915)

Sebeb-i hayâtım, feyz-ü refikim,
Sevgili Babacığım, Vâlideciğim;

Arıburnunda ilk girdiğim müdhiş muhârebede sağ yanımdan ve pantolonumdan hâin bir İngiliz kurşunu geçti. Hamd olsun kurtuldum. Fekat, bundan sonra gireceğim muhârebelerden kurtulacağıma ümmîdim olmadığından, bir hâtıra olmak üzere şu yazılarımı yazıyorum:

Cenâb-ı Hakka hamd-senâlar olsun ki, beni bu rütbeye kadar îsâl etdi. Yine mukadderât-i ilâhîye olarak beni asker yaptı. Siz de ebeveynim olmak dolayısıyla, beni mukaddes dînimize ve vatan ve millete hizmet etmek için ne sûretle yetiştirmek mümkün ise, öylece yetiştirdiniz. Sebeb-i feyz-ü refikim ve hayâtım oldunuz. Cenâb-ı Hakka ve sizlere çok teşekkürler ederim.

Şimdiye kadar milletin bana verdiği parayı bugün hak etmek zemânıdır. Vazîfe-i mukaddese-i dîniyye ve vataniyyeyi ifâya cehd ediyorum. Rütbe-i şehâdete su'ûd edersem, Cenâb-ı Hakkın en sevgili kulu olduğuma kanâat edeceğim. Asker olduğum için, bu her zemân benim için pek yakındır, sevgili babacığım ve vâlideciğim. Göz bebeğim olan zevcem Münevveri ve oğlum Nezîhçigimi evvelâ Cenâb-ı Hakkın, sâniyen sizin himâyenize tevdi'

ediyorum. Onlar hakkında ne mümkün ise, lutfen yapınız! Oğlumun ta'lîm ve terbiyesine ve sâlih bir müslimân olarak yetişmesine siz de refîkamla birlikde lutfen sa'y ediniz. Servetimizin olmadığı ma'lûmdur. Mümkün olandan fazla bir şeyi isteyemem. İstesem de pek beyhûdedir. Refîkama hitâben yazdığım melfûf mektûbu lutfen kendi eline veriniz. Fekat çok müteessir olacaktır. O teessürü izâle edecek veçhile veriniz. Ağlayacak, üzülecek, tabî'î tesellî ediniz. Mukadderât-ı ilâhiye böyle imiş. Matlûbât ve düyûnâtım hakkında refîkamın mektûbuna lef etdiğim deftere ehemmiyyet veriniz! Münevverin hâfızasında ve yâhud kendi defterinde mukayyed düyûnât da doğrudur. Münevvere yazdığım mektûbum dahâ mufassıldır. Kendisinden sorunuz.

Sevgili babacığım ve vâlideciğim! Belki bilmeyerek size karşı birçok kusûrlarda bulunmuşumdur. Beni afv ediniz! Hakkınızı halâl ediniz! Rûhumu şâd ediniz. İşlerimizin tasfiyesinde refîkama muâvenet ediniz ve mu'în olunuz.

Sevgili hemşirem Lutfiyecığım.

Bilirsiniz ki sizi çok severdim. Sizin için, sa'yimin yetdiği nisbetde ne yapmak lâzımsa isterdim. Belki size karşı da kusûr etmişimdir. Beni afv et, mukadderât-i ilâhiye böyle imiş. Hakkımı halâl et, rûhumu şâd et! Yengeniz Münevver hanımla oğlum Nezihe sen de yardım et!

Hepiniz, hergün beş vakt nemâz kılınız! Bir nemâzı kaçırmamağa çok dikkat ediniz. Rûhuma Fâtiha okuyarak beni sevindiriniz! Sizi de Cenâb-ı Hakkın lutf ve himâyesine tevdi ediyorum.

Ey akrabâ ve ehibbâ ve eviddâ cümlenize elvedâ! Cümleniz hakkınızı halâl ediniz. Benim tarafımdan cümlenize hakkım halâl olsun. Elvedâ, elvedâ! Cümlenizi Cenâb-ı Hakka tevdi' ve emânet ediyorum. Ebediyyen Allahü teâlâyâ ısmarladım. Sevgili babacığım ve vâlideciğim.

*Üç nişân olur Velîlerde, demiş, erbâb-ı dil,
biri ol ki, görenin gönlü ona mâil olur.*

*Onun ikinci nişânı, oldur ki, iyi bil,
her ne dese, dinleyenler, sözüne kâil olur.*

*Üçüncüsüne gelince, cümle a'zâsı onun,
hayrlı iş ve edeb ile, her zemân, âmil olur.*

147. ci MEKTÛB TERCEMESİ

Hindistânın büyük âlimlerinden, mürşid-i kâmil Muhammed Ma'sûm Fârûkî^[1] "rahmetullahi aleyh", (**Mektûbât**)ının birinci cildi yüz kırkyedinci mektûbu, Mîr Muhammed Hâfiye yazılmıştır. Fârisî olarak buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, sizi ve bizi, habîbi, sevgilisi ve Peygamberlerin en üstünü Muhammed aleyhisselâma tâbi' olmakla şereflendirsin! Ey merhametli kardeşim! Dünyâ hayâtı çok azdır. Ebedî ve sermedî olan âhiret hayâtında, dünyâda yaptıklarımızın karşılıklarını göreceğiz. Bu dünyâda en mes'ûd kimse, kısa ömründe, âhirete yarayacak işleri yapan, uzun olan âhiret yolculuğuna hâzırlanan kimsedir. Allahü teâlâ, size insanların ihtiyâclarını karşılayacak, onları adâlete ve râhata kavuşuracak bir makâm, bir vazîfe ihsân etmiştir. Bu büyük ni'mete çok şükr ediniz! Buna şükr etmek, Allahü teâlânın kullarının ihtiyâclarını karşılamakla olur. Kullara hizmet etmeniz dünyâ ve âhiret derecelerine kavuşmanıza sebep olacaktır. Bunun için, Allahü teâlânın kullarına iyilik etmeğe, güler yüz, tatlı dil ve güzel huy ile onlara kolaylık göstermeğe çalışınız! Bu çalışmanız, Allahü teâlânın rızâsını kazanmanıza ve âhiretde yüksek derecelere kavuşmanıza sebep olacaktır. Hadîs-i şerîfde, (**İnsanlar Allahü teâlânın iyâlidir, kullardır. Kullarına iyilik edenleri çok sever**) buyuruldu. Müslimânların ihtiyâclarını karşılamanın ve onları sevindirmenin ve güzel huylu ve yumuşak ve sabırlı olmanın fazîletini ve sevâblarını bildiren hadîs-i şerîfler çoktur. Bunlardan birkaçını yazıyorum. Dikkat ile okuyunuz. Ma'nâsını iyi anlayamadığınız olursa, dînini iyi bilen ve dînine sarılmış olan hakîkî âlimlerden sorunuz.

Bir hadîs-i şerîfde, (**Müslimân, müslimânın kardeşidir, ona zulm etmez. Onu sıkıntıda bırakmaz. Kardeşine yardım edene, Allahü teâlâ yardım eder. Kardeşinin sıkıntısını giderenin, Allahü teâlâ kıyâmet günü sıkıntısını giderir. Bir müslimâmı sevindireni, Allahü teâlâ kıyâmet günü sevindirir**) buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, (**Din kardeşine yardım edenin yardımcısı,**

[1] Muhammed Ma'sûm, 1079 h.=1668 m. senesinde Serhend şehrinde ve-fât etdi.

Allahü teâlâdır) buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, ba'zı kullarını insanların ihtiyâclarını karşılamak için yaratmıştır. Derdli olanlar, bunlara sığınır. Bunlar kıyâmet gününün azâbından emîndirler)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, ba'zı kullarına çok ni'metler vermiş, bunları derdli kullarına derman için sebep yapmıştır. Bu ni'metleri muhtâc olanlara vermezlerse, ellerinden alıp, başkalarına verir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Din kardeşinin ihtiyâcını karşılayana, on sene i'tikâf sevâbı verilir. Allah rızâsı için bir gün i'tikâf eden ile Cehennem ateşi arasında üç hendek uzaklık vardır. İki hendek arası, şark ile garb arası gibi uzaktır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir din kardeşinin ihtiyâcını karşılayan kimseye Allahü teâlâ, yetmişbeş bin melek gönderir. Sabâhdan akşama kadar onun için düâ ederler. Akşam ise, sabâha kadar düâ ederler. Her adımı için bir günâhı afv olur ve bir derece yükseltir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir mü'min kardeşinin ihtiyâcını karşılamak için giden kimseye, her adımı için yetmiş sevâb verilir ve yetmiş günâhı afv olunur. Onu sıkıntıdan kurtarmca, anadan doğmuş gibi günâhlarından kurtarılır. Bu yardımı yaparken ölürse, hesâbsız olarak Cennete girer)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir din kardeşinin sıkıntısını gidermek için, onunla hükûmete [mahkemeye] giderse, sırât köprüsünü ayağı kaymadan geçenlerden olur)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Amellerin, ibâdetlerin efdali, en kıymetlisi, bir mü'mini sevindirmek veyâ elbise vermek veyâ aç ise doyurmak veyâ herhangi bir ihtiyâcını karşılamaktır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Farzlardan sonra, amellerin en kıymetlisi, bir müslimânı sevindirmekdir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir kimse, mü'min kardeşini sevindirince, Allahü teâlâ bir melek yaratır. O kimse ölünceye kadar bu melek hep ibâdet eder. Ölüp kabre konunca, yanına gelerek, beni tanıyormusun der. Hayır, sen kimsin deyince, bir müslimâna vermiş olduğun sevincim. Bu gün seni sevindirmek ve süâl meleklerine cevâb verirken yardımcı olmak ve cevâblarına şehâdet etmek için, şimdi sana gönderildim. Kabrde ve kıyâmetde sana şefâ'at**

edeceğim. Sana Cennetdeki makâmımı göstereceğim der) buyuruldu. Çok kimsenin Cennete girmesine sebep olan şey nedir denildikde, **(Takvâ, ya'nî harâmlardan sakınmak ve güzel huylu olmakdır)** buyuruldu. Çok kimsenin Cehenneme girmesine sebep olan şey nedir denildikde, **(Dili ve fercidir. Ya'nî tenâsül uzvudur)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Mü'minlerden î mânî kâmil [temâm] olanı, huyu güzel ve zevcesine karşı yumuşak olandır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir kul, güzel ahlâkı sebebi ile âhîretde yüksek derecelere kavuşur ve ibâdetlerine kat kat fazla sevâb verilir. Kötü huy, insanı Cehennemin derin tabakalarına sürükler)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(İbâdetlerin en kolayı ve en hafîfi, az konuşmak ve güzel huylu olmakdır)** buyuruldu.

Bir kimse, Resûlullahın karşısına gelip, Allahü teâlânın çok sevdiği amel nedir deyince, **(Güzel huylu olmakdır)** buyurdu. Sağ tarafından gelip, tekrâr sorunca, **(Güzel huylu olmakdır)** buyurdu. Sol tarafından gelip sorunca, yine **(Güzel huylu olmakdır)** buyurdu. Sonra, dolaşp arkadan sorunca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mübârek yüzünü buna çevirerek, **(Niçin anlamıyorsun? Güzel huy, elden geldiği kadar kızmamak demektir)** buyurdu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Haklı olduğu hâlde dahî, münâkaşa etmeyen kimseye, Cennetin kenârında bir köşk verilecektir. Latife [şaka] olarak dahî, yalan söylemiyene, Cennetin ortasında bir köşk verilecektir. Güzel huylu olana, Cennetin en yüksek yerinde bir köşk verilecektir)** buyuruldu.

Hadîs-i kudsîde, **(Bütün dinler içinde, bu dîni seçtim. Bu din, cömerdlik ile ve güzel huy ile temâm olur. Bu dîni, her gün, bu iki si ile temâmlayınız!)** buyuruldu.

Hadîs-i şerîfde, **(Güzel huy, ılık suyun buzu erittiği gibi, günâhları eritir. Kötü huy, sirkenin balı bozduğu gibi, ibâdetleri bozar)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ refîktir. Her işinde yumuşak huylu olanı sever)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ yumuşak huyu sever, böyle kimseye hep yardım eder. Aksine, sert kimseye yardım etmez)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Cehenneme girmeyecek olan, Cehennem ateşinin yakmayacağı kimse, yumuşak huylu olan ve herkese kolaylık gösterendir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, acele etmeyi sever. Acele şeytândandır. Allahü teâlâ, hilmi, ya'nî yumuşak huylu sever)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Hilm sâhibi kimse, gündüzleri oruc tutan, geceleri nemâz kılan kimsenin derecesine kavuşacaktır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Gadab [kızgınlık] zemânında, yumuşak davrananı Allahü teâlâ çok sever)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Sert olana karşı yumuşak davrananı ve zulm yapanı afv edeni ve kendisini mahrûm bırakana ihsân yapanı ve kendisini aramayı ziyâret edeni, Allahü teâlâ yüksek derecelere kavuşduracak ve Cennetde köşkler ihsân edecektir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Kahraman, güreşde, yarışda kazanan değildir. Gadab zemânında, nefisine hâkim olandır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Güler yüzle selâm verene sadaka sevâbı verilir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Din kardeşini güler yüzle karşılamak ve emr-i ma'rûf yapmak ve nehy-i anil-münker yapmak ve din bilgileri unutulduğu, dalâletin, [dinsizliğin] yayıldığı zemânda, bir kimseyi dalâletden kurtarmak ve yollardan, meydânlardan taş, diken, kemik ve çöpleri kaldırmak ve susuz kalanın su kabını doldurmak, hep sadakadır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Cennetde, dışardan içerisi ve içerden dışarı görülen köşkler vardır. Bunlar, tatlı sözlü olanlara ve açları doyuranlara ve herkes uykuda iken nemâz kılanlara verilecektir)** buyuruldu.

Bu hadîs-i şerîfler, **(Tergîb ve Terhîb)** kitâbından alındı. Bu kitâb, kıymetli hadîs kitâblarındandır.^[1] Allahü teâlâ, hepimize bu hadîs-i şerîflere uymak nasib eylesin. Hâli, hareketleri bunlara uyan kimse, Allahü teâlâyâ, çok şükr eylesin. Hâli uymayan da, bu hadîs-i şerîflere uymak için, Allahü teâlâyâ yalvarsın. Hâli uy-

[1] Bu kitâbı yazar Abdülazîm Münzirî Kayrevânî şâfi'î, 656 [m. 1258] de vefât etmiştir.

gun olmayanın kusûrunu anlaması da, büyük bir ni'mettir. Kusûrlu olduğunu anlamayan, bunun için üzülmeyen kimsenin dîni, îmânı za'îf olduğu anlaşılır.

83. cü MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûm hazretleri, ikinci cildin seksenüçüncü mektûbunda, Mirzâ Muhammed Sâdika, fârisî olarak buyuruyor ki: İki ni'meti ve kazâ ve kader mes'elesini şerh etmektedir. Bu iki ni'mete kavuşan kimsede, hiç zevk ve hâl bulunmasa, bunun için hiç üzülmemelidir. Bu iki ni'metden birisi, dînin sâhibi olan Muhammed aleyhisselâma tâbi' olmaktır. İkincisi, üstâdını, mürşidini sevmektir. Bu iki ni'met, insanı bütün se'âdetlere ve feyzlere kavuşturur. Bu iki ni'metden birisi noksan ise, sonu felâket olur. İlmin, amelin, kerâmetlerin bol olması, bunu felâketlerden kurtarmaz. Bu iki ni'metin bozulmasına, elden çıkmasına sebep olan en zararlı, en tehlikeli şey, dinsiz ve mezhebsiz kimselerle ve bunların kitâbları [gazeteleri] ve her dürlü yayınları ile berâber olmaktır. Böyle bozuk kimselerden, arslandan kaçır gibi kaçmalıdır. Ehl-i sünnet âlimlerinin [îmânı ve ibâdetleri bozuk olmayan hakîkî müslimânların] kitâblarını okumalıdır. Büyükle-
rin kitâblarını okumak isteyenlere, İmâm-ı Rabbânînin **Mektûbât**ını okumak çok fâidedir^[1]. [Hakikat Kitâbevinin çıkardığı kitâblar, bu doğru âlimlerin kitâblarından terceme edilmiştir. İslâmiyeti doğru olarak öğrenmek isteyenlere bu kitâbları tavsiye ederiz.]

Kazâ ve kader bilgileri çok nâzik, ince ve anlaması güçtür. Bunları konuşmak ve münâkaşa etmek, hadîs-i şerîflerle yasak edilmiştir. Müslimânların vazîfesi, Allahü teâlânın emrlerini ve yasaklarını öğrenmek ve bunlara uygun yaşamaktır. Kazâ ve kadere inanmamız emr olundu. Bunları incelememiz emr olunmadı. Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği kadar öğrenmemiz ve inanmamız lâzımdır. Bu hakîkî âlimler [islâm bilgilerinin müte-hassısları] buyuruyor ki, Allahü teâlâ insanların, hayr ve şer, bütün yapacaklarını ezelde biliyordu. Vaktleri gelince, bunların yaratılmasını irâde etmekte ve yaratmaktadır. Onun yaratmasına **(takdîr)** denir. [Ezeldeki ilme kader denir. Kader, ilm-i ezeldir. Emr-i ezeli değildir.] Hâlık ve mûcid yalnız Odur. Ondan başka yaratıcı yokdur. Hiç bir insan, hiç birşey yaratamaz. **(Mu'tezi-**

[1] İmâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkî, Hindistânda yetişen Ehl-i sünnet âlimlerinin ve Evliyânın en büyüklerindedir. 1034 [m. 1624] senesinde Serhend şehrinde vefât etmiştir.

le ve **(Kaderiyye)** denilen câhil ve ahmak kimseler, kazâ ve kade-re inanmadılar. İnsan, dilediğini, kendi gücü ile yaratmaktadır dediler. Böyle, kâfir olan kimseler, zemânımızda çoktur.

Hayr ve şer, herşeyin yaratılmasında, insanın irâdesinin ve ihtiyârının da te'sîri vardır. İnsan bir şey yapmak ister, Allahü teâlâ da isterse, o şeyi yaratır. İnsanın irâdesine, dilemesine **(kesb)** denir. Demek ki, insanların yaptığı her hareket, her iş, insanın kesbi ve Allahü teâlânın yaratması iledir. Adam öldürene kıyâmetde azâb yapılması, onu kesb ettiği içindir. **(Cebriyye)** denilen kimseler ise, insanın kesbini, irâdesini inkâr etdiler. İnsan istese de, istemese de, her hareketini, her işini Allah yaratır. İnsanın her işi, ağaç yapraklarının rüzgârdan sallanması gibidir dediler. Her şeyi Allah zorla yapıyor. İnsan hiç bir şey yapamaz zannettiler. Böyle söylemek küfrdür. Böyle inanan kâfir olur. Bunlara göre, iyi iş yapanlara kıyâmetde sevâb verilir. Günâh işleyenlere, azâb yapılmaz. Kâfirlere, âsîlere, fâsiklara azâb yapılmaz. Çünkü, bu günâhları yapan hep Allahü teâlâdır. Bunlar, günâh işlemeğe mecbûr olmuşlardır dediler. Bütün Peygamberler, böyle inananlara la'net etdi. Elin, yağın titremesi ile, irâde ederek hareket ettirilmesi, bir olur mu? **(Hicr)** sûresinin 92 ve 93. üncü âyetlerinde meâlen, **(Allahü teâlâ onların yaptıklarının hepsini soracaktır)** buyuruldu. **(Vâkı'a)** sûresinin 24. üncü âyetinde meâlen, **(Yaptıklarının cezâsını çekeceklerdir)** buyuruldu. **(Kehf)** sûresinin 29. üncü âyetinde meâlen, **(İsteyen îmân etsin, dileyen inkâr etsin. İnkâr edenlere Cehennem ateşini hâzırladık)** buyuruldu. **(Nahl)** sûresinin 33. üncü âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ, onlara zulm etmez. Onlar, kendilerine zulm ediyorlar)** buyuruldu. Ba'zı mezhebsizler, zındıklar, Allahü teâlânın emrine ve yasaklarına uymak zahmetinden kurtulmak için ve günâhlarından dolayı azâb çekmemek için, insanların irâdesi, kesbi bulunduğuna inanmıyorlar.

Allahü teâlâ kerîmdir, merhameti sonsuzdur. İnsanlara hep fâideli olan şeyleri ve yapabilecekleri kadar emr etmiştir. Zarârlı olanları yasak etmiştir. **(Bekara)** sûresinin 286. ıncı âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ insanlara kolay yapacakları şeyleri emr etdi)** buyuruyor. İnsanda irâde bulunduğuna inananlara, çok şaşılır. Bunlar, kendilerine itâ'at etmeyenlere, sıkıntı verenlere niçin kızıyorlar? Oğullarını ve kızlarını niçin terbiye etmeğe uğraşıyorlar? Zevcelerini kötü yolda görseler, niçin kızıyorlar? Niçin, bunların irâdesi yokdur, mecbûrdurlar diyerek, hoş görmüyorlar? Dünyâda her kötülüğü yapıp, âhiretde azâb görmemek için böyle inanıyorlar. Hâlbuki, **(Tûr)** sûresinin 7. inci âyetinde

meâlen, **(Rabbin elbette azâb yapacaktır. Ondan kurtuluş yoktur)** buyuruldu.

Kaderiyye, kazâ ve kaderi inkâr etdikleri için, cebriyye de, irâdeyi inkâr etdikleri için, doğru yoldan ayrıldılar. Bid'at sâhibi oldular. Doğru yol, ikisinin arasında olan **(Ehl-i sünnet ve cemâat)** fırkasının inandığı yoldur. Bu hak yolda olanlara **(sünnî)** denir. Ehl-i sünnet fırkasının reîsi olan imâm-ı Ebû Hanîfe, imâm-ı Ca'fer Sâdıkdan^[1] sordu "radıyallahü anhümâ": (Ey Resûlullahın torunu! Allahü teâlâ insanların hareketlerini, bunların irâdesine mi bırakmıştır. Yoksa, herşeyi cebr ile mi yaptırmaktadır?) dedi. Cevâbında buyurdu ki, (Allahü teâlâ, kendi hakkını kullarına bırakmaz ve onlara zor ile yaptırdır, azâb etmesi, Onun adâletine yakışmaz). Kâfirler diyor ki, (Allahü teâlâ, bizim kâfir, müşrik olmamızı istedi. Onun istediği oldu). **(En'âm)** sûresinin 148. inci âyetinde meâlen, **(Müşrikler diyor ki, Allah bizim ve babalarımızın müşrik olmamızı istemeseydi...)** buyurulmakta ve **(Bunlardan evvel gelenler de, inanmadıkları için, kendilerine azâb yaptık)** cevâbını vermektedir. Müşrikler, bu sözleri, özer olarak söylemiyorlar. Böyle söylemeleri, azâbdan kurtulmaları için değildir. Bunlar, şirklerinin, küfrlerinin kötü olduklarını bilmiyorlar. Allahü teâlânın her dilediği iyidir, irâde ettiği şeylerin hepsinden râzıdır. Râzı olmasaydı irâde etmezdi. Bizim şirkimizden de râzı olması, bize azâb yapmaması lâzımdır, demektedirler. Hâlbuki, Allahü teâlâ küfrden, şirkden râzı olmadığını Peygamberleri ile bildirdi. Küfrün kabîh olduğunu ve kâfirlerin mel'ûn olduklarını, bunlara sonsuz azâb yapacağını bildirdi. Irâde edilen şeyden râzı olmak lâzım gelmez. Allahü teâlâ küfrü ve isyânı irâde eder, yaratır. Fekat, bunlardan râzı değildir. Bunlardan râzı olmadığını, Kur'ân-ı kerîmde açıkca bildirmiştir. Belki de, müşriklerin böyle söylemeleri, Peygamberlerle alay etmek için idi.

Süâl: Allahü teâlâ, hayr ve şerri ezelde takdîr etmiş, bilmiştir. Bildiğine göre irâde etmekde ve yaratmaktadır. İnsanın irâdesi aradan kalkmaktadır. İnsanlar hayrı ve şerri yapmakda mecbûr olmuyor mu?

Cevâb: Allahü teâlâ, ezelde, insanın kendi irâdesi ile yapacağını bilmiştir. Allahü teâlânın böyle bilmesi, kulda irâde ve ihtiyâr olmadığını göstermez. Allahü teâlâ, insanın hâricinde olan birçok şeyleri de ezeldaki takdîrine uygun olarak yaratmaktadır. İn-

[1] İmâm-ı Ca'fer Sâdık, Resûlullahın torunu olan imâm-ı Hüseyin torununun oğludur.

san, hareketlerinde mecbûr olsaydı, Allahü teâlâ da, bütün yaratıklarında mecbûr olurdu. Görülüyor ki, Allahü teâlâ muhtârdır, ya'nî mecbûr değildir, insan da muhtârdır.

110. cu MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûmun "rahmetullahi aleyh", Abdülhakîm ismindeki bir talebesine yazdığı, ikinci cildin yüzonuncu mektûbunun, fârisîden tercemesi şöyledir: İ'tikâdı ve ameli bozuk olan kimse ile görüşmemeli, bid'at sâhibi ile sohbet, arkadaşlık yapmamalıdır. Yahyâ bin Mu'âz Râzî, 258 [m. 872] de vefât etmiştir. Buyuruyor ki, (Üç sınıf kimse ile sohbet etme: Gâfil olan âlimler ile ve hep dünyâ kazancını düşünen hâfızlar ile ve din câhili olan şeyhler ile). Şeyh olarak tanınan bir kimsenin sözleri, işleri, hareketleri, ahkâm-ı islâmiyyeye uygun olmaz ise, sakın, sakın, ona yaklaşma! Hattâ, onun bulunduğu şehrden, köyden kaç! O, gizli, sinsi bir hırsızdır. İnsanın dînini, imânını çalar. İnsanı şeytânın tuzağına düşürür. Hârikalar, kerâmetler gösterse, dünyâya bağlı olmadığı görünse de, arslandan kaçır gibi, ondan uzaklaş! Tesavvuf yolunun mütehasıslarından Cüneyd-i Bağdâdî, 298 [m. 910] da vefât etmiştir. Buyuruyor ki, (Tesavvuf ehli olduğunu söyleyenler çoktur. Bunlar içerisinde, yalnız Resûlullaha tâbi' olanlar doğrudur). Yine buyurdu ki, (Kur'ân-ı kerîme ve hadîs-i şerîflere tâbi' olmıyan kimseyi, Allah adamı sanmayınız!). Yine buyuruyor ki, (İnsanı, Allahın rızâsına, sevgisine kavuşduran yol, kitâba ve sünnete bağlı olanların gitdikleri yoldur.) Sözleri, işleri ve ahlâkı, Resûlullahın yoluna uygun olmıyan, [âilesini, kızlarını, bu yola bağlamıyan] kimseyi Velî, Allah adamı zan etmeyiniz! Yehûdiler, papazlar ve Berehmen denilen Hind din adamları da, çok tatlı konuşur, kötülüklerden uzak görünürler. Bunların sözlerine, görünüşlerine aldanmamalıdır. Dünyâya düşkün olmadığına ve hârikalar göstermesine ve tevhîd-i vücûdî üzerindeki sözlerine aldanmayınız! Ebû Ömer Sülemî diyor ki, (Ahkâm-ı islâmiyyeye uymıyan her söz, her hâl, zararlıdır. Tesavvuf, ahkâm-ı islâmiyyeye uymağa çalışmaktır. Doğru ile yalancıyı ayıran tek nişan, Resûlullaha uymaktır. Ona uygun olmıyan zühd, tevekkül, tatlı sözlerin hiç kıymeti yoktur. İslâmiyyete uygun olmıyan zikrlerin, fikrlerin, zevklerin ve kerâmetlerin hiç fâidesi olmaz.) [Abdullah-i Dehlevî "kuddise sirruh" 1240 h. [m. 1824] de Delhîde vefât etdi. Onikinci mektûbda buyuruyor ki, (Tarîkata giren kimse, vazîfelerine devâm etmezse tarîkattan çıkmış olur.)] Kerâmet, açlık çekenlerde, nefse uymıyanlarda da hâsıl olur. Bunların Velî olduklarını göstermez. Abdüllah ibni Mubârek 181 [m. 797] senesinde vefât etdi. Buyuruyor ki, (İslâ-

miyyetin edeblerine uymıyan kimse, Resûlullahın sünnetine uymakdan mahrûm kalır. Sünnete uymakda gevşek davranan, farzlarla uymakdan mahrûm kalır. Farzlarda, harâmlarda gevşek olan, Velî olamaz). Bunun için, hadîs-i şerîfde, **(Harâmlara devâm, küfre sebeb olur)** buyuruldu. Ebû Saîd-i Ebül-hayr 440 h.da vefât etdi. Buna, (Falanca, su üstünde yürüyor dediler. Bu, kıymetli birşey değildir. Çöp de, saman da, su üstünde gidiyor dedi. Falanca, havada uçuyor dediklerinde, karga, sinek de uçuyor dedi. Falanca, bir anda, şehrleri dolaşıyor dediklerinde, şeytân da gidiyor. Bunlar, kıymetli olmağı göstermez. Merd olan, herkes gibi alış-veriş yapar. Evlenir. Çocukları olur. Fekat, bir ân Allahını unutmaz) buyurdu. Büyük Velî, Ebû Alî Ahmed Rodbârî 321 senesinde Mısrda vefât etdi. Bir kimse, çalgı dinliyor. Ben tesavvufda yüksek dereceye yetişdim [çalgıları, kızların seslerini dinlemek], bana harâm olmaz diyor denildikde, (Evet, Cehenneme yetişmişdir) dedi. Ebû Süleymân Abdürrahmân Dârânî, 205 h.de Şâmda vefât etdi. Buyurdu ki, (Kalbime birçok, iyi zan etdiğim şeyler geliyor. Bunları, islâmiyyet terâzîsi ile ölçmedikce, hiç ehemmiyyet vermiyorum.)

[İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh”, ikinci cildin 82. ci mektûbunda buyuruyor ki, (Dünyânın yaldızlı lezzetlerine sarılma, geçici, çabuk biten güzelliklerine aldanma! Bütün sözlerinin ve işlerinin islâmiyyete uygun olmasına çalış! Evvelâ, i’tikâdını, **(Ehl-i sünnet)** âlimlerinin kitâblarına göre düzelt! Bundan sonra, bütün hareketlerin ve ibâdetlerin, bu âlimlerin **(Fıkıh)** kitâblarına uygun olmasına dikkat et! Halâla, harâma uymak, çok mühimdir. Nâfile ibâdetlerin, farz ibâdetler yanında hiç kıymeti yokdur. Bir lira zekât vermenin sevâbı, yüzbinlerce lira nâfile sadaka vermek sevâbından katkat fazladır. Dünyânın zararlarından kurtulmak ve âhîretdeki sonsuz ni’metlere kavuşmak için [müslimân olmak lâzımdır. Ya’nî] evvelâ îmân etmek, sonra ahkâm-ı islâmiyyeye uymakdan başka çâre yokdur.) İslâmiyyet, kalb ile îmân etmek ve beden ile ahkâm-ı islâmiyyeye uymakdır. Allâhü teâlânın emr etdiğî şeylere **(Farz)** denir. Yasak etdiğî şeylere **(Harâm)** denir. Her ikisine birden **(Ahkâm-ı islâmiyye)** denir. Kalb ile îmân edilecek, inanılacak altı şeyi ve her tarafa yayılmış olup, günlük işler hâline gelmiş olan din bilgilerini meselâ nemâz kılmasını ve nemâzda okunacak fâtiha sûresini, hemen öğrenmek ve bunlara uygun yaşamak, kadın, erkek, her müslimâna farzdır. Çocuklarına öğretmek de analara, babalara farzdır. Evlenecek yaşa gelen müslimân evlâdı ve yeni müslimân olan, bunları öğrenmeğe ve uymağa ehemmiyyet vermez ise, birinci vazîfe olduğunu kabûl etmezse, kâfir olur. Buna **(Mürted)** denir. Mürted, müslimân olmamış kâfirden dahâ fenâdır. İs-

lâm ilmlerinin menbaı, kaynağı, Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerdir. Muhammed aleyhisselâmın her sözüne (**Hadîs-i şerîf**) denir. Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler arabîdir. Kur'ân-ı kerîmin ma'nâsını, yalnız Muhammed aleyhisselâm anlamış ve hepsini Eshâbına bildirmiştir. İslâm âlimleri, bunları, Eshâb-ı kirâmdan öğrenerek kitâblara yazmışlardır. Bu kitâblara (**Tefsîr**) kitâbları denir. Bu kıymetli âlimlere de (**Ehl-i sünnet**) âlimleri denir. Ehl-i sünnet âlimlerinin en üstün olanları, Tefsîr kitâblarındaki ahkâm-ı islâmiyye bilgilerini toplayıp, ayrıca yazmışlardır. Böylece, (**Fıkh**) kitâbları meydana gelmiştir. Sonradan meydana çıkan din câhilleri ve din düşmanları, kendi akllarına ve zemânlarındaki fen bilgilerine göre tefsîr ve fıkh kitâbları yazarak, gençleri aldatmışlardır. Aldananın îmânı gitmedi ise, buna (**Bid'at sâhibi**) denir. İmânı giderse, (**Mürted**) olur. Bu bozuk kitâbları okuyan, islâmiyeti değil, bunları yazanların görüşlerini, düşüncelerini öğrenir. Bu kitâblar, islâmiyeti içerden parçalamakta, (**Ehl-i sünnet**) denilen hakîkî müslimânları yok etmektedir. Bu islâm düşmanlığının başında yehûdîler ve ingilizler gelmektedir. Yehûdî kitâblarına aldananlara (**Şî'î**) denildi. İngiliz câsûslarına aldananlara (**Vehhâbî**) denildi. İngilizlerin vehhâbîliği nasıl kurduğu, (**İngiliz câsûsunun i'tirâfları**) kitâbımızda, ingilizlerin vehhâbî Sü'ûdî hükûmetini nasıl kurduğu da (**Müncid**) lugat kitâbında (Lavrence) kelimesinde yazılıdır. Şî'îler ve vehhâbîler, kitâblarındaki bozuk yazılara gençleri inandırmak için, aralarına âyetler, hadîsler ve Eshâb-ı kirâmın ve Selef-i sâlihînin sözlerini karışdırıyorlar. Bu ilâvelere, kendilerine göre yanlış ma'nâlar vererek, kitâblarının doğru olduğunu isbâta kalkışıyorlar. Gençleri şaşırtıyorlar. Kitâblarını, Ehl-i sünnetin kitâblarından ayırmak, güç oluyor. Ancak, onların bozuk i'tikâdlarını öğrenip, kitâbda gören, bu kitâbın bozuk olduğunu anlıyarak, tuzaklarına düşmekden kurtulur.

Allahü teâlâ, herşeyi nizâmlı, düzenli olarak yarattı. Kur'ân-ı kerîmde, herşeyin nizâmlı, hesâblı olduğunu bildirdi. Bu nizâma, şimdi, fizik, kimyâ, biyoloji, astronomi kanûnları diyoruz. Bu nizâmın devâmı için, herşeyi bir sebep ile yaratmaktadır. Maddeleleri, birbirlerinin yaratılmasına sebep yaptığı gibi, insanın irâdesini ve kuvvetini de sebep kılmıştır. Ba'zan, (**hârik-ul-âde**) olarak, ya'nî bu âdetinin hilâfına, sebebsiz de yaratmaktadır. Peygamberlerin düâsı ile sebebsiz yaratmasına, (**Mu'cize**) denir. İslâmiyyete uyarak, kalblerini ve nefslerini temizliyen Evliyânın düâsı ile sebebsiz yaratmasına, (**Kerâmet**) denir. Şeytân bunları aldatamaz. Açlık çekerek, sıkıntılar içinde yaşayarak, nefslerini ezip, onu kalbi aldatamaz bir hâle getiren fâsıkların ve

kâfirlerin istediklerini, sebepsiz yaratmasına (**İstidrâc**) ve (**Sihir**) denir. Sebepsiz iş yapan, gayb olan şeylerin yerlerini ve gelecekte olacak şeyleri haber veren ve cinlerle konuşan bir kimse, islâmiyyete uyuyor ise, bunun Velî olduğu anlaşılır. Uymuyorsa, kâfir olduğu, nefsini tasfiye etmiş, cilâlamış olduğu anlaşılır. Bunun kalbi mahlûkların sevgisinden temizlenmemiş, nefsi de Allahü teâlâyâ düşmanlıktan vazgeçmemiştir. Şeytân da, yanlarından ayrılmaz.

Birşeye kavuşmak isteyen bir müslimân, Allahü teâlânın âdetine uyar. Bu şeyin yaratılmasına sebep olan şeyi yapar. Meselâ, para kazanmak isteyen, san'at, ticâret yapar. Aç olan, yemek yir. Hasta olan, tabîbe koşar, ilâc alır. Dînini öğrenmek isteyen, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını okur. Hasta, câhil kimseden ilâc alırsa, şifâ bulmaz, ölür. Ehl-i sünnet olmıyan, bid'at sâhibi, mezhebsiz kimsenin bozuk, sapık din kitâbını okuyanın da, dîni, îmânı bozulur. Allahü teâlâ, din ve dünyâ ihtiyâclarına kavuşmak için, düâ etmeği de sebep yaptı. Fekat, düânın kabul olması için, müslimân olmak, Ehl-i sünnet olmak, sâlih olmak, ya'nî Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için, çalışmak. Bunun için de, harâm yoldan, kul hakkından sakınmak ve yalnız Allahü teâlâyâ yalvarmak lâzımdır. Böyle olmıyan kimse, böyle olan kimseden, ya'nî, Evliyâdan, kendisine düâ etmesini ister. Evliyâ öldükden sonra da, iştir. Kabrine gelip, dileyenlere düâ eder.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, (**İşlerinizde şaşırduğunuz zemân, kabrde olanlardan yardım isteyiniz!**) buyurdu. Şeyh-ul-islâm Ahmed ibni Kemâl, (**Hadîs-i erba'în tercemesi**)nde bu hadîs-i şerîfi îzâh etmektedir. (**Hakikat Kitâbevi**)nin neşrettiği, arabî (**Et-tevessülü bin Nebî ve bis-Sâlihîn**) ve fârisî (**Redd-i Vehhâbî**) ve türkçe (**Kıyâmet ve âhiret**) kitâblarında da uzun yazılıdır. Abdüllah-i Dehlevînin sekizinci ve yirmisekizinci ve otuzbeşinci mektûbları, bu husûsda kıymetli vesikadır. Otuzüçüncü mektûbunda, şu beyti yazmaktadır:

***Evliyâyâ Allah, öyle kudret verdi ki;
geri çevirirler, ateşlenen mermîyi.***

İngiliz câsûslarına aldanmış olan Vehhâbîler, buna inanmıyor. (**Hakikat Kitâbevi**)nin kitâbları, Vehhâbîlere cevâb vermektedir.]

Hadîs-i şerîfde, (**Bid'at sâhibleri, Cehennemdekilerin köpekleri olacaktır**) buyuruldu. [Ya'nî, köpek şeklinde, Cehenneme atılacaklardır.] Bir hadîs-i şerîfde, (**Bid'at sâhiblerini, şeytân ibâdet yapmağa sürükler. İbâdet yaparken** [Allah korkusundan] **ağlarlar**) buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, (**Allahü teâlâ, bid'at sâhible-**

rinin, nemâzlarını, oruçlarını, sadakalarını, haclarını ve umrelerini ve cihâdlarını, farzlarını ve nâfile ibâdetlerini kabûl etmez. Bunlar, yağdan kıl çekilir gibi, islâmdan çıkarlar) buyuruldu.

Günâh işleyince, hemen [kalb ile] tevbe ve [dil ile] istigfâr etmelidir. Gizli yapılan günâhın tevbesi gizli, âşikâr yapılanın tevbesi âşikâr olmalıdır. Tevbeyi geciktirmemelidir. Günâh işleyince, melekler üç sâat yazmaz. Bu zemânda tevbe edilirse, hiç yazılmaz. Tevbe edilmezse, bir günâh yazılır. Tevbeyi geciktirmek, dahâ büyük günâhdır. Ölünciye kadar, tevbe kabûl olur. Takvâyı [harâmlardan sakınmağı] ve vera'ı [şühhelilerden de sakınmağı] huy edinmelidir. Menhî [yasak] olandan sakınmak, emri yapmaktan dahâ mühimdir. Çünkü, bu yolda ilerlemekte [ya'nî kalbi temizlemekte ve nefsi ezmekte], yasaklardan sakınmak, emrleri yapmaktan dahâ fazla ilerletir, dahâ fâidelidir. İyi işleri, iyi insanlar da, fâcirler de yapar. Fekat, ancak sıddıklar, îmâmı kuvvetli olanlar, harâmlardan sakınır. Ma'rûf-i Kerhî, Sırrî Sekatînin mürşidi idi. 200 h. senesinde, Bağdâdda vefât etdi. (Kadınlara, kızlara, hattâ dişi koyuna bakmayınız!) buyururdu. Hadîs-i şerîfde, **(Kıyâmet günü, Allahü teâlânın ihsânına kavuşacakların başında, vera' ve zühd sâhibleri bulunacaktır)** buyuruldu. [Zühd, halâl malın fazlasından da sakınmaktır.] Hadîs-i şerîfde, **(Vera' sâhibi imâmın arkasında kılınan nemâz kabûl olur. Vera' sâhibine verilen hediyeye kabûl olur. Vera' sâhibi ile oturmak ibâdet olur. Onunla konuşmak, sadaka olur)** buyuruldu. [Kabûl olur, çok sevâb verilir demektir.] Hadîs-i şerîfde, **(Vera' sâhibi imâm ile kılınan iki rek'at nemâz, fâsık ile kılınan bin rek'atdan dahâ efdaldir)** buyuruldu. [Efdal, sevâbı dahâ çok demektir.] Bir işi yaparken, kalbin râhat etmezse, [sıkılırsa, çarparsa], o işi terk et! Şübhe etdiğin işleri yapmakda, kalbini müftî yap! Hadîs-i şerîfde, **(Kalbin sâkin olduğu [râhat etdiği, beğendiği] ve nefsin sıkıldığı [beğenmediği] işler, hayırlıdır. Yalnız nefsin sâkin olduğu iş şerdir)** buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Halâl ve harâm olan şeyler açık bildirilmiştir. Şühheli şeylerden sakın! Açık bildirilmiş olanlara tâbî ol!)** buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Halâl ve harâm olan şeyleri, Allahü teâlâ, açık bildirdi. Bildirmediklerini afv eder)** buyuruldu. Şühheli bir şey ile karşılaşıncı, elini göğsünün [kalbinin] üstüne koy! Çarpıntı olmazsa, o işi yap! Hadîs-i şerîfde buyuruldu ki, **(Elini kalbinin üzerine koy! Halâl olan şey yapılırken, kalb sâkin olur [râhat eder].)**

Bütün tâatlarını, ibâdetlerini kusûrlu bil! Hakkı ile yapamadığını düşün! Ebû Muhammed bin Menâzil buyurdu ki, (Allahü teâlâ, Âl-i İmrân sûresinin onyedinci âyetinde, sabr edenleri, sâ-

dıkları, nemâz kılanları, zekât verenleri ve seher vaktlerinde istigfâr edenleri medh buyurdu. Hepsinden sonra, istigfâr edenleri bildirmesi, insânın, her ibâdetini kusûrlu görüp, dâimâ istigfâr etmesi içindir). Ca'fer bin Sinân “kuddise sirruh” (İbâdet yapanların kendilerini beğenmeleri, fâsıkların günâhlarından dahâ kötü ve dahâ zararlıdır) buyurdu. İmâm-ı Mürteiş, Ramezân-ı şerîfin yirmisinden sonra, câmi'i kebîrde i'tikâf yapardı. Dışarda görenler, câmi'den çıkmasının sebebini sorduklarında, (Hâfızların, kendilerini beğendiklerini görüp, onlardan kaçdım) buyurdu.

Kendinin ve âilesinin nafakasını temîn için çalışmak câizdir. Böyle çalışanlar, hadîs-i şerîflerde medh olundu. Selef-i sâlihîn, kendilerine bir kazanc yolu bulmuşlardır. Çalışmayıp, tevekkül etmek de iyidir. Fekat, kimseden birşey beklememesi şartdır. Muhammed bin Sâlim, Hamâda şâfi'î kâdı idi. 697 h.de vefât etdi. Kendisine (Çalışıp kazanalım mı? Yoksa, tevekkül ederek oturalım mı?) denildikde, (Tevekkül, Resûlullahın hâlidir. Kesb de, Onun sünnetidir. Tevekkül edemiyen kimsenin çalışıp kazanması sünnetdir. Tevekkül edebilenin, ancak islâmiyyete ve müslimânlarla hizmet için çalışması mubâh olur. Kesb [çalışmak] ile tevekkülün birlikde olması, her zemân iyidir) buyurdu. Çok yimemeli, az da yimemeli. Yimek, i'tidâl, tevassut mikdârı olmalıdır. Çok yimek, gevşeklik, tenbellik yapar. Az yimek, işe ve ibâdete mâni' olur. Hâce Muhammed Behâüddîn Nakşibend “kuddise sirruh” 791 [m. 1389] da Buhârâda vefât etdi. (Doğuncaya kadar yi, ibâdetini güzel yap!) buyururdu. [Acıkmadan önce ve doydukdan sonra yimemelidir.] Mühim olan şey, ibâdetleri iyi, neşeli yapmaktır. Buna yardımcı olan herşey mubârekdir. Bunu bozan şeyler memnû'dur.

Her işde iyi niyyet yapmalıdır. Kalb ile hâlis [Allahü teâlâ emr ettiği için] niyyet etmedikce, hiçbir ibâdete başlamamalıdır. Fâidesiz [hele zararlı olan] şeylerle vakt geçirmemeli. [İmânı, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine uygun olan ve islâmiyyeti öğrenip, bunlara göre amel eden sâlih kimseleri bulamayan] uzlet etmeli [ya'nî işi ile, halâl kazanmakla, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını okumakla, vaktlerini kıymetlendirmelidir. Dîni bu kitâblardan öğrenmeyip de, kendi kafasına, düşüncesine göre inanan kimse ile ve böyle mezhebsizlerin kitâblarına aldanan câhiller ile arkadaşlık etmemelidir. Evine, dinsizlerin, kâfirlerin, hıristiyanlık, yehûdîlik, ahlâksızlık zehrlerini saçan zararlı radyoları, televizyonları sokmamalıdır]. Hadîs-i şerîfde, (**Hikmet [fâideli şeyler], on kısımdır. Bunların dokuzu, uzlet etmek, biri de az konuşmaktır**) buyuruldu. Arkadaşlarla, lüzûmlu şeyleri öğre-

tecek ve öğrenecek kadar görüşmeli, diğer vaktlerini ibâdet ile, kalbi temizleyecek şeylerle geçirmelidir.

Dost, düşman, herkesi güler yüz ve tatlı dil ile karşılamalı, hiç kimse ile münâkaşa etmemelidir. Herkesin özrünü kabûl etmeli, kabâhatlerini afv etmeli, zararlarına karşılık yapmamalıdır. Abdüllağ Belyânî diyor ki, (Dervîşlik, yalnız nemâz, oruc ve geceleri ibâdet yapmak değildir. Bunlar, herkesin yapacağı kulluk vazîfeleridir. Dervîşlik, kalb kırmamaktır. Bunu yapabilen, Allahü teâlânın rızâsına kavuşur. [Velî olur]). Muhammed Sâlim hazretlerine, (Bir kimsenin Velî olduğu nasıl anlaşılır?) dediklerinde, (Tatlı dili, güzel ahlâkı, güler yüzü ve cömerdliğı ve münâkaşa etmemesi ve özrleri kabûl etmesi ve herkese merhamet etmesi ile anlaşılır) buyurdu. [Velî, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmuş sâlih insan demektir.] Abdüllağ Ahmed Makkarî mâlikî, 1041 h.de vefât etdi. Buyuruyor ki, (Fütüvvet [mertlik], düşmanlık edene iyilik yapmak, seni sevmiyene ihsânda bulunmak ve sevmediğın ile de tatlı konuşmaktır). Az konuşmalı, az uyumalı ve az gülmelidir. Çok kakkaha, kalbi öldürür. [Allahü teâlâyı unutturur.] Her işi, Allahü teâlâyâ havâle etmeli [ya'nî, sebeblere yapışmalı. Fekat, sebeblerin te'sîr etmesini, Allahdan beklemelidir]. Hiçbir farzı kaçırılmamalı ve geciktirmemelidir. Cüneyd-i Bağdâdî buyuruyor ki, (İhtiyâclardan kurtulmanın ilâcı, muhtâc olduğun şeyi terk etmektir. Her ihtiyâcını [hâsıl edecek sebebi] Allahdan beklemelidir). Hadîs-i şerîfde, (**İnsan, ihtiyâclarını, Allaha havâle ederse, ihtiyâclarını** [husûle getirecek sebebleri] **ih-sân eder**) buyuruldu. Meselâ, herkesin sana merhamet ve hizmet etmesini temîn eder. Yahyâ bin Mu'âz Râzî, 258 h.de Nîşâpûrda vefât etdi. Buyuruyor ki, (Herkes seni, Allahını sevdiğin kadar sever. Allahdan korkduğın kadar, senden korkarlar. Allaha itâat ettiğın kadar, sana itâat ederler). Yine buyurdu ki, (Allahü teâlâyâ hizmet ettiğın kadar, sana hizmet ederler. Hulâsa, her işin, Onun için olsun! Yoksa, hiçbir işinin fâidesi olmaz. Hep kendini düşünme! Allahü teâlâdan başka, kimseye güvenme!). Ebû Muhammed Râşî^[1] diyor ki, (Kendin ile Allahü teâlâ arasında en büyük perde [mâni'], hep kendi menfe'atini düşünmek ve kendin gibi, bir âcize güvenmektir. Söfilik, istediğın her yere gidebilmek ve bulutların gölgesinde râhat etmek ve herkesden hurmet görmek değildir. Her hâlinde, Allahü teâlâyâ güvenmektir). Evlâd ve âile ile dâimâ tatlı sözlü ve güler yüzlü olmalıdır. Onlarla da

[1] Râşî, Sûriyedeki Râsya kazâsından demektir. Rüşvet verici demek değildir.

zarûret kadar, haklarını ödeyecek kadar görüşmelidir. Onların arasında bulunmak da, Allahü teâlâyı unutacak kadar uzun olmamalıdır. Kavuştuğün hâlleri herkese söyleme! Makam ve servet sâhibleri ile çok görüşme! Her hâlinde, sünnete uymağa ve bid'at-den sakınmağa çalış! Sıkıntılı zemânlarında, Allahdan ümmîdini kesme, hiç üzülme! İnşirâh sûresinin beşinci âyetinde, meâlen, **(Her sıkıntıdan sonra, ferahlık, kolaylık vardır)** buyuruldu. Sıkıntılı ve ferahlık zemânında, hâlinde bir değişiklik olmasın! Varlık ve yokluk zemânları, hâlini değiştirmesin. Hattâ, yokluk zemânında neş'en, varlıkta da sıkıntın artsın! Ebû Saîd-i Arâbîye, fakîr [dervîş] nasıl olur denildikde, (Fakîrlik zemânında sâkin olurlar. Servet zemânında, muzdarib, sıkıntılı olurlar ve râhatlık zemânında sıkıntı ararlar. Hâdiselerin değişmesi, ahlâklarını değiştirmez. Başkalarının ayblarına bakmazlar. Dâimâ, kendi ayblarını, kusûrlarını görürler. Kendilerini hiçbir müslimândan üstün bilmezler. Hepsini kendinden üstün görürler) buyurdu. Sırrî Sekatî, Cüneyd-i Bağdâdînin mürsîdi idi. 251 h.de Bağdâdda vefât etdi. (Ben, kimseden üstün değilim) buyurdu. (Açık günâh işleyen fâsıktan da mı?) dediklerinde, (Evet) buyurdu. Her müslimânı gördükde, (Benim se'âdete kavuşmaklığım, bunun kalbini kazanmakla ve düâsını almakla olabilir) demelidir. Kendini, üzerinde hakkı olanların esîri bilmelidir. Hadîs-i şerîfde, **(Üç şeyi yapan, tam mü'mindir: Ehline, zevcesine hizmet eden, fakîrler ile oturup kalkan ve hizmetcisi ile birlikte yiyen, tâm mü'mindir. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde, mü'minin alâmetlerini böyle bildir-di)** buyurdu. Selef-i sâlihînin hâllerini her vakt okumalı ve garîbleri, fakîrleri ziyâret etmelidir. Hiç kimseyi gybet etmemeli, çekişdirmemeli, gybet yapana mâni' olmalıdır. Emr-i ma'rûfu ve nehy-i münkeri, ya'nî nasîhati elden kaçırmamalıdır. Fakîrlere, mücâhidlere, mal ile yardım etmelidir. Hayr, hasenât yapmalıdır. Günâh işlemekten sakınmalıdır. Muhammed bin Alyâna, (Allahü teâlânın, bir kulundan râzı olduğunun alâmeti nedir?) denildikde, (İbâdet yapmakdan lezzet alması ve günâhlardan sakınmasıdır) buyurdu. Hadîs-i şerîfde, **(Günâhdan nefret eden ve ibâdetden lezzet alan, hakîkî mü'mindir)** buyuruldu. Fakîrlikden korkarak, hasîslik yapmamalıdır. Bekara sûresinin 268. ci âyetinde meâlen, **(Şeytân, sizi fakîrlikle korkutur ve fuhs işlemeğe sürükler)** buyuruldu. Fakîr olunca üzülmemelidir ki, Allahü teâlâ, servet de ihsân eder. Hakîkî servet, âhiretde râhat etmektedir. Dünyâ sıkıntuları, âhiret râhatlığına sebep olur. Hadîs-i şerîfde, **(Çoluk çocuğu çok ve rızkı az olup, nemâzlarını, şartlarına uygun olarak kılan ve müslimânları gybet etmiyen, Kıyâmetde benim-**

le birlikte haşr olunacaktır) buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Hac yolunda ölenlere ve Allah yolunda gazâ edenlere müjdelersun! Çoluk çocuğu çok ve kazancı az olup, hâlınden şikâyet etmiyerek, evine neşe ile girip, gülererek çıkan kimse de, hâcılardandır ve gâ-zîlerdendir)** buyuruldu.

Beıt:

***Hak teâlâ diler ise, her işi âsân eder,
halk eder esbâbını, bir lahzada ihsân eder.***

Fakîrlere ve bütün din kardeşlerine hizmet etmelidir. Ca'fer Huldî, Cüneyd-i Bağdâdînin eshâbından olup, 348 h.de vefât etmişdir. Buyuruyor ki, (Büyüklerimiz, kendi nefsleri için değil, din kardeşlerine yardım için, çalışıp kazanmışlardır). Muhammed Ebû Abdüllah bin Hafif, 371 h.de vefât etmişdir. Diyor ki, bir din kardeşim müsâfir geldi. Mi'desi bozuldu. Sabâha kadar, elimde leğen, ibrik ona hizmet etdim. Bir aralık, uyumuşum. Bana, (Uyudun mu? Allah, sana la'net etsin) dedi. Bunu işitenler, (O la'net edenken, kalbin nasıl oldu?) dediklerinde, (Allah sana rahmet etsin) demiş gibi, sevindim dedi. Ebû Ömer Züccâcî diyor ki, (Bir kimse, kavuşamadığı yüksek dereceden laf ederse, sözleri fitneye sebep olur. Bu dereceye yetişmesine mâni' olur).

Mürşidin sohbetinde [yanında] edebli olmağa çalış! Ondan, ancak edebli olan, istifâde eder. **(Tarîkatın esâsı, edebdir)**. Edebi olmıyan, Allahın rızâsına kavuşamamışdır. Mubârek babam, imâm-ı Rabbânî, bu yolun edeblerini uzun yazdı. Hulâsa, varlığı bırakıp, toprak gibi olup, büyüklerin hizmetine, sohbetine koşmalıdır. Yoksa, Evliyânın sohbetine özenmemelidir. Fâide yerine zararlı olur. Ebû Bekr Ahmed bin Sa'dân diyor ki, (Sôfiyye-yi aliyye ile sohbet etmek istiyen, kendini, kalbini, malını, mülkünü düşünmemelidir. Bunları düşünen, maksadına kavuşamaz. Allahü teâlânın ma'rifetini [rızâsını], aramakda vakt kaçırma! Ebû Bekr-i Sıddîk "radiyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, (Allahü teâlânın ma'rifeti [Onu tanımak], hiçbir sûretle tanınamiyacağımı anlamak demektir). İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfenin, (Seni iyi tanıdım) sözü, (Anlamılamıyacağımı iyi anladım) demektir. Ebû Bekr-i Tamstânî diyor ki, (Tesavvuf, ızdırâb çekmektir. Sükûn ve râhatlıkda, tesavvuf olmaz). Ya'nî, âşıkın ma'sûku aramağa çalışması, çabalaması, ma'sûkdan başkası ile râhat etmemesi lâzımdır.

Beıt:

***Nereye bakarım, neyi düşünebilirim ki,
kalbim seni düşünüyor, gözüm seni arıyor.***

Mürîdin, Tevbe sûresi 118. ci âyetinde bildirilen, (**Geniş olan yer yüzü, onlara dar olur. Kalbleri de, hiçbir şey ile râhat edemez oldu. Allahü teâlânın azâbından, ancak yine Ona sığınacağı anladılar**) sıfatda olması lâzımdır. Allahü teâlâyâ olan aşk, bu dereceye varıp, yer yüzü daralır ve kararır, rahmet deryâsının dalgalanarak, bu garîbe damlaması ile vahdet halvethânesine kabûl olunması umulur.

Beýt:

***Özlenen hazînenin yolunu gösterdik sana,
belki sen kavuşursun, biz varamadıksa da.***

Şîr:

***Biz nerde, Onun saçının kıvrımları nerde?
Deli gibi, Ona kavuşmak istiyorum yine.***

16. cı MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûm "rahmetullahi aleyh" üçüncü cildin onaltıncı mektûbunda, Nasîr hânın oğlu Muhammed Sâdıkâ buyuruyor ki: Bugünlerde, ba'zı acâib haberler işitiyoruz. Bilen, bilmeyen (vahdet-i vücûd) ma'rifetini dillerine dolamış, (herşey Odur) diyorlar. (Allah ismi, kâinâtı ya'nî bütün varlıkların toplamını bildiren bir kelimedir. Meselâ, Zeyd ismi, bir insanın her parçasını bildirmektedir. Bununla berâber, her parçanın muhtelif isimleri vardır. Hiç bir parçasının ismi, Zeyd değildir. Fekat, Zeyd ismi, her parçayı bildirmektedir. Bunun gibi Allahü teâlâ, kâinâtda görülmeğdedir. Bu kâinâta Allah demek câizdir) diyorlar. Hâlbuki, bu sözler, vahdet-i vücûdu inkâr etmeğdir. Mahlûkların varlığını göstermeğdedir. Bunlara göre, Allahü teâlânın varlığı, mahlûkların varlığı içindedir. Mahlûkların hâricinde başka bir varlık yoktur. Bu sözlerinin bozuk olduğu güneş gibi meydândadır. Çünkü, Allahü teâlânın vücûdü ve bütün kemâl sıfatları, mahlûkların vücûdüne muhtâc olmaktadır. Bileşik bir cismin, kendisini meydâna getiren elemanlara muhtâc olması gibidir. Hattâ, Allahü teâlânın vücûdünü [varlığını] inkâr etmeğdir ki, küfr olduğu ve böyle söyleyenlerin kâfir olduğu meydândadır.

Hakîkatde, Allahü teâlânın vücûdü başkadır, mahlûkların vücûdü başkadır. Allahü teâlâyı mahlûkların hâricinde anlamalıdır. İki vücûd birbirinden ayrıdır. Birbirine benzemez. (**Vahdet-i vücûd**) vardır diyen tesavvuf büyükleri de, sözleri ile, maksadlarının ne olduğunu anlatamamışlardır. Çünkü, yukarıda bildirdiğimiz gibi

söyleseler, küfr olur. Mahlûklardan ayrı olarak vardır deseler, vahdet, tevhîd sözlerinin ma'nâsı kalmaz. Eğer mahlûklar hâricde mevcûd olsaydı, vahdet, tevhîd bilgisi yanlış olurdu. Hâlbuki, âlem hâricde mevcûd değildir. Vücûdları [varlıkları] vehmdir, hayâldir. [Televizyonda, sinemada görülen hayâller gibidir] derlerse, vahdet [birleşmiş olmak] ve herşey Odur sözlerinin ma'nâsı olmaz. Çünkü, hâricde hakîkatden mevcûd olan şeyin, hayâl olan şeyle birleşmesi söylenemez. Her şey Odur sözü ile (Yalnız O vardır. Ondan başka birşey yoktur) demek istiyorlarsa, sözleri doğru olur. Fekat, herşey Odur sözleri mecâz olur. Hakîkat olmaz. Meselâ, bir kimsenin aynadaki hayâline, bunun kendisidir demekle veyâ bunu aynada gördüm demek mecâzdır. Birşeyin akslerine, zuhûrlarına mecâz olarak, teşbîh olarak, o şeydir denilebilir. Fekat, hakîkatde o şey başkadır, hayâli başkadır. [Televizyondan, radyodan, ho-parlörden işitilen ezân sesleri, Kur'ân-ı kerîm sesleri de, okuyan kimsenin kendi sesi değildir. Kendi sesine benzeyen, başka seslerdir. Bunlara müezzînin, imâmın, hâfızın sesleri demek, mecâz, teşbîh olarak doğrudur. Hakîkatde ise, yanlıştır. Bunun için, imâmın sesini yalnız ho-parlörden işiterek, bu imâma uyumak câiz olmamaktadır.] Bunlara birbirinin aynıdır demek, arslana eşek demeğe benzer. Hâlbuki, bu iki hayvan hakîkatde temâmen başkadır. İnsanların söylemesi ile, ikisi bir olur denilemez. Tesavvuf büyüklerinden ba'zıları dediler ki, herşey Odur demek, Allahü teâlâ mahlûklar şeklinde göründü. Ayrıca vardır demek değildir. Allahü teâlâ vardır. Mahlûklar, o varlığın hayâlleri, görüntüleri demektir. Bu sözlerden ise, mahlûkların kadîm olduğu anlaşılıyor. Fânî oldukları ya'nî yok olacakları inkâr ediyor ki, bu sözler küfrdür.

Yine işitiyoruz ki, (ba's) ya'nî kıyâmet ve âhiret için şöyle söylüyorlar: (Gördüğümüz her canlı, topraktan hâsil oluyor. Yine toprak oluyorlar. Meselâ topraktan sebzeler, otlar hâsil oluyor. Bunları hayvanlar yiyor, et şekline dönüyorlar. İnsanlar bu sebzeleri, hubûbatı ve hayvanları yiyorlar. İnsan şekline dönüyorlar. İnsandan da başka insan hâsil oluyor. İşte kıyâmet budur) diyorlar. Bu sözler, kıyâmeti, öldükten sonra tekrâr dirilmeği inkâr etmektedir. (**İlhâd**) ve (**zındıklık**)dır. Hadîs-i şerîfleri ve Kur'ân-ı kerîmi inkâr etmektedir.

Yine işitiyoruz ki, (Bu gördüğümüz nemâzlar, câhiller için emr edilmiştir. İnsanlar ve her şey ibâdet yapmaktadır. Kendileri bilse de, bilmese de, her mahlûk ibâdet yapıyor. Muhammed aleyhisselâm, nemâzı, geri kalmış insanların kötülük, eşkiyâlık yapmalarını için emr etdi) diyenler bulunuyor. Şunu biliniz ki, ne-

mâz ve diğer ibâdetler için böyle söyleyenler, câhil ve ahmaktırlar. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Nemâz, dînin direğidir. Nemâz kılan dînini yapmış olur. Nemâz kılmiyan dînini yıkmış olur)** ve **(Nemâz mü'minin mi'râcıdır)** ya'nî insanın Allahü teâlâyâ en yakın olduğu zemân, nemâz kıldığı zemândır. Ve **(Nemâz gözümün nûrudur)** ve **(İnsan ile Rabbi arasındaki perdeler, nemâz kılar iken kaldırılır)** buyuruldu.

Bütün üstünlükler, se'âdetler, Allahü teâlânın emri ve yasakları içindedir. Yûnus sûresinin otuzikinci âyetinde, **(Bunun dışında kalan her şey dalâletdir)** buyuruldu. Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler, ahkâm-ı islâmiyyeye uymamızı emr ediyor. **(Sırât-ı müstakîm)** bu yoldur. Bu yolun hâricinde kalanlar, şeytânların yolundadır. Abdüllah bin Mes'ûd “radıyallahü teâlâ anh” diyor ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, kumların üzerine, doğru bir hat çizdi. **(Bu hat, insanı Allahü teâlânın rızasına kavuşturan yoldur)** buyurdu. Sonra, bu hattın sağına soluna, [balık kılıcı gibi] hatlar çizdi ve **(Bunlar, şeytânların sürüklediği felâket yollarıdır)** buyurdu. Bütün Peygamberlerin bildirdikleri ve Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarında yazılı olan bilgiler, hayâl ve masal zan edilmesin. İslâmiyyet, gericiler için, ahmaklar içindir demek, küfrdür, ilhaddır, ahmaklıktır.

Mahlûklar, Allahü teâlânın kendisi değildir. Onun gayrı da değildir, sözü sizi şaşırtmasın. (O hâlde nedir?) demeyiniz! Mahlûklar, Allahü teâlânın isimlerinin görünüşleridir, kendisi değildir. Gayrı değildir demek, Ondan ayrı ve Ona benzemeyen bir varlık değildir, demektir. Çünkü, Allahü teâlânın isimleri ve sıfatları, Onunla vardır. Ondan ayrı değildirler. Kendi kendilerine var değildirler. İnsanın aynadaki hayâli, onun kendisi değildir, başkası da değildir, demek gibidir.

Hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ Âdemi kendi sûretinde yarattı)** buyuruldu. Allahü teâlânın benzeri olmadığı gibi, Âdem aleyhisselâmı da başka mahlûklara [hayvanlara] benzetmeyerek yarattı demektir. Bu ve diğer birçok hadîs-i şerîflerde açıkça bildirilen şeylere hemen inanmamız lâzımdır. Birçok kelimenin ma'naları o zemân başka idi. Şimdi başkadır. Şimdiki ma'naları düşünerek, îmânı sarsamalıdır. Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmda, kendi kemâlâtına benzer üstünlükler yarattı. Yukarıdaki hadîs-i şerîf, bu üstünlüklerin aynı olmadığını, o üstünlüklere benzediklerini göstermektedir. İlm, kudret ve diğer sıfatlar böyledir. Yalnız isimleri benzemektedir. Hakikatleri başkadır.

Kur'ân-ı kerîm mu'cizedir. Bu mu'cizenin, yalnız edebiyât bakımından, belâgat ve i'câz bakımından olduğunu söylemek, için-

deki emrlerin, yasakların, haberlerin mu'cize olmadığını bildirmek, Kur'ân-ı kerîme inanmamak ve âyet-i kerîmeler ile alay etmektir.

Kur'ân-ı kerîmde (Fussilet) sûresinin ellidördüncü âyetinde meâlen, **(Biliniz ki, O her şeyi ihâta edicidir)** buyuruluyor. İhâta etmek, etrâfını çevirmek demektir. Ehl-i sünnet âlimleri, Allahü teâlânın ilmi ihâta etmiştir, her şeyi bilir dediler. Allahü teâlânın kendisi ihâta etmiştir denirse, bir cismin bir cismi ihâta etmesi gibi değildir. Allahü teâlânın her şeyi ihâta ettiğine ve her şeyle berâber olduğuna inanırız. Fekat, bunların nasıl olduğunu araştırmayız. Çünkü, aklımız ermez. Bunlar, insanın aklına, hayâline gelen şeyler gibi değildirler.

(Lâ ilâhe illallah) derken, kâfirlerin putlarına ilâh demelerini reddetmeği düşünmelidir. Kâfirlerin ilâh demeleri, putları ma'bûd bilmek, ibâdet etmek ma'nâsınadır. Yaratıcı ve varlığı lâzım ma'nâsına değildir. Ya'nî, kâfirlerin çoğu ibâdetde müşrikdirler. Müslimân olmak için **(Muhammedün resûlullah)** demek de lâzımdır. İnsân bunu da söylemedikce, îmân etmiş olmaz. İmânın kâmil olması için, nefsin arzularını da red etmek lâzımdır. **(Lâ ilâhe)** deyince, bu arzular da red edilmektedir. **(Câsiye)** sûresinin yirmiüçüncü âyetinde meâlen, **(Nefsinin arzularını ilâh edinen kimseyi gördün mü?)** buyuruldu. Ehl-i sünnet âlimleri, insanın maksûdu, ya'nî hep arzû ettiği şeyler, onun ma'bûdu olur buyurdular. **(Lâ ilâhe)** demekle, bu arzular red edilmektedir. İnsan bu kelime-i tevhîdi çok söyleyince, nefsin arzularından ve şeytânın vesveselerinden kurtulup, yalnız Allahü teâlânın kulu olduğunu bildirir. Allahü teâlânın ismini çok söylemek, insanı Allahü teâlâyâ yaklaştırır. Ya'nî karşılıklı muhabbeti arttırır. İnsan fâni olur. Ya'nî kalbinde Allahdan başka hiç bir şeyin sevgisi kalmaz. Kelime-i tevhîdi çok söylemek ise, mahlûklara bağlılığı büsbütün keser. Allahü teâlâ ile kul arasında bulunan perdelerin hepsi kalkar. Şâh-ı Nakşibend Muhammed Behâüddîn-i Buhârî, (Gördüklerinin ve işitdiklerinin ve bildiklerinin hiç biri o değildir. Lâ derken, bunların hepsini red etmek lâzımdır) buyurdu.^[1] Ebû İshak Kâzrûnî,^[2] Peygamberimizi "sallallahü teâlâ aleyhi ve alâ âlihi ve sellem" rû'yâda görüp, tevhîd nedir, diye sordu. Cevâbında, **(Allah)** deyince, kalbine, hâtırına ve hayâline gelen şeylerin hiç birinin Allah olmadığını bilmektedir) buyurdu.

Kendine şeyh, mürşid deyip de, islâmiyete uymayan sözler söyleyerek, müslimânların îmânını bozanlar, din adamı değildir.

[1] Muhammed Behâüddîn, 791 [m. 1389] da Buhârâda vefât etdi.

[2] Kâzrûnî 426 [m. 1034] de vefât etdi.

Din hırsızlarıdır. Kâfirdirler. Bunların yanına yaklaşmamalıdır. Bunlarla konuşmak, kitâblarını okumak, insanın îmânını bozar. Ebedî felâkete sürükler. Bunlardan ve bunların kitâblarını okumaktan arslandan kaçır gibi kaçmalıdır. Bunlara aldanmış olanın, hemen tevbe etmesi lâzımdır. Tevbe kapısı açıktır. Son nefese kadar tevbeler kabul edilir.

153. cü MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûm hazretleri, şeyh Ebûlmekârime yazdığı, üçüncü cild, 153.cü mektûbda buyuruyor ki, islâm âlimi aramak, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını bulup okumak lâzımdır. Gece her gün, çok kıymetlidir. Dünyâya bir dahâ gelmek yoktur. En büyük ni'met, sohbetdir. Ya'nî, Ehl-i sünnet âliminin yanında bulunup, onun sözlerinden [ve nefeslerinden] istifâde etmektir. Üveys-i Karnî, Resûlullahı çok sevdiği ve gece gündüz ibâdet ettiği hâlde, Onun yanına kavuşmakla şereflenen Eshâb-ı kirâmın hiçbirinin derecesine eremedi.

Akıllı, uyanık bir kimse, geçmiş mürşidlerden herhangi birini çok reverse, [kalbini Onun kalbine çevirirse], Onun mubârek kalbindeki feyzlerden, bereketlerden, bunun kalbine de elbette akar. Çok ma'rifetlere kavuşur. Fekat, vilâyet derecelerine kavuşmak için, sohbet lâzımdır. Bu kısa hayâtda, mürşid-i kâmilinden feyz alarak ve çok zikir ederek, ebedî se'âdete kavuşanlara müjdeler olsun!

154. cü MEKTÛB TERCEMESİ

Bu mektûb, Muhammed Hanîf Kâbilînin çocuklarına yazılmıştır: Ey mes'ûd kardeşim hâce Ubeydullah, birâderinize, hemşirenize, zevcenize, vâlidenize ve bütün din kardeşlerinize hizmet ediniz! Sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafânın "sallallahü aleyhi ve sellem" sünnetine [ya'nî ahkâm-ı islâmiyyeye] sarılınız! [Bu dîni, din adamı şeklinde ortaya çıkan kimselerin, kendi düşüncelerine göre yazdıkları, uydurma kitâblarından değil, Allah adamlarının, Ehl-i sünnet âlimlerinden nakl etdikleri kitâblarından öğreniniz! Bu kitâbları, bozuk kitâblardan ayırmak, böylece bozuk kitâbların şerhlerinden, zararlarından kurtulmak, büyük bir ni'mettir. Bu ni'mete kavuşanlara müjdeler olsun!].

Belâlar, dertler, Allahü teâlânın irâdesi ve ezeldaki takdîri ile gelmektedir. Onun takdîrine râzı olmak ve teslim olmak lâzımdır. Ölmüşlerin rûhlarına Fâtiha, düâ ve sadaka sevâbları hediye edilmelidir. Evliyânın mezârlarına gidip, onlardan yardım is-

temeli, valvarmalıdır. Onların hayâtda olan çocuklarına, torunlarına hizmet etmek, kendilerinden feyz almağa sebep olur. Çocuklarımızı islâm terbiyesi ile yetiştirmeliyiz! Kızlarımızı küçük yaşda iken örtünmeğe alışdırmalı, din bilgilerini, nemâz kılmalarını öğretmeliyiz! Beş vakt nemâzı vakti geldiğini anlayınca, Ehl-i sünnet olan imâm arkasında kılmalıyız! Kur'ân-ı kerîmi doğru, hatâsız ve tegannî yapmadan okumağı öğrenmeli ve her gün okumalıyız! Üstâdınızın ikinci cild, 70.ci mektûbunu okuyunuz!

***Sevdiklerimin ayrılığından rûhum kan ağlıyor,
Onların firâkıdan kemiklerimin ilikleri yanıyor.***

NAZLI BUDİN

***Ötme bülbül ötme, sonbehâr geldi,
Bülbülün figanı bağırumı deldi.
Gül alıp satmanın zemânı geçdi,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.***

***Çeşmelerde abdest alınmaz oldu,
Câmilerde nemâz kılınmaz oldu.
Ma'mûr olan yerler hep harâp oldu,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.***

***Budinin içinde uzun çarşısı,
Orta yerde Sultân Ahmed câmisi,
Kâ'be sûretine benzer yapısı,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.***

***Cephâne tutuşdu, aklımız şaşdı,
Selâtin câmiler yandı, tutuşdu.
Hep sabî sübyanlar ateşe düşdü,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.***

***Kible tarafından üç top atıldı,
Perşembe günüydü, güneş tutuldu.
Cum'a günüydü, Budin alındı,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budin'i.***

***1939 da Budini Almanlar aldı,
Macar kâtillerinin kızları kocasız kaldı.
Budın şehîdlerinin rûhları bu hâli görünce,
Îlâhî adâlete îmânları arttı.***

Budini Kânûnî 933 [m. 1526] de feth eylemiş, 1098 [m. 1686] de Avusturya istilâ etmiştir.

EHL-İ SÜNNET KASİDESİ

*Ehl-i sünnet i'tikâdı, sana önce, lâzım olan,
Yetmişüç fırka var, ammâ, Cehennemlik geri kalan,
Müslimânlar, hep sünnîdir; cümlelerin reîsi Nu'mân.
Cennet ile müjdelendi; îmanda bunlara uyan.*

*İ'tikâdı sağlam edip; sonra islâmiyyete bağlan!
İslâmın beş şartını yap; harâmlardan sakın hemân!
Bir günâhı işler isen, tevbe et, kaçırma zemân!
Kim ki uymaz islâma, birgün olur, elbet pişmân.*

*Dinsize sakın aldanma, mahv olursun sen de, amân!
Tatlı söze inanırsan; olur sonra, hâlin yamân!
İki yüzlüler çoğaldı: dışı melek, içi yılan,
Tuzağa düşürmek için; dost görünüür, hem de candan.*

*Herkes kendin haklı sanır: Kötü der, bana uymayan.
İslâmiyyet terâzidir, odur haklıyı ayıran!
İslâma uymıyan bil ki; doğru yoldan sapık insan.
Bu söze inanır elbet: Târîhi iyi anlıyan.*

*Neden doktora koşuyor; herhangi bir yeri ağran?
Çünkü, ölmek sevmez kimse; herşeyden dahâ tatlı, can.
Sonsuz yaşamak arzûsu; bende yokdur, var mı diyen?
Ölmek, yok olmak değildir; kabîr hayâtına inan!*

*Cennet sonsuz, Cehennem de; haber verdi, bunu Kur'ân,
Sonsuz derdden sakınmalı; hattâ, olsa da, bir gümân,
Buna inanmıyan da var; yarasa kaçır ziyâdan.
Karga çöplükden tad alır; bülbüldür, gülü arayan.*

*İslâmı elbet sevemez, nefse, keyfe düşkün olan.
Bu ikisi, bir olur mu? Ayrıdır iyi, fenâdan!
Müslimânlar, hakkı tanır, her mahlûka eyler ihsân,
Îmânsızlar, yılan gibi; lezzet alır can yaktıktan.*

*Amân yâ Rabbî el'amân; ne müşkilmiş âhır zemân,
Din bilgisi unutuldu; pek azaldı nemâz kılan,
Mason olanlar, sinsice; dîni yıkmakda her yandan,
Komünistlerde işkence; müslimâna ölüm, zındân.*

**Bugünkü şaşkın hâlleri, eylemişdi, Resûl beyân.
Demişdi: (Birgün gelecek; garîb olur, bana uyan.
Her evde, çalgı çalınır; işitilmez olur ezân,
Âlim bulunmaz bir yerde, câhillere kalır meydân!**

**Mü'minler, olur zevallı; kâfirler, sanki Süleymân,
Kadına uyar her erkek; olur evde hâkim, zenân,
Yüksek binâlar yapılır; kelb dişi gibi apartman.
Yolculuk sür'atli olur; uzaklık kalkar aradan.**

**Zekâ, çok şey bulursa da; gaflet, gitmez insanlardan.)
Birgivi¹ kitâbda yazdı, eyledi çok hadîs beyân:
Kiyâmet alâmetleri, çıkar, birbiri ardından,
Alâmetlerin meşhûru, serhoş olur; pek çok kesân.**

**Âlim diye tanıtılır, dinden haberi olmıyan.
Zâlime ikrâm olunur, kurtulmak için belâdan.
Hayâsızlık pek çoğalır, deyyûslara kalır meydân,
İnsanların en alçağı, Moskovada okur fermân.**

**Herkes kendin âlim sanır, Müslimâna denir nâdân.
Doğru konuşan azalır, yalancı söyler durmadan.
Çok medh edilen kimsede, bir zerre bulunmaz îmân,
Erkekler de kadın gibi, ipek giyer, sıkılmadan.**

**Gınâ, zinâ san'at olup, kız yerine geçer oğlan.
Kadınlar dar libâs giyer, hep açılır baldır, gerdan.
Fitne kaplar her tarafı, adam öldürülür yokdan.
Bid'at yayılır her yere, kalmaz sünnetlere uyan.**

**Deccâl gibi vicdansızlar, uydururlar binbir yalan,
Bir kimse doğru söylerse, saldırlar her taraftan.
Erkekler dînini bilmez, taşkınlık eder çok nisvân,
Emr-i ma'rûf unutulur, fîsk emr eder şaklaban.**

**İslâmiyyet kötülenir, harâm işlenir her yandan.
Müslimânlık lâfda kalır, ses için dinlenir Kur'ân.
Mü'mine gerici denir, kayırılır mürted olan.
Bunların hepsi muhakkak, olur kıyâmet kopmadan.**

**Büyük alâmet Deccâldir, çıkacağı yer, Horasân.
Sonra, Şâmdaki Câmi'e İsâ incek semâdan.
Bir hadîsde buyuruldu, (Kızım Fâtıma evlâdından,
Babası Abdüllah olan, Mehdî adında bir civân.**

---

[1] Muhammed Birgivi, 981 [m. 1573] de vefât etdi.

**Cıkıp dine kuvvet verir, cihâna yayılır îmân,
İsâ aleyhisselâmla, birleşerek ol pehlivân.
Deccâlı da öldürürler, dünyâ dolar adl-ü emân.
Ye'cüc Me'cüc adındaki, kavim çıkar sed ardından.**

**Sayısı milyonlarcadır, her tarafda dökerler kan.
Dâbbet-ül-erd çıkar sonra, Mekkede Safâ altından.
Dağ kadar bir hayvandır, ayırır iyiyi fenâdan.
Dahâ sonraki alâmet, güneş, doğacaktır garbdan.**

**Kâfirler bunu görünce, îmâna gelecek cem'an,
Fekat, kabûl olmaz artık, doğru yola gelen mihmân.
Alâmetlerin biri de, Adenden çıkan bir duhân.
Kâ'beyi yıkacak hem de habes renkli birkaç yaban,**

**Yer yüzünde kalmıyacak, büyük ni'met olan Kur'ân.
Müslimânlar hep ölecek, yaşıyacak ehl-i tuğyân.
Her kötülüğü yapacak, insan adlı canaverân,
Lâkin Hicâzdan bir ateş, verip herkese heycân.**

**Şaşkın, azgın dolaşırken, kıyâmet kopar nâ-gehân.
Dahâ neler olur, ammâ söyleyemez onu, lisân.)
Ne hazîndir, ne yazıkdır; Ma'bûd oldu, falan filân,
İlâhî, sen korumazsan, olur hep sonumuz giryân.**

**Bu irtidâd modasında; işimiz suç, günâh, isyân.
İnsanlar, yolu şaşırır; gemisin kurtaran kaptan!
Etrâfımın zulmetinden, beni de kapladı nişyân.
Ömür geçti, pek sür'atle, uyan gönül, artık uyan!**

**Hep, bu dünyâya çalışdın; âhiretin oldu ziyân.
Düşdün bedeninin peşine, kalbini eyledin vîrân.
Akla, ilme hiç uymadın; nefis oldu, sana kumandan,
Geçti gençlik, hep gaffletle; dünyâ hırsındasın el'an.**

**Nasîhat hiç dinlemedin; yoldan çıktın, sanki sekrân.
Dünyâ zevklerine daldın; şimdi hâlin âh-ü figân.
Hâinler aldatdı seni; sandın sonsuz bu deverân.
Didinmeler, boşa gitti; yâr olmadı, servet sâmân!**

**İslâma uyan kimse, anladım olur şâdümân,
Ne yazık, ömrü uçurdum, ye'is çökdü, her taraftan,
Keşki, Kur'âna uysaydım; olurdum, ebedî sultân,
Dünyâya mâlik olsa da; kalmıyor insân bî pâyân!**

**Hani Dârâ ve İskender; hani Roma, hani Yunan?
Hani Nemrud, hani Fir'avn; hani Kârun, hani Hâmân?**

**Hani Cengiz, hani Hitler!^[1] nesi kaldı, zikre şâyân?
Edison,^[2] Markoni, Pastör, âhretde bulmaz ihsân!**

**Dünyâya fayda verenler; sanma olur, kâmil insan!
Yıldan tiryak yapılır; zehir olur ba'zan derman!
Sakın bakma görünüşe, insanın kemâli, îmân!
Îmân eden, tenbel olmaz; çalışınız! diyor Sübhân,**

**Tenbeli ve gericiyi; zem etdi Nebiy-yi zîşân,
Bir hadîsde buyurdu ki (Rabbe mahbûbdur, çalışan!)
Rûhu da, düşünmek lâzım; hep bedeni besler, hayvân!
Bu bedenin sağlamlığı; geçer, sanki âb-ı revân!**

**Evet, beden lâzım, çünkü; odur, rûhumuz taşıyan.
Her birin korumak gerek, böyle olmalı, müslimân!
Nebiyullah, boş durdu mu? İyi düşün, eyle iz'an!
Eshâbın hepsi olmuşdu; sulhda üstâd, harbde arslan.**

**Bunları bildiğim hâlde, nefse uydum, hâlim lerzân.
Günâhlardan sakınmadım; böyle mi olurdu şükran?
Hilmi ümîdini kesme, Rabbinin ismidir, Rahmân!
Îlâhî imdâd et bize; efrâfımız sarmış düşman!**

**Kitâb, gazete, film, radyo; olmuş hepsi birer şeytân.
Bunlar doğruyu gösterse; olur idi, hepsi burhân.
Bilgi, fen kaynakları da; niye aceb, böyle husrân?
Yeni fizik, modern kimyâ seni gösteriyor, her ân!**

**Her zerre diyor, Allah var; atomdan tâ be âsümân!
Fekat, bunları gören yok; kalblerden silinmiş irfân.
Hakka inâd edenlere; olur dünyâ elbet zindân!
Avrupa, Amerika hem; Asyada da, niçin buhrân?**

**Çünkü, Hakkı görmiyorlar; kafalarını sarmış dumân,
Maddede yükselmiş ammâ; haberi yok insanlıktan!
Râhat, huzûr beklenir mi komünizm ve masonlukdan?
Se'âdete kavuşamaz; islâmlıktan uzaklaşan!**

**Moskova radyosu hergün; dine çatdı, bu Ramezân.
Çok alçakça, pek nâmerdce; İslâma eyledi bühtân.
Küfr, devâm ederse de; zâlimler kalkar aradan,
Zâlîme imhâl ederim; ihmâlim yok! dedi Yezdân.**

**Müslimânlar üzülmesin; Kur'âmı hıfz eder Deyyân!
Târîhde hep böyle oldu; küfrde geldi, Peygamberân,**

[1] Almanya reîsi 1945 de intihâr etdi.

[2] Amerikalı Edison 1350 [m. 1931] de öldü.

**Dünyâyı zulmet basınca; doğar idi şems-i tâbân,
Şimdi de hidâyet şemsi; doğacak, Anadoludan!**

**Hidâyete ermek için; Habîbullah, verdi imkân!
Habîb ne demek? Düşünse; kemâlini anlar, insân.
Yâ Rab! büyük nebîdir O; köleleri, olur sultân!
Bir kalbe sevgisi dolsa; eder envâr, ondan feyzân.**

**Niye görünmüyor o şems? A'mâ olmuş, bütün cihân,
Sonsuz ni'met, büyük şeref; Onu sevmekde, bî gümân.
Onun sevgisine vallah; mâlîm, cânım olsun kurbân!
Şekerin tâdını bilmez; ağzına koymıyan bir ân.**

**Günâhkârım, yüzüm kara; fekat kalbim, aşkla lem'ân.
Aşkile pek çok yaş dökdüm; şâhiddir, hâk-i Erzincan!
Bu sevgi, cürme son verdi; hâlîm oldu, nâle figân.
Bilinmez son nefes, ammâ; se'âdete budur nişân!
Ni'met, Onu sevmek imiş; oldu bana şimdi iyân!
Habîbin yanında olsun; bu aşkı bizlere sunan!**

1960 Mîlâdî

**1380 hicrî
Erzincan**

Ed'îye-i meşhûre:

Ehl-i sünnet âlimlerinden seçilmiş düâlar:

E'üzü billâhi mineşşeytânirracîm, e'üzü billâhissemî'il'alîm. Bismillâhirrahmânirrahîm. Bismillâhillezî lâ-yedurru ma' asmihi şey'un fil-erdî velâ fissemâ' ve hüvessemî'ul'alîm. Yâ Allah, yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ men nusibet ileyhil'azametül-ebediyyetü veddeymümüyyetüs-sermediyyetü tekâddeset esmâ-üke ve tenezzehet an müşâbehetil-emsâli zâtüke. Yâ Allah bike tehassantü ve bi-Abdike ve Resûlike Muhammedin sallallahü te-âlä aleyhi ve selleme istecertü. Yâ Afüvvü, yâ Kerîm, fa'fü annî verhamnî ente Erhamürrâhimîn, teveffenî müslimen ve elhiknî bissâlihîn. Allahümmagfir lî ve li-vâlideyye ve li-eccâdî ve ceddâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-âbâf ve ümmehât-i zevcetî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-l-mü'minîne vel-mü'minât ve li-üstâdî Abdülhakîm-i Arvâsî "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'in". Allahümmagfir lil-mü'minîne vel-mü'minât el-ahyâ-i minhüm vel-emvât birahmetike yâ Erhamerrâhimîn. Allahümmagfir verham ente Erhamürrâhimîn teveffenî müslimen ve elhiknî bissâlihîn. Estagfirullah, estagfirullah el'azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüv el-hayyekayyüme ve etübü ileyh, tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ.